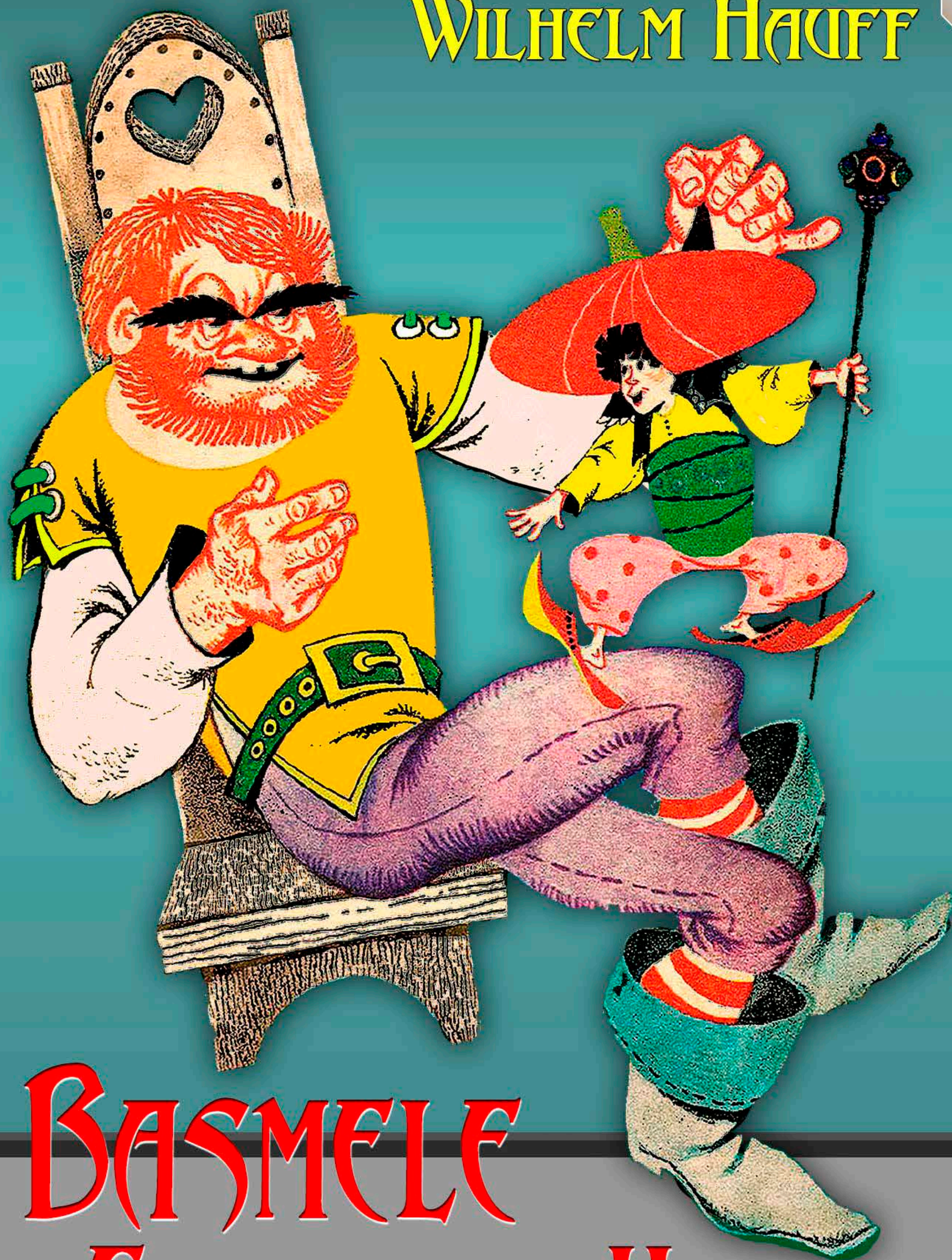
BDP

Wilhelm Hauff

Basmele Caravanei, Hanului și ale Palatului

Pagină intenționat goală

Faceți cinste cu-o cafea?

PayPal

VĂ MULȚUMESC!!!

ALTE CĂRȚI GRATUITE
găsiți AICI și AICI

Contact:
blu.duaine@gmail.com

Pagină intenționat goală

Wilhelm Hauff

Basmele Caravanei, Hanului și ale Palatului,

Märchen–Almanach auf das Jahr 1826
für Söhne und Töchter gebildeter Stände

Pagină intenționat goală

Traducere: **IRINA VLAD**
precum și

Eugen Frunză (Inimă rece)
Lili Soare (Tînărul englez)
Anton Budileanu (Abner, evreul care nu a văzut nimic)

Ilustrații: **LIVIA RUSZ**

Format electronic:
ANTON BUDILEANU

Ediție revizuită și completată, apărută la
Editura Ion Creangă
București, 1981

UUID: *d4785f6c-ac1d-478a-8eb1-e43611447775*
Data versiunii curente: *06-05-2021*

CUPRINS

Pagină intenționat goală

Despre Autor

Înainte de a începe această carte, ce cuprinde în paginile sale istorisiri unice și încîntătoare, se cuvine să oferim cîteva detalii despre viața și opera literară a autorului. Conținutul operei sale, deși succint, prezintă un interes deosebit.

Wilhelm Hauff s-a născut în Stuttgart, Germania, în 1802. Și-a început educația la Klosterschule Blaubeuren, în Tübingen. În 1820 începe studii de teologie și filozofie la universitatea Tübinger Stift, la absovirea căreia, în 1824, obține Diploma de Doctor în Filozofie. Următorii doi ani a ocupat un post de meditator într-o familie de nobili. Aici a compus cea mai mare parte a lucrărilor sale, în timpul orelor libere pe care această poziție i le permitea, lucrări cărora le datorează faima de care se bucură astăzi.

În 1826 publică *Märchen–Almanach auf das Jahr 1826 für Söhne und Töchter gebildeter Stände*, volum de basme ce vă este oferit astăzi cu titlul schimbat și abreviat „Poveștile Caravanei, Hanului și ale Palatului". În același an – și la scurt timp după acestea – urmează cu *Mittheilungen aus den Memoiren des Satan*, apoi cu *Der Mann im Mond oder Der Zug des Herzens ist des Schicksals Stimme*, al doilea volum al „Memoriilor lui Satan", și mai apoi o colecție de istorii scurte.

Aceste volume au apărut într-o succesiune atît de rapidă încît, pentru o vreme, au eclipsat strălucirea „basmelor"; cu toate astea, edițiile ulterioare au dobîndit o circulație larg răspîndită, iar popularitatea lor crește constant, încît ne sugerează ideea că, în timp, s-ar putea dovedi rivale redutabile ale „Nopților Arabe", pentru tinerii de peste tot.

Publicarea „Omului de pe Lună" – *Der Mann im Mond* – i-a adus lui Hauff o recunoaștere națională, dar, la puțin timp după apariția

volumelor *Lichtenstein, eine romantische Sage*, locuitorii Württembergului l-au considerat a fi noul Walter Scott al Germaniei.

Nu putem ști dacă va fi meritat sau nu predicția caldă și mîndră a concetățenilor săi.

Ceea ce putem afirma însă cu siguranță, este că părea să-și găsească chemarea în nuvelele istorice. Începuse deja o a doua lucrare de această natură cînd, în toamna anului 1827, s-a îmbolnăvit și s-a stins, înainte de a împlini vîrsta de douăzeci și cinci de ani.

Hauff a fost doborît chiar în zorii carierei sale de autor, înainte ca talentul său strălucitor să atingă apogeul împlinirii. Cu toate acestea, scrierile sale nu relevă nici un semn de imaturitate, iar suma lucrărilor sale îi asigură un loc de seamă în templul literaturii universale.

Arta de a investi locurile cu personaje ideale, care, în imaginația cititorului, vor continua să bîntuie aceste locuri pe vecie, a fost un dar pe care Hauff l-a împărtășit cu frații săi englezi, Scott și Dickens.

Trecînd peste *Pont des Arts* în Paris, noaptea, cel familiar cu lucrările lui Hauff e în măsură să recunoască aievea silueta înaltă și grațioasă a „fetiței cerșetoare”, cu felinarul său și mîinile ce șovăie ținînd farfurioara pentru bănuți. Sau, de se plimbă prin Alpii Suabiei, *Lichtenstein*-ul lui Hauff îi va fi ghid de călătorie; prin văi și peste dealuri pînă în Nebelhöhle, el va urma zborul asprului Duce Ulrich, făcînd, poate, un mic popas în micul sătuc Hardt, să aleagă, dacă poate, casa „cimpoierului”, și să privească cu atenție la fiecare fecioară din sat, ca nu cumva micuța Bärbel, cea cu inimă caldă, să-i scape din greșeală.

Cîteva din poemele lui Hauff au devenit destul de populare în Germania, iar cîntecele lui mai pot fi auzite și astăzi, ridicîndu-se în aerul de seară din frumoasele văi pe care le-a iubit atît de mult.

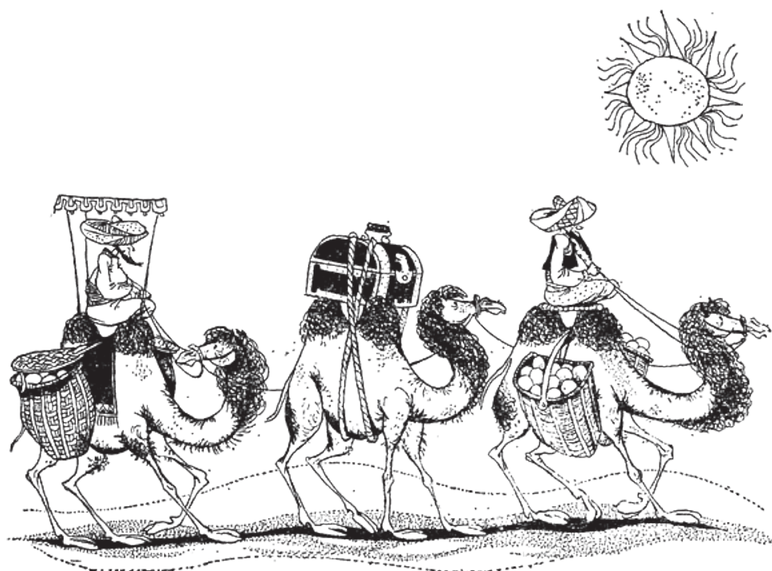
Datorită geniului său și a dispariției sale premature, Hauff se asociază în mintea noastră cu poeți englezi ca Chatterton, Keats și Shelley.

EDWARD L. STOWELL[1]
Chicago, October, 1881

[1] Traducătorul primei ediții americane.

Pagină intenționat goală

CARAVANA

O caravană mare străbătea odată pustiul. Pe întinderile nesfîrșite de nisip, străjuite doar de bolta necuprinsă a cerului, se auzeau, de undeva de departe, tălăngile cămilelor și zurgălăii de argint ai cailor. Un nor gros de praf se învolbura înaintea caravanei, vestindu-i apropierea. Cînd și cînd, o adiere împrăștia norul și pe sub învolburările lui îți luau ochii armele sclipitoare și veșmintele ce străluceau.

Așa se ivi caravana în fața privirii călărețului ce se apropia de ea. Necunoscutul călărea pe un mîndru cal arab, cu cioltar din piele de tigru și căpăstrul stacojiu, împodobit cu clopoței de argint; pe capul bidiviului flutura un frumos surguci[1] din pene. Îmbrăcămintea arătosului călăreț era tot atît de mîndră ca și calul său. Pe cap avea turban alb, falnic, cusut cu fir de aur, pe trup – ilic și șalvari roșii ca para focului, iar la șold îi atîrna un iatagan cu plăsele măiestrit făurite.

Turbanul tras adînc pe frunte, căutătura ochilor negri, care aruncau fulgere de sub sprîncenele stufoase, și barba lungă ce flutura pe sub nasul coroiat, îi dădeau o înfățișare cutezătoare, aprigă.

La cincizeci de pași de pîlcul călăreților ce deschideau drum caravanei, el dădu pinteni calului și în cîteva clipe ajunse în dreptul acestora. Un călăreț singuratic, cutreierînd pustiul, părea ceva cu totul neobișnuit, așa încît caraulele[2] caravanei, temîndu-se de un atac, întinseră sulițele. Văzîndu-se întîmpinat cu vrăjmășie, călărețul strigă:

— Ce vreți? Credeți oare că un singur om e în stare să lovească o caravană?

Rușinate, caraulele își lăsară sulițele în jos; căpetenia lor se apropie de străin, să-i afle vrerea.

— Cine e stăpînul caravanei? întrebă călărețul.

— Ea nu are un singur stăpîn, răspunse cel întrebat. Mai mulți negustori au pornit de la Mecca spre țara lor, iar noi îi călăuzim prin pustiu și-i păzim de ticăloșii de tot soiul care ar putea să le tulbure călătoria.

— Duceți-mă, dară, la negustori, ceru străinul.

---

[1] Panaș din pene scumpe, purtat la turban sau la ișlic de sultani sau de înalți demnitari turci.

[2] Santinelă, strajă.

— Nu e cu putință acum, răspunse căpetenia caravanei. Noi trebuie să mergem fără oprire, iar neguțătorii vin în urmă cu cel puțin un pătrar de ceas; dar dacă vrei să ne însoțești pînă la popasul de amiază, fie-ți voia împlinită!

Străinul nu răspunse nimic; luă ciubucul lung pe care îl ducea legat de oblînc și începu să pufăie. Călărea lîngă căpetenia caravanei și trăgea adînc din ciubuc. Căpetenia caraulelor se frămînta, întrebîndu-se cine o fi străinul; nu cuteza să-l întrebe de-a dreptul cum îl cheamă și, oricît de iscusit se străduia să lege vorba: „Fumezi un tutun bun” sau: „Frumos pășește calul dumitale”, primea același răspuns sec: „Da, da!”

În sfîrșit ajunseră la un loc potrivit pentru popasul de amiază. Căpetenia caraulelor își așeză oamenii de pază și se opri împreună cu necunoscutul, așteptînd să se apropie caravana. Treizeci de cămile, cu încărcături grele, cu călăuze înarmate trecură pe lîngă ei. În urma lor veneau călare, pe niște cai de toată frumusețea, cei cinci neguțători, stăpînii caravanei. Mai toți erau bărbați înaintați în vîrstă, cu înfățișare cumpănită, așezată; doar unul singur părea mult mai tînăr decît ceilalți, mult mai vesel și mai vioi. Caravana se încheia cu un mare număr de cămile și de cai de povară.

Înălțară corturile, iar cămilele și caii îi priponiră în jurul acestora. În mijloc se afla un cort mare de mătase albastră, către care căpetenia caraulelor îl însoți pe străin. Cînd dădură la o parte perdeaua de la intrarea cortului, văzură pe cei cinci neguțători stînd pe perne cusute cu fir de aur; arapi forfoteau încolo și încoace, aducînd mîncăruri și băuturi.

— Ne-ai adus un musafir? întrebă neguțătorul cel tînăr.

Dar mai înainte ca cel întrebat să apuce să răspundă, străinul grăi:

— Mă numesc Selim Baruch și sînt din Bagdad; în drum spre Mecca am fost prins de niște tîlhari și acum trei zile am izbutit să fug pe ascuns. Marele profet mi-a ajutat să aud din depărtare tălăngile caravanei voastre. Așa am ajuns aici. Îngăduiți să merg cu voi; n-am să fiu nevrednic de ocrotirea voastră și, odată

ajunși la Bagdad, am să vă răsplătesc cu prisosință bunătatea, căci sînt nepotul marelui vizir.

Drept răspuns, vorbi cel mai vîrstnic dintre neguțători:

— Selim Baruch, zise el, fii binevenit la umbra noastră. Bucuroși te ajutăm, dar, înainte de toate așază-te și mănîncă și bea cu noi!

Selim Baruch se așeză lîngă neguțători și mîncă și bău cu ei. După-masă, robii strînseră vasele și aduseră narghilele și șerbet turcesc. Neguțătorii rămaseră multă vreme tăcuți, scoțînd nori albăstrui de fum și privindu-i cum se încolăcesc, se destramă și apoi, încet-încet, se fac nevăzuți. În cele din urmă, tăcerea fu curmată de tînărul neguțător:

— De trei zile, zise el, tot mergem călare sau facem popas și mîncăm, fără să avem parte de vreo distracție! M-a cuprins o plictiseală de moarte. Mie îmi place ca după-masă să privesc dănțuitorii sau să ascult cîntece. Puteți născoci ceva prieteni, să facem timpul să treacă mai ușor?

Cei patru neguțători mai vîrstnici pufăiau mai departe în tăcere și păreau să cugete adînc; străinul însă răspunse:

— Dacă-mi îngăduiți, aș propune eu ceva: să spunem cu toții, pe rînd, la fiecare popas, cîte o poveste. Așa ar trece timpul mai ușor.

— Înțeleaptă vorbă ai grăit, Selim Baruch, zise Ahmet, cel mal bătrîn dintre neguțători. Să facem precum zici!

— Mă bucură că spusa mea vă e pe plac, rosti Selim, și, ca să vedeți că nu vă cer un lucru nelalocul lui, am să fac eu începutul.

Bucuroși, cei cinci neguțători se apropiară, așezîndu-se roată în jurul străinului. Robii umplură din nou cupele, îndesară tutun proaspăt în narghilelele stăpînilor și aduseră jar ca să-l aprindă. Iar Selim își drese glasul, luă o înghițitură de salep și, netezindu-și mustățile, începu:

— Ascultați, așadar, *Povestea Califului Barză*!

Pagină intenționat goală

POVESTEA CALIFULUI BARZĂ

Într-o frumoasă după-amiază, califul Rașid din Bagdad ședea în tihnă, cu picioarele încrucișate pe divan; dormise puțin, căci era o zi caldă, și acum, după somn, se simțea foarte voios. Trăgea cîte un fum din narghileaua din lemn de trandafir și sorbea înghițitură după înghițitură din cafeaua pe care i-o turna unul dintre robi; își mîngîia de fiecare dată mulțumit barba, semn că-i plăcea cafeaua. Într-un cuvînt, se citea pe fața lui că se simte bine. Acesta era ceasul cel mai prielnic să stai de vorbă cu califul, ceasul în care era tare blînd și binevoitor. Din pricina asta, marele vizir Mansor îl vizita în fiecare zi tocmai la acest ceas. Și în după-amiaza aceasta se înfățișă ca de obicei, gînditor, însă cu mult mai gînditor decît în alte rînduri. Califul scoase pentru o clipă narghileaua din gură și întrebă:

— De ce ai o față atît de îngîndurată, o, marele meu vizir?

Vizirul își încrucișă brațele pe piept, se plecă în fața stăpînului său și răspunse:

— Stăpîne, nu știu dacă am o față îngîndurată, dar jos, în fața porților palatului, se află un boccegiu care are de vînzare lucruri atît de frumoase, încît tare îmi pare rău că n-am mai mulți bani.

Califul, care de mult voia să-i facă o bucurie marelui său vizir, trimise jos un arap să-l cheme pe negutător. Robul se întoarse degrabă cu un grăsan scund, arămiu la față, îmbrăcat în straie ponosite și care ducea o besactea[1]. Înăuntru se aflau perle, inele, pistoale cu plăsele bătute în pietre scumpe, cupe, piepteni. Califul și vizirul le cercetară pe toate pe îndelete și, în cele din urmă, califul cumpără pentru el și pentru Mansor niște pistoale de toată frumusețea, iar pentru soția vizirului – un pieptene. Negutătorul se pregătea tocmai să închidă besacteaua,

[1] Cutie mică (uzual din lemn) frumos ornamentată, care servea pentru a păstra bijuterii, obiecte de cusut, tutun etc.

cînd califul zări un mic sertar și întrebă dacă și acolo sînt lucruri de vînzare. Negustătorul scoase din sertar o cutie în care se afla o pulbere negricioasă și o hîrtie acoperită cu o scriere ciudată pe care nici califul, nici Mansor, nu o putură desluși.

— Am primit cîndva praful și hîrtia de la un neguțător, care, la rîndul lui, le-a găsit pe o uliță din Mecca, lămuri boccegiul. Nu știu ce putere au și vi le dau pe nimica toată. Mie nu-mi sînt de nici un folos.

Califul, căruia îi plăcea să aibă între cărțile sale scrieri vechi, chiar dacă nu le putea citi, îi cumpără hîrtia și cutiuța. Încuviință apoi plecarea neguțătorului... Califul dorea foarte mult să dezlege slovele acelea tainice, și-l întrebă pe vizir dacă nu cunoaște pe cineva care să-i ajute la treaba asta.

— Mărite doamne și stăpîne, spuse vizirul, lîngă marea moschee locuiește un om căruia i se spune Selim cel Învățat; el știe toate limbile. Dă poruncă să se înfățișeze degrabă, poate află el taina acestor slove.

Selim cel Învățat fu adus de îndată.

— Selim, grăi califul, se spune că ai fi foarte învățat! Iată scrierea aceasta... Citește-o! De vei ști s-o dezlegi, te voi răsplăti cu straie noi, de sărbătoare, iar de nu, vei primi douăsprezece palme și douăzeci și cinci de lovituri la tălpi, căci atunci în zadar ți s-ar mai spune „Selim cel Învățat”.

Selim făcu o temenea și răspunse:

— Facă-se voia ta, stăpîne!

Privi îndelung scrisul și deodată strigă:

— De nu e limba latinească, stăpîne, să mă spînzuri!

— Spune ce scrie, dacă e latinească! porunci califul.

Selim începu să tălmăcească:

Omule, tu care vei găsi aceasta, slăvește-l pe Alah pentru bunătatea sa. Cine va trage pe nas din pulberea asta și va rosti în același timp cuvîntul MUTABOR, acela se va putea preschimba în orice jivină și va înțelege graiul dobitoacelor. De va voi să-și capete iară înfățișarea omenească, să se plece de trei ori către răsărit și să rostească același cuvînt. Dar ferește-te să rîzi în timpul cît

ai înfățișarea de lighioană, căci vorba fermecată piere de îndată din mintea ta și rămîi cu chip de jivină.

Selim cel Învățat isprăvi de citit. Califul se arătă nespus de mulțumit și-l puse pe învățat să facă jurămînt că nu va dezvălui nimănui taina aceasta. Îi dărui apoi straie frumoase și-l lăsă să plece, după care grăi către marele său vizir:

— Am făcut un tîrg bun, Mansor. Cît mă bucur că voi putea lua chip de jivină! Mîine dimineață să vii la mine. Mergem împreună pe cîmp, tragem pe nas din cutiuță și vom putea să ascultăm tot ce se vorbește în văzduh, în apă, în pădure și pe cîmp.

§

A doua zi dimineață, după ce califul luă o gustare și se îmbrăcă, marele vizir se înfățișă, după cum i se poruncise, ca să-l ia la plimbare. Califul vîrî la cingătoare cutiuța cu pulberea fermecată, spuse curtenilor să rămînă în urmă și porni înainte, însoțit doar de marele vizir. Colindară prin întinsele grădini ale califului, dar în zadar căutară niscaiva vietăți ca să poată încerca praful vrăjit. În cele din urmă, vizirul fu de părere să meargă mai departe, înspre iaz, unde văzuse adeseori tot felul de viețuitoare, mai ales berze, care se plimbau întotdeauna pe acolo, pășind grav și clămpănind.

Califul urmă sfatul vizirului său și se îndreptă cu el spre iaz. Cînd ajunseră acolo, văzură o barză ce pășea îngîndurată încoace și încolo, căutînd broaște și clămpănind din cioc. Undeva, departe, în văzduh, plutea o altă barză, venind tot într-acolo.

— Pun rămășag pe barba mea, mărite stăpîne, zise marele vizir, că nălțăroagele astea două își vor spune acum lucruri vrednice de auzit. Ce-ar fi să ne prefacem în berze?

— Bine ai grăit, răspunse califul. Dar, întîi și întîi, să ne amintim cum trebuie să facem ca să luăm din nou înfățișare omenească. Așadar, dacă ne închinăm de trei ori către răsărit și rostim cuvîntul Mutabor, eu voi lua din nou chip de calif și tu de vizir. *Dar pentru nimic în lume nu trebuie să rîdem, căci atunci sîntem pierduți*!

În timp ce califul vorbea astfel, cea de-a doua barză se roti încet deasupra capetelor lor și se lăsă ușor pe pămînt. Califul scoase repede cutiuța de la brîu, trase praf pe nas, îi dădu și marelui vizir și strigară amîndoi într-un glas: „*Mutabor*!"

Deodată, ca prin farmec, picioarele li se subțiară; se făcură lungi și roșii, frumoșii iminei[2] galbeni ai califului și ai însoțitorului său se preschimbară în labe urîte de barză, brațele se prefăcură în aripi, gîtul se înălță dintre umeri și se lungi cu un cot, bărbile se făcură nevăzute, iar trupul li se acoperi cu pene albe.

— Ai un plisc frumos, vizire, spuse califul, mirîndu-se îndelung. Pe barba profetului, așa ceva n-am mai văzut în viața mea!

— Mulțumesc preasupus, răspunse marele vizir, făcînd o plecăciune, dar, dacă-mi este îngăduit, aș spune că înălțimea voastră arătați ca barză aproape mai frumos decît în chip de calif. Dar, dacă înălțimea voastră dorește, să le ascultăm pe prietenele noastre de colo și să vedem dacă într-adevăr înțelegem graiul berzelor.

În timpul acesta, cea de-a doua barză se lăsă pe pămînt, își curăță picioarele cu ciocul, își netezi penele și se îndreptă spre prima barză. Cele două berze noi-nouțe se apropiară grabnic și auziră, spre uimirea lor, următoarea convorbire:

— Bună dimineața, doamnă Picior-Lung, ați ieșit atît de devreme la cîmp?

— Bună să-ți fie inima, dragă Clămpăne-Cioc! Iată, am adus o mică gustare. Vrei o ciosvîrtă de șopîrlă sau o pulpiță de broască?

— Mulțumesc frumos; azi nu prea am poftă de mîncare. Am venit pentru altceva la cîmp. Astăzi trebuie să dănțuiesc în fața oaspeților tatălui meu și vreau să fac în taină cîteva încercări.

Și tînăra barză începu să se plimbe pe cîmpie, făcînd mișcări năstrușnice. Califul și Mansor o urmăreau cu uimire. Cînd o văzură însă ridicînd un picior și fîlfîind grațios din aripi, cei doi nu se mai putură stăpîni: din pliscurile lor izbucni un rîs nestăvilit, care nu mai contenea. Califul se potoli cel dintîi.

[2] Pantofi cu vîrful ascuțit, purtați în trecut de țărani; pantofi de modă turcească, cu căputa înconjurînd călcîiul, făcuți din marochin și purtați odinioară de boieri.

— Să te prăpădești de rîs! strigă el. Petrecerea asta nu-i plătită nici cu aur! Păcat că prostănacele au fugit de rîsul nostru, altminteri te pomenești că ar fi început să și cînte!

Dar deodată marele vizir își aminti că nu era îngăduit să rîzi în timpul vrăjii și îi împărtăși califului îngrijorarea sa.

— Pe Mecca și Medina! Ar fi o glumă proastă să rămînem berze! Amintește-ți tu neghiobul acela de cuvînt; mie nu-mi vine în minte.

— Trebuie să ne plecăm de trei ori spre răsărit și în același timp să spunem: *Mu-mu-mu*...

Se întoarseră cu fața spre răsărit și se plecară mereu, atingînd pămîntul cu pliscurile. Dar, vai! Cuvîntul fermecat le pierise din minte și, oricît se înclina califul și oricît bolborosea vizirul său *mu-mu-mu*, nu și-l aminteau și pace. Bietul Rașid și vizirul său erau sortiți să rămînă berze.

§

Cele două berze fermecate se plimbau triste pe cîmpie, neștiind, în durerea lor, ce să facă. Înfățișarea de barză nu și-o puteau schimba. Să se întoarcă în oraș spre a fi recunoscuți era cu neputință: cine ar da crezare unei berze că este calif și, chiar dacă asemenea lucru ar fi de crezut, ar vrea locuitorii Bagdadului să aibă o barză drept calif?

Rătăciră astfel zile în șir, hrănindu-se anevoie cu poamele cîmpului, pe care nu le puteau mesteca bine din cauza pliscurilor prea lungi. De șopîrle sau broaște nu prea aveau poftă: le era teamă să nu-și strice stomacul cu ele. Singura lor mîngîiere în aceste triste împrejurări era că puteau să zboare; și zburau deseori deasupra acoperișurilor din Bagdad, ca să vadă ce se mai petrece pe acolo.

În primele zile băgară de seamă că pe străzile orașului domnea o mare neliniște și tristețe. Dar, cam la patru zile după vrajă, aflîndu-se deasupra palatului califului, văzură jos, în stradă, un alai măreț. Răsunau tobe și fluiere, iar un bărbat îmbrăcat într-o mantie de purpură

cusută cu fir de aur mergea călare pe un cal împodobit, înconjurat de slujitori în veșminte strălucitoare. Jumătate din norodul Bagdadului alerga în urma lui, strigînd într-un glas: „Trăiască Mizra, trăiască stăpînul Bagdadului!"

Cele două berze de pe acoperișul palatului se priviră îndelung. Califul grăi:

— Îți dai seama acum, mare vizir, de ce am fost vrăjit? Acest Mizra este fiul dușmanului meu de moarte, puternicul vrăjitor Kașnur, care, într-un ceas rău, mi-a jurat răzbunare. Dar eu nu mi-am pierdut nădejdea. Vino cu mine, credinciosul meu tovarăș de suferință,

să mergem la mormîntul profetului: poate că în acel loc sfînt vraja se va risipi.

Se înălțară de pe acoperișul palatului și se îndreptară către Medina.

Dar cele două berze nu prea erau obișnuite să zboare și pluteau anevoie.

— O, stăpîne, gemu după cîteva ceasuri marele vizir, cu voia măriei tale, eu nu mai pot; măria ta zbori prea repede și, în afară de asta, s-a lăsat seara și am face bine să poposim undeva peste noapte.

Rașid dădu ascultare rugăminții slujitorului său și zărind dedesubt niște zidiri năruite care-i puteau adăposti, se lăsară pe ele. Acolo părea să fi fost odinioară un castel. Printre zidurile surpate se ridicau pilaștri frumos lucrați, iar cîteva încăperi ce se păstraseră întregi stăteau mărturie a strălucirii de odinioară. Rașid și însoțitorul său străbătură coridoarele, căutînd un locșor uscat. Deodată, barza Mansor se opri.

— Doamne, stăpîne, șopti el încetișor, știu că este rușinos pentru un mare vizir, și cu atît mai mult pentru o barză, să se teamă de stafii. Mă cam trec fiorii, căci pe-aici pe-aproape am auzit limpede un suspin și un geamăt.

Califul se opri și el și auzi deslușit un scîncet slab care semăna mai mult a geamăt de om decît de animal. nedumerit, vru să se apropie de locul de unde veneau gemetele; vizirul însă îl apucă cu ciocul de-aripă și îl rugă stăruitor să nu se apropie, ca să nu dea peste cine știe ce alte primejdii. Dar în zadar! Califul – căruia și în pieptul de barză îi bătea o inimă vitează – se smulse cu prețul cîtorva pene și o luă la goană printr-un coridor întunecos. Ajunse degrabă la o ușă ce părea a fi întredeschisă și, îndărătul ei, auzi deslușit suspine și scîncete. Împinse ușa cu ciocul dar se opri mirat în prag. Pe podeaua încăperii dărăpănate, slab luminată printr-o fereastră zăbrelită, stătea o bufniță mare. Lacrimi grele se prelingeau din ochii ei mari și rotunzi, iar din pliscu-i încovoiat ieșeau vaiete răgușite. Dar la vederea califului și a vizirului său, care se apropiase și el între timp, bufnița scoase strigăte de bucurie. Cu aripile ei cafenii își șterse grațios lacrimile și, spre marea uimire a celor doi, strigă cu glas omenesc, în arabă:

— Fiți binevenite, berzelor! Voi sînteți semnul izbăvirii mele, căci mi s-a prorocit odată că berzele îmi vor aduce o mare fericire.

Cînd califul își reveni din uimirea ce-l cuprinsese, își înclină gîtul lung, își mișcă grațios picioarele și rosti:

— Bufnițo, vorbele tale mă fac să cred că am găsit în tine o tovarășă de suferință. Dar, vai, nădăjduiești zadarnic că noi o să te putem scăpa. Ai să recunoști tu însăți neputința noastră, cînd vei auzi ce ni s-a întîmplat.

Bufnița îl rugă să-i povestească și califul începu să depene cele ce-am aflat și noi pînă acum.

Califul povesti pățania prin care-i fusese dat să treacă și, după ce termină, bufnița îi mulțumi și-i zise:

— Ascultă și povestea mea și-ai să vezi că nu sînt mai puțin nefericită decît tine. Tatăl meu este maharadjahul Indiei, iar sărmana de mine sînt singura lui fiică și mă numesc Lusa. Vrăjitorul Kașnur, care v-a vrăjit pe voi, m-a năpăstuit și pe mine. Kașnur s-a înfățișat într-o bună zi tatălui meu și m-a cerut de soție pentru fiul său Mizra. Tatăl meu însă, care e un om iute la mînie, a poruncit să fie zvîrlit jos pe scări. Nemernicul și-a schimbat înfățișarea și, în haine de rob, a izbutit să se furișeze și să ajungă din nou în preajma mea, pe cînd mă plimbam o dată în grădină și doream că beau ceva răcoritor; mi-a adus o licoare ce m-a preschimbat în vietatea asta respingătoare, m-a tîrît încoace mai mult moartă de spaimă și mi-a zbierat în urechi, cu glas înfricoșător:

„Ai să rămîi aici, urîtă, disprețuită pînă și de lighioane! De nu se va găsi cineva care, nesilit de nimeni, să te dorească de soție sub această înfățișare respingătoare, aici îți vei sfîrși zilele. Iată răzbunarea mea față de tine și de trufașul tău părinte!"

De atunci s-au scurs multe luni. Stau în lăcașul acesta singură, tristă și urîtă de lume; chiar și jivinelor le e groază de mine; nu mă pot desfăta cu frumusețile firii, căci ziua sînt oarbă și numai în ceasurile cînd luna își revarsă lumina palidă peste aceste ziduri cade vălul de pe ochii mei.

Bufnița sfîrși de vorbit și își șterse din nou ochii cu aripa, căci istorisirea suferințelor ei îi storsese noi lacrimi.

După povestirea prințesei, califul căzu pe gînduri.

— Dacă nu mă înșel, spuse el, între nenorocirile noastre se țes fire tainice. Cum să găsesc oare cheia acestei taine?

Bufnița îi răspunse:

— Of, Doamne! Și eu am această bănuială pentru că odată, în frageda mea copilărie, o femeie înțeleaptă mi-a prorocit că o barză îmi va aduce o mare fericire, și cred că știu cum am putea să ne găsim scăparea.

Califul se arătă foarte mirat și o întrebă ce vrea să spună.

— Vrăjitorul care ne-a urgisit pe amîndoi, zise ea, vine o dată pe lună printre dărîmăturile de aici. Nu departe de cămara aceasta se găsește o sală: acolo obișnuiește el să chefuiască cu o șleahtă de prieteni. I-am auzit adeseori povestindu-și fărădelegile; cine știe, poate că are să spună cuvîntul fermecat care v-a pierit din minte.

— O, scumpă prințesă! strigă califul. Spune repede, cînd vine și unde se află sala?

Bufnița tăcu o clipă, apoi zise:

— Nu mi-o luați în nume de rău, dar nu vă pot împlini dorința decît cu o condiție.

— Spune! Spune! strigă Rașid. Poruncește! Primim orice condiții!

— Aș dori să-mi recapăt și eu libertatea odată cu voi, dar aceasta nu se poate întîmpla decît dacă îmi cere mîna unul din voi.

Berzele se arătară cam mirate de această propunere și califul făcu semn slujitorului său să iasă puțin afară împreună cu el.

— Mare vizir, spuse califul cînd fu dincolo de ușă, ăsta-i un tîrg prost dar n-ai ce-i face, trebuie să-l primești!

— Cum? răspunse acesta. Nu vreau cîtuși de puțin ca soția mea să-mi scoată ochii cînd mă întorc acasă. În afară de asta eu sînt prea bătrîn, pe cîtă vreme măria ta ești tînăr și neînsurat, poți mai curînd să ceri mîna unei tinere și frumoase prințese.

— Tocmai asta e! oftă califul în timp ce aripile îi atîrnau pleoștite. Cine îmi spune că e tînără și frumoasă? Asta se cheamă să cumperi mîța-n sac.

Se îndemnară unul pe altul vreme îndelungată, pînă ce califul, văzînd că vizirul său ar vrea mai bine să rămînă barză decît să se însoare cu bufnița, se hotărî să facă el însuși lucrul acesta.

Bufnița se arătă încîntată și spuse că sosiseră tocmai la timpul potrivit, întrucît era cu putință ca vrăjitorii să se adune chiar în noaptea aceea. Apoi părăsi încăperea împreună cu berzele și toți porniră spre sala cu pricina. Merseră ce merseră printr-un coridor întunecos și deodată, de după un zid năruit, țîșni o lumină sclipitoare. Se apropiară de locul acela și bufnița îi povățui să stea nemișcați. Prin crăpătura lîngă care se aflau se vedea o sală mare, minunat împodobită, cu coloane de jur împrejur. O mulțime de lămpi în fel și fel de culori înlocuia lumina zilei. În mijlocul sălii se afla o masă rotundă pe care erau așezate bucatele cele mai alese.

Jur împrejurul mesei, pe niște sofale, ședeau opt bărbați. Berzele recunoscură printre ei pe neguțătorul care le vînduse pulberea fermecată. Vecinul său de masă îl îndemnă să povestească ultimele sale isprăvi. Între altele, el istorisi povestea califului și a vizirului său.

— Care este cuvîntul pe care trebuia să-l țină minte? întrebă celălalt vrăjitor.

— Un cuvînt greu, în limba latinească, cuvîntul *Mutabor*.

La auzul acestui cuvînt, berzele, pitite după crăpătura zidului, aproape că-și ieșiră din minți de bucurie. O luară la fugă cu picioarele lor lungi, năpustindu-se către poarta ruinei atît de iute, încît bufnița abia putu să se țină după ele. Înduioșat, califul îi spuse bufniței:

— Izbăvitoare a vieții mele și a prietenului meu, drept recunoștință veșnică față de tot ceea ce ai făcut pentru noi, te rog să-mi fii soție.

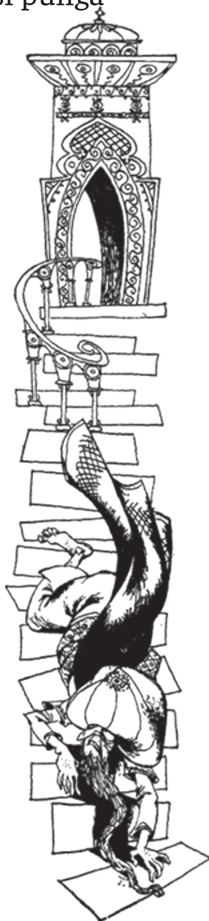
Apoi berzele se întoarseră către răsărit. Își înclinară de trei ori gîturile lor lungi către soarele care tocmai se înălța de după munți. „*Mutabor*”, strigară ele și își recăpătară de îndată vechiul lor chip. Bucuria dobîndirii vechilor înfățișări făcu ca stăpînul și slujitorul său să-și cadă în brațe unul altuia, rîzînd și plîngînd. Cînd își întoarseră privirile, rămaseră înmărmuriți. Înaintea lor stătea o fată frumoasă, gătită cu podoabe de preț. Zîmbind, ea îi întinse mîna califului și-l întrebă:

— Nu mai recunoști bufnița?

Într-adevăr, ea era. Califul fu atît de încîntat de frumusețea și de farmecul ei, încît strigă:

— Binecuvîntat fie ceasul cînd am luat chip de barză!

Cei trei o porniră acum împreună spre Bagdad. Califul găsi în veșmîntul său nu numai cutiuța cu pulbere fermecată, ci și punga lui cu bani.

În primul sat cumpără cele trebuincioase călătoriei și astfel ajunseră curînd la porțile Bagdadului. Supușii săi îl crezuseră mort și mare fu bucuria tuturor la revederea stăpînul iubit.

În schimb, mînia lor față de vrăjitorul Mizra, care-i înșelase, nu cunoscu margini. Intrară în palat și-i întemnițară pe bătrînul vrăjitor și pe fiul lui. Califul porunci ca bătrînul să fie dus în încăperea din castelul năruit, ce slujise drept adăpost prințesei cît timp avusese înfățișare de bufniță, și să fie spînzurat acolo. Fiul său însă, care nu cunoștea vrăjile tatălui, fu pus să aleagă între moarte și pulberea vrăjită. Alegînd pulberea, marele vizir îi întinse cutiuța.

Tînărul trase o dată pulberea pe nas și cuvîntul fermecat rostit de calif îl prefăcu în barză. Califul porunci să fie închis într-o cușcă de fier, iar cușca să fie așezată în grădina sa.

Ani mulți și fericiți trăi califul Rașid alături de soția sa, prințesa; cele mai plăcute clipe ale lor erau acelea de după-amiază, cînd venea la ei marele vizir. De multe ori aduceau vorba despre pățania lor, amintindu-și de vremea cînd fuseseră berze, iar cînd era vesel, califului îi plăcea să-l maimuțărească pe marele vizir așa cum arătase în chip de

barză. Pășea încruntat, cu picioarele țepene, de-a lungul încăperii, clămpănea, își flutura brațele ca pe niște aripi și arăta cum se plecase zadarnic vizirul spre răsărit, strigînd mereu: „Mu-mu". Pentru soția califului și copiii ei joaca aceasta era de fiecare dată un prilej de haz nespus; cînd însă califul clămpănea vreme prea îndelungată și se apleca mereu strigînd „mu-mu", vizirul îl amenința zîmbind că va destăinui soției califului cele ce vorbiseră în fața ușii prințesei-bufnițe.

Selim Baruch își isprăvi povestirea, iar negustorii se arătară foarte mulțumiți.

— Într-adevăr, nici nu știm cînd s-a scurs după-amiaza, spuse unul dintre ei, dînd la o parte perdeaua cortului. Se simte adierea răcoroasă a vîntului de seară; putem să mai facem o bucată de drum.

Tovarășii săi se arătară de aceeași părere, strînseră corturile și caravana porni iar, în aceeași rînduială. Călătoriră aproape toată noaptea; ziua, arșița apăsa înăbușitor, noaptea, în schimb, era răcoroasă și luminată de stele. Ajunseră în sfîrșit într-un loc potrivit pentru popas, ridicară corturile și se pregătiră de odihnă. Negustorii îi purtară de grijă străinului ca unui prieten drag. Unul îi dădu o pernă, altul o cergă, al treilea îi dărui un rob – pe scurt, fu slujit cu multă dragoste, încît străinul se simți ca la el acasă.

Cînd se treziră, începuse să se simtă zăpușeala zilei și hotărîră cu toții să aștepte în locul acela pînă se va lăsa seara. După ce mîncară laolaltă, se așezară din nou în cerc și tînărul negustor grăi către cel mai în vîrstă:

— Selim Baruch ne-a dăruit ieri o după-amiază plăcută. Ce-ar fi, Ahmet, dacă ai istorisi și tu ceva, fie din lunga ta viață, care de bună seamă că a fost plină de întîmplări, fie o poveste frumoasă.

Ahmet tăcu o vreme, ca și cînd ar fi chibzuit ce să povestească și ce nu. În cele din urmă grăi:

— Dragi prieteni! V-ați arătat în această călătorie buni tovarăși de drum, iar Selim de asemenea s-a dovedit că este vrednic de încrederea mea; de aceea vreau să vă povestesc o întîmplare din viața mea, despre care, de obicei, pomenesc cu prea puțină plăcere și nu în fața oricui: *Povestea Vasului Nălucă*.

Pagină intenționat goală

POVESTEA VASULUI NĂLUCĂ

Tatăl meu avea o mică dugheană la Bassora. Nu era nici sărac, nici bogat; făcea parte dintre oamenii care nu îndrăznesc să înceapă ceva, de teamă să nu piardă și puținul pe care l-au agonisit. Pe mine m-a crescut, de bine de rău, în așa fel încît am fost în stare de timpuriu să-i dau o mînă de ajutor. Cînd am împlinit optsprezece ani, tata a făcut prima lui negustorie mai mare și a murit răpus de durere: aflase vestea că valurile îi înghițiseră o mie de galbeni. Curînd aveam să socotesc moartea lui bine venită, căci puține săptămîni după aceea se adeveri că vasul care căra bunurile tatălui meu se scufundase. Curajul meu tineresc nu putea fi biruit însă de această nenorocire. Am prefăcut în bani tot ce rămăsese de la tatăl meu și am pornit în lumea largă să-mi caut norocul. Am plecat însoțit de un bătrîn slujitor al tatălui meu, căruia îi eram atît de drag, încît nu se îndura să mă lase singur și ținea morțiș să-mi împărtășească soarta.

Ne-am îmbarcat în portul Bassora. Aveam vînt prielnic. Vasul pe care pluteam se îndrepta spre India. După cincisprezece zile de călătorie, căpitanul ne vesti că se apropie o furtună; fața îi era îngîndurată, căci se părea că nu cunoaște prea bine locurile acelea și nu-i era ușor să țină piept furtunii. Porunci să se strîngă grabnic toate pînzele și înaintam acum foarte încet. Se lăsase noaptea – o noapte senină și rece – iar căpitanul începuse să creadă că semnele prevestitoare ale uraganului îl înșelaseră. Deodată se ivi o corabie pe care n-o văzusem pînă atunci și care trecu foarte aproape de noi. Pe puntea acelei corăbii izbucniră strigăte și urlete sălbatice, nelalocul lor înaintea înspăimîntătorului ceas al furtunii. Căpitanul stătea alături de mine, alb ca varul.

— Corabia mi-e pierdută! strigă el. Pe lîngă noi a trecut moartea!

Pînă să pricep ceva, oamenii de pe vasul nostru dădură buzna, răcnind.

— Ați văzut-o? S-a sfîrșit cu noi!

Căpitanul porunci să se citească din Coran cuvinte de îmbărbătare și trecu el însuși la cîrmă. Zadarnic! Urgia se întețea văzînd cu ochii; nu trecu nici un ceas și vasul se opri pe loc, troznind din încheieturi. Oamenii coborîră în bărci și, cînd ultima barcă părăsi puntea, corabia se scufundă, iar eu m-am pomeni dintr-o dată plutind pe apă, sărac ca un cerșetor. Nenorocirea însă nu se sfîrșise... Furtuna vuia tot mai cumplit. Barca plutea în voia valurilor. L-am îmbrățișat pe bătrînul slujitor și ne-am jurat să rămînem alături pînă la moarte. În sfîrșit se crăpă de ziuă. Dar odată cu ivirea primelor raze de soare, vîntul se năpusti asupra bărcii noastre și o răsturnă. Nu i-am mai văzut niciodată pe tovarășii mei de călătorie, marinarii. Izbitura mă năucise; cînd m-am trezit, mă aflam în brațele bătrînului și credinciosului meu servitor, care scăpase cu viața agățîndu-se de barca răsturnată și mă tîrîse lîngă el. Furtuna se potolise. Nu mai rămăsese nici urmă din vasul nostru,

dar în depărtare se ivi o altă corabie și valurile ne purtau către ea. Cînd ne-am apropiat, am văzut că era corabia care trecuse pe lîngă noi în noaptea de pomină și care pricinuise căpitanului nostru atîta spaimă. M-a cuprins o teamă ciudată la vederea vasului acela. Înfricoșătoarele vorbe ale căpitanului, care se adeveriseră atît de cumplit, înfățișarea vasului pustiu la bordul căruia nu se zărea țipenie de om în vreme ce ne apropiam... totul m-a umplut de groază. Cu toate astea, era singura noastră scăpare; de aceea am slăvit numele Profetului care ne dăruise ca prin minune viața.

Am vîslit cu mîinile, cu picioarele, îndreptîndu-ne către parîma de la prova corabiei. În sfîrșit, am izbutit să o apucăm; la strigătele noastre – nici un răspuns, o muțenie desăvîrșită. Atunci ne-am cățărat pe odgon – eu, fiind mai tînar, în frunte. Dar, o, ce înfiorător! Ce priveliște cumplită mi s-a înfățișat pășind pe punte! Pe podeaua înroșită de sînge zăceau douăzeci-treizeci de morți în straie turcești; un bărbat în veșminte de preț cu sabia în mînă, tras la față, galben – mort și el – era țintuit de catargul din mijloc și un piron mare îi străpungea fruntea. De frică, mi s-au tăiat picioarele; abia mai cutezam să răsuflu. În cele din urmă, bătrînul slujitor mă ajunse. Puntea aceea fără urmă de viață, acoperită numai de leșuri îngrozitoare, îl buimăcise și pe el. Cu frica în suflet, am înălțat o rugă către Profet, și numai după aceea am cutezat să pășim înainte. Ne uitam mereu în jurul nostru, cu grijă, temîndu-ne că ne-ar putea ieși în cale altceva și mai înspăimîntător. Dar nimic nu se clintea. Nu se vedea țipenie de om viu – numai noi și întinsul apelor. Nu îndrăzneam să vorbim cu glas tare, de teamă ca nu cumva căpitanul mort și țintuit de catarg să-și întoarcă ochii sticloși către noi sau ca unul din morți să miște capul. În cele din urmă, am găsit o scară ce ducea înăuntrul vasului. Fără voie, ne-am oprit acolo, uitîndu-ne unul la altul, necutezînd să ne dăm în vileag gîndurile.

— O, Doamne, spuse credinciosul meu slujitor, aici s-a petrecut ceva groaznic! Dar chiar dacă vasul ar fi plin de ucigași, mai bine mă dau pe mîna lor, orice s-ar întîmpla, decît să mai rămînem o clipă printre morții aceștia.

Eram de aceeași părere. Ne-am luat, așadar, inima în dinți și, cu nădejdea în suflet, am coborît treptele. Totul era învăluit și aici într-o liniște de moarte, tulburată doar de pașii noștri. Ne-am oprit la

ușa cabinei. Am lipit urechea de ușă și am ascultat: nu se auzea nimic. Am deschis. Înăuntru domnea o harababură cumplită: veșminte, arme și tot felul de scule, toate claie peste grămadă. Oamenii de pe vas, sau cel puțin căpitanul, trebuie c-au tras un chef strașnic, căci totul era vraiște. Am colindat din cabină în cabină, din încăpere în încăpere; pretutindeni am dat peste mătăsuri, mărgăritare, zahăr și tot felul de alte lucruri. La vederea acestor avuții, m-a cuprins o bucurie fără margini, căci neaflîndu-se nimeni pe corabie în afară de noi, socoteam că toate vor fi ale mele. Ibrahim însă îmi aminti că sîntem departe de țărm și nu vom putea ajunge la el fără ajutorul cuiva!

Ne-am ospătat cu mîncărurile și băuturile pe care le-am găsit din belșug și ne-am urcat iarăși pe punte. Dar la vederea înspăimîntoarei priveliști a leșurilor, din nou mi s-a făcut părul măciucă. Am hotărît să scăpăm de ele zvîrlindu-le peste bord. Dar și mai mare ne-a fost groaza cînd ne-am dat seama că nici unul nu putea fi clintit din loc. Morții erau parcă țintuiți pe punte, așa încît ar fi trebuit să fie smulși cu scînduri cu tot; pentru asta însă nu aveam scule la îndemînă. Cît despre căpitan, nu l-am putut desprinde cu nici un chip de catarg – nici măcar sabia nu i-am putu-o smulge din mîna-i țeapănă. Am petrecut ziua mîhniți, cu gîndul la soarta noastră. La căderea nopții i-am îngăduit bătrînului Ibrahim să se culce, iar eu am rămas de veghe pe punte, scrutînd zarea, în nădejdea unei izbăviri. Cînd s-a înălțat luna – socotind după stele să fi fost cam unsprezece – m-a cuprins un somn ca de plumb. M-am prăbușit fără voia mea după un butoi ce se afla pe punte. Somnul acesta era însă mai mult un soi de toropeală, căci auzeam limpede valurile izbind corabia, auzeam pîrîitul și scîrțîitul catargului în bătaia vîntului. Deodată mi s-a părut că deslușesc zvon de glasuri și pași grei răsunînd pe punte. Am vrut să mă ridic și să privesc. Dar o putere nemaivăzută îmi țintuia mădularele, îmi lipea pleoapele. Vocile răsunau din ce în ce mai limpede, ca și cum o ceată de oameni voioși ar fi umblat aiurea pe punte. Mi se părea că aud glasul puternic al unei căpetenii, că deslușesc zgomotul parîmelor și al pînzelor care erau ridicate și coborîte. Încetul cu încetul însă mi s-a învălmășit totul în minte și m-am cufundat într-un somn și mai adînc,

prin care mi se părea că desluşesc numai zăngănit de arme. Cînd m-am trezit soarele se înălţase sus şi razele sale îmi ardeau faţa. Uimit, am privit în jur; am crezut că furtuna, corabia, morţii şi tot ce auzisem în timpul nopţii fuseseră doar un vis; totul în jur era neschimbat. Morţii zăceau neclintiţi, iar căpitanul, ţintuit de catarg, stătea nemişcat. Am rîs de visul meu şi m-am ridicat, pornind în căutarea bătrînului ajutor. Acesta şedea îngîndurat în cabină.

— O, Doamne! strigă el cînd mă văzu intrînd. Mai bine aş zăcea în fundul mării decît să mai petrec o noapte pe corabia asta blestemată!

L-am întrebat care era pricina supărării lui şi mi-a răspuns:

— După cîteva ceasuri de somn m-am trezit şi am auzit paşi deasupra capului meu alergînd în sus şi în jos. Am crezut întîi că eşti dumneata, dar acolo sus umblau de colo-colo cel puţin douăzeci de oameni. Răsunau strigăte, ţipete. În cele din urmă se auziră pe trepte paşi grei. Atunci mi-am pierdut cunoştinţa; numai din cînd în cînd îmi reveneam şi atunci îl vedeam pe omul care e ţintuit colo sus de catarg aşezîndu-se aici la masă, bînd şi cîntînd, iar pe cel în veşminte roşii, care zace pe punte nu departe de el, stînd alături şi ţinîndu-i tovărăşie la băutură.

La auzul celor povestite de bătrînul meu slujitor, credeţi-mă, dragi prieteni, că nu prea m-am simţit în apele mele. Aşadar, nu era o părere, auzisem şi eu morţii destul de limpede. Să călătoreşti într-o astfel de tovărăşie era un lucru înfricoşător. Ibrahim căzu iarăşi pe gînduri.

— Aha! strigă el deodată.

Îşi amintise un descîntec pe care-l învăţase de la bunicul său, un om înţelept şi umblat prin lume, descîntec care alunga duhurile şi stafiile; cît despre somnul greu care ne toropise noaptea trecută, puteam să-l gonim rostind într-una versete din Coran. Povaţa bătrînului mi-a plăcut. Am aşteptat cu teamă sosirea nopţii. Am hotărît să ne cuibărim într-o mică încăpere ce se afla lîngă cabină. Am făcut cîteva găuri destul de mari în uşă, ca să vedem prin ele toată cabina, apoi am încuiat bine uşa pe dinăuntru şi Ibrahim a scris numele Profetului în cele patru colţuri. Aşteptam noaptea cu spaimă. Tot cam vreo unsprezece ceasuri să fi fost, cînd ne-a încercat iarăşi un somn ca de plumb. Slujitorul mă povăţui să rostesc cîteva rugăciuni din Coran şi somnul

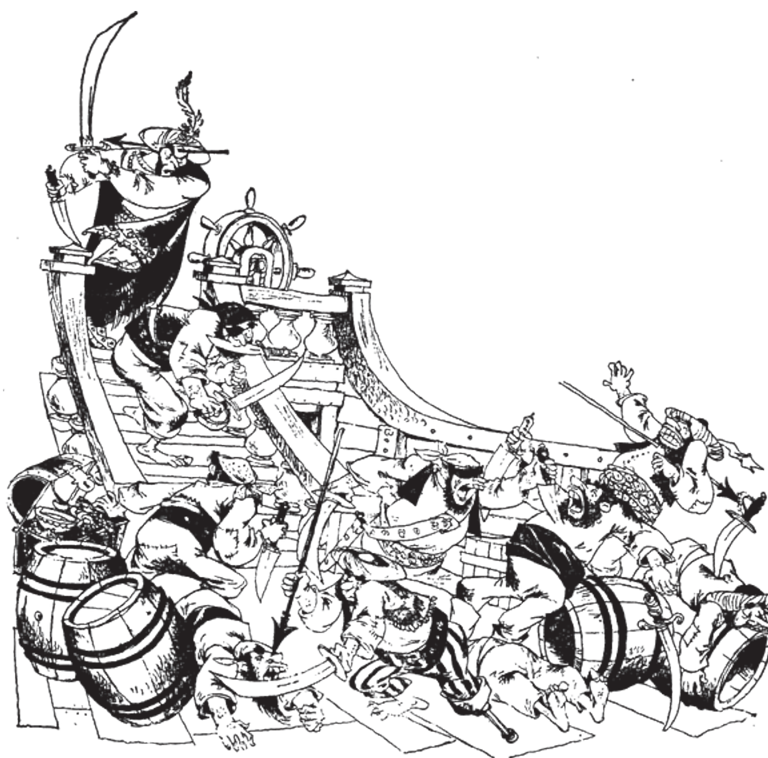
mi se risipi de îndată. Deodată, puntea păru că prinde viață, parîmele scîrțîiră, răsunară pași și se deslușiră limpede mai multe glasuri. După cîteva clipe de așteptare încordată se auziră pași pe scară. Bătrînul începu atunci să bolborosească descîntecul învățat de la bunicul său, descîntec menit să alunge stafiile și să risipească vrăjile.

Fie că pogorîți din văzduh,
Fie că vă înălțați din adîncurile mării,
Fie că ați dormit în groapa întunecoasă,
Fie că ieșiți din vîlvătaia flăcărilor,
Alah este stăpînul și domnul vostru,
Lui I se supun toate duhurile!

Trebuie să mărturisesc că nu mă prea bizuiam pe acest descîntec și, în clipa cînd ușa a zburat în lături, mi s-a făcut părul măciucă. În încăpere a intrat bărbatul acela voinic și falnic pe care-l văzusem țintuit de catarg. Avea încă pironul înfipt în frunte pînă în miezul creierului, dar sabia o vîrîse în teacă; în urma lui pășea un alt bărbat, îmbrăcat cu mai puțină strălucire; și pe el îl văzusem zăcînd pe punte. Căpitanul – căci căpitan era fără doar și poate – avea fața palidă, o barbă lungă, neagră și ochii aprigi pe care-i rotea prin încăpere. În clipa cînd a trecut pe lîngă noi, l-am văzut de aproape: nu părea să ia în seamă ușa după care stăteam ascunși. Cei doi s-au așezat la masa din mijlocul cabinei și au prins să vorbească tare, țipînd aproape, într-un grai necunoscut. Strigau din ce în ce mai aprins, pînă cînd căpitanul a izbit deodată cu pumnul în masă atît de năpraznic, că s-a cutremurat încăperea. Celălalt a sărit cu un hohot de rîs sălbatic de pe scaun și i-a făcut semn căpitanului să-l urmeze. Acesta s-a ridicat, a smuls sabia din teacă și amîndoi au părăsit cabina.

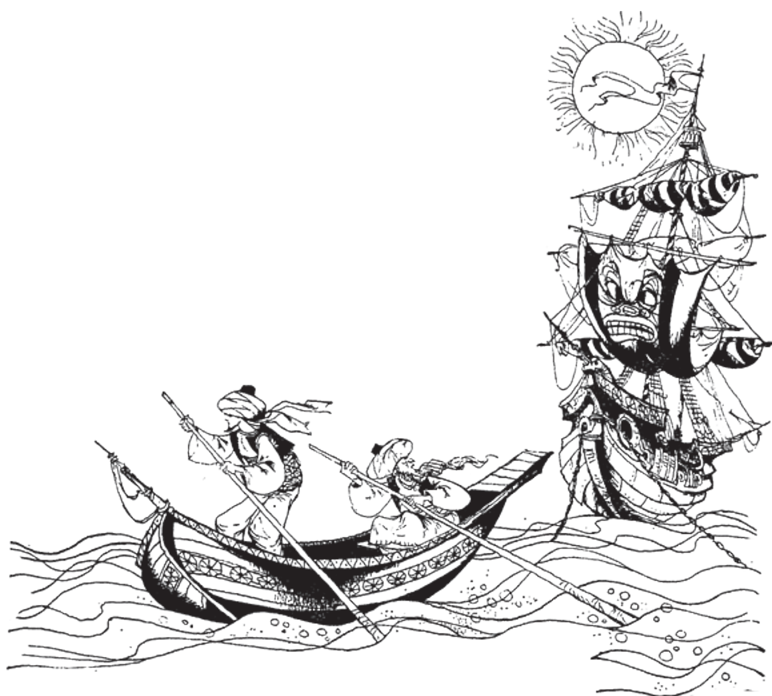
După plecarea lor am răsuflat ușurați dar clipele de groază nu se sfîrșiseră încă.

Pe punte, larma creștea necontenit. Se auzeau tropăituri, țipete, rîsete, urlete. În cele din urmă s-a dezlănțuit o hărmălaie atît de asurzitoare, încît mi se părea că puntea, pînzele... toate se vor prăbuși peste noi. Zăngănit de arme, răcnete... apoi, deodată o liniște adîncă. A trecut multă vreme pînă cînd am cutezat să urcăm pe punte; toate se aflau la locul lor, leșurile zăceau neclintite, țepene, ca de lemn.

S-au scurs astfel cîteva zile. Pluteam mereu spre răsărit – după socotelile mele, spre țărm – dar dacă ziua străbăteam cîteva leghe, noaptea corabia părea că merge îndărăt, căci la răsăritul soarelui ne aflam din nou la locul de unde plecasem. Pesemne că morții ridicau pînzele în fiece noapte și făceau cale întoarsă. Pentru a împiedica acestea, am strîns toate pînzele înainte de căderea nopții și am făcut la fel ca și cu ușa cabinei: am scris numele Profetului precum și descîntecul bunicului pe un pergament pe care l-am legat de velele făcute sul. Ne-am închis în cămăruța noastră și am așteptat cu teamă: oare ce avea să urmeze? La început, strigoii s-au arătat și mai sălbatici, totuși a doua zi dimineață am găsit pînzele înfășurate așa cum le lăsasem. Peste zi am ridicat numai atîtea pînze cîte trebuiau pentru ca vasul să înainteze încet, așa că, în cinci zile, am străbătut o bună bucată de drum.

În sfîrșit, în dimineața celei de-a șasea zile am zărit în apropiere țărmul și i-am mulțumit lui Alah și Profetului său pentru minunata noastră izbăvire.

Am mers așa o zi și o noapte de-a lungul uscatului, iar în cea de-a șaptea zi, în zori, am descoperit un oraș aproape de țărm; cu multă trudă am lăsat ancora, care s-a prins îndată de fund, am coborît o barcă mică ce se afla pe punte și am vîslit din toate puterile spre oraș. După o jumătate de ceas am intrat într-un rîu ce se vărsa în mare și am coborît pe mal.

La porțile orașului am întrebat care e numele acestei așezări și am aflat că ajunsesem într-un oraș indian, nu departe de ținta călătoriei mele. Ne-am dus la un caravanserai[1], unde ne-am odihnit după călătoria noastră aventuroasă. Acolo am întrebat dacă nu se află prin partea locului un înțelept, un învățat, spunîndu-i totodată gazdei că acesta trebuia să se priceapă puțin și la vrăjitorii. Gazda m-a dus într-o stradă lăuntrică, s-a oprit în fața unei case nu prea arătoase, a bătut la ușă și mi-a zis să intru și să întreb de Muley.

[1] (în Orient) Han mare unde fac popas caravanele.

Mi-a ieșit înainte un bătrînel cu barbă căruntă și nas lung și m-a întrebat ce doresc. I-am spus că sînt în căutarea înțeleptului Muley, iar bătrînul mi-a răspuns că el este Muley. L-am rugat să mă povățuiască ce să fac cu morții și cum să-i dau jos de pe corabie. Muley mi-a răspuns că oamenii de pe vas fuseseră vrăjiți pesemne din pricina unor nelegiuiri pe care le săvîrșiseră în timpul călătoriei lor pe mare; vraja se va spulbera dacă vor fi aduși pe mal, dar aceasta va fi cu putință numai dacă vor fi desprinse scîndurile pe care zăceau. De drept, vasul cu toate comorile sale al meu s-ar fi cuvenit să fie, pentru că eu l-am găsit; dar va trebui să păstrez taina și să-i dăruiesc și lui ceva din avuția mea; iar în schimb, el și cu sclavii săi au să-mi dea o mînă de ajutor ca să scap de morții de pe corabie. I-am făgăduit că-l voi răsplăti cu prisosință și am pornit la drum, împreună cu cei cinci sclavi care purtau ferăstraie și securi. Pe drum, vrăjitorul Muley nu contenea cu laudele pentru gîndul ce-l avusesem de a anina pe pînze cuvinte din Coran, căci numai astfel am putut scăpa.

Am ajuns la corabie dis-de-dimineață și ne-am apucat cu toții de treabă; într-un ceas, patru morți se și aflau încărcați în luntrea pe care cîțiva sclavi o duseră spre țărm, unde voiam să le săpăm mormîntul. La înapoiere, sclavii povestiră că morții i-au scutit de îngropăciune, deoarece, de îndată ce au atins pămîntul, s-au prefăcut în pulbere. I-am descleștat de punte și pe ceilalți morți și pînă seara au fost transportați toți la mal. Nu mai rămăsese nici unul la bord, în afară de cel țintuit de catarg. În zadar am încercat să smulgem din lemn pironul: nici o putere din lume nu era în stare să-l clintească. Nu știam ce să fac; catargul nu-l puteam tăia, ca să aducem leșul la țărm cu catarg cu tot.

Muley ne-a scos din încurcătură. El a trimis iute un sclav la țărm să aducă un vas de pămînt. Apoi învățatul a rostit cuvinte tainice și a presărat pămînt pe capul mortului. De îndată căpitanul a deschis ochii, a răsuflat adînc, iar rana din frunte a început să sîngereze. Am izbutit acum să scoatem pironul cu ușurință, iar rănitul s-a prăbușit în brațele unui sclav.

— Cine m-a adus aici? a întrebat el după ce și-a venit în fire.

Muley arătă spre mine; m-am apropiat de el.

— Îți mulțumesc, străine! M-ai mîntuit de chinuri fără sfîrșit. De cincizeci de ani trupul meu plutește pe valuri, iar sufletul mi-era blestemat să se întoarcă în trup în fiece noapte. Dar acum creștetul meu a atins țărîna și mă pot duce împăcat la strămoșii mei.

L-am rugat să ne povestească cum de a ajuns în starea aceea groaznică, iar el a început astfel:

— Acum cincizeci de ani eram un om puternic și de vază și locuiam în Alger. Lăcomia de cîștig m-a îndemnat să înzestrez cu cele de trebuință o corabie și să mă apuc de piraterie. Mă îndeletniceam cu treaba asta de cîtăva vreme, cînd, odată, la Zante, am luat la bord un derviș care voia să călătorească fără plată. Atît eu cît și tovarășii mei eram oameni cruzi și n-am ținut seama de sfințenia omului, ci ne-am bătut joc de el. Într-o zi, după ce mă mustrase, în rîvna lui sfîntă, pentru viața păcătoasă pe care o duceam, am stat la un păhărel cu cîrmaciul meu în cabină. Amintindu-mi mustrările dervișului, mustrări pe care nu aș fi îngăduit să mi la facă nici sultanul, m-am repezit furios pe punte și i-am străpuns pieptul cu pumnalul. În clipa morții, el m-a blestemat, pe mine și pe oamenii mei de pe vas, să nu putem trăi și nici muri pînă ce creștetul nostru nu se va odihni pe pămînt. Apoi dervișul și-a dat sufletul; l-am aruncat în mare și am luat în rîs blestemul său; dar, în aceeași noapte, cuvintele lui s-au împlinit. O parte din oameni s-au răsculat împotriva mea. S-au bătut cu înverșunare pînă cînd cei care erau de partea mea au fost biruiți, iar eu – țintuit de catarg. Dar și răsculații au pierit din pricina rănilor căpătate și în curînd corabia s-a prefăcut într-un uriaș mormînt. Ochii mi s-au împăienjenit; în noaptea următoare, la ceasul la care îl aruncasem pe derviș în apă, m-am trezit împreună cu toți oamenii mei: înviasem, dar nu puteam face sau vorbi altceva decît ce vorbisem și făcusem în noaptea aceea. Așa călătorim de cincizeci de ani, și nici nu trăim, nici nu murim, căci oare cum am fi putut atinge pămîntul? Pluteam bucuroși pe furtună, cu toate pînzele sus, în nădejdea că vasul se va izbi de stînci, se va sfărîma și ne vom putea odihni capetele istovite pe fundul mării. Dar n-am izbutit niciodată. Acum însă am să mor. Îți mulțumesc încă o dată, izbăvitor necunoscut! Dacă socoți că te-am putea răsplăti cu vreo avuție, îți dăruiesc corabia în semn de recunoștință.

După ce vorbi astfel, căpitanul își lăsă capul în piept și își dădu sufletul, prefăcîndu-se în pulbere ca și oamenii săi. Am strîns pulberea și am îngropat-o la țărm.

Am adus doi lucrători din oraș să dreagă corabia. Am schimbat încărcătura corabiei pe alte mărfuri și am dobîndit cîștiguri însemnate. După aceasta am tocmit oameni pe vas, l-am răsplătit cu prisosință pe prietenul meu Muley și am pornit la drum, îndreptîndu-mă spre țara mea de baștină.

Am făcut însă un ocol mare, oprindu-mă pe țărmurile multor insule și poposind în fel și fel de țări ca să vînd mărfurile. Profetul mi-a dat binecuvîntarea lui, căci după trei sferturi de an m-am întors la Bassora, încă o dată pe atît de bogat pe cît fusesem după moartea căpitanului. Oamenii din țara mea au rămas uluiți de avuțiile pe care le-am strîns și de norocul pe care l-am avut, fiind încredințați că am găsit valea nestematelor despre care povestește vestitul călător Sindbad. I-am lăsat cu această credință și de atunci toți tinerii din Bassora, la optsprezece ani, pornesc în lumea largă să-și găsească, după pilda mea, norocul. Eu însă am trăit de atunci liniștit, în tihnă, iar la cinci ani o dată fac o călătorie la Mecca, la locul sfînt, spre a-i mulțumi lui Alah pentru binecuvîntarea sa și pentru a-l ruga să primească în raiul său pe căpitan și oamenii lui.

A doua zi caravana călători mai departe, fără piedici și – după ce făcură din nou popas – Selim străinul grăi astfel către Muley, cel mai tînăr dintre neguțători:

— Deși ești cel mai nevîrstnic dintre noi, ești totdeauna voios și de bună seamă că te pricepi să ne istorisești o snoavă cu tîlc. Povestește-ne-o, ca să ne mai răcorim puțin după arșița zilei.

— Cu plăcere v-aș istorisi ceva care să vă înveselească, răspunse Muley, dar tinerii trebuie să se poarte cu modestie; de aceea, tovarășilor mei de călătorie mai în vîrstă li se cuvine întîietatea. Zaleukos e întotdeauna tare posomorît și tăcut; n-ar vrea el să ne povestească din ce pricină este atît de îngîndurat? Dacă are vreun necaz, poate că am izbuti să i-l alinăm, căci cu dragă inimă am vrea să-i venim într-ajutor aproapelui nostru, chiar dacă e de altă credință.

Cel către care vorbise Muley era un negutător grec, bărbat de vîrstă mijlocie, chipeș, voinic și foarte așezat. Deși necredincios – nu era musulman – tovarășii lui de călătorie îl iubeau, căci toată făptura lui inspira cinstire și încredere. de altminteri avea numai o singură mînă, și unii dintre tovarășii lui credeau că asta ar fi pricina mîhnirii sale. La întrebarea prietenoasă a lui Muley, Zaleukos răspunse:

— Încrederea voastră îmi face cinste. Nu sînt mîhnit, dar chiar dacă aș fi, tot nu vă stă în putere să m-ajutați. Dar fiindcă Muley a băgat de seamă că sînt posomorit, vreau să vă povestesc care-i pricina ce mă îndreptățește să fiu mai mohorît decît alți oameni. După cum vedeți, nu am mîna stîngă. Nu-mi lipsește din născare, ci am pierdut-o în cele mai cumplite clipe ale vieții mele. Veți chibzui și dumneavoastră dacă port vreo vină sau dacă n-ar trebui să fiu, de atunci, atît de mîhnit – dar asta numai după ce veți asculta *Povestea Mîinii Tăiate*.

POVESTEA MÎINII TĂIATE

M-am născut la Constantinopol. Tatăl meu era tălmaci la Înalta Poartă[1] și făcea negoț cu uleiuri înmiresmate și mătăsuri, negoț care-i aducea cîștiguri bune. Mi-a dat o creștere aleasă. Învățătura am primit-o în parte de la el, în parte de la preotul nostru. La început a fost vorba să moștenesc neguțătoria lui, dar – deoarece mă arătasem mai destoinic decît se așteptase – a ținut seama de povețele prietenilor lui și a hotărît să mă facă doctor, căci un doctor care învăța ceva mai mult decît un șarlatan obișnuit putea să-și croiască o viață fericită la Constantinopol. În casa noastră veneau mulți franțuzi și unul din ei l-a înduplecat pe tatăl meu să mă lase să plec cu el în patria sa, la Paris, unde asemenea lucruri se învățau temeinic și fără plată. Voia să mă ia cu el pe propria-i cheltuială, cînd avea să se înapoieze în țară. Tatăl meu, care cutreierase și el lumea în tinerețe, a încuviințat să plec, iar franțuzul m-a înștiințat că peste trei luni vom porni la drum. Eram nespus de fericit că voi vedea țări străine și așteptam cu nerăbdare clipa plecării. Franțuzul își isprăvi în sfîrșit treburile și se pregăti de drum.

În ajunul plecării, tatăl meu m-a chemat seara în iatacul lui. Erau grămădite acolo fel de fel de veșminte, care de care mai frumoase, iar pe masă – arme. O movilă de aur mi-a luat însă ochii. Atîta bănet nu mai văzusem vreodată. Tatăl meu m-a îmbrățișat și mi-a spus:

— Iată, fiule, ți-am pregătit straie de drum. Armele acestea ți le dăruiesc ție, sînt aceleași pe care mi le-a dăruit și mie, la rîndu-mi, bunicul tău cînd am pornit în lume. Știu că te pricepi să le mînuiești dar folosește-le doar atunci cînd ești în primejdie. Atunci însă apără-te cu strășnicie! N-am bogății multe dar iată, mi-am împărțit averea în trei: o parte pentru tine, o parte pentru traiul și nevoile mele, iar a treia

---

[1] Curtea Otomană.

– partea cea mai sfîntă și de care nu mă voi atinge niciodată – am s-o pun bine pentru zilele de restriște care ar putea să te ajungă.

Așa mi-a grăit bătrînul meu părinte și ochii îi jucau în lacrimi. Cine știe?... Poate îi spunea inima că n-am să-l mai văd niciodată.

§

Călătoria s-a sfîrșit cu bine și am ajuns curînd în țara franțuzească. Șase zile și șase nopți am mers pînă în orașul cel mare – Paris.

Aici, prietenul meu, franțuzul, a închiriat pentru mine o cameră și m-a povățuit să folosesc cu chibzuință banii – aveam cu totul două mii de taleri. Am locuit trei ani în acest oraș și am învățat tot ce trebuie să știe un doctor iscusit; aș minți însă dacă aș spune că mă simțeam bine acolo, căci obiceiurile lor nu-mi erau pe plac; și aveam și puțini prieteni adevărați, aceștia erau însă tineri nobili.

Pînă la urmă, dorul de țară m-a copleșit. În tot acel răstimp nu primisem nici o știre de la tatăl meu și am folosit cel dintîi prilej care mi-a ieșit în cale ca să mă întorc acasă.

O solie pleca din Franța către Înalta Poartă. M-am tocmit ca doctor-chirurg în slujba acelei solii și am ajuns cu bine la Stambul. Am găsit casa părintească zăvorîtă. Vecinii, mirați de sosirea mea, mi-au povestit că tata murise cu două luni înainte. Preotul – dascălul meu din copilărie – mi-a adus cheile casei.

Singur și părăsit, m-am așezat în casa pustie. Toate erau la locul lor, așa cum le lăsase tata, numai galbenii pe care făgăduise să mi-i lase lipseau. L-am întrebat pe preot, dar acesta, făcînd o plecăciune, mi-a răspuns:

— Tatăl tău a murit ca un sfînt, căci a lăsat toți galbenii bisericii.

Lucrul acesta îmi era și mi-a rămas de neînțeles; dar ce puteam face? Nu aveam nici o dovadă împotriva preotului și trebuia să

mă socotesc fericit că nu-și însușise casa și celelalte bunuri ale tatălui meu. Aceasta a fost cea dintîi năpastă care a căzut pe capul meu, după care nenorocirile s-au ținut lanț. Nu-mi cîștigasem faimă de doctor, căci nu îmi venea să mă laud singur și n-avea cine să mă facă cunoscut. Tatăl meu, care m-ar fi ajutat să pătrund în casele bogătașilor și ale celor suspuși, nu mai era și toți aceștia îl dăduseră uitării pe sărmanul Zaleukos. Mărfurile rămase de la tatăl meu nu mai aveau căutare, căci cumpărătorii se risipiseră după moartea sa și alții noi se găseau cu greu. Stăteam și mă gîndeam la soarta mea amară, cînd, deodată, mi-am adus aminte că întîlnisem adeseori în Franța oameni din neamul meu care cutreierau țara în lung și în lat și făceau negoț în piețele orașului; aveau cumpărători cu duiumul, căci neguțătorii de pe alte meleaguri erau la mare preț. Cu asemenea neguțătorie se putea agonisi bănet, nu glumă. M-am hotărît pe loc: am vîndut casa părintească, am încredințat o parte din bani unui prieten credincios, iar cu restul am cumpărat ceea ce avea căutare în Franța, și anume: șaluri, mătăsuri, pomezi și uleiuri. Mi-am asigurat un loc pe o corabie și am pornit în cea de-a doua călătorie spre Franța. De îndată ce se pierdură în zare palatele din Dardanele, norocul păru să-mi surîdă din nou. Am ajuns repede și cu bine. Am cutreierat orașele mari și mici ale franțuzilor, și peste tot am găsit cumpărători berechet. Prietenul meu din Stambul îmi trimitea mereu mărfuri noi și, pe zi ce trecea, strîngeam tot mai mulți bani. Cînd, în sfîrșit, am adunat atîta cît credeam că va fi de ajuns pentru o neguțătorie mai mare, am pornit-o cu mărfurile mele spre Italia. Dar mai trebuie să mărturisesc ceva: dobîndeam cîștiguri și de pe urma meșteșugului de vraci. Cînd ajungeam în cîte un oraș, dădeam de veste printr-o înștiințare scrisă că a sosit un doctor grec care a lecuit multe beteșuguri; și într-adevăr, balsamurile și leacurile mele mi-au adus țechini cu toptanul. Pînă la urmă am poposit și în orașul Florența din Italia. Am hotărît să rămîn vreme mai îndelungată în acest oraș, pe de o parte fiindcă îmi plăcea foarte mult acolo, pe de altă parte fiindcă – istovit de atîta umblet – voiam să mă odihnesc. Am închiriat o prăvălie în partea orașului numită Santa Croce și, nu departe de acolo, cîteva încăperi frumoase cu pridvor, într-un han. Am dat de veste îndată prin hîrtie scrisă că sînt doctor și neguțător. Nici n-am apucat să deschid bine prăvălia, că mușteriii au și dat năvală și

– cu toate că pusesem prețuri cam ridicate – vindeam mai mult decît ceilalți, pentru că eram îndatoritor și prietenos cu cumpărătorii. Mă aflam de patru zile la Florența și iată că într-o seară, cînd tocmai mă pregăteam să închid prăvălia ca de obicei, am aruncat o privire spre lada cu alifii și am zărit un răvaș într-o cutiuță. Nu-mi aminteam să-l fi pus acolo. Am despăturit hîrtiuța. În ea stătea scris să vin la miezul nopții pe podul numit Ponte Vecchio. M-am gîndit îndelung cine putea fi cel ce mă chema. Nu cunoșteam însă nici un om în Florența și am crezut că cineva vrea să mă cheme în taină la vreun bolnav, lucru care mi se întîmplase adeseori. Am hotărît deci să mă duc, dar, prevăzător, mi-am luat și sabia pe care mi-o dăruise tatăl meu.

Aproape de miezul nopții am pornit-o la drum și am ajuns la Ponte Vecchio. Podul era părăsit, pustiu, și am hotărît să aștept pînă se va ivi cel ce mă chemase.

Era o noapte friguroasă; luna lumina ca ziua. M-am aplecat să privesc undele Arnului, ce străluceau pînă departe în razele lunii. Orologiile bisericilor din oraș bătură de douăsprezece ori; cînd m-am ridicat, am dat cu ochii de un bărbat înalt, învăluit într-o mantie roșie, cu obrazul ascuns de un colț al veșmîntului.

Ivirea lui neașteptată m-a speriat, pentru că apăruse în spatele meu, dar mi-am venit iute în fire și am rostit:

— De vreme ce m-ați chemat, spuneți-mi cu ce vă pot fi de folos.

Omul cu mantia roșie s-a întors spre mine și mi-a spus apăsat:

— Urmează-mă!

Mi-era teamă să plec singur în tovărășia acestui necunoscut și de aceea m-am oprit și am spus:

— Nu așa, domnul meu. Mai întîi vreau să știu unde mergem; și apoi, cred că nu trebuie să v-ascundeți cu atîta grijă obrazul, dacă aveți gînduri curate față de mine.

Omul în roșu păru însă a nu se sinchisi de vorbele mele.

— Dacă nu vrei, Zaleukos, rămîi! răspunse el și păși mai departe.

Atunci m-a cuprins mînia.

— Crezi, am strigat, că un om ca mine se lasă dus de nas de orice zevzec? Crezi că am așteptat zadarnic aici, în frig?

Din trei sărituri l-am ajuns din urmă, l-am înhățat de mantie și am început să strig tare, în vreme ce cu cealaltă mînă am tras sabia; dar mantia mi-a rămas în mînă, iar necunoscutul a pierit după primul colț. M-am potolit încetul cu încetul, căci îmi rămăsese mantia și ea trebuia să m-ajute să dezleg ciudata taină. M-am înfășurat în ea și m-am îndreptat spre casă. Dar n-am apucat să fac nici o sută de pași, cînd cineva a trecut pe lîngă mine și mi-a șoptit în limba franceză:

— Ia seama, conte, în noaptea aceasta nu se poate face nimic!

Pînă să mă întorc, cel ce șoptise trecuse mai departe și n-am mai zărit decît o umbră furișîndu-se pe lîngă case. Mi-am dat seama că vorbele lui nu fuseseră rostite pentru mine, ci din pricina mantiei pe care-o purtam, dar lucrul acesta nu dezlega taina.

A doua zi de dimineață am cugetat îndelung asupra celor ce aveam de făcut. La început m-am gîndit să dau sfoară în tîrg că găsisem mantia, dar necunoscutul putea să trimită pe cineva să mi-o ceară și eu tot nelămurit aș fi rămas. Tot chibzuind astfel, m-am uitat la veșmîntul acela mai cu luare-aminte. Era dintr-o catifea plină, genoveză, purpurie, tivită cu astrahan și brodată cu fir de aur. Frumusețea deosebită a mantiei mi-a insuflat un gînd la care m-am oprit. Am dus-o în prăvălie și am pus-o în vînzare, dar cu un preț atît de ridicat, încît știam prea bine că n-am să găsesc nici un mușteriu pentru ea. Gîndul meu era să privesc cu luare-aminte pe oricine ar întreba de mantie, căci eram sigur că-l voi recunoaște dintr-o mie pe necunoscutul care, după ce pierduse mantia, de bună seamă că se va arăta neîntîrziat. Mulți ar fi dorit să cumpere veșmîntul acela, a cărui frumusețe atrăgea toate privirile, dar nici unul nu semăna nici pe departe cu necunoscutul, nici unul nu voia să dea pe ea atîția bani – două sute de țechini.

Ce m-a surprins mai mult era că, întrebînd pe unul și pe altul dacă nu mai văzuseră și o altă asemenea mantie în Florența, toți îmi răspundeau că nu, și mă încredințau că nu întîlniseră veșmînt mai frumos și atît de meșteșugit lucrat.

Pe înserat veni un tînăr care mai fusese deseori pe la mine și oferise și în ziua aceea o sumă respectabilă pentru mantie; acum zvîrli pe masă o pungă cu galbeni și strigă:

— Pe Dumnezeul meu, Zaleukos, vreau să am cu orice preț mantia asta, chiar de-ar fi să rămîn cerșetor!

Și începu să numere galbenii.

Mă aflam în mare încurcătură; pusesem mantia în vînzare numai ca să atrag privirile necunoscutului meu, iar acum se ivise acest tînăr zurliu, care se hotărîse să plătească un asemenea preț. Dar nu mai aveam încotro. I-am făcut pe plac, căci mă ispitea gîndul ca pentru pățania mea în miez de noapte să dobîndesc atîta bănet.

Tînărul se înfășură în mantie și dădu să plece, dar în prag se opri și, aruncîndu-mi o hîrtie care era prinsă de mantie, îmi strigă:

— Uite, Zaleukos, aici e prins ceva ce desigur nu aparține veșmîntului acestuia!

Am luat hîrtia cu nepăsare, însă iată ce scria pe ea:

Adu haina în noaptea asta, la ora știută, pe Ponte Vecchio. Te așteaptă patru sute de țechini.

Am rămas înmărmurit. Îmi gonisem eu singur norocul. Toate socotelile mele dăduseră greș! Dar n-am stat mult pe gînduri; am adunat cei două sute de țechini, am alergat după cel care cumpărase mantia și i-am spus:

— Ia-ți țechinii înapoi, bunul meu prieten, și lasă-mi mantia, căci nu mă pot despărți de ea.

La început, tînărul a crezut că-i vorba de o glumă, dar cînd și-a dat seama că vorbesc serios, s-a mîniat, mi-a strigat că sînt smintit și ne-am luat la bătaie. În focul încăierării am avut norocul să-i smulg mantia și s-o iau la goană cu ea; tînărul a chemat însă poliția în ajutor și am fost dus la judecată.

Judecătorul s-a arătat foarte mirat de fapta mea și i-a dat dreptate celui care mă pîrîse. Eu însă i-am spus tînărului că îi dăruiesc douăzeci, cincizeci, ba chiar o sută de țechini peste cei două sute pe care-i primisem de la el, numai să-mi înapoieze mantia. Rugămințile mele nu-i muiaseră inima, aurul însă l-a înduplecat. A luat țechinii, iar eu am plecat biruitor cu mantia.

Toată Florența mă credea smintit, dar puțin îmi păsa mie de lume. Știam eu prea bine că din acest tîrg voi ieși în cîștig.

Am așteptat cu nerăbdare sosirea nopții. Am pornit-o cu mantia pe braț spre Ponte Vecchio, la același ceas ca și în noaptea trecută. Cînd răsună cea din urmă bătaie a orologiului, din beznă se desprinse o umbră care se îndreptă spre mine. Era, fără doar și poate, omul pe care-l întîlnisem în ajun.

— Ai mantia? m-a întrebat el.

— Da, domnule, i-am răspuns, dar mă costă o sută de țechini.

— Știu, spuse el. Ține patru sute!

Ne-am apropiat de parmaclîcul podului și mi-a numărat banii. Erau într-adevăr patru sute; aurul sclipea minunat în lumina lunii; strălucirea lui m-a încîntat, dar, vai! nu bănuiam că aceasta îmi va fi cea din urmă bucurie. Am vîrît banii în buzunar și am vrut să văd cine e necunoscutul; obrazul îi era însă acoperit de o mască de sub care se zăreau doar niște ochi negri care mă străfulgerau.

— Vă mulțumesc, domnule, pentru bunătatea voastră, și acum, cu ce vă pot fi de folos? am întrebat eu. Vă spun însă dinainte că nu pot face nimic necinstit.

— Nu-ți fă griji degeaba, mi-a răspuns el, punîndu-și mantia pe umeri. Am nevoie de ajutorul dumitale ca medic, dar nu pentru un om viu, ci pentru un mort.

— Cum se poate așa ceva? am strigat eu, plin de uimire.

— Am venit împreună cu sora mea dintr-o țară îndepărtată, a început el, făcîndu-mi semn să-l urmez. Locuiam aici cu ea, în casa unui prieten. Sora mea a murit ieri, pe neașteptate, din pricina unei boli, și rudele noastre vor s-o îngroape mîine. O veche datină a familiei cere însă ca cei din neamul nostru să se odihnească în cripta strămoșească; cei care au murit pe alte meleaguri au fost aduși îmbălsămați. Rudelor mele le las numai trupul ei, dar tatălui meu trebuie să-i trimit cel puțin capul fiicei sale, ca s-o mai vadă o dată.

Obiceiul acesta de a tăia capetele celor dragi care au murit mi se părea îngrozitor, dar n-am îndrăznit să suflu o vorbă, de teamă să nu-l jignesc pe necunoscut. Așadar, i-am răspuns că mă pricep la îmbălsămarea morților și l-am rugat să mă ducă la căpătîiul moartei. Totuși nu m-am putut împiedica să întreb de ce trebuia să se petreacă totul în taină, la adăpostul întunericului nopții. Mi-a răspuns că rudele

sale găseau că ceea ce vrea să facă este înspăimîntător, că la lumina zilei n-ar fi putut să-și ducă fapta la bun sfîrșit. Dar, capul odată tăiat, nu vor mai avea ce spune... E adevărat că ar fi putut el însuși să-l taie, dar un simțămînt firesc îl împiedica s-o facă.

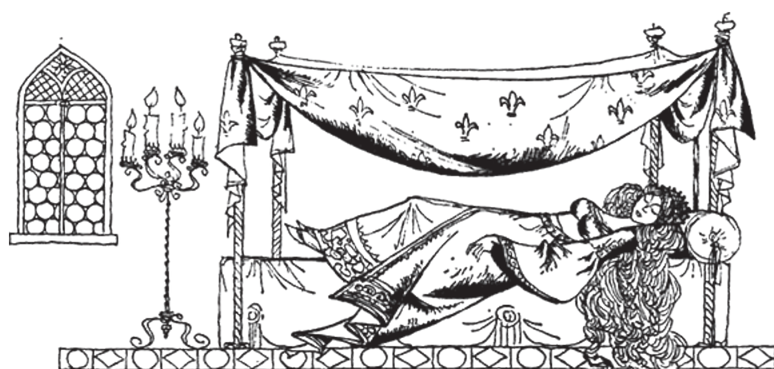
Între timp am ajuns în dreptul unei case mari, impunătoare. Însoțitorul meu a arătat către ea: era ținta plimbării noastre din noaptea aceea. Am trecut de poarta casei și am deschis o ușă mică pe care necunoscutul a închis-o cu grijă în urma noastră; am dat apoi de treptele înguste ale unei scări răsucite, le-am urcat pe întuneric și am ajuns într-un coridor slab luminat care ducea într-o încăpere unde ardea o lampă agățată de tavan.

Acolo se afla un pat pe care zăcea moarta. Necunoscutul întoarse capul, părînd că-și ascunde lacrimile. Arătă înspre pat, îmi spuse să-mi fac bine și repede datoria și ieși pe ușă.

Mi-am scos cuțitele pe care, ca medic, le aveam întotdeauna la mine, și m-am apropiat de pat. Se vedea numai capul moartei, dar era atît de frumos, încît, fără voia mea, m-a cuprins o milă adîncă. Părul negru atîrna în șuvițe lungi, obrazul era palid, ochii închiși. După obiceiul medicilor în împrejurările în care au de tăiat un mădular, am făcut întîi o crestătură în piele apoi, cu cel mai ascuțit cuțit, i-am tăiat gîtul dintr-o mișcare. Dar ce groază! Moarta deschise ochii și îi închise apoi îndată, cu un suspin adînc... părea că abia atunci își dăduse sufletul. În același timp, un șuvoi de sînge fierbinte țîșni din grumazul ei. Mi-am dat seama că eu fusesem ucigașul ei, căci nu mai încăpea îndoială că murise abia acum, din pricina acestei răni fără de leac.

Cîteva clipe am rămas stană de piatră, încremenit de spaimă. Oare necunoscutul cu mantia roșie mă amăgise, sau sora lui nu murise cu adevărat cînd el o crezuse moartă? O moarte înșelătoare mi se părea mai vrednică de crezare. Nu era însă cu putință să-i mărturisesc fratelui moartei că, dacă tăietura ar fi fost mai puțin grăbită, fata s-ar fi trezit poate și nu i-aș mai fi luat viața; de aceea m-am gîndit să-i desprind capul, dar atunci ea a mai oftat o dată, s-a întins într-un zvîcnet de durere și și-a dat sufletul.

M-au străbătut deodată fiori de spaimă și am zbughit-o afară din încăpere. Dar pe coridor era întuneric; lampa se stinsese, iar însoțitorul meu se făcuse nevăzut. Am bîjbîit prin beznă, de-a lungul peretelui, pînă la scară. În sfîrșit am găsit-o și am coborît mai mult lunecînd și poticnindu-mă la fiecare treaptă. Jos nici țipenie de om. Am găsit ușa întredeschisă și am răsuflat ușurat cînd m-am văzut în stradă, mai mult mort decît viu de spaimă.

Mînat de frică am luat-o la goană spre casă și mi-am îngropat fața în pernă, ca să uit grozăvia pe care o săvîrșisem. Dar somnul nu se lipea de mine; abia spre ziuă am început să-mi vin în fire. Mi se părea tot mai sigur că cel ce mă îndemnase la această faptă cumplită – mă încredințasem de lucrul acesta – nu avea să mă dea în vileag.

Am hotărît să mă duc la prăvălie și să-mi văd de treburi ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Dar, vai! Un lucru pe care l-am băgat de seamă abia în clipa aceea m-a umplut de îngrijorare: pălăria, cingătoarea și cuțitele îmi lipseau și bănuiam că le uitasem în iatacul moartei sau că le pierdusem pe drum. Din păcate, prima bănuială părea mai sigură: puteam deci să fiu învinuit ca ucigaș.

Am deschis prăvălia la ceasul obișnuit. Ca în fiecare dimineață, vecinul meu vorbăreț a venit la mine.

— Ei, ce zici de întîmplarea groaznică de azi-noapte? începu el.

M-am prefăcut că nu știu nimic.

— Cum, se poate să nu știi despre ce vorbește tot orașul? N-ai auzit că cea mai frumoasă floare a Florenței, Bianca, fiica guvernatorului, a fost ucisă azi-noapte? Vai! Am văzut-o chiar ieri cutreierînd voioasă străzile, împreună cu logodnicul ei; astăzi ar fi trebuit să aibă loc nunta.

Fiecare cuvînt al vecinului se împlînta ca un cuțit în inima mea. Și totul se repetă iar și iar, cu fiecare mușteriu care lua povestea de la capăt, cu noi și noi amănunte, unul mai înspăimîntător decît altul; nimeni însă nu-mi putea istorisi ceva mai înfricoșător decît ceea ce trăisem eu însumi. La amiază intră în prăvălia mea un trimis al judecătorului și ceru să stea de vorbă cu mine între patru ochi.

— Signor Zaleukos, spuse el, arătîndu-mi lucrurile care-mi lipseau, aceste obiecte sînt ale dumitale?

Întîi m-am gîndit să nu mărturisesc nimic, dar zărind prin ușa întredeschisă pe gazda mea, împreună cu alți necunoscuți care puteau depune mărturie împotriva mea, m-am hotărît să nu înrăutățesc lucrurile printr-o minciună și am răspuns că obiectele arătate erau ale mele. Omul legii m-a rugat să-l urmez și a pornit-o spre o clădire mare, în care am recunoscut închisoarea. Acolo, deocamdată, m-a închis într-o cămăruță.

În singurătate mi s-au perindat prin minte toate cele petrecute. Era îngrozitor. Mă chinuia gîndul că ucisesem, fie chiar și fără voia mea. Nu-mi puteam ierta că mă lăsasem ispitit de strălucirea aurului, căci altfel n-aș fi căzut orbește în capcană. La două ceasuri după întemnițare am fost scos din cămăruță. Am coborît cîteva scări și am ajuns într-o sală mare. În jurul unei mese lungi, acoperită cu o pînză neagră, ședeau doisprezece bărbați, cei mai mulți bătrîni. În jurul sălii, pe bănci, stăteau nobilii din Florența. Într-o galerie, sus, se îngrămădeau o mulțime de privitori.

Cînd am pășit înaintea mesei celei negre, un bărbat întunecat la față, mohorît, s-a ridicat în picioare: era guvernatorul. El spuse adunării că, fiind tatăl victimei, nu poate judeca omorul acesta și că încredințează funcția sa de judecător celui mai în vîrstă dintre senatori.

Cel mai vîrstnic senator, un moșneag de cel puțin nouăzeci de ani, era gîrbov; la tîmple îi mai rămăseseră cîteva fire de păr alb, dar ochii îi scăpărau și glasul răsuna puternic și nesovăitor. Întîi m-a întrebat dacă recunosc că am ucis.

Am cerut să fiu ascultat și am povestit fără teamă, cu glas limpede, tot ce făptuisem și tot ce știam. În timpul povestirii mele vedeam cum guvernatorul se schimba la față; cînd se îngălbenea, cînd se învăpăia. La sfîrșit s-a sculat și a strigat spumegînd de mînie:

— Cum, nefericitule, vrei s-arunci asupra altuia omorul pe care l-ai săvîrșit din lăcomie de bani?

Senatorul l-a oprit spunîndu-i că doar îi încredințase de bună voie judecata; afară de asta, el nu era deloc convins că săvîrșisem fapta pentru bani, căci, după știrea lui, moartei nu i se furase nimic. Ba merse chiar mai departe: ceru guvernatorului să dea socoteală despre viața pe care o dusese fiica sa, căci numai așa avea să se știe dacă am spus adevărul sau nu. Totodată spuse că amînă judecata pentru a doua zi, spre a cerceta hîrtiile moartei, pe care urma să i le înmîneze guvernatorul.

Am fost dus înapoi în temniță, unde am petrecut o zi jalnică, stăpînit numai de dorința fierbinte de a se descoperi o legătură între moartă și omul cu mantia roșie.

A doua zi am pășit în sala de judecată plin de nădejde. Pe masă se aflau mai multe scrisori. Senatorul m-a întrebat dacă erau scrise de mine. Le-am privit și am spus că sînt scrise de aceeași mînă ca și cele două răvașe pe care le primisem. Senatorii n-au luat în seamă răspunsul meu, zicînd că puteam să le fi scris eu pe toate, căci semnătura de pe scrisori era fără doar și poate un Z, prima literă a numelui meu.

Scrisorile amenințau pe fiica guvernatorului în legătură cu căsătoria care urma să aibă loc.

Guvernatorul părea să fi dat deslușiri ciudate în privința mea, căci în ziua aceea am fost privit cu mai multă neîncredere și asprime. Am cerut să fie cercetate hîrtiile mele, care, fără îndoială, se aflau în camera mea, dar mi s-a spus că se făcuseră cercetări și nu se găsise nimic. Astfel, la sfîrșitul acestei zile de judecată îmi pierdusem orice nădejde.

A treia zi am fost dus din nou în sala de judecată, unde mi s-a citit hotărîrea, prin care, fiind învinuit de omor cu premeditare, eram osîndit la moarte. Iată dar unde ajunsesem... Părăsit de tot ce mi-era drag pe lume, departe de țara mea, trebuia să mor de secure în floarea vîrstei!

În seara acelei zile înfiorătoare cînd soarta îmi fusese pecetluită, ședeam în temnița mea singuratică. Toate nădejdile mi se spulberaseră, nu mă gîndeam decît la moarte... Deodată ușa temniței se deschise și intră un bărbat care mă privi îndelung, în tăcere.

— Iată cum mi-e dat să te regăsesc, Zaleukos! a rostit el.

La lumina slabă a lămpii nu l-am recunoscut, dar glasul lui trezi în mine vechi amintiri. Era Valetty, unul din puținii prieteni pe care mi-i făcusem în timpul învățăturii mele la Paris. Mi-a povestit că venise din întîmplare la Florența, unde locuia tatăl său, om cu vază. Auzise de pățania mea și voise să mă vadă pentru ultima oară și să afle cum de am ajuns sub o atît de grea învinuire.

I-am povestit toată întîmplarea. Părînd foarte uimit, m-a rugat din tot sufletul să-i mărturisesc lui, singurul meu prieten, întreg adevărul, și să nu rămînă între noi, la despărțire, o minciună. I-am jurat pe tot ce aveam mai sfînt că spusesem adevărul și numai adevărul și că nu am altă vină decît aceea că, orbit de strălucirea aurului, n-am simțit vicleșugul ce se ascundea sub vorbele necunoscutului.

— Prin urmare n-ai cunoscut-o pe Bianca? întrebă el.

L-am încredințat că n-o văzusem niciodată.

Valetty îmi spuse că o taină adîncă învăluia întreaga întîmplare, că era foarte ciudat faptul că guvernatorul ceruse atît de repede osîndirea mea și că umbla vorba că o cunoșteam de mult pe Bianca și că o omorîsem din răzbunare pentru că se căsătorea cu altul. I-am arătat că toate acestea se potriveau cu omul cu mantia roșie, și nu cu

mine. Cum să dovedesc însă că el mă îndemnase să săvîrșesc omorul?

Valetty m-a îmbrățișat plîngînd și mi-a făgăduit că va face tot ce va fi cu putință pentru a-mi scăpa măcar viața.

Aveam prea puține nădejdi dar știam că Valetty era un om înțelept și bun cunoscător al legilor și că va face totul pentru a mă ajuta.

S-au scurs două zile lungi, chinuitoare. În sfîrșit, iată că Valetty se întoarse.

— Ți-aduc o mîngîiere, deși una dureroasă. Ai să trăiești și ai să fii liber, dar trebuie să pierzi o mînă.

Adînc mișcat, i-am mulțumit prietenului meu pentru că-mi salvase viața. Mi-a povestit că guvernatorul nu încuviințase în ruptul capului să facă o nouă cercetare a celor petrecute, dar spre sfîrșit, pentru a nu părea nedrept, își dăduse învoirea să se caute în vechile hrisoave florentine o întîmplare asemănătoare și – dacă se va găsi ceva – pedeapsa mea să fie întocmai ca și aceea arătată acolo. Valetty a cercetat împreună cu tatăl său zi și noapte cărțile vechi; în cele idin urmă au găsit o întîmplare întru totul asemănătoare. Pedeapsa dată acolo era să i se taie vinovatului mîna stîngă, să i se ia toată averea și să fie surghiunit pe vecie. Aceasta urma să fie și pedeapsa mea, așa că trebuia să mă pregătesc pentru încercarea dureroasă ce mă aștepta.

Nu vreau să vă povestesc ceasul acela cumplit, cînd, într-o piață a orașului, mi-au pus mîna pe butuc și am fost împroșcat cu propriul meu sînge.

Valetty m-a luat la el pînă m-am vindecat, apoi mi-a dat cu mărinimie bani de drum, căci toată averea mea, strînsă cu atîta trudă, îmi fusese confiscată de tribunal.

Am plecat din Florența spre Sicilia și de acolo, cu cea dintîi corabie, m-am îndreptat spre Constantinopol. Nădejdea mi-era în banii pe care îi încredințasem prietenului meu, pe care l-am rugat să mă adăpostească în casa lui. Dar care nu-mi fu mirarea cînd acesta m-a întrebat de ce nu mă duc la mine acasă. Îmi spuse că un străin cumpărase pe numele meu o casă în partea grecească a orașului și tot

el înștiințase vecinii că voi veni curînd. M-am dus îndată cu prietenul meu acolo și am fost primit cu bucurie de vechile mele cunoștințe. Un negustor bătrîn îmi dădu o scrisoare lăsată de străinul care îmi cumpărase casa.

Am citit:

Zaleukos,

Două mîini sînt gata să muncească fără preget pentru ca să nu simți lipsa mîinii tale. Casa pe care o vezi și tot ce se află în ea sînt ale tale. În fiecare an vei primi atîția bani, încît vei fi unul din cei mai bogați oameni din țara ta. Iartă-l pe acela care e mai nefericit decît tine!

Am bănuit cine scrisese aceste rînduri; la întrebările mele, negustorul mi-a spus că omul cu pricina părea a fi francez și purta o mantie roșie. Știam acum destul ca să-mi dau seama că necunoscutul nu era cu totul lipsit de simțăminte nobile.

În casa mea nouă am găsit totul în deplină rînduială. Am dat și de o prăvălie cu mărfuri mai frumoase decît avusesem vreodată. De atunci au trecut zece ani; din cînd în cînd plec în călătorie pentru treburile mele neguțătorești, mai mult dintr-un vechi obicei decît de nevoie, dar pămîntul țării în care am fost atît de nenorocit nu l-am mai călcat niciodată. De atunci primesc în fiecare an o mie de galbeni, dar, deși mă bucură că nefericitul străin e un om mărinimos, aceasta nu răscumpără durerea din sufletul meu, căci veșnic va trăi în mine amintirea înfiorătoare a fetei ucise.

Zaleukos, neguțătorul grec, își sfîrșise povestirea. Ceilalți îl ascultaseră adînc mișcați, mai ales străinul părea nespus de zguduit: oftă de cîteva ori, iar lui Muley i se păru chiar că zărește lacrimi în ochii lui. Vorbiră vreme îndelungată despre cele povestite.

— Și nu-l urăști pe necunoscutul care te-a lipsit de un mădular al trupului tău și care ți-a pus în cumpănă chiar viața? întrebă străinul.

— Odinioară, răspunse grecul, erau clipe cînd inima mea îl învinuia în fața lui Dumnezeu, fiindcă mi-a pricinuit o durere

atît de mare și mi-a otrăvit viața, dar am găsit mîngîiere în credința strămoșească.

— Ai un suflet mare! strigă străinul și, mișcat, îi strînse grecului mîna.

Vorbele lor fură întrerupte de căpetenia păzitorilor. Acesta intră în cort și, îngrijorat, le spuse să nu se încreadă în liniștea dimprejur, căci se aflau tocmai în locul unde de obicei tîlharii se năpustesc asupra caravanelor. Oamenii lor chiar zăriseră în depărtare un pîlc de călăreți.

Neguțătorii se arătară foarte neliniștiți de această veste. Selim, străinul, se miră însă de neliniștea lor și spuse că paza era atît de puternică, încît nu aveau de ce să se teamă de o ceată de tîlhari.

— Da, stăpîne, răspunse căpetenia păzitorilor, dacă n-ar fi decît acești tîlhari, ne-am putea odihni aici fără grijă, dar de cîtăva vreme s-a ivit din nou crîncenul Orbassan și de aceea trebuie să fim cu ochii în patru.

Străinul întrebă cine era acel Orbassan și Ahmet, bătrînul neguțător, îi răspunse:

— Umblă tot felul de povești despre acest om ciudat. Unii îl cred o ființă mai presus de ceilalți oameni, pentru că adeseori biruie în luptă cinci și chiar șase inși; alții îl cred un franțuz viteaz, adus în aceste ținuturi de o năpastă; oricum ar fi, e sigur că-i un tîlhar și un hoț spurcat.

— Poate că e, poate că nu e, zise Lezah, unul dintre neguțători. Și chiar dacă-i un tîlhar, are totuși un suflet mare. S-a purtat cu mărinimie față de fratele meu. Am aflat cîte ceva despre el: a făcut din toți cei care alcătuiesc ceata lui oameni de omenie, așa încît atunci cînd străbat pustiul, nici o altă bandă nu îndrăznește să le iasă în cale. El nu săvîrșește tîlhării ca alții, ci le cere caravanelor doar o vamă de trecere; cine o plătește de bună voie trece nevătămat, căci Orbassan este stăpînul pustiului.

Astfel vorbeau călătorii în cort; păzitorii însă, care se aflau în preajma corturilor, începură să dea semne de neliniște. La o depărtare cam de o jumătate de ceas se ivise un pîlc destul de numeros de călăreți înarmați care se îndreptau spre ei. Unul din păzitori intră în cort și vesti că necunoscuții s-ar putea năpusti asupra lor curînd. Neguțătorii se sfătuiră între ei, chibzuind dacă era mai bine să iasă în întîmpinarea

tîlharilor sau să aștepte năvala acestora. Ahmet și cei doi neguțători mai virstnici erau de părere să aștepte; înflăcăratul Muley și Zaleukos ar fi vrut să le iasă înainte, cerînd și străinului să se alăture lor. Acesta scoase liniștit de la brîu o năframă albastră cu stele roșii, o legă de o suliță și porunci unui rob s-o înalțe pe cort, punînd prinsoare pe viața lui că, la vederea acestui semn, călăreții vor trece pașnici pe lîngă ei. Muley nu credea așa ceva dar robul înălță sulița deasupra cortului.

În vremea aceasta, toți neguțătorii dinăuntru puseră mîna pe arme, așteptînd cu încordare apropierea călăreților. Aceștia, zărind pesemne flamura ce fîlfîia în văzduh, își schimbară deodată drumul făcînd un ocol mare și se îndepărtară de corturi.

Cîteva clipe, călătorii rămaseră uluiți, privind cînd după călăreți, cînd la străin. Acesta stătea nepăsător în fața cortului ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, și privea către întinsul nesfîrșit al nisipurilor.

În cele din urmă, Muley rupse tăcerea:

— Cine ești tu, străin puternic, strigă el, care, cu un semn, strunești hoardele sălbatice ale pustiului?

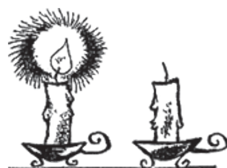
— Îmi prețuiți puterea mai mult decît face, răspunse Selim Baruch. Semnul acesta l-am luat cu mine cînd am fugit din robie. Ce înseamnă, habar n-am! Știu doar atît: cine îl are asupra lui în călătorie se află sub pază strașnică.

Neguțătorii mulțumiră străinului și-l numiră izbăvitorul lor. Într-adevăr, călăreții erau foarte mulți și ar fi fost cu neputință să li se țină piept.

Cu inima ușoară, negutătorii se duseră la odihnă, iar cînd soarele începu să asfințească și vîntul serii să adie peste întinderea de nisip, strînseră corturile și porniră mai departe.

În ziua următoare făcură un nou popas, la o depărtare cam de o zi de locurile unde se sfîrșea pustiul. Călătorii se adunară iar în cortul cel mare și Lezah, negutătorul, cuvîntă:

— V-am spus ieri că temutul Orbassan este un ora mărinimos. Dați-mi voie să vă dovedesc aceasta, istorisindu-vă soarta fratelui meu. Tatăl meu era cadiu în Ankara. Avea trei copii. Eu eram cel mai mare și aveam un frate și o soră cu mult mai mici decît mine. Cînd am împlinit douăzeci de ani, un frate de-al tatălui meu m-a chemat la el și mi-a spus că are să-mi lase mie toate avuțiile sale dacă am să rămîn pe lîngă el pînă la moartea sa. Dar el a trăit pînă la adînci bătrîneți, așa că eu m-am întors în țară abia acum doi ani, fară să fi știut nimic despre năpasta groaznică ce se abătuse asupra alor mei și cum îi mîntuise Alah în nemărginita lui bunătate.

Pagină intenționat goală

SALVAREA FATIMEI

Fratele meu Mustafa și sora mea Fatima erau aproape de aceeași vîrstă; el avea cu vreo doi ani mai mult. Se iubeau nespus și se străduiau să facă tot ce era cu putință ca să-i ușureze tatălui nostru, cam șubred, povara bătrînețelor.

Cînd Fatima a împlinit șaisprezece ani, fratele meu a dat o serbare. Le-a poftit pe toate prietenele ei, le-a ospătat cu bucate alese în grădina tatălui meu, iar pe înserat le-a chemat să facă o mică plimbare pe mare, într-un caiac pe care îl închiriase și îl împodobise minunat. Fatima și prietenele ei se învoiră bucuroase, căci vremea era frumoasă iar priveliștea orașului, mai ales seara, văzută dinspre mare, e minunată. Fetelor le plăcu atît de mult plimbarea cu caiacul încît îl rugară pe fratele meu să meargă tot mai departe în larg. Mustafa le făcu pe plac, deși era îngrijorat, deoarece – cu cîteva zile în urmă – prin locurile acelea fusese văzut un hoț de mare. Pe țărm, nu departe de oraș, înaintînd în mare, se înălțau niște dealuri. Într-acolo doreau să meargă fetele, pentru a vedea mai bine cum dispare la asfințit soarele în valuri.

În timp ce coteau după dealuri, zăriră la o mică depărtare o luntre în care se aflau oameni înarmați. Temîndu-se de o nenorocire, fratele meu porunci vîslașilor să întoarcă caiacul și să se îndrepte spre mal. Îngrijorarea lui se dovedi întemeiată, căci luntrea se apropie de caiac, tăindu-i repede drumul, deoarece aveau mai mulți vîslași. Dîndu-și seama de primejdie, fetele se ridicară în picioare țipînd și plîngînd; zadarnic încercă Mustafa să le liniștească, zadarnic le rugă să stea cuminți, spunîndu-le că prin mișcările lor

primejduiesc caiacul, care se poate răsturna. Totul fu în zadar. Cînd văzură că se apropie luntrea, se aruncară toate într-o parte, caiacul se aplecă și se răsturna.

Între timp, cei de pe mal băgaseră de seamă că o luntre străină tot dădea tîrcoale de cîtăva vreme caiacului nostru. Ivirea tîlharilor prin părțile locului stîrnise încă dinainte îngrijorare și de aceea, neliniștiți, dîndu-și seama de primejdie, trimiseră cîteva bărci pentru a da ajutor caiacului. Ele ajunseră tocmai la timp ca să scape fetele care erau gata-gata să se înece. În învălmășeala aceea, luntrea vrăjmașă se făcu nevăzută. Nu se știa prea bine dacă luntrele trimise luaseră toate fetele. Se apropiară una de alta și, vai... Atunci văzură că sora mea și una din prietenele ei lipseau! Tot atunci, într-una din luntre, dădură cu ochii de un străin, un om necunoscut de nimeni. Amenințat de Mustafa, acesta mărturisi că făcea parte din cei de pe vasul vrăjmaș, care era adăpostit la două mile spre răsărit, și că tovarășii lui îl părăsiseră grăbiți în vreme ce el încerca să scape fetele; de asemenea, le mai spuse că văzuse cum fuseseră trase în luntrea lor două dintre fete.

Durerea bătrînului meu tată fu nemărginită... Iar Mustafa era deznădăjduit, căci își pierduse sora iubită, de a cărei nenorocire se învinuia, iar prietena Fatimei, care-i împărtășea soarta, îi fusese făgăduită de părinții ei ca soție. Nu îndrăznise însă să mărturisească acest fapt tatălui meu, căci părinții fetei erau oameni săraci și fără obîrșie aleasă, iar tatăl meu era un om aspru. Cînd durerea lui se mai potoli, îl chemă pe Mustafa și îi spuse:

— Nerozia ta mi-a răpit mîngîierea bătrînețelor și bucuria ochilor mei. Pleacă, piei pe veci din fața mea, te blestem pe tine și pe urmașii tăi, și blestemul tatălui tău va fi ridicat numai dacă ai s-o aduci pe Fatima înapoi!

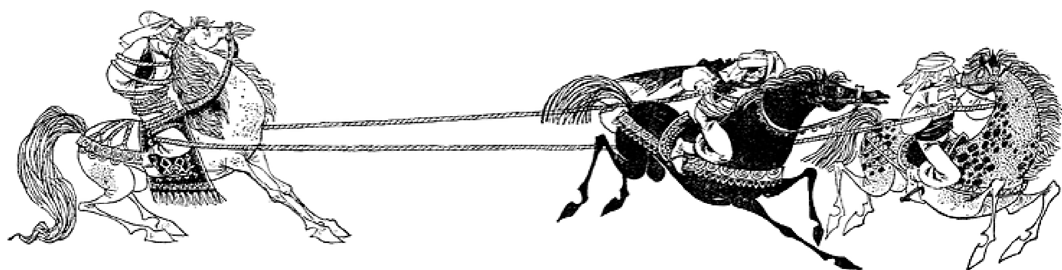
Sărmanul meu frate nu se așteptase la asemenea lucru. El hotărîse dinainte să pornească în căutarea surorii sale și a prietenei ei și voise să ceară pentru aceasta binecuvîntarea tatălui nostru; acum, însă, părintele nostru îl trimitea în lume împovărat de blestem. Dar dacă durerea îl doborîse, năpasta nemeritată îi întări curajul.

Se duse la tîlharul ce fusese prins și-l întrebă încotro se îndrepta corabia lor. Află astfel că ticăloșii făceau negoț de sclavi și că se duceau spre Bassora, unde se ținea tîrg.

Cînd se întoarse acasă spre a se pregăti de plecare, mînia părintelui nostru se mai potolise, se vede, căci îi trimisese o pungă cu galbeni pentru drum. Mustafa își luă plîngînd rămas bun de la părinții Zoraidei – așa o chema pe logodnica răpită – și porni spre Bassora.

Mustafa călători pe uscat, deoarece nici un vas nu pleca din orășelul nostru spre Bassora. Trebui de aceea să meargă întins toată ziua, pentru a nu ajunge la Bassora cu mult în urma piraților. Avea un cal bun, nu era prea împovărat de lucruri, și nădăjduia să ajungă la tîrg peste șase zile. Dar în seara celei de-a patra zile, pe cînd călărea singur pe drum, se năpustiră deodată asupra lui trei inși. Văzînd că erau voinici și bine înarmați și că puseseră gînd rău mai mult banilor și calului decît vieții sale, le strigă că e gata să se dea prins. Cei trei descălecară, îi legară picioarele sub burta calului, îl luară între ei și – în timp ce unul apucă de hăț – o porniră repede, fără a scoate un cuvînt.

Pe Mustafa îl cuprinse o deznădejde cumplită; blestemul tatălui său începea să se împlinească... Cum ar mai fi putut el nădăjdui să-și scape sora și logodnica acum, cînd toate mijloacele îi fuseseră furate și nu-i mai rămăsese decît viața?

Mustafa și tăcuții săi însoțitori călăriră vreme de vreun ceas, după care cotiră într-o vale lăturalnică. Valea, înconjurată de copaci înalți și iarbă moale de un verde închis, brăzdată la mijloc de un pîrîu, îmbia la odihnă. Într-adevăr, acolo erau așezate cincisprezece-douăzeci de corturi. De țărușii corturilor erau legate cămile și cai voinici, iar dintr-unul din corturi răsunau sunetele vesele ale unei țitere și două glasuri bărbătești. Fratele meu își zise că oamenii care-și aleseseră un loc de popas atît de vesel nu puteau să aibă gînduri rele față de el.

Cînd însoțitorii săi îl dezlegară și-i făcură semn să descalece, îi urmă fără teamă. Fu dus într-un cort mai mare decît celelalte, frumos

și împodobit cu gust pe dinăuntru. Perne minunate, țesute cu fir de aur, covoare măiestrit lucrate, vase aurite pentru ars mirodenii, toate aceste semne obișnuite ale bogăției și bunăstării erau aici semnele jafului îndrăzneț. Pe una din perne ședea un bătrînel pirpiriu; avea un chip urît, pielea pămîntie, lucioasă, iar schima de șiretenie a gurii și din jurul ochilor îi dădea o înfățișare respingătoare. Deși acest om încerca să facă pe grozavul, Mustafa își dădu îndată seama că nu pentru el era cortul atît de bogat împodobit, iar vorbele pe care le schimba cu însoțitorii lui îi întăriră această credință.

— Unde e Voinicul? întrebară aceștia pe omul cel pirpiriu.

— A plecat la vînătoare, răspunse el, dar mi-a poruncit să-i țin locul.

— Asta n-a fost înțelept din partea lui, spuse unul din tîlhari, căci trebuie să hotărască dacă-i facem seama cîinelui ăstuia sau îi cerem răscumpărarea, și lucrul acesta numai Voinicul îl știe.

Pirpiriul se ridică fudul și se întinse cît putu ca să ajungă cu palma la urechea potrivnicului său, vrînd să-l lovească. Dîndu-și însă seama că se ostenește în zadar, începu să ocărască. Ceilalți nu se lăsară mai prejos și în cort se stîrni o larmă cumplită. Deodată perdeaua cortului se dădu la o parte și înăuntru intră un bărbat înalt și impunător, tînăr și frumos ca un prinț persan. Veșmintele și armele sale – în afară de un hanger bătut cu pietre scumpe și de o sabie strălucitoare – erau modeste, obișnuite, dar ochii săi pătrunzători și întreaga sa înfățișare te făceau să-i dai toată cinstirea, fără să stîrnească teama.

— Cine îndrăznește să pornească gîlceavă în cortul meu? strigă el către oamenii speriați.

Se așternu tăcerea pentru cîteva clipe și, în cele din urmă, unul din cei ce-l aduseseră pe Mustafa povesti cele întîmplate.

Atunci, fața Voinicului, după cum îl numeau ei, se înroși de mînie.

— Cînd te-am lăsat eu în locul meu, Hassan? îl întrebă el pe pirpiriu, cu glas înfricoșător.

Acesta se chirci de frică, părînd și mai nevolnic ca înainte, și se strecură spre intrarea cortului. O strașnică lovitură de picior a Voinicului îl făcu să zboare afară într-un salt năstrușnic.

Îndată ce se făcu nevăzut, cei trei bărbați îl aduseră pe Mustafa în fața stăpînului cortului care, între timp, se așezase pe pernă.

— Iată omul pe care ne-ai poruncit să-l prindem!

El se uită îndelung la cel prins și rosti:

— Pașă din Sulieika! Cugetul tău îți va arăta de ce stai acum în fața lui Orbassan.

Auzind acestea, fratele meu se aruncă la picioarele lui și răspunse:

— O, stăpîne, faci o greșeală; eu sînt un biet nenorocit, și nu acel pașă pe care-l cauți!

Toți cei din cort se mirară la aceste vorbe. Stăpînul cortului spuse însă:

— Prefăcătoria nu-ți va folosi la nimic, căci voi chema oameni care te cunosc bine.

Porunci să fie adusă Zuleima.

Fu adusă o femeie bătrînă, care, întrebată dacă recunoaște în fratele meu pe pașa din Sulieika, răspunse:

— Da! Jur pe mormîntul Profetului că el e pașa și nimeni altul!

— Vezi, nenorocitule, că viclenia ta nu ți-a folosit la nimic? rosti mînios Voinicul. Ești prea nevrednic ca să-mi pătez frumusețe de hanger cu sîngele tău, dar am să te leg de coada calului meu, și mîine, de la răsăritul soarelui și pînă ce va asfinți după dealurile din Sulieika, am să gonesc prin păduri cu tine!

Atunci sărmanul meu frate își pierdu cumpătul:

— Acesta e blestemul cruntului meu tată, care mă aruncă spre o moarte rușinoasă! strigă el, plîngînd. Ești pierdută și tu, dulcea mea soră, și tu, Zoraida!

— Prefăcătoria nu-ți folosește la nimic, spuse unul din tîlhari, legîndu-i mîinile la spate. Ieși din cort cît mai degrabă, căci Voinicul își mușcă buzele și privește către hanger. Dacă vrei să mai trăiești o noapte, mișcă!

În clipa cînd tîlharii îl scoteau pe fratele meu din cort, se întîlniră cu alți trei, care împingeau de la spate un prins.

— Iată, ți-l aducem pe pașă, așa cum ne-ai poruncit, spuseră ei și-l duseră pe prins dinaintea pernei pe care ședea Voinicul.

Cînd prinsul trecu prin fața fratelui meu, el putu să-l vadă la față și să-și dea seama cît de bine semăna cu el acest bărbat; doar pielea obrazului îi era mai smeadă și barba mai neagră.

Voinicul se miră nespus la ivirea celui de-al doilea prins.

— Care din voi e cel adevărat? întrebă el, privind cînd spre fratele meu, cînd spre celălalt.

— Dacă de pașa din Sulieika este vorba, răspunse cu glas semeț prinsul, eu sînt acela!

Voinicul se uită îndelung la el cu privirea lui aprigă și înfricoșătoare, apoi făcu semn ca pașa să fie dus de acolo. După aceea se îndreptă către fratele meu, îi tăie legăturile cu hangerul și-i făcu semn să se așeze lîngă el pe perne.

— Îmi pare rău, străine, rosti căpetenia, că te-am luat drept nemernicul acela, dar trece-o pe seama unei întîmplări ciudate, care te-a adus în mîinile oamenilor mei tocmai în ceasul sortit pieirii netrebnicului.

Fratele meu îi ceru ca singur hatîr să-l lase să plece îndată, deoarece orice întîrziere putea fi păgubitoare. Voinicul îl întrebă ce treburi grabnice avea de făcut și, după ce Mustafa îi povesti totul, Voinicul îl înduplecă să înnopteze în cortul său, spunîndu-i că atît el cît și calul lui aveau nevoie de odihnă. Îi mai spuse că a doua zi urma să-i arate un drum de numai o zi și jumătate pînă la Bassora. Fratele meu se învoi, fu bine găzduit și dormi lin pînă dimineața, în cortul tîlharului.

Cînd se trezi, era singur în cort. În fața perdelei auzi însă mai multe glasuri, unul părînd să fie al stăpînului cortului, iar altul al pirpiriului cu obrazul pămîntiu. Trăgînd cu urechea, spre groaza lui, auzi cum pirpiriul îl ruga stăruitor pe celălalt să-l omoare pe străin, căci acesta, îndată ce avea să se vadă scăpat, îi va da în vileag pe toți.

Mustafa își dădu seama numaidecît că pirpiriul îi purta pică, fiindcă pătimise din pricina lui cu o zi înainte. Voinicul păru că se gîndește cîteva clipe.

— Nu, zise el, este oaspetele meu! Legea ospeției e sfîntă, iar el nu arată a fi un mișel.

După ce vorbi astfel, dădu perdeaua la o parte și intră în cort.

— Pace ție, Mustafa, grăi el, hai să îmbucăm ceva, și apoi pregătește-te de drum.

Întinse fratelui meu un pahar cu licoare de șerbet și, după ce băură, puseră șeile pe cai și, cu inima mai ușoară decît la sosire, Mustafa încălecă pe cal. Curînd, corturile rămaseră mult în urma lor și ei o luară pe o cărare largă, ce ducea într-o pădure. Voinicul îi povesti fratelui meu că acel pașă, pe care-l prinseseră la vînătoare, le făgăduise că nu vor avea a se teme de nimic pe pămînturile sale. Dar cu cîteva săptămîni în urmă, nemernicul pusese mîna pe unul din oamenii cei mai bravi ai Voinicului și-l spînzurase în chinuri groaznice. Voinicul îl pîndea de atunci pe ticălos și acesta trebuia să moară chiar în ziua aceea. Mustafa nu îndrăzni să-l întoarcă de la hotărîrea sa, fiind fericit că scăpase teafăr.

Cînd ieșiră din pădure, Voinicul își opri calul, arătă fratelui meu drumul, îi strînse mîna luîndu-și rămas bun și-i spuse:

— Mustafa, printr-o întîmplare ciudată ai fost oaspetele tîlharului Orbassan; nu-i nevoie să te rog să nu dai în vileag cele ce ai văzut și auzit. Ai îndurat pe nedrept frica de moarte și sînt dator să te împac. Ia acest hanger ca amintire și – oricînd vei avea nevoie de sprijin – trimite-mi-l și am să mă grăbesc să-ți vin într-ajutor. Iar această pungă poate îți va fi de folos pe drum.

Fratele meu îi mulțumi pentru mărinimie, luă hangerul, dar punga nu o primi. Orbassan însă, strîngîndu-i încă o dată mîna, lăsă punga să cadă jos și porni înapoi călare, prin pădure, cu iuțeala fulgerului. Mustafa, dîndu-și seama că n-o să-l poată ajunge din urmă, descălecă și ridică punga, uimit de dărnicia gazdei sale, căci punga era plină cu galbeni. Îi mulțumi lui Alah că-i scăpase viața, îi ceru să-l țină în paza lui pe nobilul tîlhar și, cu inima ușoară, porni mai departe pe drumul către Bassora.

Lezah tăcu și privi întrebător spre bătrînul neguțător Ahmet.

— Ei, dacă așa stau lucrurile, spuse acesta, atunci îmi schimb aspra părere despre Orbassan, căci, într-adevăr, cu fratele tău s-a purtat frumos.

— S-a purtat ca un vrednic musulman, strigă Muley, dar nădăjduiesc că nu ți-ai încheiat povestirea, căci, după cum vezi, sîntem cu toții dornici să ascultăm mai departe ce i s-a întîmplat fratelui tău și dacă a scăpat-o pe sora ta, Fatima, și pe frumoasa Zoraida.

— Dacă nu vă plictisesc, am să vă povestesc cu plăcere mai departe, răspunse Lezah, căci povestea fratelui meu este într-adevăr minunată și plină de întîmplări neobișnuite.

În amiaza celei de-a șaptea zi de la plecarea sa, Mustafa intră pe porțile Bassorei. Trase de îndată la un caravanserai și acolo întrebă cînd începe tîrgul de robi ce se ține în fiece an. Primi însă răspunsul cumplit că întîrziase cu două zile. I se mai spuse că era păcat că întîrziase, fiindcă pierduse prilejul de a vedea două roabe, aduse chiar în ultima zi a tîrgului, atît de frumoase, încît ispitiseră pe toți cumpărătorii. Aceștia se certaseră și se bătuseră pentru ele și roabele fuseseră vîndute la un preț atît de ridicat, încît numai cel care le cumpărase nu era speriat de preț. Mustafa cercetă îndelung cum arătau cele două roabe cu pricina și pînă la urmă nu se îndoi că erau cele două nefericite pe care le căuta. Află, de asemenea, că cel care le cumpărase pe amîndouă

locuia la patruzeci de ceasuri de drum de Bassora și se numea Thiuli Kos, un bogătaș de neam mare, destul de bătrîn, care fusese înainte capudan-pașa al marelui vizir, dar care acum se retrăsese din slujbă după ce făcuse avere.

Mustafa voi să încalece de îndată și să gonească după Thiuli Kos, care i-o luase înainte cu o zi. Dar se gîndi că singur nu-l va putea îndupleca pe puternicul călător, și cu atît mai puțin nu va putea să-i smulgă prada. Chibzui să găsească altă cale și o găsi în curînd. Asemănarea sa cu pașa din Sulieika, atît de primejdioasă, îi dădu ideea să intre în casa lui Thiuli Kos sub acest nume și să încerce astfel să le scape pe cele două fete nefericite. Tocmi deci cîteva slugi și cîțiva cai, pentru care banii lui Orbassan îi fură de mare folos, cumpără pentru el și pentru slugi haine bogate și porni la drum spre palatul lui Thiuli Kos.

După cinci zile ajunse în apropierea palatului. Așezat într-o frumoasă cîmpie, palatul era înconjurat de ziduri înalte, întrecute numai cu puțin de clădiri. Ajuns la fața locului, Mustafa își căni părul și barba iar fața și-o unse cu sucul unei plante care-i dădu o culoare arămie, așa cum avusese acel pașă. Apoi trimise un slujitor la palat și ceru găzduire pentru noapte în numele pașalei din Sulieika.

Slujitorul se întoarse curînd și, odată cu el, patru robi, frumos îmbrăcați, care luară de căpăstru calul lui Mustafa și-l duseră în curtea palatului. Acolo îl ajutară să descalece, și alți patru robi îl însoțiră pe o scară largă de marmură, la Thiuli.

Acesta, un bătrînel vesel, îl primi pe fratele meu cu cinstea cuvenită și-l ospătă cu cele mai alese feluri gătite de bucătarul său. După-masă, Mustafa aduse vorba pe departe despre noile roabe, iar Thiuli le lăudă frumusețea, plîngîndu-se numai că stau mereu posomorîte; credea însă că lucrurile se vor îndrepta curînd.

Fratele meu fu foarte bucuros de această primire și se duse la culcare plin de nădejde.

Dormise poate un ceas, cînd, deodată, fu trezit de lumina unui felinar care-i cădea în ochi. Cînd se ridică i se păru că visează, căci în fața lui stătea omul acela mic și pămîntiu din cortul lui Orbassan, cu felinarul în mînă și un zîmbet dezgustător pe buzele lui groase. Mustafa se ciupi de braț și se trase de nas ca să se încredințeze că era treaz, dar arătarea rămase neschimbată.

— Ce cauți lîngă patul meu? strigă Mustafa cînd își reveni din uimire.

— Nu te mai frămînta, stăpîne! răspunse pirpiriul. Am ghicit de ce ai venit. Scumpa ta mutră mi-era binecunoscută și, într-adevăr, dacă n-aș fi dat o mînă de ajutor la spînzurarea pașalei, ai fi izbutit să mă înșeli. Acum însă am venit ca să-ți pun o întrebare.

— Înainte de toate, spune-mi cum ai ajuns aici! strigă Mustafa, spumegînd de furie că fusese descoperit.

— Am să-ți spun, răspunse celălalt. Nu m-am mai putut înțelege cu Voinicul și am fugit. De fapt, tu, Mustafa, ai fost pricina certei noastre și de aceea trebuie să mi-o dai pe sora ta de soție, iar eu am să vă ajut să fugiți; dacă nu mi-o dai, mă duc la noul meu stăpîn și-i șoptesc o vorbuliță despre noul pașă.

Spaima și mînia îl făcură pe Mustafa să-și piardă cumpătul; tocmai cînd credea că ajunsese aproape de împlinirea gîndului său, ticălosul acesta îi strica toate socotelile. Nu-i rămînea decît un singur mijloc de scăpare: să ucidă stîrpitura! Dintr-un salt țîșni din pat și se repezi la el; așteptîndu-se la așa ceva, pirpiriul trînti jos felinarul care se sparse și o luă la fugă prin întuneric, țipînd cît îl ținea gura după ajutor.

Lucrurile se cam încurcaseră. Mustafa trebuia să uite deocamdată de fete și să se gîndească la pielea lui; de aceea se apropie de fereastră, să vadă dacă nu putea fugi pe acolo. Fereastra se afla la o înălțime destul de mare iar în fața ei se ridica un zid înalt peste care ar fi trebuit să sară. Cum stătea pe gînduri la geam, auzi mai multe glasuri apropiindu-se de odaia lui. Cînd ajunseră în fața ușii, înșfăcă deznădăjduit hangerul și veșmintele și se aruncă pe fereastră. Căzu rău, dar simți că nu-și frînsese nici un os. Se ridică și fugi către zidul împrejmuitor și – spre uimirea urmăritorilor săi – se cățără pe el și curînd se făcu nevăzut. Alergă pînă la o pădurice unde, istovit, se trînti jos. Aici cugetă la cele ce avea de făcut. Își părăsise slugile și caii, dar galbenii, pe care-i ținea la brîu, nu-i pierduse.

Mintea lui ageră găsi de îndată alt mijloc de salvare. Merse mai departe prin pădure, pînă ajunse într-un sat, unde cumpără un

cal pe nimica toată; acesta îl duse în scurt timp într-un oraș din apropiere. Acolo întrebă de un vraci și fu îndrumat la un bătrîn înțelept. Pe vraci îl înduplecă cu galbeni să-i dea un leac care să cufunde pe un om într-un somn asemănător cu moartea, somn ce putea fi pe dată întrerupt cu ajutorul unui alt leac. După ce căpătă aceste leacuri, își cumpără o barbă calpă, lungă, o mantie neagră și felurite cutii și borcane, ca să arate ca un vraci călător, încărcă totul pe un asin și se întoarse la palatul lui Thiuli Kos. Era sigur că de data asta nu va mai fi recunoscut, căci barba îl schimba într-atît, încît abia se mai recunoștea el însuși.

Ajuns la Thiuli, se dădu drept doftorul Hacamancabudibaba și totul se petrecu precum se așteptase. Măgulit de acel nume fălos, bătrînul nerod îl pofti la masa lui. Hacamancabudibaba se înfățișă înaintea lui Thiuli; nu trecu un ceas, că bătrînul și hotărî ca toate roabele lui să fie cercetate de prea-înțeleptul vraci. Acesta cu greu își putu ascunde bucuria de a-și revedea sora iubită și, cu inima bătînd, îl urmă pe Thiuli în serai. Ajunseră într-o încăpere frumos împodobită, unde nu se afla nimeni.

— Hambaba sau cum te cheamă, dragă vraciule, zise Thiuli Kos, privește gaura aceea din perete; pe acolo au să scoată mîna toate roabele și tu ai să le poți asculta pulsul, dacă-i sănătos ori bolnav.

Orice-ar fi spus Mustafa, totul ar fi fost în zadar: nu i se îngăduia să le vadă și gata. Thiuli îi făgădui că-i va spune cum se poartă fiecare. Apoi scoase o hîrtie lungă de la brîu și începu să-și strige cu glas tare roabele pe nume. La fiecare strigare, o mînă se ivea din perete și vraciul cerceta pulsul. Șase fuseseră cercetate și găsite sănătoase, cînd Thiuli citi cel de-al șaptelea nume: „Fatima” și din zid se strecură o mînă mică, albă. Tremurînd de bucurie, Mustafa apucă mîna și, cu o față îngîndurată, spuse că fata e grav bolnavă. Thiuli, îngrijorat, porunci înțeleptului Hacamancabudibaba să pregătească repede un leac pentru ea. Vraciul ieși din încăpere și scrise pe o hîrtiuță:

Fatima!

Am să te scap, dacă te hotărăști să bei o licoare ce va face să pari moartă timp de două zile; am leacul care să te

readucă la viață. Dacă ai să spui că această licoare nu ți-a fost de folos, asta va fi pentru mine semnul că te învoiești.

Se întoarse de îndată în încăperea unde îl aștepta Thiuli. Aduse o băutură nevătămătoare, mai pipăi o dată pulsul bolnavei și în același timp îi strecură biletul sub brățară, iar băutura i-o dădu prin gaura din zid. Thiuli se arătă foarte îngrijorat de soarta Fatimei și amînă cercetarea celorlalte roabe pentru altă dată. Părăsind încăperea împreună cu Mustafa, el îi spuse cu glas mîhnit:

— Hadibaba, spune drept, ce crezi despre boala Fatimei?

Hacamancabudibaba răspunse cu un suspin adînc:

— Vai, stăpîne! Profetul să-ți hărăzească alinare! Are friguri lăuntrice care ar putea să-i aducă sfîrșitul.

Atunci Thiuli izbucni mînios:

— Ce tot spui, cîine blestemat de vraci! M-a costat două mii de galbeni și acum să moară ca o vită? Află că dacă n-o scapi, îți tai capul!

Atunci fratele meu își dădu seama că făcuse o mare greșeală și-i dădu din nou nădejdi lui Thiuli. Pe cînd vorbeau, veni un arap din serai să-i spună vraciului că *băutura nu fusese de nici un folos*.

— Arată-ți toată măiestria, Hacamdababelda sau cum îți zice, și am să-ți plătesc cît vrei! strigă Thiuli Kos, aproape plîngînd de spaimă că pierde atîta aur.

— Am să-i dau o licoare care o va scăpa de orice primejdie, răspunse vraciul.

— Da, da! Dă-i licoarea! suspină bătrînul Thiuli.

Plin de voie bună, Mustafa se duse să aducă băutura adormitoare și, după ce o dădu arapului, arătîndu-i cît trebuie luat, se duse la Thiuli și-i spuse că mai trebuie să culeagă niște ierburi de pe țărmul mării. Apoi ieși repede pe poartă.

La malul mării, nu departe de palat, își scoase hainele ce-i schimbaseră înfățișarea și le aruncă în apă, unde plutiră vesele, iar el se ascunse într-un tufiș, așteptînd căderea nopții.

Odată cu înserarea, Mustafa se furișă în lăcașul de îngropăciune al palatului lui Thiuli.

O oră după plecarea sa din palat, lui Thiuli i se aduse vestea că roaba Fatima era pe moarte. El trimise oameni la malul mării să-l aducă degrabă pe vraci, dar aceștia se întoarseră curînd și-i spuseră că bietul vraci căzuse în apă și se înecase; mantia lui neagră plutea pe apă și din cînd în cînd se ivea din valuri și barba lui. Văzînd că nu mai este nici o scăpare, Thiuli se blestemă pe sine și toată lumea, își smulse barba și se dădu cu capul de pereți. Dar toate acestea nu folosiră la nimic, căci în curînd Fatima își dădu sufletul în brațele celorlalte femei.

Aflînd de moartea ei, Thiuli porunci să se facă degrabă un sicriu, căci nu putea suferi să aibă morți în casă, și porunci ca leșul să fie dus la lăcașul de îngropăciune.

Oamenii duseră coșciugul acolo, îl așezară repede și fugiră, căci auziseră suspine și gemete venind din celelalte sicrie. Era Mustafa care, pitit după coșciuge, se pornise să suspine și să geamă, ca să le înspăimînte pe slugile bătrînului; apoi ieși din ascunzătoare și aprinse un felinar pe care avusese grijă să-l ia cu el. După aceea, scoase sticluța în care se afla leacul de trezire și deschise capacul sicriului Fatimei. Dar care nu-i fu spaima, cînd la lumina felinarului văzu un chip cu totul necunoscut! Nici sora noastră, nici Zoraida nu zăceau în sicriu, ci o altă femeie. I-a trebuit mult să-și revină de pe urma acestei noi lovituri a soartei; în cele din urmă, mila învinse necazul... Destupă sticluța și-i dădu leacul. Ea răsuflă adînc, deschise ochii și păru că se gîndește îndelung pînă să-și dea seama unde se află. În sfîrșit își aminti de cele întîmplate, se ridică din sicriu și se aruncă la picioarele lui Mustafa.

— Cum să-ți mulțumesc, ființă îndurătoare, strigă ea, că m-ai scăpat din groaznica-mi robie!

Mustafa n-o lăsă să-i mulțumească, ci o întrebă cum se face că ea, și nu sora lui, Fatima, fusese salvată.

Femeia se uită mirată la el.

— Acum pricep, răspunse ea, de unde îmi vine scăparea ce mi se păruse de neînțeles; află că în acest palat mi se spune Fatima, și mie mi-ai dat biletul și licoarea salvatoare.

Fratele meu o rugă să-i dea vești despre sora lui și despre Zoraida și află că amîndouă se aflau în palat, dar, după obiceiul lui Thiuli, căpătaseră alt nume: se numeau acum Mirza și Nurmahal.

Fatima, roaba pe care o scăpase, văzîndu-l pe fratele meu atît de nenorocit din pricina acestei greșeli, îl îmbărbătă și-i făgădui să găsească un mijloc prin care să le poată salva totuși și pe cele două fete. Însuflețit de acest gînd, Mustafa prinse din nou inimă; o rugă să-i spună acest mijloc și ea grăi:

— Eu am fost adusă în palatul lui Thiuli numai de cinci luni. Mi-am pus în gînd de la început să fug, numai că de una singură era prea greu. În curtea interioară a palatului ai văzut desigur havuzul din care țîșnește apa prin zece țevi; am băgat de seamă numaidecît havuzul acela. Îmi amintea de unul asemănător ce se afla în casa tatălui meu, din care apa țîșnea printr-o țeavă lată; spre a mă încredința dacă și havuzul său e clădit la fel, am lăudat într-o zi în fața lui Thiuli frumusețea lui și l-am întrebat cine-l făcuse. „Eu însumi l-am făcut – mi-a răspuns el – și ceea ce vezi aici nu e încă nimic; apa vine de la un pîrîu aflat la o mie de pași depărtare de aici și trece printr-o hrubă boltită care are cel puțin înălțimea unui om. Toate acestea le-am chibzuit eu însumi".

Cînd am auzit vorbele lui, mi-am dorit deseori să am numai pentru o clipă puterea unui bărbat, ca să ridic o piatră de pe marginea havuzului și să fug unde vreau. La noapte am să-ți arăt hruba; prin ea ai să ajungi la palat și ai să le scapi pe cele două fete. Dar trebuie să te însoțească cel puțin doi bărbați, care să-i înfrunte pe robii ce păzesc seraiul noaptea.

Astfel vorbi ea. Iar fratele meu Mustafa, deși fusese de două ori înșelat în așteptările sale, începu să nădăjduiască din nou că, cu ajutorul lui Alah, va izbuti să ducă la bun sfîrșit cele puse la cale de roabă. Îi făgădui să aibă grijă de întoarcerea în țara ei dacă îl va ajuta să ajungă la palat. Numai un gînd îl frămînta: de unde să ia doi-trei oameni credincioși care să-l însoțească? Își aminti deodată de hangerul lui Orbassan și de făgăduiala pe care i-o făcuse că-i va da sprijin ori de cîte ori îl va chema. Părăsi împreună cu Fatima lăcașul de îngropăciune și porni în căutarea tîlharului.

În orașul unde își luase înfățișare de vraci își cumpără cu ultimii bani un cal și o lăsă pe Fatima în gazdă la o femeie sărmană

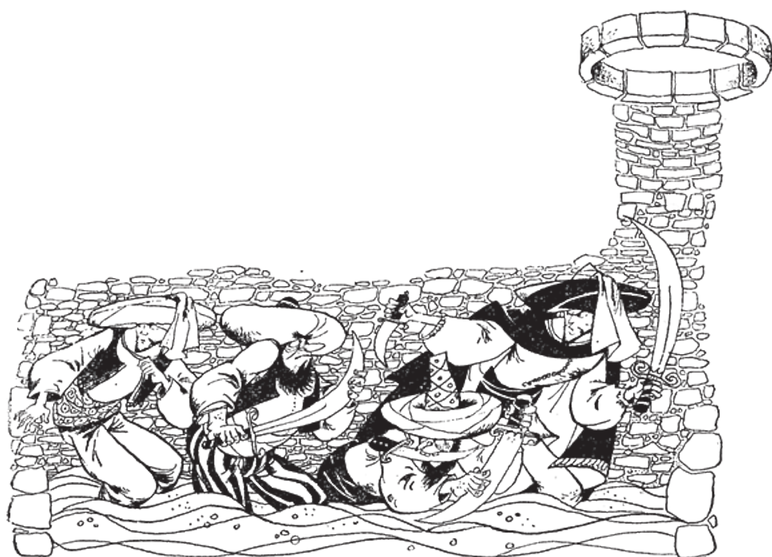
ce locuia la mahala. Iar el o porni în grabă către munții în preajma cărora îl întîlnise prima oară pe Orbassan, și peste trei zile ajunse acolo. Găsi din nou corturile și se înfățișă pe neașteptate lui Orbassan, care-l primi prietenos. Îi povesti încercările sale neizbutite, la auzul cărora încruntatul Orbassan nu-și putu stăpîni rîsul, mai ales cînd se gîndea la vraciul Hacamancabudibaba. Ticăloșia pirpiriului îl mînie și Voinicul făcu jurămînt că, oriunde-l va găsi, îl va spînzura cu mîna lui. Fratelui meu însă îi făgădui tot ajutorul de îndată ce o să se odihnească bine după drum, ca să prindă puteri înainte de a pleca înapoi. Mustafa rămase deci în noaptea aceea din nou în cortul lui Orbassan, iar la ivirea zorilor porniră; Orbassan luă cu el trei dintre vitejii săi, călări și bine înarmați. Plecară în goană și după două zile ajunseră în orășelul unde Mustafa o lăsase pe Fatima cea salvată de el, apoi se îndreptară cu toții spre păduricea de unde se putea vedea, la o mică depărtare, palatul lui Thiuli. Acolo făcură popas, așteptînd căderea nopții.

Îndată ce se întunecă, se furișară, călăuziți de Fatima, către pîrîul de unde începea hruba, și o găsiră numaidecît. Pe fată și pe unul din slujitori îi lăsară în urmă cu caii și-apoi se pregătiră să coboare; înainte de asta, însă, Fatima le spuse totul încă o dată, și anume: că prin havuz vor ajunge în curtea lăuntrică a palatului, unde se înalță două turnuri, unul la dreapta, altul la stînga; la a șasea ușă, socotind de la turnul din dreapta, se află Fatima și Zoraida, păzite de doi arapi.

Avînd arme și drugi de fier, Mustafa, Orbassan și ceilalți doi coborîră în hrubă. Apa le ajungea pînă la brîu, dar ei pășiră înainte, neînfricați. După o jumătate de ceas ajunseră la havuz și vîrîră de îndată drugii de fier în zid. Deși gros și tare, zidul fu dărîmat repede de puterile înfrățite ale celor patru bărbați. Izbutiră iute să facă o deschizătură destul de mare pentru a se putea strecura prin ea. Cel dintîi trecu Orbassan și-apoi îi ajută și pe ceilalți.

Ajunși cu toții în curte, se uitară la aripa palatului ce se afla în fața lor și căutară ușa cu pricina. Dar nu se lămuriră care era, căci, numărînd de la turnul din dreapta spre cel din stînga, văzură o ușă zidită, pe care nu știau dacă Fatima o trecuse sau nu la socoteală. Dar Orbassan nu stătu mult pe gînduri:

— Vajnica mea sabie îmi va deschide orice ușă! strigă el, îndreptîndu-se spre cea de-a șasea ușă, și toți ceilalți îl urmară.

Deschiseră ușa și dădură peste șase arapi care dormeau pe podea. Tocmai voiau să se tragă înapoi pe nesimțite, fiindcă își dădură seama că greșiseră ușa, cînd un om se ridică dintr-un colț și începu să strige după ajutor cu un glas binecunoscut. Era pirpiriul din ceata lui Orbassan. Pînă să se dezmeticească arapii, Orbassan se năpusti asupra pirpiriului, îi rupse brîul în două, îi astupă gura și-i legă mîinile la spate. Apoi se întoarse către arapi, dintre care unii erau pe jumătate legați de Mustafa și de ceilalți doi, și-și ajută prietenii să ducă treaba la bun sfîrșit. Cu hangerul îndreptat spre pieptul arapilor, cei patru bărbați întrebară unde se află Nurmahal și Mirza, iar aceștia mărturisiră că se găsesc în odaia alăturată.

Mustafa dădu buzna acolo și le găsi pe Fatima și Zoraida, trezite de zgomot. Fetele își adunară repede givaerurile și veșmintele și-l urmară pe Mustafa; cei doi tîlhari își dădură cu părerea să jefuiască tot ce se putea, dar Orbassan îi opri și le spuse:

— Nu vreau să se spună despre Orbassan că pătrunde noaptea în casele oamenilor ca să fure aur.

Mustafa și cele două fete se strecurară iute prin hrubă, iar Orbassan făgădui să-i urmeze de îndată. După ce îi văzu pe aceștia coborîți în hrubă, Orbassan și unul din tîlhari îl scoaseră pe pirpiriu

și-l duseră în curte. Aici îi legară de gît o funie de mătase anume adusă, și-l spînzurară de partea cea mai înaltă a fîntînii. După ce pedepsiră astfel mișelia netrebnicului, coborîră și ei în hrubă și îl urmară pe Mustafa.

Cu lacrimi în ochi, fetele mulțumiră izbăvitorului lor Orbassan, dar acesta le îndemnă să fugă repede, căci, desigur, Thiuli Kos îi va urmări.

A doua zi Mustafa și fetele se despărțiră mîhniți de Orbassan, spunîndu-i că n-au să-l uite niciodată. Fatima, roaba salvată, se duse la Bassora pentru a se întoarce în țara ei.

După o călătorie scurtă și plăcută, ai mei ajunseră acasă. Bătrînul meu tată fu aproape doborît de bucuria revederii; a doua zi după întoarcerea lor, dădu o mare serbare la care veni tot orașul.

Fratele meu trebui să povestească în fața cunoscuților și prietenilor adunați întîmplările prin care trecuse și toți aduseră laude mărinimosului tîlhar.

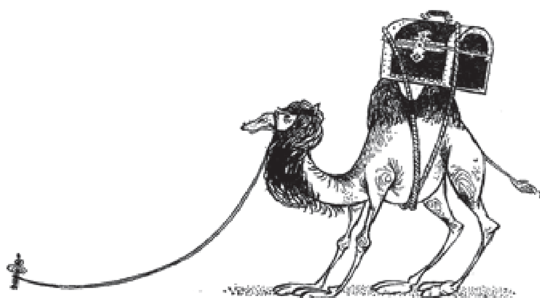
După ce Mustafa sfîrși de povestit, tatăl meu se ridică și o conduse pe Zoraida înspre fratele meu. Cu glas sărbătoresc, el rosti:

— Ridic blestemul de pe capul tău. Ia această fată drept răsplată pentru rîvna ta neobosită; primește binecuvîntarea mea părintească și fie ca orașul nostru să nu ducă lipsă niciodată de bărbați asemenea ție în înțelepciune și vitejie, precum și în dragostea de frate.

Caravana ajunsese la marginea pustiului și călătorii priviră cu bucurie întinderile verzi și desișul pomilor, de a căror plăcută înfățișare duseseră lipsă atîtea zile. Într-o vale frumoasă se afla caravanseraiul pe care îl aleseră ca adăpost pentru noapte și – cu toate că acolo nu era un loc destul de tihnit și de răcoros – se simțeau cu toții mai veseli și mai încrezători ca oricînd, căci gîndul de a fi scăpat de toate primejdiile și greutățile călătoriei prin pustiu le deschisese inimile și-i îmbia la glume și petreceri.

Muley, tînărul și voiosul neguțător, începu să dănțuiască și să cînte năstrușnic, făcînd să înflorească un zîmbet chiar și pe chipul așezat al grecului Zaleukos. Dar el nu se mulțumi doar să-și înveselească tovarășii cu cîntece și dansuri, ci le spuse și povestea pe care le-o făgăduise. Deci după ce-și trase sufletul, începu să istorisească povestea ce urmează.

MUC CEL MIC

În Nicheea, orașul meu drag în care m-am născut, trăia odată un om căruia i se zicea Muc cel Mic. Eram copil pe vremea aceea, dar îmi aduc bine aminte de el. Poate, fiindcă din pricina lui am mîncat o dată de la tata o bătaie soră cu moartea. Cînd l-am cunoscut, Muc cel Mic era un flăcău bătrîn, dar nu mai înalt de cîteva picioare, cu o înfățișare tare ciudată: pe un trup mic și plăpînd, un cap mare, mare de tot, mai mare decît vreun alt cap de om... Trăia într-o casă uriașă, singur-singurel, și tot singur își făcea de mîncare; nu se arăta pe uliță decît o dată pe lună și – dacă pe la vremea prînzului nu s-ar fi zărit ridicîndu-se un fum gros din hornul casei sale – nimeni n-ar fi știut dacă Muc cel Mic mai trăiește ori ba. Seara se plimba pe acoperiș, și de jos, din uliță, ți se părea că un cap uriaș umblă de unul singur încolo și încoace.

Tare răutăcioși eram noi, băieții, pe vremea aceea: cîtu-i ziulica de mare ne țineam numai de năzbîtii. Ziua, cînd Muc cel Mic pleca de-acasă, era o adevărată sărbătoare pentru noi: ne strîngeam din vreme în fața casei lui și îl așteptam să iasă. Ușa se deschidea și în prag se ivea un cap mare cu un turban și mai mare, urmat de un trupșor pirpiriu, îmbrăcat cu o fărîmă de feregea[1] ponosită de sub care se zăreau niște șalvari largi, încinși cu un brîu lat. În brîu era înfipt un hanger lung, atît de lung, că anevoie îți puteai da seama dacă Muc atîrnă de hanger sau hangerul de Muc.

De cum pășea pe uliță, porneam să chiuim de vuia văzduhul. Ne zvîrleam tichiile în aer și țopăiam nebunește în jurul lui. Dar Muc ne întîmpina dînd grav din cap și cobora cu pași domoli ulița, tîrșindu-și tălpile – asta din pricina imineilor lui nemaivăzut de mari. Noi, băieții, ne luam după el strigînd întruna: „Muc cel Mic! Muc cel Mic!”.

[1] Manta ori pelerină din stofă fină și subțire sau din mătase, purtată odinioară de boieri sau de soțiile lor peste îmbrăcămintea obișnuită.

I-am făcut și o strigătură hazlie, pe care i-o cîntam adesea... Suna cam așa:

Muc, Muc, Muc, micule Muc,
Hai la joacă, nu sta cuc!
Casa ta e mare, mare,
Capul tău pereche n-are:
Uriaș ca un ceaun!
Muc, piticul nostru bun,
Sari și ia-te după noi!
Prinde unul, prinde doi,
Muc, Muc, Muc, piticul Muc!

Așa ne desfătam adesea pe socoteala lui și trebuie să mărturisesc, spre rușinea mea, că eu eram capul răutăților. Îl trăgeam mereu de mica lui feregea și o dată l-am călcat din spate pe imineii lui uriași, iar bietul Muc s-a împiedicat și a căzut. Întîmplarea aceasta mi s-a părut nespus de hazlie, dar mi-a trecut curînd pofta de rîs cînd l-am văzut pe Muc cel Mic îndreptîndu-se spre casa tatălui meu. A intrat la noi în casă și a zăbovit un timp acolo. Eu am stat pitit după poartă pînă cînd Muc a ieșit, însoțit de tatăl meu, care îl ținea cuviincios de mînă și își lua rămas bun de la el cu multe plecăciuni. Nu prea mă simțeam în apele mele, așa că am rămas o bună bucată de vreme în ascunzătoarea mea. În cele din urmă, însă, foamea care m-a răzbit s-a dovedit mai tare decît frica de bătaie și, pocăit, cu capul plecat, m-am înfățișat înaintea tatălui meu.

— Am aflat că l-ai supărat pe bunul Muc! zise el cu fața întunecată. O să-ți spun povestea lui și n-o să mai rîzi de el. Dar înainte și după ce ți-o voi spune, ai să-ți primești papara obișnuită.

„Papara obișnuită” erau cele douăzeci și cinci de lovituri, pe care tata, din păcate, le număra cu multă grijă. Scoase țeava lungă a pipei sale, deșurubă muștiucul de chihlimbar și, mai mînios ca oricînd, îmi trase o bătaie strașnică.

După ce isprăvi cu toate cele douăzeci și cinci de lovituri, îmi porunci ca altă dată să mă port cu luare-aminte și începu să-mi spună povestea lui Muc cel Mic.

§

Tatăl lui Muc, pe care-l chemase de fapt Mucrah, fusese un om de vază în Nicheea, numai că era tare sărac. Trăia aproape tot atît de singuratic cum trăiește astăzi feciorul lui.

Pe Muc nu-l prea avea la inimă – îi era rușine de înfățișarea lui de pitic și îl lăsa să crească la voia întîmplării, cu mintea neluminată de învățătură. La șaisprezece ani, Muc era încă un copil vesel, dar tată-său, om zgîrcit la zîmbet, avea pentru el numai vorbe de dojană: că pentru vîrsta lui e încă prea copilăros, necopt la minte, ba chiar și prost...

Într-o bună zi, bătrînul a căzut rău de tot și de aici i s-a tras moartea. Muc cel Mic a rămas singur pe lume, neștiutor și sărac. Neamurile cîinoase, cărora tatăl lui le rămăsese dator pînă peste cap, îl goniră din casă pe sărmanul băiat, povățuindu-l totodată să plece în lumea largă să-și caute norocul. Muc cel Mic se găti bucuros de drum. O singură rugăminte a avut și el: să i se dăruiască straiele tatălui său. Ruga i-a fost împlinită pe dată. Straiele nu i se potriveau deloc, căci părintele lui fusese un om voinic și înalt. Muc nu stătu însă mult pe gînduri: le reteză poalele și le îmbrăcă. De strîmtat însă uitase să le strîmteze și de aceea veșmintele sale, cu care mai umblă și astăzi, par atît de ciudate; turbanul uriaș, brîul lat, șalvarii largi, mica feregea albastră, toate erau moștenire părintească și le-a purtat de atunci întruna. Ba își înfipse în brîu și hangerul lung cu înflorituri al tatălui său, își luă un băț și purcese la drum.

Umblă voios ziulica întreagă, că doar plecase în căutarea norocului. De zărea în praf vreun ciob scînteind în soare, îl vîra iute în buzunar, în credința că ciobul se va schimba pe dată în cea mai frumoasă nestemată; de vedea strălucind în depărtare cupola vreunei moschei sau oglinda sclipitoare a unui lac, se grăbea plin de nădejdi într-acolo, căci își închipuia că a ajuns în țara minunilor. Dar, vai! De cum se apropia, nălucirile piereau ca un vis iar oboseala și foamea îi aminteau că se află încă pe lumea asta, a muritorilor de rînd.

Două zile și două nopți rătăci el amărît și flămînd, dar de noroc tot nu dădu; hrană îi erau doar roadele cîmpului, iar culcuș pămîntul tare. În zorii celei de a treia zi, de pe o înălțime, zări o cetate mare. Semilunile sclipeau pe minaretele sale și steagurile colorate fîlfîiau pe acoperișuri făcîndu-i parcă semn să se apropie. Uimit, Muc se opri și cuprinse cu privirea cetatea și împrejurimile ei. „Aici e norocul lui Muc cel Mic! își zise el. Acum, ori niciodată!" Și cu toate că era istovit, sări în sus de bucurie. Își adună apoi toate puterile și se îndreptă într-acolo.

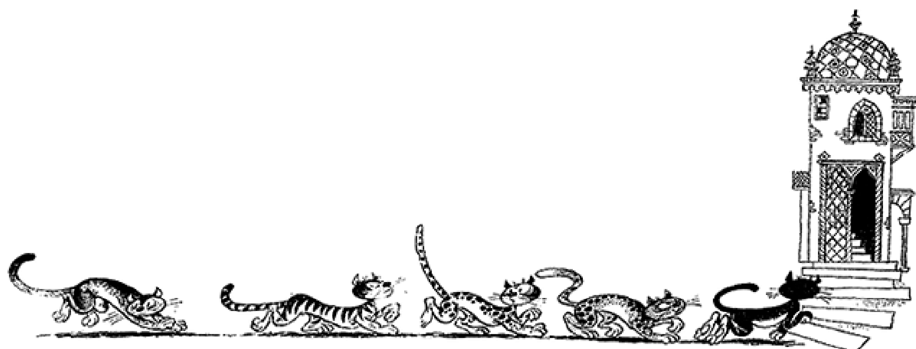
Deși cetatea părea foarte aproape, ajunse la zidul ei abia spre amiază, pentru că nu-l mai țineau picioarele și – din timp în timp – simțea nevoia să poposească la umbra unui palmier ca să-și mai tragă sufletul. În sfîrșit ajunse în fața porții! Își netezi mica lui feregea, își înfășură mai bine turbanul, întinse brîul în toată lățimea lui și își așeză mai oblic hangerul cel lung. Apoi își scutură colbul de pe iminei, luă bățul și păși hotărît în cetate.

Bătu îndelung ulițele în sus și-n jos dar nu văzu nici o ușă care să i se deschidă și nu auzi nici un glas care să îl îmbie: „Intră, micule Muc, mănîncă și bea după pofta inimii și odihnește-ți picioarele trudite de atîta drum!"

Tot colindînd așa, Muc ajunse în fața unei case mari, arătoase, și tocmai cînd se uita la ea cu mai mult jind, se deschise o fereastră și se ivi o bătrînă care strigă cu glas cîntat:

Hai fuguța! Hai, fuguța!
Plină, plină-i străchinuța!
Hai, vecinilor, la noi!
Masa-i pusă pentru voi.
Vecineilor, fuguța,
Plină, plină-i străchinuța!

Și pe ușa casei dădură buzna o droaie de cîini și de pisici. Muc stătu o clipă pe gînduri dacă să se lase pradă ispitei... Luîndu-și deodată inima în dinți, păși în urma cîtorva pisicuțe. Ele cunoșteau desigur mai bine ca el drumul spre bucătărie.

Pe scară, Muc se întîlni cu bătrîna pe care o văzuse la fereastră. Femeia se uită la el încruntată și-l întrebă ce poftește.

— Ai chemat toată lumea la masă, răspunse Muc, și fiindcă sînt tare flămînd, am venit și eu.

Bătrîna zîmbi și-l întrebă:

— De unde vii, om ciudat? Toată lumea știe că eu gătesc bucate numai pentru drăguțele mele de pisici, și doar din cînd în cînd mai chem să le țină tovărășie și niscaiva oaspeți de prin vecini, precum vezi.

Atunci Muc cel Mic îi povesti bătrînei cît de greu o dusese după moartea părintelui său și o rugă să-i îngăduie în ziua aceea să mănînce și el laolaltă cu pisicile. Înduioșată de trista lui poveste, femeia îl pofti în casă și-i dădu să mănînce și să bea pe săturate.

După ce prichindelul mai prinse puteri, ea îl privi lung și grăi:

— Muc, rămîi în slujba mea! N-o să te ostenești prea mult, iar eu o să am grijă de tine.

Muc cel Mic se învoi bucuros, căci mîncarea pisicilor îi fusese pe plac. Și așa rămase slugă la cucoana Ahavți. Slujba era ușoară, dar ciudată. Stăpîna Ahavți avea doi cotoi și patru pisici. În fiecare dimineață Muc cel Mic le pieptăna blana și le dădea cu pomezi scumpe. Cînd stăpîna pleca de acasă, Muc se îngrijea de pisici: la ceasul mesei le punea străchinuțe cu mîncare, și noaptea le culca pe perne de mătase și le învelea cu macaturi de catifea. Stăpîna Ahavți avea și cîțiva căței; pe aceștia însă nu-i alinta ca pe pisici, pe care le iubea de parcă ar fi fost propriii ei copii.

Altminteri, Muc cel Mic trăia aici tot atît de singuratic ca și în casa părintească: nu dădea ochi cu altcineva decît cu stăpîna lui, încolo se învîrtea ziulica toată numai între cîini și pisici. O vreme a dus-o bine: mîncare cît îi trebuia, iar treabă puțină. Bătrîna se arăta îndeajuns de mulțumită de sluga ei. Pe zi ce trecea, pisicile deveneau însă tot mai zvăpăiate. Cînd bătrîna pleca de acasă, se zbenguiau și zburdau prin odăi ca niște zănatice, răsturnau tot ce le ieșea în cale și spărgeau vase din cele mai frumoase. De cum simțeau însă pe scară pașii stăpînei Ahavți, se ghemuiau pe pernițele lor și mișcau din codiță ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

La vederea harababurii din casă, stăpîna Ahavți se făcea foc și pară și arunca toată vina pe Muc. Degeaba căuta el să se dezvinovățească. Stăpîna dădea mai multă crezare mironosițelor de pisici, decît jurămintelor de nevinovăție ale slugii ei.

Muc cel Mic era tare mîhnit... nu-și aflase, așadar, norocul nici de astă dată! Se gîndi deci să părăsească slujba aceasta. Dar încă din prima lui călătorie văzuse cît de amar e traiul fără bani și de aceea se hotărî să-și dobîndească într-un fel oarecare simbria, căci stăpîna Ahavți de făgăduit i-o făgăduia, dar de dat nu i-o dădea. În casa stăpînei Ahavți se găsea o cămară totdeauna încuiată, în care Muc nu intrase niciodată. O auzise de multe ori pe stăpîna sa cotrobăind pe acolo și tare-ar fi vrut Muc să afle ce taine ascunde. Acuma, stînd și chibzuind cum să-și facă rost de bani pentru drum, numai ce-i veni în minte

cămara aceea! Nu cumva o fi tăinuită acolo vreo comoară? Dar ușa era totdeauna bine zăvorîtă și nu era chip s-ajungi la comoară.

Într-o dimineață, după ce stăpîna Ahavți plecă de acasă, un cățeluș vitregit de ea – și care îl îndrăgise pe Muc pentru bunătatea lui – îl apucă pe băiat cu dinții de șalvarii lui lați și începu să-l tragă, de parcă i-ar fi făcut semn să se ia după el. Muc, căruia îi plăcea să se joace cu cățelușul, îl urmă. Ajunse în odaia de culcare a stăpînei Ahavți, înaintea unei ușițe pe care n-o băgase de seamă pînă atunci. Ușa era întredeschisă. Cățelușul intră. Muc – după el, și nu mică îi fu mirarea cînd se trezi în încăperea mult rîvnită. În zadar căută el bani prin toate ungherele – nici urmă de așa ceva. Straie vechi și vase care mai de care mai năstrușnice erau împrăștiate peste tot. Mai cu osebire îi atrase privirea un vas de cleștar cu izvoade meșteșugite. Îl ridică, îl întoarse pe toate părțile... dar, vai! Vasul avea un capac deasupra și, din nebăgare de seamă, Muc îl scăpă și-acesta se făcu țăndări.

Băiatul înlemni de spaimă și multă vreme nu-și putu veni în fire. Soarta îi era pecetluită. Trebuia să fugă cît mai grabnic, dacă nu voia ca bătrîna să-l omoare în bătăi. Înainte de a pleca, Muc își aruncă privirea spre lucrurile stăpînei Ahavți, doar-doar o găsi ceva de trebuință! Ochii i se opriră asupra unor conduri mari, mari de tot. Nu erau prea frumoși, dar imineii pe care îi avea el în picioare se făcuseră ferfeniță; afară de asta, condurii îl atrăgeau și pentru faptul că erau mari, și el nădăjduia că în felul acesta oamenii îl vor socoti și pe el un bărbat în toată firea. Zvîrli așadar cît colo vechii lui iminei și încălță condurii cei mari. Într-un colț era rezemat un toiegel cu măciulia ca un cap de leu; stătea acolo fără nici o întrebuințare. Îl înhăță și pe el și o zbughi afară.

Alergă spre odăița lui, își îmbrăcă mica feregea, strînse mai tare turbanul moștenit de la tatăl său și, după ce-și înfipse hangerul în brîu, o luă la sănătoasa cît îl țineau picioarele. Din casă în uliță, din uliță afară din cetate, fugea, fugea de frica bătrînei, mîncînd pămîntul; abia de-și mai trăgea, bietul de el, sufletul. De cînd era el pe lume nu alergase atît de iute – îl împingea parcă o putere nevăzută și îi era cu neputință să se mai oprească. Își dădu seama că nu e lucru curat cu condurii – zbura cu ei, nu alta.

Cercă în fel și chip să se oprească, dar în zadar. Deznădăjduit, începu să strige, de parcă ar fi strunit niște cai:

— Ptrr... Ho... Ptrrr!

Ca prin farmec condurii se opriră, iar Muc se trînti istovit la pămînt.

Mult s-a mai bucurat Muc cel Mic de condurii lui. Așadar, tot dobîndise el ceva de pe urma slujbei sale – se alesese cu un lucru care să-l ajute în căutarea norocului. Bucuros, dar sleit de puteri, Muc adormi degrabă; trupul lui micuț avea un cap mare, nu glumă, și nu-i era deloc ușor să și-l țină pe umeri. În vis i se arătă prietenul lui, cățelușul stăpînei Ahavți, cel care-l ajutase să găsească condurii, și se făcea că-i spune:

— Dragul meu Muc, nu știi să dai condurilor o întrebuințare cu folos. Află că de ai să te răsucești cu ei de trei ori pe călcîi ai să zbori unde vrei. Iar cu toiagul ai să găsești comori, căci de se află undeva ascuns aur, toiegelul te vestește ciocănind de trei ori în pămînt, iar de se află argint, numai de două ori.

Așa visă Muc cel Mic. Cînd se trezi, își aminti de visul lui năstrușnic și se gîndi să facă de îndată o încercare. Încălță condurii, ridică un picior și începu să se răsucească pe celălalt călcîi. Oricine a încercat vreodată să se învîrtească de trei ori în șir pe un călcîi, încălțat cu niște conduri uriași, nu s-ar mira că Muc n-a izbutit să facă o asemenea ispravă dintr-o dată! Și-apoi mai trebuie pus la socoteală și capul lui greu, care-l trăgea ba într-o parte, ba-n alta.

Sărmanul pitic căzu de cîteva ori cu nasul în pămînt, dar nu se dădu bătut; încercă încă o dată și încă o dată pînă ce izbuti. Se învîrti ca o sfîrlează pe un călcîi și își dori să ajungă undeva pe aproape, într-un oraș mare. Nici n-apucă bine să-și sfîrșească gîndul, că se înălță în văzduh, purtat de condurii năzdrăvani, care vîsleau prin nori atît de iute, încît, pînă să se dezmeticească, Muc se trezi într-o piață cu multe tarabe, în jurul cărora forfoteau cu treburi o mulțime de oameni.

Colindă încolo și încoace printre ei, pînă socoti că e mai cuminte s-o ia pe ulițe mai neumblate, căci prin piață, în înghesuială, îl călcau pe conduri ba unul, ba altul, mai-mai să-l dea grămadă. Și în învălmășeală împungea oamenii cu hangerul său ascuțit, așa încît cu chiu cu vai prichindelul scăpă nebătut.

Muc cel Mic începu acum să chibzuiască în ce fel și-ar putea agonisi cîțiva bănuți. E drept că avea un toiegel care îi descoperea comorile ascunse, dar cum să dea el de un asemenea loc unde să fie îngropat aur sau argint? La nevoie, ar fi putut face și altceva; să-și arate oamenilor făptura lui hazlie și așa să cîștige bani... era însă prea mîndru ca s-o facă. Pînă la urmă își aduse aminte de iuțeala picioarelor sale. Cu condurii năzdrăvani ar putea să-și agonisească cele de trebuință – își zise el – și hotărî să intre undeva în slujbă ca ștafetă. Socotind că împăratul din această cetate plătește o astfel de slujbă mai bine ca pe oricare alta, află unde este palatul lui. Un străjer ce stătea de veghe la porțile palatului îl întrebă pentru ce a venit. Auzindu-l pe Muc că e în căutarea unei slujbe, îl trimise la păzitorul robilor. Muc îi spuse și acestuia, fără zăbavă, păsul lui; cum că ar vrea și el să intre în slujbă ca ștafetă a împăratului. Păzitorul robilor cătă lung la el și-i spuse:

— Cum? Cu picioarele tale de o șchioapă vrei să slujești ca ștafetă a împăratului? Piei din fața mea! N-am chef să-mi pierd timpul cu toți zănaticii!

Muc cel Mic stărui însă, spunînd că e gata să se ia la întrecere cu cea mai bună ștafetă împărătească. Vorbele lui îi părură nespus de caraghioase păzitorului robilor, care-i porunci ca pînă în seară să fie pregătit pentru încercare. După aceea îl duse pe Muc la bucătărie și porunci să i se dea să mănînce și să bea pe săturate. Apoi păzitorul robilor se înfățișă împăratului și-i povesti despre ciudatul omuleț și despre cererea lui.

Împăratul, om hîtru, se bucură că păzitorul îl oprise pe Muc la curte; va avea astfel prilejul să petreacă puțin pe socoteala piticului. Porunci prin urmare să se rînduiască toate cele de trebuință pe pajiștea din spatele palatului, pentru ca întreaga curte să poată lua parte la petrecere. După ce-i mai aminti o dată păzitorului să-l îngrijească bine pe pitic, împăratul dădu de veste prinților și prințeselor de la curte despre încercarea ce urma să aibă loc în seara aceea. Aceștia, la rîndul lor, își anunțară slujitorii. Vestea se răspîndi pe dată și – pe înserate – toată curtea, plină de nerăbdate, era adunată cu mic, cu mare pe pajiștea unde fusese înălțată o podină, pentru ca lumea să poată vedea cum aleargă piticul cel lăudăros.

Împăratul se sui pe podină înconjurat de fiii și fiicele sale, iar Muc cel Mic păși pe pajiște și făcu o temenea grațioasă în fața înălțimilor lor. Prichindelul fu întîmpinat cu chiote și rîsete. Năstrușnică figură! Un trup nevolnic, un cap mare, feregea, șalvari lungi, un hanger lung înfipt într-un brîu lat, picioare mici încălțate în conduri uriași – cum să nu te pufnească rîsul la vederea lui! Dar Muc cel Mic nu se fîstîci deloc auzind rîsete. Mîndru, rezemat în toiegelul său, își aștepta potrivnicul. După dorința lui Muc, păzitorul robilor alesese pentru întrecere pe cel mai bun alergător al împăratului. Acesta se înfățișă acum pe pajiște și amîndoi, Muc și alergătorul, stăteau și așteptau semnalul de pornire. Potrivit rînduielii, cînd prințesa Amarța ridică vălul, amîndoi zvîcniră din loc, pornind de-a lungul pajiștei ca două săgeți slobozite din același arc.

La început, Muc fu întrecut cu mult de potrivnicul lui, apoi însă, cu condurii săi zburători, îl ajunse din urmă cît ai clipi din ochi, îl întrecu și sosi la țintă cu mult înainte de celălalt, care încă mai alerga gîfîind. Privitorii fură cuprinși de o mare mirare... se așternu o tăcere adîncă! Abia cînd împăratul începu să bată din palme, mulțimea izbucni în chiote și strigăte: „Trăiască Muc cel Mic, învingătorul!”

Muc cel Mic fu adus în fața împăratului. Aruncîndu-se la picioarele acestuia, el îl rugă:

— Înălțimea ta! Am făcut dinaintea luminatei tale fețe numai o încercare a meșteșugului meu. Binevoiește a îngădui să mi se dea o slujbă de ștafetă la curtea înălțimii tale!

Împăratul grăi:

— Muc, tu vei fi ștafeta mea de frunte! Vei sta aproape de

împăratul tău, vei primi simbrie de o sută de galbeni pe an și vei mînca la masă cu cei mai de seamă slujitori ai mei.

Muc cel Mic crezu că de astă dată își aflase în sfîrșit norocul. Era plin de voie bună. Se bucura de mare trecere la împărat, căci îi îndeplinea treburile cele mai tainice și mai grabnice, și pe toate le ducea la capăt cu multă grijă și cu nespusă repeziciune.

Ceilalți slujitori ai împăratului nu-l vedeau însă cu ochi buni: nu le plăcea să împartă bunăvoința stăpînului cu un pitic care nu știa altceva decît să alerge. Puseră deci la cale tot felul de uneltiri împotriva lui dar toate dădeau greș, căci împăratul arăta o încredere nemărginită celei dintîi ștafete a sa, celui care îi ducea toate veștile de taină. La asemenea înaltă cinstire ajunsese Muc!

Muc știa despre toate aceste uneltiri împotriva lui dar avea o inimă prea blîndă ca să se răzbune. Chibzuia mai degrabă cum să se facă folositor dușmanilor săi, p entru ca ei să-l îndrăgească. Își aduse aminte de toiegel, de care, în prea marea-i fericire, uitase. Dacă ar afla o comoară, își zicea Muc, curtenii ar ține mai mult la el. Auzise șoptindu-se de mai multe ori că, pe vremuri, cînd năvăliseră dușmanii în țară, tatăl împăratului și-ar fi îngropat multe din comorile sale.

Se mai spunea că bătrînul a purces din astă lume fără a apuca să destăinuiască fiului său unde era tainița lor. De atunci Muc nu mai pleca fără toiegel, nădăjduind că într-o bună zi avea să dea de locul unde se afla ascunsă comoara bătrînului împărat.

Într-o seară, plimbîndu-se prin grădina palatului, ajunse departe, într-un colț îndepărtat, puțin umblat, și deodată simți că toiegelul îi saltă în mînă și prinde a ciocăni de trei ori în pămînt. Pricepu numaidecît despre ce era vorba. Scoase hangerul, crestă cu el pomii dimprejur ca să recunoască locul, și se furișă înapoi la palat. Făcu rost de o cazma și așteptă să se înnopteze.

Comoara îi dădu însă mult de furcă lui Muc cel Mic. Brațele lui erau firave, iar cazmaua – mare și grea; după două ceasuri de trudă, abia de săpase o groapă de două picioare. În sfîrșit, cazmaua se izbi de ceva tare și se auzi un zăngănit ca

de fier. Muc începu să sape mai îndîrjit pînă dădu de un capac mare, de fier. Atunci coborî în groapă să vadă ce se ascunde sub capac și găsi o oală plină cu galbeni. Dar cu slabele-i puteri nu putu să ridice oala, așa că își umplu mai întîi buzunarele cu galbeni, vîrî și la brîu, puse și în mica lui feregea, făcînd din ea o legătură plină cu aur, pe care abia putu s-o ia la spinare, apoi acoperi cu grijă ce mai rămăsese. Avea noroc de conduri, căci altfel nu s-ar fi putut urni cu atîta povară de aur. Ajunse nevăzut la palat, se strecură în iatacul său și piti galbenii sub pernele divanului.

Muc cel Mic era încredințat că, stăpînind atîta bănet, toți dușmanii săi de la curte îi vor fi de-acum înainte cei mai buni prieteni și sprijinitori. Cît de neștiutor în ale vieții era bietul Muc, crezînd că prietenii adevărați se dobîndesc cu aur... Vai! Mai bine și-ar fi gătit de îndată condurii de drum, și-ar fi luat la spinare bocceaua cu galbeni și s-ar fi făcut nevăzut.

Aurul pe care-l dăruia acum din belșug în dreapta și în stînga îi făcu pe ceilalți slujitori ai curții să-l pizmuiască și mai mult.

— Face bani calpi, zicea marele bucătar Ahuli.

— I-a dobîndit cu vorbe dulci de la împărat, scrîșnea păzitorul robilor Ahmet.

Dar dușmanul său cel mai aprig, vistiernicul Arhaz, care nu o dată dăduse iama cu mîna-i prea lungă prin vistieria împărătească, spuse pe șleau:

— E un hoț!

Se sfătuiră cu toții și, într-o bună zi, Korhuz, marele paharnic, se înfățișă foarte mîhnit la împărat. Amărăciunea i se citea pe față, așa că împăratul îl întrebă de îndată ce are pe suflet.

— Vai! răspunse el. Sînt tare îndurerat, căci am pierdut bunăvoința stăpînului meu.

— Ce vorbe sînt astea, prietene Korhuz? se miră împăratul. De cînd să nu mai fi lăsat să strălucească soarele mărinimiei mele asupra ta?

Marele paharnic fi răspunse că împăratul îl copleșește cu aur pe căpetenia ștafetelor, iar preacredincioșilor săi sfetnici nu le mai arată milostivirea sa.

Mult se minună împăratul la auzul acestor vorbe și porunci să i se dea îndată seama despre galbenii pe care-i împarte Muc în dreapta și în stînga. Uneltitorii îi strecurară lesne în minte bănuiala că Muc a furat aurul, într-un fel sau altul, din vistieria țării. Așa ceva se brodea de minune pentru vistiernic, căci nu-i prea plăcea să dea socoteală de banii vistieriei. Împăratul porunci ca Muc să fie urmărit în taină, spre a fi prins asupra faptului. În noaptea ce urmă acestei nefericite zile, Muc luă cazmaua – galbenii scoși erau pe sfîrșite din pricina dărniciei sale – și se furișă în grădina palatului, spre comoara tăinuită, pentru a lua o altă grămadă de aur. Străjerii, în frunte cu marele bucătar Ahuli și cu vistiernicul Arhaz, îl urmăriră de departe pas cu pas și, în clipa cînd luă galbeni din oală și își umplu feregeaua, se năpustiră asupra lui, îl legară zdravăn și-l duseră de îndată în fața împăratului. Împăratul, nemulțumit fiindcă-l treziseră din somn, întîmpină plin de mînie pe cea dintîi ștafetă a sa și îi puse bietului Muc tot felul de întrebări. La picioarele împăratului zăcea oala dezgropată, cazmaua și feregeaua plină cu aur. Vistiernicul spuse că atît el, cît și străjerii, l-au văzut pe Muc cum se trudea să îngroape oala în pămînt.

Împăratul îl întrebă pe Muc dacă e adevărată învinuirea ce i se aduce și îi ceru să mărturisească de unde anume a luat aurul pe care voia să-l îngroape în grădină. Muc, știindu-se nevinovat, spuse că găsise ulcica cu aur în grădină și că el nu voia nicidecum s-o îngroape, ci, dimpotrivă, s-o dezgroape.

La auzul acestor vorbe, toți cei de față izbucniră într-un rîs cu hohote, dar împăratul se făcu foc în fața acestui răspuns pe care-l socotea o sfruntată neobrăzare a lui Muc cel Mic și strigă:

— Nevrednicule... Cum?! După ce ai furat, mai vrei să-l și minți prostește și mîrșav pe stăpînul tău? Vistiernice Arhaz, răspunde! Lipsește acest aur din vistieria mea?

Vistiernicul arătă că lucrul e neîndoielnic. Ba chiar că el și-a dat seama că lipsește și mai mult aur, nu de puțină vreme, din vistieria împărătească, și că poate să jure că Muc este hoțul.

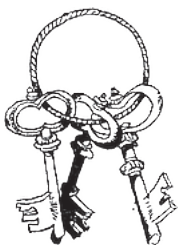
Împăratul porunci ca Muc cel Mic să fie ferecat în lanțuri și zvîrlit în turn, iar vistiernicului îi dădu aurul pentru a-l pune la loc în vistierie. Vesel de izbînda lui, Arhaz plecă acasă, unde își numără galbenii sclipitori; omul acesta

mîrșav nu spuse însă nimănui că pe fundul oalei găsise un răvaș în care era scris:

> *Vrăjmașul a năvălit în țară. De aceea ascund aici o parte din vistieria mea. Blestemul împărătesc să-l ajungă pe cel care va găsi aurul și nu-l va da de îndată fiului meu!*
> *Sadi Împărat.*

În temnița sa, Muc cel Mic era frămîntat de gînduri negre. Știa bine că cel care-l fură pe împărat e osîndit la moarte, totuși nu voia să dea în vileag împăratului taina toiegelului. Vezi bine, se temea ca împăratul să nu-i răpească toiegelul și condurii. Din păcate, condurii năzdrăvani nu-i puteau veni într-ajutor, căci, ferecat în lanțuri cum era, oricît s-ar fi zbătut, de răsucit pe călcîi nu se putea răsuci. A doua zi, însă, cînd i se vesti osînda la moarte, chibzui că tot mai bine ar fi să trăiască fără toiegelul fermecat decît să-l păstreze și să moară; trimise vorbă împăratului că-l roagă să-i îngăduie o întîlnire tainică și îi dezvălui însușirile toiegelului său. Mai întîi împăratul nu-l crezu, dar Muc făgădui că, de nu va fi omorît, îl va încerca în fața lui. Împăratul îi dădu cuvîntul său împărătesc că-l va lăsa în viață dacă se adeveresc spusele lui și porunci să se îngroape în pămînt niște galbeni, fără știrea lui Muc. Îi ceru apoi să găsească galbenii cu toiegelul său. Cît ai clipi, toiegelul ciocăni de trei ori în pămînt la locul cu pricina și numaidecît aurul fu scos la iveală.

Împăratul înțelese că vistiernicul îl înșelase și, după obiceiul țării, îi trimise un ștreang de mătase, ca să-și facă singur seama. Cît despre Muc cel Mic, îi spuse:

— E drept că ți-am făgăduit viața, dar se pare că nu stăpînești numai taina acestui toiegel, și, dacă n-ai să mărturisești de unde vine puterea ta de a alerga ca nimeni altul, vei rămîne întemnițat pînă la sfîrșitul vieții tale.

Muc se săturase de temniță numai după o singură noapte petrecută în turn. De aceea îi mărturisi împăratului că tot meșteșugul său stătea în condurii năzdrăvani, fără a spune că, pentru a-i folosi, era nevoie să te învîrtești de trei ori pe călcîi. Împăratul făcu și el o

încercare: încălță condurii și numaidecît o luă la goană prin grădină. Ar fi dat orice să se oprească, dar nu cunoștea taina condurilor. Muc cel Mic, bucuros că se poate răzbuna, îl lăsă să fugă, să fugă pînă îl văzu căzînd la pămînt fără simțire.

Cînd își veni în fire, împăratul se mînie cumplit pe Muc cel Mic, care îl lăsase să alerge pînă aproape să-și dea sufletul.

— Am făgăduit să te scot din temniță și să-ți las viața, dar, dacă nu vrei să fii spînzurat, să piei din țara mea în douăsprezece ceasuri.

Porunci apoi ca toiegelul să fie încuiat, împreună cu condurii, în vistieria sa.

Mai sărac ca oricînd, Muc cel Mic porni la drum, blestemîndu-și prostia care-l făcuse să tragă nădejde că putea dobîndi un loc de frunte la curtea împărătească. Țara din care fusese gonit nu era prea întinsă, așa că, după opt ceasuri, se afla la hotarul ei, deși mergea tare greu fără condurii lui dragi.

Trecînd hotarul, părăsi drumul mare pentru a se adînci într-o pădure deasă, unde voia să trăiască zilele ce-i mai rămăseseră departe de lume, căci nespus îl mai mîhniseră oamenii. În inima pădurii găsi un loc pe placul său: un pîrîu limpede, străjuit de smochini mari, umbroși, și o pajiște cu iarbă moale care îl îmbia să rămînă acolo. Se trînti jos, hotărît să stea așa nemîncat și să-și aștepte sfîrșitul. Copleșit de aceste gînduri negre. Muc adormi. Cînd se trezi, foamea îi dădea ghes. Se gîndi atunci că e prea chinuitor să mori de foame și că mai cuminte ar fi să caute primprejur ceva de-ale gurii.

În pomul sub care îl furase somnul zări niște smochine atît de frumoase, că-i lăsă gura apă. Se urcă în pom, culese cîteva și le mîncă cu poftă. Apoi coborî spre pîrîu ca să-și potolească setea.

Dar tare se mai sperie cînd în oglinda apei își zări capul împodobit cu două urechi uriașe și cu un nas gros și lung. Uluit, își apucă urechile cu mîinile și într-adevăr erau lungi, mai lungi de o jumătate de cot.

— Urechi de măgar! Așa-mi trebuie, că i-am dat norocului cu copita, ca un măgar! strigă el, înciudat.

Se plimbă încolo și încoace pe sub pomi și, cînd i se făcu iarăși foame, culese din nou cîteva smochine – altceva tot nu se găsea de mîncare pe acolo. După ce se sătură de smochine, lui Muc îi veni

în minte că ar putea să-și ascundă urechile sub turbanul său mare, ca să nu arate atît de caraghios. Dar cînd se pipăi pe cap își dădu seama că urechile cele lungi pieriseră. Se îndreptă în grabă spre pîrîu pentru a se încredința că-i adevărat. Își văzu chipul său obișnuit; nasul cel lung și hîd pierise și el. Micul Muc pricepu lesne cum s-au petrecut lucrurile: nasul și urechile i se lungiseră din pricina smochinelor pe care le luase din pomul cel dintîi, iar smochinele din cel de-al doilea pom îl lecuiseră. Și mai înțelese că soarta milostivă îi dăruise din nou o putere prin care să-și dobîndească fericirea. Culese deci din amîndoi pomii atîtea smochine cîte putea duce și se întoarse în țara pe care o părăsise nu de mult. În cel dintîi tîrg care-i ieși în cale își schimbă straiele ca să nu-l cunoască cineva și o porni spre cetatea împărătească, unde și ajunse curînd.

Era tocmai vremea cînd poamele abia încep să dea în pîrg. Muc cel Mic știa că marele bucătar cumpără bucuros astfel de bunătăți pentru ospățurile împărătești și de aceea se opri la porțile palatului. Nu trecu mult și marele bucătar ieși în curte. Cercetă mărfurile neguțătorilor adunați la porțile palatului și ochii îi căzură și asupra coșulețului lui Muc.

— O! Ce trufandale! spuse el. Cu siguranță că vor fi pe placul înălțimii sale. Cît ceri pentru tot coșulețul?

Muc cel Mic ceru un preț potrivit și făcură tîrgul. Marele bucătar dădu coșul unui rob și plecă mai departe. Pînă una-alta, Muc se făcu nevăzut, căci se temea că peste puțină vreme vînzătorul, a cărui marfă era pricina năpastei ce avea să dea peste căpățînile celor de la curte, va fi căutat și osîndit.

La masă, împăratul se arătă foarte vesel, nemaicontenind cu laudele pentru mîncărurile gustoase gătite de marele său bucătar și pentru grija cu care știa să aleagă bunătățile cele mai anevoie de găsit. Dar marele bucătar zîmbea fudul, știind prea bine ce mai avea de adus la masă. De aceea aruncă din vîrful buzelor doar cîteva cuvinte: „Ei, urma alege” sau: „Om trăi și-om vedea!” stîrnind curiozitatea prințeselor. În sfîrșit porunci să fie aduse smochinele, frumoasele, ademenitoarele smochine, care fură întîmpinate de toți cei de față cu un „A-a-a-a!” de plăcere.

— Ce coapte sînt! Ce îmbietoare! se minună împăratul.

Bucătare, ești un om și jumătate, ai dobîndit cu prisosință bunăvoința mea!

Spunînd aceste vorbe, împăratul – de felul său zgîrcit cu astfel de bunătăți – împărți cu mîna lui smochine mesenilor. Fiecare prinț și prințesă primi cîte două, fiecare doamnă de onoare, vizir și agă – cîte una. Pe celelalte împăratul și le puse dinainte și începu să le înfulece cu lăcomie.

— Vai, tată, ce ciudat arăți! strigă deodată prințesa Amarza.

Toți priviră cu mirare spre împărat: pe cap îi crescuseră niște urechi uriașe iar nasul i se lungise, încovoindu-se pînă peste bărbie. Se uitară apoi unii la alții uimiți, înspăimîntați, căci capetele tuturor erau gătite cu aceleași ciudate podoabe.

E lesne de închipuit groaza de care a fost cuprinsă curtea. Fură chemați în grabă toți vracii din cetate, care se îmbulziră cu felurite hapuri și alifii; dar urechile uriașe și nasurile lungi tot pocite rămîneau. Un vraci încercă să reteze urechile unuia din prinți; zadarnică treabă, căci ele crescură pe dată la loc.

În ascunzătoarea unde se pitise, Muc află despre toate cele ce se întîmplau la palat și se hotărî să se aștearnă pe treabă. Din banii luați pe smochine își cumpărase un veșmînt ca de învățat. Își lipise și o barbă făcută din păr de capră și, astfel gătit, de puteai să juri că e un cărturar adevărat, se înfățișă la palat cu un săculeț de smochine în mînă. Vraciul cel străin ceru să i se îngăduie și lui să dea o mînă de ajutor celor căzuți în nenorocire. Curtenii îl primiră fără prea multă încredere. Muc dădu unuia din prinți să mănînce o smochină și, minune! Pipăindu-și urechile și nasul, prințul văzu că acestea erau ca și mai înainte, de mărime obișnuită. Acum toți curtenii voiră să fie lecuiți de vraciul străin. Împăratul, fără să spună o vorbă, îl luă de mînă pe Muc și se îndreptă cu el spre iatacul său. Acolo deschise o ușă ce dădea în vistierie și îi făcu semn lui Muc să-l urmeze.

— Iată! Aici se află comorile mele, spuse împăratul. Alege ce-ți dorește inima, numai scapă-mă de pacostea asta rușinoasă care a dat peste mine!

Vorbele acestea îi merseră la inimă lui Muc cel Mic și-i răsunară în urechi ca viersul cel mai dulce. De cum intrase, își zărise condurii

năzdrăvani și toiegelul fermecat, dar umblă cu luare-aminte prin încăpere, prefăcîndu-se uimit de comorile împărătești. Cum ajunse însă la condurii săi, îi încălță iute, apuca toiegelul, își smulse barba calpă și arătă împăratului uimit chipul cunoscut al lui Muc cel prigonit de el.

— Împărat făr' de cuvînt! grăi el. Ai răsplătit credința slugii tale prin nedreptate. Rămîi osîndit să porți toată viața urechile acestea slute, ca să-ți amintească în fiecare zi de Muc cel Mic!

Și, vorbind astfel, se răsuci repede pe călcîi, își dori în gînd să plece îndată de acolo, și nici n-apucă împăratul să strige după ajutor, că Muc era departe.

De atunci, Muc își duce traiul pe meleagurile noastre, un trai îndestulat dar singuratic, căci e supărat pe oameni. După încercările prin care a trecut, Muc a dobîndit multă înțelepciune și, cu toată înfățișarea lui neobișnuită, e un om vrednic de laudă și nu de batjocură.

§

Aici se isprăvi istorisirea tatălui meu. Mi-a părut rău că m-am purtat grosolan cu bunul pitic și tata mă iertă de a doua parte a pedepsei, care trebuia să urmeze.

Le-am spus și prietenilor mei minunata poveste a vieții lui Muc și l-am îndrăgit cu toții atît de mult, încît nici unul n-a mai rîs de el. Ba dimpotrivă, de atunci înainte l-am socotit vrednic de cinstire, făcînd totdeauna în fața lui temenele adînci, de parcă ar fi fost un cadiu sau un muftiu.

Călătorii hotărîră să se odihnească o zi în acel caravanserai, pentru ca și ei și animalele să prindă puteri. Ziua aceasta trecu cu felurite petreceri și cu aceeași voioșie ca în ajun. După-masă îl îndemnară și pe al cincilea negustor, Ali Sizah, să-și facă datoria și să spună și el o poveste, așa cum spuseseră și ceilalți. El mărturisi că viața lui era prea săracă în întîmplări neobișnuite, vrednice de a fi istorisite; de aceea ar vrea să le povestească altceva, și anume povestea *Prințului cel Fals*.

PRINȚUL CEL FALS

A fost odată o cinstită calfă de croitor, pe nume Labacan, care învăța meserie la un meșter iscusit din Alexandria. Nu se putea spune că Labacan mînuia cu stîngăcie acul; dimpotrivă, făcea treabă foarte bună. De asemenea, ar fi fost nedrept să-l socotești leneș. Ceva totuși nu era în bună rînduială la el, căci deseori putea să coasă ceasuri în șir, pînă ce acul se încingea și ața fumega; atunci făcea treabă ca nimeni altul. Dar alteori – și din păcate lucrul acesta se întîmpla mai adesea – ședea adîncit în gînduri, privea țintă drept înaintea lui, iar fața și întreaga-i făptură aveau atunci ceva atît de ciudat, încît meșterul și celelalte calfe nu vorbeau niciodată de starea aceasta altfel decît că „Labacan arată din nou ca un om de neam".

Vineri seara, cînd ceilalți oameni, după rugăciune, se duceau liniștiți acasă la treburile lor, Labacan, îmbrăcat într-un veșmînt frumos, pe care și-l agonisise cu multă trudă, ieșea din moschee, se plimba cu pași rari și mîndri prin piețele și ulițele orașului, iar cînd vreunul din tovarășii săi îl întîmpina cu „Pacea fie cu tine" sau „Cum merge, prietene Labacan?", făcea un mic semn binevoitor cu mîna sau cel mult catadicsea să dea încrezut din cap. Cînd meșterul îi spunea în glumă: „În tine se ascunde un prinț, Labacan", calfa se bucura de aceste cuvinte și răspundea: „V-ați dat seama și dumneavoastră?" sau: „De mult timp sînt încredințat de lucrul acesta". Cinstitul Labacan se purta astfel cam de multă vreme, dar meșterul îi trecea cu vederea această nerozie pentru că, altminteri, era un băiat de treabă și un lucrător priceput.

Dar iată că, într-o zi, Selim, fratele sultanului, care tocmai sosise la Alexandria, trimise meșterului un veșmînt de sărbătoare, spre a-i face cîteva schimbări, iar meșterul îl dădu lui Labacan, deoarece lucra mai bine ca toți.

Seara, după ce meșterul și calfele plecară spre a se odihni după munca zilei, o dorință nestăpînită îl mînă pe Labacan îndărăt la atelier, unde se afla veșmîntul fratelui împăratului. Se opri îndelung, gînditor, în fața straiului împărătesc, minunîndu-se cînd de bogăția firеturilor, cînd de culorile sclipitoare ale catifelei și mătăsii. Nu putu să se stăpînească... trebuia să-l îmbrace! Și iată că-i venea atît de bine, de parc-ar fi fost făcut pentru el.

„N-oi fi și eu prinț, tot atît de bun ca oricare altul?" se întrebă el, plimbîndu-se în sus și în jos prin odaie. „Nu mi-a spus chiar meșterul că sînt născut să fiu prinț?"

Odată cu veșmîntul, calfa părea să fi îmbrăcat și un cuget regesc. Nu mai putea gîndi altfel decît că era un fiu de rege, necunoscut, și de aceea hotărî să plece în lume și să părăsească acest loc, unde oamenii fuseseră pînă acum atît de mărginiți încît să nu-i recunoască stirpea sub părelnica sa obîrșie de rînd. Bogatul veșmînt i se păru trimis de o zînă bună. Se feri deci să nesocotească un dar atît de scump; își adună puținii bani pe care-i avea și, ajutat de întunericul nopții, plecă pe porțile Alexandriei.

Prințul cel necunoscut stîrni uimire pretutindeni în călătoria sa, căci veșmîntul bogat și înfățișarea serioasă și demnă nu se potriveau cu faptul că mergea pe jos. Cînd era întrebat despre aceasta, răspundea, cu o căutătură ascunsă, că avea temeiurile sale. Dîndu-și seama însă că era de rîsul lumii, călătorind pe jos, cumpără cu bani puțini un cal bătrîn, potrivit pentru el, deoarece animalul, fiind liniștit și blînd, nu-l punea în încurcătură silindu-l s-o facă pe călărețul priceput, ceea ce nu i-ar fi fost cu putință.

Într-o zi, pe cînd mergea călare pe uliță, la pas, cu Murva – așa își botezase calul – se apropie de el un călăreț care-l rugă să-i îngăduie a-l întovărăși, deoarece drumul pare mai scurt cînd ai cu cine schimba o vorbă. Călărețul era un tînăr vioi, chipeș și un tovarăș plăcut. Curînd începu să-l întrebe pe Labacan de unde vine și unde se duce; și se brodi că și el, ca și calfa de croitor, cutreiera prin lume fără țintă. Îi spuse că se numește Omar, că e nepotul lui Elfi-bei, nefericitul pașă din Cairo și că trebuia să ducă la îndeplinire o însărcinare pe care i-o dăduse unchiul său pe patul de moarte.

Labacan nu-i vorbi cu inima tot atît de deschisă despre el, dar îi dădu a înțelege că era de viță aleasă și călătorea de plăcere.

Cei doi tineri se plăcură unul pe altul și-și urmară drumul împreună. În cea de-a doua zi a călătoriei lor, Labacan îl întrebă pe Omar despre sarcina pe care o avea de îndeplinit și, spre uimirea lui, află următoarele:

Elfi-bey, pașa din Cairo, îl crescuse pe Omar din fragedă copilărie, iar acesta nu-și cunoscuse părinții. Cînd Elfi-bey fu lovit de dușmanii săi și, după trei bătălii nefericite, silit să fugă rănit de moarte, îi mărturisi tînărului că nu-i era nepot, ci fiul unui stăpînitor puternic, care, speriat de prorocirile cititorilor în stele, îndepărtase pe tînărul prinț de la curtea sa, jurînd să nu-l revadă decît în ziua cînd va împlini douăzeci și doi de ani. Elfi-bey nu-i spusese numele tatălui său, ci îi poruncise ca în a patra zi a lunii viitoare, Ramadan, în ziua cînd va împlini douăzeci și doi de ani, să se afle lîngă binecunoscutul obelisc *El-Serujah*, la patru zile de drum spre răsărit de Alexandria. Acolo va trebui să înmîneze oamenilor pe care-i va găsi lîngă obelisc un hanger dăruit de acela care se dăduse drept unchiul său și să rostească: „Iată, eu sînt cel pe care-l căutați". Dacă ei vor răspunde: „Lăudat fie Profetul care te-a ținut în viață", va trebui să-i urmeze, căci îl vor duce la tatăl său.

Labacan, calfa de croitor, tare se minună de această povestire. Din clipa aceea el se uită cu ochi pizmași la prințul Omar, supărat că soarta îi hărăzise cinstea de a fi odraslă de stăpînitor după ce fusese crescut ca nepot al puternicului pașă. În schimb lui, care era înzestrat cu tot ce-i trebuie unui prinț, soarta, ca o batjocură, îi dăruise o viață obișnuită. Se cerceta cînd pe el, cînd pe prinț. Trebui să recunoască faptul că tînărul era chipeș. Ochi ageri și frumoși, nas bine croit, purtare blîndă și binevoitoare, pe scurt, întreaga lui înfățișare era foarte plăcută. Dar oricîte însușiri îi găsea Labacan însoțitorului său, se gîndea totuși că el, și nu adevăratul prinț, ar fi fost un fiu mai potrivit pentru un tată atît de sus-pus.

Acest gînd îl urmări pe Labacan toată ziua și cu acest gînd adormi la popasul următor. Cînd se trezi dimineața și privirea îi căzu asupra lui Omar, care dormea liniștit alături, visînd de bună seamă la apropiata-i fericire, încolți în el gîndul să dobîndească prin șiretenie sau cu sila ceea ce soarta vitregă nu-i îngăduise: hangerul, semnul de recunoaștere al prințului, era înfipt în brîul acestuia... Îl trase încet, ca să-l împlînte în pieptul stăpînului său. Dar gîndul ucigaș înfricoșă sufletul pașnic al calfei; se mulțumi deci să ia hangerul și se apucă să-și pună șaua pe calul cel ager al prințului. Pînă ce Omar avea să se trezească și să se vadă jefuit de toate nădejdile sale, necredinciosul său tovarăș va fi departe.

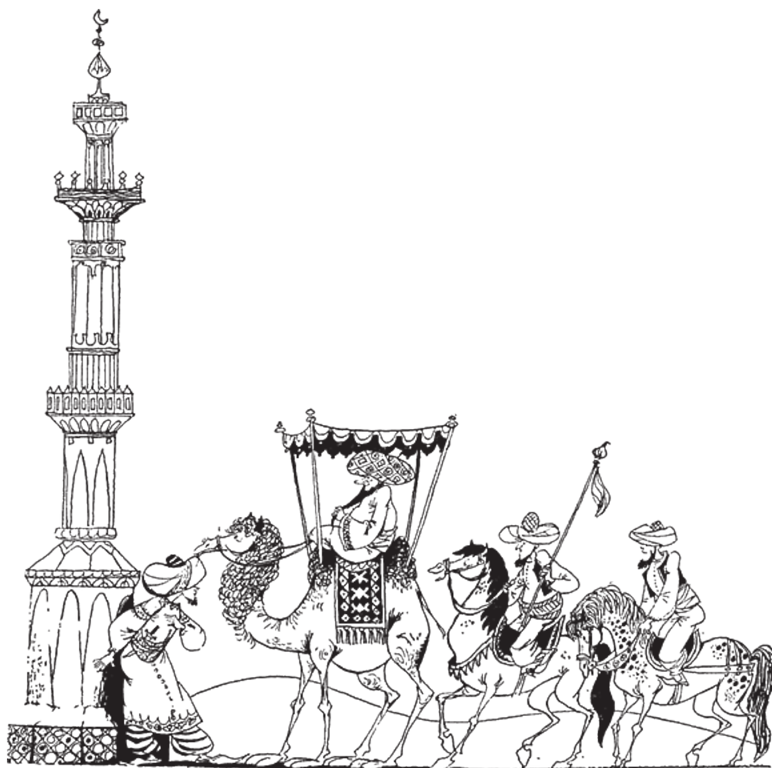
Ziua cînd Labacan îl jefui pe prinț se nimeri a fi tocmai întîia zi a sfintei luni Ramadan; mai avea deci patru zile pentru a ajunge la obeliscul *El-Serujah*, pe care-l cunoștea bine. Deși locul unde se afla acest obelisc era la o depărtare de cel mult două zile de călătorie, el se grăbi să sosească acolo, fiindu-i mereu teamă că va fi ajuns din urmă de adevăratul prinț.

La sfîrșitul celei de-a doua zi, Labacan zări obeliscul *El-Serujah*. Era așezat pe un dîmb într-o cîmpie deschisă și putea fi văzut de la o depărtare de două-trei ceasuri de drum. Zărindu-l, inima lui Labacan bătu mai tare. Deși în ultimele două zile avusese destulă vreme

să chibzuiască ce trebuie să facă, cugetul lui încărcat îi stîrnea teama; gîndul că era sortit să fie prinț îl îmbărbătă însă din nou și astfel se îndreptă plin de încredere către ținta lui.

Împrejurimile obeliscului *El-Serujah* erau nelocuite, pustii, și noul prinț s-ar fi aflat la grea ananghie dacă n-ar fi avut merinde pentru cîteva zile. Se așeză deci sub niște palmieri, lîngă calul său, și așteptă cele ce aveau să se întîmple.

Pe la miezul zilei următoare văzu o caravană mare, cu cai și cămile, venind pe cîmpie către obeliscul *El-Serujah*. Caravana se opri la poalele dîmbului pe care se afla obeliscul; se ridicară corturi arătoase și totul părea a spune că e vorba de călătoria unui pașă sau a unui șeic bogat. Labacan bănui că mulțimea pe care o vedea venise acolo pentru el și ar fi dorit să se arate chiar atunci în chip de viitor stăpîn; dar își potoli pornirea de a se da drept prinț, deoarece chiar a doua zi dimineață aveau să i se împlinească cele mai îndrăznețe năzuințe.

Razele soarelui de dimineață îl treziră pe fericitul croitor pentru cea mai însemnată clipă a vieții sale, clipă ce avea să-l ridice de la cea mai joasă treaptă lîngă un tată din os domnesc. E adevărat că atunci cînd puse frîul calului său spre a se îndrepta către obelisc își dădu seama de pasul necinstit pe care-l făcea, și e iar adevărat că se gîndi la durerea pe care trebuia s-o resimtă fiul de prinț, înșelat în nădejdile sale. Dar zarurile fuseseră aruncate și el nu mai putea să dea îndărăt de la cele hotărîte. Îngîmfarea îi șoptea că arată destul de impunător ca să se dea drept fiul unui rege atotputernic. Îmbărbătat de acest gînd se aruncă în șa, își adună tot curajul ca să-și pună calul în galop și, astfel, ajunse într-un pătrar de ceas la poalele dîmbului. Descălecă și-și legă calul de unul din tuf arii ce creșteau acolo. Scoase apoi hangerul prințului Omar și urcă pe coastă.

La picioarele obeliscului stăteau șase bărbați în jurul unui bătrîn cu înfățișare măreață de rege. Veșmîntul strălucitor din țesătură de fir, șalul de cașmir alb cu care era încins, turbanul alb, împodobit cu nestemate scăpărătoare, arătau că este un bărbat bogat și de vază. Labacan se îndreptă spre el, se plecă adînc și spuse, în timp ce-i întindea hangerul:

— Iată, eu sînt cel pe care-l căutați!

— Lăudat fie Profetul care te-a ținut în viață! răspunse bătrînul, cu lacrimi de bucurie. Îmbrățișează-ți bătrînul tată, scumpul meu fiu Omar!

Bunul croitor fu nespus de înduioșat de aceste cuvinte adînc simțite și, cu un amestec de fericire și de rușine, se aruncă în brațele bătrînului.

Dar bucuria noii sale stări avea să dureze doar o clipă netulburată. Cînd se desprinse din brațele bătrînului, văzu un călăreț gonind din cîmpie spre dîmb. Călărețul și calul aveau o înfățișare jalnică: calul, de încăpățînare sau de oboseală, nu mai voia să înainteze, se tîra cu mers împiedicat care nu era nici pas, nici trap... Călărețul îl îndemna cu mîinile și cu picioarele să se miște mai repede.

Labacan îl recunoscu de îndată pe Murva al său și pe adevăratul prinț Omar, dar duhul rău al minciunii pusese stăpînire pe el. Hotărî deci să-și susțină drepturile dobîndite, cu fruntea sus, orice s-ar întîmpla.

Călărețul făcea semne din depărtare. Ajungînd în sfîrșit la poalele dîmbului, cu toată încetineala lui Murva, sări din șa și se năpusti sus pe dîmb.

— Opriți! strigă el. Oricine ați fi, opriți și nu vă lăsați amăgiți de acest mișel înșelător! Eu mă numesc Omar, și nici un muritor să nu îndrăznească a se folosi de numele meu!

La auzul acestei întorsături a lucrurilor, pe fețele privitorilor se întipări o adîncă mirare; bătrînul mai ales părea foarte uimit. Se uită întrebător cînd la unul, cînd la celălalt. Labacan însă vorbi cu o liniște greu stăpînită:

— Cinstite stăpîne și părinte, nu te lăsa amăgit de acest om! După cîte știu, este un croitor smintit din Alexandria pe nume Labacan și e vrednic mai mult de mila decît de supărarea noastră.

Aceste cuvinte îl aduseră pe prinț în pragul nebuniei și, spumegînd de furie, vru să se arunce asupra lui Labacan. Dar ceilalți se așezară între ei și-l ținură, iar stăpînitorul spuse:

— Într-adevăr, scumpul meu fiu, bietul om e nebun. Să fie legat și așezat pe unul din dromaderii noștri; poate că-i vom putea fi de folos nefericitului.

Furia prințului se potoli; plîngînd, îi zise stăpînitorului:

— Inima mea îmi spune că-mi ești părinte și te rog din suflet să mă asculți, în amintirea mamei mele.

— Doamne ferește! răspunse bătrînul. Iar începe să vorbească fără șir... Cum poate ajunge un om la asemenea gînduri nebunești?

Luă apoi brațul lui Labacan și păși sprijinit de el spre poalele dîmbului. Amîndoi încălecară pe niște cai mîndri, acoperiți cu cioltare de preț, și porniră în fruntea caravanei peste cîmpie. Nefericitului prinț însă i se ferecară mîinile, apoi fu legat de un dromader, iar doi călăreți rămaseră în preajma lui pentru a-i supraveghea orice mișcare.

Bătrînul era Saaud, sultanul Wahaabiților. Multă vreme nu avusese copii. În cele din urmă i se născuse prințul mult-dorit. Dar cititorii în stele, chemați să prevestească soarta băiatului, îi spuseră că pînă la douăzeci și doi de ani îl paște primejdia de a fi izgonit de dușmani. De aceea, spre mai multă siguranță, sultanul îl încredințase pe prinț, spre a fi crescut, vechiului și încercatului său prieten Elfi-bey, iar el așteptase douăzeci și doi de ani, îndurerat, întoarcerea lui.

Sultanul povesti toate acestea celui pe care îl credea fiul său și se arătă deosebit de mulțumit de înfățișarea și purtarea acestuia.

Ajunși în țara sultanului, fură pretutindeni întîmpinați de către locuitori cu strigăte de bucurie, căci vestea despre sosirea prințului se întinsese ca o flacără prin toate orașele și satele. Pe ulițele pe unde treceau erau înălțate bolți din flori și ramuri, covoare strălucitoare de toate culorile împodobeau casele, iar mulțimea lăuda cu glas tare pe Alah și pe Profetul său, care le trimisese un prinț atît de chipeș.

Toate acestea umplură de fericire inima mîndră a croitorului; cu atît mai nefericit se simțea adevăratul Omar, care urma alaiul, legat și adînc deznădăjduit. Nimănui nu-i păsa de el în mijlocul acestei bucurii, care, de drept, i se cuvenea lui. Mii și mii de glasuri strigau numele lui Omar, iar pe el, adevăratul purtător al acestui nume, nu-l

lua nimeni în seamă. Cel mult, unul sau altul întrebau pe cine duceau atît de strașnic cetluit... și răspunsul suna cumplit în urechile prințului:

— E un croitor smintit!

Caravana sosi pe înserat în orașul de scaun al sultanului, unde totul fusese pregătit pentru primirea lor cu și mai multă strălucire ca în celelalte orașe. Soția sultanului, o femeie mai în vîrstă și respectabilă, aștepta, cu toți curtenii, în sala cea mai măreață a palatului. Pardoseala sălii era acoperită cu un covor uriaș, iar pereții – împodobiți cu pînză albastră, ținută cu șnururi și ciucuri de aur sau prinsă în ținte mari de argint. În sală fuseseră aprinse nenumărate lămpi rotunde, colorate, prefăcînd noaptea în zi.

În fundul sălii, unde ședea pe tron soția sultanului, luminile și culorile îți luau cu deosebire ochii. Așezat pe patru trepte, tronul era numai aur și ametiste mari. Patru din cei mai nobili emiri țineau deasupra capului ei un baldachin de mătase roșie, iar șeicul din Medina îi făcea vînt cu un evantai din pene de păun.

Astfel aștepta soția sultanului pe soțul și pe fiul ei; nici ea nu-l văzuse de la naștere, dar cel mult-așteptat i se arătase adeseori în vis, astfel încît l-ar fi putut recunoaște dintr-o mie.

Iată că se auzi larma alaiului ce se apropia. Vuietul surlelor și al timpanelor se amesteca cu uratele mulțimii. Copitele cailor răsunau în curtea palatului și pașii celor sosiți se auzeau tot mai aproape. Ușile sălii se dădură în lături și, trecînd printre rîndurile slujitorilor îngenuncheați, sultanul, mînă în mînă cu fiul său, se îndreptă repede spre tronul mamei.

— Iată, spuse el, ți-l aduc pe cel căruia îi duci dorul de atîta vreme.

Soția însă îi curmă vorba.

— Acesta nu este fiul meu! strigă ea. Acesta nu este chipul pe care Profetul mi l-a arătat în vis!

În clipa în care sultanul voia s-o convingă să nu se lase înșelată de vise, ușa sălii se deschise și prințul Omar năvăli înăuntru, urmărit de paznicii din mîinile cărora se smulsese cu toată puterea. Se aruncă gîfîind la picioarele tronului:

— Aici vreau să mor! strigă el. Dă poruncă să fiu omorît, tată crud, căci nu mai pot îndura această rușine!

Toți încremeniră la auzul acestor vorbe și se grămădiră în jurul nefericitului. Paznicii veniră în goană, voind să-l lege din nou, cînd soția sultanului, care privise toate acestea mută de mirare, sări de pe tron.

— Stați! strigă ea. El este cel pe care ochii mei nu l-au văzut niciodată, dar pe care inima mea îl recunoaște!

Paznicii, fără voia lor, îl lăsară pe Omar, dar sultanul, cuprins de mînie aprigă, le porunci să-l lege pe nebun.

— Eu sînt cel care hotărăște aici, spuse el cu glas poruncitor. Aici nu ne luăm după vise muierești, ci după anumite semne sigure. Acesta – și arătă spre Labacan – acesta este fiul meu, căci el mi-a adus hangerul, semnul de recunoaștere al prietenului meu Elfi.

— Hangerul mi-a fost furat! strigă Omar. Încrederea mea neștiutoare a fost înșelată!

Dar sultanul nu ascultă glasul fiului său, căci era obișnuit să-și urmeze în toate, cu încăpățînare, numai hotărîrile sale; de aceea porunci ca nefericitul Omar să fie scos cu sila afară din sală.

Apoi se duse cu Labacan în încăperile lui, plin de mînie împotriva soției sale, cu care trăise timp de douăzeci și cinci de ani în bună înțelegere.

Adînc mîhnită de cele petrecute, soția sultanului era pe deplin încredințată că un înșelător pusese stăpînire pe inima sultanului, căci pe acel tînăr nefericit i-l arătaseră toate visele ca fiind fiul ei.

Cînd durerea i se mai alină, chibzui la un mijloc prin care să-și încredințeze soțul de nedreptatea ce o făcea. Lucru greu, căci acela ce se dădea drept fiul ei adusese hangerul – semnul de recunoaștere – și, după cum aflase, îl pusese pe Omar să-i povestească atîtea despre viața lui din trecut, încît putea să se dea drept fiul ei, fără teamă.

Ea îi chemă la dînsa pe oamenii ce-l însoțiseră pe sultan la obeliscul *El-Serujah*, și-i puse să-i povestească totul cu de-amănuntul. Se sfătui apoi cu roabele ei cele mai credincioase. Ele chibzuiră și își dădură cu părerea în fel și chip. La urmă vorbi bătrîna și înțeleaptă circaziană Melehsala:

— Dacă am auzit bine luminată stăpînă, cel care a adus hangerul spunea că acela pe care-l crezi fiul tău se numește Labacan și e un croitor zurliu.

— Așa-i, răspunse soția sultanului. Și ce-i cu asta?

— Nu crezi, urmă cealaltă, că înșelătorul i-a dat fiului tău chiar propriul său nume? Și dacă-i așa, iată un mijloc minunat pentru a-l da în vileag pe înșelător, mijloc pe care am să ți-l spun în taină.

Soția sultanului își plecă urechea către roabă și aceasta îi șopti un sfat ce păru să-i placă, fiindcă se pregăti pe dată să meargă la sultan. Fiind o femeie înțeleaptă, cunoștea bine slăbiciunile bărbatului ei și știa să le folosească. De aceea se prefăcu a-i da dreptate acestuia și a-și recunoaște fiul, dar ceru să i se îndeplinească o dorință. Sultanul, căruia îi părea rău că-și supărase soața, i-o încuviință, și ea vorbi:

— Vreau să-i pui pe amîndoi la o încercare de măiestrie: alta i-ar pune poate să călărească, să se bată cu săbiile sau să arunce cu sulița, dar acestea sînt lucruri pe care le știe oricine... Nu așa! Vreau să le cer ceva pentru care e nevoie de minte ageră. Fiecare dintre ei să coasă deci cîte un caftan și cîte o pereche de șalvari, și să vedem care din ei le face mai frumos.

Sultanul izbucni în rîs și zise:

— Ei, te-ai gîndit la ceva tare înțelept! Fiul meu să se ia la întrecere cu un croitor smintit și să vedem care din ei face un halat mai frumos? Nu, asta nu!

Soția lui îi aminti însă că făgăduise să-i îndeplinească dorința, iar sultanul, care era un om de cuvînt, se înduplecă pînă la urmă. Dar jură că, oricît de frumoase veșminte ar face croitorul cel smintit, el nu-l va recunoaște drept fiul său.

Sultanul se duse el însuși la fiul lui și-l rugă să-i facă maică-si pe plac, căci ea dorea să-i coasă cu mîna lui un caftan.

Bunului Labacan îi crescu inima de bucurie; dacă asta era totul, se gîndea el, soția sultanului își va vedea curînd dorința împlinită.

Fură orînduite două încăperi – una pentru prinț, cealaltă pentru croitor – unde trebuiau să-și arate fiecare iscusința, după care li se dădu numai cîte o bucată de mătase, foarfece, ac și ață.

Sultanul abia aștepta să vadă ce fel de caftan avea să facă fiul său; dar și soției sale îi bătea inima cu neliniște, gîndindu-se dacă șiretlicul îi va fi de folos. Celor doi tineri li se dădură două zile ca să isprăvească treaba. În cea de-a treia zi, sultanul trimise după soția lui și – cînd aceasta veni – porunci să fie aduse cele două caftane, precum și pe cei ce le făcuseră.

Labacan intră triumfător și întinse caftanul dinaintea privirilor uimite ale sultanului.

— Iată, tată, zise el, iată, cinstită mamă, nu-i o adevărată

minunăție? Pot face prinsoare că nici cel mai îndemînatic croitor al palatului nu este în stare să coasă unul la fel.

Soția sultanului zîmbi și se întoarse către Omar:

— Dar tu, fiule, ce-ai izbutit să faci?

Înciudat acesta zvîrli cît colo mătasea și foarfeca:

— Am fost deprins să strunesc calul și să mînuiesc sabia, iar sulița mea nimerește orice țintă! Meșteșugul acului îmi este însă străin, fiind nevrednic de cel crescut de Elfi-bey, stăpînitorul din Cairo.

— O, tu, adevărat fiu al stăpînului meu! strigă soția sultanului. Ah, de te-aș putea îmbrățișa și numi fiul meu! Să am iertare, soțul și stăpînul meu, spuse ea apoi, întorcîndu-se către sultan, că am folosit acest șiretlic. Nu vezi nici acum cine e prinț și cine e croitor? Într-adevăr, caftanul pe care l-a făcut fiul tău e minunat și aș vrea să-l întreb la ce meșter a învățat.

Sultanul rămase pe gînduri, privind cu îndoială cînd la soție, cînd la Labacan, care încerca zadarnic să-și ascundă roșeața feței și spaima de a se fi dat de gol atît de prostește.

— Nici această dovadă nu-i de ajuns, spuse el. Dar – Alah fie lăudat – știu eu cum să descopăr dacă am fost sau nu înșelat!

Porunci să i se aducă bidiviul cel iute, se aruncă în șa și se îndreptă spre o pădure ce se afla nu departe de oraș. Se spunea din bătrîni că acolo ar sălășlui o zînă bună, pe nume Adolzaida, care îi ajutase cu sfatul de multe ori, în clipe de restriște, pe stăpînitorii din neamul său... Într-acolo goni sultanul.

În mijlocul pădurii se afla un luminiș înconjurat de cedri înalți. Acolo se spunea că ar sălășlui zîna, și muritorii de rînd – stăpîniți de o teamă moștenită din tată-n fiu – nu prea călcau meleagurile acelea.

Ajuns la locul cu pricina sultanul sări din șa, legă calul de un copac, se duse în mijlocul luminișului și strigă tare:

— Dacă este adevărat că în clipe de restriște ai fost un bun sfetnic al strămoșilor mei, nu nesocoti rugămintea urmașului lor și sfătuiește-mă acolo unde mintea omenească e neputincioasă.

De-abia rosti ultimele cuvinte, că unul din cedri se deschise și din inima lui ieși o femeie cu un văl pe față, purtînd un veșmînt lung și alb.

— Știu de ce vii la mine, sultane Saaud. Cererea ta e dreaptă; de aceea îți voi da ajutor. Ia aceste două cutii. Lasă-i pe cei ce doresc a-ți fi feciori să aleagă cîte una. Sînt încredințată că cel adevărat nu va da greș.

Vorbindu-i astfel, îi întinse două cutioare de fildeș, bogat împodobite cu aur și mărgăritare. Pe capace – pe care sultanul încercă zadarnic să le deschidă – erau niște inscripții încrustate în diamante.

În timp ce călărea spre casă, sultanul se tot întreba ce puteau ascunde cele două cutii, pe care nu izbutea să le deschidă cu nici un chip. Nici inscripțiile nu-l lămuriră, căci pe una din ele scria ***Cinste și Slavă*** iar pe cealaltă ***Fericire și Bogăție***. Sultanul se gîndi în sinea sa că lui însuși i-ar veni greu să aleagă între aceste două lucruri ce erau la fel de atrăgătoare, la fel de ademenitoare.

Cînd se întoarse la palat, își chemă soția și îi povesti cele spuse de zînă, și ea fu cuprinsă de o nădejde înflăcărată că acela spre care o trăgea inima va alege cutia ce va dovedi că e fiul ei.

În fața tronului sultanului fură aduse două mese, pe care sultanul puse cu mîna lui cele două cutii, după care se așeză pe tron și făcu semn unuia din robi să deschidă ușa sălii. Prin această ușă intră un strălucit alai de pașale și emiri ai împărăției, chemați de sultan. Ei se așezară pe bogatele perne înșiruite de-a lungul pereților.

Cînd se așezară cu toții, sultanul făcu un al doilea semn, la care fu adus înăuntru Labacan. Pășind mîndru, el străbătu sala, se aruncă la picioarele tronului și spuse:

— Ce poruncește părintele și stăpînul meu?

Sultanul se ridică de pe tron și zise:

— Fiule, sînt oarecare îndoieli asupra îndreptățirii tale la numele pe care ceri să-l porți; într-una din aceste cutii se află dovada adevăratei tale obîrșii. Alege! Nu mă îndoiesc c-o vei alege pe cea bună.

Labacan se ridică și se apropie de cutii. Chibzui îndelung ce să aleagă și în cele din urmă spuse:

— Cinstite tată! Ce poate fi mai însemnat decît fericirea de a fi fiul tău? Ce poate fi mai înălțător decît bogăția îndurării tale? Aleg cutia pe care scrie ***Fericire și Bogăție***.

— Vom afla mai tîrziu dacă ai ales bine. Deocamdată, așază-te pe pernă, lîngă pașa din Medina, grăi sultanul și făcu semn robului său.

Fu adus Omar. Privirea lui întunecată și chipul său mohorît treziră mila tuturor celor de față. El se aruncă la picioarele tronului și întrebă care era vrerea sultanului.

Sultanul îi răspunse că avea de ales una din cutii. Tînărul se ridică și se apropie de masă. Citi cu luare-aminte cele scrise pe amîndouă și spuse:

— Zilele din urmă m-au învățat ce îndoielnică e fericirea, ce pieritoare e bogăția; dar ele m-au învățat de asemenea, că în pieptul celor viteji se află o comoară ce nu poate fi nimicită, și anume cinstea, și că steaua strălucitoare a slavei nu piere odată cu fericirea. Soarta mi-e pecetluită... de-ar fi să pierd o coroană, ***Cinste și Slavă***, pe voi vă aleg!

Puse mîna pe cutia pe care și-o alesese; dar sultanul îi porunci să aștepte, și, făcîndu-i semn lui Labacan să se apropie de masă, îi spuse să pună și el mîna pe cutia lui.

Sultanul mai porunci să i se aducă un vas cu apă din fîntîna sfîntă Zemzem de la Mecca, își spălă mîinile pentru rugăciune, întoarse fața către răsărit, se lăsă în genunchi și se rugă:

— Dumnezeul părinților mei! Tu, care de veacuri păstrezi neamul nostru curat și neștirbit, nu îngădui ca un nevrednic să pîngărească numele Abassizilor, ocrotește pe fiul meu cel adevărat în acest ceas de grea cumpănă.

Sultanul se ridică și se urcă din nou pe tronul său. Toți cei de față erau încordați de atîta așteptare, de-abia îndrăznind să răsufle. Prin sală s-ar fi putut auzi fuga unui șoricel, atît de încremeniți priveau cu toții, iar cei din spate întindeau gîturile pentru a vedea cutiile peste capetele celor din față. Atunci sultanul grăi:

— Deschideți cutiile!

Și cutiile, pe care înainte nici o putere nu le putuse deschide, se deschiseră singure.

În cutia aleasă de Omar se aflau, pe o pernă de catifea, o coroniță mică de aur și un sceptru; în cutia lui Labacan, un ac mare și un capăt de ață.

Sultanul porunci celor doi tineri să aducă cutiile în fața lui. El ridică din cutie coronița și – ca prin minune – cînd o luă în mînă ea începu să crească, să crească tot mai mult, pînă ajunse mare

cît o coroană adevărată. El așeză coroana pe capul fiului său Omar, care îngenunchease înaintea lui, îl sărută pe frunte și îl pofti să se așeze de-a dreapta sa. Apoi se întoarse către Labacan și rosti:

— E o zicală din bătrîni care spune: „Nu te întinde mai mult decît ți-e plapuma”. Se pare că va trebui să rămîi la acul tău. Deși nu ești vrednic de îndurarea mea, pentru tine s-a rugat cineva, cineva căruia astăzi nu vreau să-i stau cu nimic împotrivă; de aceea îți dăruiesc nemernica-ți viață. Dar dacă vrei să-mi asculți povața, grăbește-te să pleci cît mai iute din țara mea.

Rușinat, zdrobit, sărmanul croitor nu avu ce să răspundă. Se aruncă la picioarele prințului și, cu lacrimi în ochi, spuse:

— Poți să mă ierți, luminate prinț?

— Credință față de prieteni, mărinimie față de dușmani, aceasta este fala Abassizilor, răspunse prințul, ridicîndu-l de jos. Du-te în pace!

— O, fiul meu cel adevărat! strigă mișcat bătrînul sultan, și se aruncă la pieptul fiului său.

Toți emirii și pașalele, toți dregătorii țării se ridicară de la locurile lor și strigară:

— Trăiască fiul sultanului nostru!

În mijlocul bucuriei tuturor, Labacan se strecură afară din sală, cu cutia sub braț.

Coborî la grajdurile sultanului, puse frîul pe calul său Murva și ieși călare pe poartă, luînd-o spre Alexandria. Clipele cînd fusese prinț i se părură un vis și doar cutia cea frumoasă, bogat împodobită cu mărgăritare și diamante, îi amintea că totuși nu visase.

Ajungînd în sfîrșit la Alexandria, merse călare pînă în fața casei bătrînului său meșter, sări din șa, legă căluțul de poartă și intră în atelier. Meșterul, care nu-l recunoscu de îndată, făcu o temenea adîncă și-l întrebă cu ce-i poate fi de folos. Privindu-și însă mușteriul cu mai multă luare-aminte și recunoscîndu-l pe vechiul său Labacan, strigă calfele și ucenicii. Aceștia se năpustiră mînioși asupra bietului Labacan, care nu se aștepta la o asemenea primire, îi traseră ghionți, îl bătură cu fiarele de călcat și cu cotul de măsurat, îl înțepară cu ace și-l ciupiră cu foarfece ascuțite pînă ce acesta căzu istovit pe un maldăr de haine.

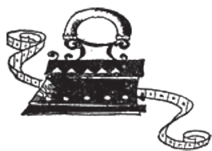
În vreme ce Labacan zăcea, meșterul începu să-l mustre

pentru haina furată. Zadarnic striga Labacan că se întorsese tocmai ca să-l despăgubească, zadarnic făgădui să-i plătească de trei ori prețul veșmîntului... meșterul și calfele se aruncară iar asupra lui, îl bătură măr și-l aruncară pe ușă afară.

Zdrobit, în zdrențe, Labacan încălecă pe Murva și o luă către un caravanserai. Acolo își odihni capul lovit și ostenit, cugetînd asupra suferințelor de pe acest pămînt, asupra meritelor atît de des disprețuite și asupra nimicniciei și zădărniciei tuturor avuțiilor. Adormi cu hotărîrea de a nu mai alerga după măriri și de a deveni om cinstit.

În ziua următoare nu-i păru rău de hotărîrea luată, căci mîna grea a meșterului și a calfelor părea să fi alungat din el toate visele de mărire.

Vîndu cutia pe un preț mare unui giuvaergiu, își cumpără o casă și își făcu un atelier unde avea să se îndeletnicească cu meșteșugul său. După ce rîndui totul și agăță la fereastră o tăbliță pe care scria „Labacan, croitor”, se așeză pe scaun și se apucă să-și cîrpească cu acul și ața găsite în cutie haina atît de rău ferfenițită da meșterul lui. Deodată îl chemă cineva și, cînd dădu să se așeze din nou la lucru, ce-i fu dat să vadă?! Acul lucra sîrguincios, fără ca cineva să-l mînuiască, făcînd cusături atît de frumoase și bine rînduite, cum nu făcuse Labacan vreodată, nici măcar în clipele cînd dădea dovadă de cea mai mare iscusință.

Într-adevăr, și cel mai neînsemnat dar al unei zîne bune este folositor și de mare preț! Acest dar mai avea însă și o altă însușire: capătul de ață au se isprăvea deloc, oricît de harnic ar fi lucrat acul.

Labacan dobîndi mulți mușterii și curînd ajunse cel mai vestit croitor de prin părțile acelea; el croia veșmintele și făcea prima împunsătură cu acul, după care acesta lucra iute mai departe, fără oprire, pînă ce haina era gata. Curînd, toți locuitorii din Alexandria ajunseră mușteriii meșterului Labacan, căci acesta lucra frumos și foarte ieftin; doar într-o singură privință clătinau oamenii din cap, și anume: el lucra fără calfă și cu ușile încuiate.

Astfel se împlinise inscripția de pe cutioara ce vestise ***Fericire și Bogăție***. Fericirea și bogăția însoțiră – deși într-o mai mică măsură – pașii bravului croitor. Iar atunci cînd auzea de fala tînărului sultan

Omar, despre care vorbea tot norodul, cînd auzea că viteazul acesta întruchipa mîndria și dragostea poporului său și era spaima dușmanilor săi, fostul prinț gîndea în sinea lui: „Tot e mai bine că am rămas croitor, căci cinstea și slava sînt tare primejdioase".

Astfel trăi vreme îndelungată Labacan, mulțumit de sine și cinstit de semenii săi, iar dacă acul nu și-a pierdut între timp puterea, mai coase și astăzi cu firul veșnic al zînei Adolzaida.

După ce apuse soarele, caravana porni din nou și ajunse curînd la Birked el Had sau „Fîntîna Hagiilor", de unde mai aveau numai trei ceasuri de drum pînă la Cairo. Caravana era așteptată la acea oră și neguțătorilor le fu curînd hărăzită bucuria de a-și întîlni din nou prietenii, care le ieșiră în întîmpinare. Ei intrară în oraș prin poarta Bebel Falch, căci se socotea că-i semn bun ca, atunci cînd vii de la Mecca, să intri pe acea poartă prin care trecuse Profetul.

În piață, cei patru neguțători turci se despărțiră de străin și de neguțătorul Zaleukos și se duseră acasă cu prietenii lor. Zaleukos îi arătă străinului un caravanserai bun și-l pofti să prînzească cu el. Străinul primi și făgădui să vină îndată ce-și va schimba veșmintele.

Grecul făcuse toate pregătirile să-l ospăteze bine pe străin, deoarece îl îndrăgise în timpul călătoriei, iară cînd bucatele și băuturile fură aduse după rînduială, el se așeză și își așteptă musafirul.

Îl auzi curînd apropiindu-se cu pași mari și grei, prin gangul ce ducea spre încăperea sa. Se ridică spre a-i ieși bucuros înainte și a-l întîmpina în prag; dar cînd deschise ușa, se dădu îngrozit înapoi, căci înaintea lui stătea înspăimîntătorul necunoscut în mantie roșie. Aruncă încă o privire... Nu încăpea îndoială! Aceeași făptură înaltă și poruncitoare, aceeași mască de după care scînteiau ochii negri, aceeași haină roșie cu fireturi – toate îi erau prea bine cunoscute din clipa cea mai înfiorătoare a vieții sale.

Simțăminte ciudate se zbuciumau în pieptul lui Zaleukos. Se împăcase și iertase totul de mult acestui om, păstrat în amintirea sa. Cu toate astea, ivirea acestuia redeschise toate rănile, îi readuse în minte toate ceasurile chinuitoare ale fricii de moarte de atunci, iar

durerea care-i otrăvise anii tinereții reînvie într-o clipă în inima sa.

— Ce dorești, om fioros? strigă grecul, văzînd că vedenia rămăsese încremenită în prag. Piei îndată, pînă nu te blestem!

— Zaleukos! rosti un glas cunoscut de după mască. Zaleukos! Astfel îți primești oaspetele?

Oaspetele scoase masca, dădu mantia în lături: era Selim Baruch, străinul!

Dar Zaleukos nu se liniști încă; îi era groază de străin, căci, fără îndoială, revedea în el pe necunoscutul de pe Ponte Vecchio. Vechile îndatoriri de gazdă biruiră însă. Tăcut, făcu semn străinului să se așeze la masă.

— Îți ghicesc gîndurile, grăi acesta după ce se așezară. Ochii tăi mă privesc întrebători. Aș fi putut să tac și să nu mă mai vezi niciodată, dar sînt dator să-ți dau socoteală și de aceea am îndrăznit, chiar cu primejdia de a fi blestemat de tine, să mă arăt în fața-ți sub vechea mea înfățișare. Mi-ai spus odinioară: *Credința strămoșilor mei îmi poruncește să-l iubesc*; *de altfel, el e mai nefericit decît mine*. Crede asta, prietene, și ascultă acum lămuririle mele. Ca să mă înțelegi, trebuie s-o iau de foarte departe.

M-am născut la Alexandria, din părinți creștini. Tatăl meu, mezinul unei vechi și binecunoscute familii franceze, era consulul țării sale în Alexandria. De la vîrsta de zece ani am fost crescut în Franța de către fratele mamei mele și mi-am părăsit patria după cîțiva ani pentru a mă întoarce la părinți, împreună cu unchiul meu, în țara în care se aflau părinții mei.

Dar, vai! În casa tatălui meu lucrurile nu stăteau așa cum ar fi trebuit; furtunile vremurilor agitate din lume nu ajunseseră pînă aici, dar pe neașteptate, nenorocirea lovise totuși casa mea pînă în adîncul inimii.

Fratele meu, un tînăr care făgăduia mult, primul secretar al tatălui meu, se căsătorise de curînd cu o tînără, fiica unui nobil florentin

ce locuia în vecinătate. Cu două zile înainte de sosirea noastră, aceasta dispăruse pe neașteptate iar familia noastră și tatăl ei nu-i puteam da de urmă. Pînă la sfîrșit se bănui că, în timpul unei plimbări, mersese prea departe și căzuse în mîinile unor tîlhari. Acest gînd ar fi fost poate mai mîngîietor pentru sărmanul meu frate decît adevărul pe care-l aflarăm curînd. Necredincioasa se îmbarcase pe un vas împreună cu un tînăr napolitan pe care-l cunoscuse în casa tatălui meu. Fratele meu, revoltat la culme de acest fapt, a încercat totul spre a o pedepsi pe vinovată, dar în zadar... Încercările sale, care produseră vîlvă la Neapole și Florența, n-au făcut decît să abată nenorocirea asupra lui și a noastră.

Nobilul florentin, tatăl fetei, s-a întors în patrie făgăduind să-i facă fratelui meu dreptate, în realitate, însă, pentru a ne nimici. La Florența, el a zădărnicit toate încercările fratelui meu și a știut să se folosească atît de bine de influența pe care o obținuse prin orice mijloc, încît tatăl și fratele meu, devenind suspecți în ochii conducătorilor lor, au fost prinși și duși în mod rușinos în Franța, unde au pierit sub secure. Biata mea mamă a înnebunit și abia după zece luni nesfîrșite, moartea a izbăvit-o de îngrozitoarea ei stare. În ultimele zile însă, mintea i-a fost din nou limpede.

Astfel am rămas singur pe lume. Doar un gînd îmi frămînta sufletul, doar un singur gînd mă făcea să uit de doliul meu, și acesta era puternica flacără aprinsă în mine de mama în ultimele ei clipe. În aceste ultime ceasuri își revenise, după cum ți-am spus; atunci m-a chemat la ea și mi-a vorbit în liniște de soarta noastră și de moartea ei apropiată. Apoi a trimis pe toată lumea afară din cameră, s-a ridicat în capul oaselor, cu chipul grav pe patul ei sărăcăcios, și mi-a spus că voi putea obține binecuvîntarea ei dacă voi jura să îndeplinesc ceea ce îmi va cere.

Cutremurat de cuvintele mamei mele, pe patul său de moarte, am jurat să îndeplinesc orice. Ea a izbucnit în blesteme împotriva florentinului și a fiicei sale și, sub amenințările cele mai înspăimîntătoare ale blestemului ei, m-a silit să făgăduiesc că voi răzbuna nenorocirea casei noastre. Apoi mama a murit în brațele mele. Gîndul răzbunării mocnea de mult în sufletul meu; în clipa aceea el se trezi cu toată puterea. Am adunat tot ce mai rămăsese din averea părintească și mi-am jurat s-o cheltuiesc pentru a mă răzbuna, sau să pier.

În scurt timp am ajuns la Florența unde am stat mai mult ascuns. Planul meu era îngreunat de poziția în care se aflau acum dușmanii mei. Bătrînul florentin devenise guvernator și avea astfel în mînă toate mijloacele pentru a mă nimici, de îndată ce ar fi prins de veste. O întîmplare îmi veni însă în ajutor. Într-o seară am zărit hoinărind pe străzi un om îmbrăcat într-o livrea cunoscută; mersul său nesigur, privirea întunecată și blestemele *Santo Sacramento* și *Maledetto diavolo* pe care le mormăia, m-au făcut să recunosc în el pe bătrînul Pietro, unul din slujitorii florentinului, pe care-l cunoscusem la Alexandria. Nu aveam nici o îndoială că era supărat pe stăpînul său și am hotărît să folosesc acest prilej.

El păru foarte mirat cînd mă văzu acolo, se plînse de nefericirea sa, căci, de cînd stăpînul său era guvernator, nu-i mai putea intra în voie. În supărarea lui, și ajutat de galbenii mei, am reușit să îl atrag de partea mea. Cea mai mare greutate era acum înlăturată. Aveam un om plătit care-mi va deschide ușa dușmanului la orice oră; planul meu de răzbunare se închega tot mai repede. Viața bătrînului florentin îmi păru un preț prea mic față de nimicirea casei mele. Trebuia să ucid tot ce avea mai drag, și anume pe fiica lui, pe Bianca, căci ea își bătuse joc de fratele meu și ea era pricina cea mai însemnată a nenorocirii noastre.

Inima mea, setoasă de răzbunare, se bucură la auzul veștii că tocmai atunci Bianca voia să se mărite pentru a doua oară. Eram hotărît: *trebuia să moară*! Dar mie însumi mi-era groază de această faptă, iar în puterile lui Pietro nu aveam încredere; de aceea am început a căuta un om care să săvîrșească această faptă. Printre florentini n-am îndrăznit să caut, căci nimeni nu s-ar fi învoit la una ca asta împotriva guvernatorului.

Atunci Pietro născoci un plan pe care l-am și adus la îndeplinire, propunîndu-te în acest scop pe dumneata; ca străin și ca medic erai cel mai potrivit. Ce s-a întîmplat mai departe știi și dumneata. Planul meu era cît pe ce să dea

greș numai din pricina prudenței și a cinstei dumitale. De aici, cele ce s-au petrecut cu mantia.

Pietro ne-a deschis ușa palatului guvernatorului și tot el ne-ar fi condus în taină înapoi, dacă lucrurile înfiorătoare pe care le-am zărit prin crăpătura ușii nu ne-ar fi făcut să fugim îngroziți. Gonit de spaimă și de remușcări, am alergat cam două sute de pași și m-am prăbușit pe treptele unei biserici. Acolo abia mi-am venit în fire și primul meu gînd a fost la dumneata și la groaznica dumitale soartă, dacă vei fi găsit în casă.

M-am apropiat pe furiș de palat, dar nu l-am zărit nici pe Pietro, nici pe dumneata. Portița era însă deschisă, așa încît am putut spera cel puțin că ai folosit prilejul pentru a fugi.

Cînd au venit zorile, frica de a fi descoperit și un simțămînt puternic de remușcare nu m-au lăsat să rămîn mai departe între zidurile Florenței. Am alergat la Roma. Dar închipuie-ți spaima mea cînd am auzit după cîteva zile povestindu-se pretutindeni cele întîmplate și că ucigașul, un medic grec, fusese prins. Plin de îngrijorare m-am întors la Florența, căci dacă înainte răzbunarea mi se păruse cumplită, acum o blestemam, fiindcă era prea scump plătită cu viața dumitale.

Am ajuns în ziua în care ți s-a tăiat mîna. Trec sub tăcere ce-am simțit cînd te-am văzut urcînd pe eșafod și suferind chinurile cu atîta curaj. Dar cînd sîngele dumitale a țîșnit, am luat hotărîrea nezdruncinată să-ți ușurez viața. Ce s-a mai întîmplat pe urmă, știi... Rămîne să-ți povestesc de ce am făcut această călătorie împreună cu dumneata.

Gîndul că nu m-ai iertat mă apăsa ca o grea povară, de aceea am hotărît să trăiesc mai multe zile în preajma dumitale, să îți pot da socoteală în cele din urmă de cele ce făcusem.

Grecul își ascultase oaspetele în tăcere. Cu o privire blîndă, el îi întinse mîna dreaptă.

— Mi-am închipuit că trebuie să fii mai nenorocit decît mine, căci groaznica dumitale faptă îți întunecă veșnic zilele ca un nor negru; te iert din toată inima. Dar îngăduie-mi o întrebare: cum de-ai ajuns

în pustiu sub această înfățișare? Ce-ai făcut după ce mi-ai cumpărat casa din Constantinopol?

— M-am întors la Alexandria, răspunse cel întrebat. Clocoteam de ură, o ură arzătoare mai ales împotriva oamenilor așa-zis civilizați. Crede-mă, mă simțeam mai bine între musulmani. Eram abia de cîteva luni în Alexandria, cînd au debarcat concetățenii mei acolo. Vedeam în ei numai pe călăii tatălui și fratelui meu; de aceea am adunat cîțiva tineri dintre cunoștințele mele, care gîndeau la fel cu mine, și m-am alăturat acelor viteji mameluci, care au devenit spaima oștirii franceze. Cînd campania a luat sfîrșit, nu m-am putut hotărî să mă întorc la o viață pașnică. Am dus, împreună cu cîțiva prieteni cu aceleași convingeri, o viață nestatornică, închinată luptei și vînătoarei. Trăiesc mulțumit între acești oameni care mă cinstesc ca pe un prinț și, dacă oamenii aceștia nu sînt atît de culți ca europenii voștri, în schimb sînt foarte departe de invidie și înșelăciune, de egoism și vanitate.

Zaleukos mulțumi străinului pentru cele povestite, dar nu-i ascunse părerea sa că, față de obîrșia și cultura lui, ar fi fost mai nimerit să trăiască și să lucreze în țări mai civilizate. Îi luă mîna și-l rugă să plece împreună cu el, să trăiască și să moară alături de dînsul.

Oaspetele îl privi mișcat.

— Aceste vorbe mă îndreptățesc să cred, spuse el, că m-ai iertat cu adevărat și că mă iubești. Îți mulțumesc din suflet!

Se ridică și, cu statura sa măreață, se opri în fața grecului, pe care aproape că-l cuprinse teama văzînd înfățișarea războinică, ochii negri și scînteietori, auzind glasul adînc și tainic al oaspetelui său.

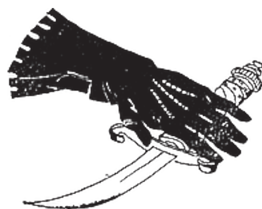
— Ceea ce mi-ai propus e frumos, urmă acesta. Oricare altul ar fi ispitit, mie însă mi-e cu neputință să primesc. Calul meu e gata înșeuat, slujitorii mă așteaptă. Rămîi cu bine, Zaleukos!

Prietenii, pe care soarta îi făcuse să se întîlnească în chip atît de miraculos, se îmbrățișară la despărțire.

— Și cum să te numesc? Cum se numește oaspetele care va trăi veșnic în gîndurile mele? întrebă grecul.

Străinul îl privi lung, îi mai strînse încă o dată mîna și răspunse:

— Mi se spune Stăpînul deșertului. Sînt tîlharul Orbassan.

HANUL DIN SPESSART

Odată, în vremuri de demult, pădurea Spessart era brăzdată doar de cîteva drumeaguri proaste și neumblate. Prin pădurea aceasta treceau într-o zi doi flăcăi. Unul, cam de vreo optsprezece ani, era făurar de scule, iar celălalt – după înfățișare să tot fi avut șaisprezece ani – era giuvaergiu și pare-se că atunci plecase în cea dintîi călătorie a sa.

Dădea în amurg. Molizii și fagii uriași așterneau umbre negre pe poteca îngustă pe care pășeau cei doi drumeți. Făurarul mergea voinicește înainte, fluierînd un cîntecel sau aruncînd din cînd în cînd cîte o vorbă cîinelui său Munter. Nu prea părea să se teamă că noaptea era foarte aproape și că, pînă la cel dintîi han, mai aveau cale lungă. În schimb, Felix, giuvaergiul, întorcea mereu capul, uitîndu-se cu teamă în urma sa. Foșnetul frunzișului răscolit de vînt i se părea că-i zgomot de pași, iar în tufișurile de pe marginea drumului care se zbuciumau și se clătinau încoace și încolo, i se năzărea că vede oameni la pîndă.

Altminteri, tînărul giuvaergiu nu credea în închipuirile prostești ale celor săraci cu duhul și nu era nici lipsit de curaj. La Würzburg, unde-și petrecuse anii de învățătură, era cunoscut ca un tînăr neînfricat și inimos. Totuși, în ziua aceea îl cuprinsese un simțămînt ciudat. I se îndrugase despre pădurea Spessart cîte în lună și în stele. Se spunea că pădurea e bîntuită de o numeroasă ceată de tîlhari și că-n ultimele săptămîni, aceștia ieșiseră în calea multor călători și-i jefuiseră. Se povesteau lucruri îngrozitoare despre ei și despre omorurile săvîrșite de curînd. De aceea Felix tremura puțintel pentru viața lui, căci ce-ar fi putut face doi sărmani băieți împotriva unei bande de tîlhari înarmați? Acum îi părea rău că ascultase de făurar, prietenul lui, și că pătrunseseră atît de adînc în inima codrului, în loc să înnopteze pe undeva, pe la margine.

— Dacă or sări tîlharii pe noi la noapte și mi-oi pierde viața și tot ce am la mine, apoi să știi că numai tu ești de vină, făurare, fiindcă tu m-ai îndemnat să intru în pădurea asta cumplită.

— Ține-ți firea! răspunse celălalt. O calfă obișnuită cu drumeția n-are de ce se teme. Crezi că domnii tîlhari din Spessart or să ne facă cinstea să ne iasă înainte și să ne omoare? De ce să se ostenească? Pentru straiele mele de duminică pe care le port în desagă sau pentru bănuții de drum ce-i am în buzunar? Ca să meriți cinstea de a fi ucis de ei trebuie să călătorești într-o caleașcă cu patru cai, să fii înveșmîntat în mătăsuri și împodobit cu aur.

— Ascultă! Parcă a fluierat cineva! strigă Felix înspăimîntat.

— Șuieră vîntul printre crengi. Hai mai repede! Nu mai avem mult.

— Vorbești despre omor ca despre un lucru de nimic, urmă giuvaergiul. Îți dă mîna! Pe tine or să te întrebe ce ai la tine, o să-ți scotocească prin buzunare și prin desagă, or să-ți ia poate straiele de duminică, guldenul și cei treizeci de creițari. Dar pe mine or să mă ucidă numaidecît, fiindcă am aur și giuvaeruri.

— La ce bun să te omoare? Să zicem că în clipa asta ar ieși din tufiș patru-cinci inși înarmați și, îndreptînd puștile spre noi, ne-ar întreba cuviincios: „Ce aveți asupra dumneavoastră? Ca să nu vă simțiți prea împovărați, lăsați-ne să vă ajutăm să cărați greutățile...", și multe alte vorbe binevoitoare de acest fel. N-ai sta mult pe gînduri: ți-ai desface baierele traistei, ai scoate vesta galbenă, haina albastră, cele două cămăși, toate salbele, brățările, pieptenii și tot ce mai ai la tine, le-ai așeza binișor jos și ai spune bogdaproste că-ți lasă viața.

— S-o crezi tu! răspunse mînios Felix. Să le dau podoabele pe care le duc nașei mele, preabuna doamnă contesă? Mai bine mor, mai bine să mă taie în bucăți! Cine s-a îngrijit, de cînd eram copil de zece ani, ca o mamă, de creșterea mea? Cine a cheltuit pentru ucenicia mea, pentru îmbrăcăminte, pentru tot ce aveam trebuință? Și iată că a sosit în sfîrșit clipa cînd pot s-o văd și să-i dăruiesc cîte ceva din roadele muncii mele. Îi duc niște giuvaeruri tocmite de ea la meșterul meu. Vreau să-i arăt iscusința pe care am dobîndit-o. Și tocmai acum să pierd tot? Să-mi ia pînă și vesta galbenă pe care tot de la ea o am? Nu! Mai bine moartea decît să dau unor nemernici giuvaerurile nașei mele!

— Nu fi neghiob! îl certă făurarul. Dacă or să te ucidă, doamna contesă tot n-o să capete giuvaerurile. De aceea e mai bine să le dai, ca să scapi cu viață.

Felix tăcea. Întunericul nopții se lăsase ca un zăbranic negru peste toată pădurea. La lumina palidă a lunii noi nu vedeai nici la cinci pași. Inima lui Felix se strîngea tot mai mult de frică. Nu se dezlipea de tovarășul său de drum, întrebîndu-se mereu dacă poate pune temei pe vorbele lui. Au mers așa cale de vreun ceas. Deodată, în zare, s-a ivit o luminiță. Tînărul giuvaergiu a privit într-acolo cu îngrijorare: dacă era un cuib de tîlhari? Făurarul l-a lămurit însă că nu putea fi vorba de tîlhari, deoarece aceștia, de obicei, își sapă adăposturi sau bordeie în pămînt. Pesemne că ajunseseră la hanul despre care pomenise un drumeț cînd intraseră în pădure.

Înaintea lor se vedea o clădire lungă, dar scundă. În fața ei se afla o căruță iar pe undeva, prin preajmă, se auzeau niște cai nechezînd. Faurul s-a apropiat de o fereastră al cărei oblon era deschis, făcîndu-i semn tovarășului său să vină și el. Amîndoi s au ridicat în vîrful picioarelor ca să vadă mai bine. Lîngă sobă, într-un jilț, dormea un om, care, după îmbrăcăminte, părea cărăuș. Pesemne că a lui era căruța din fața casei. De cealaltă parte a sobei stăteau o femeie și o fetișcană și torceau. La o masă de lîngă perete ședea un bărbat, cu un pahar de vin dinainte și cu capul sprijinit în mîini. Obrazul nu i se vedea. Faurul socoti că, după îmbrăcăminte, acesta era un bărbat de neam.

Un cîine de casă îi simți pe cei doi tineri care iscodeau sub fereastră și începu să latre. Munter, cîinele faurului, îi răspunse de îndată și în ușă ieși o slujnică, să vadă cine vine.

Celor doi oaspeți li se făgădui o cină și cîte un pat. Flăcăii intrară în casă, își lăsară într-un colț traistele grele, toiagul și pălăria și se așezară la masa omului pe care-l văzuseră stînd cu capul sprijinit în mîini. Acesta răspunse prietenos la vorbele de binețe ale drumeților, înălțînd capul; avea un chip tînăr și distins.

— Ați întîrziat pe drum, spuse el. Nu v-ați temut să treceți prin Spessart într-o noapte atît de întunecoasă? Eu am socotit mai cuminte să-mi îndrept calul spre han și să nu mai zăbovesc nici o clipă în pădure.

— Bine ați făcut, domnule! răspunse faurul. Tropotul unui cal de soi sună ca o melodie plăcută în urechile tîlharilor și îi atrage de la o poștă. Dar niște bieți drumeți, pe care mai degrabă hoții ar putea să-i dăruiască cu cîte ceva, nu merită nici o osteneală.

— E foarte adevărat, se amestecă și cărăușul în vorbă.

Cînd sosiră drumeții noștri, acesta se ridică de la locul lui și se așeză la masa lor.

— Ce poate păți un om sărac? urmă el. Totuși s-a întîmplat ca, din sete de sînge, să fie uciși și oameni sărmani.

— Atunci, dacă așa stau lucrurile în pădurea aceasta, spuse tînărul giuvaergiu, fără îndoială că nici aici nu ne aflăm la adăpost. Sîntem patru și cu argatul cinci. Dacă ne-ar ataca zece oameni, cum ne-am apăra? Și, în afară de asta, adăugă el, în șoaptă, de unde știm că stăpînii hanului sînt oameni cinstiți?

— Nici o grijă, răspunse cărăușul. Cunosc hanul de mai bine de zece ani și nu mi-au dat niciodată nimic de bănuit. Hangiul e plecat mereu, se spune că negustorește cu vin, iar femeia e o făptură blîndă, care nu face rău nimănui. O nedreptățiți, domnule!

— Totuși, răspunse tînărul nobil, vorbele care umblă nu sînt deloc liniștitoare! Ați auzit de oamenii care au dispărut fără urmă în pădurea aceasta? Unii dintre ei au spus că au de gînd să înnopteze aici, la han, și parcă i-a înghițit deodată pămîntul. După cîteva săptămîni au fost căutați peste tot; s-au cercetat drumurile, s-a întrebat la han, dar nu s-a descoperit nimic. E ceva necurat la mijloc și pace!

— Atunci, strigă făurarul, mai bine să dormim sub un copac decît să stăm aici închiși între patru pereți, de unde nu se poate fugi dacă tîlharii pîndesc la ușă, căci ferestrele sînt ferecate.

Cei patru drumeți căzură pe gînduri. Se putea ca stăpînii hanului, siliți sau de bună voie, să fie înțeleși cu tîlharii. Toți simțeau că în noaptea aceasta îi pîndesc tot soiul de primejdii. Umbla vorba despre niște călători care fuseseră uciși de tîlhari în timp ce dormeau. Cei mai mulți dintre drumeții care se adăposteau în hanul din pădure erau însă oameni nevoiași, pentru care nu numai pierderea vieții, dar chiar pierderea unei părți din neînsemnatul lor avut ar fi fost o adevărată nenorocire. Îngrijorați, drumeții noștri priveau mohorîți la paharele

din fața lor. Tînărul nobil visa o vale largă, ferită, pe care s-o străbată călare pe armăsarul său. Făurarul își dorea doisprezece dintre tovarășii săi de muncă, voinici, înarmați cu reteveie, care să-l însoțească drept strajă, iar Felix, giuvaergiul, se temea mai mult pentru giuvaerurile binefăcătoarei sale decît pentru viața lui. Cărăușul însă, după ce, rămas pe gînduri, pufăise de cîteva ori din lulea, spuse încet:

— Domnilor, ar fi bine să nu ne găsească dormind. Eu am să stau treaz toată noaptea. Vrea careva să-mi țină de urît?

— Și eu stau treaz! Și eu! Și eu! strigară ceilalți trei.

— Oricum, tot n-are să se poată lipi somnul de mine, adăugă tînărul domn.

— Eu zic să ne trecem timpul cu ceva, ca să rămînem treji, spuse cărăușul. Sîntem tocmai bine patru. Am putea să jucăm cărți. Jocul de cărți alungă somnul și ține de urît.

— Eu unul nu joc niciodată cărți, răspunse tînărul. De aceea nu pot lua parte la cele propuse de dumneavoastră.

— Iar eu nici măcar cărțile nu le cunosc, adăugă Felix.

— Ce-am mai putea face? întrebă faurul. Să cîntăm? N-ar fi înțelept, i-am atrage pe tîlhari. Să spunem ghicitori, snoave? Asta nu ține mult. Știți ce? Ce-ar fi dacă am povesti cîte ceva? Cîte o întîmplare hazlie sau sperioasă, adevărată sau închipuită. Nu ne-ar prinde somnul și timpul ar trece tot atît de plăcut ca și cînd am juca vreun joc de cărți.

— Sînt de aceeași părere. Începeți însă dumneavoastră, spuse tînărul nobil zîmbind. Voi, meșteșugarii, colindați multe meleaguri și aveți ce povesti. Fiecare oraș își are poveștile și legendele sale.

— Da, da, multe aude omul, răspunse faurul. Dar dumneavoastră sînteți om cu învățătură și cunoașteți minunățiile scrise în cărți. Așa că mai degrabă ați putea dumneavoastră să ne desfătați cu povești pline de tîlc și de farmec decît noi, niște biete calfe care umblăm de colo pînă colo. Dacă nu mă înșel, sînteți ori student, ori cărturar.

— Nu sînt cărturar, spuse cu un zîmbet tînărul domn, student însă, da, și mă duc acasă în vacanță. Să știți însă că mai multe lucruri află omul în călătorii decît în slovele cărții. De aceea începeți dumneavoastră, vă rog, dacă și ceilalți vor să asculte.

— Pentru mine, răspunse cărăușul, o poveste frumoasă e mai de preț decît jocul de cărți. Adesea îmi place să mă plimb pe șosea, iavaș-iavaș, cu cîte cineva care spune o poveste frumoasă. Nu o dată, fiind vreme rea, drumeții m-au rugat să-i iau în căruță, și eu le-am spus că-i iau dacă-mi povestește fiecare cîte ceva. De altfel, am și un prieten care mi-e foarte drag pentru că știe să povestească ceasuri în șir.

— Și mie îmi plac foarte mult poveștile, spuse tînărul giuvaergiu. Meșterul meu din Würtzburg nu mă mai lasă să pun mîna pe cărțile de povești, fiindcă atunci treaba rămîne baltă. Faure, hai, începe tu, te știu în stare să istorisești din seară pînă în zori, fără să-ți sece comoara de minunății.

Faurul trase o dușcă să mai prindă puteri, și începu:

POVESTEA GULDENULUI CU CAP DE CERB

În Suabia de sus se mai văd și astăzi ruinele unui castel care a fost pe vremuri cea mai falnică zidire de pe meleagurile acelea. Acesta era castelul Hohen–Zollern. El se înălța pe un deal rotund, rîpos, și de pe piscul pe care era clădit, ochiul vedea pînă hăt-departe peste întinsul țării. Pe cît de departe, însă, se vedea acest castel din zări, pe atît de temut era de toți neamul Zollernilor, iar numele lor, cunoscut în toate landurile germane.

Acum cîteva sute de ani, pe vremea cînd praful de pușcă nu exista încă, cetatea aceasta era stăpînită de un Zollern cu o fire ciudată. Nu s-ar putea spune că-i asuprea prea tare pe supușii săi sau că trăia în dușmănie cu vecinii, dar toți îl priveau cu neîncredere, din pricină că avea căutătura întunecată, fruntea veșnic încruntată și firea tăcută, mohorîtă. În afară de slujitorii din castel, puțini oameni avuseseră prilejul să-l audă vorbind ca toți ceilalți semeni ai săi. Dacă trecea călare prin vale și întîlnea vreun om care-și lua repede pălăria din cap, spunînd: „Bună seara, domnule conte, ce vreme frumoasă!”, el răspundea: „Prostii!” sau „Văd!” Dacă însă vreodată cineva săvîrșea vreo greșeală față de el sau caii săi, ori dacă în vreo trecătoare un țăran cu căruța se întîmpla să stea în calea armăsarului său negru, atunci izbucnea mînios într-un potop de ocări. Se spunea totuși că nu bătuse niciodată vreun om în asemenea împrejurări. Prin locurile acestea fusese poreclit „Zollern Tună-și-Fulgeră”.

Nevasta lui Zollern Tună-și-Fulgeră era, dimpotrivă, blîndă și gingașă ca o zi de mai. Cu vorba prietenoasă și privirile sale blajine îi împăca adesea pe cei supărați de cuvintele aspre ale soțului ei și nu pierdea nici un prilej să-i miluiască pe săraci. Oricît de dogoritoare ar fi fost

ziua de vară, oricît de cumplit viscolul iernii, ea nu pregeta să coboare povîmișul muntelui, ca să se ducă pe la casele sărmanilor ori copiilor bolnavi. Dacă contele o întîlnea vreodată pe un astfel de drum, îi zvîrlea ursuz din goana calului:

— Știu, știu! Prostii! și-și urma drumul.

Multe femei s-ar fi temut de un asemenea bărbat, li s-ar fi urît cu un om atît de ursuz. Unele i-ar fi lăsat poate în voia soartei pe săraci: „Ce-mi pasă de ei – și-ar fi zis – de vreme ce stăpînul meu îi socoate proști?” Altele, din mîndrie sau de ciudă, și-ar fi scos din inimă un soț atît de mohorît. Dar lucrurile stăteau altfel cu contesa Hedwiga von Zollern. Ea își iubea bărbatul ca și în prima zi, îl înconjura cu dragoste și cu prețuirea ei și îi netezea cu mîna sa gingașă fruntea încruntată și arsă de soare.

După mulți ani, Cerul le-a dăruit un băiat, dar dragostea de mamă și grija ei duioasă pentru prunc nu au știrbit cu nimic iubirea pentru soț. Așa s-au scurs trei ani. Contele, care-și vedea copilul numai duminica după-masă, cînd îl aducea doica, îl privea drept în ochi, mormăia ceva printre dinți și-i făcea semn doicii să plece. Cînd băiețelul a rostit pentru întîia oară cuvîntul „tată”, contele i-a dăruit doicii un gulden, dar pe copil nu l-a învrednicit nici atunci cu o privire mai drăgăstoasă.

În ziua în care fiul său a împlinit trei ani, contele a poruncit ca micuțul să fie îmbrăcat pentru întîia oară cu pantalonași, cu veșminte scumpe de catifea și mătase, apoi a cerut să i se aducă armăsarul său negru și un alt cal de soi, l-a luat pe băiețel în brațe și – zornăind din pinteni – a coborît scara în spirală sub privirile uimite ale doamnei Hedwiga. Ori de cîte ori se pregătea să plece contele cu calul său, ea niciodată nu-l întreba încotro se duce sau cînd se întoarce. De data aceasta, însă, grija pentru copil i-a descleștat gura:

— Pleci călare, conte? a întrebat ea, dar el nu i-a răspuns nimic. De ce iei și băiețelul? a stăruit contesa. Kuno merge cu mine la plimbare.

— Știu, a răspuns Zollern Tună-și-Fulgeră, coborînd treptele.

Ajuns în curte, a apucat băiețelul de un piciorus, l-a azvîrlit în șa și l-a legat bine cu o năframă. Apoi a încălecat pe armăsarul său negru ca pana corbului și a ieșit din castel ținînd de dîrlogi calul băiețelului.

La început, copilul părea nespus de fericit că merge călare pe povîmiș împreună cu tatăl lui. Bătea din palme, rîdea și trăgea de coamă călutul, ca să alerge mai repede, iar contele a strigat vesel de cîteva ori: „O să te faci un flăcău și jumătate!”

În vale, însă, contele a pornit la trap. Micuțul, aproape leșinat de spaimă, l-a rugat, mai întîi cu sfială, să încetinească pasul calului. Acesta însă, drept răspuns, a întețit și mai rău goana. Vîntul șfichiuia obrazul sărmanului Kuno, tăindu-i răsuflarea. El a început să scîncească și apoi, tot mai înspăimîntat, să țipe ca din gură de șarpe.

— Știu! Știu! Prostii! a spus tatăl său. Cum s-a urcat pe cal, s-a și apucat să miorlăie! Taci sau...

Dar în clipa cînd a vrut să-l îmbărbăteze cu o sudalmă, armăsarul lui s-a ridicat în două picioare și frîul celuilalt cal i-a scăpat din mînă. După ce și-a potolit anevoie bidiviul, contele a întors capul, căutîndu-și fiul cu privirea, dar calul gonea singur spre castel, fără micuțul călăreț.

Întîmplarea a zguduit pînă și inima acestui om atît de aspru și de posac. Își și vedea fiul zdrobit undeva, în mijlocul drumului, și a început să se tînguie și să-și smulgă barba de deznădejde. L-a căutat peste tot, dar nu l-a găsit – pesemne că armăsarul, speriat, îl azvîrlise în șanțul plin cu apă din marginea drumului. Deodată s-a auzit chemat de un glas copilăresc și, cînd a întors capul,

la marginea cărării a văzut o femeie bătrînă care ședea sub un copac, legănînd micuțul pe genunchi.

— Cum a ajuns băiatul la tine, zgripțuroaică? a strigat contele mînios. Dă-mi-l imediat!

— Mai domol, mai domol, înălțimea ta! i-a răspuns zîmbind băbuța cea urîtă. Cu tot armăsarul acesta mîndru, ți s-ar putea întîmpla și înălțimii tale o nenorocire. Vrei să știi cum a ajuns domnișorul la mine? Calul său o luase razna. Băiatul nu se mai ținea în șa decît cu un piciorus și atîrna de pe cal, atingînd pămîntul cu pletele. Cînd să pice, l-am prins ușurel în șorț.

— Văd, a strigat contele de Zollern, mînios. Dă-l încoace! Nu pot să descalec, calul e nărăvaș și ar putea să-l lovească.

— Dăruiește-mi un gulden cu cap de cerb! s-a rugat femeia, umilă.

— Prostii! a strigat contele, zvîrlindu-i cîțiva pfenigi sub copac.

— Nu, doresc un gulden cu cap de cerb! a stăruit ea.

— Ce gulden cu cap de cerb! Tu toată nu faci atîta! a spus furios contele. Dă-mi numaidecît copilul că de nu, asmut cîinii asupră-ți!

— Așa? Nu prețuiesc cît un gulden cu cap de cerb? a răspuns bătrîna cu un zîmbet batjocoritor. Ei, o să vedem noi dacă moștenitorii tăi se vor alege măcar cu un gulden cu cap de cerb! Ia-ți pfenigii înapoi!

Spunînd aceste vorbe, a zvîrlit contelui cei trei bănuți de aramă cu atîta îndemînare, încît au nimerit drept în pungulița de piele pe care acesta o mai ținea încă în mînă.

Uluit de această neobișnuită iscusință, contele a rămas mai întîi mut, dar apoi l-a cuprins o mînie cumplită. A luat pușca, a ridicat cocoșul și a îndreptat-o spre bătrînă. Aceasta însă l-a îmbrățișat și l-a dezmierdat liniștită pe micul conte, ținîndu-l înaintea ei ca pe o pavăză.

— Ești un băiețel bun și cuminte, i-a șoptit ea. Să rămîi așa și o să-ți meargă bine.

Apoi i-a dat drumul și l-a amenințat pe conte cu degetul:

— Zollern, Zollern, îmi ești dator guldenul cu cap de cerb pe care ți l-am cerut! a strigat ea și – fără să se sinchisească de ocările contelui – a pornit prin pădure sprijinindu-se într-un toiag de cimișir.

Pajul Konrad a descălecat tremurînd, l-a ridicat pe băiețel

în șa și s-a suit la spatele lui, urcînd în urma stăpînului său dealul pe care se afla castelul.

Aceasta a fost prima și ultima plimbare călare a lui Zollern Tună-și-Fulgeră cu fiul său. Băiatul plînsese și strigase atît de amarnic cînd o luaseră caii la trap, încît tatăl lui îl socotea un copil molatic, lipsit de vlagă, la care se uita în silă. El însă își iubea tatăl din toată inima, se apropia adesea cu drag de el, așteptînd să fie luat pe genunchi și dezmierdat. Zollern îl îndepărta însă cu un semn, strigînd: „Știu! Știu! Prostii!”

Doamna Hedwiga îndurase pînă atunci răbdătoare toate toanele soțului ei, dar purtarea lui aspră cu copilul acesta nevinovat a îndurerat-o nespus. Cu vremea, văzînd pedepsele cumplite pe care le dădea întunecatul conte copilului său pentru cea mai mică greșeală, s-a îmbolnăvit de inimă. În cele din urmă, femeia s-a stins în floarea vîrstei, jelită de toți slujitorii, de toți oamenii din împrejurimi... dar mai amarnic decît toți o plîngea fiul ei.

După moartea soției sale, contele l-a scos pe Kuno cu totul din inima sa. Nu se îngrijea defel de creșterea lui, lăsîndu-l în seama doicii și a capelanului casei. Curînd s-a căsătorit din nou cu o domnișoară bogată, care i-a dăruit după un an doi gemeni – doi mici conți.

De cîte ori ieșea la plimbare, Kuno trecea deseori pe la bătrînica ce-i salvase viața. Ea îi povestea multe despre răposata lui mamă și despre binele pe care i-l făcuse aceasta.

Slujitorii și slujitoarele îl povățuiau adeseori să nu se prea ducă pe la baba Feldheimer – așa îi zicea bătrînei – deoarece era o vrăjitoare, dar băiatul nu se temea. Capelanul castelului îi spusese că nu există vrăjitoare și că basmele despre femeile meștere la vrăjit, care zburau prin văzduh spre Brocken, călare pe o furcă, erau niște născociri.

E drept că el vedea la baba Feldheimer fel de fel de lucruri ciudate pe care nu le înțelegea. de altfel, nu uita nici de năzdrăvănia aceea cu cei trei pfenigi pe care bătrînica îi aruncase cu atîta îndemînare drept în punga tatălui său.

Bătrîna se pricepea să facă și felurite pomezi și licori cu care lecuia oamenii și dobitoacele. Umblau niște scorneli cum că ar avea un căzănel vrăjit cu care putea să schimbe vremea, și că atunci cînd îl atîrna deasupra focului, se stîrnea o furtună cumplită. Bătrîna îl învățase pe micul conte multe lucruri folositoare, ca de pildă: leacuri pentru cai bolnavi, o băutură împotriva turbării, momeli pentru pești și multe altele. Pînă la urmă, doar bătrînica Feldheimer îi mai rămăsese pe lume, căci doica își sfîrșise zilele, iar mama lui vitregă nu se sinchisea de el.

Cu cît frații lui creșteau mai mari, cu atît mai tristă și mai apăsătoare era viața lui Kuno. Aceștia fuseseră mai norocoși. Prima lecție de călărie mersese bine, nimeni nu căzuse de pe cal, și de aceea Zollern Tună-și-Fulgeră îi socotea băieți isteți și destoinici. Ținea foarte mult la ei, se plimbau în fiecare zi călare împreună și-i învăța de toate, deși e drept că mare lucru n-aveau de învățat de la el, fiindcă dînsul nu știa nici să scrie, nici să citească, și socotea că e păcat ca cei doi strașnici băieți ai săi să-și piardă timpul cu asemenea îndeletniciri. În schimb la zece ani știau să suduie tot atît de zdravăn ca și tatăl lor și să se ia la harță cu oricine. de altfel se înțelegeau unul cu altul ca și cîinele cu pisica și se întovărășeau numai cînd puneau la cale vreo poznă pe seama lui Kuno.

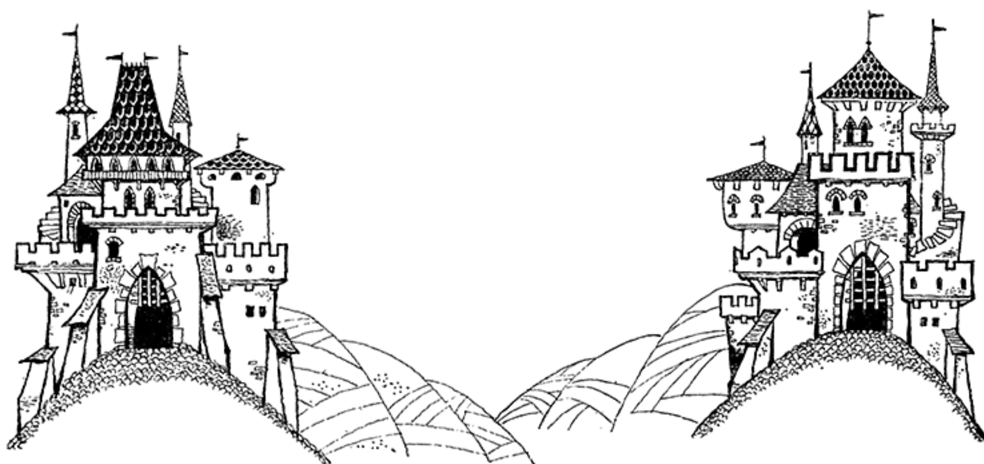
Mama lor nu se sinchisea prea mult de toate acestea. Socotea că dacă băieții se băteau între ei, era o dovadă că sînt sănătoși și voinici, iar bătrînul conte spunea ori de cîte ori vreun slujitor îl înștiința că fiii săi se luaseră iar la bătaie:

— Știu, știu! Prostii!

Totuși s-a gîndit să facă ceva ca să-i împiedice pe cei doi băieți să se răpună unul pe altul. Nu uitase amenințarea bătrînei Feldheimer, despre care în adîncul sufletului său credea că era într-adevăr vrăjitoare: „Ei, o să vedem dacă moștenitorii tăi se vor alege măcar cu un gulden cu cap de cerb!”

Într-o zi, pe cînd vîna în jurul castelului său, privirile i-au căzut pe două dealuri ce se ridicau parcă anume ca să poarte pe creștetele lor cîte un castel, și pe dată hotărî să clădească acolo două castele.

Pe unul a înălțat castelul Schalksberg[1], numit așa după porecla celui mai mic dintre gemeni „Ghiduș”, din pricina nenumăratelor sale pozne. Celui de-al doilea castel a voit să-i pună numele de Hirschguldenberg[2], pentru a-și bate joc de vrăjitoare, ce prezisese că moștenitorii lui nu se vor alege nici măcar cu cîte un gulden cu cap de cerb. Pînă la urmă s-a oprit însă la denumirea mai simplă de „Hirschberg”. Așa se numesc cele două dealuri și în zilele noastre și călătorul care trece prin munții din Suabia le poate vedea.

Zollern Tună-și-Fulgeră avea de gînd să lase prin testament fiului cel mare castelul Zollern, ghidușului – Schalksberg și mezinului – Hirschberg. Soția lui nu i-a dat însă pace pînă n-a schimbat testamentul.

— Kuno Prostănacul, așa-i zicea ea sărmanului băiat, fiindcă nu era atît de neastîmpărat și de sălbatic ca fiii ei, Kuno Prostănacul e destul de bogat. A moștenit doar averea mamei sale. De ce să stăpînească tot el măreţul și strălucitul Zollern, iar fiii mei să aibă numai cîte un castel înconjurat de păduri?

În zadar i-a spus contele că fiul său mai mare, Kuno, nu putea fi lipsit de drepturile primului născut. Lacrimile și cicălelile ei au izbutit să-l înduplece pînă la urmă chiar și pe cruntul Tună și Fulgeră. Testamentul său glăsuia acum astfel: Ghiduș va stăpîni Schalksberg; cel

[1] În limba germană ***Schalk*** înseamnă ***ghiduș***.

[2] În limba germană ***Hirschgulden*** înseamnă ***gulden cu cap de cerb***.

mai mare dintre gemeni, Wolf, va fi stăpînul Zollern-ului, iar Kuno, al Hirschberg-ului, cu orășelul Balingen.

După scurtă vreme, contele a căzut greu bolnav. Medicului, care i-a spus că nu mai are nici o scăpare, i-a răspuns: „Știu!", iar capelanului castelului, care-i ceruse să părăsească acest tărîm ca un drept-credincios, i-a spus: „Prostii!" Apoi și-a dat sufletul suduind și bombănind. Cum trăise, așa își sfîrșise și zilele – ca un necioplit, ca un păcătos.

Încă nu fusese îngropat, că soția lui s-a dus cu testamentul la Kuno, fiul său vitreg, spunîndu-i în batjocură că avea, în sfîrșit, prilejul să-și arate știința de carte: să citească singur hotărîrea de a părăsi Zollern-ul. Din ziua aceea nu mai avea ce căuta acolo, bogatele domenii și cele două castele nu-i mai aparțineau lui, primului născut, ci treceau în stăpînirea ei și a celorlalți doi fii.

Kuno s-a supus voinței răposatului său tată fără să crîcnească, și și-a luat rămas bun cu lacrimi în ochi de la castelul în care se născuse, unde se afla mormîntul blîndei sale mame și în care locuia bunul capelan, iar în apropiere – singura sa prietenă, bătrînica Feldheimer. Castelul Hirschberg era, ce-i drept, măreț și impunător, dar acolo se simțea singur și părăsit, așa că dorul de locurile copilăriei îl mistuia cumplit.

Într-o seară, contesa și gemenii – care împliniseră între timp optsprezece ani – stăteau pe terasa castelului, uitîndu-se în vale. Deodată au zărit un cavaler falnic urcînd călare, urmat de o litieră somptuoasă, purtată de doi catîri și însoțită de mai mulți slujitori. nedumeriți, se întrebau cine puteau fi străinii.

În cele din urmă, Ghiduș a strigat:

— E fratele nostru, seniorul de Hirschberg!

— Kuno Prostănacul? a întrebat contesa, mirată. O să ne dea desigur toată cinstirea cuvenită, poftindu-ne la el. Litiera cea frumoasă o aduce pesemne pentru mine, ca să mă ia la Hirschberg. Zău că n-aș fi bănuit la nobilul meu fiu, Kuno Prostănacul, atîta cavalerism și bună-cuviință! Curtoazia trebuie răsplătită cu, curtoazie. Să coborîm la poarta castelului și să-l întîmpinăm cum se cuvine. Să-i vorbiți prietenos. Poate că vom primi

și daruri la Hirschberg. Tu, un cal, tu, o platoșă, iar eu, giuvaerurile mamei sale, la care visez de mult.

— Nu-mi trebuie nici un dar de la Kuno Prostănacul, a răspuns Wolf, și nici prietenos n-am să fiu cu el. Bine ar face de s-ar duce cît mai repede după răposatul nostru tată. Atunci am moșteni noi Hirschberg-ul și am vinde nobilei noastre mame giuvaerurile pe o nimica toată.

— Fiu netrebnic! a strigat mînioasă mama lui. Să cumpăr giuvaerurile de la voi? Asta-i răsplata pentru că domeniile Zollern sînt astăzi ale voastre? Ghidușule, nu-i așa că tu îmi vei dărui giuvaerurile fără nici un fel de plată?

— Numai moartea e fără plată, mamă, a răspuns rîzînd mezinul. Dacă e adevărat că giuvaerurile prețuiesc cît un castel, am fi smintiți să ți le punem la gît. Îndată ce închide Kuno ochii, coborîm călări devale, ne luăm fiecare ce ni se cuvine, iar partea mea de giuvaeruri o vînd.

Tot ciorovăindu-se astfel, au ajuns la poarta-castelului. Contesa clocotea de mînie la gîndul giuvaerurilor rîvnite. Kuno a trecut podul călare și cînd a ajuns în fața mamei lui vitrege și a fraților săi, a oprit calul, a descălecat și a salutat cuviincios. Cu toate că se purtaseră atît de neomenos cu el, se gîndea totuși că sînt frații lui și că femeia aceasta lipsită de inimă fusese iubită de tatăl său.

— Ei, frumos din partea nobilului fiu că ne vizitează, a spus contesa, cu glas mieros și cu un zîmbet binevoitor. Ce se mai aude pe la Hirschberg? Te simți bine acolo? Ai și o litieră? Și ce frumoasă e! Nici unei împărătese nu i-ar fi rușine să se suie în ea. Îți mai lipsește doar doamna pe care s-o plimbi astfel prin toată țara.

— Nu m-am gîndit încă la asta, prea-cinstită mamă, a răspuns Kuno. Deocamdată cu altcineva aș vrea să-mi duc traiul laolaltă. Iată pricina pentru care am venit cu litiera.

— Ești prea bun și îndatoritor, l-a întrerupt contesa, înclinîndu-se surîzătoare.

— E vorba de părintele Iosif, capelanul castelului. E atît de bătrîn, că nu se mai poate ține pe cal, a continuat Kuno liniștit. Vreau să-l iau cu mine pe bătrînul meu dascăl. Așa ne-am înțeles cînd am părăsit castelul Zollern. Și mai vreau să cobor în vale, s-o iau și pe

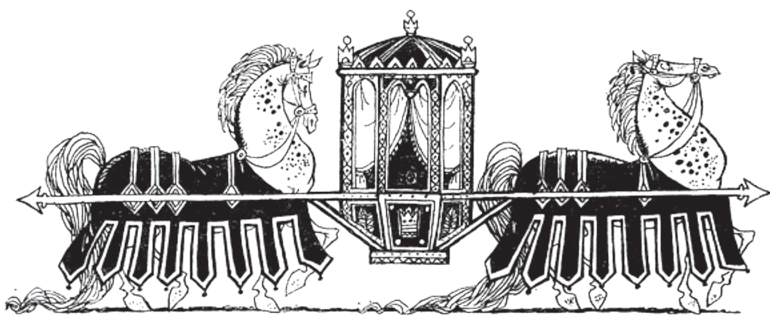
bătrînica Feldheimer, Dumnezeu s-o aibă în pază. Trebuie să fie gîrbovă de ani. Odinioară, cînd m-am plimbat întîia oară călare împreună cu răposatul meu părinte, ea m-a scăpat de la moarte. Am destule încăperi la Hirschberg. Vreau să-și sfîrșească zilele acolo.

Rostind aceste cuvinte, a străbătut curtea, îndreptîndu-se spre locuința capelanului.

Tînărul Wolf și-a mușcat mînios buzele, contesa a pălit de ciudă, iar Ghiduș a spus, izbucnind în rîs:

— Ce-mi dați pe calul pe care-l voi primi în dar? Eu zic, frate Wolf, să-mi dai în schimb platoșa pe care o vei primi tu. Ha-ha! Pe cine vrea să ia cu el? Pe capelan și pe bătrîna vrăjitoare? Iată o pereche de toată frumusețea! Dimineața poate lua lecții de limba greacă de la capelan, iar după-masă, lecții de vrăjitorie de la baba Feldheimer. De ce năzbîtii e în stare Kuno Prostănacul!

— Eu un bădăran! a răspuns contesa. Nu rîde, Ghiduș! Ne face neamul de ocară. Vecinii noștri se vor prăpădi de rîs cînd vor auzi că seniorul Zollern a dus-o într-o litieră somptuoasă, purtată de catîri, pe baba Feldheimer, zgripțuroaica aceea bătrînă, și că a instalat-o la castelul lui. A moștenit de la maică-sa grija pentru bolnavi și pentru tot felul de lepădături. Vai, taică-său s-ar răsuci în groapă dac-ar ști toate astea!

— Da, a adăugat Ghiduș. Tata ar mormăi și în groapă: „Știu! Prostii!"

— Uite-l, vine împreună cu bătrînul! Îl ține de braț fără rușine! a strigat contesa, îngrozită. Să mergem, nu vreau să-l mai văd!

Cei trei s-au îndepărtat, Kuno l-a condus pe bătrînul lui dascăl

pînă la pod și l-a ajutat să se urce în litieră. Jos, în vale, s-a oprit în fața colibei în care se adăpostea bătrîna Feldheimer și a găsit-o gata de plecare, cu o boccea plină cu tot felul de leacuri – pomezi, licori – și cu felurite scule. Sprijinindu-se în toiegelul ei de cimișir, bătrînica s-a urcat în litieră.

Nu s-a petrecut însă nimic din ceea ce prevăzuse, plină de răutate, contesa de Zollern. În împrejurimi, nimeni nu s-a mirat de fapta cavalerului Kuno. Dimpotrivă, oamenii găseau frumoasă și vrednică de laudă străduința de a-i însenina ultimele zile bătrînei Feldheimer și îi dădeau cinstire pentru că îl adăpostise în castelul său pe bătrînul capelan Iosif. Numai frații lui și contesa tunau și fulgerau de mînie, împroșcîndu-l cu vorbe de ocară. Dar era spre paguba lor, căci toată lumea socotea purtarea fraților vitregi prea nesăbuită și-i vorbea de rău. Umbla zvonul că nici cu mama lor nu duceau casă bună, ci numai într-o gîlceavă o țineau, iar ei între ei se vrăjmășeau cumplit. Contele Kuno de Zollern–Hirschberg a încercat de mai multe ori să se împace cu frații lui, căci se simțea foarte rău cînd îi vedea trecînd călare prin fața castelului său fără să-i pășească vreodată pragul casei, sau cînd îi întîlnea în codru sau pe cîmp și ei îl salutau mai rece ca pe un străin. Zadarnic însă căuta el să se apropie de frații săi, căci aceștia nu-i răspundeau decît cu batjocuri.

Într-o bună zi, în mintea lui Kuno a încolțit un gînd. Știindu-i tare zgîrciți și hapsîni pe cei doi frați ai săi, a hotărît să ajungă pe calea aceasta la inimile lor. Între cele trei castele se afla un iaz – chiar la mijloc – care făcea parte din domeniul lui Kuno. În iazul acesta creșteau cele mai bune știuci și cei mai frumoși crapi din împrejurimi. Cei doi frați, cărora le plăcea să pescuiască, erau mînioși foarte pe tatăl lor, care nu le lăsase lor moștenire și iazul. Pe de o parte, erau prea mîndri ca să pescuiască în apa aceea fără știrea fratelui lor, iar pe de altă parte, nu voiau să-i spună o vorbă bună, rugîndu-l să le îngăduie să prindă pește acolo. Știind slăbiciunea fraților lui pentru iaz, Kuno i-a poftit într-o zi să se întîlnească tustrei acolo.

Era o dimineață frumoasă de primăvară. Cei trei frați, venind dinspre cele trei castele, au ajuns aproape în aceeași clipă la iaz.

— Iată, a strigat Ghiduș, ne-am brodit de minune! exact la ceasurile șapte am plecat călare de la Schalksberg.

— Și eu de la Hirschberg! Și eu de la Zollern! i-au răspuns ceilalți doi frați.

— Pesemne că iazul se află drept la mijloc, a continuat mezinul. Strașnic!

— Ei, tocmai de aceea v-am poftit aici. Știu că vă place mult să pescuiți. Și mie îmi place să dau din cînd în cînd cu undița. În iaz sînt destui pești chiar și pentru trei castele, iar pe malul iazului e destul loc pentru noi trei, chiar dacă am veni din întîmplare toți deodată. Vreau ca, de azi înainte, această apă să fie a noastră a tuturor, și fiecare dintre voi va avea aceleași drepturi asupra ei ca și mine.

— Nobilul nostru frate e nespus de îndatoritor, a zis Ghiduș cu un zîmbet ironic. Ne dă o întindere de apă de șase pogoane și cîteva sute de peștișori! Ei bine, și ce ne cere în schimb? Căci numai moartea n-are plată!

— Nu vă cer nimic, a spus Kuno. Nu vreau decît să vă întîlnesc din cînd în cînd la iaz și să stau de vorbă cu voi. Oricum, sîntem fiii aceluiași tată!

— Nu, așa nu-i bine, răspunse seniorul de la Schalksberg. Nu e nimic mai neplăcut decît să pescuiești laolaltă cu alții. Unul gonește peștii celuilalt. Dar dacă am cădea la învoială asupra zilelor în care să venim la pescuit, de pildă tu, Kuno, luni și joi, Wolf marți și vineri, iar eu miercuri și sîmbătă, atunci primesc darul.

— Eu, nu! a strigat întunecatul Wolf. Nu primesc nici un dar și nu vreau să împart cu nimeni nimic. Kuno ne îmbie să împărțim iazul, fiindcă avem tustrei aceleași drepturi asupra lui. Eu zic să jucăm zaruri și să se hotărască al cui rămîne. Dacă norocul va fi de partea mea, puteți veni oricînd să mă întrebați dacă vă dau voie să pescuiți ori ba.

— Eu nu joc zaruri, a răspuns Kuno cu tristețe, văzînd că nu se poate apropia de frații lui pentru nimic în lume.

— De bună seamă, a rîs Ghiduș, fratele nostru este un senior cucernic, drept-credincios, care socotește jocul cu zarurile drept un păcat de moarte. Dar eu m-am gîndit la altceva, la ceva ce nu-l poate rușina

nici pe cel mai evlavios sihastru. Să ne aducem undițele și să pescuim pînă cînd orologiul de la Zollern va bate douăsprezece ceasuri, și iazul va fi al aceluia care va prinde cei mai mulți pești pînă la ceasul acela.

— Ar fi o prostie, a spus Kuno, să lupt pentru ceea ce îmi aparține de drept prin moștenire. Dar ca să vă încredințez că nu am glumit cînd v-am spus să împărțim iazul, fie, mă duc să-mi iau uneltele de pescuit.

Atunci au sărit cu toții în șa și au pornit fiecare spre castelul lui. Gemenii au trimis în mare grabă slujitorii să scormonească pe sub toate pietrele vechi și să adune viermișori de momeală. Kuno și-a luat însă sculele obișnuite de pescuit și momeala pe care învățase s-o pregătească odinioară de la bătrîna Feldheimer, și a ajuns cel dintîi la iaz. Curînd au sosit și gemenii. Kuno i-a lăsat să-și aleagă locurile cele mai bune, unde să poată sta în voie, apoi a azvîrlit undița. Minune! Peștii îl recunoșteau parcă de stăpîn al iazului. Cete întregi de crapi și de știuci se adunau forfotind în jurul undiței sale, iar peștii cei mai bătrîni și mai mari îi goneau pe cei mici. În fiece clipă scotea cîte un pește. Nici nu apuca să arunce undița bine, că douăzeci-treizeci de pești așteptau cu gurile căscate, gata să se lase prinși în cîrligul ascuțit.

Peste două ceasuri, în jurul lui Kuno se ridicau mormane de pești dintre cei mai frumoși. S-a oprit din pescuit și s-a dus la frații săi să vadă ce fac. Ghiduș prinsese un crăpcean și doi bieți obleți, iar Wolf – trei mrene și două plevuște. Amîndoi se uitau amărîți spre malul opus, căci se vedea foarte bine cît noian de pește prinsese fratele lor mai mare. Kuno s-a apropiat încetișor de Wolf, dar acesta turbat de mînie a sărit în sus, a rupt sfoara, a făcut bucăți bățul undiței și a aruncat totul în iaz.

— Aș vrea să arunc o mie de cîrlige în apă în loc de unul, iar de fiecare să se prindă una din aceste făpturi! a strigat el. Nu-i lucru curat la mijloc. Aici sînt farmece și vrăjitorii. Altfel cum ai putea să prinzi tu, Kuno Prostănacul, într-un ceas, mai mulți pești decît prind eu într-un an?

— Da, da, acum mi-aduc aminte, a adăugat Ghiduș, că el a deprins meșteșugul pescuitului de la mătușa Feldheimer, vrăjitoarea aceea blestemată! Și noi ne-am lăsat amăgiți să pescuim cu el. Într-o bună zi o să ajungă și el un vrăjitor.

— Nu, vrăjitoare adevărată nu e, a zis Ghiduș în bătaie de joc. Muieri de felul ăsta știu de obicei să prevestească viitorul, dar baba Feldheimer va ajunge să prevestească viitorul atunci cînd se va preface în lebădă. Nu i-a prezis ea tatălui nostru că moștenirea pe care ne-o va lăsa va putea fi cumpărată cu un gulden cu cap de cerb, cu alte cuvinte că tata o să ajungă la sapă de lemn? Totuși, cînd a murit, totul, cît cuprinzi cu ochii de pe zidurile castelului Zollern, era al lui. Baba Feldheimer nu e altceva decît o bătrînă fără minte, iar tu, Kuno, un prostănac!

După aceste cuvinte, mezinul s-a îndepărtat în grabă, căci se temea de mîna grea a fratelui său, iar Wolf l-a urmat, împroșcîndu-l cu toate sudălmile pe care le învățase de la tatăl lui.

Îndurerat peste măsură Kuno s-a îndreptat spre casă. Își dăduse seama că nu se putea înțelege cu frații lui. Vorbele lor urîte îi făcuseră atîta inimă rea, încît a căzut la pat a doua zi și numai cuvintele de alinare ale capelanului Iosif și licorile tămăduitoare ale mătușii Feldheimer l-au izbăvit de moarte.

Cînd gemenii au prins însă de veste că fratele lor Kuno zace greu bolnav, au făcut un praznic grozav. Amețiți de băutură, s-au legat cu jurămînt ca acela care va afla primul de moartea lui Kuno Prostănacul să dea de știre celuilalt prin salve de tun, iar cel care va trage primul cu tunurile din castel, va avea dreptul să-și aleagă din pivnițele lui Kuno butoiul cu cel mai bun vin.

Wolf a pus un pîndar să vegheze zi și noapte în împrejurimile Hirschberg-ului, iar Ghiduș a cumpărat cu bani grei pe un slujitor de-al lui Kuno, ca să-i vestească de îndată clipa morții stăpînului său.

Slujitorul acesta era însă mai credincios blajinului și cucernicului său stăpîn decît mîrșavului conte din Schalksberg. Într-o seară, el a întrebat-o îngrijorat pe bătrînă Feldheimer cum se simte stăpînul său, și cînd aceasta i-a răspuns că starea sănătății lui este mulțumitoare, slujitorul i-a povestit despre uneltirile celor doi frați, adăugînd că-și puseseră-n gînd să-și arate bucuria cu prilejul morții fratelui lor prin salve de tun. Auzind aceste cuvinte, bătrînă s-a necăjit cumplit. Dar cînd i-a spus contelui totul, acestuia nu-i venea să creadă că frații lui ascundeau în sufletul lor atîta neomenie. Atunci bătrîna l-a povățuit să-i pună la încercare, răspîndind zvonul că ar fi murit. Vestea va

zbura ca fulgerul și, dacă vor auzi salve de tun, însemna că slujitorul grăise adevărul. Contele a chemat slujitorul cumpărat de fratele său, l-a descusut încă o dată și i-a poruncit să plece călare spre Schalksberg, ca să dea acolo de știre că lui Kuno i se apropie sfîrșitul.

În timp ce slujitorul cobora povîrnișul de la Hirschberg, a fost zărit de pîndarul contelui Wolf de Zollern. Acesta i-a tăiat drumul și l-a întrebat încotro aleargă.

— Vai mie, a răspuns slujitorul, sărmanul meu stăpîn n-o mai duce pînă-n seară! Toți socot că i-a sunat ceasul.

— Așa? I-a sunat ceasul? a strigat celălalt și cît ai clipi s-a repezit la cal, a sărit în șa și a dat pinteni bidiviului, zburînd spre Zollern. A suit dealul ca vîntul și a ajuns la poarta castelului, unde bietul cal a căzut grămadă, iar călărețul a mai apucat să strige: „Contele Kuno moare!” după care și-a pierdut simțirile. Tunurile din Zollern au început să bubuie, umplînd de fericire inima contelui Wolf și a mamei sale. Se și vedeau stăpînii butoiului de vin, ai iazului și giuvaerurilor. Ecoul puternic al acestor salve îi bucură peste măsură, dar și-au dat seama curînd că nu era ecou, ci salvele tunurilor din Schalksberg. Wolf i-a spus atunci mamei sale, zîmbind:

— Și fratele meu mai mic a avut iscoadele lui. Deci trebuie să împărțim pe din două și vinul, ca și întreaga moștenire.

A sărit apoi pe cal și a pornit în galop, căci se temea ca Ghiduș să nu i-o ia înainte și să pună mîna pe bunurile de preț ale răposatului.

La iaz, frații s-au întîlnit și s-au uitat unul la altul, rușinați de graba cu care voiseră să ajungă la Hirschberg. Nici n-au pomenit de Kuno în timp ce-și urmau drumul, ci s-au sfătuit frățește ce să facă mai departe și ale cui să fie domeniile de la Hirschberg.

Au trecut călări podul și, la fereastra castelului, ce să vezi? Fratele lor, teafăr și sănătos, se uita în curte cu ochii scăpărînd de mînie. Gemenii s-au înspăimîntat cumplit, crezînd mai întîi că e o stafie, și și-au făcut semnul crucii, dar văzînd că era Kuno în carne și oase, Wolf a strigat:

— Ptiu, lua-te-ar...! Ce prostie! Credeam c-ai murit!

— Nu-i niciodată prea tîrziu, a grăit mezinul, săgetîndu-l pe Kuno cu o privire veninoasă.

Acesta a strigat însă cu glas tunător:

— Din clipa aceasta, toate legăturile noastre de rudenie s-au rupt pentru totdeauna. Am auzit prea bine salvele voastre de bucurie, dar, băgați de seamă, am pregătit și eu cinci culevrine[3] aici, în curte, și le-am încărcat în cinstea voastră. Pieriți din calea ghiulelelor mele, ca să nu aflați cum se trage la Hirschberg!

Văzîndu-l atît de îndîrjit, frații au dat pinteni cailor și au coborît în mare grabă povîrnișul. Kuno le-a trimis din urmă o ghiulea care a zburat pe deasupra capului lor, așa că ei au făcut fără voie o plecăciune adîncă și cuviincioasă. Kuno nu voia însă decît să-i sperie, nu să-i lovească.

— De ce ai tras salvele de tun, nătărăule? a întrebat supărat Ghiduș. Eu am tras numai după ce le-am auzit pe-ale tale.

— Ba, să am iertare. Întreab-o și pe mama! a răspuns Wolf. Tu ai tras întîi și ne-ai făcut de rîs, neobrăzatule!

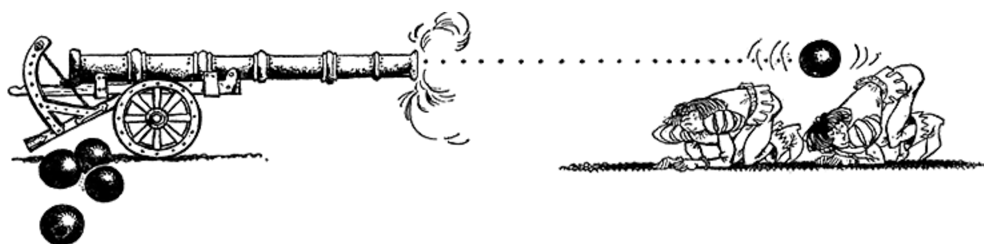

Mezinul nu s-a lăsat nici el mai prejos cu vorbele de ocară și, cînd au ajuns la iaz, sudălmile moștenite de la Zollern Tună-și-Fulgeră curgeau șuvoi. Pînă la urmă, frații s-au despărțit învrăjbiți și furioși.

A doua zi, Kuno și-a făcut testamentul. Bătrînica Feldheimer i-a spus capelanului:

— Pun rămășag că nu scrie cuvinte prea drăgăstoase despre cei doi tunari.

[3] Tun vechi cu țeava foarte lungă.

Dar toate încercările ei de a-l descoase pe dragul ei binefăcător au fost zadarnice. Acesta nu a suflat o vorbă despre testament. Bătrîna nu a mai apucat să afle nimic, fiindcă după un an, în ciuda alifiilor și a licorilor ei, și-a dat sufletul fără să fi fost măcar bolnavă. Îi sunase ceasul. Cei nouăzeci și opt de ani ai ei ar fi dus la groapă pe orice om, cît de sănătos.

Contele Kuno a înmormîntat-o cu mare cinste, nu ca pe o femeie sărmană, ci ca pe o mamă. După moartea bătrînei, el a început să se simtă tot mai singur în castelul său, mai ales fiindcă părintele Iosif a purces și el din lumea aceasta, scurt timp după băbuța Feldheimer.

Singurătatea lui nu a dăinuit însă prea mult, căci bunul Kuno s-a sfîrșit din viață la vîrsta de douăzeci și opt de ani. Gurile rele spuneau că ar fi murit otrăvit de Ghiduș.

Dar oricum ar fi fost, la cîteva ceasuri după moartea lui, la Zollern și la Schalksberg au bubuit din nou tunurile. Fiecare castel îi vestea sfîrșitul cu cîte douăzeci și cinci de salve.

— De data asta s-a isprăvit de-adevăratelea cu el! a zis Ghiduș, întîlnindu-se cu fratele său pe drum.

— Da, a răspuns Wolf, și dacă s-ar întoarce de pe lumea cealaltă și ne-ar striga vorbe de ocară de la fereastră, ca odinioară, pușca mea abia așteaptă să-l învețe buna-cuviință și să-i vină de hac.

Vorbind așa, suiră pieptiș înălțimea pe care se afla castelul. Cînd un călăreț necunoscut, însoțit de alaiul său cavaleresc, i-a ajuns din urmă, cei doi, socotind că trebuie să fie vreun prieten de-al fratelui lor, care venea la înmormîntare, s-au prefăcut că plîng, nemaicontenind să-l laude pe cel dispărut și jelindu-i moartea timpurie. Ghiduș a izbutit chiar să-și stoarcă lacrimi de crocodil. Cavalerul nu scotea însă nici o vorbă, ci urca liniștit și tăcut alături de ei, îndreptîndu-se spre Hirschberg.

— Așa, acum sîntem în largul nostru. Adu vin, chelarule, dar din cel mai bun! a strigat Wolf, descălecînd. Apoi au urcat scara în spirală și au intrat în sala castelului, urmați de tăcutul călăreț.

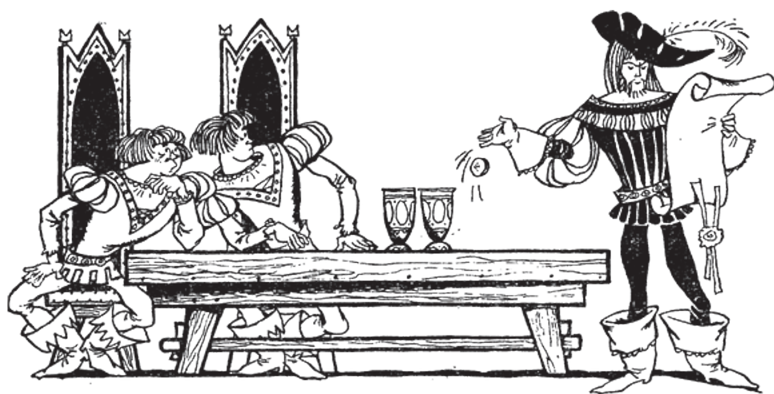
În clipa cînd gemenii s-au așezat tihniți la masă, necunoscutul a scos din pieptar o monedă de argint și a zvîrlit-o pe masa de ardezie. Banul s-a rostogolit zornăind, iar străinul a zis:

— Iată moștenirea voastră. Nici mai mult, nici mai puțin decît un gulden cu cap de cerb.

Frații s-au uitat unul la celălalt mirați, au izbucnit în rîs și l-au întrebat ce vrea să spună.

Cavalerul a scos atunci un pergament cu o mulțime de peceți. Acolo, Kuno Prostănacul scrisese toate faptele dușmănoase săvîrșite în timpul vieții sale de către frații lui. La sfîrșit îi vestea că, în afară de giuvaerurile răposatei sale mame, hotărîse să vîndă Würtemberg-ului întreaga moștenire pentru o nimica toată... în schimbul unui biet gulden cu cap de cerb! Giuvaerurile urmau a fi folosite spre a se clădi un azil pentru săraci în orașul Balingen.

Frații au încremenit, rîsul le-a înghețat pe buze. Scrîșneau neputincioși. Ce puteau să facă ei împotriva provinciei Würtemberg! Pierduseră frumusețe de moșie, pădurea, ogoarele, orașul Balingen, pînă și iazul cu pești, și nu moșteniseră decît un pîrlit de *gulden cu cap de cerb*!

Furios, Wolf l-a vîrît în pieptar fără a scoate o vorbă, și-a pus tichia pe cap și, trecînd mînios, fără să salute, pe lîngă trimisul Würtemberg-ului, a încălecat și a pornit spre Zollern.

În dimineața următoare, plictisit de cicălelile mamei sale, care nu mai contenea cu mustrările fiindcă pierduseră și moșia, și giuvaerurile, Wolf a pornit călare spre Ghiduș, la Schalksberg. Cînd a ajuns la fratele său, l-a întrebat:

— Ce zici să facem cu moștenirea noastră? Să jucăm pe ea, sau s-o bem?

— Mai bine s-o bem, a răspuns Ghiduș. Așa vom cîștiga amîndoi. Hai călare la Balingen, să-i înfruntăm pe oamenii de acolo, cu toate că am pierdut orășelul în chip rușinos.

— Iar la cîrciuma „Mielul" e un vin roșu, strașnic; nici împăratul nu are altul mai bun, a adăugat Wolf.

Amîndoi au pornit spre Balingen și acolo s-au oprit la cîrciumă și au întrebat cît costă o oca de vin roșu, după care au închinat unul în sănătatea celuilalt, pînă au mîntuit guldenul. Atunci Wolf s-a ridicat în picioare, a scos din pieptar moneda de argint cu capul de cerb pe ea, a azvîrlit-o pe masă și i-a strigat cîrciumarului:

— Iată guldenul ce ți se cuvine! Mai vrei ceva?

Cîrciumarul a luat guldenul, l-a întors pe o parte și pe alta, și a răspuns zîmbind:

— Ar fi în regulă, dar, vedeți, acesta e un gulden cu cap de cerb. Aseară a sosit o ștafetă din Stuttgart iar azi-dimineață crainicul a vestit în numele contelui de Würtemberg, stăpînul orășelului nostru, că banii aceștia nu mai sînt buni. Trebuie să-mi dați alții.

Cei doi frați au pălit, uitîndu-se unul la altul.

— Plătește, a spus unul.

— N-ai bani? a întrebat celălalt.

În cele din urmă au rămas datori un gulden la „Mielul" din Balingen și au plecat tăcuți, pășind îngîndurați unul lîngă altul. Cînd au ajuns la răscrucea unde un drum ducea la dreapta, spre Zollern, iar altul la stînga, spre Schalksberg, Ghiduș a spus:

— Așadar, am moștenit mai puțin decît nimic și pe deasupra am mai băut și un vin prost.

— Da, a răspuns fratele lui. Vorbele bătrînei s-au adeverit: „Moștenitorii tăi nu se vor alege nici măcar cu un gulden cu cap de cerb!" Din banii moșteniți n-am putut plăti nici măcar o oca de vin!

— Știu! a zis stăpînul Schallksberg-ului.

— Prostii! a răspuns seniorul din Zollern îndreptîndu-se călare spre castel, mînios pe sine însuși și pe toată lumea.

— Aceasta e *Povestea Guldenului cu Cap de Cerb*, a încheiat făurarul, și se spune că e adevărată. Cîrciumarul din Dürrwangen, care se află aproape de cele trei castele, a povestit-o unui bun prieten al meu, călăuză, care, trecînd adeseori prin munții albi ai Suabiei, trăgea totdeauna la Dürrwangen.

Oaspeții au bătut din palme, încîntați de povestea faurului.

— Cîte nu se întîmplă în lumea asta! a strigat cărăușul, îmi pare bine că nu ne-am pierdut vremea cu jocul de cărți. Am să țin bine minte povestea asta și o s-o istorisesc mîine tovarășilor mei, cuvînt cu cuvînt.

— În timp ce povestea făurarul, mi-am adus și eu aminte de o întîmplare! zise studentul.

— Spune, spune! îl rugară într-un glas făurarul și Felix.

— Fie, răspunse studentul. Mai curînd sau mai tîrziu, tot o să-mi vină și mie rîndul să povestesc ceva. Ceea ce veți auzi pare-se că s-a petrecut aievea.

Zicînd acestea, s-a așezat mai bine în jilț, pregătindu-se să înceapă. Dar hangița a pus furca și fuiorul deoparte și s-a îndreptat spre masa oaspeților.

— Acum, domnilor, e timpul de culcare, spuse ea. Ornicul a bătut ceasurile nouă și mîine avem treabă.

— Mai adu o sticlă cu vin și poți să te duci la culcare! strigă studentul. Nu mai avem nevoie de dumneata.

— Nu se poate, răspunse ea, posomorîndu-se. Atîta timp cît se află mușterii în sală, nici eu, nici slujitorii nu ne culcăm. Ce să mai lungim vorba, domnilor! Duceți-vă în odăile dumneavoastră. Și așa e prea tîrziu. În casa mea nu se petrece peste ceasurile nouă.

— Cum asta, cucoană? rosti mirat făurarul. Ce-ți pasă dumitale dacă noi rămînem aici singuri, după ce te-ai culcat dumneata? Sîntem oameni cinstiți, nu-ți șterpelim nimic și nici n-o s-o ștergem

fără plată. Nu îngădui să fiu dat afară în felul acesta din nici un han din lume.

Femeia îi aruncă o privire mînioasă:

— Nu cumva credeți că o să-mi schimb rînduiala casei pentru orice golan, pentru orice haimana de calfă, pentru doisprezece creițari ai lui? Vă spun pentru ultima oară că nu îngădui asemenea purtări.

Faurul vru să mai răspundă ceva, dar studentul îl privi cu înțeles și le făcu celorlalți un semn din ochi.

— Bine, zise el. Dacă hangița nu ne lasă să mai rămînem, apoi să mergem în camerele noastre. Dar ne-ar trebui niște lumînări, ca să nu bîjbîim.

— N-am de unde să vă dau, răspunse ea, posomorîtă. Ceilalți or să nimerească drumul și prin întuneric, iar dumitale o să-ți ajungă și capătul ăsta de lumînare. N-am altceva.

Tînărul primi tăcut lumînarea și se ridică. Ceilalți își luară traistele, ca să le ducă în camerele lor, și începură să urce scara după student. Acesta mergea înainte cu lumînarea.

Cînd au ajuns sus, studentul îi rugă să meargă în vîrful picioarelor, deschise ușa camerei sale și le făcu semn să intre.

— Nu mai încape nici o îndoială, le spuse el. Vrea să ne dea pe mîna tîlharilor! N-ați băgat de seamă cît de stăruitor ne trimitea la culcare? Cum încerca cu tot dinadinsul să ne împiedice să stăm de veghe laolaltă? Nădăjduiește c-o să ne culcăm acum și că tîlharii au să ne surprindă dormind.

— Nu credeți c-ar fi mai bine să plecăm de aici? întrebă Felix. Mă simt mai la largul meu în pădure decît între zidurile astea.

— Ferestrele sînt și aici zăbrelite! exclamă studentul, încercînd zadarnic să smulgă una din gratii. Nu ne rămîne decît o singură ieșire: s-o zbughim pe poartă. Nu cred însă c-o să ne lase.

— Să încercăm, spuse cărăușul. Vreau să văd dacă pot ajunge măcar pînă în curte. Dacă se poate, mă întorc și vă iau pe toți.

Ceilalți încuviințară. Cărăușul se descălță și se furișă în vîrful picioarelor spre scară. Sus în odaie tovarășii lui ascultau încordați, cu teamă. Tînărul ajunse la jumătatea scării, întreg și nevătămat, și tocmai voia să se ferească de un stîlp de susținere, cînd, deodată, îi

ieși înainte un cîine uriaș. Dulăul îi puse labele pe umeri și rînji la el, dezvelindu-și colții lungi și ascuțiți. Cărăușul nu îndrăzni nici să înainteze, nici să dea înapoi, de teamă că – la cea mai mică mișcare – dulăul cel fioros o să-și înfigă colții în beregata lui. Cîinele începu să latre și să urle groaznic. Auzind hărmălaia, rîndașul și hangița ieșiră în grabă, cu lumînări în mîini.

— Încotro? Ce vrei? strigă femeia.

— Vreau să-mi iau ceva din căruță, răspunse cărăușul, tremurînd ca varga, căci prin deschizătura ușii zărise niște umbre care dădeau de bănuit, oameni cu puști în mînă.

— Ai fi putut să iei ce-ți trebuie înainte de a urca în cameră, spuse îmbufnată hangița. Fassan, vino-ncoa'! Jacob, încuie poarta și luminează-i omului drumul pînă la căruță.

Cîinele își luă labele și botul înfiorător de pe umerii cărăușului și se așeză din nou de-a curmezișul scării. Între timp, rîndașul încuiase poarta și porni cu lumînarea înaintea cărăușului. Nu era chip să fugă. Frămîntîndu-se cam ce-ar putea să ia din căruță, omul își aminti că avea un funt de lumînări pe care trebuia să le ducă la oraș. „Capătul de lumînare pe care-l avem sus nu ține mai mult de un sfert de ceas, și-a zis el, așa că o să avem nevoie de lumînări". Luă două lumînări din căruță, le ascunse în mînecă și, ca să nu dea de bănuit, își căută mantaua, care-i trebuia – după cum îi spusese rîndașului – să se învelească în timpul nopții.

Ajungînd teafăr înapoi, povesti tovarășilor săi despre dulăul uriaș care stătea de pază pe trepte, despre oamenii pe care îi zărise în treacăt, despre pregătirile care se făcuseră ca să pună mîna pe ei, și încheie oftînd:

— Nu scăpăm cu viață în noaptea asta!

— Nu-mi vine să cred, răspunse studentul. Nu-mi vine să cred să fie atît de proști oamenii aceștia, să omoare patru inși pentru o nimica toată. De aceea ar fi bine să nu ne împotrivim. În ceea ce mă privește, eu am cel mai mult de pierdut. Pe calul meu au și pus mîna, de bună seamă. Am cumpărat bidiviul acum patru săptămîni și m-a costat cincizeci de galbeni. Punga și hainele le dau de bună voie, căci, la urma urmelor, viața îmi e mai scumpă.

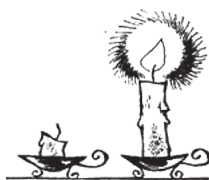
— Dumitale îți este mai ușor, răspunse cărăușul. N-ai cine știe ce de pierdut; asemenea lucruri se pot lesne înlocui. Eu, însă, sînt ștafetă. Am plecat din Aschaffenburg cu fel de fel de lucruri, iar în grajd am doi cai frumoși, singura mea avere.

— Nu-mi vine să cred c-or să se lege de dumneata, spuse giuvaergiul. Prădarea unei ștafete ar stîrni mare zarvă și tărăboi în țară. Și eu cred că-i mai bine să dau de bună voie, cum a zis dumnealui, tot ce am și să făgăduiesc, sub jurămînt, să nu suflu o vorbă și nici să mă plîng. E mai cuminte așa, decît să mă împotrivesc unor oameni înarmați cu puști și pistoale, pentru cîteva boarfe.

La aceste cuvinte, cărăușul scoase lumînările, le lipi de masă și le aprinse.

— Atunci, în numele Atotputernicului, să așteptăm și să vedem ce-o să se întîmple, zise el. Hai să ne așezăm și să gonim somnul cu o poveste.

— Să facem precum spui, răspunse studentul, și, fiindcă e rîndul meu, iată că și încep.

Pagină intenționat goală

INIMĂ RECE, PARTEA I

Cine călătorește prin Țara Suabilor, acela să nu scape prilejul de a-și plimba ochii măcar nițeluș prin Pădurea Neagră. Nu de dragul copacilor – deși nu se găsesc oriunde atîția brazi nemaipomenit de mulți și țîșnind, ca într-o vedenie, spre cer – ci de dragul oamenilor, care se deosebesc în chip ciudat de toată omenirea din jur. Ei sînt mai înalți decît oamenii obișnuiți, au spete late, mădulare puternice. Fără doar și poate, se pare că aerul întremător, care lunecă dimineața printre brazi, îi dăruie încă din tinerețe cu plămîni mai slobozi, cu ochi mai ageri și cu o fire mai deschisă, chiar dacă mai aspră, decît ale locuitorilor de prin șesuri și văi. Dar nu numai prin statură și prin felul de a fi, ci și prin datini și port acești oameni nu-și găsesc pereche printre semenii lor din afara pădurii. Mai frumos decît toți se îmbracă pădurenii din ținutul Baden; bărbații își lasă barba să crească în jurul feței, așa cum li-e dată ea de la natură; pieptarele negre, pantalonii uriași, strîns încrețiți, ciorapii roșii, pălăriile țuguiate, cu marginile largi, le dau o înfățișare aparte, în același timp serioasă, plină de greutate. Aici, cei mai mulți sînt sticlari, însă fac și ceasornice, cu care umblă o jumătate de lume, ca să le vîndă.

În cealaltă parte a pădurii trăiește o spiță din același neam, doar că munca și îndeletnicirile lor au născut alte datini și obiceiuri decît ale sticlarilor. Ei trăiesc de pe urma pădurii: doboară și curăță brazii, îi mînă cu plutele în jos pe Nagold pînă la Neckar și de acolo pe apa Rinului, la vale, spre Olanda. Chiar și marea îi cunoaște pe acești bărbați din Pădurea Neagră, care coboară de sus cu plutele lor lungi. Opresc pe rînd în toate orașele lipite de malul fluviului și își așteaptă

semeți cumpărătorii care ar avea nevoie de buștenii și de scîndurile lor; dar pe cele mai bune, mai groase și lungi, ei le vînd pe bani grei olandezilor, care le folosesc la construcția de corăbii. Astfel, oamenii aceștia duc o viață aspră, călătorind întruna. Bucuria lor e să zboare la vale pe pluta de lemn, necazul – să urce din nou pe mal. De aceea și portul lor seamănă prea puțin cu portul sticlarilor, care locuiesc în partea cealaltă a pădurii. Pieptarul e din pînză închisă la culoare, de pe umerii largi coboară niște bretele verzi de lățimea unei palme, iar din buzunarul pantalonilor de piele neagră se ițește întotdeauna, ca semn al nobleții, parmacul de alamă; însă mîndria lor sînt cizmele, poate cele mai mari din cîte se poartă azi pe lume; căci le poți trage cu vreo două palme mai sus de genunchi și, umblînd cu asemenea încălțări, nu ți se udă picioarele chiar dacă le scufunzi de trei șchioape în apă.

Pînă nu de mult, acești pădurari încă mai credeau în duhurile pădurii și abia de curînd li s-a mai scos din cap deșertăciunea. Curios e însă că și duhurile care, după credințele vechi, ar hălădui prin Pădurea Neagră, s-au împărțit în două, după cele două feluri de îmbrăcăminte. Spuneau de pildă unii că Omulețul de Sticlă, un duh blînd, mititel, măsurînd vreo trei șchioape și jumătate, nu s-ar arăta niciodată altfel decît cu o pălărioară țuguiată, avînd marginile largi, cu pieptăraș, cu pantaloni încrețiți și cu ciorăpei roșii. Altul, în schimb, căruia îi zicea Michel Olandezul și care locuia în partea cealaltă a pădurii, era un găligan uriaș, spătos, îmbrăcat în portul plutașilor, și mulți dintre cei care jurau că-l văzuseră dădeau a înțelege că n-ar vrea să plătească din punga lor atîția viței cîți i-ar trebui lui ca să-și croiască din pielea lor o pereche de cizme.

„Are niște cizme, spuneau ei, că un om ca toți oamenii ar intra în ele pînă la gît.” Și mai spuneau că din gura lor nu iese decît adevărul, nimic umflat.

Cu aceste duhuri ale pădurii, un tînăr de prin partea locului cică ar fi pățit o istorie, pe care vreau să v-o povestesc.

Trăia deci în Pădurea Neagră o văduvă, pe nume Barbara Munk; soțul ei fusese cărbunar și, după ce acesta muri, văduva îl tot îndemna și-l pregătea pe feciorul ei de șaisprezece ani pentru aceeași meserie.

Tînărul Peter Munk, băiat chipeș, se lăsa în voia mamei, că doar nu învățase alta nici de la tatăl său – și, cît era săptămîna de lungă, sta și se afuma lăngă cuptor sau, negru, plin de funingine, speriind oamenii, bătea străzile orașelor în căutare de mușterii pentru cărbunii lui. Dar cărbunarul are îndeobște destul timp să gîndească și la sine și la ceilalți și, cînd Peter Munk sta lîngă cuptorul său, atunci arborii întunecoși ai pădurii, liniștea din jur, îi strecurau în suflet o jale și un dor nelămurit. Îl mîhnea ceva, îl supăra ceva, nu știa nici el ce anume. Pînă la urmă găsi pricina: îl nemulțumea starea lui. „Un cărbunar negru și singuratic, gîndea el. Asta înseamnă să trăiești în ticăloșie. De cîtă cinste se bucură sticlarii, ceasornicarii, chiar și lăutarii în serile de duminică! Iar cînd eu, Peter Munk, spălat și periat, mă înfățișez cu pieptarul de sărbătoare al tatii, cu nasturi de argint, cu ciorapii roșii nou-nouți – și cînd vine cineva din spate și se întreabă cine-o fi domnișorul ăsta chipeș și îi plac ciorapii și mersul meu – atunci, numai ce mă ajunge din urmă și mă vede la față, își spune în gînd: „Ah, ăsta nu-i decît Peter, cărbunarul!”

De altminteri și pe plutașii de dincolo Peter îi jinduia din adîncul inimii. Cînd zdrahonii aceia veneau pe-aici în costumele lor arătoase, cu nasturi, catarame și lanțuri de o sută de ocale atîrnate la piept, cînd măsurau din ochi perechile de dansatori, stînd crăcănați și mîndri, înjurînd și trăgînd fumul, asemenea celor mai nobili olandezi, din pipele lor de lut ars, lungi de-un cot – atunci Peter vedea în plutași adevărați idoli ai fericirii. Iar cînd fericiții aceștia, vîrîndu-și mîna în buzunar și scoțînd la iveală cîte un pumn de taleri mascați, se apucau să arunce zarurile, cinci guldeni încolo, zece încoace – atunci Peter simțea că-și iese din minți și se furișa tulburat pînă la coliba lui; căci nu o dată, seara, la sărbători, văzuse pe cîte un „domn al lemnului” pierzînd la joc mai mult decît agonisea bietul de taică-său într-un an. Erau mai cu seamă trei asemenea plutași, iar Peter nu știa pe care să-l admire mai mult. Primul, un bărbat înalt și gros, cu obrajii rumeni,

avea faima celui mai bogat om din împrejurimi. I se spunea Ezechiel cel Gros. Acesta călătorea de cîte două ori pe an la Amsterdam, cu lemn de construcție, și găsea de fiecare dată prilejul să-l vîndă cu atîta mai scump decît alții încît se întorcea frumușel cu vaporul, pe cînd ceilalți veneau pe jos. Al doilea era cel mai înalt și mai uscățiv bărbat din toată pădurea. I se spunea Schlurker-cel-lung. Pe acesta Peter Munk îl jinduia pentru curajul său neobișnuit; se încontra cu oamenii cei mai de vază: la cîrciumă, să fi fost înghesuiala cît de mare, Schlurker ăsta ocupa mai mult loc decît patru inși din cei mai grași, luați laolaltă; ba se proptea în coate pe toată lățimea mesei, ba își lungea cîte un picior pe bancă, dar nimeni nu-i zicea un cuvințel, căci era plin de bani. Al treilea, un bărbat tînăr și frumos, era cel mai bun dănțuitor în tot lungul și latul ținutului, de aceea i se spunea Regele Dansului. Fusese om sărac, slujise ca argat la un lemnar și, deodată, se înavuți peste măsură; unii ziceau că ar fi găsit, la rădăcina unui brad bătrîn, o oală plină cu galbeni; alții, că ar fi dat, nu departe de Bingen, cu cangea în apele Rinului – cum fac uneori plutașii ca să prindă peștele în cîrlig – și ar fi scos din adîncuri un sac burdușit cu aur, care cică ar fi fost o parte din comoara Nibelungilor, îngropată acolo; ce mai, ajunsese omul putred de bogat și toți, cu mic și mare, îl priveau ca pe un prinț.

La bărbații aceștia trei se tot gîndea Peter Cărbunarul pe cînd ședea singur-singurel în pădurea de brazi. Ce-i drept, aveau tustrei o anume hibă, care-i făcea nesuferiți în ochii celorlalți: erau de o zgîrcenie neomenească, nu arătau pic de milă față de datornici ori săraci – cu toate că băștinașii Pădurii Negre sînt de felul lor oameni îngăduitori. Se știe însă cum merg treburile: pe de o parte îi urau pentru zgîrcenia lor, pe de alta îi cinsteau ca bogătași. Că doar nu mai era nimeni să arunce cu bănet cum aruncau ei, de parcă l-ar fi cules de pe jos scuturînd brazii.

„Așa nu se mai poate, își spuse într-o zi Peter, foarte amărît. Ieri, de sărbătoare, toată lumea ședea în cîrciumă! Dacă nu ies curînd

la liman, apoi îmi scurtez zilele. Ai, de-aș fi și eu bogat, bine văzut ca Ezechiel cel Gros, ori puternic, fără teamă, ca Schlurker-cel-lung, ori plin de faimă și de bani ca Regele Dansului, care, în loc de un sfanț, le aruncă muzicanților taleri de aur! De unde naiba o fi avînd atîția bani?”

Îi trecură prin cap cîte și mai cîte, cum și în ce fel ar putea să se căpătuiască, dar nimic nu-l mulțumi. Pînă la urmă își aminti de istorisirile din bătrîni, cu oameni care s-ar fi umplut cîndva de bani datorită lui Michel Olandezul și Omulețului de Sticlă. Pe cînd mai trăia tatăl său, veneau adesea în casă prieteni nevoiași și se întindeau la taclale lungi despre tot soiul de bogătani și despre felul cum au ajuns să prindă cheag. Atunci îl pomeneau nu o dată pe Omulețul de Sticlă. Gîndindu-se adînc, Peter își aminti chiar și poezia ce trebuia rostită pe Dîmbul cu Brazi pentru ca duhul cu pricina să se arate. Începea așa:

Tu, în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpînul puternic,
De sute de ani te lași văzut...

Însă degeaba își trudi Peter capul ca să-și amintească și cuvintele ce urmau. De multe ori era gata-gata să întrebe pe cîte un bătrîn cum sună mai departe versurile; însă de fiecare dată îl oprea teama, nu cumva să-și dezvăluie gîndurile... de altfel, judeca dînsul, s-ar putea ca povestea cu Omulețul de Sticlă să nu prea fie răspîndită și prea puțini să fie cei care-ar ști cuvinte, că doar nu erau mulți bogătașii din Pădurea Neagră; și apoi, de ce nici tatăl său, nici nevoiașii ceilalți nu-și încercaseră, la timpul lor, norocul?

În sfîrșit, Peter aduse vorba despre Omulețul de Sticlă în fața mamei, care îi înșiră doar lucruri știute, își aminti doar primul din versurile ce trebuiau rostite și, ca noutate, îi spuse că duhul acela pitic nu se arăta decît oamenilor născuți duminica, între orele unsprezece și două. El, Peter, cică se potrivea, numai de-ar afla cum sună poezia, căci s-a născut într-o duminică, la orele douăsprezece de prînz.

Auzind Peter Cărbunarul una ca asta, mai că-și pierdu cumpătul de bucurie și de dorul aventurii ce-l aștepta. I se păru de ajuns că știe o parte din versuri și că s-a născut duminica, pentru ca Omulețul de Sticlă să răsară înaintea lui. Astfel, într-un rînd, după ce își vîndu

cărbunii, nu mai aprinse focul în cuptor ci, punîndu-și pieptarul măreț al tatii, ciorapii noi, roșii și pălăria de zile mari, apucă un ciomag negru, noduros, lung de cinci picioare, și își luă rămas bun de la maică-sa:

— Mă duc la cancelarie, în oraș. Curînd se aleg feciorii pentru armată și vreau să-i mai bag în cap funcționarului că ești văduvă și că nu mă ai decît pe mine, singurul fiu.

Mama îi lăudă gîndul cel bun... El însă porni spre Dîmbul cu Brazi. Acesta se afla cocoțat pe cea mai mare înălțime din Pădurea Neagră și, jur împrejurul lui, preț de vreo două ore de mers, nu se zărea pe-atunci nici colibă, darmite sat, căci oamenii superstițioși ziceau că ar fi un loc bîntuit. de altfel nici nu se prea îndemna lumea să taie brazi pe-acolo – deși creșteau înalți și frumoși – și asta pentru că nu o dată cînd lucrau prin părțile acelea, oamenii se pomeneau că le zboară securea din mîini și cade în bulboanele rîului; alteori, brazii, prăbușindu-se prea repede, fie că-i betegeau, fie că-i omorau pe tăietori; unde mai pui că lemnul, cît ar fi fost el de bun, nu-l puteai folosi decît pentru foc, deoarece plutașii nu luau niciodată asemenea bușteni, urmînd o veche credință care spunea că un singur buștean de la Dîmbul cu Brazi urcat pe plută, ducea la pierzanie și lemnul, și oamenii. Așa se face că brazii de pe dîmbul cu pricina creșteau atît de înalți și deși încît ziua ți se părea noapte. Ajuns în preajmă, Peter Munk simți că-l trec sudorile; nu se auzea nici un glas, nici un pas în afară de pașii lui, nici o izbitură de topor, chiar și zburătoarele păreau să ocolească brădetul întunecat.

Peter Munk urcă pe creasta dîmbului și se opri în fața unui brad nemaipomenit de gros, pentru care orice negustor olandez ar fi plătit pe loc cîteva sute de guldeni. „Aici, gîndi Peter, trebuie că șade Omulețul de Sticlă.” Făcu o plecăciune adîncă, tuși încet și vorbi cu glasul tremurînd:

— Vă urez seara bună, domnule de sticlă!

Dar nu veni nici un răspuns. Liniștea stăruia ca și înainte. „Poate că ar trebui să spun totuși poezioara”, gîndi el. Și începu, bolborosind:

Tu, în pădurea de brazi vistiernic
Tu, peste codri stăpînul puternic,
De sute de ani te lași văzut...

Abia rosti aceste vorbe și – spre marea lui spaimă – zări o făptură ciudată, mică de tot, ițindu-se de după bradul cel gros. Peter își zise că nu poate fi decît Omulețul de Sticlă, așa cum îl înfățișau oamenii, cu pieptăraș negru, cu ciorăpei roșii, cu pălăriuță, totul aidoma ca în poveștile lor, pînă și fețișoara palidă, fină, isteață. Dar vai, cum se ivise de repede, la fel de repede se făcu nevăzut.

— Domnule de Sticlă, vorbi Peter Munk după o clipă de șovăială, fiți vă rog bun și nu mă luați drept neghiob! Dacă vă închipuiți, domnule, că nu v-am văzut, atunci greșiți foarte. V-am zărit cînd trăgeați cu ochiul de după copac!

Nici acum nu-i răspunse nimeni... I se păru doar că aude din spatele bradului, cînd și cînd, un chicotit ușor răgușit. În cele din urmă, nerăbdarea învinse teama.

— Ia stai, băiețaș, strigă el, că te prind eu îndată!

Și dintr-un salt, Peter se și afla de partea cealaltă a copacului... însă nici aici nu era vreun vistiernic al pădurilor de brad, ci doar o veveriță mică, drăgălașă, care se cățăra sprintenă pe trunchi.

Peter Munk clătină din cap, judecînd în sinea lui că vrăjitoria i-a izbutit în parte și că i-ar trebui poate încă un versuleț pentru ca duhul să se lase înduplecat; dar, storcîndu-și mintea în fel și chip, nu găsi urmarea. Veverița sălta pe crengutele de jos ale bradului și părea să-l încurajeze ori să-și rîdă de el. Se ferchezuia, își răsucea frumușel coada, îl ațintea cu ochii ei deștepți... În cele din urmă lui Peter aproape că i se făcu teamă să mai stea singur cu această ființă, căci veverița cînd părea că are cap de om, cînd ziceai că poartă pălărie în trei colțuri, cînd jurai că e altă veveriță, care avea doar lăbuțele dinapoi încălțate cu ciorapi roșii și ghete negre. Într-un cuvînt, era un animal zglobiu, dar cu toate astea tînărul cărbunar tremura în fața ei; bănuia că ceva e necurat.

Luă deci calea îndărăt, mai grăbit de cum venise. Întunericul pădurii se adîncea din ce în ce mai mult, copacii se îndeseau și Peter, mînat de frică, o porni la trap și nu se liniști decît atunci cînd prinse cu urechea lătratul cîinilor și cînd zări mai apoi, printre arbori, fumul unei colibe. Dar apropiindu-se și văzînd cum sînt îmbrăcați oamenii de aici, își dădu seama că, în loc să fugă spre casă, la sticlari, apucase în partea cealaltă, unde locuiesc plutașii. Oamenii din colibă erau tăietori de lemne, un bătrîn cu fiul său, care o făcea pe gazda, nevasta acestuia și cîțiva nepoți măricei. Peter îi rugă să-l primească peste noapte și aceștia îl primiră cu bucurie – fără să-l întrebe de nume și de loc – îi dădură să bea cidru și seara, îi puseră dinainte un cocoș de munte fript, rumenit – cea mai aleasă mîncare din Pădurea Neagră.

După cină, mama și fetele se așezară la tors în jurul focului pe care băieții îl hrăneau cu cea mai bună rășină de brad, în timp ce bunicul, oaspetele și stăpînul casei, fumau și se uitau la lucrul femeilor. O parte din băieți ciopleau linguri și furculițe de lemn. Afară, în pădure, vîntul urla printre brazi; din cînd în cînd se auzeau lovituri năprasnice, părea că arbori uriași se frîng și se prăbușesc trosnind. Netemători, băieții ar fi dorit să fugă în pădure, să guste priveliștea aceea grozavă. Dar bunicul îi opri, cătînd la ei și vorbind aspru:

— Nu sfătuiesc pe nimeni să iasă din casă! rosti el. Căci, pe Dumnezeu, acela nu s-ar mai întoarce! Michel Olandezul doboară acum copacii ca să-și înnoiască pluta.

Băieții îl priviră cu mirare. Vor fi auzit ei pesemne de acest Olandez, dar acum îl rugară pe bunic să le spună din fir în păr povestea.

La rîndul său, Peter, care în partea cealaltă a pădurii nu aflase despre Michel Olandezul decît lucruri puține și încîlcite, îl rugă pe bătrîn să-i spună cine și cum e duhul cu pricina.

— E stăpînul acestei păduri, lămuri moșul. Și dacă dumneata, la vîrsta ce o ai, încă n-ai ajuns să-l cunoști, înseamnă că locuiești dincolo de Dîmbul cu Brazi ori chiar și mai departe. Dar să vă spun cîte știu și cîte arată povestea despre el.

§

Cu vreo sută de ani în urmă – cel puțin așa zicea bunicul meu – nu găseai în lungul și latul pămîntului locuitori mai cinstiți ca în Pădurea Neagră. Azi, de cînd umblă atîția bani prin țară, oamenii s-au viclenit și s-au înrăit. Pe-atunci însă erau altfel... Și chiar dacă el însuși mi s-ar uita acum pe geam, de afară, tot aș spune ce-am spus de

atîtea ori, și-anume că numai Michel Olandezul ne-a dus la stricăciune! Trăia deci, cu mai bine de o sută de ani în urmă, un lemnar bogat, care ținea multe slugi; călătorea pînă departe, pe Rin, ca să-și vîndă lemnul, și afacerile îi mergeau de minune, căci era bărbat cinstit și evlavios. Într-o seară, îi bate la ușă un străin, un zdrahon cum nu mai văzuse nicicînd. Era îmbrăcat ca și feciorii din Pădurea Neagră, dar la statură îi întrecea cu cel puțin un cap, și nimeni nu și-ar fi închipuit vreodată că poate fi pe lume asemenea om uriaș. Vine și îl roagă pe lemnar să-i dea de lucru. Acesta, văzînd cît e de puternic și bun de muncă, îi socotește simbria și se învoiesc. Michel – căci așa îi zicea pe nume – se arătă a fi un lucrător cum stăpînul său nu mai avusese în toată viața lui. La doborîtul brazilor ținea loc de trei; cînd șase inși cărau bușteanul la un capăt, dînsul îl umfla singur de capătul celălalt.

Dar într-o zi, după ce lucrase o jumătate de an la pădure, Michel se înfățișă stăpînului și rosti:

„Am tăiat destul aici la copaci. De-acu' mi-ar prinde bine să mai văd și încotro se duc buștenii mei. Ce-ar fi să mă luați plutaș măcar o singură dată?"

Stăpînul răspunse:

„N-aș vrea, Michel, să-ți stau în drum dacă ai poftă să umbli prin lume, deși la tăiat de brazi îmi trebuie oameni vînjoși ca tine, pe cînd la plută se cere mai multă îndemînare. Dar facă-se de astă dată pe voia ta!"

Așa se și făcu. Pluta cu care urma să plece avea șase părți, iar ultima parte era din buștenii cei mai grei. Or, seara, în ajunul plecării, Michel mai aduse încă șase bușteni groși și lungi cum nu s-au pomenit; îi săltă cîte unul, ușor, ca pe o cange, băgîndu-i în sperieți pe ceilalți lucrători. Unde doborîse asemenea copaci, nu se știe nici pînă în ziua de azi... Cînd văzu toate astea, stăpînul simți că-i rîde inima în piept, căci făcu de îndată socoteala cîți bani ar cîștiga dacă ar vinde acești bușteni. Michel însă vorbi:

„Așa... ăștia o să mă țină pe apă, că pe surcelele alea nici nu pot să mă mișc!"

Stăpînul vru să-i dea niște cizme de plutaș, dar Michel le aruncă cît acolo și scoase la iveală o pereche de cizmoaie grozav de

mari. Bunicul meu zicea că ar fi cîntărit o sută de funturi și că numărau cinci picioare lungime.

Pluta porni și Michel, pe cîtă mirare stîrnise printre tăietori, pe atît își uimi acum plutașii. În loc ca pluta, împovărată de buștenii aceia uriași, să lunece mai greu la vale, cum se așteptaseră cu toții, iată că țîșni ca o săgeată pe Neckar în jos. La coturi – unde plutașii aveau de obicei mult de furcă pentru a ține pluta pe mijlocul rîului și a nu se împotmoli în nisip și pietriș – Michel sărea numaidecît în apă și, dintr-un brînci, împingea pluta fie la stînga, fie la dreapta, încît își urma calea fără nici o primejdie. Iar cînd drumul era drept, Michel stătea la cîrmă, ridica pe plută toate prăjinile, trăgea un buștean din cei mari, îl proptea ca pe un drug în prundiș și, dintr-o apăsare, făcea ca pluta să-și ia zborul încît ziceai că pămînt și arbori și sate fug pe dinaintea ochilor. Astfel, în numai jumătate de timp ajunseră la Köln, pe malul Rinului, unde obișnuiau să-și vîndă încărcătura. Aici însă Michel vorbi:

„Doar sînteți negustori sadea și vă cunoașteți interesul! Credeți că ăstora din Köln le trebuie atîta lemnărie cîtă le aducem noi din Pădurea Neagră? Nu! Ei cumpără lemnul cu jumătate din preț și îl vînd pe urmă scump în Olanda. Haideți să vindem aici buștenii mărunți, iar pe cei mari să-i ducem noi olandezilor. Cît va fi să scoatem peste prețul obișnuit, rămîne cîștigul nostru.”

Așa grăi vicleanul de Michel, iar plutașii se arătară mulțumiți, unii de dragul călătoriei și fiindcă ar fi vrut să vadă Olanda, alții din dorința de cîștig. Doar unul singur, om cinstit, îi sfătui să nu pună în primejdie avutul stăpînului și să nu-l înșele. Ceilalți nici că-l ascultară, nici că-și mai amintiră de vorbele lui... mai puțin Michel, care păstră totul în minte.

Porniră deci cu pluta la vale, pe Rin.

Michel sta la cîrmă și astfel ajunseră curînd la Rotterdam.

Acolo li se plăti de patru ori prețul. Mai cu seamă buștenii lui Michel aduseră o groază de bani și, cînd se văzură cu atîta bănet, plutașii din Pădurea Neagră nu mai știau de bucurie. Michel împărți cîștigul: un sfert pentru stăpîn, trei sferturi pentru ei. Și pe urmă, dă-i prin crîșme, cu marinarii și cu tot felul de lepădături! Băură și risipiră la joc toți banii. Pe plutașul cel cinstit, care îi sfătuise de bine, Michel îl vîndu unui neguțător de robi și nu se mai auzi nimic de soarta lui.

De atunci se spunea printre feciorii din Pădurea Neagră că Olanda ar fi fost raiul pe pămînt, iar Michel Olandezul ajunse un fel de rege al lor.

Lungă vreme stăpînii lemnari nu aflară nimic despre tîrgul ce se făcea... Ținutul se tot umplea de bani, de înjurături, de năravuri proaste, de beții și jocuri de noroc, care veneau în sus dinspre Olanda.

Mai tîrziu, cînd faptele ieșiră la lumină, Michel Olandezul parcă intrase în pămînt. Nu-l găsiră nicăieri, însă de murit n-a murit nici în ziua de azi... De o sută de ani umblă în chip de strigoi prin pădure și se zice că mulți s-au îmbogățit cu ajutorul lui, însă pe seama bietului lor suflet. Asta-i tot, încolo nu vă mai spun nimic. Un lucru e sigur: în nopțile cu lună, cum e asta de-acum, Michel Olandezul urcă pe Dîmbul cu Brazi, unde-i interzis tăiatul, și doboară cei mai falnici copaci. L-a zărit chiar tatăl meu cum frîngea, ca pe un pai, ditamai bradul de vreo patru picioare grosime. Dăruiește lemnul celor care se abat de la calea dreaptă și se înhăitează cu el; pe la miezul nopții coboară buștenii la apă și îi duce olandezilor. Dar, să fiu eu domn și rege în Olanda, zău dacă n-aș pune tunurile să-l farme și să-l bage în pămînt! Căci toate vasele care poartă în carnea lor fie și o singură bîrnă adusă de acest Michel, se scufundă. De aici se trag atîtea nenorociri care se întîmplă pe mare! Altminteri, cum ar putea să piară sub apă un vas minunat, puternic și încăpător? Însă de cîte ori Michel Olandezul doboară noaptea, pe furtună, un copac din Pădurea Neagră, de atîtea ori se desprinde o bîrnă veche din trupul unui vas; apa năvălește înlăuntru și vasul se scufundă cu oameni, cu șoareci, cu tot.

Asta-i povestea lui Michel Olandezul și adevărul e că toate relele cîte sînt în Pădurea Neagră, de la dînsul se trag. Ei da, firește, poate să te facă bogat, însă eu unul n-aș lua nimic de la el! Nici în ruptul capului nu mi-aș dori să fiu în pielea unui Ezechiel cel Gros sau a lui Schlurker-cel-lung. Chiar și Regele Dansului cică i-ar fi căzut în gheare...

Bătrînul adăugase șoptit, ca în taină, vorbele din urmă.

Între timp, furtuna se domolise. Fetele aprinseră lampa și ieșiră sfioase din odaie. Bărbații, însă, după ce umplură un sac cu frunziș, i-l așezară lui Peter Munk drept pernă pe cuptor, apoi îi spuseră noapte bună.

§

Peter Cărbunarul nu mai visase nicicînd asemenea visuri grele ca în noaptea cu pricina. Ba se făcea că Michel Olandezul, crunt, mătăhălos, smucea din loc fereastra, întinzîndu-i cu braț uriaș o pungă de galbeni, pe care o scutura astfel încît banii sunau îmbietor și plăcut; ba i se părea că odaia e un tăpșan verde, nesfîrșit, pe care se tot învîrtea călare Omulețul de Sticlă, mic, prietenos și chicotind răgușit ca pe Dîmbul cu Brazi. Ba îi bîzîia la urechea stîngă:

În Olanda e aur cît vrei,
Pui mîna și iei!
Fără multă treabă
Vin banii degrabă!

Ba îi picura în urechea dreaptă poezioara: Tu, în pădurea de brazi vistiernic, și o voce subțire îi șoptea: „Peter Munk, prostule, cărbunarule, nu te pricepi tu să găsești o rimă la văzut, cu toate că te-ai născut duminică, la orele douăsprezece? Haide, caută rima, prostule!" Peter ofta și gemea în somn, trudindu-se să găsească o rimă. Dar, cum nu mai făcuse nicicînd așa ceva, cazna se dovedi deșartă.

Deșteptîndu-se în zori, Peter găsi că visase un vis tare ciudat. Se așeză, și, proptindu-și coatele pe masă, gîndi cu luare-aminte asupra șoaptelor ce-i stăruiau în ureche... „Haide, caută rima, prostule!" își spuse la rîndul lui, bătînd darabana pe frunte, cu degetele. Dar nici o rimă nu-i venea în cap.

Stătea așa încruntat, cu ochii tulburi, și căuta zadarnic o rimă la „văzut", cînd trei flăcăi trecură prin fața colibei, spre pădure, și unul din ei cînta:

La vale cum coboară
Din deal o am văzut
Și-n cea din urmă oară
Durerea-mi s-a născut.

Parcă țîșni un fulger luminos prin urechea lui Peter. Cărbunarul sări din loc și o zbughi pe ușă afară, căci nu era sigur că auzise întocmai cuvîntul. Alergă după cei trei flăcăi și se repezi la cîntăreț, apucîndu-l cam tare de braț:

— Stai, frate! strigă el. Ce rimă ai pus la „văzut”? Fă-mi plăcerea și spune-mi ce ai cîntat adineaori!

— Ce te vîri, băiețaș? răspunse flăcăul din Pădurea Neagră. Am dreptul să cînt ce vreau. Și lasă rogu-te brațul, că altminteri...

— Ba nu! stărui Peter și îl strînse și mai tare de braț. Spune-mi ce ai cîntat!

Ceilalți doi, văzînd ce se petrece, nu stătură mult pe gînduri. Se năpustiră asupra lui Peter cu pumnii și îl bătură măr, încît acesta slobozi brațul cîntărețului și căzu în genunchi.

— Acum ți-ai primit porția, rîseră flăcăii. Și ține minte, cap sec, să nu te mai legi de oameni ca noi la drumul mare!

— Am să țin minte, cum nu! răspunse Peter oftînd. Dar, vă rog, după ce mi-am luat papara, fiți buni și spuneți răspicat ce-a cîntat ăstălalt.

Flăcăii se porniră din nou pe rîs și batjocură; dar cîntărețul îi spuse totuși vorbele, după care plecară tustrei rîzînd și cîntînd.

— Prin urmare „văzut” cu „născut”, rosti sărmanul Peter în timp ce se îndrepta anevoie din șale. „Văzut” cu „născut”! De-acuma las’ că mai vorbim o vorbuliță, domnule de sticlă!

Se întoarse în casă, apucă pălăria și ciomagul, își luă rămas bun de la gazde și porni din nou spre Dîmbul cu Brazi.

Mergea încet, gînditor, căci trebuia să scornească și un vers potrivit. În cele din urmă, cînd ajunse în preajma dîmbului, unde brazii creșteau din ce în ce mai mari și mai deși, Peter găsi versul căutat și sări în sus de bucurie. Atunci, se ivi de după arbori o namilă de om, purtînd haine de plutaș și ținînd în mînă un par de lemn, uriaș cît un catarg. Văzîndu-l cum vine agale, cu pași rari, bietul Peter aproape că se lăsă în genunchi, fiindcă – după judecata lui – nu putea să fie altul decît Michel Olandezul. Namila tăcea, în vreme ce Peter se uita cu coada ochiului la el, îngrozit de o asemenea făptură. Era cu cel puțin un cap mai înalt decît cei mai înalți lungani pe care îi văzuse Peter vreodată; nu arăta nici tînăr, nici bătrîn, însă fața o avea plină de brazde și încrețituri; purta pieptar de pînză și niște cizme cumplit de mari, trase peste pantalonii de piele – așa cum aflase Peter din povești.

— Peter Munk, ce cauți la Dîmbul cu Brazi? rosti înfricoșător regele pădurii, cu glas aprig și adînc.

— Bună dimineața, vecine! răspunse Peter, voind să se arate curajos, dar tremurînd de frică. Dau să ajung acasă peste Dîmbul cu Brazi.

— Peter Munk! îl aținti celălalt cu niște ochi crunți. Drumul tău nu trece pe-aici.

— Ei da... nu chiar, se bîlbîi Peter, însă azi e cald și mă gîndeam că o fi mai răcoare prin părțile astea.

— Nu minți, mă, cărbunarule, răcni Michel Olandezul cu glas tunător, că te pocnesc cu parul și te fac una cu pămîntul. Crezi că n-am văzut cum te rugai de pitic? adăugă el mai blînd. Hai, du-te, a fost o prostie din partea ta. Bine măcar că n-ai știut versulețul. Că doar piticul e un zgîrcit și jumătate, nu-ți dă decît pe sponci, iar dacă-ți dă ceva, tot degeaba – nu te bucuri de trai. Ascultă, Peter, ești un biet calic și mă doare sufletul. Un băiat ca tine, isteț și frumos, care ar putea să-și facă un rost pe lume, stă și arde la cărbuni! În timp ce altora le curg talerii și ducații din mînecă, tu abia de poți cheltui niște firfirici. Păcătoasă viață!

— Adevărat, cum ați zis, păcătoasă!

— Dar n-o să ne speriem noi din asta, urmă namila de Michel. Am ajutat eu destui băieți cumsecade și n-o să fii tu cel dintîi. Ia spune: cîte sute de taleri ți-ar trebui pentru început?

Vorbind astfel, își scutură tașca uriașă, plină cu bani, și Peter auzi iarăși zornăitul plăcut de azi-noapte, din somn. Inima îi zvîcnea dureros, cu teamă. Fiori reci și calzi îl cutreierau, că doar Michel nu arăta ca unul care ți-ar da banii de milă, fără să ceară nimic în schimb. Peter își aminti de cuvintele moșului, rostite în taină, despre bogătașii acelui ținut și, mînat de o spaimă nelămurită, strigă:

— Mulțumesc, domnule, dar nu vreau să am nimic de-a face cu dumneata! Te cunosc eu!

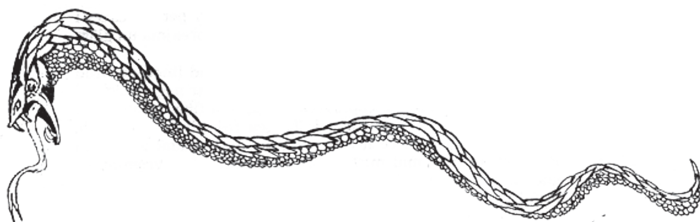

Apoi o luă la picior și fugi de-a valma, de-i scăpărau călcîiele. Însă duhul pădurii se ținea după el cu pași nemăsurat de lungi și mormăia surd, amenințător:

— O să-ți pară rău, Peter! Ți-e scris în frunte, ți se citește în ochi că de mine nu scapi! Nu mai fugi așa! Ascultă o vorbă înțeleaptă! Uite colo e hotarul meu!

Însă Peter, cînd auzi de hotar și zări în față un șănțuleț, grăbi și mai mult pașii ca să treacă dincolo, încît Michel Olandezul trebui să alerge și mai tare la rîndul lui, blestemînd și înjurînd. Dintr-un salt deznădăjduit, Peter sări șanțul, căci văzuse cum duhul pădurii se pregătea să arunce parul după el. Ajunse deci cu bine de partea cealaltă. În spatele său, parul se făcu țăndări, de parcă sar fi lovit în văzduh de un zid, și o așchie lungă căzu lîngă Peter. Bucuros, acesta o ridică, voind s-o arunce înapoi găliganului de Michel, dar simți pe loc că bucata de lemn i se mișcă în palmă și, spre groaza lui, se preface într-un șarpe uriaș, care porni iute să se cațere pe el, sîsîind cu limba și fulgerînd din ochi. Peter îl slobozi, dar șarpele i se și încolăcise pe braț și, legănîndu-și capul, se înălța către fața lui.

Deodată, un cocoș de munte mare de tot veni din zbor asupra șarpelui, îl înhăță cu pliscul de cap și îl duse cu el în tării. Ca urmare, Michel Olandezul, stînd pe marginea șanțului și văzînd cum cineva mai tare decît el îi umflă șarpele, începu să țipe, să răcnească și să urle ca turbat.

Tremurînd, sfîrșit de oboseală, Peter își urmă drumul. Poteca suia tot mai sus, priveliștea se sălbăticea și curînd flăcăul ajunse la bradul cel mare. Se înclină ca și în ajun dinaintea Omulețului de Sticlă, care nu se vedea nicăieri, apoi rosti:

Tu în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpînul puternic,
De sute de ani te lași văzut
De cei ce duminica s-au născut.

— De fapt, n-ai nimerit întru totul, dar, pentru că ești Peter Cărbunarul, treacă de la mine! răsună în preajmă un glăscior gingaș, plăcut.

Mirat, Peter întoarse capul și îl zări șezînd lîngă un brad frumos pe un omuleț mititel, bătrîn, cu pieptar negru, ciorapi roșii și pălărie mare pe cap. Avea o fețișoară fină, prietenoasă și o bărbuță subțire ca fuiorul. Trăgea fum dintr-o lulea de sticlă albastră, ceea ce îi dădea un aer tare ciudat; iar cînd Peter se apropie mai mult, văzu cu uimire că și veșmintele, ghetele și pălăria piticului erau din sticlă colorată; se mlădiau însă pe trup la orice mișcare, de parcă sticla ar fi fost fierbinte.

— L-ai întîlnit pe mojicul de Olandez? întrebă Omulețul, tușind ușurel după fiecare cuvînt. A vrut să te bage în sperieți, dar i-am spulberat parul vrăjit și n-are să-l mai capete înapoi în vecii vecilor.

— Așa-i, domnule vistiernic, răspunse Peter, înclinîndu-se adînc. Am tras o spaimă... N-oi fi chiar dumneata cocoșul de munte care a ucis șarpele? Dacă-i așa, mulțam frumos! Însă eu unul am venit aici după sfat. Traiul mi-e strîmtorat și greu; îndeobște, un cărbunar nu ajunge departe... or eu, fiind încă tînăr, m-am cugetat că, poate, într-un fel oarecare, aș izbuti să-mi aflu un rost mai bun. Cînd mă uit mai ales la alții cum s-au îmbogățit nitam-nisam, de-aș lua ca pildă numai pe Ezechiel sau pe Regele Dansului, care întorc banii cu furca...

— Peter, grăi piticul dojenitor suflînd fumul pînă departe, nu-mi vorbi de asemenea inși! Cu ce se aleg ăștia că par fericiți cîțiva ani, ca pe urmă să fie

cu atît mai nefericiți? Nu-ți disprețui meseria! Tatăl și bunicul tău au fost oameni de cinste, Peter Munk, tot cărbunari. N-aș vrea să cred că dorința de a trîndăvi te-a adus la mine.

Peter se sperie de aceste vorbe, se înroși la față și rosti:

— Nu, domnule vistiernic al pădurii, doar știu și eu că trîndăvia... cum să zic... e începutul tuturor metehnelor. Dar să nu mi-o luați în nume de rău dacă mi-ar plăcea să duc altă viață. Cărbunarul, oricum, e un biet cărbunar, un om mărunt, pe cînd sticlarii, plutașii, ceasornicarii și ceilalți sînt mai bine văzuți.

— Trufia calcă ades înaintea pierzării, grăi cu mai multă blîndețe micul stăpîn al pădurii de brazi. Ciudată seminție mai sînteți și voi, oamenii! Rareori întîlnești cîte unul mulțumit de starea în care s-a născut și a crescut. Și uite așa, dacă ai fi sticlar, ai rîvni la lemnărit, și dacă ai fi lemnar, ți-ar plăcea să fii domn pădurar ori să te muți în locuința funcționarului. Dar fie și așa! Dacă-mi făgăduiești că vei lucra cu sîrg, atunci îți dau ajutor să te salți. Am obiceiul ca fiecărui om care s-a născut duminica, și vine de mă caută, să-i împlinesc trei dorințe. Primele două sînt slobode; pe cea de-a treia pot s-o resping, dacă văd că-i rea. Prin urmare, dorește-ți ceva, însă, Peter, ceva bun și folositor.

— Ura! Sînteți un omuleț de sticlă pe cinste și cu drept cuvînt vi se zice vistiernic: toate comorile vă stau la îndemînă. Așa, care va să zică, dacă pot să-mi doresc ceva pe placul inimii, atunci vreau întîi și-ntîi să dansez mai bine decît Regele Dansului și să intru de fiecare dată la cîrciumă cu tot atîția bani ca și Ezechiel.

— Nătîngule, se mînie piticul, ce dorință ticăloasă-i asta să dansezi bine și să ai bani de joc? Nu ți-e rușine, Peter, să-ți minți astfel norocul? La ce-ți folosește ție și maică-tii că știi să dansezi? La ce-ți folosesc banii dacă-i duci la cîrciumă și îi lași acolo ca și păcătosul de Rege al Dansului? Și-apoi rabzi iar toată săptămîna de foame și n-ai de nici unele. Îți mai las încă o dorință slobodă! Dar ia aminte și gîndește temeinic!

Peter se scărpină la ceafă și, după cîteva clipe de cumpănă, rosti:

— Păi atunci îmi doresc cea mai frumoasă și mai bogată sticlărie din Pădurea Neagră, cu toate cele de trebuință și cu banii ce se cer pentru întreținerea ei.

— Și altceva nimic? întrebă Omulețul îngrijorat. Altceva nimic, Peter?

— De... Ați putea să-mi dați și un cal și o trăsurică.

— Oh, Peter, cărbunar fără minte! strigă mititelul și, de mînie, aruncă luleaua aprinsă într-un brad gros, încît aceasta se sparse în sute de bucăți. Cai? Trăsuri? Minte, ascultă ce-ți spun, minte de om sănătos și pricepere trebuia să-ți dorești, nu cal și trăsurică... Dar nu te întrista. Fac eu să nu ieși în pagubă, căci dorința asta de-a doua n-a fost chiar proastă de tot. O sticlărie bună poate hrăni pe stăpînul și pe meșterul ei. Dacă ți-ai fi dorit pe deasupra minte și pricepere, atunci caii și trăsurile ar fi venit de la sine.

— Stați, domnule vistiernic, zise Peter, mai am dară încă o dorință... Și-aș putea să-mi doresc minte, nu-i așa, dacă vi se pare că-mi trebuie chiar atît de mult.

— Nu acum! Mai ai de trecut prin destule încercări și-atunci o să fii bucuros că ți-a mai rămas o dorință... Și cu asta s-a isprăvit, întoarce-te acasă! vorbi micul duh al brazilor, scoțînd o punguță din buzunar. Aici sînt două mii de guldeni. Vezi să-ți ajungă! Să nu vii la mine după parale, că va trebui să te spînzur de bradul cel mai înalt! Am luat obiceiul ăsta de cînd locuiesc aici în pădure! Vezi dară că acum trei zile a murit bătrînul Winkfritz, care avea o sticlărie mai jos de pădure. Mergi acolo mîine dimineață și caută s-o cumperi pe bani cinstiți. Fii sănătos și harnic, și-o să mai trec eu pe la tine din cînd în cînd, să te ajut

cu sfatul și cu fapta, că doar nu mi-ai cerut și mintea care s-ar cuveni. Dar ți-o spun deschis: prima ta dorință a fost rea! Lasă-te de cîrciumi, Peter, că nimeni nu și-a găsit vreodată fericirea acolo.

Vorbind astfel, omulețul dădu la iveală o altă lulea dintr-o sticlă albă ca osul și – îndesînd-o cu muguri uscați de brad – și-o puse în gura mică, fără dinți. Scoase apoi o cogeamite lentilă, o ținu în dreptul soarelui și-și aprinse luleaua. După ce isprăvi, îi întinse prietenos mîna lui Peter, îi mai dădu cîteva sfaturi de drum și, trăgînd din lulea și suflînd din ce în ce mai iute, se făcu nevăzut într-un nor de fum ce mirosea a tutun fin olandez adevărat. Plutind încet, norul se pierdu în văzduh printre vîrfurile brazilor.

Întors acasă, Peter o găsi pe maică-sa foarte îngrijorată. Biata femeie crezuse că i-au luat feciorul în armată. Peter însă era vesel, bucuros și îi povesti că s-a întîlnit la pădure cu un prieten care l-a împrumutat cu bani, ca să-și facă rost de-un trai mai bun decît cărbunăritul. Deși maică-sa locuia de treizeci de ani într-o colibă de cărbunar și se obișnuise cu fețele pline de funingine – cum se obișnuiește o morăriță cu bărbatul ei alb de făină – era totuși încă destul de trufașă pentru ca, ascultînd vorbele lui Peter despre viitorul lor strălucit, să-și mărturisească și ea disprețul pentru starea de pînă acum.

— Ei da, grăi dînsa, ca mamă de fecior cu sticlărie, o să arăt și eu altcum decît vecina Grete sau Bete, iar la biserică o să șed în față, printre oamenii înstăriți.

Pe de altă parte, Peter căzu repede la învoială cu moștenitorii sticlăriei. Îi păstră pe lucrătorii cei vechi și, zi de zi, noapte de noapte, fabrica sticlă. La început, meseria îi plăcu. Cobora încet scara, se plimba de colo-colo, cu pași rari, cu mîinile în buzunar, se uita la una, la alta, mai arunca o vorbă de care lucrătorii făceau de obicei mult haz și marea lui bucurie era să stea de față la suflatul sticlei; ba uneori se apuca și el de lucru, închipuind din plămada moale tot felul de ciudățenii. Peste puțin însă se plictisi, începu să vină la sticlărie doar cîte un ceas pe zi, apoi o dată la două zile, apoi numai o dată pe săptămînă, iar lucrătorii făceau ce le trecea prin cap. Și toate astea, din pricina cîrciumei. Căci în duminica aceea, după ce se întorsese de la Dîmbul cu Brazi, Peter alergă degrabă la cîrciumă, unde Regele Dansului se și legăna după

muzică, iar Ezechiel cel Gros, cu bărdaca dinainte, arunca de-acum cu zarurile jucînd pe taleri din cei mășcați. Peter băgă iute mîna în buzunar ca să vadă dacă Omulețul de Sticlă se ține într-adevăr de cuvînt, și – ce să vezi! – buzunarul era plin cu aur și argint. de altfel și picioarele îi zvîcneau și-i scăpărau, de parcă ar fi vrut să țopăie, să intre în joc, așa că – după ce se sfîrși primul dans – Peter își săltă perechea și se luă la întrecere cu Regele Dansului. Cînd acesta sărea în sus preț de trei picioare, Peter sărea patru; și cînd celălalt bătea în pas mărunt, alunecat, Peter se răsucea și își mlădia picioarele, încît lumea din jur aproape că-și pierdea cumpătul de uimire. Iar cînd în sala de dans se răspîndi vestea că Peter și-a cumpărat o sticlărie, cînd văzu lumea că, ori de cîte ori zbura pe lîngă muzicanți, Peter le arunca un pumn de gologani, atunci uimirea nu se mai potoli defel. Unii ziceau că ar fi găsit o comoară în pădure, alții că ar fi moștenit averea cuiva... Cu toții îl cinsteau și-l socoteau acum un bărbat cu greutate, doar pentru că avea bani. Deși se ușură în acea seară de douăzeci de guldeni, buzunarul lui Peter totuși suna și zornăia ca și cum i-ar fi rămas încă vreo sută de taleri.

Văzînd că oamenii îl țin la mare cinste, Peter nu-și mai încăpea în piele de mîndru și bucuros. Arunca banii cu pumnul, dar îi ajuta și pe nevoiași, căci ținea minte cît de greu îl apăsase în trecut sărăcia. Regele Dansului pierdu rușinos în fața noului dansator, care dovedea o dibăcie de neîntrecut; astfel că Peter fu poreclit Împăratul Dansului. Duminicile, pînă și cei mai aprigi jucători nu cutezau ce cuteza Peter, dar nici nu pierdeau ca el. Totuși, cît pierdea, tot atîta cîștiga, fiindcă lucrurile se petreceau aidoma cum îi ceruse dînsul Omulețului de Sticlă. Dorise să aibă totdeauna în buzunar banii pe care îi avea și Ezechiel cel Gros; or, acuma pierdea tocmai la Ezechiel. Dar cum pierdea douăzeci, treizeci de guldeni și Ezechiel îi umfla, cum se trezea din nou cu bani în buzunar.

Încet-încet, ajunse însă mai trîndav și mai pătimaș decît cei mai înrăiți fîrtați din Pădurea Neagră și lumea începu să-i spună mai degrabă Peter Jucătorul decît Împăratul Dansului. Ședea la masa de joc în mai toate zilele de lucru. Sticlăria mergea din rău în mai rău, și asta din lipsa de minte a lui Peter. Îi zorea pe lucrători să facă sticlă cît

se poate de multă; dar, cumpărînd sticlăria, el nu cumpărase și taina unde anume ar putea vinde sticla la prețul cel mai bun. Pînă la urmă, nu se mai descurca în atîta sticlă și o vindea cu jumătate de preț negustorilor în trecere, numai ca să-i poată plăti pe lucrători.

Într-o seară venea de la cîrciumă și, în ciuda vinului ce-l băuse ca să se înveselească, gîndea cu jale și groază la destrămarea avutului său. Deodată, simți pe cineva alături. Întoarse capul și ce să vezi! Omulețul de Sticlă! Lui Peter îi sări pe loc țandăra; încrezut și țîfnos, jură că numai piticul e vinovat de nenorocirea lui.

— Ce mi-e calul, ce mi-e trăsurică! strigă el. La ce-mi folosește sticlăria cu sticlă cu tot? Pe vremea cînd eram un biet cărbunar o duceam mai bine și fără bătaie de cap. Acuma nici nu știu cînd pică portărelul să-mi prețuiască avutul și să mi-l scoată la mezat din pricina datoriilor.

— Așa? se încruntă Omulețul de Sticlă. Așa?! Eu port vina că te-ai nenorocit? Asta-i mulțumirea pentru binefacerile mele? Cine te-a pus să dorești ca un netot? Voiai să fii sticlar, fără să știi unde o să vinzi sticla? Nu ți-am spus eu să alegi cu chibzuință? Dar ți-a lipsit mintea, Peter. Mintea și priceperea ți-au lipsit.

— Ce minte și pricepere! se răsti Peter. Sînt un băiat la fel de deștept ca și ceilalți. Îți arăt eu numaidecît!

Și răcnind astfel, îl apucă pe Omuleț de guler și îl strînse vîrtos.

— De-acu' ești în mîna mea, vistiernice! strigă el. O să-ți spun și a treia dorință, să mi-o îndeplinești! Să-mi dai pe loc două sute de mii de taleri mășcați, și o casă și... aoleu! țipă el ca din gură de șarpe, scuturîndu-și mîna.

Căci Omulețul se prefăcuse în sticlă topită, fierbinte, care îl fripse ca focul. Apoi, nu se mai văzu nicăieri.

Cîteva zile în șir, umblînd cu mîna umflată, Peter se gîndi la nerecunoștința și la nebunia lui. Își alungă mai apoi părerile de rău, chibzuind: „Ei, și dacă o să-mi scoată la mezat sticlăria și toate cele, încă-mi mai rămîne Ezechiel cel Gros. Cîtă vreme o să aibă el bani, în toate duminicile, atîta vreme n-o să-mi lipsească nici mie."

Da, Peter! *Și cînd n-o să mai aibă*? Drept pildă grăitoare chiar asta se și petrecu într-o zi. Era duminică. Peter veni la cîrciumă cu trăsura. Mușteriii își scoaseră capetele pe fereastră, iar unul dintre ei zise:

— Ia te uită, Peter Jucătorul!

— Da, Împăratul Dansului, sticlarul cel bogat! vorbi al doilea.

Al treilea însă dădu din cap și rosti:

— Mai las-o baltă cu bogăția! Se pare că ar avea o mulțime de datorii și un om de la oraș spunea deunăzi că portărelul n-o să mai aștepte mult pînă să-i scoată averea la mezat.

Între timp, Peter cel Bogat, salutîndu-i cu mîndrie și noblețe pe mușteriii ce-și ițeau capetele la ferești, coborî din trăsură și strigă:

— Bună seara, jupîne! A venit Ezechiel cel Gros?

La care un glas adînc îi răspunse dinlăuntru:

— Hai, Peter, vino, că ți-am păstrat locul! Sîntem cu toții aici și jucăm.

Peter Munk intră în cîrciumă, băgă iute mîna în buzunar și înțelese că Ezechiel trebuie să fie plin de bani, căci și buzunarul lui era burdușit. Se așeză la masă, lîngă ceilalți, mai cîștigă, mai pierdu, și iar, și iarăși, pînă se lăsă noaptea, și oamenii cinstiți goliră cîrciuma îndreptîndu-se spre casele lor. Apoi mai jucară și la lumina lămpii pînă ce doi fîrtați spuseră:

— Sus! Ne ducem acasă, la neveste și copii!

Dar Peter, care tocmai pierduse un rînd, stărui pe lîngă Ezechiel cel Gros să mai rămînă. Acesta se codi lungă vreme, după care grăi:

— Bine, mai întîi să-mi număr banii, pe urmă mai jucăm, însă nu pe mai puțin de cinci guldeni jocul, altminteri ar fi o copilărie.

Scoase punga și găsi în ea o sută de guldeni, drept care Peter, știind că are și el atîta, nici nu mai trebui să-i numere pe-ai săi.

Dacă pînă atunci Ezechiel cîștigase frumușel, acum pierdea întruna și înjura de mama focului. Cum arunca zarul și nimerea o „dublă”, cum nimerea și Peter una, însă cu două punctișoare mai mult. Atunci Ezechiel, furios, aruncă pe masă ultimii cinci guldeni și spuse:

— Încă o dată! Și dacă pierd, tot nu mă las! Mă împrumuți tu din cîștigul tău, Peter! Un jucător cinstit își ajută tovarășul la nevoie...

— Oricît, fie și o sută de guldeni, se învoi Împăratul Dansului, bucuros de cîștig. Ezechiel aruncă zarul și nimeri cincisprezece.

— Așa! strigă el. Acum să te văd!

Peter în schimb aruncă optsprezece, și-n aceeași clipă auzi un glas greu, răgușit, în spatele lui:

— Gata, cu asta s-a terminat.

Privi îndărăt și îl recunoscu, stînd ca o namilă, pe Michel Olandezul. Înfricoșat, scăpă din mînă banii pe care tocmai îi cîștigase. Dar Ezechiel nici măcar nu-l vedea pe duhul pădurii, ci îi cerea lui Peter să-l împrumute cu zece guldeni și să joace mai departe. Parcă prin vis, acesta vîrî mîna în buzunar, însă nu găsi nici un sfanț... Scotoci și în celălalt buzunar, dar îl găsi gol, întoarse haina, o scutură, dar nu căzu nici o para chioară; atunci abia își aminti că prima lui dorință fusese ca să aibă mereu atîția bani cîți are și Ezechiel cel Gros. Totul pierise ca fumul. Cîrciumarul și Ezechiel se uitau la el mirați cum tot caută și nu-și găsește banii; întîi nu le veniră să creadă că nu mai are nimic! Mai apoi, după ce-i scotociră și ei buzunarele, se mîniară foc, jurînd că Peter e un vrăjitor ticălos, care le-a făcut vînt banilor – atît alor săi cît și celor cîștigați – în tainița lui de acasă. Peter se apără cît putu, însă, privite dinafară, toate faptele vorbeau împotriva lui. Ezechiel spunea că va face ca toți locuitorii din Pădurea Neagră să afle povestea asta cumplită, iar jupînul cîrciumar făgădui să plece a doua zi în zori la oraș și să-l dea în judecată pe Peter Munk pentru vrăjitorie, voind cu tot dinadinsul, zicea el, să fie de față cînd îl vor arde pe rug. Apoi se năpustiră ca turbați asupra lui, îi smulseră pieptarul și îl zvîrliră pe ușă afară.

Nici o stea nu licărea pe cer cînd Peter se furișă amărît spre casă. Pe drum, mergînd alături de el, izbuti să recunoască o umbră neagră care, în cele din urmă, îi vorbi următoarele:

— S-a isprăvit cu tine, Peter Munk, s-a dus cu strălucirea ta!

Ei, păi asta puteam să ți-o prezic încă de-atunci cînd n-ai vrut să mă asculți și ai fugit la piticul de sticlă. Acum vezi și tu cu ce te alegi cînd nu-mi iei în seamă sfatul. Încearcă o dată cu mine, că mi-e milă de soarta ta. Nimeni nu s-a căit vreodată că mi-a cerut ajutor. Dacă nu te sperie drumul, poți să vii să-mi vorbești mîine, toată ziua, la Dîmbul cu Brazi, doar să mă strigi înainte.

Peter înțelese cine-i umbra de lîngă el și îl cuprinse groaza. Nu răspunse nimic și o ținu într-o goană pînă acasă.

Povestitorul abia rosti aceste cuvinte, că fu deodată întrerupt de un zgomot de afară. În fața hanului se auzea huruit de roți, glasuri care strigau să li se aducă lumînări, bătăi puternice în poartă, lătrat zgomotos de cîini. Cărăușul și calfele săriră în sus și se repeziră la fereastra care dădea spre poartă, să vadă ce se petrece. La lumina palidă a unui felinar zăriră în fața hanului o caleașcă mare. Dinăuntru tocmai coborau două femei, cu obrazul acoperit de văl, ajutate de un bărbat înalt. Un vizitiu în livrea deshăma caii, în timp ce un valet dezlega cufărul.

— Domnul să-i aibă în pază, rosti oftînd cărăușul. Dacă aceștia scapă nevătămați, atunci nu mă mai tem nici eu pentru căruța mea.

— Liniște! șopti studentul. Cred că nu pe noi ne pîndesc tîlharii, ci pe aceste doamne. Pesemne că cei de jos au fost înștiințați de sosirea acestor călători. Dacă le-am putea da de veste! Dar, ia stai! În tot hanul nu-i decît o singură cameră ca lumea, potrivită pentru niște doamne. Camera vecină cu a mea. Cu siguranță că acolo vor fi conduse. Stați liniștiți aici. O să încerc să vorbesc cu slujitorii.

După ce stinse lumînările, lăsînd-o aprinsă numai pe aceea pe care i-o dăduse hangița, tînărul se furișă în camera lui. Acolo ascultă încordat ce se petrece dincolo de ușă.

Nu trecu mult și se auziră pași pe scară. Cele două doamne, însoțite de hangiță, urcau treptele, îndreptîndu-se spre camera alăturată de a lui. Hangița le îndemnă mieroasă să se culce cît mai repede, fiindcă erau, desigur, obosite de drum, și plecă. Curînd, studentul deslușí pe scară pași grei, bărbătești. Atunci crăpă ușa cu băgare de seamă și-l zări

pe bărbatul cel înalt care ajutase doamnelor să coboare din caleașcă. Purta straie de vînător, și la brîu avea un cuțit de vînătoare. Părea să fie un căpitan de poștă sau însoțitorul doamnelor străine. Văzîndu-l singur, studentul deschise repede ușa și-i făcu semn să intre la el. Omul se apropie mirat și, înainte de a apuca să întrebe ceva, studentul îi șopti:

— Domnule, în noaptea aceasta ați nimerit într-un cuib de tîlhari.

Străinul se sperie. Studentul îl trase însă înăuntru și îi povesti despre întîmplările ciudate din han.

Vînătorul părea foarte îngrijorat. Îi povesti tînărului că doamnele, o contesă și camerista ei, voiseră să călătorească toată noaptea, dar, la o distanță de o jumătate de oră de han, le ieșise în cale un călăreț și le întrebase încotro mergeau. Aflînd că aveau de gînd să petreacă noaptea prin Spessart, le povățuise să n-o facă, fiindcă în pădure le pîndeau mari primejdii.

— Ascultați sfatul unui om de treabă, adăugase el, și renunțați la această hotărîre. Nu departe de aici se află un han. Chiar dacă nu vă place și vă vine peste mînă, e mai bine să înnoptați acolo decît să călătoriți prin bezna asta și să vă primejduiți viața fără rost.

Drumețul păruse un om cinstit, cumsecade, și fiindcă contesa se temea să nu fie atacată de tîlhari, l-a ascultat și a poruncit vizitiului să oprească la han.

Vînătorul socoti de datoria lui să le vestească pe doamne de primejdia ce le pîndea. Intră în cealaltă cameră și, după puțin timp, deschise ușa care despărțea odaia contesei de cea a studentului. Contesa, care părea să aibă vreo patruzeci de ani, intră palidă de spaimă în camera studentului și-l rugă să repete ceea ce-i spusese vînătorului. Apoi se sfătuiră cum să iasă din încurcătură. Pînă la urmă hotărîră să se adune fără gălăgie laolaltă, atît cei doi slujitori, cît și cărăușul și calfele, ca să fie măcar împreună în aceste clipe de primejdie.

După ce făcură așa cum plănuiseră, încuiară ușa care dădea din camera contesei spre coridor și îngrămădiră în fața ei scrinuri și scaune. Contesa și camerista se așezară pe pat iar cei doi slujitori rămaseră de veghe. Ceilalți oaspeți, însă, împreună cu vînătorul, se așezară la o masă în camera studentului, hotărîți să înfrunte primejdia.

Erau aproape orele zece. În han domnea o liniște adîncă. Părea că nimeni și nimic nu avea să-i tulbure pe oaspeți. Făurarul spuse într-un tîrziu:

— Ca să gonim somnul, ar fi bine să ne trecem vremea ca și pînă acum. Fiecare dintre noi cunoaște o mulțime de povești și – dacă domnul vînător nu are nimic împotrivă – să istorisim mai departe.

Vînătorul nu numai că nu se împotrivi, ci ca să arate că încuviințează întru totul acest fel de a-și petrece timpul, ceru să povestească și el o întîmplare. Și începu:

Pagină intenționat goală

AVENTURILE LUI SAID

Pe vremea lui Harun al Rașid, stăpînul Bagdadului, locuia la Bassora un om cu numele de Benezar. Benezar avea destulă avere ca să ducă un trai liniștit și tihnit, fără să se îndeletnicească cu negoțul. Într-o bună zi, omului acestuia i s-a născut un fiu, dar el nu și-a schimbat cîtuși de puțin felul de viață.

— De ce să mă apuc de negoț la bătrînețe? le spunea el vecinilor. Ca să-i las moștenire lui Said, fiul meu, o mie de galbeni mai mult, dacă fac alișveriș bun, sau o mie mai puțin, dacă-mi merge prost? Doar unde mănîncă doi are loc și-al treilea, zice proverbul, și dac-o fi băiat destoinic, n-o să ducă lipsă de nimic.

Așa a grăit Benezar și s-a ținut de cuvînt, căci nu l-a învățat pe fiul său nici negoțul, nici vreun meșteșug. În schimb, citea mereu împreună cu el din cărțile înțelepciunii. Și fiindcă socotea că, în afară de învățătură și de cinstirea bătrînilor, era potrivit ca acesta să fie îndrăzneț și să aibă mînă ageră, l-a deprins de mic cu meșteșugul armelor. Așa și-a dobîndit Said, de timpuriu, faima de a fi un strașnic luptător printre prietenii de o seamă cu el și chiar printre tinerii mai răsăriți, iar la călărie și înot nu-l întrecea nimeni.

Împlinind optsprezece ani, taică-său l-a trimis la Mecca, să se roage la mormîntul Profetului și să se deprindă cu cele sfinte, după cum cere datina și poruncește Profetul. Însă înainte de a pleca, tatăl lui l-a chemat la el, l-a lăudat pentru cumințenia sa și l-a povățuit cum să se poarte și mai departe. Apoi i-a dat bani și i-a zis:

— O să-ți mai spun ceva, Said, fiul meu! Eu nu cred în închipuiri. Mărturisesc că-mi place să ascult povești cu zîne și vrăjitori, ca să-mi trec vremea în chip plăcut, dar departe de mine să mă las amăgit de asemenea plăsmuiri, cum fac cei neștiutori. Departe de mine credința că duhurile acestea sau ce-or mai fi ar avea înrîurire asupra vieții oamenilor, asupra faptelor lor. Maică-ta, însă, care a părăsit viața de acum doisprezece ani, a crezut în bazaconiile astea întocmai ca în Coran. Mai mult chiar, într-o clipă de singurătate, punîndu-mă să jur că nimeni în afară de copilul nostru nu va cunoaște taina aceasta, mi-a mărturisit că, de cînd venise pe lume, se aflase sub ocrotirea unei zîne. Am luat-o în rîs. Totuși nu pot să tăgăduiesc, Said, că la nașterea ta s-au petrecut unele lucruri care m-au pus pe gînduri. Ploaia nu a contenit toată ziua, tunetul a bubuit întruna, iar cerul s-a întunecat atît de mult că nu puteai desluși slovele decît la lumina opaițului. La ceasurile patru după-amiază mi s-a vestit nașterea unui băiețel. M-am îndreptat în grabă spre încăperile mamei tale ca să-mi văd prima odraslă și să-i dau binecuvîntarea, dar slujnicele adunate grămadă în fața ușii mi-au spus că nu-i este îngăduit nimănui să intre în iatac. Zemira, mama ta, voia să fie singură și poruncise ca toată lumea să iasă afară. Am bătut la ușă, dar n-am primit nici un răspuns.

Stăteam cam supărat în fața ușii, printre slujnice, cînd cerul s-a înseninat în chip atît de neașteptat, cum n-am mai pomenit niciodată: peste orașul nostru drag, Bassora, arcuia – cu adevărat ca într-o minune – o boltă limpede, azurie, străjuită de jur împrejur de nori negri și amenințători, printre care fulgerele scăpărau și șerpuiau. Tocmai mă uitam curios la această priveliște neobișnuită, cînd iată că ușa încăperii în care se afla soția mea s-a dat deodată de perete. Atunci am poruncit slujnicelor să mă aștepte afară și am intrat singur ca s-o întreb pe mama ta de ce se închisese în iatacul ei. Odată aflat înăuntru m-a învăluit o mireasmă îmbătătoare de trandafiri, garoafe și zambile, care m-a amețit. Soția mea mi-a întins pruncul... pe tine! Aveai la gît un fluieraș de argint prins cu un lănțișor de aur, subțire ca un fir de mătase.

— Zîna cea bună de care ți-am povestit a fost aici, mi-a spus mama ta. I-a adus băiatului darul acesta.

— Ea a fost deci vrăjitoarea care a înseninat cerul și a lăsat

în urma ei mireasma de trandafiri și de garoafe? am întrebat eu, rîzînd neîncrezător. Ar fi putut să-i dăruiască ceva mai de preț decît fluierașul ăsta. De pildă: o pungă cu aur, un căluț, sau așa ceva.

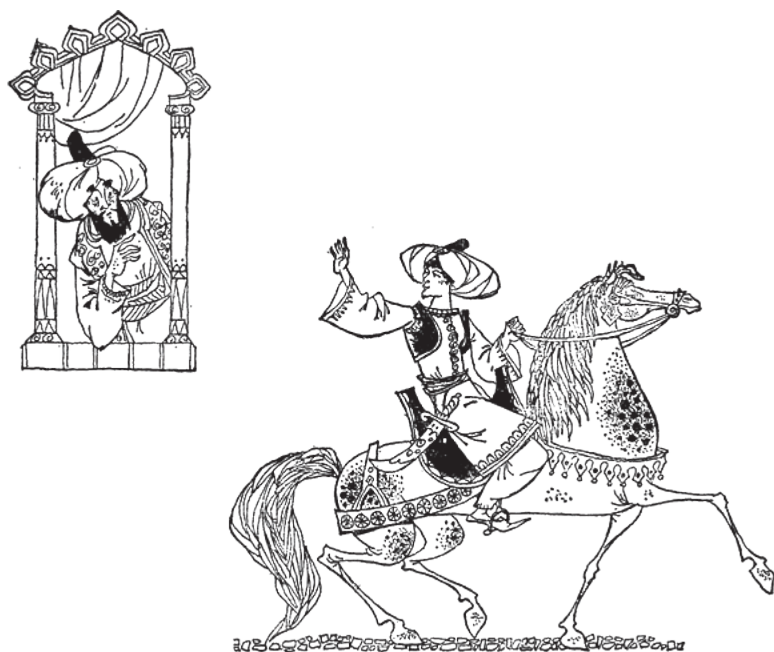
Atunci mama ta m-a rugat cu lacrimi în ochi să n-o iau în rîs, fiindcă zînele se supără ușor și binecuvîntarea lor se preschimbă în blestem.

I-am făcut pe plac și am tăcut. Era bolnavă și nu voiam s-o supăr. Și n-am mai pomenit multă vreme despre această întîmplare ciudată.

După șase ani, în ciuda tinereții ei, mama ta a simțit că i se apropie sfîrșitul. Mi-a încredințat fluierașul și mi-a cerut să-i făgăduiesc că ți-l voi da în ziua cînd vei împlini douăzeci de ani și să nu te las să pleci din casa părintească nici cu un ceas mai devreme. Apoi și-a dat sufletul. Iată darul – a zis Benezar, scoțînd dintr-o mică besactea un fluieraș de argint atîrnat de un lanț lung de aur. Ți-l dau astăzi, la optsprezece ani, în loc de douăzeci, deoarece pleci, și cine știe dacă nu mă voi alătura strămoșilor mei pînă la-ntoarcerea ta. Nu văd nici un temei să mai rămîi încă doi ani aici, numai ca să împlinești dorința temătoarei tale mame. Ești un băiat de ispravă, isteț, mînuiești armele cu iscusința unui tînăr de douăzeci și patru de ani și socot că ești tot atît de înțelept ca și cînd ai avea douăzeci de ani. Pleacă, așadar, sănătos și, de te vei afla în clipe de bucurie sau te va lovi o nenorocire – păzească-te Cerul de așa ceva – îndreaptă-ți gîndul către părintele tău.

Așa a grăit Benezar din Bassora la plecarea fiului său. Mișcat, Said și-a luat rămas bun de la el, și-a prins lănțișorul de gît, a vîrît fluierașul la brîu, a încălecat și a pornit spre locul unde se adunau caravanele ce porneau spre Mecca. În scurt timp s-au strîns vreo optzeci de cămile și multe sute de călăreți. Caravana a pornit și, odată cu ea, a ieșit și Said pe porțile Bassorei, orașul lui de baștină, pe care nu avea să-l mai vadă vreme îndelungată.

La început, noutatea unei astfel de călătorii și lucrurile nemaivăzute pe care le întîlnea, l-au cucerit. Dar cînd s-a apropiat de deșert, trecînd prin locuri din ce în ce mai pustii, au început să-i roiască prin minte tot felul de gînduri, să-i răsune în urechi cuvintele de rămas bun ale tatălui său, Benezar.

Atunci a scos fluierașul, s-a uitat la el, l-a întors pe toate părțile și în cele din urmă l-a dus la gură, vrînd să afle cît de limpede și de frumos îi era sunetul. Fluierașul a rămas însă mut. Said și-a umflat obrajii și-a suflat încă o dată din răsputeri dar n-a izbutit să scoată nici un sunet. Furios pe darul acesta atît de nefolositor, l-a vîrît la brîu. Curînd, însă, gîndurile i-au zburat iarăși spre vorbele tainice rostite de maică-sa. Auzise și el despre zîne, dar în Bassora nu știa ca vreunul din oamenii pe care-i cunoștea să fi fost ocrotit de o ființă supranaturală. Toate întîmplările de felul acesta erau povestite de obicei ca și cum s-ar fi petrecut în țări îndepărtate și în timpuri străvechi. Said era deci încredințat că pe vremea lui nu mai existau astfel de năluci, sau că, în orice caz, zînele nu mai veneau pe pămînt și nu se mai amestecau în soarta oamenilor. Dar deși era convins că așa stăteau lucrurile, gîndul că cu mama lui se petrecuse ceva tainic, supranatural, nu-i dădea pace. Așa merse el călare, visînd, din zori și pînă-n seară. Cu ceilalți călători nu se amesteca în vorbă și nici măcar nu auzea cîntecele și rîsetele acestora.

Said era un tînăr tare chipeș. Avea privirea semeață, dîrză și gura minunat croită. Deși foarte tînăr, în întreaga sa făptură era atîta

demnitate cum rar întîlneai la această vîrstă: ținuta sa pe cal, dreaptă și mlădioasă în același timp, straiele războinice cu care era îmbrăcat, totul atrăgea privirile călătorilor. Un drumeț mai vîrstnic, care călărea lîngă el, s-a apropiat de dînsul, încercînd cu fel și fel de întrebări să-i iscodească și mintea. Said, învățat să respecte bătrînețea, a răspuns cu modestie, dar cu înțelepciune și chibzuință, așa că bătrînul a rămas încîntat. Deoarece însă tînărul se gîndea toată ziua numai la un singur lucru, a adus vorba și de lumea tainică a zînelor și pînă la urmă l-a întrebat pe bătrîn, deschis, dacă el crede că există zîne, duhuri bune sau rele care-i iau pe oameni sub oblăduirea lor sau îi prigonesc.

Bătrînul și-a netezit barba, a clătinat din cap și a zis:

— N-aș putea să-ți spun că n-au existat astfel de povești, dar eu n-am văzut niciodată un pitic sau vreun uriaș din poveste, vreun vrăjitor sau o zînă.

Apoi i-a istorisit tînărului o sumedenie de basme minunate. Amețit de atîtea povești, Said a început să creadă că toate cîte se petrecuseră la nașterea sa – schimbarea vremii, mireasma dulce de trandafiri și zambile – fuseseră niște semne bune, prevestitoare de noroc, că se afla sub ocrotirea unei zîne puternice și mărinimoase și că primise fluierașul în dar ca s-o cheme pe zînă la nevoie. Toată noaptea a visat numai castele, cai năzdrăvani, duhuri și alte ciudățenii, cutreierînd pînă în zori țara basmelor.

Din păcate, însă, a doua zi și-a dat seama că toate nălucirile care i se năzăreau și-n vis, și cînd era treaz, se destrămau ca fumul.

Caravana mergea din zori și pînă-n noapte, cu pas domol, iar Said călărea mereu lîngă bătrîn. Deodată, într-o zi, undeva în zare s-au ivit niște umbre întunecate. Unii spuneau că sînt dune de nisip, alții credeau că se îngrămădiseră nori negri, iar alții socoteau că le ieșise în cale o altă caravană. Bătrînul, care bătuse de multe ori aceste drumuri, strigă însă cu glas tare că-i pîndește o mare primejdie – se apropie o ceată de tîlhari. Bărbații au pus mîna pe arme și s-au așezat roată în jurul femeilor și a cămilelor încărcate cu mărfuri, gata de apărare.

Umbra întunecată se mișca încet în pustiu, aidoma unui stol uriaș de berze, gata să-și ia zborul către zări străine. Se apropia însă din ce în ce mai repede și, curînd, au început să se deslușească oamenii cu sulițele lor, năpustindu-se ca fulgerul asupra caravanei.

Bărbații s-au apărat vitejește, dar cei peste patru sute de tîlhari i-au înconjurat din toate părțile; ucideau de departe călătorii, iar la urmă s-a ajuns la luptă cu sulițele.

În clipele acelea cumplite, Said, care lupta vitejește în fruntea tuturor, și-a amintit de fluierașul său, l-a scos repede, l-a dus la gură și a suflat în el, dar l-a lăsat să cadă dezamăgit. Fluierașul nu scotea nici un sunet. În deznădejdea sa, furios, el a slobozit o săgeată drept spre pieptul unui tîlhar care-i atrăsese luarea-aminte prin veșmintele lui strălucitoare. Arabul s-a clătinat și a căzut de pe cal.

— Alah! Ce-ai făcut, tinere? a strigat bătrînul de lîngă el. Sîntem pierduți cu toții!

Într-adevăr, așa părea să fie. Cînd l-au văzut pe omul acela prăbușindu-se, tîlharii s-au repezit ca scoși din minți, cu niște urlete înfricoșătoare, spre caravană, împrăștiind într-o clipă puținii supraviețuitori teferi. Cît ai clipi din ochi, Said s-a pomenit înconjurat de cinci-șase oameni. El mînuia însă sulița cu atîta îndemînare, încît nimeni nu îndrăznea să se apropie de el. În cele din urmă, unul dintre tîlhari a întins arcul, dar cînd a vrut să dea drumul săgeții, cineva

l-a oprit cu un semn. Tînărul se aștepta la un nou atac, dar, înainte de a se dezmetici, unul dintre tîlhari i-a aruncat un laț după gît. Zadarnic s-a străduit Said să rupă lațul, acesta se strîngea din ce în ce mai tare și tînărul a căzut în mîinile tîlharilor.

Caravana a fost nimicită, iar puținii supraviețuitori au căzut prinși. Tîlharii, care se adunaseră din mai multe triburi osebite, și-au împărțit prinșii și prada. Apoi unii au luat-o spre miazăzi, iar ceilalți spre soare-răsare. Said mergea străjuit de patru călăreți înarmați, care îl priveau cu ură și-l împroșcau cu sudălmi. Se dumirise că omul pe care-l ucisese fusese pesemne de neam mare, poate chiar un bei. Îl aștepta robia – care era mai rea decît moartea – și de aceea era mulțumit că stîrnise furia întregii cete, fiind convins că va fi ucis de îndată ce vor ajunge în tabără. Străjerii lui îi pîndeau fiecare mișcare și, de cîte ori întorcea capul, îl amenințau cu sulițele. Dar odată, cînd calul unuia dintre ei s-a poticnit, el a izbutit să întoarcă repede capul și, spre marea lui bucurie, l-a zărit pe bătrînul său tovarăș de drum pe care-l crezuse mort.

În sfîrșit din depărtare se iviră niște corturi, înconjurate de un pîlc de copaci. Aflînd de la tîlhari cele întîmplate, copii și femei le ieșiră ca un șuvoi în întîmpinare și începură să răcnească. Toate privirile se îndreptau către Said. Își ridicau pumnii amenințători, iar vorbele de ocară curgeau valuri.

— Iată-l, strigau ei, pe ucigașul marelui Almansor, viteazul vitejilor! Moarte lui! Azvîrliți-i trupul să i-l sfîșie șacalii!

S-au năpustit apoi ca o vijelie asupra lui Said, zvîrlind cu scurtături, cu bulgări de pămînt și cu ce le cădea în mînă. Tîlharii abia reușeau să stăvilească mulțimea plină de ură.

— Dați-vă la o parte, muierilor! Și voi, țîncilor! au strigat ei, împrăștiind mulțimea cu sulițele. L-a ucis pe marele Almansor în luptă și-i drept să moară, dar nu de mîna unei muieri, ci de sabia unui viteaz.

Trecînd printre corturi, ajunseră într-o piață unde s-au oprit. Prinșii au fost legați doi cîte doi, iar prada fuse dusă în corturi. Pe Said l-au legat însă singur și l-au tîrît într-un cort mare, unde se afla un bătrîn îmbrăcat în veșminte de preț. Înfățișarea lui cumpănită și semeață arăta că era căpetenia cetei de tîlhari. Însoțitorii lui Said au intrat abătuți, cu capetele plecate.

— Strigătele muierilor îmi spun că s-a întîmplat o nenorocire, a zis bătrînul cel semeț, privind către tîlhari. Fețele voastre o mărturisesc. Almansor a fost răpus.

— Almansor a fost răpus, au răspuns oamenii, dar iată, Selim, stăpîn al deșertului, iată-l pe ucigașul său. L-am adus ca să-l judeci și să-i hotărăști soarta. Să fie străpuns de săgeți? Să-l ciuruim cu sulițele, să-l spînzurăm, să-l legăm de doi cai care să-i sfîșie trupul?

Cătînd înnegurat spre prins, care, deși în pragul morții, stătea mîndru în fața lui, Selim întrebă:

— Cine ești, străine?

Said îi răspunse scurt și fără vicleșug.

— L-ai ucis mișelește pe fiul meu? L-ai străpuns pe la spate cu o săgeată sau cu sulița? întrebă Selim mai departe.

— Nu, stăpîne, a răspuns Said. L-am ucis în luptă dreaptă, fățișă, pentru că pînă în clipa aceea doborîse opt tovarăși de-ai mei, în fața mea.

— Adevărat grăiește? i-a întrebat Selim pe oamenii care-l luaseră prins.

— Da, stăpîne, l-a ucis pe Almansor în luptă dreaptă, a răspuns unul dintre ei.

— Atunci a făcut ceea ce ar fi făcut oricare dintre noi, a răspuns Selim. A luptat împotriva vrăjmașului care i-a primejduit libertatea și viața. Dezlegați-l numaidecît!

Oamenii l-au privit mirați și i-au împlinit porunca în silă, șovăind.

— Ucigașul fiului tău, al viteazului Almansor, să rămînă în viață? a întrebat unul dintre tîlhari, aruncînd priviri mînioase spre Selim. Mai bine l-am fi ucis pe loc!

— Să rămînă în viață! a strigat Selim. Ba, mai mult, îl iau în cortul meu, ca parte ce mi se cuvine din pradă. Va rămîne în slujba mea.

Said nu știa cum să-i mulțumească. Oamenii însă au ieșit murmurînd mînioși. Femeile și copiii care așteptau în fața cortului osîndirea lui Said, cînd au aflat de hotărîrea bătrînului Selim, s-au pornit pe răcnete și urlete înfiorătoare, strigînd că vor răzbuna ei pieirea lui Almansor, pedepsindu-l pe ucigaș, dacă tatăl nu voia să-și răzbune fiul.

Ceilalți prinși au fost împrăștiați între felurite cete. Unora li s-a dat drumul ca să mijlocească răscumpărarea celor bogați, alții au fost trimiși ca păstori la turme, iar alții, care pînă atunci fuseseră slujiți de cîte zece robi, au fost puși la cele mai înjositoare corvezi. Cu Said, lucrurile stăteau însă altfel. Ce-i plăcea oare lui Selim la acest tînăr? Firea lui cutezătoare, vitejească, sau poate pe bătrîn îl îmblînzise vraja tainică a unei zîne bune? Ce anume, nu se știe, dar Said trăia în cortul bătrînului nu ca o slugă, ci ca un fiu. Simpatia de neînțeles a bătrînului îi atrăgea însă vrăjmășia celorlalți slujitori. Toți îl priveau cu dușmănie, ba uneori, cînd trecea singur prin tabără, auzea cuvinte de ocară și blesteme. Alteori îi șuierau săgeți pe dinainte, dar el socotea că nu-l nimereau datorită fluierașului pe care-l purta încă la piept și care-l ocrotea. Se plîngea adesea lui Selim că viața îi era în primejdie, dar acesta îi căuta zadarnic pe cei ce încercau să-l ucidă; ceata întreagă făcea zid, ca unul, împotriva străinului. Într-o zi, Selim i-a spus:

— Trăgeam nădăjde că-l vei putea înlocui pe fiul meu, ucis de mîna ta, dar nu-i cu putință. Nici tu, nici eu nu purtăm vreo vină că nu se poate. Toți s-au înverșunat împotriva ta, iar eu nu te voi mai putea apăra multă vreme. Ce ne-ar folosi dacă i-aș pedepsi pe vinovați după moartea ta? De aceea, cînd ai mei se vor întoarce de pe drumul lor de pradă, le voi spune că tatăl tău mi-a trimis bani pentru răscumpărarea ta și voi porunci să fii însoțit de cîțiva oameni de încredere prin deșert.

— Cum aș putea să-mi încredințez viața altcuiva în afară de tine? l-a întrebat Said, îngrijorat. Nu mă vor ucide oare pe drum?

— Jurămîntul pe care-l vor face înainte de a pleca, jurămînt pe care nimeni n-a cutezat încă să-l calce, îi va opri să se atingă de viața ta, a răspuns Selim foarte liniștit.

Au trecut cîteva zile. Oamenii s-au întors în tabără. Selim s-a ținut de cuvînt. I-a dăruit tînărului arme, veșminte și un cal, a adunat războinicii, a ales cinci însoțitori pentru Said și i-a pus să facă un jurămînt cumplit că nu se vor atinge de nici un fir de păr din capul lui, apoi s-a despărțit de Said cu lacrimi în ochi.

Cei cinci bărbați călăreau lîngă Said, posomorîți și tăcuți, prin deșert. Le venea foarte greu să-și țină jurămîntul. Said știa asta foarte bine și era îngrijorat, mai ales fiindcă doi dintre însoțitorii lui fuseseră de față cînd îl ucisese pe Almansor.

Trecură opt ceasuri și deodată Said îi auzit șoptind între ei și le văzu fețele întunecîndu-se și mai mult. Se strădui să deslușească ce spuneau, dar vorbeau o limbă cunoscută numai de ei, pe care o foloseau doar cînd puneau la cale ceva tainic și primejdios.

Selim, care voise să-l aibă pe Said totdeauna lîngă el, își pierduse multe ceasuri ca să-l învețe graiul acesta tainic, dar Said, ascultînd, nu a aflat lucruri prea îmbucurătoare.

— Iată, aici s-a întîmplat, a zis unul dintre însoțitori. Aici ne-am năpustit asupra caravanei și aici a căzut viteazul vitejilor, răpus de un băiețandru.

— E drept că vîntul a șters urmele calului său, a zis altul, dar eu nu le-am uitat.

— Și, spre rușinea noastră, cel care l-a ucis trăiește. Și mai e și slobod. Cînd s-a mai auzit ca un părinte să nu răzbune moartea singurului său fiu? Se vede că Selim a îmbătrînit și a dat în mintea copiilor.

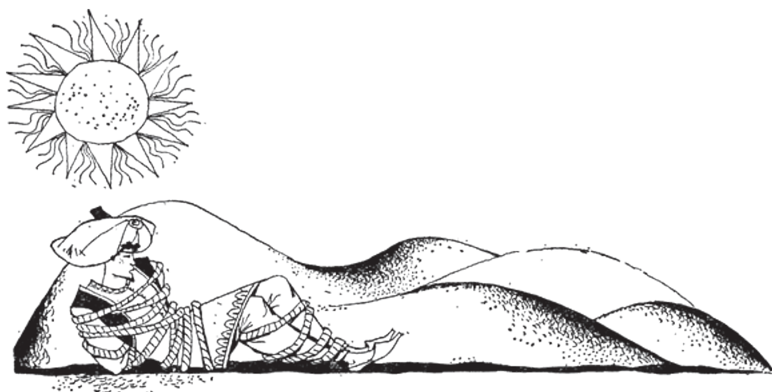
— Dacă părintele său nu o face, a spus cel de-al patrulea, datori sînt prietenii să-l răzbune pe cel căzut. Aici, pe locul acesta, trebuie să-l răpunem. Așa s-a statornicit obiceiul din moși-strămoși.

— Dar ne-am legat cu jurămînt față de bătrîn, a strigat al cincilea. Nu ne este îngăduit să-l ucidem, nu ne putem călca jurămîntul.

— E adevărat că am jurat, au răspuns ceilalți, dar nu se poate ca un ucigaș să scape nevătămat din mîinile dușmanilor săi.

— Stați! a strigat cel mai înnegurat dintre toți. Bătrînul Selim e un om înțelept, dar nu chiar atît pe cît pare. I-am jurat noi că-l vom duce pe flăcăul acesta într-un loc sau într-altul? Nicidecum. Am făcut legămînt numai cu privire la viața lui și viața i-o vom dărui. Dar arșița soarelui și colții ascuțiți ai șacalilor ne vor răzbuna! Să-l legăm burduf și să-l lăsăm aici.

Astfel a grăit tîlharul. Said, știind ce-l așteaptă, nu l-a ascultat pe tîlhar pînă și-a isprăvit vorba. Smucind calul, i-a dat pinteni și a pornit în zbor peste întinsuri, ca o pasăre. Cei cinci războinici și-au pierdut cumpătul doar o clipă. Apoi, iscusiți în urmărirea fugarilor, s-au împrăștiat gonind în dreapta și în stînga lui Said. Meșteri în tainele călăriei prin deșert, doi dintre tîlhari au întrecut cît ai clipi bidiviul fugarului și s-au întors apoi spre el. Said a încercat să-i ocolească, dar l-au întîmpinat ceilalți doi, la care s-a alăturat și al cincilea, care-l ajunsese din urmă. Nu puteau folosi arme, fiindcă juraseră să nu-l ucidă; au zvîrlit însă și de data aceasta un laț cu care l-au prins, l-au tras de pe cal, lovindu-l fără milă, și l-au legat de rnîini și de picioare. Așa, legat fedeleș, l-au părăsit pe nisipul fierbinte al deșertului.

Said le-a cerut îndurare, le-a făgăduit aur pentru răscumpărarea sa, dar ei au încălecat rîzînd și au pornit în galop. Cîteva clipe a mai răsunat în depărtare tropotul ușor al copitelor. Said se socotea pierdut. Se gîndea cît de îndurerat va fi bătrînul său tată cînd va vedea că fiul său nu se mai întoarce acasă. Se gîndea la nenorocita lui soartă care-l hărăzise morții atît de timpuriu. Ce mai aștepta altceva decît

să-și sfîrșească viața în mijlocul nisipurilor fierbinți ale deșertului, să se stingă încet, mistuit de sete sau sfîșiat în bucăți de colții unui șacal?

Soarele se înălța tot mai sus, dogorindu-i tîmplele. Și-a mișcat trupul anevoie, ca să-l ferească din bătaia razelor, dar zadarnic. Arșița îl chinuia tot mai tare. Tot zvîrcolindu-se sub razele soarelui, i-a căzut fluierașul de la piept. După multă caznă a izbutit să-l ducă la gură. Dar degeaba a suflat în el, fiindcă nu a scos nici un sunet: rămînea nepăsător, chiar și în starea de plîns în care se afla stăpînul lui. Atunci Said și-a plecat capul deznădăjduit și s-a lăsat pradă arșiței. Curînd a căzut într-o toropeală adîncă.

După mai multe ceasuri l-au trezit niște zgomote din apropiere și s-a simțit apucat de umeri. Lăsă să-i scape un urlet de groază, fiindcă se gîndea că nu putea fi decît un șacal care se pregătea să-l sfîșie. Dar apoi s-a simțit apucat și de picioare și și-a dat seama curînd că nu era vorba de ghearele unui șacal, ci de mîinile grijulii ale unui om. A auzit și niște glasuri șoptind:

— Trăiește, dar crede că-i sîntem vrăjmași.

În cele din urmă Said a deschis ochii și a zărit aplecat deasupra lui chipul unui bărbat scund și rotofei, cu ochi mici și barbă lungă. Acesta i-a vorbit prietenos, l-a ajutat să se ridice și i-a dat să mănînce și să bea. I-a povestit apoi că era neguțător la Bagdad, că-l chema Kalum Bek și că făcea negoț cu șaluri și văluri scumpe pentru femei. Călătorise cu treburi și-acum se afla în drum spre casă. Îl descoperise pe Said într-o stare de plîns, zăcînd pe jumătate mort în nisip. Îi atrăseseră luarea-aminte veșmintele sale de preț și nestematele sclipitoare de pe pumnalul său. Făcuse tot ce îi stătuse în puteri să-l readucă la viață și izbutise.

Tînărul i-a mulțumit că-i scăpase viața. Desigur că fără ajutorul acestui drumeț ar fi pierit în chip jalnic. Fiindcă nu putea călători mai departe singur și nici nu voia să străbată deșertul pe jos, neînsoțit, a primit cu recunoștință un loc pe una din cămilele greu împovărate ale neguțătorului și s-a hotărît deocamdată să se ducă cu el la Bagdad. Acolo putea să găsească alți călători care se îndreptau spre Bassora și cărora voia să li se alăture.

Pe drum, negușătorul i-a povestit despre înțeleptul stăpîn al drept-credincioșilor, Harun al Rașid. I-a istorisit despre dragostea acestuia pentru dreptate și despre priceperea cu care știa să judece pricinile cele mai încîlcite, dîndu-le o dezlegare firească și înțeleaptă. I-a povestit între altele întîmplarea cu frînghierul și aceea cu un chiup cu măsline, istorii pe care le știa orice copil, dar care pe Said îl umpleau de uimire.

— Stăpînul nostru, cîrmuitorul credincioșilor, continuă negușătorul, e un om minunat. Dacă-ți închipui că doarme ca oamenii de rînd, te înșeli amarnic. Se odihnește numai două-trei ceasuri în zori și-atîta tot. Știu toate acestea de la marele cămăraș al lui, Messour, care mi-e văr și nu suflă de obicei o vorbă despre tainele califului. Totuși, de dragul rubedeniei noastre, văzîndu-mă atît de curios, mai pomenește din cînd în cînd despre apucăturile stăpînului său. Așadar, în loc să doarmă ca alți oameni, califul se furișează noaptea pe străzile Bagdadului, și nu-i săptămînă să nu dea peste vreo întîmplare însemnată. Trebuie să știi, așa cum se vede și din povestea chiupului cu măsline, care e tot atît de adevărată pe cît de netăgăduite sînt cuvintele Profetului, că nu umblă călare, străjuit de paznici sau însoțit de un alai falnic, nu umblă îmbrăcat cu veșminte strălucite și urmat de vreo sută de făclieri, cum ar putea să facă dacă ar vrea, ci, dimpotrivă, cutreieră orașul ba în straie de negușător, ba de corăbier, ba de ostaș, ba de muftiu. Așa colindă el Bagdadul, să vadă dacă toate merg bine și sînt în bună rînduială. Aceasta este pricina pentru care nicăieri oamenii nu se poartă atît de cuviincios cu orice om de rînd care le iese în cale, ca la Bagdad, căci s-ar putea prea bine să fie un biet arab care se întoarce din deșert, dar și califul în persoană. Și, vorba ceea, nuielele pentru spinarea locuitorilor din Bagdad găsești cîte vrei prin împrejurimi.

Așa a grăit negușătorul, și Said, cu toate că dorul de tatăl său îi ardea inima, s-a bucurat să vadă Bagdadul și pe vestitul Harun al Rașid.

După zece zile au sosit la Bagdad, și tînărul Said a rămas încîntat de minunățiile acestui oraș, care atinsese pe vremea aceea

culmea strălucirii. Neguțătorul l-a poftit la el acasă, iar tînărul a primit cu plăcere căci în vălmășagul orașului văzuse că în afară de aer, de apa Tigrului și de un culcuș pentru noapte, pe treptele unei geamii nu capeți nimic fără plată.

Trecu o zi de la sosirea lor. Said tocmai se gătise cu straiele sale de preț și-și spunea că, înveșmîntat astfel, ca un falnic războinic, se va putea arăta pe străzile Bagdadului fără să se rușineze, ba, dimpotrivă, va atrage privirile trecătorilor asupra sa. Pe cînd se gîndea el așa, neguțătorul a intrat în încăpere și, zîmbind cu tîlc, și-a netezit barba, spunînd:

— Toate-s bune, tinere! Dar ce se va alege de tine? Mi se pare că ești un mare visător. Nu te gîndești defel la ziua de mîine. Sau ai atîția bani ca să poți duce un trai pe măsura veșmintelor tale?

— Dragă jupîne Kalum Bek, a răspuns tînărul, încurcat și înroșindu-se, e drept că nu am bani, dar poate că vrei să mă împrumuți cu o mică sumă ca să mă întorc acasă. Tatăl meu o să ți-o dea îndărăt pînă la ultimul ban.

— Tatăl tău, flăcăule? i-a strigat neguțătorul, izbucnind în rîs. Se vede treaba că soarele te-a bătut rău la cap. Socoți că te cred pe cuvînt, că iau drept bune toate bazaconiile pe care mi le-ai înșirat în deșert, cum că tatăl tău ar fi un om avut din Bassora, că ai fi singurul său fecior, că ai fost prins de tîlhari, că ai trăit multă vreme în tabăra lor și cîte și mai cîte? Chiar din clipa cînd îmi povesteai toate acestea, m-am mîniat pe tine. M-ai mințit cu nerușinare. Știu că la Bassora sînt mulți negustori, mai toți oameni bogați, am făcut doar negoț cu ei. Aș fi auzit fără doar și poate de un neguțător cu numele de Benezar, chiar dacă ar avea numai o avere de șase mii de tomani, dar fiindcă n-am auzit, sau ai mințit spunînd că ești de fel din Bassora, sau tatăl tău e un coate-goale și atunci n-am să-i împrumut haimanalei sale de fecior nici o lăscaie. Apoi lupta cu tîlharii în deșert! De mult nu s-a mai pomenit așa ceva... De cînd preaînțeleptul calif a asigurat drumurile caravanelor prin deșert, tîlharii n-au mai cutezat să prade o caravană sau să răpească oameni. Dacă s-ar fi întîmplat totuși așa ceva, vestea s-ar fi răspîndit cu iuțeala fulgerului; însă pe drumul pe care l-am străbătut n-am auzit nimic. Nici aici, la Bagdad, unde se adună oameni din

toate colțurile lumii, nu s-a vorbit despre o astfel de întîmplare. Asta e cea de-a doua minciună a ta, tinere neobrăzat!

Alb ca varul de mînie și de supărare, Said a voit să-l întrerupă pe bondocul răutăcios, dar acesta a strigat mai tare decît el, dînd din mîini:

— Și al treilea neadevăr, mincinos nerușinat, e povestea din tabăra lui Selim. Numele de Selim e prea binecunoscut de toți, dar Selim e cunoscut ca tîlharul cel mai cumplit și mai crud dintre toți. Atunci cum îndrăznești tu să spui că l-ai omorît pe fiul său și nu te-a tăiat în bucăți pe loc? Mergi atît de departe cu neobrăzarea, încît vorbești despre lucruri cu neputință de crezut, că Selim însuși te-ar fi apărat de-ai lui, că te-ar fi primit în cortul său și că ți-ar fi dat drumul fără bani de răscumpărare, în loc să te spînzure de primul copac, el care a spînzurat deseori călători numai ca să le vadă mutra cînd sînt cu lațul de gît! Ah, ce minciuni sfruntate!

— N-am ce să mai adaug, a strigat tînărul. Jur însă pe sufletul meu și pe barba Profetului că tot ce-am spus e adevărat!

— Juri pe sufletul tău? strigă negușătorul. Pe sufletul tău negru și mincinos? Cine să te creadă? Și juri pe barba Profetului, tu, căruia nici nu i-a crescut barba? Cine să se încreadă în tine?

— E drept că n-a fost nimeni de față, a urmat Said, dar nu m-ai găsit legat și într-o stare de plîns?

— Asta nu dovedește nimic, a răspuns negușătorul. Ești înveșmîntat ca un tîlhar de vază și, cine știe, poate că ai vrut să lovești pe careva mai tare decît tine care te-a biruit și te-a legat.

— Aș vrea să-l văd pe acela sau chiar pe aceia, a răspuns Said, care sînt în stare să mă doboare și să mă lege! O pot face numai dacă-mi aruncă un laț de gît pe la spate. E drept că, stînd în bazar, n-ai de unde să știi ce poate un bun mînuitor de arme. Totuși mi-ai scăpat viața și-ți mulțumesc. Ce ai de gînd să faci cu mine? Dacă nu mă ajuți, voi fi nevoit să cerșesc, dar nu vreau să cer de pomană celor de seama mea. Voi încerca să vorbesc cu califul.

— Nu mai spune! a zis negușătorul, cu un zîmbet batjocoritor. Nu mai vrei să stai de vorbă cu nimeni în afară de preamilostivul nostru stăpîn? Asta zic și eu cerșetorie fudulă! Zău așa! Dar să nu uiți,

tinere și neprețuite domn, că drumul spre calif trece pe la vărul meu Messour, și e de ajuns o singură vorbă ca să atrag atenția cămărașului măritului calif cu ce meșter în scorneli are de-a face. Totuși mi-e milă de tinerețea ta, Said! Te-ai mai putea îndrepta, ar mai putea ieși ceva din tine. Hai în prăvălia mea din bazar, să-mi slujești timp de un an. După ce trece anul. dacă nu vrei să mai rămîi la mine, îți plătesc simbria și te las să te duci unde dorești: la Alep sau la Medina, la Stambul sau la Bassora, din partea mea chiar și la ghiauri. Îți dau răgaz de gîndire pînă la amiază. De primești, bine, iar de nu, îți socotesc pe un preț de nimic cheltuielile călătoriei și locul ce l-ai ocupat pe cămilă, îți iau veșmintele și tot ce ai, ca să mă despăgubesc, și te-arunc în uliță. N-ai decît să cerșești unde vrei: la calif, la muftiu, la geamie sau la bazar.

Vorbind astfel, hainul negustător a plecat, lăsîndu-l singur pe nefericitul tînăr. Said l-a urmărit cu o privire plină de dispreț. Neomenia acestui om, care-l ademenise cu bună știință, aducîndu-l în casa lui spre a și-l face slugă, întrecea orice măsură. Ar fi vrut să fugă, dar ferestrele erau zăbrelite și ușa încuiată. Deși nu putea să se împace cu gîndul acesta, s-a hotărît să primească deocamdată slujba negustătorului, în bazar. N-avea încotro. Chiar dacă izbutea să fugă, nu putea să ajungă la Bassora fără bani. Între timp, trebuia să-l vadă neapărat pe calif și să-i ceară ajutorul.

A doua zi, Kalum Bek și-a dus sluga cea nouă la prăvălia din bazar. I-a arătat șalurile, vălurile și celelalte mărfuri cu care făcea negustătorie și l-a învățat ce avea de făcut. Iată care era treaba lui Said: îmbrăcat cu veșminte de slugă de negustător în locul celor de războinic, trebuia să stea în fața dughenei, cu un șal într-o mînă și cu un văl minunat în cealaltă, să-i îmbie pe trecători, bărbați și femei, să le arate mărfurile, să le spună prețul și să-i îndemne să cumpere. Abia atunci a înțeles Said pentru ce îl alesese Kalum Bek tocmai pe el pentru treaba asta. Kalum Bek era un bătrînel bondoc, hîd și, cînd stătea în fața ușii chemînd mușteriii, atît vecinii, cît și trecătorii îl luau peste picior, copiii îl batjocoreau, iar femeile îi ziceau sperietoare. La Said însă toată lumea se uita cu drag. Tînăr, chipeș, zvelt, el îmbia mușteriii cuviincios și se pricepea să țină șalul sau vălul cu grație și îndemînare.

Cînd a văzut că de cînd stătea Said la ușă mușteriii se îmbulzeau în prăvălia sa, Kalum Bek a început să se poarte mai cumsecade cu

sluga lui, să-i dea o mîncare mai bună și să-l îmbrace cu veșminte mai arătoase. Dar Said nu se simțea defel mișcat de bunăvoința stăpînului său și-și frămînta mintea zi și noapte cum să ajungă cu bine în orașul său de baștină.

Într-o zi, fiind dever bun, toți hamalii plecaseră cu poverile în spinare spre casele cumpărătorilor; în dugheana basmagiului a intrat o femeie. A făcut cumpărături și a cerut să i le ducă cineva acasă în schimbul unui bacșiș.

— Peste o jumătate de ceas, tot ce ați cumpărat va fi la dumneavoastră acasă, a răspuns Kalum Bek. Vă rog să aveți răbdare. Sau, dacă nu, luați-vă un hamal din altă parte.

— Ce fel de negutător ești dumneata? Vrei să-ți încredințezi mușteriii pe mîna unor hamali străini? exclamă femeia. Un necunoscut ar putea să fugă cu toate cumpărăturile în învălmășeala asta. Atunci pe cine trag la răspundere? Nu, nu! După legile negoțului, dumneata ești dator să-mi dai pe cineva care să-mi ducă pachetul acasă.

— Așteptați, vă rog, doar o jumătate de ceas, cinstită doamnă, a rugat-o negutătorul învîrtindu-se în jurul ei tot mai îngrijorat. Toți oamenii mei sînt plecați...

— E o prăvălie proastă aceea care nu are totdeauna la îndemînă destui slujitori, a răspuns femeia cea cîrcotașă. Dar iată, văd aici un tînăr pierde-vară. Hai, flăcăule, ia-mi pachetul și vino după mine.

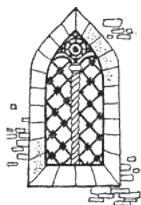
— Stați, stați! a strigat Kalum Bek. Tînărul e firma mea, crainicul meu, atrage mușteriii. Nu poate să plece!

— Fleacuri! a răspuns bătrîna doamnă și, fără multă vorbă, i-a vîrît lui Said pachetul sub braț. Dacă negoțul dumitale are nevoie de un tînăr pierde-vară drept firmă, înseamnă că negustorul e nepriceput și marfa e proastă! Hai, flăcăule, o să primești și tu un bacșiș pe ziua de azi!

— În numele lui Ariman și al tuturor duhurilor rele, du-te în goana mare, i-a șoptit Kalum Bek slujitorului său, și întoarce-te cît mai repede. Dacă mă mai împotrivesc, zgripțuroaica mă face de rîs în tot bazarul.

Said s-a luat după femeie, care străbătu piața și ulițele mai iute decît îi îngăduia vîrsta. În sfîrșit s-a oprit în fața unei clădiri impunătoare, a bătut în poartă, ușile s-au deschis și ea a urcat o scară de

marmură, făcîndu-i semn lui Said s-o urmeze. În cele din urmă au ajuns într-o sală înaltă și mare, mai măreață, mai strălucitoare decît tot ceea ce văzuse Said pînă atunci.

Acolo, bătrîna s-a așezat istovită pe o pernă, i-a făcut semn tînărului să pună jos pachetul, i-a întins un bănuț de argint și i-a poruncit să plece.

Cînd a ajuns la ușă, o voce gingașă, cristalină l-a strigat: „Said!" Mirat că-l cunoștea cineva, s-a întors și a văzut pe pernă, în locul bătrînei, o tînără de o frumusețe răpitoare, înconjurată de nenumărați robi și de o sumedenie de slujnice. Mut de uimire, Said a încrucișat brațele și a făcut o temenea adîncă.

— Said, dragul meu! a zis doamna. Oricît de rău mi-ar părea de suferințele pe care le-ai îndurat și care te-au adus la Bagdad înainte de a împlini douăzeci de ani, să știi totuși că numai aici poți găsi dezlegarea ursitei tale. Mai ai fluierașul, Said?

— Fără îndoială! a strigat Said, bucuros, scoțînd lănțișorul de aur. Dumneavoastră sînteți cumva zîna cea bună care mi l-a dăruit la nașterea mea?

— Am fost prietena mamei tale, a răspuns zîna, și voi rămîne și prietena ta atîta timp cît vei fi om de treabă. Vai, de cîte suferințe ai fi scăpat, dacă nechibzuitul tău tată mi-ar fi urmat sfatul!

— Ei, pesemne că așa mi-a fost scris! a răspuns Said. Dar, preacinstită zînă, înhămați, rogu-vă: un vînt năsprasnic de miază-noapte, soare-răsare, la caleașca dumneavoastră de nori, ca să mă ducă în cîteva clipe spre Bassora, la tatăl meu. Acolo voi aștepta cuminte să treacă cele șase luni pînă voi împlini douăzeci de ani.

Zîna a zîmbit:

— Știi cum să vorbești cu noi, a răspuns ea, dar nu-i cu putință, sărmane Said! Atîta vreme cît te afli în afara casei tale părintești, n-am nici o putere și nu pot folosi nici o vrajă pentru tine. Nici măcar din ghearele nemernicului de Kalum Bek nu te pot scoate! El stă sub oblăduirea puternicei tale vrăjmașe.

— Va să zică, n-am numai o prietenă binevoitoare, ci și o vrăjmașă? a întrebat Said. Cred că am simțit deseori mîna ei. Dar nu mă puteți ajuta oare nici măcar cu un sfat? Să mă duc la calif și să-i cer ocrotirea? E un om înțelept și mă va sprijini împotriva lui Kalum Bek.

— Da, Harun e om înțelept, a răspuns zîna, dar, din păcate, nici el nu-i decît om. Se încrede în marele său cămăraș, Messour, ca în el însuși. Și are dreptate, căci l-a pus la încercare și s-a dovedit o slugă credincioasă. Messour are și el încredere în prietenul său Kalum Bek ca în sine însuși. Dar el greșește, deoarece acesta e un om cîinos, cu toate că-i e rudă. Kalum e viclean și, de cum a sosit aici, a născocit o poveste în legătură cu tine, ponegrindu-te în fața lui Messour, iar acesta, la rîndul său, a istorisit totul califului. Așadar, chiar dacă ai pătrunde fără greutate în palatul lui Harun, ai fi rău primit, fiindcă el n-ar da crezare vorbelor tale. Dar te poți apropia de el și pe alte căi. Stă scris în stele că-i vei dobîndi bunăvoința.

— Îmi pare tare rău, a spus Said, mîhnit, că trebuie să-mi mai continui o vreme slujba în dugheana ticălosului de Kalum Bek. Dar îngăduiți-mi, preacinstită zînă, să vă rog numai un singur lucru. Am fost deprins de mic cu meșteșugul armelor și cea mai mare bucurie a mea e o întrecere cu sulițe, arcuri și săbii boante. Tinerii de neam din orașul acesta se întrec în fiecare săptămînă la astfel de jocuri. Dar numai bărbații desăvîrșit înveșmîntați și, mai ales, bărbații liberi au voie să intre în arenă călare, nu și o slugă de bazar. Dacă ați porunci să am și eu o dată pe săptămînă un cal, veșminte și arme și ați face astfel ca fața mea să nu fie ușor recunoscută...

— Iată o dorință vrednică de un tînăr nobil, a zis zîna. Tatăl mamei tale a fost omul cel mai viteaz din Siria și se pare că i-ai moștenit firea. Ține minte casa aceasta. În fiecare săptămînă vei găsi aici un cal și doi scutieri călări, precum și arme, veșminte și o licoare pentru obraz care să te facă de nerecunoscut. Și acum, Said, rămîi cu bine! Fii răbdător, înțelept și cinstit! Peste șase luni, fluierașul va răsuna, iar urechea Zulimei se va pleca pentru a-i prinde sunetul.

Tînărul și-a luat rămas bun de la minunata sa ocrotitoare, plin de recunoștință și prețuire. Și-a întipărit bine în minte casa și s-a îndreptat apoi spre bazar.

A sosit acolo la timp, ca să-l scape pe stăpînul său Kalum Bek dintr-o mare încurcătură. În fața dughenei era o zarvă cumplită. Niște ștrengari țopăiau pe lîngă negustor, batjocorindu-l, iar bătrînii rîdeau. Kalum Bek stătea singur în fața prăvăliei, tremurînd de mînie și

foarte rușinat, cu un șal într-o mînă și cu un văl în cealaltă. Priveliștea aceasta ciudată era însă urmarea unei întîmplări care se petrecuse în lipsa lui Said.

Kalum ieșise în locul chipeșului său slujitor în fața dughenei, pentru a chema mușteriii, dar nimeni nu cumpăra nimic de la o pocitanie ca el. Prin bazar tocmai treceau doi bărbați. Voiau să tîrguiască ceva pentru nevestele lor și se plimbau în sus și în jos, căutînd parcă pe cineva cu privirile. Kalum Bek i-a observat și, gîndindu-se la folosul lui, i-a îmbiat:

— Pe-aici, domnilor, pe-aici! Ce căutați? Am văluri frumoase, marfă aleasă!

— Moșule dragă, a răspuns unul dintre ei, or fi mărfurile tale cum or fi, dar nevestele noastre își au ciudățeniile lor. La noi în oraș s-a statornicit obiceiul ca vălurile să fie cumpărate numai de la frumosul vînzător Said. Dar ne învîrtim de o jumătate de ceas pe-aici și nu dăm de el. Dacă ne spui unde-l găsim, cumpărăm altă dată de la tine.

— Alahit Alah! a strigat Kalum Bek, rînjind prietenos. Profetul v-a îndreptat bine pașii. Îl căutați pe frumosul vînzător, ca să cumpărați văluri? Ei bine, intrați fără grijă, aici e locul lui, în prăvălia aceasta.

Unul dintre cumpărători a rîs de Kalum Bek, de făptura-i pocită și de vorba lui, cum că el ar fi chipeșul vînzător. Celălalt, însă, crezînd că negustorul voia să-și bată joc de ei, nu a rămas dator cu nimic și i-a aruncat vorbe grele de ocară ce-l scoaseră din sărite pe Kalum Bek. Acesta chemă vecinii, ca să depună mărturie că dugheana sa era cunoscută drept „prăvălia cu vînzătorul cel chipeș”, dar vecinii, care nu vedeau cu ochi buni cum se îmbulzeau mușteriii la el în ultima vreme, n-au vrut să-i facă voia. Atunci cei doi bărbați au tăbărît pe bătrînul mincinos, cum îi spuneau ei. Kalum se apără, mai mult țipînd și suduind decît lovind cu pumnii, și atrase astfel o mulțime de lume în fața prăvăliei sale. Jumătate din oraș știa cît de cărpănos și de josnic era și toți cei de față se bucurau de ghionții pe care-i primea; dar cînd unul din cei doi bărbați îl apucă pe bătrîn de barbă, s-a simțit și el apucat de braț și zvîrlit, cu o

smucitură, la pămînt, unde și-a pierdut turbanul, iar papucii i-au zburat cît colo.

Mulțimea, care s-ar fi bucurat să-l vadă pe Kalum Bek mîncînd o bătaie bună, a început să murmure, iar tovarășul celui doborît s-a întors spre cel care îndrăznise să-l zvîrle la pămînt pe prietenul său. Cînd a văzut însă în fața lui un tînăr înalt și voinic, cu ochi scînteietori, cu o înfățișare cutezătoare, nu a îndrăznit să-l lovească, mai ales că negustorul, salvat ca prin minune, a strigat arătînd spre tînăr:

— Ei, ce mai vreți? Iată-l, domnilor, iată-l pe Said, chipeșul meu vînzător!

Oamenii din jurul lor au pufnit în rîs, căci știau prea bine că lui Kalum Bek i se făcuse o nedreptate. Atunci străinul s-a ridicat rușinat de jos și s-a depărtat șchiopătînd, împreună cu tovarășul său. Nu le mai ardea de nici un șal și de nici un văl.

— O, tu, stea a tuturor vînzătorilor, podoabă a bazarului, a strigat Kalum, ducîndu-și slujitorul în prăvălie. Ai sosit cînd trebuia. Mi-ai sărit în ajutor la timp! Străinul acela zăcea întins pe jos cît era de lung, de parcă în viața lui n-ar fi stat în picioare, iar eu, eu, drept să-ți spun, dac-ai fi venit cu două clipe mai tîrziu, n-aș mai fi avut nevoie de bărbier, să-mi pieptene și să-mi ungă barba. Cu ce te pot răsplăti?

Numai mila care încolțise în inima lui Said îi condusese mîna, dar pornirea aceea se potolise și acum îi părea rău că-l scutise pe nemernicul acela de o bătaie zdravănă. „O duzină de peri mai puțin în barbă, își spunea Said, l-ar fi domolit, l-ar fi îmblînzit pe vreo zece zile.” Totuși căută să tragă folos din buna dispoziție a neguțătorului și îl rugă să-i lase o seară liberă pe săptămînă, ca să se plimbe sau să se îndeletnicească cu alte treburi. Kalum încuviință; își dădea seama că slujitorul acesta fără voie era prea deștept ca să fugă, deoarece nu avea bani și nici haine ca lumea.

Scurt timp după aceea Said își văzu visul împlinit. În prima miercuri, ziua cînd tinerii din floarea nobilimii se adunau într-o piață publică a orașului ca să se întreacă în lupte, el ceru să aibă seara liberă. După ce primi învoirea, se duse în ulița unde locuia zîna și bătu la poarta ce se deschise numaidecît. Slujitorii păreau că-l așteaptă, căci,

fără să-l întrebe ce dorește, l-au condus sus, pe o scară, într-o încăpere frumoasă. Acolo i-au dat o licoare ce trebuia să-l facă de nerecunoscut. Said și-a uns obrazul cu ea și s-a privit apoi într-o oglindă de metal. Era într-adevăr de nerecunoscut. Ars de soare, cu o barbă frumoasă, neagră, arăta cu cel puțin zece ani mai vîrstnic.

Apoi a fost dus într-o altă încăpere, unde a găsit felurite veșminte, care mai de care mai scumpe. Nici califului din Bagdad nu i-ar fi fost rușine să se îmbrace cu astfel de haine chiar în ziua în care, în plină strălucire a măreției sale, și-ar fi primit oastea trecînd pe dinainte-i. În afară de un turban făcut din cea mai subțire țesătură, cu un surguci din pene lungi de bîtlan, prins cu o pafta de diamante, și de un burnuz din brocart purpuriu, cu flori de argint. Said a mai găsit un pieptar din zale de argint, atît de mlădii, încît urmau întru totul mișcările trupului, și atît de dese, încît nici sulița, nici sabia nu le puteau străpunge. Un hanger de Damasc vîrît într-o teacă bogat împodobită, cu un miner bătut în nestemate, pe care Said le socotea neprețuite, întregea această îmbrăcăminte de războinic. Said avea acum ce-i trebuia și era bine înarmat. Cînd l-a văzut că iese pe ușă, unul dintre slujitori i-a întins o năframă de mătase, trimisă de stăpîna casei, pentru ca, atunci cînd avea să se șteargă cu ea pe obraz, să-i piară barba și culoarea negricioasă a pielii.

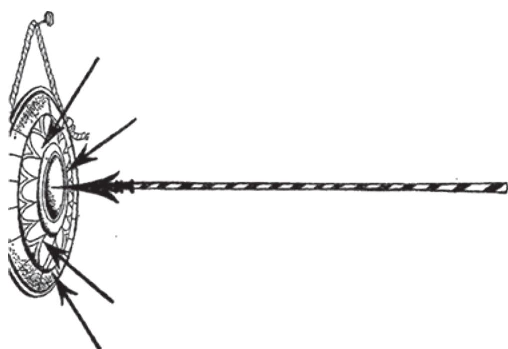
În curte așteptau trei armăsari mîndri. Said a încălecat pe cel mai falnic, slujitorii pe ceilalți doi și au pornit voioși în trap spre piața unde urmau să aibă loc întrecerile. Veșmintele strălucite și armele sale de preț atrăgeau privirile tuturor. Primit cu un murmur de uimire, necunoscutul a intrat călare în arena înconjurată de mulțime. Acolo se adunaseră cei mai de seamă și mai viteji tineri de neam ales din Bagdad. Chiar frații califului erau de față și-și jucau caii de colo-colo, cu sulițele întinse.

Said s-a apropiat de tinerii nobili. Nimeni nu l-a recunoscut. Fiul marelui vizir i-a ieșit în întîmpinare, împreună cu cîțiva prieteni, l-au salutat cu toată cinstirea cuvenită și l-au poftit să ia parte la întrecerile lor, întrebîndu-l cum se numește și de unde vine. Said a răspuns că-l cheamă Almansor și că vine de la Cairo, fiind în trecere prin Bagdad; că a auzit atîtea despre vitejia și iscusința tinerilor nobili din oraș încît, fără să stea mult pe gînduri, se hotărîse să vină să-i vadă și să-i cunoască mai îndeaproape.

Tinerilor le-a plăcut purtarea aleasă și firea cutezătoare a lui Said–Almansor. Au poruncit să i se aducă o suliță și l-au rugat să-și aleagă una din cele două tabere care se luau la întrecere. Luptele se dădeau fie între pîlcuri, fie între luptători neînsoțiți din aceste două tabere.

Înfățișarea lui Said atrăsese privirile tuturor, dar iscusința și iuțeala sa neobișnuite au stîrnit și mai multă uimire. Calul său era mai iute decît pasărea iar sabia îi vîjîia în mînă. Zvîrlea sulița ca pe un fulg spre țintă, de ziceai că era o săgeată slobozită de un arc sigur. Îi birui pe cei mai iscusiți din pîlcul potrivnic, iar la sfîrșitul întrecerii fu recunoscut ca învingător. Unul dintre frații califului și fiul marelui vizir, care luptaseră alături de el, l-au rugat să se lupte și cu ei. Pe Ali, fratele califului, l-a învins. Fiul marelui vizir însă i-a ținut piept cu atîta vitejie, încît, după o încăierare îndelungată, au hotărît să amîne sfîrșitul luptei pentru data viitoare.

A doua zi, de la un capăt la celălalt al Bagdadului se vorbea numai despre străinul cel chipeș, bogat și viteaz. Toți cei care-l văzuseră, chiar și cei învinși de el, erau încîntați de purtarea lui nobilă. Însuși Said auzea în prăvălia lui Kalum Bek laudele oamenilor pentru străinul cel viteaz, și toți erau plini de părere de rău că nu știau unde locuiește.

Săptămînă următoare, în ziua întrecerilor, Said s-a dus iar la zînă, unde a găsit veșminte mai frumoase și arme mai de preț. De data aceasta, jumătate din locuitorii Bagdadului s-au adunat să vadă întrecerile. Chiar și califul privea dintr-un balcon, minunîndu-se de iscusința străinului Almansor. După terminarea jocurilor, i-a dăruit un colan de aur cu un galben mare, ca dovadă a prețuirii lui.

Dar această nouă izbîndă și mai strălucită nu putea să nu stîrnească pizma tinerilor din oraș.

— Un străin, vorbeau ei între ei, să vină aici, la Bagdad, și să ne lipsească de toată slava, de toată cinstirea și de toate izbînzile? Să se laude peste tot că între cei mai aleși tineri din Bagdad nu s-a găsit nici unul care să se poată cît de cît măsura cu el?

Așa au vorbit tinerii și s-au hotărît ca la jocurile următoare să se arunce, ca din întîmplare, cîte cinci-șase deodată asupra lui.

Semnele acestea de vrăjmășie n-au scăpat însă privirilor agere ale lui Said. Văzînd chipurile întunecate care șopteau pe la colțuri, arătînd spre el, a bănuit că, în afară de fratele califului și de fiul marelui vizir, nici unul dintre tineri nu avea simțăminte de prietenie pentru el. Pe de altă parte, chiar și cei doi nobili prieteni ai săi îl iscodeau cu

tot felul de întrebări: unde locuiește, căci ar vrea să treacă pe la el, cu ce se ocupă, ce i-a plăcut mai mult în Bagdad și multe altele.

Și, ciudat, tînărul care părea să fie mai înverșunat decît toți împotriva lui Said–Almansor era tocmai omul pe care-l doborîse nu de mult la pămînt în fața prăvăliei lui Kalum Bek, cel care era cît pe-aci să-i rupă barba bietului negußător. Tînărul acesta se uita la el cu luare-aminte și cu o pizmă din ce în ce mai mare. E drept că Said îl biruise de cîteva ori, dar nu asta putea să fie cauza vrăjmășiei lui. Said era îngrijorat, fiindcă se temea să nu-l dea de gol statura sau glasul lui și să se facă de rîsul lumii, dacă s-ar descoperi că e slujitorul din dugheana lui Kalum Bek. Pe lîngă aceasta, ar fi stîrnit batjocura și mînia multor oameni care ar fi căutat să se răzbune pe el.

Lovitura pusă la cale de vrăjmașii lui a dat greș, pe de o parte, deoarece viteazul Said știa cum să se ferească, pe de altă parte, datorită ajutorului prietenesc dat de fratele califului și de fiul marelui vizir. Văzîndu-l pe Said încolțit de cel puțin șase oameni care voiau să-l dea jos de pe cal și să-l dezarmeze, aceștia au sărit grabnic în ajutorul lui, risipind ceata care se năpustise asupră-i și anunțîndu-i că, din pricina purtării lor urîte, nu vor mai fi îngăduiți printre luptători.

Așa au trecut mai bine de patru luni, timp în care Said a uimit Bagdadul cu vitejia sa. Într-o seară, pe cînd venea spre casă de la cîmpul de luptă, i s-a părut că aude niște glasuri cunoscute. Înaintea lui mergeau agale patru bărbați, care păreau că se sfătuiesc. Cînd s-a apropiat pe nesimțite de ei, i-a auzit folosind graiul în care vorbiseră oamenii lui Selim în deșert și a bănuit că cei patru puneau la cale vreo tîlhărie. În prima clipă a voit să se îndepărteze de dînșii, dar – gîndindu-se că ar putea să împiedice o fărădelege – s-a furișat mai aproape, ca să audă mai bine.

— Arnăutul a spus limpede: ulița din dreapta bazarului, zicea unul dintre ei. Pe acolo va trece negreșit în noaptea asta, împreună cu marele vizir.

— Bine, a răspuns altul. De marele vizir nu mi-e frică, e bătrîn și n-o să facă pe viteazul, dar despre calif se spune că mînuiește sabia cu mare iscusință și mă tem de el. Fără îndoială că în preajmă veghează zece-doisprezece oameni.

— Nicidecum, a răspuns al treilea. Noaptea îl întîlnești totdeauna singur sau însoțit numai de vizir sau de marele cămăraș. În noaptea asta trebuie să-l prindem cu orice chip, dar să nu-i facem nici un rău.

— Cred că cel mai bun lucru ar fi, a adăugat cel dintîi, să-i aruncăm un laț de gît. N-o să-l ucidem, căci pentru leșul lui s-ar plăti puțin, ba s-ar putea chiar să nici nu putem să-l luăm.

— Atunci ne-am înțeles, ne întîlnim cu un ceas înainte de miezul nopții! a zis un altul și s-au despărțit, unii într-o parte, alții într-alta.

Said s-a speriat cumplit de acele urzeli tainice țesute împotriva califului, și în prima clipă s-a gîndit să se ducă în goana mare la palat ca să-l înștiințeze pe stăpînul Bagdadului de primejdia ce-l amenința. Dar, după ce a străbătut în fugă cîteva ulițe, și-a amintit de vorbele zînei, care-i spusese că era prost văzut de calif, din care pricină, se gîndea el, acesta îl va lua în rîs sau va crede că era vorba de o încercare de a se pune bine cu stăpînul Bagdadului. S-a oprit, așadar, socotind că cel mai cuminte lucru ar fi să se bizuie numai pe sabia lui, ca să-l scape pe calif din mîinile tîlharilor.

De aceea nu s-a mai întors în casa lui Kalum Bek, ci s-a așezat pe treptele unei geamii, unde a așteptat să se lase noaptea. Trecînd apoi de bazar, a ajuns în ulița pomenită de răufăcători și s-a ascuns după colțul unei case. După un ceas de așteptare a auzit pași domoli și a văzut doi bărbați coborînd încetișor pe uliță. La început a crezut că erau califul și marele vizir, dar unul dintre ei a bătut din palme și au început să se furișeze în susul uliței dinspre bazar. Întîlnindu-se, au șoptit ceva între ei cîteva clipe, apoi s-au despărțit. Trei s-au ascuns în apropiere de Said, iar al patrulea pășea încolo și încoace pe uliță. Era întuneric beznă și o liniște desăvîrșită, așa că Said nu putea să se bizuie decît pe auzul lui ascuțit.

S-a scurs încă o jumătate de ceas. Deodată, de undeva, dinspre bazar, au răsunat pași. Tîlharii auziseră și ei, fiindcă s-au furișat spre

bazar, trecînd pe lîngă Said. Pașii s-au apropiat. Said abia a întrezărit cîteva chipuri în întuneric, că tîlharul a și bătut din palme, și în clipa următoare ceilalți trei au ieșit din ascunzătoare. Pesemne că și cei atacați erau înarmați, căci Said a auzit zgomotul săbiilor care se încrucișau. Fără să piardă o clipă, a tras și el sabia de Damasc din teacă și, cu strigătul: „Jos cu vrăjmașii marelui Harun!", s-a repezit asupra tîlharilor. L-a doborît dintr-o lovitură pe unul dintre ei și s-a năpustit asupra altor doi, care tocmai începuseră să ia armele unui om prins în laț. Said a izbit orbește în laț, ca să-l taie, dar a lovit atît de tare brațul unuia dintre tîlhari, încît i l-a retezat și omul s-a prăbușit în genunchi, urlînd îngrozitor. Al patrulea tîlhar s-a întors atunci spre Said, care mai lupta încă cu al treilea. Dar trecătorul prins în laț, de îndată ce a scăpat din strînsoare, și-a scos hangerul și l-a împlîntat dintr-o parte în pieptul celui care-l lovise. Înfricoșat, cel din urmă dintre tîlhari, singurul care scăpase teafăr, a zvîrlit atunci sabia și a luat-o la fugă.

Cel mai înalt dintre cei doi bărbați s-a apropiat de Said, care știa cui îi salvase viața, și i-a spus:

— Toate mi se par ciudate. Nici atacul făptuit împotriva vieții și libertății mele nu-l înțeleg, nici ajutorul primit, nici salvarea mea. Toate sînt greu de înțeles. Cum ai știut cine sînt și cum ai aflat ce puneau la cale oamenii aceștia?

— Stăpîn al credincioșilor, a răspuns Said, căci nu mă îndoiesc că ești chiar tu acela, în seara aceasta tocmai treceam pe ulița El Malek. În urma mea mergeau cîțiva bărbați care vorbeau un grai străin, pe care l-am învățat și eu cîndva. I-am auzit cum puneau la cale să te prindă pe înălțimea ta, iar pe preacinstitul vizir să-l omoare. Fiindcă era însă prea tîrziu ca să te mai pot înștiința, am hotărît să mă duc la locul unde te pîndeau tîlharii, ca să-ți vin în ajutor.

— Îți mulțumesc, a zis Harun. Dar nu e cuminte să rămînem aici. Ia inelul acesta și vino mîine cu el la palat. Vom vorbi atunci mai mult despre tine și despre ajutorul pe care mi l-ai dat. Atunci voi vedea cum să te răsplătesc mai bine. Hai, vizire, nu e bine să rămînem aici! Tîlharii s-ar putea întoarce.

Astfel a grăit califul și, după ce a băgat inelul în degetul tînărului, l-a tras pe marele vizir după el. Dar acesta l-a rugat să mai întîrzie o clipă, s-a întors și i-a întins tînărului, care rămăsese uluit, o pungă grea.

— Tinere, a zis el, stăpînul meu, califul, poate să-ți încredințeze orice dregătorii vrea. Te poate face chiar urmașul meu. Eu nu am puterea lui, dar ceea ce pot face astăzi nu las pe mîine. Primește, așadar, această pungă, ceea ce nu înseamnă că odată cu darul ăsta mi-am arătat toată recunoștința mea. Oricînd vei avea vreo dorință, vino negreșit la mine.

Said a alergat acasă, beat de fericire, dar Kalum Bek s-a purtat foarte aspru cu el. Întîrzierea îl mîniase și-l îngrijorase. Se temuse să nu fi pierdut frumoasa firmă a prăvăliei lui. De aceea l-a primit cu vorbe de ocară, a țipat la el ca scos din minți. Said a aruncat o privire în pungă și, văzînd-o plină cu bani de aur, s-a gîndit că sosise vremea să plece în țara lui, chiar fără binecuvîntarea califului, cu toate că recunoștința acestuia n-ar fi fost mai mică decît a vizirului. Luînd hotărîrea aceasta, nu i-a mai îngăduit lui Kalum Bek să-l suduie și i-a spus răspicat că nu mai rămîne nici măcar un ceas la el. La început, Kalum Bek s-a speriat rău de tot, apoi a rîs batjocoritor:

— Haimana ce ești! Hoinar! Coate-goale! Unde să te duci? Ce te faci fără ocrotirea mea? Unde o să-ți găsești de mîncare și un culcuș peste noapte?

— N-ai grijă, domnule Kalum Bek, a răspuns Said, îndîrjit. Rămîi cu bine! Plec pentru totdeauna.

Rostind aceste vorbe, tînărul a ieșit pe ușă, lăsîndu-l pe Kalum Bek fără grai de uimire. În dimineața următoare, însă, neguțătorul, după ce se gîndise bine la cele întîmplate, și-a trimis hamalii pretutindeni, să-l descopere pe fugar. Aceștia l-au căutat multă vreme în zadar. În cele din urmă, unul dintre ei, întorcîndu-se, a spus că-l văzuse pe Said ieșind dintr-o geamie și îndreptîndu-se spre un caravanserai și că era aproape de nerecunoscut, fiindcă purta veșminte frumoase, un hanger, o sabie și un turban scump.

Auzind vorbele acestea, Kalum Bek a început să se văicărească:

— M-a furat și s-a îmbrăcat cu ce m-a prădat! Vai mie, cît sînt de năpăstuit!

Apoi a dat o fugă la cadiu și – fiindcă se știa că e rudă cu Messour, marele cămăraș al califului – cadiul i-a dat de îndată cîțiva cavași care să-l prindă pe Said.

Acesta ședea în fața hanului, vorbind liniștit cu un neguțător întîlnit acolo despre călătoria spre Bassora, orașul său de baștină. Deodată s-au năpustit asupra lui cîțiva oameni și, cu toate că s-a împotrivit din răsputeri, au izbutit să-i lege mîinile la spate. Cînd i-a întrebat de ce săvîrșeau o astfel de samavolnicie, aceștia i-au răspuns că o făceau în numele legii, trimiși fiind de stăpînire, care fusese înștiințată de Kalum Bek. Neguțătorul, stîrpitura aceea urîcioasă, s-a apropiat atunci și el de Said, făcînd glume răutăcioase pe socoteala lui, apoi i-a băgat mîna în buzunar și, spre uimirea tuturor, a scos cu strigăte de triumf o pungă mare, plină cu aur.

— Priviți, oameni buni! Tot ce vedeți mi-a fost furat pe nesimțite de ticălosul acesta!

Cei de față au strigat, privindu-l cu dispreț pe prins:

— Vai, vai! Cum se poate ca un tînăr atît de frumos să fie atît de mîrșav?! La judecată cu el! Să fie judecat! Să fie pedepsit cu lovituri de nuiele!

Said a fost tîrît la cadiu, urmat de o mulțime de oameni de tot felul, care strigau:

— Iată-l pe frumosul tejghetar din bazar! Și-a jefuit stăpînul și a fugit cu două sute de galbeni!

Cadiul l-a primit încruntat. Said a început să vorbească, dar acesta i-a poruncit să tacă, ascultîndu-l numai pe neguțătorul cel bătrîn. Arătîndu-i punga, el l-a întrebat dacă i se furase aurul acela, iar Kalum Bek a jurat că aurul fusese într-adevăr furat de la el. Totuși, jurămîntul lui mincinos l-a făcut să cîștige numai aurul, nu și pe frumosul tejghetar, care prețuia pentru el o mie de galbeni, deoarece cadiul a spus:

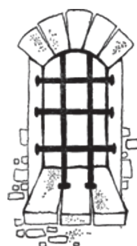
— După o lege pe care atotputernicul meu stăpîn, califul, a înăsprit-o chiar acum cîteva zile, orice furt săvîrșit în bazar, care trece de o sută de galbeni, se pedepsește cu surghiunul pe viață pe o insulă pustie. Hoțul acesta a sosit tocmai la timp. Este al douăzecelea tîlhar de acest fel. Mîine, cei douăzeci vor fi îmbarcați pe o corabie care va porni în larg.

Pe Said l-a apucat atunci o deznădejde fără margini. L-a rugat pe cadiu cu lacrimi în ochi să-l lase să-i spună măcar un cuvînt califului, dar nu i s-a dat deloc ascultare. Lui Kalum Bek îi părea rău de ceea ce făcuse și a încercat să pună o vorbă bună pe lîngă cadiu, dar acesta i-a spus:

— Ia-ți aurul și fii pe pace! Du-te acasă și vezi-ți de treabă. Altminteri, pentru fiecare cuvînt potrivnic vei plăti cîte zece galbeni.

Kalum a tăcut atunci înspăimîntat, iar cadiul a făcut semn ca nefericitul Said să fie scos afară.

L-au întemnițat într-o închisoare întunecoasă și umedă. Acolo zăceau pe un maldăr de paie alți nouăsprezece nenorociți. Aceștia l-au primit pe noul lor tovarăș de suferință rînjind și suduindu-i pe cadiu și pe calif. Dar oricît de grea părea să-i fie soarta și oricît de înfricoșător era gîndul surghiunului pe o insulă pustie, Said nu-și pierdea nădejdea. Se mîngîia cu nădejdea că, de bine, de rău, a doua zi va fi scos din temnița aceea îngrozitoare. Se înșela însă amarnic crezînd că pe vas soarta lui se va schimba.

Cei douăzeci de condamnați au fost aruncați în fundul corăbiei, într-o hrubă mai scundă decît un stat de

om. Acolo, cei nouăsprezece hoți au început să se ghiontească și să se certe pentru un loc mai bun.

S-a ridicat ancora și, în timp ce corabia pornea în larg, Said privea cu durere și cu ochii plini de lacrimi cum se îndepărta de țara lui. Surghiuniților li se dădea numai o dată pe zi cîte un colț de pîine, cîteva poame și o înghițitură de apă dulce. Și fiindcă în închisoarea lor din fundul corăbiei era întuneric beznă, mîncarea se împărțea la lumina unei lumînări. Unul cîte unul, osîndiții își dădeau sufletul din cauza duhoarei și a lipsei de aer din acea temniță plutitoare. Said scăpă cu viață numai datorită tinereții și sănătății lui.

Paisprezece zile au călătorit așa, cînd deodată valurile mării au început să vuiască cumplit. Pe punte s-a stîrnit o zarvă neobișnuită și se auzeau pași de oameni care alergau.

Said a înțeles că se apropie furtuna. Și gîndul că poate i se apropie sfîrșitul îl umplea de fericire.

Corabia se zguduia năprasnic și valurile o aruncau încoace și încolo. În cele din urmă s-a izbit de o stîncă, a trosnit îngrozitor și a rămas nemișcată. Strigătele și urletele celor de pe punte se amestecau cu vuietul furtunii. La un moment dat, s-a lăsat o liniște adîncă, dar în aceeași clipă unul dintre osîndiți a băgat de seamă că apa începuse să năvălească în temnița lor. Toți au prins să bată în chepeng, dar n-au primit nici un răspuns. Fiindcă apa creștea văzînd cu ochii, au împins ușa cu toată puterea deznădejdii și, pînă la urmă, au dat-o în lături.

Cînd au urcat sus n-au mai găsit pe nimeni. Oamenii de pe punte coborîseră în caiace și se îndepărtaseră. Cei mai mulți dintre osîndiți au fost cuprinși de disperare – furtuna se întețea mereu. Vasul a început apoi să se scufunde, trosnind din toate încheieturile. Au mai apucat, în cele cîteva ceasuri cît au mai stat pe punte, să se ospăteze pentru ultima dată din merindele găsite pe corabie. Apoi, cînd vijelia a răbufnit deodată cu furie, corabia a fost smulsă de pe stînca pe care se împotmolise și s-a sfărîmat.

Said s-a agățat de catarg, căznindu-se cu desperare să se țină deasupra apei. Valurile îl aruncau încoace și încolo, dar vîslea cu picioarele și nu se dădea la fund.

A înotat el așa cam o jumătate de oră între viață și moarte, cînd, deodată, i-au ieșit pe neașteptate din buzunar lănțișorul și fluierașul. Ținîndu-se cu o mînă de catarg, l-a dus la gură și, ce să vezi! A suflat în el și pe neașteptate s-a auzit un sunet cristalin și subțirel. În aceeași clipă, ca prin minune, valurile se liniștiră de parcă cineva turnase ulei peste ele. Nu a apucat să-și vină bine în fire și să se uite în jur, doar-doar s-o arăta cumva pămînt în zare, că a simțit catargul de sub el întinzîndu-se și mișcîndu-se în chip ciudat. A descoperit cu groază că nu mai călărea pe catarg, ci pe un delfin uriaș. Peste cîteva clipe însă s-a liniștit, fiindcă delfinul înota, ce-i drept repede, dar lin. Fiind convins că minunata lui izbăvire se datora fluierașului de argint și milostivei zîne, Said a strigat cuvinte de slavă și de mulțumire.

Calul său năzdrăvan îl purta iute ca vîntul peste valuri, înainte de a însera, s-a zărit pămînt, iar delfinul a intrat în apele unui rîu mare. Acum înaintau mai greu împotriva cursului apei.

Said și-a amintit de vrăjile din basmele străvechi și, ca să nu piară de foame și de sete, a scos fluierașul, a fluierat tare, cu foc, și și-a dorit o masă îmbelșugată. Delfinul s-a oprit pe dată și din valuri a ieșit o masă, uscată de parc-ar fi stat opt zile la soare și încărcată cu cele mai alese bucate. Tînărul s-a ospătat cu poftă – cît fusese închis, flămînzise cumplit – și după ce s-a săturat bine, a mulțumit pentru cină. Masa s-a scufundat și Said, îndemnîndu-și delfinul, a pornit mai departe.

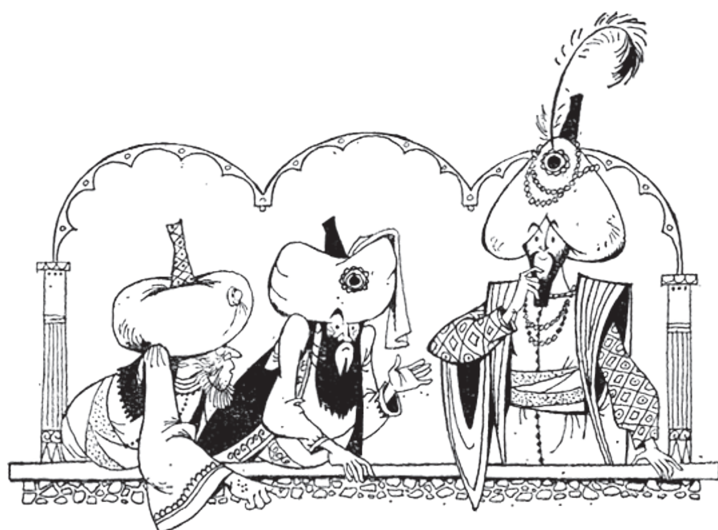
La asfințitul soarelui a zărit în depărtare un oraș mare cu minarete, care semănau cu cele din Bagdad. Gîndul la Bagdad nu l-a bucurat, dar era convins că zîna cea bună nu-l va lăsa să cadă iar în ghearele mișelului Kalum Bek. Pe țărm, cam la o milă depărtare de oraș, a zărit aproape de rîu o clădire impunătoare către care, spre marea lui mirare, îl ducea delfinul.

Pe terasa acestui palat se aflau mai mulți bărbați îmbrăcați în veșminte de preț, iar pe mal se adunaseră o mulțime de slujitori care se uitau la Said și băteau uimiți din palme. Delfinul s-a oprit în fața unei scări de marmură ce ducea de la apă spre palat și, în clipa în care Said a pus piciorul pe scară, năzdrăvanul s-a făcut nevăzut. Cîțiva slujitori au coborît treptele în grabă și l-au rugat, în numele stăpînului lor, să vină sus. I s-au adus veșminte uscate și tînărul oaspete s-a schimbat repede și s-a îndreptat spre terasă, însoțit de slujitori. Acolo se aflau trei bărbați. Cel mai înalt și mai chipeș dintre ei i-a ieșit în întîmpinare prietenos și binevoitor.

— Cine ești tu, strălucite străin? Cum de ești în stare să îmblînzești viețuitoarele mării și să le cîrmești la dreapta sau la stînga, precum cel mai iscusit călăreț își strunește calul său de luptă? Ești vrăjitor sau om ca toți oamenii?

— Stăpîne, a răspuns Said, în ultimele săptămîni am trecut prin clipe foarte grele. Dacă vă face plăcere, pot să vă povestesc totul.

Și a istorisit celor trei bărbați ce i se întîmplase din clipa în care părăsise casa părintească pînă la minunata lui izbăvire. Ei îl întrerupeau adesea cu gesturi de mirare și de uimire. După ce a terminat, stăpînul casei, care-l primise atît de prietenos, a grăit:

— Said, te cred. Dar ai spus că la o întrecere ai cîștigat un colan, iar califul ți-a dăruit un inel. Poți să ne arăți lucrurile acestea de preț?

— Am ascuns amîndouă darurile chiar aici, lîngă inima mea, a răspuns tînărul. Numai cu prețul vieții mele m-aș fi despărțit de ele, fiindcă sînt încredințat că cea mai vrednică de cinste, cea mai măreață faptă este că l-am scăpat pe marele calif din mîinile ucigașilor săi.

Zicînd acestea, Said a scos lanțul și inelul și le-a arătat celor de față.

— Pe barba Profetului! Iată inelul meu! a strigat bărbatul cel înalt și frumos. Preamăritul meu vizir, să-l strîngem în brațe, căci acesta este izbăvitorul nostru.

Amîndoi l-au îmbrățișat, și lui Said i se părea că visează. S-a aruncat la picioarple lor, zicînd:

— Iartă-mă, stăpîne al credincioșilor, că am vorbit astfel în fața ta, fiindcă tu ești fără îndoială Harun al Rașid, marele calif din Bagdad.

— Așa e, și sînt prietenul tău, a răspuns Harun, și începînd din ceasul acesta, ai scăpat de trista ta soartă. Vino cu mine la Bagdad. Vei rămîne lîngă mine și te vei număra

printre dregătorii mei cei mai de încredere, căci în noaptea aceea cu adevărat ți-ai dovedit grija pentru viața lui Harun. N-aș vrea să-i pun la astfel de încercări nici chiar pe cei mai credincioși slujitori ai mei!

Said i-a mulțumit califului și i-a făgăduit că va rămîne pentru totdeauna la el; i-a spus însă că dorea să se ducă mai înainte la tatăl său, care fără îndoială că era foarte îngrijorat din pricina lui. Califul i-a dat învoirea sa, după care au sărit cu toții în șa și, înainte de asfințitul soarelui, au ajuns la Bagdad. Califul a poruncit să i se dea lui Said, în palatul său, mai multe încăperi bogat împodobite, făgăduindu-i să-i ridice curînd un palat care să fie numai al lui.

Cînd au aflat de sosirea lui Said, vechii lui frați de arme – fratele califului și fiul marelui vizir – s-au grăbit să vină să-l vadă. Și l-au îmbrățișat pe cel care scăpase viața atît de scumpă a celor doi bărbați, rugîndu-l să le fie prieten. Cînd însă i-au auzit vorbele, au rămas muți de uimire.

— Sînt de mult prietenul vostru, le-a spus Said, scoțînd colanul primit drept răsplată și amintindu-le de luptele pe care le cîștigase. Pe atunci aveam pielea negricioasă și o barbă lungă.

Le-a povestit apoi cum și din ce pricină își schimbase înfățișarea. Ca să arate că spune adevărul, a poruncit să i se aducă niște săbii boante și i-a chemat la luptă. Așa s-a dovedit că el era viteazul Almansor. Atunci toți cei de față l-au îmbrățișat din nou cu strigăte de bucurie, simțindu-se mîndri că aveau un astfel de prieten.

A doua zi, în timp ce Said stătea împreună cu marele vizir lîngă Harun, a intrat Messour și a spus:

— Stăpîne al credincioșilor, dacă e cu putință, rogu-te, fă-mi un hatîr.

— Vreau mai întîi să știu care ți-i vrerea, a întrebat Harun.

— Afară așteaptă vărul meu Kalum Bek, negustător vestit din bazar, a spus Messour. A dat de bucluc cu un om din Bassora, al cărui fiu, slujitor la Kalum Bek, l-a prădat și a fugit nu se știe unde. Tatăl îi cere acum lui Kalum Bek pe fiul său, dar acesta, de bună seamă, n-are de unde să i-l dea. De aceea dorește și te roagă să faci dreptate între el și omul din Bassora, fiindcă numai mintea ta luminată și înțeleaptă poate să dezlege încurcătura asta.

— Îi voi judeca, a răspuns califul. Peste o jumătate de ceas vărul tău și potrivnicul lui să intre în sala de judecată.

Messour a mulțumit și a plecat, iar Harun a zis:

— Deci este vorba de tatăl tău, Said. Fiindcă, din fericire, am aflat cum s-au petrecut lucrurile, vreau să judec ca înțeleptul Solomon. Ascunde-te după perdeaua scaunului meu împărătesc pînă te voi chema, iar tu, mare vizir, poruncește să fie adus de îndată cadiul cel rău și pripit! Voi avea nevoie de el cînd voi întreba împricinații.

Amîndoi au făcut după cum li se poruncise. Cînd l-a văzut pe tatăl său, galben la față și slăbit la trup, intrînd cu pași șovăitori în sala de judecată, inima lui Said a început să bată năvalnic, mai-mai să-i spargă pieptul. Văzîndu-l însă pe Kalum Bek, zîmbind șiret și sigur de sine și șoptindu-i ceva vărului său, marele cămăraș, s-a mîniat atît de tare, că abia s-a putut stăpîni să nu iasă de după perdea și să se repeadă la el, fiindcă numai din pricina acelui om cîinos pătimise el atîtea.

În sală se aflau mulți oameni doritori să audă judecata înțeleaptă a califului. Stăpînitorul Bagdadului s-a așezat în scaunul împărătesc, apoi marele vizir a poruncit să se facă liniște și a întrebat cine este pîrîtorul.

Kalum Bek a pășit înainte plin de îndrăzneală și a spus:

— Acum cîteva zile stăteam în fața prăvăliei mele din bazar, cînd bătrînul acesta a trecut printre tarabe însoțit de un om cu o pungă în mînă, pe care-l tocmise să strige cît îl ținea gura: „Dau o pungă de aur celui care știe ceva despre Said din Bassora”. Pentru că Said fusese în slujba mea, am răspuns: „Vino încoa’, prietene! Eu am cîștigat punga!” Omul acesta, care este acum vrăjmașul meu, s-a îndreptat prietenos spre mine, întrebîndu-mă ce știu. Eu am răspuns: „Ești Benezar, tată lui?”

El mi-a răspuns bucuros că da, și atunci am început să-i povestesc cum l-am găsit pe tînăr în pustiu, cum l-am scăpat de la moarte, cum l-am îngrijit și l-am adus la Bagdad. În. culmea fericirii, bătrînul mi-a dăruit punga. Am povestit apoi mai departe. I-am spus că fiul lui a fost în slujba mea, că a făcut tot felul de rele, că m-a furat și a fugit. Smintitul de taică-său însă n-a vrut să mă creadă în ruptul capului. Așa mă tot hărțuiește de cîteva zile și-mi cere să-i dau înapoi punga și băiatul. Eu nu pot să-i dau nici una, nici alta. Banii mi se cuvin pentru

veștile pe care le-a aflat de la mine, iar pe neobrăzatul lui de fiu n-am de unde să i-l dau.

A vorbit apoi Benezar. L-a zugrăvit pe fiul lui, arătînd cît de nobil și de cinstit era și că pentru nimic în lume n-ar fi fost în stare să fure. A cerut apoi califului să cerceteze cu de-amănuntul toate cele întîmplate.

— Nădăjduiesc, a zis Harun, că ți-ai făcut datoria și ai adus la cunoștință furtul, Kalum Bek?

— Fără îndoială! a strigat acesta zîmbind. L-am înștiințat pe cadiu.

— Să fie chemat cadiul! a poruncit califul.

Spre uimirea tuturor, acesta s-a ivit, ca prin minune, de îndată. Califul l-a întrebat dacă-și amintea de ceea ce se întîmplase și acesta spuse că își amintea.

— L-ai întrebat pe tînăr? A mărturisit furtul? l-a iscodit Harun.

— Nu, s-a încăpățînat și n-a vrut să mărturisească. Numai înălțimii voastre zicea el că vrea să-i spună totul, a răspuns cadiul.

— Nu mi-aduc aminte să-l fi văzut, s-a mirat califul.

— Păi cum! Să aduc aici în fiecare zi pe orice potlogar care vrea să stea de vorbă cu luminăția voastră?

— Știi prea bine că urechea mea se pleacă la orice glas, a răspuns Harun. Dar pesemne că dovezile au fost atît de limpezi, încît n-a mai fost nevoie să-l aduci pe tînărul acela în fața mea. Ai avut, pesemne, martori că banii furați erau într-adevăr ai tăi, Kalum?

— Martori? a întrebat acesta, îngălbenindu-se. Nu, n-am avut martori. Știi doar, stăpîn al credincioșilor, că un galben seamănă cu celălalt ca două picături de aur. De unde să aduc mărturii că taman acești două sute de galbeni îmi lipseau mie?

— Dar de unde ai știut că tocmai aurul acela era al tău? l-a întrebat califul.

— După punga în care se afla, a răspuns Kalum.

— Ai punga aici? a întrebat califul mai departe.

— Iat-o, a răspuns neguțătorul, scoțînd punga și întinzînd-o marelui vizir, ca să i-o înmîneze califului.

Dar vizirul a strigat, prefăcîndu-se mirat:

— Pe barba Profetului! Zici că punga asta e a ta, cîine? Punga asta e a mea! I-am dăruit-o cu două sute de galbeni unui tînăr cumsecade care m-a scăpat dintr-o mare primejdie.

— Juri că așa este? l-a întrebat califul.

— Sînt atît de încredințat de aceasta, pe cît sînt de sigur că vreau să ajung cîndva în rai, a răspuns vizirul. Chiar fiica mea a împletit-o.

— Așa? a strigat Harun. Atunci, cadiule, te-ai lăsat amăgit. Ce te-a făcut să crezi că punga este a acestui neguțător?

— A jurat, a răspuns speriat cadiul.

— Așadar, ai jurat strîmb?! a strigat califul către neguțător, care tremura, alb ca varul.

— Alah! Alah! a strigat Kalum. Nu vreau să spun nimic împotriva marelui vizir, e om de încredere, dar, vai! punga este totuși a mea. Ticălosul de Said mi-a furat-o. Aș da o mie de tomani dacă ar fi și el aici!

— Ce-ai făcut cu Said? l-a întrebat califul. Unde aș putea trimite după el ca să-l aduc să mărturisească în fața mea?

— L-am surghiunit pe o insulă pustie, a răspuns cadiul.

— O, Said, fiul meu! a strigat sărmanul părinte printre lacrimi.

— Pînă la urmă, deci, Said a mărturisit nelegiuirea pe care o săvîrșise? a întrebat Harun.

Cadiul a îngălbenit. S-a uitat speriat în jurul său și a răspuns:

— Dacă-mi amintesc bine, da.

— Nu ești sigur? a strigat califul cu un glas cumplit. Atunci hai să-l întrebăm chiar pe el. Ieși, Said, afară, iar tu, Kalum Bek, scoate mia de tomani, fiindcă Said e aici.

Kalum și cadiul au crezut că văd un strigoi, apoi, dezmeticindu-se, s-au aruncat la picioarele califului, strigînd:

— Iertare! Iertare!

Abia ținîndu-se pe picioare de bucurie, Benezar l-a cuprins în brațe pe fiul său. Dar, neîndurător, califul a continuat:

— Ei, cadiule, iată-l pe Said. Mărturisit-a oare?

— Nu, nu! a strigat acesta. Am ascultat numai mărturia lui Kalum Bek, fiindcă era om cu vază.

— De aceea te-am făcut cadiu, ca să-i asculți numai pe oamenii cu vază? a strigat Harun al Rașid, cu o îndreptățită mînie. Acum vei fi trimis tu pe timp de zece ani în surghiun pe o insulă pustie din mijlocul mării. Acolo vei chibzui la ce-i drept și ce nu! Iar tu, netrebnicule, care scapi oamenii de la moarte, nu ca să le dăruiești viața, ci ca să ți-i faci robi, vei plăti, așa cum ai spus, o mie de tomani pe care i-ai făgăduit dacă Said va veni să depună mărturie.

Kalum s-a bucurat că scăpase numai cu atît. Tocmai voia să-i mulțumească bunului calif, cînd acesta urmă:

— Iar pentru jurămîntul mincinos cu privire la cei două sute de galbeni, vei primi două sute de lovituri la tălpi. Mai departe, Said poate să aleagă dacă vrea să-ți ia toată prăvălia și pe tine hamal, sau dacă se mulțumește cu cîte zece galbeni pentru fiecare zi slujită.

— Dă-i drumul mișelului, prealuminate calif! a strigat tînărul. Nu-mi trebuie nimic de la el.

— Nu, a răspuns Harun. Vreau să ți se plătească totul. Aleg eu în locul tău cei zece galbeni pe zi, iar tu să faci socoteala cîte zile te-a ținut Kalum în ghearele lui. Și acum, afară cu ticăloșii ăștia!

Califul i-a poftit apoi pe Benezar și pe Said în altă sală. Acolo i-a povestit lui Benezar cu cîtă vitejie îi scăpase Said viața. Vorbele califului erau întrerupte din cînd în cînd de răcnetele lui Kalum Bek, care primea la tălpi, cu vîrf și îndesat, plata pentru cei două sute de galbeni.

Califul l-a poftit pe Benezar să locuiască la el, la Bagdad, împreună cu Said. Înainte de a se statornici la Bagdad, Benezar a plecat acasă să-și aducă toate avuțiile. Said s-a mutat apoi în palatul pe care califul l-a clădit, drept recunoștință, pentru el, și a trăit de atunci ca un bei. Fratele califului și fiul marelui vizir îi țineau de urît, iar locuitorii Bagdadului aveau o vorbă: „Aș vrea să fiu atît de bun și de fericit ca Said, fiul lui Benezar”.

— Stînd la taifas cu voi, nu se lipește deloc somnul de mine. Aș putea să stau treaz și două, și trei, și nu știu cîte nopți, zise făurarul după ce vînătorul a isprăvit de povestit. Asta mi s-a mai întîmplat nu o dată. Așa, pe vremuri, am fost calfă la un clopotar. Meșterul, un om cu dare de mînă, nu era deloc zgîrcit. Într-o zi, însă, pe cînd aveam de lucru pînă peste cap, meșterul s-a purtat, spre mirarea noastră, cu totul împotriva felului său de a fi, ca un cărpănos. Se turna un clopot pentru biserica nouă, și noi, ucenicii și calfele, trebuia să stăm toată noaptea lîngă cuptor ca să păzim focul. Ne așteptam ca meșterul să scoată cepul la un poloboc și să-i dea drumul în valuri celui mai bun vin al său, dar nici vorbă de așa ceva. Ne îngăduia numai ca la fiecare ceas să trecem, din om în om, o carafă cu vin. Apoi a început să povestească fel de fel de întîmplări din viața lui, amintiri de pe vremea cînd fusese și el calfă și drumeţea de colo-colo. După aceea, i-a venit rîndul calfei celei mai vîrstnice de a povesti, apoi celorlalți pe rînd. Se înțelege că somnul nu s-a mai prins de nimeni, fiindcă toți ascultam cu mare luare-aminte. Nici n-am știut cînd s-a făcut ziuă. Abia atunci ne-am dat seama de șiretenia meșterului, care ne ținuse treji cu povești. În schimb, cînd clopotul a fost gata, n-a cruțat vinul și ne-a despăgubit cu prisosință pentru ceea ce, cu bună știință, nu ne dăduse în noaptea care se scursese.

— Deștept om! spuse studentul. Cel mai bun leac împotriva somnului este vorba. De aceea, în noaptea asta n-aș vrea să mă prindă ceasul unsprezece singur, căci nu știu dacă aș putea să birui somnul.

— Se vede că la asta se gîndesc și țăranii, zise vînătorul. În serile lungi de iarnă, femeile și fetele se adună și torc la lumina opaițului. Nu lucrează fiecare la casa ei, fiindcă în singurătate te toropește somnul, pe cînd la clacă, cu mulți laolaltă, vorbești, povestești și nici nu știi cînd trece timpul.

— Așa e, încuviință și cărăușul. Auzi adesea povești care fac să ți se ridice părul măciucă, despre duhuri de foc care rătăcesc pe cîmpii, spiriduși care fac larmă noaptea prin odăi și despre stafii care bagă în sperieți oamenii și dobitoacele.

— Nu-i prea plăcut să asculți așa ceva, zise studentul. Drept să spun, nu pot să sufăr poveștile cu stafii.

— În privința asta eu sînt de altă părere, exclamă făurarul de scule. Cînd aud o poveste de groază, mă simt cît se poate de bine. E ca și cum te-ai cuibări într-un culcuș cald pe vreme de ploaie. Auzi cum cad picăturile pe acoperiș: pic! pic! pic! și te simți minunat în adăpostul tău ferit de ploaie. Tot așa și cu poveștile despre stafii: cînd stai și le asculți seara, cu lumina aprinsă, între oameni, te simți parcă în largul tău, în siguranță.

— Și pe urmă? întrebă studentul. Dacă vreunul dintre ascultători crede în bazaconiile astea, în stafii și alte plăsmuiri, n-o să-l cuprindă teama cînd o să rămînă singur în întuneric? N-o să se gîndească tot timpul la întîmplările groaznice pe care le-a auzit? Poveștile astea cu stafii îmi amintesc de niște întîmplări neplăcute din copilăria mea. Am fost un băiat vesel și isteț, poate chiar mai zburdalnic decît i-ar fi plăcut dădacei mele. Și, ca să mă potolească, s-a gîndit să bage groaza în mine. S-a apucat să-mi povestească fel de fel de basme înfricoșătoare, cu vrăjitoare și duhuri rele, care, după spusele ei, rătăceau de colo pînă colo prin casă. Cînd umbla o pisică în pod, șoptea înspăimîntată: „Auzi, băiatul mamei? Iarăși urcă și coboară mortu'! Își poartă capul sub braț, iar ochii îi lucesc ca două felinare. În loc de degete are gheare și dacă te prinde în întuneric, te sugrumă".

Cei de față au început să rîdă, dar studentul a continuat:

— Fiind prea mic, nu înțelegeam că toate astea nu erau decît scorneli. E drept că nu mă temeam nici de cel mai strașnic dulău de vînătoare, eram mai tare decît toți tovarășii mei de joacă, dar în întuneric mi se făcea inima cît un purece, închideam ochii și mă așteptam ca mortul să se apropie dintr-o clipă într-alta. Ajunsesem pînă acolo, încît nu voiam să ies singur în întuneric nici în ruptul capului. Cînd tatăl meu a văzut cît eram de fricos, mi-a tras o bătaie soră cu moartea! Totuși nu m-am putut dezbăra multă vreme de teama asta copilărească, pe care o căpătasem din vina dădacei mele neroade.

— Da, e o mare greșeală, zise vînătorul, să umpli capul unui copil cu prostii d-astea. Am cunoscut oameni vrednici, curajoși, care nu se temeau nici de trei vrăjmași, dar dacă trebuiau să umble noaptea

după vînat sau să-i pîndească pe braconieri, își pierdeau tot curajul. Li se năzărea că în fiecare copac se ascunde o stafie îngrozitoare, în fiecare tufiș, o vrăjitoare, iar licuricii li se păreau ochii unei jivine care-i pîndea în întuneric.

— Astfel de povești sînt dăunătoare și prostești nu numai pentru copii, răspunse studentul, ci și pentru oamenii în toată firea. Un om cu scaun la cap nu ia în seamă lucruri pe care numai proștii le cred. Numai prin capul acestora umblă astfel de năluciri. Basmele acestea însă le fac rău mai ales țăranilor. Ei cred neclintit, statornic, în neroziile astea și credința lor se întărește și mai mult la clacă și la cîrciumă, unde oamenii își apropie capetele și istorisesc cu glas fioros poveștile cele mai înfricoșătoare.

— Așa e, domnule! zise cărăușul. Aveți dreptate. Cîte nenorociri nu s-au întîmplat din cauza unor astfel de povești! Sora mea și-a pierdut viața din pricina lor.

— Cum se poate? Din cauza unor povești?! strigară cu toții mirați.

— Da, din cauza unor astfel de povești, răspunse cărăușul. Și în satul meu, femeile și fetele au obiceiul să se adune serile ca să toarcă împreună. Vin și flăcăii și spun tot felul de istorii. Într-o seară se vorbea de stafii și năluci, iar flăcăii povesteau despre un băcan bătrîn care murise de zece ani, dar nu-și putea găsi liniștea în mormînt. Dădea în fiece noapte pămîntul la o parte, se tîra încetișor afară și, tușind, așa cum obișnuia și în viață, se ducea la băcănia sa unde cîntărea zahăr și cafea, bolborosind încet:

Trei sferturi, trei sferturi la miezul nopții
Fac cît un funt în timpul zilei.

Mulți spuneau că l-au văzut aievea, iar fetele și femeile s-au înfricoșat. Soră-mea însă, o fetișcană de vreo șaisprezece ani, voind să facă pe grozava, a spus:

— Nu cred nimic din toate astea. Morții nu se mai întorc niciodată înapoi.

Din păcate nu era prea convinsă, i se cam strînsese și ei inima de frică de cîteva ori. Unul dintre tineri a zis:

— Dacă crezi într-adevăr că-i așa cum spui, n-are de ce să-ți fie frică. Mormîntul lui e la doi pași de cel al lui Kätchen, care a murit de curînd. Dacă ai curaj, du-te la cimitir, rupe de pe mormîntul lui Kätchen o floare și adu-ne-o. Numai așa vom ști că nu ți-a fost frică de băcan!

Ca să nu le dea prilej s-o ia în rîs, soră-mea a răspuns:

— Doar atîta-mi cereți? E un fleac! Ce floare doriți?

— În satul nostru doar acolo cresc trandafiri albi... Adu-ne un buchet de trandafiri, i-a cerut una din prietenele ei.

Fata s-a sculat și a plecat. Toți bărbații îi lăudau curajul, dar femeile clătinau din cap, căinîndu-se:

— Numai de nu s-ar întîmpla ceva!

Sora mea a pornit spre cimitir. Luna învăluia mormintele într-o lumină palidă, albicioasă. Sora mea s-a înfiorat. Ceasul din turn tocmai bătea miezul nopții.

Fata a împins portița cimitirului. A pornit printre movilele mormintelor și, cu cît se apropia mai mult de trandafirii albi ai lui Kätchen și de mormîntul băcanului-strigoi, cu atît i se strîngea inima mai tare.

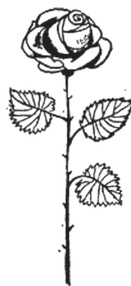
Cînd a ajuns în sfîrșit la groapa lui Kätchen, a îngenuncheat tremurînd și a început să culeagă flori. În clipa aceea i s-a părut că aude zgomote în apropiere. Cînd a întors capul, la doi pași de ea cineva zvîrlea țărîna de pe un mormînt și din groapă a ieșit încet o făptură ciudată. Era un bătrîn palid, cu o scufie de noapte, albă, pe cap.

Soră-mea a aruncat înspăimîntată încă o privire, ca să se convingă că ceea ce vedea era aievea, dar cînd cel din groapă a început

să vorbească pe nas: „Bună seara, domnișoară, ce faci aici la ora asta tîrzie?” a cuprins-o o spaimă de moarte. Și-a ținut totuși firea, a sărit peste morminte și a fugit înapoi în sat. Acolo, sfîrșită de puteri, a povestit tot ceea ce văzuse și, stoarsă de orice vlagă, a fost purtată pe brațe pînă acasă. A doua zi am aflat că cel care îi vorbise sărmanei mele surori fusese chiar groparul, care săpa un mormînt nou. Ce folos, însă? N-am mai apucat să-i spunem nefericitei cine îi ieșise în cale. A căpătat fierbințeală mare și s-a stins după trei zile. Trandafirii pentru coroana de pe mormînt și-i culesese ea singură.

Cărăușul a tăcut, cu ochii plini de lacrimi. Tovarășii lui l-au privit cu milă.

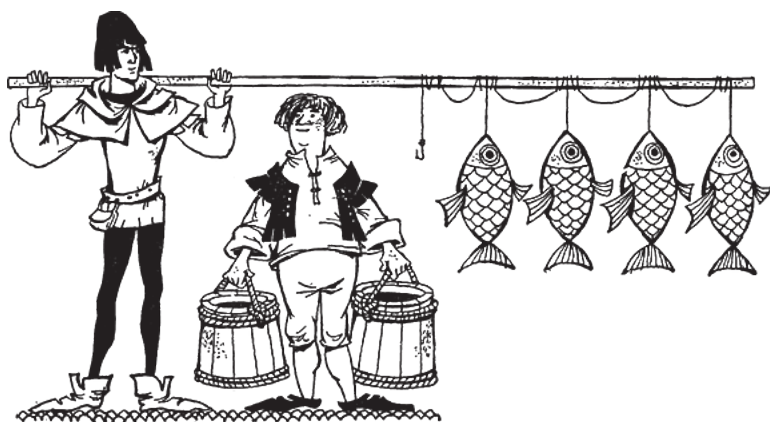
— Așadar, copila aceea s-a prăpădit din pricina unor scorneli, zise tînărul giuvaergiu. Îmi amintesc de o poveste pe care aș vrea să v-o spun și care s-a sfîrșit, din păcate, tot prost.

GROTA DIN STEENFOLL

(Legendă scoțiană)

Pe o insulă stîncoasă de pe coasta Scoției, trăiau odată doi pescari. Erau foarte buni prieteni. Nici unul dintre ei nu se însurase; nici neamuri n-aveau și, muncind laolaltă, fiecare în felul lui, izbuteau să-și agonisească hrana. Cu vremea, îmbătrîniseră și prietenia lor devenise și mai strînsă, cu toate că se deosebeau unul de celălalt, la fire și la trup, cum se deosebește vulturul de vițelul de mare.

Kaspar Strumpf era un bărbat îndesat și rotofei, cu o față lată, grăsună, rotundă ca luna plină, cu ochi jucăuși și blînzi, care parcă nu cunoscuseră niciodată mîhnirea și grija. Însă nu era numai dolofan,

ci și somnoros și leneș. De aceea se ocupa cu treburile casnice: gătea, cocea și împletea plasele cu care pescuia pentru el și pentru ce vindea. Tot el lucra și cea mai mare parte din peticul lor de pămînt. Prietenul său era, dimpotrivă, înalt și deșirat, cu un nas coroiat ca un cioc de uliu, cu ochi ageri, și cunoscut ca cel mai harnic și norocos pescar de pe insulă, om fără frică, ce se cățăra te miri unde după păsări și fulgi. Era și cel mai priceput agricultor de pe insulă, dar și cel mai hrăpăreț negustor de pe piața din Kirchwall. Fiindcă avea însă marfă bună și nu-și păcălea mușteriii, toți își făceau cumpărăturile la el și-i vindeau cele de trebuință. Așa că Wilm Falke, cum îl numeau concetățenii lui, și Kaspar Strumpf, cu care primul, în ciuda lăcomiei sale, își împărțea cîștigul greu dobîndit, izbuteau nu numai să-și agonisească o hrană îndestulătoare, dar chiar să fie socotiți ca oameni cu dare de mînă. Dar Falke cel hrăpăreț nu era mulțumit să treacă doar drept un om înstărit, ci dorea să ajungă bogat... ba chiar foarte bogat! Și fiindcă își dăduse seama că numai cu sîrguința nu se putea îmbogăți atît de repede pe cît dorea, își aștepta norocul de la vreo întîmplare fericită, neobișnuită. Din clipa în care gîndul acesta pusese stăpînire pe el, Falke luase hotărîrea dîrză și nestrămutată să-și urmărească țelul fără odihnă și începuse să-i vorbească lui Kaspar Strumpf despre avuția pe care o va dobîndi, ca despre ceva neîndoios. Iar fiindcă acesta credea în vorbele lui ca în litera de evanghelie, povestea și el vecinilor cele auzite. Așa se dusese vestea că Wilm Falke s-ar fi vîndut diavolului, care-l cumpărase cu aur greu. Unii spuneau însă că stăpînul iadului doar îl îmbiase deocamdată în privința asta.

E drept că la început Falke lua vorbele astea în rîs, dar încetul cu încetul se obișnuise cu gîndul că într-o bună zi vreun duh ar putea să-i dezvăluie taina unei comori, și nu se mai supăra pe concetățenii săi care-l luau în zeflemea din pricina asta. Cu toate astea își vedea mai departe de negoț, dar cu mai puțină rîvnă. O mare parte din timpul pe care-l folosise înainte pentru pescuit sau alte munci folositoare, îl pierdea acum fără nici o noimă, așteptînd să se îmbogățească peste noapte.

Spre nenorocul lui, stînd într-o zi pe țărmul pustiu și privind cu o anume speranță tălăzuirile mării, ca și cum

de acolo ar fi putut să i se ivească norocul cel mare, un val uriaș i-a rostogolit la picioare un mănunchi de alge și prundiș. Printre pietricele sclipea o piatră galbenă: o bilă de aur. Wilm a rămas încremenit. Așadar nu sperase în zadar – marea îi dăruise aur – aur frumos, curat, pesemne rămășița unei bare masive căzută la fund pe care o mîncaseră valurile de ajunsese numai cît un glonț de pușcă. Și acum i se desluși în minte, fără chip de tăgadă, că odată, undeva, aproape de țărmul acesta, se scufundase o corabie cu încărcătură de preț și că lui îi hărăzise soarta să găsească comorile înghițite de valuri. Gîndul acesta a crescut încet-încet în mintea lui, pînă a pus stăpînire pe toată ființa sa. Acum singura lui țintă era să se ferească pînă și de prietenul lui, căruia nu-i împărtășise descoperirea făcută, de teamă să nu afle și alții de ea. Astfel bietul om lăsă baltă toate celelalte treburi. Stătea zile și nopți de-a rîndul pe țărmul mării și, în loc să azvîrle plasa de prins pești, arunca o lopată special făurită pentru a scoate aur.

Nu s-a ales însă cu nimic altceva decît cu sărăcia, căci nu mai avea de nici unele; și oricît se trudea, adormitul de Kaspar nu izbutea să agonisească hrană pentru amîndoi. Wilm căuta, ce-i drept, comori de preț, dar pînă una, alta, bucățica de aur găsită se dusese repede și după ea se irosise și avutul celor doi.

Strumpf nu scotea o vorbă. Fără să murmure, așa cum lăsase odinioară pe seama lui Falke agonisirea hranei, nu crîcnea nici acum, cînd acesta, pierzîndu-și timpul fără rost, îl lipsea de hrana zilnică. Purtarea blîndă a răbdătorului său prieten îl îmboldea și mai mult pe Falke să caute fără încetare comoara... În fiecare seară, înainte de a adormi, i se părea că aude foarte limpede niște șoapte, mereu aceleași, pe care a doua zi nu și le mai amintea. Asta îl îndîrjea și mai mult, deși nu prea vedea ce legătură ar putea fi între șoaptele acestea ciudate și năzuința sa. Dar în mintea unui Wilm Falke își putea face loc orice închipuire, așa că șoaptele acestea tainice îi întăreau credința că soarta îi hărăzise marea fericire de a descoperi o grămadă uriașă de aur.

Într-o zi l-a prins furtuna pe țărmul unde găsise bila de aur. Vijelia era atît de cumplită, încît Falke a trebuit să se adăpostească într-o grotă din apropiere. Peștera aceasta – numită prin partea locului „Grota din Steenfoll" – era de fapt un gang subteran lung, cu două guri spre mare, pe unde năvăleau valurile, rostogolindu-se mereu cu un

vuiet îngrozitor. Nu puteai să pătrunzi în grotă decît printr-un singur loc, printr-o crăpătură din boltă, știută doar de ștrengarii din partea locului. Grota ascundea mari primejdii – unde mai pui că umbla și vorba că era bîntuită de stafii.

Wilm a coborît anevoie în grotă și s-a așezat pe o piatră sub un colț de stîncă ce-i atîrna deasupra capului. Aici, la douăsprezece picioare sub pămînt, în vuietul valurilor care se rostogoleau sub stîncă și al vijeliei pustiitoare de afară, au început să-l copleșească din nou aceleași gînduri despre vasul scufundat, întrebîndu-se mereu ce fel de vas o fi fost. Întrebase în dreapta și în stînga, dar nici bătrînii nu-și aminteau să se fi scufundat vreo corabie în locurile acelea. Și a rămas așa în grotă, nici el nu mai știa cît... Cînd s-a trezit în sfîrșit din visare, furtuna se potolise. Tocmai se pregătea să iasă la lumină, cînd, deodată, de undeva din străfunduri, a auzit un glas care striga limpede: *Car-mil-han*!

A tresărit speriat și s-a uitat în adînc.

— Stăpîne atotputernic! a strigat el. Acesta e cuvîntul care mă urmărește și în somn! Ce-o însemna, oare, Dumnezeule?

În clipa cînd a pus piciorul afară, Falke a mai auzit încă o dată, ca un suspin venit din adîncuri *Carmilhan*! după care a luat-o la goană spre casă, ca o sălbăticiune fugărită.

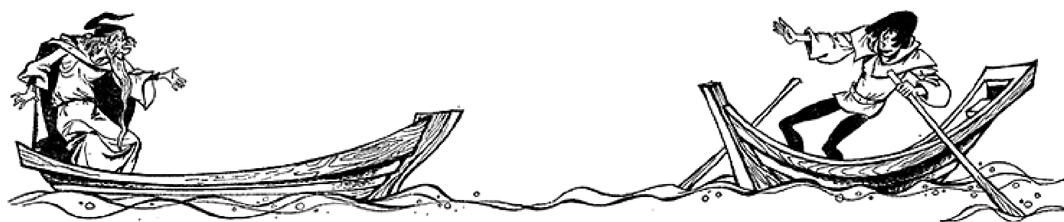

Wilm nu era fricos, numai că totul venise pe neașteptate. Nimic însă nu l-ar mai fi putut opri din mersul său: să intre în grotă era, ce-i drept, primejdios, dar setea de aur nu-i dădea pace.

Odată, Wilm stătea noaptea tîrziu în fața grotei din Steenfoll, scormonind nisipul de pe fund cu lopata, în căutarea comorii. Deodată, lopata s-a agățat de ceva și, oricît a tras de ea, oricît a smucit-o, nu i-a fost cu putință s-o clintească. Între timp a început să sufle vîntul, cerul s-a acoperit cu nori negri, iar valurile îi împingeau luntrea de colo-colo, gata s-o răstoarne. Însă Wilm nu s-a lăsat: legă lopata cu o funie și trase, și trase, pînă n-a mai simțit nici o împotrivire. Crezu că se rupsese funia de care legase lopata, dar în clipa cînd norii au început să învăluie luna, deasupra apei a răsărit

o umbră neagră și – peste întinsul mării – a răsunat cuvîntul care-l urmărea: *Carmilhan*. Wilm a întins mîna, vrînd să apuce făptura aceea ciudată, dar aceasta se mistuit repede, undeva, în întunericul nopții. Furtuna care s-a dezlănțuit în clipa aceea l-a silit să-și caute adăpost sub stîncile din apropiere. Istovit, a căzut într-un somn adînc, plin de năluciri. Coșmarul acesta i-a sporit și mai mult zbuciumul în legătură cu necontenita căutare a comorii, care îl chinuise în timpul zilei.

Cînd s-a trezit, razele răsăritului cădeau pe marea acum liniștită și încremenită ca o oglindă. Tocmai se pregătea să iasă din nou în larg, să-și înceapă munca obișnuită de fiecare zi, cînd în depărtare a zărit un punct care se apropia din ce în ce. S-a uitat mai bine și a deslușit o luntre în care ședea o ființă omenească. Să vezi și să nu crezi: fără pînze, fără vîsle, fără ca făptura dinăuntrul ei s-o cîrmească – dacă cumva avea cîrmă – barca înainta cu botul spre mal, spre luntrea lui Wilm, lîngă care se opri. În ea se afla un moșneguț stafidit, îmbrăcat în haine de pînză galbenă, pe cap cu o scufie roșie, țuguiată, cu ochii închiși, încremenit ca un stîrv uscat. Falke a strigat, a smucit barca, dar n-a primit nici un răspuns. Atunci a vrut să lege barca cu o funie de luntrea sa și s-o tragă după el. Bătrînelul a deschis însă deodată ochii și a început să se miște atît de ciudat, încît l-a umplut de groază chiar și pe pescarul acesta cutezător.

— Unde mă aflu? a întrebat omulețul în limba olandeză, oftînd adînc.

Falke, care știa de la pescarii de scrumbii olandezi cîteva vorbe în graiul lor, i-a spus cum se numește insula și l-a întrebat cum îl cheamă și ce caută pe acolo.

— Am venit să văd ce-i cu *Carmilhan*.

— Cu *Carmilhan*? Pentru Dumnezeu! Ce înseamnă asta? a strigat pescarul, plin de curiozitate.

— Nu răspund la întrebări, dacă mi se pun în felul acesta, a răspuns omulețul, vădit speriat.

— Bine, dar ce e *Carmilhan*? a strigat Falke.

— Acum nu mai e nimic, dar pe vremuri a fost un vas minunat, încărcat cu atît de mult aur cum n-o să mai aibă vreodată un vas.

— Cînd s-a scufundat și unde?

— Cam acum o sută de ani, dar nu știu sigur unde. Am venit să caut locul și să pescuiesc aurul pierdut. Vrei să mă ajuți și să împărțim ceea ce găsim?

— Cu dragă inimă, numai să-mi spui ce am de făcut.

— Pentru ceea ce trebuie să faci, ai nevoie de mult curaj: trebuie să te duci la miezul nopții în locul cel mai sălbatic, cel mai singuratic de pe insulă și să iei cu tine o vacă. Acolo s-o tai, și să pui pe cineva să te înfășoare în pielea ei caldă încă, apoi să te așeze jos și după aceea însoțitorul trebuie să te lase singur. Înainte de un ceas după miezul nopții vei afla unde sînt comorile de pe *Carmilhan*.

— În felul ăsta a fost dus la pierzanie și bătrînul Engrol! Și-a vîndut și trupul și sufletul! a strigat Wilm, îngrozit. Piei din ochii mei, piază rea! a adăugat el vîslind grăbit. Nu vreau să am de-a face cu tine!

Omulețul a scrîșnit din dinți, l-a ocărit, l-a blestemat, dar vorbele lui abia s-au mai auzit fiindcă Falke s-a depărtat repede și – vîslind cu putere – ocoli o stîncă și a dispăru. Totuși, deși văzuse că un duh rău voia să se folosească de setea lui de îmbogățire, să-l ademenească cu aur și să-l prindă în laț, pescarul, orbit de lăcomie, tot nu se lecui! Dimpotrivă, ar fi vrut să tragă foloase din cele ce îi spusese omulețul în haine galbene, fără să se dea însă pe mîna vrăjitorului. Veni deci mai departe, pe țărmul pustiu, să caute aur.

Pe vremuri făcuse tot ce putuse ca să se căpătuiască. Pescuise pe meleaguri străine și se apucase cu sîrg de fel de fel de treburi, dar acum le lăsase pe toate baltă. El și tovarășul său ajunseseră săraci lipiți pămîntului. Dar deși se aflau în starea asta jalnică numai din pricina încăpățînării lui Falke și a lăcomiei lui neroade, cu toate că grija pentru trai apăsa pe umerii lui Kaspar Strumpf, acesta nu-i făcea nici cea mai mică mustrare prietenului său, ci, dimpotrivă, se arăta tot atît de supus și avea aceeași încredere în mintea înțeleaptă a acestuia, ca și pe vremea cînd treburile le mergeau din plin.

Bunătatea răbdătorului său tovarăș îl punea în mare încurcătură pe Falke. Felul de a se purta al acestuia îl îndemna să caute aurul cu și mai multă înverșunare, nădăjduind că odată și odată își va putea răsplăti prietenul pentru lipsurile pe care le îndura. În tot acest timp cuvîntul drăcesc *Carmilhan* îl urmărea mereu, nu-i dădea pace nici în somn. Toate laolaltă – sărăcia, deznădejdea așteptării și lăcomia – l-au făcut pînă la urmă să-și piardă mințile. S-a hotărît să-l asculte pe omuleț, cu toate că știa din bătrîni că cine face ceea ce poruncește moșneagul se dăruiește puterilor necuratului.

Kaspar s-a străduit în zadar să-l oprească. Cu cît prietenul său îl ruga mai fierbinte să dea uitării desperata lui hotărîre, cu atît mai mult se îndîrjea Falke. În sfîrșit, Kaspar blajin și molatic ca de obicei, se învoi să-l însoțească și să-l ajute să ducă la îndeplinire ceea ce hotărîse. Cu inima strînsă de durere, au legat o funie de coarnele frumoasei lor vaci, pe care o crescuseră de mică și pe sare nu se înduraseră pînă atunci s-o vîndă, pentru că nu se puteau obișnui cu gîndul să încapă pe mîini străine. Ea singură le mai rămăsese din tot avutul lor, dar duhul rău, care pusese stăpînire pe Wilm, îi înăbușise toate simțămintele bune, iar Kaspar nu era în stare să-l înfrunte.

Era în septembrie. Începuse iarna scoțiană cu nopțile ei lungi. Un vînt tăios rostogolea deasupra Clydestrom-ului norii grei ai nopții, asemănători unor culmi de gheață. Întunericul se lăsase ca un zăbranic negru peste rîpele munților, peste smîrcuri, peste albiile tulburi ale rîurilor, care parcă te priveau negre ca hăul cel fioros al iadului. Falke pășea înainte și Strumpf în urma lui; cutremurat de propria-i îndrăzneală, acesta se uita posomorît, cu ochii plini de lacrimi, la sărmanul animal care mergea senin și nevinovat la moarte. Curînd, mîna care-l ocrotise și-l hrănise îi va curma firul vieții. Au ajuns cu greu într-o vale îngustă și mlăștinoasă, ascunsă între munți, năpădită de mușchi, de tufe de iarbă neagră și plină de bolovani. Un lanț de munți prăpăstioși, întunecați, ce se pierdeau în ceața cenușie, încingeau valea aceasta, unde rareori călca picior de om.

Cei doi pescari mergeau pe pămîntul mlăștinos, nesigur, îndreptîndu-se spre o stîncă uriașă care se ridica în mijlocul drumului. Un vultur și-a luat zborul, țipînd, de pe stîncă.

Sărmana vacă mugea încetișor, cu jale, ca și cum pricepea toată grozăvia acelei nopți, ca și cum știa ce soartă o așteaptă. Kaspar a întors capul ca să-și șteargă lacrimile ce-i șiroiau pe obraji și s-a uitat devale, prin strunga pe unde venise. Jos, departe, se auzeau valurile mării izbind cu vuiet stîncă. De undeva, de sus, dinspre crestele munților peste care se lăsaseră nori negri, grei, răzbea din timp în timp un murmur surd.

Cînd Kaspar s-a întors spre prietenul său, acesta tocmai ridicase securea asupra blîndului dobitoc, pe care-l legase de stîncă. Priveliștea aceasta l-a tulburat într-atît, încît i-a zdruncinat hotărîrea de a se supune orbește prietenului său; a îngenuncheat la picioarele lui, frîngîndu-și mîinile și strigînd cu desperare:

— Pentru Dumnezeu, Wilm Falke! Cruță vaca, cruță-te pe tine, cruță-ne pe amîndoi! Mîntuiește-ți sufletul! Scapă-ți viața! Dacă vrei cu orice preț să pui la încercare bunătatea Domnului, așteaptă pînă mîine și jertfește mai bine alt animal în locul blîndei noastre vaci!

— Ai înnebunit, Kaspar? a strigat Wilm ca scos din minți, ținînd încă securea ridicată. Să cruț vaca și să mor de foame?

— N-o să mori de foame, a răspuns Kaspar hotărît. Atîta timp cît oi avea aste două mîini, n-o să mori de foame! O să muncesc din zori și pînă în noapte pentru tine, numai să nu-ți vinzi sufletul și să cruți bietul dobitoc!

— Atunci ia securea și crapă-mi capul! a strigat Falke desperat. N-o să mă mișc din locul ăsta pînă n-am făcut ce trebuie să fac. Poți să dobîndești tu comorile de pe *Carmilhan* în locul meu? Pot mîinile tale să agonisească mai mult decît să-ți duci traiul de pe-o zi pe alta? În schimb, mîinile tale pot pune capăt zbuciumului meu, așa că jertfește-mă pe mine!

— Wilm, înjunghie vita și ucide-mă și pe mine! Nu-mi pasă! Vreau mîntuirea sufletului tău. Vai! Iată, te afli lîngă altarul păgîn al picților[1] și jertfa pe care vrei s-o aduci e hărăzită necuratului.

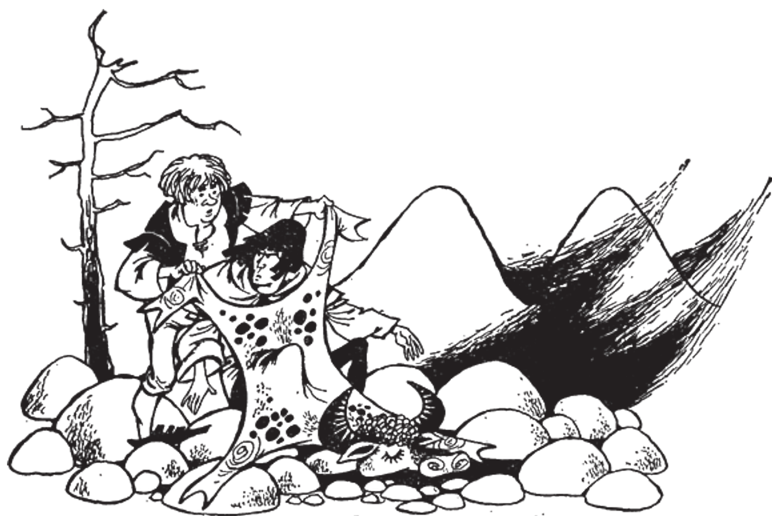
— Habar n-am de așa ceva! a strigat Falke, rîzînd sălbatic, ca unul care era hotărît să nu audă și să nu vadă nimic din tot ce putea să-l abată din drum. Kaspar, ești nebun și mă înnebunești și pe mine,

[1] Picții erau locuitori din regiunile de miazănoapte ale Marii Britanii înaintea erei noastre, strămoși ai scoțienilor de astăzi.

dar iată, a spus el, aruncînd securea și ridicînd cuțitul de pe piatră, ca și cum ar fi vrut să se înjunghie, rămîi cu vaca, dar fără mine!

Atunci Kaspar a sărit la el, i-a smuls din mînă unealta aducătoare de moarte, a luat securea, a ridicat-o în aer, și a izbit cu atîta putere capul dobitocului iubit, încît acesta s-a prăvălit la picioarele stăpînului său fără să tresară.

Totul se petrecuse uluitor de repede. Un fulger a brăzdat apoi cerul și tunetul a cutremurat tăriile. Falke și-a holbat ochii la prietenul său. Se simțea ca un bărbat în toată firea în fața unui copil, minunîndu-se că băiețandrul se dovedea mai cutezător decît el, omul mare. Dar Strumpf nu părea speriat de tunet, nici tulburat de uluiala tovarășului său. S-a repezit la vacă și, fără să scoată o vorbă, a început s-o jupoaie de piele. Venindu-și puțin în fire, Wilm i-a dat o mînă de ajutor. Dar pe cît de mare îi fusese mai înainte nerăbdarea de a vedea săvîrșită jertfa, pe atît de adîncă era acum scîrba cu care lucra.

Furtuna se întețea, tunetele zguduiau munții, fulgere îngrozitoare șerpuiau în jurul stîncii și peste mușchiul din rîpă. Vîntul, care nu izbutise să răzbată sus, spre înălțimi, își avea sălaș jos, umplînd valea și țărmul cu un vuiet sălbatic.

În cele din urmă, cei doi pescari, uzi leoarcă, au jupuit vita de piele, pe care au întins-o pe jos. Kaspar l-a înfășurat apoi pe Falke în ea și l-a legat strîns, așa cum îi poruncise acesta. După ce și-a dus

treaba la bun sfîrșit, bietul om a rupt tăcerea care dăinuia de atîta vreme și, privindu-l cu milă pe prietenul său amăgit, l-a întrebat cu glas tremurător:

— Ce mai pot face pentru tine, Wilm?

— Nimic, a răspuns celălalt. Rămîi cu bine!

— Rămîi cu bine! i-a urat Kaspar. Dumnezeu să te aibă în pază și să te ierte așa cum te iert și eu.

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care le-a mai auzit Wilm, căci Kaspar s-a și mistuit în întuneric. În aceeași clipă a izbucnit una dintre cele mai pustiitoare furtuni pe care le văzuse Wilm vreodată. Întîi a scăpărat un fulger, luminînd munții, stîncile din apropiere, valea cu valurile spumegînde ale mării și insulele stîncoase împrăștiate în golf. Printre insulele acestea i s-a părut că deslușește contururile unui uriașe corăbii străine, fără catarge; dar abia i-a răsărit dinaintea ochilor, că a și dispărut în beznă. Tunetele bubuiau asurzitor. Din munți se rostogoleau spre el, amenințătoare, puhoaie de pietriș, iar din înălțimi se revărsau șuvoaie de apă atît de uriașe, încît valea îngustă și mlăștinoasă s-a umplut cît ai clipi și apa i-a ajuns lui Wilm pînă la umeri. Din fericire, Kaspar îl așezase pe Wilm pe un dîmb, altminteri s-ar fi înecat. Apa creștea mereu și Wilm se căznea să-și schimbe poziția primejdioasă, dar pielea în care era învelit îl strîngea rău și nu-l lăsa să se miște. Zadarnic l-a strigat pe Kaspar... acesta era departe! În clipele acelea de nenorocire nu a îndrăznit să rostească numele Domnului, iar la gîndul că ar putea să cheme în ajutor puterile întunecate în mîna cărora se afla, îl treceau fiori de groază. Apa i-a ajuns pînă la urechi și i-a atins buzele.

— Dumnezeule, sînt pierdut! a strigat el, simțind cum i se urcă apa în susul obrazului.

Dar în clipa în care a scos strigătul, a auzit ca prin vis un zgomot asemănător cu vuietul apelor unei cascade și – minune – apa s-a depărtat de buzele lui. Șuvoiul își croise drum printre stînci și se scurgea la vale. Ploaia s-a potolit și întunericul a început să se destrame. Wilm a prins puțin curaj, o rază de speranță îi încolțise în suflet. Se simțea vlăguit ca după o luptă cu moartea și ar fi dat orice să iasă din pielea care-l strîngea. Dar, deși primejdia de a-și pierde viața se îndepărtase, el nu se liniștise. Zbuciumul plin de deznădejde îi răvășea și acum

sufletul, iar lăcomia îl ținea nemiloasă în ghearele ei, îndîrjindu-l în lupta pe care o dădea. În cele din urmă, moleșit de frig și de oboseală, a căzut într-un somn ca de plumb.

A dormit așa cam vreo două ceasuri... Vîntul rece care-i șfichiuia obrazul și vuietul valurilor mării l-au scos din această fericită uitare de sine. Cerul se întunecase din nou. Un fulger asemănător cu cel care vestise prima furtună a brăzdat iar cerul și – la lumina acestuia – lui Falke i s-a părut că zărește vasul cel străin legănîndu-se pe creasta unui val, în apropierea stîncii din Steenfoll. Apoi vasul a dispărut în adîncurile grotei. Pescarul a holbat ochii la vedenie. Căci fulgerele brăzdau acum bolta fără contenire, luminînd întinsul mării. Deodată, o trîmbă de apă cît un munte s-a ridicat din vale și l-a izbit pe Falke cu atîta putere de un colț de stîncă, încît și-a pierdut cunoștința.

Cînd și-a venit în fire, furtuna se potolise și cerul se înseninase, doar fulgerele mai scăpărau din cînd în cînd. Falke se afla la poalele munților care încingeau valea. Se simțea atît de sfîrșit, că aproape nu era în stare să se miște. Valurile se izbeau molcom, plescăind, de stînci, și prin clocotul apei răzbătea o muzică solemnă, ca o cîntare bisericească. Sunetele, la început slabe ca o închipuire, erau tot mai limpezi, mai aproape. Părea melodia unui psalm pe care-l auzise în vara trecută pe un vas olandez de pescuit scrumbii. Apoi a deslușit glasuri omenești, ba parcă și cuvintele cîntecului. Vocile veneau de jos, din vale. Falke s-a tîrît cu greu pînă la o piatră pe care și-a sprijinit capul și s-a uitat în jos. Văzu un alai de făpturi omenești care se îndreptau spre el, cîntînd melodia pe care o auzise mai înainte. Fețele oamenilor, ale căror veșminte păreau să fie ude leoarcă, erau pline de mîhnire și de teamă. Cînd au ajuns lîngă el, toți au tăcut. În fruntea alaiului pășeau cîțiva muzicanți, urmați de marinari. După ei venea un bărbat înalt, îmbrăcat în straie de modă veche, bogat împodobite cu fir, încins cu o sabie, și ținînd în mînă un toiag lung și gros de bambus, cu măciulie de aur. La stînga sa, un arap tînăr îi întindea din cînd în cînd o pipă lungă, din care stăpînul trăgea grav cîteva fumuri și apoi pășea mai departe. Omul s-a oprit țeapăn în fața lui Wilm. La stînga și la dreapta lui se aflau alți bărbați înveșmîntați cu mai puțină strălucire, toți cu pipe în mîini, acestea părînd însă mai puțin scumpe decît aceea pe care o purta arapul ce-l însoțea pe bărbatul cel voinic. După ei veneau

mulți alții, printre care o mulțime de femei, unele cu prunci în brațe sau cu copii de mînă, toate în veșminte de preț de pe meleaguri străine. O ceată de marinari olandezi încheia cortegiul. Marinarii mestecau tabac și țineau în colțul gurii cîte o pipă mică, negricioasă, din care pufăiau într-o tăcere sumbră.

Pescarul s-a uitat îngrozit la adunarea aceasta ciudată. În așteptarea celor ce aveau să se mai întîmple, a mai prins însă puțin curaj. Făpturile acelea au stat multă vreme în jurul lui. Fumul pipelor se înălța ca un nor deasupra capetelor lor, risipindu-se printre luminițele sclipitoare ale stelelor. Și cercul a început să se strîngă tot mai mult în jurul lui Wilm – se fuma tot mai mult și din pipe ieșea un fum des de puteai să-l tai cu cuțitul.

Falke era un om neînfricat și se pregătise pentru fapte neobișnuite, dar la vederea acestei mulțimi ciudate, care se înghesuia în jurul lui de parc-ar fi vrut să-l strivească, l-a părăsit curajul, pe frunte i-au apărut broboane de sudoare și a simțit că leșină de spaimă. Dar închipuiți-vă groaza care l-a cuprins cînd, întorcînd întîmplător capul, l-a văzut pe omulețul cu haine galbene șezînd lîngă el, țeapăn, încremenit, ca atunci cînd îi ieșise prima dată în cale. Numai că acum ținea și el o pipă între dinți, parcă în bătaie de joc. Cuprins de o spaimă de moarte, Falke a strigat către căpetenia mulțimii:

— În numele celui pe care-l slujiți, cine sînteți voi și ce vreți de la mine?

Cel întrebat a tras de trei ori din pipă, mai solemn decît înainte, a întins-o apoi slugii sale și a răspuns cu o răceală de gheață:

— Sînt Alfred Franz van der Swelder, căpitanul vasului *Carmilhan* din Amsterdam. În drum spre casă, venind de la Batavia, vasul s-a scufundat împreună cu toți oamenii de pe el. Nenorocirea s-a întîmplat aici, în apropierea acestui țărm stîncos. Iată-i pe ofițeri, iată-i pe călători și iată-i și pe destoinicii mei marinari. S-au scufundat toți, odată cu mine. De ce ne-ai chemat din lăcașul nostru din fundul mării? De ce ne-ai tulburat liniștea?

— Aș vrea să știu unde se află comorile de pe *Carmilhan*.

— În fundul mării.

— Unde?

— În Grota din Steenfoll.

— Cum pot să ajung la ele?

— Pentru o scrumbie, o gîscă se scufundă în vîltoare. Oare comorile de pe *Carmilhan* nu merită atîta osteneală?

— Care va fi partea mea?

— Mai mult decît ai nevoie pentru un trai îndestulat.

Omulețul cu haine galbene a rînjit și toată adunarea a izbucnit în hohote de rîs.

— Ai terminat? a întrebat căpitanul.

— Am terminat. Rămîi cu bine!

— Rămîi cu bine, pînă ne vom revedea! a răspuns olandezul și s-a pregătit să plece.

Muzicanții s-au așezat din nou în fruntea alaiului și s-au îndepărtat toți în aceeași rînduială în care veniseră, și cu același cîntec solemn care se auzea tot mai încet, pînă s-a pierdut cu totul în vuietul valurilor ce se izbeau de stînci.

Wilm și-a încordat puterile ca să-și desfacă legăturile și în cele din urmă a izbutit să scoată o mînă, și-a desfăcut frînghiile cu care era legat, apoi a ieșit din pielea vacii. A pornit în fugă spre căsuța sa, fără să se mai uite înapoi, și acolo l-a găsit pe bietul Kaspar Strumpf întins nemișcat pe jos, fără cunoștință. Cînd, după mari strădanii, l-a readus în simțiri, bunul pescar și-a întîmpinat vechiul prieten, pe care-l crezuse pierdut, cu lacrimi de bucurie. Raza de speranță care se întrezărise s-a stins însă repede. Falke își pusese în gînd să pornească din nou la înfăptuirea nesăbuitelor sale dorințe.

— Mai bine în iad decît să mai trăiesc în calicia asta, între acești patru pereți goi! Dacă vrei, vino cu mine, dacă nu, eu tot mă duc.

Rostind aceste vorbe, Wilm a apucat o făclie, a luat un amnar și o funie și a plecat grăbit. Kaspar a rupt-o la fugă după el, cît îl țineau picioarele, și l-a ajuns chiar pe stînca unde se adăpostiseră mai înainte de furtună. Wilm tocmai se lega cu funia și se pregătea să coboare în grota neagră, din care se ridica un vuiet surd. Orice stăruință a fost zadarnică: omul se înverșunase într-atît, că nu puteai să-l înduplеci pentru nimic în lume. Kaspar a vrut să coboare și el, dar Falke i-a poruncit să rămînă sus, ca să țină funia.

Cu niște sforțări uriașe, pe care le face numai omul care are un curaj fără seamăn, și cu o putere nemaivăzută, pe care o dă numai lăcomia oarbă, Falke a coborît în grotă și s-a oprit în cele din urmă lîngă o stîncă sub care se învolburau, vuind fără astîmpăr, horbotele negre, cu spumă albă, ale talazurilor.

Falke și-a ațintit spre apă privirile lacome, pînă a descoperit în sfîrșit ceva ce sclipea la picioarele lui. A pus jos făclia și s-a repezit să ridice ceea ce descoperise. Atîrna foarte greu: era un sipet plin cu galbeni. I-a strigat tovarășului său vestea cea bună, dar n-a ascultat de rugămințile fierbinți ale acestuia. Kaspar îl implora să se mulțumească cu atît și să se întoarcă sus. Dar Falke era de părere că acesta era doar primul rod al îndelungatelor sale strădurințe. A coborît a doua oară... din mare s-au auzit deodată niște hohote de rîs, iar Wilm Falke n-a mai apărut sus niciodată!

Kaspar s-a întors singur acasă. Din ziua aceea a devenit alt om. Mintea și sufletul i se zdruncinaseră. Fiindcă era un om simțitor, zbuciumul prin care trecuse îi luase mințile. De atunci a lăsat totul în paragină. Umbla zile și nopți în neștire, cu ochii pierduți în gol, și tuturor le era milă de el, dar îl ocoleau.

Un pescar spunea că l-ar fi zărit pe Wilm Falke pe țărm, într-o noapte furtunoasă, printre marinarii vasului *Carmilhan*, în noaptea cînd a dispărut și Kaspar Strumpf.

Oamenii l-au căutat pretutindeni, dar nu i-au dat de urmă. Se zvonea însă că era văzut adesea, alături de Falke, printre marinarii vasului vrăjit, care de atunci a apărut mereu lîngă Grota din Steenfoll.

— Miezul nopții a trecut de mult, zise studentul, cînd giuvaergiul și-a sfîrșit povestea. Se pare că nu mai e nici o primejdie. Mă toropește somnul. Vă sfătuiesc și pe dumneavoastră să vă culcați. Acum puteți să dormiți fără grijă.

— Pînă la două nu mă încumet să mă culc, răspunse vînătorul. Se spune că între unsprezece și două e vremea hoților.

— Și eu cred, adăugă făurarul, că dacă ne-au pus gînd rău, cel mai prielnic timp pentru ei e după miezul nopții. Ar fi bine ca domnul student să-și spună povestea mai departe, că tot n-a terminat-o.

— Nu mă dau înapoi, răspunse acesta, cu toate că vecinul nostru, domnul vînător, n-a auzit începutul.

— Am să mi-l închipui, fiți pe pace, îl liniști vînătorul.

— Ei atunci... începu studentul, dar îl întrerupse hămăitul unui cîine.

Tuturor li se opri răsuflarea. Ascultau... În clipa aceea unul dintre slujitori ieși în goana mare din camera contesei strigînd că o ceată de vreo zece-doisprezece bărbați înarmați se îndrepta către han.

Vînătorul puse mîna pe pușcă, studentul își scoase pistolul, calfele își luară niște bîte, iar cărăușul scoase din buzunar un cuțit lung. Toți rămaseră apoi încremeniți, uitîndu-se unii la alții, nehotărîți.

— Să ne apropiem de scară, ca să doborîm cel puțin doi-trei mișei, înainte ca ei să se năpustească toți deodată asupra noastră, strigă studentul, dîndu-i faurului al doilea pistol ce-l avea la el și spunîndu-i că au să tragă amîndoi, pe rînd.

Se așezară toți aproape de trepte: studentul, în capul scării, lîngă vînător, faurul cel curajos, aplecat peste balustradă, cu pistolul îndreptat spre treptele din mijloc. În spatele lor, giuvaergiul și cărăușul, gata să dea piept cu oricine, dacă s-ar fi ajuns la o luptă corp la corp.

După cîteva clipe de tăcere s-a auzit poarta și parcă și niște glasuri care vorbeau în șoaptă. Apoi s-au deslușit pași apropiindu-se de scară. Trei bărbați voiră să urce scara. Se pare însă că nu se așteptau la primirea care li se făcu în clipa cînd au pășit pe prima treaptă. Vînătorul strigă deodată cu glas tunător:

— Stați! încă un pas și s-a terminat cu voi! Pregătiți-vă armele, prieteni, și ochiți în plin!

Cei trei tîlhari se retraseră în grabă, speriați, și se duseră să se sfătuiască cu ceilalți. După cîtva timp, unul dintre ei se întoarse:

— Preacinstiții mei domni, zise el, vă puneți viața în primejdie fără rost, în chip necugetat, fiindcă sîntem mulți și o să vă ucidem

pînă la unul. Dați-vă înapoi! N-avem nimic cu voi și nu vrem să vă luăm nici măcar o lețcaie.

— Atunci ce vreți? strigă studentul. N-o să ne încredem niciodată în niște tîlhari ca voi! Dacă vreți să ne jefuiți, poftim, veniți, dar celui dintîi care îndrăznește să urce treptele îi ard una la scăfîrlie, că n-o să se mai scoale de jos!

— Vrem să stăm de vorbă cu doamna! Să vină jos de bună voie, răspunse tîlharul. N-o să i se întîmple nimic. O s-o ducem într-un loc sigur și liniștit, iar slujitorii ei călări au să-l vestească pe conte că prețul răscumpărării soției sale este de douăzeci de mii de guldeni.

— Nu ne învoim la așa ceva, răspunse vînătorul, scrîșnind din dinți de furie și ridicînd cocoșul armei. Dacă n-o ștergi înainte de a număra pînă la trei, să știi că trag! Unu, doi...

— Stai! tună tîlharul. Nu trage într-un om fără apărare, care vine ca sol! Nu fi fără minte! Ce mare ispravă ai face dacă m-ai împușca? Cei douăzeci de tovarăși ai mei au să mă răzbune. De ce vreți să umplem coridorul cu morți sau cu răniți? Cum i-ar folosi asta contesei voastre? Dacă vine de bună voie, crede-mă că i se va da toată cinstirea cuvenită. Am să număr eu pînă la trei, și dacă nu iei degetul de pe trăgaci, să știi că ea o să tragă ponoasele pentru tot ceea ce se va întîmpla. Unu, doi, trei!

— Cu cîinii ăștia nu-i de glumit, șopti vînătorul, făcînd pe voia tîlharului. Martor mi-e Dumnezeu că de viață nu-mi pasă, dar

dacă ucid pe vreunul dintre ei, ar suferi doamna contesă. Să-i cer și ei sfatul. Să ridicăm, urmă el, steagul alb pentru o jumătate de ceas. Trebuie s-o pregătim pe doamna contesă, căci dacă ar afla pe neașteptate ce primejdie o pîndește, s-ar putea să moară de spaimă.

— Fie! răspunse tîlharul și porunci ca jos, la picioarele scării, să stea de pază șase oameni.

Nefericiții călători intrară buimaci, în frunte cu vînătorul, în camera contesei. Odaia aceasta se afla foarte aproape de scară și contesa auzise totul. Palidă, tremurînd ca varga, se hotărîse să se supună soartei.

— De ce să primejduiesc fără rost viața atîtor oameni cumsecade? spuse ea. Cum să vă cer să mă apărați, cînd nici nu mă cunoașteți măcar? Nu văd nici o scăpare, trebuie să-i urmez pe nemernicii aceștia.

Nenorocirea care o lovise pe contesă și curajul ei îi mișcară pe toți. Vînătorul jură cu lacrimi în ochi că n-o să poată îndura o astfel de rușine, iar studentul se plînse că era prea înalt – măsura șase picioare.

— Dacă aș fi mai scund numai cu o jumătate de cap, strigă el, și n-aș avea barbă, aș ști ce am de făcut. M-aș îmbrăca cu rochia doamnei contese și ticăloșii ar băga de seamă prea tîrziu că i-am înșelat.

Și Felix părea adînc tulburat de nefericirea curajoasei doamne. Purtarea ei îl mișcase, amintindu-i de mama lui, plecată din viață în floarea vîrstei, de parcă ea s-ar fi aflat acum în groaznica situație a contesei. Se simțea plin de curaj și era gata să-și dea viața pentru ea. Auzind însă cuvintele studentului, în mintea lui licări un gînd îndrăzneț. Nu-l încerca nici un pic teamă, se gîndea numai cum să scape viața acestei femei.

— Dacă-i vorba numai de atît, zise el sfios, înroșindu-se, dacă-i nevoie numai de un trup zvelt, de un obraz spînatic și de o inimă curajoasă ca s-o salveze pe doamna contesă, nu sînt nici eu de lepădat. Pentru Dumnezeu, îmbrăcați hainele mele, așezați-vă pălăria mea pe frumosul dumneavoastră păr, luați desaga mea în spinare și porniți la drum, travestită în Felix giuvaergiul.

Cei de față rămaseră uimiți de curajul tînărului, iar vînătorul îl strînse în brațe, plin de bucurie.

— Dragul meu! strigă el. Ești gata să faci ceea ce spui? Vrei să te îmbraci cu rochia stăpînei mele și s-o salvezi? Dumnezeu ți-a dat gîndul acesta! Dar n-am să te las singur. Rămîn și eu. Vei avea în mine cel mai bun prieten. Atîta timp cît voi trăi, nu voi îngădui să ți se facă nici cel mai mic rău.

— Jur să rămîn și eu cu dumneata! strigă studentul.

Contesa primi numai după multe stăruințe oferta lui Felix. Nu se putea obișnui cu gîndul că un om străin se jertfea pentru ea. Era sigură că atunci cînd tîlharii vor descoperi înșelătoria, se vor răzbuna crunt. În cele din urmă, însă, se lăsă înduplecată de rugămințile tînărului. Știa că, dacă va scăpa cu bine, va face tot ce-i va sta în putință ca să-l scoată pe salvatorul ei din mîna tîlharilor.

Vînătorul și ceilalți călători îl însoțiră pe Felix în odaia studentului, unde acesta se îmbrăcă în grabă cu veșmintele contesei. Vînătorul îi prinse la tîmple cîteva bucle false de-ale jupînesei, iar pe cap o pălărie de femeie, după care toți îl asigurară că era de nerecunoscut. Chiar faurul jura că, dacă l-ar întîlni pe stradă, și-ar scoate pălăria înaintea lui, fără a bănui că-l salută pe curajosul său tovarăș.

Între timp, contesa, ajutată de jupîneasă, scoase din desaga tînărului giuvaergiu haine de-ale acestuia și se îmbrăcă cu ele. Cu pălăria trasă pe ochi, cu toiagul de drumeț în mînă și cu desaga în spinare, mai ușoară în asemenea veșminte, era acum de nerecunoscut. În alte împrejurări, călătorii ar fi rîs cu poftă de travestirea aceasta plină de haz. Apoi, calfa cea nouă îi mulțumi cu lacrimi în ochi lui Felix și îi făgădui ajutor grabnic.

— Doar o singură rugăminte am, răspunse Felix. În desaga mea se află o cutioară. Păstrați-o cu grijă, fiindcă dacă s-ar pierde, aș fi tare nefericit. E un dar pentru aceea care m-a crescut și...

— Gottfried, vînătorul, știe unde se află castelul meu, răspunse ea. N-ai nici o grijă, o să-ți fie dată neatinsă înapoi, căci nădăjduiesc, tinere cu suflet nobil, că o să vii la noi, ca să primești mulțumirile soțului meu și ale mele.

Pînă să apuce Felix să răspundă, de pe scară se auziră glasurile aspre ale tîlharilor, care vesteau că timpul de gîndire trecuse și că

totul era gata pentru plecarea contesei. Vînătorul coborî și le spuse că nu-și poate părăsi stăpîna, că mai bine merge și el oriunde cu ea, decît să se întoarcă la stăpînul lui fără dînsa. Studentul ținea și el morțiș s-o însoțească pe contesă. Tîlharii se sfătuiră între ei și în cele din urmă încuviințară să-i ia și pe dînșii. Vînătorul a trebuit însă să-și predea numaidecît armele. Apoi tîlharii le spuseră celorlalți să-și păstreze cumpătul și să aștepte în liniște plecarea contesei.

Felix își acoperi fața cu vălul pălăriei și se așeză într-un colț, cu fruntea sprijinită în palmă, așteptînd tîlharii cu aerul unei ființe îndurerate. Călătorii se retraseră în cealaltă încăpere, dar se așezară în așa fel, încît să vadă ce se petrece dincolo. Vînătorul părea trist, însă urmărea din colțul său, cu luare-aminte, tot ce se întîmpla. După cîteva clipe, ușa se deschise și apăru un bărbat chipeș, bine legat, cam de vreo treizeci și șase de ani. Purta un soi de veșminte ostășești și o decorație pe piept. La brîu avea o sabie lungă, iar în mînă ținea o pălărie împodobită cu pene scumpe. Doi dintre oamenii lui rămaseră de pază la ușă.

Bărbatul cel chipeș se îndreptă, cu o plecăciune adîncă, spre Felix, puțin stînjenit că avea de-a face cu o doamnă atît de nobilă. Se bîlbîi la început, dar pînă la urmă izbuti să lege cîteva cuvinte.

— Doamnă, zise el, oamenii trec uneori prin clipe grele, cînd e nevoie să dai dovadă de multă răbdare, și acum dumneavoastră treceți prin astfel de clipe. Să nu vă temeți, vă vom da cinstirea cuvenită unei doamne atît de nobile. Ne vom îngriji de tot ce vă trebuie și n-o să aveți a vă plînge de nimic, în afară poate doar de spaima prin care ați trecut în seara aceasta.

După ce rosti aceste cuvinte, tăcu așteptînd un răspuns. Dar Felix nu scotea o vorbă. Atunci căpetenia tîlharilor vorbi mai departe:

— Să nu credeți că sînt un tîlhar de rînd, un ucigaș. Sînt un om nefericit, silit de împrejurări potrivnice să duc viața asta. Ne-am hotărît să plecăm pentru totdeauna de pe aceste meleaguri, dar avem nevoie de bani de drum. Ne-ar fi fost ușor să jefuim cîțiva negușători sau o diligență, dar am fi nenorocit poate pentru toată viața o mulțime de oameni. Domnul conte, soțul dumneavoastră, a moștenit acum șase săptămîni cinci sute de mii de taleri. Din belșugul domniilor-voastre nu vă cerem decît douăzeci de mii de guldeni. Atît și nimic mai mult.

De aceea vă rog să aveți bunăvoința să-i scrieți de îndată o scrisoare nepecetluită soțului dumneavoastră, în care să-l înștiințați că o să vi se dea drumul în schimbul acestei sume. Ar fi bine să fie trimisă cît mai grabnic, căci altfel, să nu mi-o luați în nume de rău, am fi siliți să ne purtăm mai aspru cu dumneavoastră. Nu vom primi banii decît dacă vor fi aduși aici de un singur om și în cea mai mare taină.

Toți oaspeții hanului ascultau cu cea mai mare luare-aminte vorbele acestea. Contesei însă, poate mai mult decît celorlalți, i se strînse inima de frică. Se temea ca generosul tînăr, care se jertfise pentru ea, să nu se dea de gol! Avea de gînd să-l răscumpere cu o mare sumă de bani, dar era hotărîtă să nu-i urmeze pe tîlhari pentru nimic în lume. În buzunarul surtucului tînărului giuvaergiu găsise un cuțit. Îi strîngea plăselele în pumn, hotărîtă mai curînd să se omoare decît să îndure rușinea aceea.

Nici Felix nu era mai puțin speriat. E drept că se mîngîia la gîndul că, ajutînd o femeie lipsită de apărare într-o împrejurare atît de grea, făcea un act bărbătesc, vrednic de cinste, dar se temea să nu-l trădeze glasul sau vreo mișcare nepotrivită. Cînd îl auzi pe tîlhar vorbind despre scrisoarea pe care trebuia s-o trimită, teama îi spori și mai mult... Cum s-o scrie? Ce titlu să-i dea contelui? Ce cuvinte să folosească, fără să se dea de gol?

Dar spaima îi fu de nedescris cînd căpetenia tîlharilor îi puse în față o hîrtie și o pană, rugîndu-l să-și ridice vălul și să scrie.

Felix nu-și dădea seama cît de bine îl prindeau veșmintele cu care se îmbrăcase. Dac-ar fi știut, nu s-ar mai fi temut că putea fi descoperit. Vrînd-nevrînd, trebui să-și ridice vălul, iar tîlharul în veșmînt de ostaș, mișcat de frumusețea doamnei și de trăsăturile ei dîrze, cam bărbătești, o privi cu și mai mult respect. Lucrul acesta nu-i scăpă giuvaergiului; încredințat că va trece cu bine prin aceste clipe primejdioase, luă pana și scrise așa-zisului său soț, într-o formă pe care o citise cîndva într-o carte veche:

Stăpînul și soțul meu!

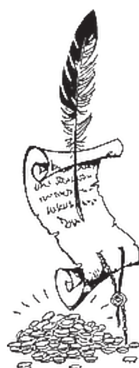
Eu, nefericita voastră soție, am căzut în toiul nopții, în timpul călătoriei mele, în mîna unor oameni care nu știu ce au de gînd cu mine. Mă vor ține ostatecă pînă cînd

dumneavoastră, conte, veți binevoi să trimiteți suma de douăzeci de mii de guldeni.

Vi se atrage luare-aminte să nu vă plîngeți stăpînirii, să nu cereți nici un fel de ajutor și să trimiteți banii printr-un singur om la hanul din Spessart. Dacă nu veți îndeplini întocmai cererea aceasta, voi rămîne într-o lungă și cumplită robie.

Vă rog cu lacrimi în ochi să trimiteți grabnic ajutor.

A dumneavoastră nefericită soție.

Întinse apoi acea neobișnuită scrisoare căpeteniei tîlharilor, care o citi și încuviință:

— Ce porunciți? întrebă el. Să vă însoțească jupîneasa, sau vînătorul? Pe unul dintre ei trebuie să-l trimit cu răvașul la soțul domniei-voastre.

Jupîneasa apăru tremurînd. Felix păli la gîndul că s-ar putea da în vileag. Vorbi totuși cu un curaj de necrezut:

— N-am altă poruncă decît să-l rogi pe conte să mă scoată cît mai repede din nenorocirea aceasta.

— Și, adăugă căpetenia tîlharilor, cereți domnului conte, cu mare stăruință, să fie tăcut ca mormîntul și să nu pornească împotriva noastră, pînă cînd soția sa nu va fi din nou lîngă dînsul. Iscoadele noastre ne-ar înștiința foarte repede și atunci nu am mai răspunde de nimic.

Cu dinții clănțănind, jupîneasa făgădui că va face totul întocmai. I se mai porunci să pregătească numai o legătură cu cîteva veșminte și albituri pentru doamna contesă. Mai mult nu putea lua, căci nu se puteau împovăra cu greutăți mari. După ce porunca i-a fost îndeplinită, căpetenia tîlharilor se înclină iar în fața contesei și o pofti să-l urmeze. Vînătorul și studentul se pregătiră și ei de plecare. Toți trei coborîră apoi treptele, însoțiți de căpetenia tîlharilor.

Caii așteptau în fața hanului din pădure. Unul îi fu dat vînătorului, altul, un animal mărunt, frumos, cu o șa femeiască, era destinat contesei, iar un al treilea cal îi fu dat studentului.

Căpetenia tîlharilor îl ajută pe tînărul giuvaergiu să încalece, strînse bine chingile calului, și încălecă și el pe fugarul lui. Contesa era păzită, de-a dreapta și de-a stînga, de căpetenia tîlharilor și de unul dintre oamenii lui. Vînătorul și studentul erau supravegheați în același fel. După ce încălecară și ceilalți tîlhari, căpetenia lor scoase un șuierat ascuțit și toată ceata se mistui în desișul pădurii.

După spaima pe care o trăseseră, oaspeții adunați în odaia din capul scării și-au venit încet-încet în fire. Ca toți oamenii scăpați de o mare nenorocire sau de o primejdie neașteptată, poate că ar fi fost cuprinși și ei de o veselie fără seamăn, dacă n-ar fi fost îngrijorați de soarta celor trei tovarăși ai lor, luați pe sus, cu de-a sila, în fața ochilor lor. Așa, nu mai conteneau să-l laude pe tînărul giuvaergiu, iar contesa plîngea mișcată, plină de recunoștință pentru omul acesta, pe care nu-l văzuse în viața ei și căruia nu-i făcuse nici cel mai mic bine. Numai gîndul că tînărul nu era singur îi mai liniștea pe toți. În clipe grele, curajosul vînător și istețul student aveau să fie lîngă el, să-l îmbărbăteze. Și poate că vînătorul, care era atît de iscusit, avea să născocească

pînă la urmă vreun mijloc de scăpare. Se sfătuiră ce să facă mai departe și, deoarece contesa nu se legase prin nici un jurămînt față de tîlhari, hotărî să se întoarcă neîntîrziat la soțul ei, pentru ca acesta să ia toate măsurile spre a descoperi ascunzișul unde fuseseră duși prizonierii și a-i scăpa. Cărăușul făgădui să se ducă la Aschaffenburg și să ceară cîrmuirii să-i prindă pe tîlhari, iar faurul spuse că-și va continua călătoria.

Restul nopții se scurse în liniște. Peste hanul din pădure, unde se petrecuseră întîmplări atît de zbuciumate, se așternu o tăcere de mormînt.

A doua zi de dimineață, slujitorii contesei coborîră spre a face pregătirile de drum, dar se întoarseră grabnic cu vestea că hangița și rîndașii ei se aflau într-o stare jalnică. Toți erau legați cobză și strigau după ajutor.

Călătorii se priviră foarte mirați.

— Cum? strigă faurul. E cu putință oare ca oamenii aceștia să nu fie vinovați? Să-i fi nedreptățit oare, crezîndu-i înțeleși cu tîlharii?

— M-aș prinde pe capul meu, răspunse cărăușul, că am avut totuși dreptate. Vor doar să ne păcălească, să nu descoperim cîrdășia. Vă aduceți aminte de mutrele ciudate pe care le-am întîlnit în han? Vă amintiți de dulăul dresat care mi-a aținut calea pe trepte și nu m-a lăsat să trec? Dar că hangița și rîndașul s-au ivit pe neașteptate și m-au întrebat, încruntați, ce caut, vă mai amintiți? Totuși, lucrurile s-au sfîrșit cu bine, spre norocul nostru și mai ales al doamnei contese. Dacă nu ni s-ar fi părut ciudate toate acestea, dacă purtarea hangiței nu ne-ar fi pus pe gînduri, nu ne-am fi unit și n-am fi rămas treji. Tîlharii ar fi năvălit în timpul somnului asupra noastră, sau cel puțin ar fi pus străji la uși, și n-am mai fi putut folosi șiretlicul cu ajutorul cutezătorului tînăr.

Deoarece toți erau de părerea cărăușului, se hotărîră s-o dea pe hangiță și pe slugile ei pe mîna oamenilor cîrmuirii. Pentru ca aceștia însă să nu bănuiască deocamdată ceva, slujitorii contesei și cărăușul

coborîră în sala de mese a hanului și îi dezlegară pe tăinuitorii tîlharilor, prefăcîndu-se că-i compătimesc. Iar hangița, ca să-i îmbuneze, le ceru o plată foarte mică și-i pofti să mai treacă pe la hanul ei cît de curînd.

Cărăușul plăti, își luă rămas bun de la tovarășii lui și își văzu de drum. Apoi plecară și cele două calfe. Oricît de ușoară era desaga giuvaergiului, pentru spinarea firavei doamne era totuși grea. Dar și mai grea îi era inima, fiindcă la plecare, ticăloasa hangiță, luîndu-și rămas bun, îi strînse mîna zicînd gingașului flăcău pe care-l avea în față:

— Ei, dar tare tinerel ai pornit în lume! Pesemne că ești o poamă bună! Te-o fi izgonit meșterul! Ei, dar treaba ta! Ce mă privește pe mine? La întoarcere, te rog să-mi faci cinstea să mai dai pe aici! Drum bun!

Contesa se temea grozav să n-o trădeze vocea ei catifelată, așa că nu îndrăznea să scoată nici un cuvînt. Dîndu-și seama de ceea ce se petrecea, faurul își luă tovarășul de braț, o salută pe hangiță și porni spre pădure, îngînînd un cîntec vesel.

— În sfîrșit, acum sînt în siguranță! strigă contesa, după ce se îndepărtară. Tot timpul m-am temut să nu mă recunoască femeia aceea și slugile ei să nu pună mîna pe mine. Vă sînt tuturor foarte recunoscătoare! Te aștept la castelul meu. Acolo îl vei regăsi, fără doar și poate, și pe tovarășul dumitale de drum.

Faurul îi făgădui că va trece neapărat pe la castel. Vorbind, îi ajunse din urmă caleașca contesei. Doamna deschise portiera, se strecură înăuntru, îl salută încă o dată pe însoțitorul ei, și caleașca porni.

În timpul acesta tîlharii și prinșii lor ajunseră la locul de popas al bandei. Porniră în goană prin pădure, pe poteci neumblate. Călăreau tăcuți, fără să schimbe un cuvînt cu prinșii. Erau zgîrciți la vorbă și între ei, căci abia scoteau din cînd în cînd cîte o șoaptă, atunci cînd trebuiau s-o ia pe alt drum.

În sfîrșit se opriră la gura unei rîpe și descălecară. Căpetenia tîlharilor îi ajută giuvaergiului să coboare de pe cal, cerîndu-i iertare că fuseseră nevoiți să călărească atît de repede și întrebîndu-l dacă doamna contesă nu obosise prea tare.

Felix îi răspunse cît se poate de drăgălaș că voia să se odihnească, iar căpetenia tîlharilor îi dădu brațul ca să-l conducă spre ascunzișul lor. O luară pe un povîrniș prăpăstios, de-a lungul unei poteci atît de înguste și de repezi, încît tîlharul trebui să se sprijine de cîteva ori pe contesă, ca să nu cadă în prăpastie. În sfîrșit, ajunseră. La lumina palidă a răsăritului Felix văzu o văgăună îngustă – să tot fi avut vreo sută de pași – scobită într-o stîncă, ale cărei margini se înălțau asemenea unei căldări. Acolo se aflau vreo șapte-opt bordeie întocmite din scînduri și bîrne. Cîteva femei rufoase se uitau curioase la ei din pragul bordeielor. Doisprezece dulăi, înconjurați de o sumedenie de căței, se repeziră la noii veniți, urlînd și schelălăind. Căpetenia tîlharilor o conduse pe așa-zisa contesă în cea mai bună din aceste colibe, spunîndu-i că e rezervată anume pentru ea. Felix îl rugă pe tîlhar să îngăduie ca vînătorul și studentul să-i țină companie, ceea ce acesta încuviință.

În bordei se aflau piei de căprioară și rogojini, dar nici un scaun. În locuința aceasta, rînduită pasămite pentru pretențiile unei contese, se mai găseau cîteva urcioare și blide din lemn, o pușcă veche de vînătoare, iar într-un colț, ceva ce nu se putea numi pat – un culcuș întocmit din cîteva scînduri și acoperit cu niște velințe de lînă. Abia după ce rămaseră singuri în acea încăpere sărăcăcioasă, cei trei prinși își dădură seama în ce situație neplăcută se aflau. Felix nu se căia nici o clipă că se purtase atît de nobil, dar teama de ceea ce se va întîmpla cînd va fi descoperit îl făcu să izbucnească în vaiete. Atunci, vînătorul se apropie repede de el, șoptindu-i:

— Pentru numele lui Dumnezeu, taci, dragul meu! Crezi că nu sîntem supravegheați?

— Orice cuvînt, orice intonație a glasului tău ar putea să trezească bănuieli, adăugă studentul.

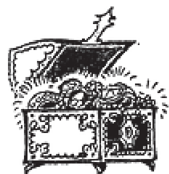
Vrînd-nevrînd, Felix își înăbuși plînsul.

— Vă rog să mă credeți, domnule vînător, zise el, că nu plîng fiindcă mi-ar fi teamă de tîlhari sau pentru că m-ar speria bordeiul ăsta nenorocit, ci din altă pricină. Dacă doamna contesă ar uita ce i-am spus în grabă, n-aș mai fi decît un hoț de rînd, un om nenorocit pe toată viața.

— Dar de ce te temi? îl întrebă vînătorul, mirat de purtarea tînărului, care se dovedise pînă atunci atît de curajos și de dîrz.

— Ascultați-mă și-o să-mi dați dreptate, răspunse Felix. Tatăl meu a fost un giuvaergiu iscusit în orașul Nürnberg, iar mama mea a fost pe vremuri jupîneasă la o doamnă contesă. Cînd s-a măritat cu tatăl meu, doamna contesă la care slujise mama i-a dat o zestre frumoasă și după aceea a avut tot timpul grijă de părinții mei. Cînd m-am născut eu, m-a botezat și mi-a dat o mulțime de daruri. Mama și tatăl meu au murit unul după altul, răpuși de o molimă, iar eu am rămas orfan, fără nici un ajutor. Aș fi fost silit să intru într-un orfelinat dacă nașa mea, auzind de nenorocirea care mă lovise, nu mi-ar fi purtat de grijă și nu m-ar fi ajutat să învăț carte. Cînd m-am făcut mai mare, m-a întrebat printr-o scrisoare dacă voiam să învăț meseria tatălui meu. Eu am răspuns că voiam acest lucru și am intrat ucenic la un meșter din Würzburg. Fiind îndemînatic la lucru, am căpătat în scurtă vreme patalamaua de calfă și m-am pregătit să plec la drum.

I-am scris nobilei mele nașe, iar ea mi-a răspuns fără întîrziere că-mi dă dînsa banii de drum. Mi-a mai trimis și niște nestemate, cu rugămintea de a-i face din ele niște giuvaeruri frumoase, pe care să i le duc ca o dovadă a măiestriei mele, după care îmi va da banii de drum. N-o văzusem niciodată pe nașa mea și vă puteți închipui cu cîtă bucurie am așteptat s-o cunosc. Am lucrat zi și noapte la giuvaerurile alea, care au ieșit nespus de frumoase și de delicate. Chiar și meșterul meu a fost încîntat de ele. Cînd le-am terminat, le-am așezat în fundul traistei, mi-am luat rămas bun de la meșter și am pornit spre castelul nobilei mele nașe. Și uite că acum, urmă Felix, izbucnind în lacrimi, mi-au ieșit în cale nelegiuiții ăștia și mi-au năruit toate nădejdile. Dacă contesa îmi pierde giuvaerurile sau uită ce i-am spus și aruncă desaga mea ponosită, cum o să mai dau ochii cu nașa mea? Cum să dovedesc cine sînt? Cum să-i mai înapoiez pietrele scumpe? Înseamnă că am pierdut și banii de drum, și mai sînt și un om nerecunoscător, care a irosit bunurile altuia. Cine o să creadă povestea asta ciudată?

— În privința asta, n-avea nici o grijă, răspunse vînătorul. Sînt convins că doamna contesă nu va pierde giuvaerurile și, dacă s-ar întîmpla așa ceva, ea l-ar răsplăti cu prisosință pe omul care a scăpat-o

din primejdie și-i va da o mărturie în scris despre cele petrecute. Acum ne ducem să dormim și noi cîteva ceasuri. După o noapte atît de zbuciumată, ai și dumneata nevoie de odihnă. Cînd ne sculăm, mai stăm de vorbă, ca să uităm de necazuri, sau mai bine ca să chibzuim cum să scăpăm de aici.

Cei doi plecară, iar Felix încercă să urmeze sfatul vînătorului.

După cîteva ceasuri, vînătorul se întoarse cu studentul și îl găsi pe tînărul lui prieten odihnit și voios. El îi povesti giuvaergiului că mai-marele tîlharilor îi spusese să aibă mare grijă de contesă și-i poruncise unei femei care locuia într-unul din bordeie să-i aducă doamnei o cafea și să-i stea la îndemînă, ca s-o slujească cu tot ce avea nevoie. Ei se hotărîră să n-o primească, pentru a putea sta netulburați împreună. În bordei intră însă o femeie, aducînd prînzul și întrebînd cu ce putea fi de folos. Felix îi făcu semn să plece și, fiindcă femeia șovăia, vînătorul o alungă. Rămînînd singuri, studentul povesti ce văzuse prin tabăra tîlharilor.

— Bordeiul în care locuiți, preafrumoasă contesă, zise el, pare să fie al căpeteniei tîlharilor. Nu-i prea mare, dar e mai arătos ca celelalte. În văgăună mai sînt încă șase bordeie în care locuiesc femei și copii. Rareori rămîn aici mai mult de șase tîlhari. Unul stă de pază în apropierea bordeiului, celălalt stă jos, la capătul potecii de unde începe povîrnișul, iar al treilea străjuiește sus, la marginea văgăunii. Străjile se schimbă din două în două ceasuri. Paznicii sînt însoțiți de cîte doi dulăi și toți veghează cu atîta strășnicie, că nu poți să faci un pas afară din bordei, fără să te latre cîinii.

— După ce m-am odihnit, mi-a mai venit inima la loc și voi mă mîhniți acum din nou, ripostă Felix.

— Nu-ți pierde nădejdea. Dacă te temi de trădare, mai bine să vorbim despre altceva, să nu ne mai amărîm degeaba. Domnule student, la han ai început o poveste. Spune-o mai departe, fiindcă avem destul timp.

— Nu-mi amintesc unde am rămas, răspunse tînărul.

— Povestea se numea *Inimă Rece* și ai ajuns acolo unde cîrciumarul și ceilalți jucători l-au zvîrlit afară pe Peter Cărbunarul.

— Da, da, mi-aduc aminte, încuviință studentul. Atunci, dacă vreți să urmez, ascultați!

INIMĂ RECE, PARTEA II

Luni dimineață, cînd Peter veni la sticlărie, îi găsi acolo nu numai pe lucrători, ci și pe alți oameni, la care lumea nu se prea uită cu drag, adică portărelul și trei aprozi de la judecătorie. Funcționarul îi ură bună dimineața, vru să știe cum a dormit, pe urmă scoase la vedere un catastif gros, în care se aflau înscrise toate datoriile lui Peter.

— Puteți să plătiți, ori nu? întrebă funcționarul privind aspru la el. Și nu lungiți vorba, că n-am timp de pierdut. Pînă la turn sînt trei ore bune de mers.

Lui Peter îi pieri curajul. Mărturisi că nu mai are nici un sfanț și lăsă pe seama funcționarului să prețuiască locuința, ograda, sticlăria, grajdul, trăsura și caii. Și, în vreme ce portărelul cu aprozii umblau de colo-colo, măsurînd și prețuind, Peter chibzuia că nu-i tocmai departe pînă la Dîmbul cu Brazi: „Nu m-a ajutat ăla mic, își zicea el, atunci îmi încerc norocul cu namila".

Fără să se codească prea mult, porni spre Dîmbul cu Brazi, în fuga mare, de parcă aprozii ar fi alergat pe urmele lui. Trecînd în grabă pe lîngă locul unde vorbise întîia oară cu Omulețul de Sticlă, i se păru că o mînă nevăzută dă să-l oprească; dar Peter se smulse și fugi într-un suflet pînă la hotarul de care își aminti numaidecît. Abia ce rosti gîfîind: „Michel Olandezul! Domnul Michel!" că și răsări în fața lui plutașul cel uriaș, cu un par în mînă.

— Ai venit? rosti acesta zîmbind. Au vrut să scoată pielea de pe tine, să te vîndă celor care ți-au dat cu împrumut? Ei, fii liniștit! Toată năpasta ți se trage de la piticul de sticlă, pizmașul și fățarnicul! Cînd faci un dar, apoi dar să fie, nu cu țîrîita, ca zgîrcitul acela... Hai pînă

acasă la mine, adăugă Michel îndreptîndu-se spre pădure, să vedem dacă facem tîrgul.

„Tîrgul? gîndi Peter. Ce-ar putea să-mi ceară, ce-aș putea să-i dau în schimb? Vrea să-i slujesc, ori ce alta?”

Merseră cît merseră la deal, pe o potecă povîrnită, cînd deodată Peter se trezi pe buza unei prăpăstii adînci, întunecate. Michel Olandezul coborî pe peretele stîncos, de parcă ar fi călcat ușurel pe o scară de marmură. Pe urmă, Peter fu cît pe-aci să leșine căci – ajuns pe fundul prăpastiei – Michel crescu înalt cît o turlă de biserică și îi întinse un braț lung cît sulul de la războiul de țesut, avînd la capăt o mînă lată ca masa de la cîrciumă.

— Șezi pe mîna mea, ține-te de degete și n-o să cazi! strigă Michel Olandezul cu o voce care suna de jos cum sună clopotul la morți.

Tremurînd, Peter ascultă porunca, se așeză pe mîna uriașului și se ținu de degetul cel gros. Coborîșul era lung, din adînc în mai adînc, totuși Peter, spre mirarea lui, văzu că nu se întunecă deloc; dimpotrivă, prăpastia parcă se umplea tot mai mult de lumina zilei, pînă ce ochiul n-o mai putu răbda. Pe măsură ce Peter cobora, Michel Olandezul scădea la statură, iar jos de tot avea din nou înfățișarea de mai înainte și stătea în fața unei case nici mai bună nici mai rea decît casele țăranilor înstăriți din Pădurea Neagră. Odaia unde intrară nu se deosebea în nici un fel de odăile obișnuite, doar că părea singuratică. Ornicul de lemn agățat în perete, soba de olane, lavițele late, sculăria înșirată pe polițe – toate arătau ca și în alte părți. Michel îl pofti să ia

loc la masa cea lungă, ieși apoi și se întoarse curînd cu un ulcior de vin și cu pahare. Turnă vinul și începu să vorbească despre bucuriile vieții, despre țări străine, despre orașe minunate, despre rîuri și fluvii, încît Peter, simțind că-l încearcă dorul după atîtea frumuseți, i-o și spuse deschis. Iar acesta vorbi:

— Chiar dacă trupul ți-a fost plin de putere și îndrăzneală și ai vrut să întreprinzi ceva, totuși cîteva bătăi ale inimii tale proaste te-au făcut să tremuri. Și apoi, gîndul la onoarea rănită, mîhnirea sufletului... De ce s-ar sinchisi un băiat isteț de asemenea fleacuri? Ai simțit cumva că te doare capul cînd ți-au spus deunăzi șarlatan și ticălos? Te-a durut cumva burta cînd a venit portărelul să te arunce din casă? Spune, spune cinstit: ce te-a durut?

— Inima, răspunse Peter ducîndu-și mîna în dreptul inimii, căci i se părea că bate cu teamă și nu-și mai găsește locul în piept.

— Nu te supăra că-ți spun, dar ai risipit multe sute de guldeni printre cerșetori și alți netrebnici. Și ce folos ai tras? Ți-au urat în schimb fericire și sănătate... Mă rog, și te-ai făcut mai sănătos din asta? Puteai să ții un medic numai cu jumătate din banii aruncați în vînt. Fericire? Bună fericire, cînd te alungă din casă și ți-o scoate la mezat! Și ce te îndemna să bagi iute mîna în buzunar cînd vreun cerșetor întindea pălăria lui zdrențuită? Inima, iarăși inima! Nicidecum ochii, limba, mîinile sau picioarele! Doar inima! Cum s-ar zice, ai pus prea mult la inimă.

— Dar cum să fac altfel? îmi dau chiar acum silința să o stăpînesc, totuși bate și mă doare.

— Păi tu, biet nevolnic, firește că nu poți face nimic, spuse Michel rîzînd. Dar ia dă-mi mie lucrușorul ăla care ticăie și să vezi ce bine-o șă te simți!

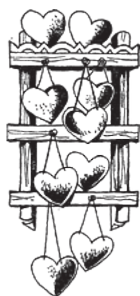
— Să-ți dau inima mea? strigă Peter îngrozit. Înseamnă să mor pe loc. Asta nu, niciodată!

— Ai muri într-adevăr dacă te-ar tăia vreun chirurg de-ai voștri și ți-ar scoate inima din piept. Dar cu mine-i altceva. Poftim, intră și-o să te convingi!

Cu aceste cuvinte, Michel Olandezul se ridică, descuie ușa unei cămări și îl conduse pe Peter înăuntru. Cînd flăcăul trecu peste prag, inima i se strînse dureros. Dar el n-o luă în seamă, căci o priveliște

neașteptată și grozavă se deschise în fața lui. Pe mai multe rafturi de lemn se înșirau borcane de sticlă, umplute cu o licoare străvezie, și în fiecare borcan era cîte o inimă; de asemenea, pe fiecare borcan era lipită o hîrtie cu cîte un nume. Peter citi din curiozitate: se aflau aici inima portărelului din F., inima lui Ezechiel cel Gros, inima vestitului Rege al Dansului, inima pădurarului-șef! Se mai găseau aici șase inimi de cămătari, opt de ofițeri recrutori, trei de samsari – într-un cuvînt, o adevărată colecție a celor mai suspuse inimi din acel ținut, pe o întindere de douăzeci de ore de mers.

— Privește, vorbi Michel Olandezul, ăștia toți s-au lepădat de teama și de grijile vieții! Nici o inimă de-aici nu mai bate înfricoșată ori mîhnită, iar foștii lor stăpîni se simt tare bine că au scăpat de musafirul care le tulbura casa.

— Și ce poartă acum în piept? întrebă Peter, aproape năuc de cîte i-a fost dat să vadă.

— Asta! răspunse Michel Olandezul și scoase dintr-un sertar o inimă de piatră.

— Cum? O inimă de piatră? spuse cutremurat Peter și pielea i se încreți. Ascultă, domnule Michel, asta trebuie că e rece în piept.

— Desigur, însă e o răceală plăcută. Adică, de ce ar fi inima caldă? Iarna, căldura ei nu-ți ajută la nimic, mai degrabă te încălzește un rachiu bun de cireșe; iar vara, cînd totul e arșiță și foc, habar n-ai cum te răcorește o asemenea inimă! Pe urmă, cum spuneam, nici tu frică, nici tu groază, nici tu milă neroadă, nici tu alte suferințe și zdruncinări.

— Și asta-i tot ce ai să-mi dai? întrebă Peter mîhnit. Eu trăgeam nădejde la bani și cînd colo vrei să mă procopsești cu o piatră.

— Mă rog, după socoteala mea, cred că te-ai mulțumi la început cu o sută de mii de guldeni. Dacă te arăți dibaci, poți să ajungi în curînd milionar.

— O sută de mii? strigă fericit sărmanul cărbunar. Păi atunci, nu mai zvîcni atît de iute ici în piept! Ne socotim noi îndată! Bine, Michel, dă-mi piatra și banii și ia-mi-o pe neastîmpărata asta de inimă.

— Am bănuit eu că ești băiat cu cap, vorbi Michel zîmbind prietenos. Haide să mai bem un rînd și pe urmă-ți număr banii.

Astfel, intrară din nou în odaie și se puseră pe băut și băură pînă ce Peter căzu într-un somn adînc.

§

Peter Cărbunarul se trezi la sunetul voios al poștalionului și ce să vezi! Se afla într-o caleașcă frumoasă, pe un drum larg și, aplecîndu-se afară, zări îndărătul lui Pădurea Neagră, răspîndită pe albastre depărtări. Mai întîi nu-i veni să creadă că el însuși șade în caleașcă, fiindcă nici hainele nu mai erau cele pe care le purtase în ajun. Dar în curînd își aminti totul cu atîta limpezime, încît orice îndoială pieri și Peter își zise bucuros: „Ei da, sînt cărbunarul Peter Munk, asta-i limpede, nu-i nimeni altul."

Se mira că nu-l încearcă nici o tristețe, acum, cînd părăsea întîia oară tihna patriei sale, a pădurilor, în care a trăit atîția ani; chiar și atunci cînd se gîndea la maică-sa, rămasă în mizerie, fără ajutor, nu putea stoarce din el baremi o lacrimă ori un suspin; căci îl stăpînea nepăsarea întru toate. „Păi da, cugetă el, lacrima, suspinul, dorul de casă, duioșia, astea vin de la inimă, or eu, mulțumită lui Michel Olandezul, am o inimă rece, de piatră."

Își duse mîna la piept. Acolo era liniște, nimic nu mișca. „Dacă și-a ținut tot așa cuvîntul în ce privește suta de mii de guldeni, atunci știu că mi-ar prii", își zise Peter și începu să caute prin caleașcă. Găsi tot felul de veșminte, cum nici n-ar fi visat, însă banii nicăieri. Pînă la urmă, descoperi totuși o geantă cu multe mii de taleri-aur și înscrisuri pentru bănci din toate marile orașe. „Așadar, s-a făcut, mi s-a împlinit voia", gîndi el. Se tolăni într-un colț al caleștii, și mînă și dă-i în lumea largă.

Călători doi ani, uitîndu-se din caleașcă ba la dreapta, ba la stînga, în susul caselor; cînd se oprea, nu vedea decît tăblița de pe cîrciumă. Umbla apoi prin oraș, în lung și-n lat, cerînd să i se arate cele mai plăcute lucruri. Dar nimic nu-l mișca și nu-l bucura; nici un tablou, nici o clădire, nici o muzică, nici un dans; inima lui de piatră nu se înfiora, ochii și urechile își pierduseră orice simț al frumosului. Nu-i rămăsese din plăceri decît mîncarea, băutura și somnul. Astfel își ducea viața, călătorind prin lume fără rost, trecîndu-și timpul cu

mîncarea și dormind de plictiseală. Uneori, ce-i drept, își mai amintea de vremea cînd, băiat sărac, nevoit să-și agonisească traiul prin muncă, fusese totuși mai vesel și mai fericit. Pe-atunci, priveliștea văii însorite, sunetul muzicii și al glasului omenesc îl desfătau. Pe-atunci, se bucura ore întregi la gîndul că în curînd trebuie să pice maică-sa, cu mîncarea aceea simplă, și îi va așterne masa lîngă cuptorul de cărbuni. Amintindu-și de trecut, i se părea foarte curios că acum nici măcar să rîdă nu putea, el care odinioară izbucnea în rîs la cea mai mică glumă. Cînd alții rîdeau cu poftă, el abia de-și desena un zîmbet șters, căci inima lui rece nu știa de veselie. Într-adevăr, Peter se simțea tare liniștit; de mulțumire însă nici vorbă nu putea fi! Pînă la urmă nu dorul, nici suferința depărtării, ci pustietatea, scîrba, viața fără bucurii îl îndemnară să se întoarcă acasă. Cînd trecu de Strassburg și zări din nou pădurea umbroasă a patriei, cînd văzu iar staturile acelea vînjoase, fețele deschise, cinstite, ale oamenilor din Pădurea Neagră, cînd auzi glasurile lor puternice, adînci, dar cu sunet plăcut – atunci Peter își duse repede mîna la inimă, căci i se părea că sîngele îi curge mai năvalnic în trup și că va fi în stare să se bucure și să plîngă totodată. Dar ce gînd aiurea și fără temei! Doar avea inimă de piatră și pietrele sînt moarte, nu rîd, nu plîng!

Primul drum îl făcu la Michel Olandezul, care îl primi în felul lui politicos.

— Michel, am călătorit și le-am văzut pe toate, îi spuse Peter, însă toate sînt fleacuri și m-am plictisit. Piatra pe care o port în piept mă apără de multe, nu-i vorbă. Nu mă zbucium, nu mă întristez... Dar nici nu mă bucur, și o duc așa de parcă aș trăi numai pe jumătate. Nu

s-ar putea ca inima asta de piatră să simtă nițeluș? Ori mai bine dă-mi inima cea veche! M-am obișnuit cu ea timp de douăzeci și cinci de ani și – chiar dacă mai făcea cîte o năzbîtie – era totuși o inimă voioasă și sprintenă.

Uriașul pădurii se porni pe un rîs greu și răutăcios. Apoi răspunse:

— Cînd vei muri, Peter Munk, atunci n-o să-ți lipsească. Atunci vei primi din nou inima ta moale, mișcătoare și vei putea să simți ce-o fi să simți, bucurie sau durere. Dar aici, sus, n-o mai capeți înapoi. Ascultă, Peter, de călătorit ai călătorit, numai că ți-ai dus viața în așa fel încît nu putea să-ți fie de folos. Așază-te undeva în pădure, clădește-ți casă, ia-ți nevastă, sporește-ți averea, că doar nimic alta decît rnunca ți-a lipsit. Din lene ai dat în plictiseală și acum îți verși necazul asupra unei inimi nevinovate.

Peter găsi că Michel are dreptate în ce privește lenea și își puse în gînd să ajungă și mai bogat, din ce în ce mai bogat. Michel îi mai dădu încă o sută de mii de guldeni și se despărțiră buni prieteni.

Curînd se răspîndi prin Pădurea Neagră zvonul că Peter Munk cărbunarul, sau Peter Jucătorul, s-ar fi întors și că ar fi încă și mai bogat decît fusese altădată. Și oamenii se purtară iarăși cum se poartă. Cînd ajunsese la sapă de lemn, îl dăduseră pe ușă afară, în plină zi. Acum, cînd își făcu intrarea într-o după-amiază de duminică, toată lumea veni să-i strîngă mîna, să-i laude calul, să-l întrebe cum a călătorit; iar cînd se puse din nou la joc cu Ezechiel cel Gros, jucînd pe taleri din cei mășcați, oamenii îl cinstiră mai mult ca oricînd. Acum nu se mai ținea de sticlărit, ci o făcea pe negustorul de lemne; dar asta, numai de ochii lumii, căci de fapt se îndeletnicea mai ales cu comerțul de grîne și cu camăta. Jumătate din Pădurea Neagră ajunse cu timpul să-i fie datoare. Nu împrumuta bani decît cu dobîndă grasă, ori vindea grîul cu preț întreit nevoiașilor care nu-l puteau plăti pe loc. Portărelul îi era acum prieten la cataramă; cînd cineva nu-i vărsa domnului Peter Munk banii la zi, pornea călare, cu gealații săi, prețuia casa și ograda bietului datornic, scotea totul la mezat, alunga tată, mamă și copil în pădure. La început, bogătanul de Peter avu dintr-asta oarecare neplăceri. Sărmanii oameni, prădați de lucrușoarele lor, năvăleau grămadă

la ușa lui: bărbații îi cereau îndurare, femeile dădeau să-i moaie inima de piatră, copiii plîngeau după un coltuc de pîine. Dar după ce făcu rost de cîțiva dulăi zdraveni, amuți și „mieunatul ăsta de pisici", cum îi zicea el. Fluiera și asmuțea cîinii asupra liotei de cerșetori, care fugeau care încotro, țipînd. Cel mai mare necaz îl avea din partea „bătrînei"... și aceasta nu era alta decît doamna Munk, mama lui Peter.

După ce îi vînduseră casa și acareturile, femeia căzu în mare nevoie, iar fiul, întors în țară bogat, nu se mai sinchisea de soarta ei. Așa că venea din cînd în cînd la pragul casei lui, bătrînă, slabă, bolnavă, rezemată într-un toiag. Nu îndrăznea să intre, căci o alungase într-un rînd; dar o durea în suflet că trebuia să-și ducă traiul din mila altor oameni, cînd propriul ei fiu ar fi putut să-i înlesnească o bătrînețe fără griji. La vederea chipului palid și atît de cunoscut, a ochilor rugători, a mîinii ofilite, întinse după ajutor, a umerilor lăsați, inima rece a fiului nu se cutremura. Cînd bătrîna ciocănea sîmbătă seara la ușa lui, Peter se încrunta, scotea un gologan, îl înfășură într-o hîrtie și poruncea unui slujitor să i-l dea pe fereastră. Auzea glasul tremurător, care îi mulțumea și îi dorea fericire în viață; o auzea cum pleacă tușind, cu pașii tîrșiți, dar nu se gîndea decît la gologanul pe care îl cheltuise fără rost.

În sfîrșit, chibzui că e timpul să se însoare. Știa că orice tată din Pădurea Neagră i-ar fi dat bucuros fiica de soție. Însă Peter alegea greu. Voia și de astă dată ceva pe măsura norocului și a minții lui. De aceea, cutreieră călare toată Pădurea Neagră, privi ici-colo, dar nici una dintre frumoasele locului nu i se păru destul de frumoasă. Pînă la urmă, după ce căută zadarnic prin toate sălile de dans, auzi cum că cea mai frumoasă și mai vrednică din Pădurea Neagră ar fi fata unui țapinar. Trăia tăcută și retrasă, se îngrijea cu hărnicie și pricepere de casa părintească și nu se arata la dans nici măcar de Florii sau în zilele de hram. Aflînd de această minune a Pădurii Negre, Peter hotărî să se ducă în pețit și porni călare spre coliba ce-i fusese arătată. Tatăl frumoasei Lisbeth îl

primi pe nobilul domn cu uimire și se uimi și mai mult cînd auzi că-l are în față pe Peter-cel-bogat și că acesta vrea să-i fie ginere. Nu cumpăni lungă vreme, căci își zise că va scăpa în acest fel de sărăcie și necaz. Se învoi deci fără s-o mai întrebe și pe frumoasa Lisbeth care, de cuminte ce era, nu se împotrivi și în curînd ajunse doamna Peter Munk.

Dar nu avu parte sărmana de lumina ce o visa. Se știa pricepută la gospodărie, ci cu toate astea nu izbutea să-i intre în voie domnului Peter Munk! Îi era milă de săraci și, fiind nevastă de om bogat, credea că nu păcătuiește dăruind cîte un bănuț cerșetoarelor sau întinzînd cîte un păhărel de rachiu bătrînilor nevoiași. Dar cînd domnul Peter o prinse într-o zi, strigă la ea cu mînie, sfredelind-o din ochi:

— De ce îmi risipești averea pe golani și pierde-vară? Ai adus tu ceva în casa asta de te încumeți la dărnicie? Toiagul de cerșetor al lui tată-tău nu e bun nici măcar să-mi încălzesc supa, iar tu arunci banii ca și cînd ai fi prințesă! Doar o dată să te mai prind, c-apoi îmi simți tu mîna!

Frumoasa Lisbeth plîngea în odaia ei din pricina soțului atît de aspru și de multe ori își zicea că mai bine ar trăi în coliba săracă a tatii decît în casa lui Peter-cel-bogat, zgîrcit și fără inimă. Ah, să fi știut că soțul ei are inimă de piatră, că nu e în stare să iubească pe nimeni, nici pe ea, nici pe ceilalți, atunci poate că nu s-ar fi mirat așa de mult! Destul că, de cîte ori ședea în prag și zărea trecînd un cerșetor, care se ruga de ea cu pălăria întinsă, Lisbeth închidea ochii să nu vadă mizeria și strîngea pumnii ca nu cumva, pe negîndite, să vîre mîna în buzunar și să scoată un bănuț. Așa se brodi că, pînă la urmă, îi ieși buhul în toată Pădurea Neagră că ar fi mai zgîrcită chiar și decît Peter Munk.

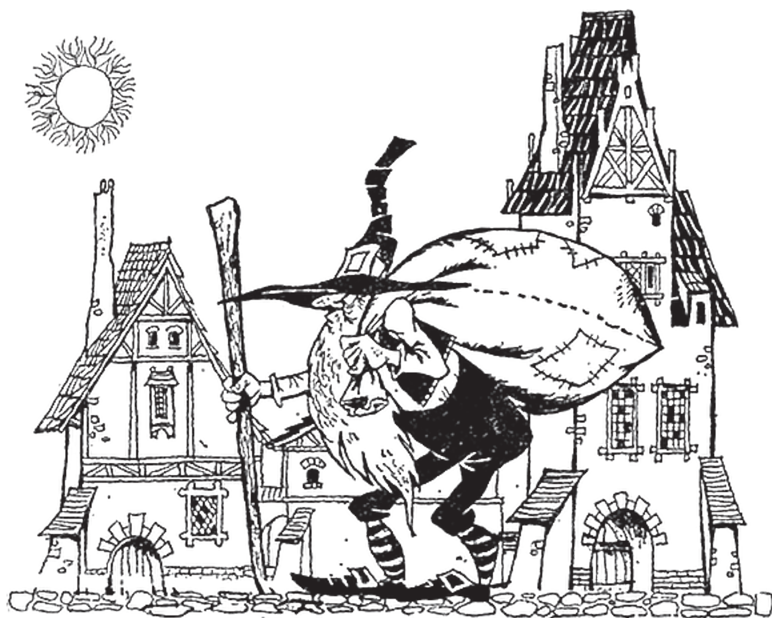
Dar într-o zi frumoasa Lisbeth se așeză din nou în fața casei. Torcea și cînta un viers și se simțea veselă, pentru că afară timpul era frumos iar domnul Peter ieșise călare în cîmp. Deodată, zări pe cărare un omuleț, cărînd un sac mare și greu, încît se auzea de departe cum gîfîie.

Privindu-l, Lisbeth își zise că un bătrînel atît de pirpiriu n-ar trebui să care asemenea poveri. Între timp, acesta se apropie icnind, poticnindu-se și, cînd ajunse în dreptul doamnei Lisbeth, mai că se prăbuși sub greutatea sacului:

— Ah, doamnă, rosti el, aveți bunătatea și dați-mi un strop de apă! Nu mai pot, simt că mă prăpădesc.

— La anii dumneavoastră nici n-ar trebui să cărați atîta, răspunse Lisbeth.

— Ei da, oftă omulețul, dacă nu m-ar sili nevoia să fiu slugă de povară, ca să-mi țin zilele. O doamnă bogată ca dumneavoastră nici nu-și închipuie ce dureroasă e sărăcia și ce mult face o gură de apă rece în arșița asta.

Cînd auzi ce auzi, Lisbeth intră iute în casă, luă un ulcior de pe poliță și îl umplu cu apă proaspătă; dar cînd ieși și îl văzu mai de aproape cum șade sfîrșit, neputincios, pe sacul lui, atunci mila o pătrunse adînc în inimă. Știind că soțul nu-i acasă, puse ulciorul cu apă deoparte, turnă vin într-un pahar, așeză pe gura paharului o pîiniță de secară și le duse bătrînului.

— Ah, un picuș' de vin, la anii ce-i aveți, o să vă prindă mai bine decît apa, vorbi ea. Dar nu beți dintr-o dată și mai mîncați din pîine!

Omulețul o privi cu mirare și lacrimi mari se iviră în ochii lui bătrîni. Bău și grăi:

— Am trăit mult, dar n-am întîlnit decît puțini oameni atît de milostivi, care îți întind darul cu atîta drăgălășenie și din toată inima,

doamnă Lisbeth. Pentru asta veți avea parte de fericire. O astfel de inimă nu rămîne fără răsplată.

— Da! Și răsplata o primești pe loc! se auzi un glas răstit și, cînd întoarseră capetele, văzură că e domnul Peter, furios și roșu la față. Pînă și vinul meu din poamă aleasă îl dai la cerșetori? adăugă el răcnind. Și paharul meu îl duci la buzele vagabonzilor!? Na! Poftim răsplata!

Lisbeth îi căzu la picioare și îl rugă s-o ierte; dar inima de piatră nu știa de milă! Peter răsuci cravașa pe care o ținea în mînă și, cu mînerul de abanos, o lovi pe nevastă-sa drept în frunte atît de rău că biata femeie se prăbuși moartă în brațele bătrînului. Dîndu-și seama de ce-a făcut, parcă-l încercă o clipă remușcarea; se aplecă să vadă dacă mai zvîcnește viața în trupul ei... Omulețul rosti însă cu vocea lui binecunoscută:

— Nu te mai trudi, Peter, cărbunarule! A fost cea mai frumoasă și mai gingașă floare din Pădurea Neagră. Tu ai strivit-o și nu va mai înflori nicicînd.

Lui Peter îi fugi sîngele din obraz. El vorbi:

— Va să zică dumneata ești, domnule vistiernic? Păi ce s-a întîmplat, s-a întîmplat... că așa a fost dat să se întîmple. Nădăjduiesc însă că nu mă vei arăta la judecătorie drept ucigaș.

— Ticălosule! răspunse Omulețul de Sticlă. La ce mi-ar folosi dacă ți-aș duce la spînzurătoare învelișul muritor? Nu de judecata pămînteană să te temi, ci de altele, mai aspre, căci ți-ai vîndut inima necuratului.

— Și dacă mi-am vîndut-o, strigă Peter, atunci nu-i nimeni mai vinovat decît ajutorul tău înșelător. Tu, spirit viclean, m-ai dus pe calea pierzării, m-ai silit să caut ajutorul altcuiva și de aceea porți întreaga răspundere!

Dar abia isprăvi, că Omulețul începu să crească, să se umfle; se făcu mare și lat, ochii ajunseră mari cît farfuriile iar gura părea un cuptor încins din care izbucneau flăcări. Peter căzu în genunchi și, în ciuda inimii lui de piatră, tremura tot ca un plop tremurător. Cu gheare de uliu, duhul pădurii îl prinse de grumaz, îl răsuci ca într-un vîrtej de frunze uscate și îl zvîrli apoi la pămînt de-i trosniră coastele.

— Viermele pămîntului! răcni el cu glas de tunet. Numai să vreau, și te zdrobesc pe loc! Fiindcă te-ai purtat ca un nelegiuit față de stăpînul pădurii! Doar pentru cinstea acestei femei moarte, care m-a hrănit și mi-a dat de băut, îți las un răgaz de opt zile. Dacă nu apuci pe calea cea bună, vin din nou și îți spulber mădularele, și-o să sfîrșești în bezna păcatului tău.

§

Era de acum seară cînd niște bărbați în trecere găsiră pe bogătașul Peter Munk lungit la pămînt. Îl întoarseră pe toate fețele să vadă dacă mai răsuflă. Mult timp încercările lor fură în zadar, dar pînă la urmă unul din ei intră în casă, aduse apă și îl stropi. Peter trase adînc aer în plămîni, gemu, deschise ochii, se uită lung în jurul său și întrebă de doamna Lisbeth... dar nimeni n-o zărise! Peter mulțumi oamenilor pentru ajutor, se tîrî pînă-n casă și căută peste tot; Lisbeth nu era nici în pivniță, nici în pod. Ceea ce i se păruse a fi un vis urît nu era decît tristul adevăr... Stînd așa, de unul singur, îi trecură prin cap o sumedenie de gînduri ciudate.

Nu-i era teamă de nimic, că doar avea inimă de piatră. Totuși, gîndind la moartea soției, îi venea în minte propriul lui sfîrșit, cît de împovărat va fi să plece din lume... Împovărat de lacrimile săracilor, de blestemele lor, care nu izbutiseră să-i moaie inima, de jalea celor aflați la nevoie, asupra cărora asmuțise cîinii, de tăcuta suferință a mamei sale, de sîngele frumoasei și blîndei Lisbeth. Și cum ar fi putut să dea socoteală bătrînului ei părinte, dacă ar fi venit și l-ar fi întrebat; „Unde-i fiica mea, nevastă-ta?” Și cum l-ar fi putut scoate vinovat pe un altul, pe stăpînul pădurilor, al apelor, al munților și al vieții omenești?

Toate astea îl chinuiau pînă și în somn. Și un glas dulce parcă-l trezea mereu: „Peter, fă-ți rost de o inimă mai caldă!” Cînd se deștepta, închidea iute ochii, fiindcă glasul părea să fie al bietei Lisbeth, care îl sfătuia în felul acesta.

A doua zi, ca să mai scape de gînduri, se duse la cîrciumă. Acolo îl găsi pe Ezechiel cel Gros. Se așeză la masa lui, vorbiră ba una, ba alta, despre timpul senin, despre război, despre biruri și, în cele din urmă, despre moarte, despre cum au murit unul ici, altul colea, pe neașteptate. Atunci, Peter îl întrebă pe Ezechiel ce crede el despre moarte și ce se întîmplă apoi. Ezechiel îi răspunse că trupul e culcat în mormînt, sufletul însă zboară fie sus la cer, fie jos, în iad.

— Înseamnă că și inima-i îngropată în mormînt? întrebă Peter curios.

— Bineînțeles, o îngroapă și pe ea.

— Dar cum e cînd cineva nu mai are inimă?

La aceste cuvinte, Ezechiel îl privi cu niște ochi cumpliți.

— Ce vrei să spui? rînji el. Îți bați joe de mine? Crezi că nu am inimă?

— Ba cum să nu, inimă ai destulă, tare ca piatra, răspunse Peter.

Ezechiel se uită la el fîstîcit, își plimbă ochii în jur să vadă dacă n-a auzit nimeni, apoi vorbi:

— De unde știi? Ori poate nu-ți mai ticăie nici ție inima?

— Nu mai ticăie! Cel puțin nu aici, în pieptul meu, răspunse Peter Munk. Dar ia spune-mi, acum că m-ai înțeles, ce-o să se mai întîmple cu inimile noastre?

— Ce-ți pasă, frate? i-o întoarse Ezechiel rîzînd. Doar o să-ți duci viața pe pămînt, și ajunge! Tocmai ăsta-i cîștigul ce ni-l dau inimile reci. Ne scutesc de teama unor gînduri înfricoșătoare.

— E drept. Totuși, mai cuget. Și chiar dacă nu mai cunosc teama, totuși țin minte cum mă speria iadul cînd eram un băiețel nevinovat.

— De, chiar bine de tot n-o să ne fie, îngădui Ezechiel. L-am întrebat odată pe un învățător și mi-a spus că, după moarte, inimile sînt cîntărite, ca să se vadă cît atîrnă păcatele. Cele ușoare se înalță, cele grele se scufundă. Așa că pietrele noastre cred că o să tragă mult la cîntar.

— Desigur, întări Peter. Și de multe ori nu mă prea simt la largul meu cînd judec toate astea, în timp ce inima nici nu tremură, nici nu-i pasă.

Astfel vorbiră cei doi fîrtați. Dar în noaptea ce urmă, Peter auzi de cinci sau de șase ori glasul binecunoscut, care îi șoptea la ureche: „Peter, fă-ți rost de o inimă mai caldă!" Nu-l munceau părerile de rău pentru omorul săvîrșit, însă de fiecare dată cînd le spunea slugilor că Lisbeth ar fi plecat într-o călătorie, gîndea în sinea lui: „Încotro să fi plecat?" Șase zile petrecu astfel și noapte de noapte auzi glasul acela, care îi amintea de duhul pădurii și de grelele lui amenințări. Dar în dimineața celei de-a șaptea zi, Peter sări din așternut și strigă:

— Ei bine, vreau să-ncerc! N-oi putea să-mi fac rost de una mai caldă? Piatra asta din piept îmi face viața stearpă și pustie.

Își puse repede haina de sărbătoare, se săltă pe cal și porni către Dîmbul cu Brazi.

La poalele dîmbului, acolo unde începea desișul, Peter descălecă, priponi calul și urcă degrabă creasta. Și cînd ajunse la bradul cel gros, spuse:

Tu, în pădurea de brazi vistiernic,
Tu, peste codri stăpînul puternic,
De sute de ani te lași văzut
De cei ce duminica s-au născut.

Cum sfîrși, cum se arătă și Omulețul de Sticlă. Dar nu prietenos, drăguț ca de obicei, ci posomorît și trist. Era îmbrăcat într-o hăinuță din sticlă neagră și o panglică de doliu îi atîrna din pălărie. Peter știa de ce poartă doliu.

— Ce vrei, Peter Munk? întrebă cu glas surd Omulețul.

— Mai am o dorință, domnule vistiernic, făcu Peter cu ochii în pămînt.

— Oare ce mai poate dori o inimă de piatră? Cugetului tău întunecat nu-i lipsește nimic și mă îndoiesc că-ți voi împlini dorința.

— Dar mi-ai făgăduit trei, din care mi-a mai rămas una.

— Pe care însă o pot respinge, dacă-i rea! îi aminti duhul pădurii. Dar, mă rog, să auzim ce dorești!

— Scoate-mi piatra moartă din piept și pune-mi în loc inima mea cea vie, se rugă Peter.

— Oare eu am făcut eu tîrgul cu tine? răspunse Omulețul de Sticlă. Sînt oare eu Michel Olandezul, care îi pricopsește pe oameni cu bogății și cu inimi reci? Du-te la el de-ți caută inima!

— Ah, dînsul n-o mai dă înapoi în vecii vecilor, oftă Peter.

— Mi-e milă de tine, cu toate că ești un om rău, vorbi Omulețul după cîteva clipe de gîndire. Altminteri, dorința ta nu e rea și nu vreau să te lipsesc de ajutor. Ascultă aici! N-o să-ți redobîndești inima prin luptă, ci doar prin viclenie... și s-ar putea chiar să nu-ți vină prea greu. Michel nu e decît Michel, adică un nătîng, deși se crede grozav de isteț. Așa că te duci la el și faci cum te-oi învăța eu!

Și Omulețul îl învăță totul de-a fir-a-păr și îi dădu o cruciuliță de sticlă curată.

— De viața ta n-o să se poată atinge, adăugă el. O să-ți dea drumul de îndată ce-i vei arăta lucrușorul ăsta și te vei ruga. Și după ce scoți de la el ceea ce-ți trebuie, caută-mă aici, în același loc.

Peter Munk luă cruciulița, își vîrî bine în cap cele auzite și porni mai departe, spre locuința lui Michel Olandezul. Ajuns acolo, îi strigă de trei ori numele și uriașul se arătă de îndată.

— Ți-ai ucis nevasta? întrebă acesta slobozind hohote de rîs. Aș fi făcut-o și eu. Ți-a împrăștiat averea printre cerșetori. Dar va trebui să pleci pentru cîtva timp din țară, fiindcă o să iasă tărăboi cînd vor vedea că nu-i de găsit. Pesemne că ai nevoie de bani, de aceea mă cauți?

— Ai ghicit, răspunse Peter. Și îmi trebuie chiar mulți de astă dată. Pînă în America e drum lung.

Michel merse înainte și îl pofti în casă. Acolo deschise un scrin cu bani și scoase la iveală niște fișicuri mari de aur. Pe cînd număra banii pe masă, Peter îi spuse ca într-o doară:

— Mare șugubăț îmi ești, Michel. M-ai mințit că aș avea în piept o piatră și că inima mea e la tine.

— Și nu-i așa? întrebă Michel mirat. Îți simți cumva inima? Nu e rece ca gheața? Suferi de teamă ori de tristețe? Ești în stare de remușcări?

— Nu... Dar n-ai făcut decît să-mi oprești inima! De purtat însă, o port în piept, ca de obicei. Și cu Ezechiel e la fel. Zice că ne-ai mințit pe amîndoi. Nu ești tu omul care să poți smulge din piept o inimă, așa, fără să se simtă și fără nici o primejdie. Pentru asta, ar trebui să fii vrăjitor.

— Ei! Dar ți-o spun răspicat, i-o întoarse Michel mînios, că și tu, și Ezechiel, și toți bogătașii care s-au învoit cu mine, au asemenea inimi reci în piepturile lor, iar inimile adevărate sînt aici, în cămara mea.

— Măi, cum îți mai joacă minciuna pe limbă! rîse Peter. Astea să le spui altcuiva. Crezi că n-am văzut în călătoriile mele o grămadă de șmecherii?! Inimile de-aici sînt făcute din ceară și atîta tot. Oi fi tu bogat, nu zic ba, însă la vrăjitorie nu te pricepi.

De data asta uriașul se înfurie de-a binelea și dădu în lături ușa de la cămară, răcnind:

— Vino încoace și citește hîrtiile de pe borcane! Uite, asta-i inima lui Peter Munk! Vezi cum zvîcnește? Poți face așa ceva din ceară?

— Totuși, e din ceară, răspunse Peter într-adins.

— Las' că simți tu îndată că-i a ta!

Michel luă inima, îi desfăcu lui Peter pieptarul, îi smulse piatra și i-o arătă. Apoi suflă asupra inimii celei adevărate și i-o așeză cu băgare de seamă în piept. Și numaidecît Peter îi desluși bătaia și putu să se bucure din nou.

— Ei, cum te simți? întrebă Michel zîmbind.

— Zău c-ai avut dreptate! răspunse Peter în timp ce-și scotea pe furiș cruciulița din buzunar. Nici n-aș fi crezut că se poate asemenea lucru!

— Nu-i așa? Iar de vrăjit, știu să vrăjesc, ai văzut și tu. Acuma, să-ți pun la loc piatra.

— Domol, domnule Michel! strigă Peter, se feri un pas îndărăt și îi ținu cruciulița sub ochi. Cu slănină se prind șoarecii, și de astă dată ești tu păcălitul.

Și, repede, începu a se ruga, bolborosind ce-i trecea prin minte.

Atunci Michel se făcu mai mic, din ce în ce mai mic, pînă căzu la pămînt, zvîrcolindu-se ca un vierme, oftînd și gemînd; și toate inimile din jur porniră să bată, să ticăie, de suna în cămară ca într-o ceasornicărie. Peter se sperie și se tulbură grozav. Ieși fuga din cămară, din casă și, mînat de frică, se cățără pe peretele stîncos al prăpastiei, căci auzea cum uriașul, ridicîndu-se de jos, izbea cu picioarele în pămînt, urla și înjura ca din gura iadului.

Ajungînd sus, Peter fugi spre Dîmbul cu Brazi. Se porni o furtună cumplită, fulgere țîșneau ba în stînga, ba în dreapta lui, trăsnind copacii; dar el pătrunse nevătămat pînă în preajma bradului Omulețului de Sticlă.

Inima îi bătea veselă. Tare se mai bucura că-și simte inima cum bate! Mai apoi însă Peter se gîndi cu spaimă la viața din trecut, ca și la furtuna ce zdrobise atîția copaci falnici îndărătul lui. Se gîndi la Lisbeth, frumoasa și buna lui soție, pe care o ucisese din zgîrcenie, se gîndi la el însuși ca la o lepădătură și începu să plîngă amar pe cînd urca dîmbul spre Omulețul de Sticlă.

Vistiernicul ședea de-acum sub bradul cel uriaș, fumînd dintr-o lulea mititică. Arăta mai senin ca ultima oară.

— De ce plîngi, cărbunare Peter? întrebă el. Nu ți-ai găsit inima? O mai porți pe cea rece în piept?

— Eh, domnule... oftă Peter. Cînd aveam inimă de piatră, nu plîngeam defel și ochii îmi erau uscați ca țărîna în luna lui cuptor. Acum însă vechea inimă se frînge în mine pentru ce-am făcut. Pe oamenii care îmi datorau bani i-am nenorocit, am asmuțit cîinii asupra săracilor și bolnavilor! Pe urmă, știi și dumneata cum a căzut cravașa pe fruntea ei albă...

— Peter, ai fost un mare păcătos! vorbi Omulețul. Banii și lenea te-au stricat pînă ți-au împietrit inima și n-ai mai știut de prieteni, de suferință, de remușcare ori milă. Dar părerea de rău împacă lucrurile și, dacă aș fi convins că-ți pare rău de viața ce ai dus, atunci m-aș strădui să mai fac ceva pentru tine.

— Nu mai vreau nimic, se împotrivi Peter, plecîndu-și cu amărăciune capul în pămînt. Cu mine s-a terminat, n-o să mă mai bucur cîte zile oi avea. Ce să mai încep singur pe lume? Mama n-o să-mi ierte niciodată purtarea ce-am avut, poate că am și băgat-o în mormînt, ticălosul de mine! Și Lisbeth, nevastă-mea! Mai bine m-ai omorî, domnule vistiernic. Atunci măcar s-ar isprăvi și viața mea netrebnică.

— Bine, răspunse Omulețul, dacă nu vrei altfel, poți s-o ai și pe asta! Securea îmi stă la îndemînă.

Își scoase încet luleaua din gură, o scutură și o vîrî în buzunar. Apoi se ridică alene și se duse în desiș. Peter se așeză plîngînd în iarbă; pentru el viața nu mai prețuia nimic! Își aștepta cu răbdare moartea. Peste puțin, auzi pași în spatele său și gîndi: „Acum s-a sfîrșit”.

— Mai uită-te o dată îndărăt, Peter Munk, grăi Omulețul de Sticlă.

Peter își șterse lacrimile, întoarse capul și văzu pe... maică-sa și pe Lisbeth, care îl priveau cu drag. Sărind în sus de bucurie, Peter strigă:

— Deci n-ai murit, Lisbeth? Și tu, măicuță, ești aici și mă ierți?

— Vor să te ierte amîndouă fiindcă ți-a părut rău cu adevărat, rosti Omulețul de Sticlă. De-acum totul cade în uitare, întoarce-te la coliba părintească și fii cărbunar

cum ai fost dintru început. Ca om harnic și de treabă, o să-ți cinstești meseria, iar vecinii or să te iubească și or să te cinstească mai mult decît dacă ai avea zece căruțe cu aur.

Așa vorbi Omulețul de Sticlă, apoi își luă rămas bun.

Peter și cele două femei îl lăudară, îl binecuvîntară și plecară.

Casa minunată, unde stătuse Peter-cel-Bogat, nu se mai vedea. Lovită de trăsnet, arsese din temelii cu tot cu comorile dintr-însa. Dar pînă la coliba părintească nu era mult; acolo îi duse drumul pe tustrei, iar de marea pagubă nici că le păsa.

Dar ce mirare îi copleși cînd ajunseră la fața locului! Coliba se prefăcuse într-o frumoasă casă țărănească. Înlăuntru, totul era simplu și curat.

— Asta-i fapta Omulețului cel bun, spuse Peter.

— Ce frumos! se bucură Lisbeth. Aici o să mă simt mai bine decît în casa aceea mare, cu o mulțime de slugi în jurul meu.

De atunci, Peter se dovedi un bărbat harnic și cumsecade. Mulțumit cu ce avea, își vedea temeinic de meseria lui și astfel, prin dreapta lui strădanie, ajunse om înstărit, bine văzut și îndrăgit în toată pădurea. N-o mai certa niciodată pe Lisbeth, își cinstea mama și îi ajuta pe săracii care băteau la ușa lui.

Cînd, după un an și o zi, doamna Lisbeth născu un băiețel drăguț, Peter se duse la Dîmbul cu Brazi și rosti cele patru versuri. Omulețul de Sticlă însă nu se arătă.

— Domnule vistiernic! îl chemă Peter cu glas tare. Ascultă un pic! N-am venit pentru alta decît te rog să-i fii naș băiețașului meu!

Dar Omulețul nu dădu răspuns. Numai o pală de vînt trecu prin cetini și scutură în iarbă cîteva conuri de brad.

— O să le iau drept amintire, grăi Peter, că singur n-ai vrut să te înfățișezi.

Vîrî conurile de brad în buzunar și plecă acasă. Dar cînd își dezbrăcă pieptarul de duminică și cînd mama, voind să-l așeze în dulap, îi întoarse buzunarele, se rostogoliră pe jos patru fișicuri mari de bani.

Peter le desfăcu și găsi în ele numai taleri din cei adevărați, nou-nouți, nici măcar unul rău. Acesta era darul nașului, al Omulețului din pădurea de brazi, pentru micuțul Peter.

Trăiră ei apoi în pace și chibzuință și, de multe ori, chiar și după ce încărunți, Peter obișnuia să spună: „Mai bine te mulțumești cu puțin decît putred de bogat, cu o grămadă de aur și cu *inima rece*”.

Se scurseseră cinci zile și cei trei călători – Felix, vînătorul și studentul – nu scăpaseră din captivitate.

Deși căpetenia tîlharilor și tovarășii lui se purtau bine cu ei, cei trei tînjeau totuși după libertate, iar cu trecerea timpului se temeau tot mai mult să nu se descopere vicleșugul cu înlocuirea contesei.

În seara celei de-a cincea zile, vînătorul le spuse tovarășilor lui că avea de gînd să fugă în noaptea aceea, chiar dacă acest lucru l-ar fi costat viața, și-i îndemnă să vină și ei cu el.

— Iată ce trebuie să facem, urmă el. Pe tîlharul care păzește lîngă bordei să-l lăsați în seama mea. E dreptul meu la apărare și la nevoie nu mai ții seama de nimic. Tîlharul acela trebuie să moară.

— Vrei să-l ucizi?! strigă Felix, îngrozit.

— Sînt hotărît s-o fac dacă în felul acesta pot să scap viața a doi oameni. I-am auzit pe tîlhari vorbind îngrijorați că prin pădure umblă potere. Babele șușotesc despre nu știu ce urzeli ale tîlharilor și ne întîmpină cu vorbe de ocară, ceea ce dovedește că dacă tîlharii vor fi încolțiți, ne vor ucide.

— Doamne, Dumnezeule! strigă tînărul, speriat, ascunzîndu-și fața în palme.

— Nu-ți pierde firea, nu ne-a ajuns încă cuțitul la os, urmă vînătorul. Trebuie să le-o luăm înainte! Îndată ce se întunecă, o să mă strecor spre cel care păzește lîngă bordei. El o să-mi strige să stau, iar eu o să-i șoptesc că doamna contesă s-a îmbolnăvit foarte rău, pe

neașteptate. În clipa cînd se întoarce spre mine, îl înjunghii. Apoi vin să te iau, tinere! Cu al doilea tîlhar de pază o să facem la fel. În ceea ce-l privește pe al treilea, vom termina repede și cu el, fiindcă te am și pe dumneata cu mine.

Fața cruntă a vînătorului îl înspăimîntă pe Felix. Tocmai voia să stăruie pe lîngă el să renunțe la hotărîrea lui, cînd deodată ușa bordeiului se deschise încet și cineva se strecură grăbit înăuntru. Era căpetenia hoților. Închise ușa binișor și le făcu semn celor dinăuntru să stea liniștiți, apoi se așeză lîngă Felix.

— Doamnă contesă, spuse el, vă aflați într-o mare încurcătură. Soțul dumneavoastră nu v-a ascultat. Nu numai că n-a trimis bani pentru răscumpărare, dar a mai și cerut ajutorul stăpînirii, și acum poterele cutreieră prin pădure după mine și după oamenii mei. L-am amenințat pe domnul conte c-o să vă ucidem, dar se pare că nu-i pasă de viața dumneavoastră, sau nu are încredere în cuvîntul nostru. Viața domniei-voastre este în primejdie. După legile noastre, ați și pierdut-o. Ce aveți de spus?

Prinșii își lăsară ochii în pămînt, neștiind ce să răspundă. Felix știa că dacă s-ar da de gol, ar fi și mai rău de el.

— Dar fiindcă nu vreau în ruptul capului să primejduiesc viața unei doamne care se bucură de cinstirea mea cea mai adîncă, urmă tîlharul, vă fac o propunere în legătură cu salvarea dumneavoastră. Cred că e singura cale care v-a mai rămas. Vă propun să fugim din tabără *împreună*.

Toți îl priviră uluiți. El însă continuă:

— Cei mai mulți dintre oamenii mei vor să plece în Italia, ca să intre în slujba unei bande alcătuite din mai multe cete. Fiindcă eu nu vreau să intru sub ordinele altuia, nu plec cu ei! Așa că vă rog, doamnă, să aveți bunăvoința să-mi făgăduiți că veți pune-o vorbă bună pentru mine și mă veți apăra. Dacă faceți acest lucru cît nu e prea tîrziu, aș putea să vă eliberez și să scap și eu.

Felix tăcea încurcat. Avea o fire atît de cinstită, încît nu voia să-l ducă la pieire cu bună știință pe omul care-i salva viața. Știa că nu avea nici o putere să-l apere. Dar căpetenia tîlharilor continuă:

— Se caută ostași pretutindeni. M-aș mulțumi cu slujba cea mai mică. Știu că domnia-voastră aveți o mare influență. Nu vă rog decît să-mi făgăduiți că veți pune o vorbă bună pentru mine.

— Bine, răspunse Felix, cu privirile în pămînt. Vă făgăduiesc că voi face tot ce-mi stă în putință, ca să vă fiu de folos. Oricum se va sfîrși întîmplarea aceasta, sînt mulțumită că vreți să părăsiți de bună voie viața de tîlhar.

Mișcat, căpitanul sărută mîna bunei doamne și îi șopti să fie gata de drum a doua zi, două ceasuri după căderea nopții. Apoi ieși din bordei tot atît de prevăzător precum intrase. După plecarea lui, prizonierii răsuflară ușurați.

— Dumnezeu l-a trimis! strigă vînătorul. Salvarea noastră e aproape! Uimitor! Nu mi-aș fi închipuit niciodată că se pot petrece astfel de lucruri, că voi trece prin astfel de întîmplări!

— E uimitor, într-adevăr! încuviință Felix. Dar am făcut oare bine că l-am amăgit? Eu nu-l pot ajuta cu nimic! Spune, domnule vînător, dacă nu-i mărturisesc cine sînt, nu înseamnă că-l atrag într-o cursă, că are să fie spînzurat?

— Nu te frămînta, tinere, răspunse studentul. Ți-ai jucat de minune rolul! Nu duce nici o grijă. Aici e vorba de dreptul firesc de apărare, care îngăduie oricui să se poarte astfel. Ticălosul a încercat să răpească o doamnă și, dacă n-ai fi fost dumneata, cine știe dacă ea ar fi trăit azi! Nu, nu faci nici un rău. de altfel, cred că dacă tîlharul are să se predea, poate să cîștige bunăvoința judecătorilor.

Cuvintele acestea îl mai liniștiră pe tînărul giuvaergiu. Bucuroși, dar și îngrijorați, cei trei prinși numărau ceasurile, cu inima strînsă de teamă. A doua zi după ce s-a întunecat, căpetenia tîlharilor intră pentru o clipă în bordei și aduse o legătură cu veșminte.

— Doamnă contesă, spuse el, ca să ne ușurăm fuga, vă rog să aveți bunăvoința să vă îmbrăcați cu hainele acestea bărbătești. Pregătiți-vă, căci peste o oră pornim la drum.

Apoi ieși afară.

Vînătorul izbucni în rîs:

— Iată și a doua travestire! strigă el. Pe cinstea mea că te va prinde mai bine decît cea dintîi!

Desfăcînd legătura, găsi un foarte drăguț costum de vînător cu tot echipamentul necesar, care-l prindea de minune pe Felix. După ce tînărul se îmbrăcă, vînătorul vru să arunce rochiile contesei într-un colț, dar giuvaergiul se împotrivi. Le strînse într-o legătură mică, cu gîndul s-o roage pe contesă să i le dea în dar, ca să le păstreze toată viața drept amintire a acelor zile de neuitat.

În sfîrșit apăru și căpetenia tîlharilor, înarmat pînă-n dinți. Aduse vînătorului arma ce-i fusese luată și i-o dădu împreună cu un corn de pulbere. Ba și studentului îi făcuse rost de o pușcă, iar lui Felix îi dădu un cuțit de vînătoare, rugîndu-l să-l ascundă, ca să-l aibă la îndemînă în caz de nevoie.

Spre norocul celor trei, întunericul era atît de adînc, încît hoțul nu-i putu observa privirea plină de bucurie, care l-ar fi trădat cu siguranță! Cînd ieșiră tiptil din bordei, vînătorul băgă de seamă că în fața ușii nu mai era nici o strajă, așa că se strecurară neobservați.

Căpetenia tîlharilor nu porni pe poteca binecunoscută ce ducea spre pădure, ci o luă spre o stîncă prăpăstioasă, cu neputință de urcat. Cînd ajunseră însă la poalele ei, le arătă o scară de frînghie și, împingîndu-și pușca la spate, începu să urce cel dintîi, întinzînd contesei mîna, ca s-o ajute. Cel din urmă sui vînătorul. Sus, dincolo de stîncă, zăriră o cărăruie pe care porniră grăbiți.

— Poteca aceasta, le spuse căpetenia, iese la drumul mare ce duce la Aschaffenburg. Să mergem într-acolo, fiindcă știu că domnul conte, soțul dumneavoastră, se află prin partea locului.

Porniră tăcuți mai departe, tîlharul călăuzindu-i pe ceilalți. După vreo trei ceasuri de drum, căpetenia tîlharilor se opri și îl îndemnă pe Felix să se așeze pe o buturugă, ca să-și mai tragă sufletul. Scoțînd o pîine și o ploscă cu vin vechi, îi îmbie pe drumeții obosiți să se ospăteze.

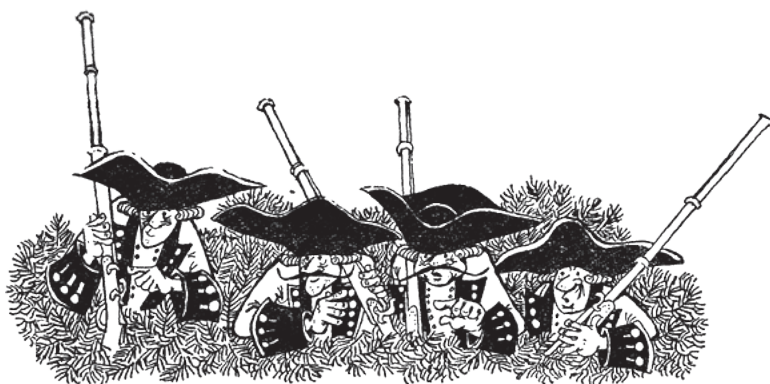
— În mai puțin de un ceas cred că o să dăm de ostașii care au înconjurat pădurea. Vă rog să-i cereți mai-marelui lor să nu-mi facă nici un rău.

Felix îi făgădui, deși nu nădăjduia să fie ascultat, și după ce se odihniră o jumătate de ceas, porniră mai departe.

După încă un ceas de mers, se apropiară de drumul mare, tocmai cînd întunericul începuse să se destrame și se iveau zorile. Deodată se auzi un glas:

— Stai!

Se opriră. Spre ei se îndreptară cinci ostași, somându-i să-i urmeze, ca să spună maiorului, comandantul lor, dincotro veneau și unde se duceau. Abia făcură cincizeci de pași și zăriră deodată lucind armele altor ostași în tufișurile din dreapta și din stînga drumului. Părea că pădurea fusese încercuită de o trupă numeroasă.

Sub un stejar se afla maiorul împreună cu mai mulți ofițeri și cîțiva civili. Prinșii fură aduși în fața lui, și în clipa cînd maiorul începu să întrebe de unde veneau și încotro se îndreptau, unul din cei de față, slujbaș la primărie, sări în sus, strigînd:

— Dumnezeule, ce-mi văd ochii? Gottfried, vînătorul nostru!

— Da, domnule, îi răspunse bucuros vînătorul. Eu sînt. Am scăpat ca prin minune din gheara tîlharilor.

Ofițerii îl priveau uimiți. Vînătorul îi luă deoparte pe maior și pe slujbașul primăriei și le povesti pe scurt cum scăpaseră și cine era al treilea bărbat care-i însoțea. Bucuros, maiorul îl trimise mai departe, sub pază severă, pe prinsul cel de seamă, iar pe tînărul giuvaergiu îl conduse la ofițerii lui, spunîndu-le că el era tînărul erou care o scăpase

pe contesă datorită curajului și istețimii sale. Aceștia strînseră călduros mîna lui Felix, copleșindu-l cu laude, și nu se mai săturau tot ascultînd ceea ce le povesteau cei doi despre întîmplările prin care trecuseră.

Între timp se luminase de ziuă. Maiorul se hotărî să-i însoțească el însuși pe cei salvați pînă în oraș, împreună cu omul contesei. În satul cel mai apropiat aștepta o caleașcă, în care se sui Felix împreună cu maiorul, iar vînătorul, studentul, zapciul și ceilalți încălecară pe cai. Falnicul alai porni spre oraș. Știrea despre atacul tîlhăresc de la hanul din pădure se răspîndise pretutindeni. Toți auziseră de fapta eroică a tînărului giuvaergiu, iar vestea despre eliberarea prizonierilor se răspîndise tot atît de repede. De aceea nu era de mirare că străzile gemeau de oameni care alergaseră să-l vadă pe tînărul erou. Îmbulzeala era atît de mare, încît caleașca abia înainta prin mulțime.

— Uite-l! strigau localnicii. Uite-l colo, în caleașcă, lîngă ofițer! Trăiască viteazul giuvaergiu!

Și uralele izbucniră vijelios dintr-o mie de piepturi, zguduind văzduhul.

Felix era mișcat, copleșit de bucuria zgomotoasă a mulțimii. La primăria orașului îl aștepta însă o scenă și mai tulburătoare. Un bărbat între două vîrste, îmbrăcat în veșminte de preț, îi ieși în întîmpinare pe treptele de la intrare și-l îmbrățișă cu lacrimi în ochi.

— Cum să te răsplătesc, fiule! strigă acesta. Ai salvat tot ce aveam mai de preț. Ai scăpat viața soției mele, a mamei copiilor mei, căci ființa aceasta firavă n-ar fi îndurat acea cumplită captivitate.

Era soțul contesei.

Contele stărui pe lîngă Felix să-i ceară o răsplată pentru jertfa sa, dar acesta nu voia în ruptul capului să primească nimic.

Contele însă nu se dădu bătut, și tînărul își aminti atunci de nefericita soartă a căpeteniei tîlharilor. Îi povesti cum fugiseră, cum se străduise căpetenia tîlharilor să salveze viața aceleia pe care o credea contesa. Mișcat, nu atît de fapta tîlharului, cît de noua dovadă a purtării nobile a lui Felix, vădită de cererea lui

în favoarea altei persoane, contele îi făgădui să facă tot ce-i stătea în putință ca să-l salveze pe tîlhar.

În aceeași zi, însoțit de inimosul vînător, contele îl conduse pe tînărul giuvaergiu la castelul său, unde contesa, îngrijorată de soarta tînărului care își pusese viața în primejdie pentru ea, aștepta cu nerăbdare vești. Cine ar fi putut să descrie bucuria pe care a simțit-o în clipa cînd și-a văzut soțul intrînd cu salvatorul ei de mînă? Nu mai contenea cu întrebările și cu mulțumirile. Îi chemă și pe copiii ei ca să le arate pe mărinimosul tînăr, căruia mama lor îi era atît de îndatorată. Micuții îl luară de mînă și-l asigurară cu gingășie de recunoștința lor, spunîndu-i că, după tatăl și mama lor, el le era cel mai drag pe lumea asta. Vorbele lor au fost cea mai frumoasă răsplată pentru zbuciumul și nopțile nedormite, pe care tînărul giuvaergiu le petrecuse în bordeiul tîlharilor.

După primele clipe ale fericitei revederi, contesa făcu semn unui slujitor să aducă hainele și binecunoscuta desagă pe care Felix i-o încredințase la han.

— Iată, am păstrat tot ce mi-ai dat în clipele acelea îngrozitoare, spuse ea, cu un surîs plin de bunătate. Iată hainele fermecate care m-au ascuns de ochii celor ce mă urmăreau. Dacă vrei, ia-le înapoi. Aș vrea să te rog însă să îmi îngădui să le păstrez în amintirea salvatorului meu și să primești în schimb suma pe care au cerut-o tîlharii pentru răscumpărarea mea.

Felix se sperie de darul acela atît de mare. Firea lui aleasă nu-i îngăduia să primească o răsplată pentru o faptă pe care o făcuse din toată inima.

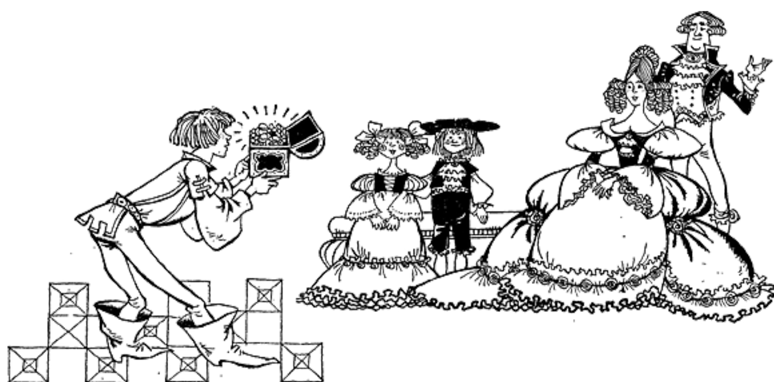
— Nobilă doamnă, spuse el, mișcat, nu pot să primesc darul acesta. Veșmintele pot să rămînă la dumneavoastră, așa cum doriți, dar banii nu-i pot primi. Știu că vreți să mă răsplătiți, însă bunăvoința dumneavoastră este pentru mine cea mai mare răsplată. Dacă voi avea vreodată nevoie de ajutor, fiți sigură că vă voi ruga să mi-l dați.

Contele și contesa stăruiră îndelung, dar nu izbutiră să-l înduplece. În cele din urmă, contesa și soțul ei se resemnară și chemară un slujitor ca să ia hainele și traista. Atunci Felix își aduse aminte de giuvaerurile de care, în bucuria și în vălmășagul întîmplărilor, uitase cu desăvîrșire.

— Stați! strigă el. Vă rog să-mi îngăduiți să scot din desagă un singur lucru, restul este apoi pe de-a-ntregul al dumneavoastră, doamnă!

— Cum vrei, spuse,ea, deși aș fi vrut să păstrez totul în amintirea faptelor dumitale. Dacă ai însă un lucru de care nu te poți lipsi, ia-l! Spune-mi însă, te rog, ce lucru e acela la care ții atît de mult încît nu te poți despărți de el?

Atunci tînărul desfăcu traista și scoase din ea o cutiuță.

— Tot ce a fost al meu e acum al dumneavoastră, spuse el zîmbind. Dar ceea ce se află în cutiuța aceasta este al iubitei mele nașe. Sînt niște giuvaeruri, doamnă, urmă el, pe care le-am lucrat cu mîna mea și pe care trebuie să i le duc negreșit.

Felix deschise cutiuța și i-o întinse contesei. Aceasta luă cutiuța, se uita înăuntru și tresări mirată.

— Cum? Pietrele acestea, strigă ea, sînt pentru nașa dumitale?

— Da, răspunse Felix. Nașa mea mi-a trimis aceste nestemate pe care eu le-am montat și tocmai i le duceam.

Contesa îl privi tulburată. Lacrimile îi șiroiau pe obraz.

— Dumneata ești Felix Perner din Nürnberg? strigă ea.

— Da! Cum de-mi cunoașteți numele? întrebă tînărul, privind-o mirat.

— O, ce înlănțuire de întîmplări minunate ne-a hărăzit Cerul! grăi contesa, tulburată, întorcîndu-se spre soțul ei care o privea uluit. Tînărul este Felix, micul nostru fin, fiul jupînesei Sabina! Felix, eu sînt

contesa la care voiai să te duci. Așa că, fără să știi, ai salvat-o pe propria ta nașă!

— Cum! Dumneavoastră sînteți contesa Sandau, care a făcut atît de mult pentru mama mea și pentru mine? Acesta este castelul Maienburg, spre care am pornit la drum? Cum să-i mulțumesc milostivei soarte că mi-a îngăduit să vă întîlnesc într-un chip atît de minunat! Cel puțin am putut să vă dovedesc cu fapta, deși într-o măsură foarte mică, nespusa mea recunoștință.

— Ai făcut pentru mine mult mai mult decît aș fi putut face eu vreodată pentru tine, răspunse contesa. Toată viața îți vom fi adînc recunoscători, atît eu, cît și ai mei. Soțul meu îți va fi ca un tată, pe copiii mei să-i privești ca pe frații tăi, iar eu voi fi credincioasa ta mamă. Aceste giuvaeruri, care te-au adus la mine în clipele unei atît de mari primejdii, vor fi cea mai dragă podoabă a mea. Ele îmi vor aminti totdeauna de tine și de firea ta nobilă.

Așa a grăit contesa și și-a ținut cuvîntul. L-a ajutat pe fericitul Felix să-și continue drumeția și, cînd s-a întors, a ajuns meșter îndemînatic și cu mare pricepere în meșteșugul său. Contesa i-a cumpărat o casă la Nürnberg, cu toate cele de trebuință, iar încăperea cea mai frumoasă era împodobită cu tablouri meșteșugit zugrăvite, cu scene din hanul din pădure și din zilele pe care Felix le petrecuse printre tîlhari.

În casa aceea a trăit fericit iscusitul giuvaergiu Felix. Faima măiestriei lui și a curajului său îi aduceau mușterii de pretutindeni. Trecînd prin frumosul oraș Nürnberg, mulți străini se duceau și pe la atelierul vestitului meșter Felix ca să-l vadă, să-l admire și, poate, să comande la el un giuvaer frumos. Dar cea mai mare bucurie i-o făceau vizitele celor patru prieteni: vînătorul, faurul, studentul și cărăușul. De cîte ori pornea cu căruța de la Nürnberg și Fürth, cărăușul trecea pe la Felix. Vînătorul îi aducea aproape în fiecare an daruri din partea contesei, iar faurul, după ce colindase nenumărate țări, se statornicise la meșterul Felix. Într-o zi a poposit la ei și studentul. Ajunsese un om de vază în țară, dar nu-i era rușine să stea la masă cu meșterul Felix și cu faurul. Toți povesteau despre întîmplările de la hanul din pădure. Fostul student le-a spus că-l văzuse în Italia pe cel care fusese mai-marele tîlharilor. Se făcuse om de treabă și acum era un brav ostaș în slujba regelui Neapolelui.

Felix s-a bucurat la auzul acestei vești. Își dădea seama că, fără omul acela, n-ar fi trecut, poate, prin primejdia groaznică de moarte, dar nici n-ar fi scăpat din mîinile tîlharilor. Și așa, ori de cîte ori se gîndea la întîmplările de odinioară, prin mintea iscusitului giuvaergiu se depănau totdeauna amintiri luminoase și dragi despre *Hanul din Spessart*.

ȘEICUL DIN ALEXANDRIA ȘI ROBII SĂI

Ali Banu, șeicul din Alexandria, era un om ciudat. Cînd trecea de dimineață pe ulițele orașului, cu turbanul lui din cașmir scump, cu veșmîntul de sărbătoare, încins cu un brîu care prețuia cît cincizeci de cămile, cînd trecea așa, cu pași domoli și apăsați, cu fruntea întunecată, cu sprîncenele încruntate, cu ochii plecați, mîngîindu-și gînditor, la fiecare cinci pași, barba lungă și neagră, cînd se ducea astfel la moschee, unde, potrivit dregătoriei sale, citea credincioșilor din Coran, oamenii se opreau în loc, se uitau după el și-și spuneau:

— Ce bărbat chipeș și impunător!

— Și bogat, un șeic bogat, adăuga cineva.

— Foarte bogat. N-are un palat în portul Istambul? N-are avuții și moșii, și mii de vite, și duium de robi?

— Da, zicea un al treilea. Tătarul care i-a fost trimis de la Istambul de însuși padișahul, Profetul să-l binecuvînteze, îmi spunea că șeicul nostru se bucură de multă trecere la Reíz-efendi[1], la Capugi-pașa[2], la toți, chiar și la sultan.

— Da, striga un al patrulea, pașii săi sînt binecuvîntați. Este un om bogat și ales, dar... dar știți cu toții ce vreau să spun!

— Da, da! murmurau atunci ceilalți. E adevărat, are și el supărări... N-am vrea să fim în locul lui, este un om bogat și ales, dar... dar...

Ali Banu avea o casă minunată în cea mai frumoasă piață din Alexandria. În fața casei se afla o terasă mare, înconjurată cu ziduri de marmură și umbrită de palmieri. Acolo ședea deseori seara și fuma din narghilea. Ceva mai departe de el, smeriți, doisprezece robi în veșminte bogate îi așteptau poruncile: unul îi ținea la îndemînă betelul, altul umbrela de soare; al treilea umplea vase de aur curat cu salep scump de rodii, un al patrulea legăna o apărătoare din pene de păun pentru a goni muștele din apropierea stăpînului, cîntăreții își țineau la îndemînă lăutele și surlele pentru a-l desfăta cu cîntări îndată ce le va cere, iar cel mai învățat dintre toți purta mai multe suluri de hîrtie, ca să-i citească din ele.

[1] Mare cancelar al imperiului otoman; ministru de externe.

[2] Șambelan al Porții, însărcinat cu introducerea ambasadorilor, hotărîrea ordinelor și executarea lor.

Dar ei așteptau zadarnic porunca. Șeicul nu dorea nici muzică, nici cîntări, nu dorea să audă parabole sau stihurile înțelepților cîntăreți ai trecutului, nu voia să guste nici salep, nici să mestece betel. Pînă și robul cu apărătoarea din pene de păun se trudea zadarnic, căci stăpînul nici nu băga de seamă cînd vreo muscă îi dădea tîrcoale, bîzîind.

Trecătorii se opreau adeseori și se minunau de înfățișarea măreață a casei, de robii cei scump înveșmîntați, de întregul dichis; cînd se uitau însă la șeic, care ședea atît de întunecat și de posomorît sub palmieri, cu ochii ațintiți numai la norișorii albăstrii ai narghilelei, dădeau din cap și spuneau:

— Într-adevăr, bogătașul e un om sărman. El, care are atîtea avuții, e mult mai sărac decît cel ce n-are nimic, căci Profetul nu i-a hărăzit și înțelepciunea de a se bucura de bogăția sa.

Așa, vorbeau oamenii, rîzînd de el și văzîndu-și de drum.

Într-o seară, cînd șeicul ședea ca de obicei sub palmierii din fața casei sale, înconjurat de toată strălucirea pămîntească, și pufăia mîhnit și singuratic din narghilea, nu departe de el se opriră cîțiva tineri cane îl priveau și rîdeau.

— Cu adevărat, zise unul, șeicul Ali Banu e un nerod. Dacă aș avea eu comorile lui, m-aș folosi altfel de ele. În fiecare zi aș petrece și m-aș veseli. Mi-aș ospăta prietenii în încăperile cele mari, care ar răsuna tot timpul de rîs și voie bună.

— Da, spuse al doilea, n-ar fi rău, dar prietenii mulți te fac să-ți risipești avutul, fie el mare cît al sultanului, Profetul să-l binecuvînteze. Dar dacă ar fi să șed seara sub palmieri, în acest loc atît de frumos, ar trebui să cînte robii, să vină dănțuitorii să dănțuiască și să facă fel de fel de giumbușlucuri. În vremea asta, eu aș fuma boierește din narghilea, aș porunci să mi se aducă șerbet scump și m-aș desfăta aidoma califului din Bagdad.

— Se spune că șeicul, grăi al treilea tînăr, care era grămătic, e un om învățat și înțelept. Cu adevărat, deslușirile sale din Coran dovedesc că are cunoștințe în toate privințele și cunoaște toate scrierile

înțelepciunii. Dar oare viața lui e orînduită ca a unui înțelept? Iată un rob cu brațele pline de suluri. Eu mi-aș da veșmîntul de sărbătoare să pot citi numai unul dintre ele, căci sînt desigur scrieri rare. Pe cînd el? Șade, fumează, iar de scrieri nici nu se sinchisește! Dacă aș fi eu șeicul Ali Banu, aș pune omul să-mi citească pînă n-ar mai avea răsuflare, ori pînă s-ar lăsa noaptea. Ba ar trebui să-mi citească și atunci, pînă aș ațipi.

— Ha! Chiar că te-ai pricepe să duci o viață frumoasă! rîse al patrulea. Auzi! Să mănînci, să bei, să cînți, să dănțuiești, să citești zicale și să asculți stihurile unor bieți poeți! Nu, eu aș face cu totul altceva. El are cai de soi, cămile și o grămadă de bani. Eu, în locul lui, aș călători, aș călători pînă la capătul pămîntului, pînă la moscoviți, pînă la franțuzi. Nici un drum nu mi s-ar părea prea lung pentru a vedea minunățiile lumii. Așa aș face dacă aș fi omul de colo.

— Tinerețea e vremea cea mai frumoasă a omului, e vîrsta sortită veseliei, rosti un moșneag cu o înfățișare tare sărmană, care se oprise lîngă ei și le auzise vorbele, dar dați-mi voie să vă spun că tinerețea n-are minte și vorbește uneori fără rost, fără să știe ce face.

— Ce vrei să zici, moșule? întrebară tinerii mirați. Despre noi e vorba? Ce te privește că-i găsim cusur șeicului pentru felul său de viață?

— Cînd cineva știe mai mult decît altul, trebuie să-i arate unde greșește, așa spune Profetul, răspunse bătrînul. E adevărat că șeicul a fost binecuvîntat cu avuții, că are tot ce-și poate dori inima, dar el e întunecat și posomorît pentru pricini întemeiate. Credeți că așa a fost el întotdeauna? Deloc! Îl știu încă de acum cincisprezece ani; pe atunci era voinic și vioi ca un căprior, trăia în veselie și se bucura de viață. Pe-atunci avea un fiu, bucuria zilelor sale, frumos și învățat. Cine îl vedea și-l auzea vorbind nu putea decît să-l pizmuiască pe șeic pentru asemenea comoară, căci avea numai zece ani și era tot atît de învățat ca unul de optsprezece.

— Și i-a murit fiul? Sărmanul șeic! strigă tînărul grămătic.

— Ar fi o mîngîiere pentru el să știe că s-a întors pe meleagurile Profetului, unde ar trăi mai bine ca în Alexandria. Dar ceea ce a avut de pătimit e mult mai rău. Era pe vremea cînd franțuzii au năvălit în țara noastră ca niște lupi flămînzi și s-au bătut cu noi. Au cucerit Alexandria și de aici au înaintat tot mai departe, luptînd cu mamelucii. Șeicul a știut să se înțeleagă bine cu ei. Dar fie că rîvneau la avuțiile

sale, fie pentru că a ținut partea fraților săi întru credință, nu știu cum a fost... pe scurt, au intrat într-o zi în casa lui și l-au învinuit că sprijină în taină, cu arme, cai și merinde, pe mameluci. El a încercat în fel și chip să-și dovedească nevinovăția, dar totul a fost în zadar, căci franțuzii aceia erau oameni grosolani și lipsiți de inimă cînd era vorba să stoarcă bani. L-au luat deci pe feciorul său, pe micuțul Kairam, ca zălog în tabăra lor. Șeicul le-a făgăduit bani mulți drept răscumpărare pentru copil, dar franțuzii n-au vrut să-l dea, avînd de gînd să ridice prețul. Deodată le-a venit de la acel pașă al lor, sau cum i se spune, poruncă să se urce pe corăbii. La Alexandria nu s-a știut nimic despre asta. Franțuzii au plecat pe mare, iar pe fiul lui Ali Banu l-au luat de bună seamă cu ei, căci nu s-a mai auzit niciodată nimic despre el.

— O, sărmanul, ce greu l-a lovit Alah! strigară toți tinerii deodată și se uitară cu milă la șeic, care ședea mîhnit și singuratic sub palmieri, înconjurat de scumpeturi.

— Nevasta lui, pe care o iubea foarte mult, a murit de dorul fiului ei. Șeicul și-a cumpărat o corabie, a înzestrat-o cu toate cele de trebuință și l-a rugat pe vraciul franțuz care locuiește acolo, pe lîngă havuz, să-l însoțească în Franța, ca să-și caute fiul pierdut. S-au suit pe corabie și au mers vreme îndelungată pe mare pînă au ajuns în țara ghiaurilor, a necredincioșilor care fuseseră în Alexandria. Zadarnic l-au căutat ei în toate orașele pe micuțul Kairam, nimeni nu știa de el.

Așa că au venit înapoi și de atunci șeicul trăiește tot jelindu-și fiul, și pe bună dreptate. De cîte ori mănîncă sau bea nu-i oare firesc să se gîndească: „O fămînzi oare acum săracul meu Kairam? O fi poate însetat?”... iar cînd se împodobește cu burnuzuri de preț și cu veșminte de sărbătoare așa cum îi cere slujba și vrednicia lui, nu se gîndește oare că fecioru-său n-o avea nici cu ce să-și acopere goliciunea? Iar cînd e înconjurat de cîntăreți și dănțuitori, de grămătici, de robii lui, nu poate să nu se gîndească: „Acum, sărmanul meu fiu o fi făcînd și el sărituri sau o fi cîntînd în fața vreunui franțuz, stăpînul lui, după cum i se cere!”. Și mai mult decît orice îl îngrijorează gîndul că micul Kairam, aflîndu-se atît de departe de țara strămoșilor săi, în mijlocul necredincioșilor care-și bat joc de el, o să-și piardă credința părinților săi, și el n-o să-l mai poată îmbrățișa în grădinile raiului.

De aceea se și poartă atît de blajin cu robii lui și dă săracilor atîția bani: se gîndește că Alah are să-l răsplătească, înduioșînd inima stăpînilor franțuzi, ca să se poarte blînd cu fiul său. De asemenea, în fiecare an, în ziua cînd i-a fost răpit fiul, dă drumul la doisprezece robi.

— Despre asta am aflat și eu, zise grămăticul, dar se povestesc fel de fel de lucruri curioase. De fiul lui nu s-a pomenit, dar despre Ali Banu se spune că ar fi un om ciudat și, mai ales, că-i plac foarte mult poveștile. În fiecare an pune la încercare pe robii lui și celui care povestește mai frumos, îi dă drumul din robie.

— Nu ascultați tot ce îndrugă oamenii, zise moșneagul. Lucrurile stau așa cum v-am spus eu și eu știu ce vorbesc! Firește, atunci cînd e amărît, vrea să-și mai alunge gîndurile negre ascultînd povești; robilor le dă însă drumul numai de dragul fiului său. Dar s-a lăsat seara, s-a răcorit și trebuie să-mi văd de drum. *Salem alecum*, pacea fie cu voi, băieți. De acum încolo o să aveți o părere mai bună despre șeicul acesta cumsecade.

Tinerii mulțumiră moșneagului pentru cele auzite, se mai uitară o dată la cernitul tată și coborîră ulița, fiecare spunîndu-și în sine: „N-aș dori să fiu șeicul Ali Banu”.

§

Puțină vreme după ce tinerii aceștia vorbiseră cu moșneagul despre șeicul Ali Banu, se întîmplă ca ei să treacă din nou pe aceeași uliță, cam pe la ceasul rugăciunii de dimineață. Amintindu-și de moșneag și de istorisirea lui, îl căinară cu toții pe șeic, privind spre casa lui. Dar care nu le fu mirarea cînd văzură totul minunat împodobit! Pe terasa pe care se plimbau roabe gătite, fluturau flamuri și steaguri. În sala casei erau așternute covoare scumpe iar treptele largi ale scării fuseseră îmbrăcate în mătăsuri de preț. Pînă și pe uliță era întins un postav subțire, frumos țesut, din care mulți ar fi dorit să-și facă un veșmînt de sărbătoare sau o pătură pentru picioare.

— Ia uite cît s-a schimbat șeicul în cîteva zile! strigă tînărul grămătic. Oare dă vreo serbare? Vrea să-și arate cîntăreții și dănțuitorii?

Ia priviți ce covoare! Nimeni nu are așa ceva în toată Alexandria! Și postavul ăsta de pe caldarîm! E păcat de el, zău așa!

— Eu cred, spuse un altul, că așteaptă un oaspete de seamă, căci asemenea pregătiri se fac cînd vine stăpînitorul vreunei țări mari sau cînd un efendi cinstește o casă, călcîndu-i pragul. Oare cine o fi venind azi aici?

— Ia priviți! Oare colo, devale, nu se zărește moșneagul de acum cîteva zile? El le știe pe toate și o să ne poată lămuri. Hei, moșule! Nu vrei să vii încoace o clipă?

Auzind strigătele și văzînd semnele pe care i le făceau, moșneagul se apropie și-i recunoscu pe tinerii cu care stătuse de vorbă deunăzi.

Ei îi arătară pregătirile ce se făceau la casa șeicului și-l întrebară dacă nu știe ce oaspete de seamă era așteptat.

— Vă închipuiți, de bună seamă, răspunse el, că Ali Banu dă o serbare de bucurie, sau că un om mare îi cinstește casa? Lucrurile nu stau așa. După cum știți, azi e ziua a douăsprezecea din Ramadan, și în această zi a fost dus în robie fiul lui.

— Pe barba Profetului! strigă unul dintre tineri. Aici parcă s-ar pregăti o nuntă, o sărbătoare, deși e vestita lui zi de jale. Ce zici de toate astea? Nu crezi că șeicul are mintea cam zdruncinată?

— Nu crezi că te pripești din nou cu judecata, tînărul meu prieten? întrebă bătrînul zîmbind. Și de data asta săgeata a fost ascuțită și înțepătoare și arcul întins. Totuși ai nimerit departe de țintă. Aflați deci că șeicul îl așteaptă astăzi pe fiul său.

— Deci l-a găsit? strigară tinerii, bucuroși.

— Nu, și poate că nu va îl găsit curînd, dar aflați că acum opt sau zece ani, cînd șeicul petrecea această zi cu jale și cu plîns, dînd drumul robilor și miluind cu mîncare și băutură pe mulți săraci, s-a întîmplat să ospăteze și pe un derviș, care zăcea ostenit, vlăguit, la umbra casei. Dervișul era însă un om sfînt și se pricepea să ghicească viitorul și să citească în stele. După ce fu omenit de mîna milostivă a șeicului, se apropie de acesta și îi spuse: „Cunosc pricina mîhnirii tale. Nu e oare astăzi ziua a douăsprezecea a lunii Ramadan, și n-ai pierdut în această zi pe fiul tău? Alină-ți durerea! Această zi de jale va fi odată

zi de bucurie, căci într-o astfel de zi se va întoarce cîndva fiul tău". Așa vorbi dervișul. Ar fi un păcat pentru orice musulman să se îndoiască de spusele unui asemenea om. Durerea lui Ali nu s-a stins, dar în această zi el așteaptă mereu întoarcerea fiului său împodobindu-și casa, și sălile, și scările, de parcă l-ar aștepta să sosească din clipă în clipă.

— Minunat! rosti grămăticul. Dar aș vrea să văd și eu cum sînt toate rînduite atît de frumos, cum el însuși tînjește în mijlocul acestor minunății și, mai ales, aș vrea să ascult poveștile spuse de robii lui.

— Nimic mai ușor, răspunse moșneagul. Mai-marele robilor din casa șeicului mi-e prieten de mulți ani și mă lasă întotdeauna în sală să stau într-un locșor unde nu mă vede nimeni, ascuns de mulțimea slugilor și prietenilor. Am să vorbesc cu el, să vă dea voie înăuntru, sînteți numai patru și s-ar putea să îngăduie. Veniți aici pe la ceasul al nouălea și am să vă spun dacă puteți intra.

Astfel vorbi bătrînul. Tinerii îi mulțumiră și se îndepărtară arzînd de nerăbdare să vadă ce se întîmplă.

La ceasul hotărît veniră în piața din fața casei șeicului și aici îl găsiră pe moșneag, care le spuse că mai-marele robilor îi dăduse învoirea să intre cu ei. El o luă înainte, dar nu pe poarta și pe scările bogat împodobite, ci pe o ușă lăturalnică, pe care o închise apoi cu grijă. Îi conduse prin mai multe coridoare pînă ajunseră în sala cea mare. Aici era mare îmbulzeală – oameni bogat înveșmîntați, bărbați de seamă ai orașului și prieteni ai șeicului care veniseră să-i aline durerea, precum și robi de tot felul și de toate neamurile. Dar toți erau mîhniți, căci își iubeau stăpînul și jeleau împreună cu el.

La capătul sălii, pe un divan bogat, ședeau cei mai de vază prieteni ai lui Ali și erau slujiți de robi. Șeicul ședea jos, lîngă ei, căci durerea pentru fiul său nu-i îngăduia să șadă pe covorul bucuriei. Își sprijinea capul în mîini și părea să dea puțină ascultare îmbărbătărilor pe care i le șopteau prietenii săi. În fața lui se aflau cîțiva bărbați, tineri și bătrîni, îmbrăcați în veșminte de robi. Bătrînul le spuse tinerilor săi prieteni că aceștia erau robii cărora Ali Banu le va da drumul în acea zi. Printre ei se aflau și cîțiva franțuzi și moșneagul le arătă mai ales pe unul dintre ei, care era negrăit de frumos și foarte tînăr. Șeicul îl cumpărase pe o sumă mare, numai cu cîteva zile înainte, de la un

negutător de robi din Tunis, și acum totuși îi dădea drumul, fiind încredințat că, cu cît va trimite mai mulți franțuzi în țara lor, cu atît Profetul îi va înapoia mai repede fiul.

După ce se aduseră tutun și băuturi răcoritoare, șeicul făcu un semn mai-marelui robilor. Acesta se ridică. În sală se lăsă o liniște adîncă. El păși în fața robilor cărora urma să li se dea drumul și rosti cu glas limpede:

— Voi, care veți fi dezrobiți astăzi din mila stăpînului meu Ali Banu, șeicul din Alexandria, îndepliniți acum cele ce se obișnuiesc în această zi, în casa lui, și începeți să povestiți!

Robii începură să șușotească între ei. Apoi, un bătrîn rob ceru cuvîntul și prinse a povesti.

PITICUL NAS-LUNG

Stăpîne! Greșesc cei care cred că numai pe vremea lui Harun al Rașid, stăpînitorul Bagdadului, au fost zîne și vrăjitori, greșesc cei care spun că sînt închipuite povestirile despre isprăvile duhurilor și ale stăpînilor lor, isprăvi ce se cunosc din cele istorisite prin piețele orașelor. Zîne sînt și astăzi și, nu prea de mult, eu însumi am fost martorul unei întîmplări în care fără doar și poate s-au amestecat duhurile, după cum am să vă povestesc.

Într-un oraș de seamă din țara mea iubită, Germania, trăia cu mulți ani înainte un cizmar cu soția lui. Duceau o viață simplă și cinstită. În timpul zilei el ședea la colțul străzii și cîrpea ghete și pantofi, ba făcea chiar și încălțări noi dacă îi cerea cineva acest lucru; dar atunci trebuia mai întîi să cumpere pielea, căci era tare sărac și nu avea nimic pus deoparte. Nevasta lui vindea zarzavaturi și poame ce le creștea într-o grădiniță de lîngă poartă, și mulți oameni tîrguiau cu plăcere de la ea, fiindcă era îmbrăcată curat și îngrijit și știa să-și rînduiască frumos marfa.

Cei doi soți aveau un fiu chipeș, plăcut, voinic și destul de înalt pentru cei doisprezece ani ai săi. De obicei acesta ședea lîngă maică-sa în piața de legume și de multe ori ducea acasă la mușterii o parte din cumpărăturile făcute de femei sau bucătari de la taraba nevestei cizmarului. Rareori se întorcea fără o floare frumoasă, un ban sau o felie de cozonac, căci stăpînii bucătarilor se uitau cu plăcere la frumosul băiat și îi dăruiau întotdeauna cîte ceva.

Într-o zi, nevasta cizmarului ședea ca de obicei în piață, avînd dinainte cîteva coșuri cu varză și alte legume, fel de fel de verdețuri și semințe, iar într-un coșuleț, pere timpurii, mere și caise. Micul Iacob – așa se numea băiatul – ședea lîngă ea și lăuda marfa cu glas subțire:

— Poftiți la noi, domnilor, priviți ce varză frumoasă, ce verdețuri aromate! Avem pere timpurii, doamnelor, mere timpurii și caise. Cine cumpără? Mama vinde ieftin!

Astfel striga băiatul. În clipa aceea trecea prin piață o bătrînă cam zdrențăroasă. Avea o față mică și ascuțită, zbîrcită de ani, ochi roșii și un nas coroiat și ascuțit, încovoiat spre bărbie. Umbla sprijinită într-un toiag lung și totuși nu se putea spune că umblă, căci mai curînd șchiopăta, luneca, se legăna părînd că are la picioare niște rotițe și că în orice clipă poate să se răstoarne cu nasul cel ascuțit în pămînt.

Nevasta cizmarului privi spre bătrînă cu luare-aminte. Venise zi de zi vreme de șaisprezece ani în acea piață, dar n-o văzuse niciodată pînă atunci pe această făptură ciudată. Tresări fără voie văzînd-o pe babă că se îndreaptă șchiopătînd către ea și că se oprește în fața coșurilor sale.

— Tu ești Hanna, zarzavagioaica? întrebă baba, cu glas neplăcut și croncănitor, clătinînd neîncetat din cap.

— Da, răspunse nevasta cizmarului. Doriți să cumpărați ceva?

— O să vedem, o să vedem! Ce de ierburi, ce de ierburi! Ai oare ce-mi trebuie mie? zise baba și, aplecîndu-se peste coșuri, începu să răscolească prin ele cu mîinile ei pămîntii și urîte. Apucînd verdețurile atît de frumos și de îngrijit rînduite cu degetele-i subțiri ca de păianjen, le apropia cînd pe unele, cînd pe altele, de nasul ei lung și le mirosea.

Nevestei cizmarului i se rupea inima văzînd cum răscolește baba verdețurile ei dragi, dar nu îndrăzni să spună nimic, căci cumpărătorul era în drept să cerceteze marfa și, în afară de asta, simțea o groază ciudată uitîndu-se la această femeie. După ce cotrobăi prin tot coșul, baba bombăni:

— Marfă proastă, ierburi proaste, nu găsesc nimic din ceea ce vreau... era mult mai bine acum cincizeci de ani! Marfă proastă, marfă proastă!

Aceste vorbe îl supărară pe micul Iacob.

— Ascultă, ești o babă nerușinată! strigă el înciudat. Întîi îți vîri degetele urîte și negre în verdețurile astea frumoase și le strivești, apoi le apropii de nasul tău lung, pentru ca nimeni dintre cei care te-au văzut să nu mai vrea să le cumpere. Iar acum spui despre marfa noastră că e proastă, cînd însuși bucătarul ducelui cumpără de la noi.

Bătrîna se uită pieziș la inimosul băiat, izbucni într-un hohot de rîs respingător și zise cu glas răgușit:

— Băiete, băiete! Îți place, așadar, nasul meu, frumosul meu nas lung? O să ai și tu unul, din mijlocul obrazului pînă peste bărbie.

În timp ce vorbea astfel, lunecă spre celălalt coș în care era așezată varza. Apucă cu mîinile cele mai frumoase verze albe, le strînse pînă le strivi, apoi le aruncă talmeș-balmeș în coș și spuse iar:

— Marfă proastă, varză proastă!

— Nu-ți mai clătina atît de urît capul încoace și încolo, strigă băiatul cu teamă, căci ai un gît subțire ca un cotor de varză și s-ar putea frînge, și atunci capul ar cădea în coș! Cine ar mai vrea oare atunci să tîrguiască de acolo?

— Nu-ți plac gîturile subțiri? croncăni baba rîzînd. Tu n-o să ai gît deloc, capul o să-ți stea înfipt între umeri, ca să nu cadă de pe trupșorul cel mic!

— Nu mai trăncăni astfel de lucruri cu băiatul! spuse în sfîrșit nevasta cizmarului supărată de atîta cotrobăit, privit și mirosit. Dacă vrei să cumperi ceva, grăbește-te! Îmi gonești toți cumpărătorii.

— Bine, fie cum spui tu! strigă baba, cu o privire dușmănoasă. Am să-ți cumpăr verzele astea, pe toate șase; dar uite că mă sprijin în toiag și nu pot căra nimic. Dă-i voie băiețelului tău să-mi ducă marfa acasă; am să-l răsplătesc.

Băiatul nu vru să se ducă și începu să plîngă, căci îi era groază de bătrîna cea urîtă; dar maică-sa îi porunci cu toată asprimea să se ducă, socotind c-ar face un păcat s-o lase pe femeia aceea bătrînă și slabă să care singură atîta greutate. Aproape plîngînd, Iacob făcu după cum i se poruncise, legă verzele într-o pînză și plecă după bătrînă, prin piață.

Ea abia mergea și le trebuiră aproape trei sferturi de ceas pînă ce ajunseră într-o mahala foarte îndepărtată a orașului. În sfîrșit se opriră în fața unei căsuțe dărăpănate. Aici baba scoase un cîrlig vechi și ruginit din buzunar, îl vîrî cu îndemînare într-o găurică din ușă și, deodată, ușa se dădu, scîrțîind, în lături.

Dar ce uimit fu micul Iacob cînd păși în casă! Pe dinăuntru, era minunat împodobită: tavanul și pereții erau de marmură, iar mobilele – din cel mai frumos abanos, bătute cu aur și cu pietre șlefuite. Podeaua însă era de sticlă și atît de lustruită, încît băiatul alunecă și căzu de cîteva ori.

Bătrîna scoase un fluieraș de argint din buzunar și fluieră o melodie care răsună asurzitor prin toată casa. Îndată se iviră cîțiva cobai pe scări, și tare se mai minună Iacob văzîndu-i că merg în două labe, că au în picioare coji de nucă în loc de încălțări, că poartă veșminte omenești, iar pe cap au chiar pălărioare după ultima modă.

— Unde mi-ați pus papucii, netrebnicilor? strigă bătrîna și-i lovi cu toiagul, de săriră în sus urlînd. Cît timp o să mai aștept?

Ei se repeziră pe scări în sus și se întoarseră cu o pereche de coji de nucă de cocos, căptușite cu piele, pe care le traseră cu îndemînare în picioarele bătrînei.

Acum baba nu mai șchiopăta și nu se mai poticnea. Aruncă toiagul și alunecă cu repeziciune pe podeaua de sticlă, trăgîndu-l de mînă pe micul Iacob după ea.

În sfîrșit se opri într-o odaie plină de fel de fel de lucruri casnice, aducînd a bucătărie, deși mesele din lemn de mahon și canapelele acoperite cu covoare scumpe s-ar fi potrivit mai bine într-o încăpere de zile mari.

— Stai jos, băiete, spuse bătrîna prietenos, așezîndu-l în colțul unei canapele și punînd o masă în fața lui, astfel încît să nu mai poată

ieși. Stai jos, ai cărat o povară grea! Capetele de oameni nu sînt atît de ușoare... Nu sînt deloc ușoare!

— Mătușă, de ce vorbești așa de ciudat? strigă băiatul. E adevărat că sînt obosit, dar eu am cărat verze, verzele pe care le-ai cumpărat de la mama.

— Ehei, te înșeli! rîse baba și, ridicînd capacul coșului, scoase de păr un cap de om.

Băiatul înlemni de spaimă. Nu putea înțelege ce se întîmplase, dar se gîndi la maică-sa. „Dacă află cineva de aceste capete omenești, își zise el, desigur că o vor învinovăți pe ea”.

— Fiindcă ești atît de cuminte, trebuie să te răsplătesc, mormăi bătrîna. Ai un pic de răbdare și am să-ți gătesc o supușoară de care o să-ți amintești toată viața.

Vorbind astfel, baba fluieră iar. Veniră mai întîi o mulțime de cobai în veșminte omenești; în față purtau șorțuri de bucătărie, iar de cingători le atîrnau linguri de amestecat și cuțite de bucătărie; în urma lor țopăiau în două labe o mulțime de veverițe cu șalvari turcești largi și pe cap cu căciulițe verzi de catifea. Păreau să fie ajutoarele de bucătar, căci se cățărară cu mare iuțeală pe pereți și aduseră tigăi și crătiți, ouă și unt, verdețuri și făină și le așezară pe plită.

În vremea asta, baba aluneca mereu cu papucii ei de nucă de cocos încoace și încolo și băiatul văzu că-și dădea osteneala să-i gătească ceva bun.

Focul începu curînd să duduie, tigaia prinse să sfîrîie și să fumege, un miros plăcut se răspîndi prin odaie, iar baba alerga în sus și în jos, cu veverițele și cu cobaii după ea, vîrîndu-și nasul ei lung în oală ori de cîte ori trecea pe lîngă plită.

În sfîrșit, fiertura începu să clocotească, din oală se înălțată aburi iar spuma dădu în foc. Atunci ea trase oala la o parte, umplu o ceașcă de argint cu supă și o puse în fața micului Iacob.

— Așa, băiete, așa, zise ea, mănîncă supușoara și o să ai tot ce ți-a plăcut atît de mult la mine. Ai să ajungi un bucătar priceput, ai să fii și tu cineva, dar buruiana... Nu! Buruiana n-ai să o găsești niciodată. De ce n-a avut-o mama ta în coș?

Băiatul nu pricepea bine ce-i spunea baba ci privea cu tot mai multă luare-aminte supa, care-i plăcea nespus. Maică-sa îi gătise multe bucate gustoase, dar nici una nu-i plăcuse atît de mult. Din supă se înălța un miros plăcut de verdețuri și de mirodenii; era în același timp și dulce, și acrișoară, și foarte tare.

În timp ce sorbea ultimele picături din minunata fiertură, cobaii aprinseră tămîie arabă, care se răspîndi în nori albăstrui prin odaie. Norii se îngroșară din ce în ce și se lăsară în jos. Mirosul de tămîie îl ameți pe băiat. Zadarnic își spunea că trebuie să se întoarcă la mama lui... cu cît se îndemna mai mult, cu atît îl cuprindea toropeala și, în cele din urmă, adormi dus pe canapeaua bătrînei!

Visă ceva ciudat. I se păru că baba îl dezbracă și îl învelește în piele de veveriță, că el începe să sară, să se cațăre ca o veveriță, că se plimbă cu celelalte veverițe și cu cobaii, care erau niște făpturi foarte cuminți și așezate, și că face cu ele slujbă la bătrîna. La început fu folosit numai ca lustragiu, adică trebuia să ungă cu ulei nucile de cocos pe care baba le purta ca papuci, să le frece pînă începeau să strălucească. Deoarece în casa părintească fusese adeseori pus la asemenea treburi, era îndemînatic. Cam după un an – așa visă el mai departe – îl folosiră la treburi mai grele; împreună cu alte veverițe trebuia să prindă firicelele de praf din soare, iar cînd se strîngeau destule, să le cearnă prin cea mai fină sită de păr.

Baba socotea că nu-i pe lume altceva mai bun ca firicelele de praf și, neputînd să mestece bine din pricină că era știrbă, punea să i se facă pîine din firicelele de praf din soare.

După încă un an fu mutat între slujitorii care strîngeau apă de băut pentru bătrînă. Să nu credeți că pentru asta săpau vreun puț sau puneau un butoi în curte ca să curgă în el apă de ploaie. Făceau ceva mult mai năstrușnic: veverițele, și Iacob împreună cu ele, trebuiau să culeagă rouă de pe trandafiri cu ajutorul unor coji de alune; această rouă o bea bătrîna. Deoarece bea mult, „sacagii” trudeau din greu.

După încă un an, fu pus la treburi casnice: avea însărcinarea să curețe podelele dar, cum acestea erau din sticlă pe care se cunoștea orice boare, treaba au era ușoară. Trebuia să frece cu peria și să-și lege cîrpe de picioare, alunecînd astfel prin odaie.

În al patrulea an fu mutat în sfîrșit la bucătărie. Aceasta era o slujbă de cinste, la care se ajungea după încercări îndelungate. Iacob sluji acolo ca ucenic pînă ce ajunse meșter de prăjituri și căpătă o îndemînare și o iscusință atît de mari în tot ce privea gătitul bucatelor, încît se mira deseori de sine însuși. Cele mai grele mîncăruri, plăcinte cu două sute de feluri de arome, supe din toate verdețurile pămîntului, pe toate le învăță, pe toate se pricepea acum să le facă repede și bine.

Trecuseră astfel vreo șapte ani de cînd se afla în slujba bătrînei, cînd, într-o zi, aceasta, scoțîndu-și papucii de cocos și luînd coșul și toiagul ca să iasă în oraș, îi porunci să curețe un pui, să-l umple cu verdețuri și să-l rumenească bine pînă se va întoarce ea.

Băiatul îi îndeplini poruncile cu toată iscusința. Suci gîtul puiului, îl opări cu apă clocotită, îi smulse cu îndemînare penele, îl curăță de tuleie pînă ce pielea lui deveni netedă și moale, apoi îi scoase măruntaiele. După aceea se apucă să aleagă verdețurile cu care avea să umple puiul.

În cămara de verdețuri zări de data aceasta un dulăpior în perete a cărui ușă era pe jumătate deschisă și pe care nu-l mai văzuse pînă atunci. Curios, se apropie să vadă ce se află înăuntru și zări o mulțime de coșulețe din care ieșea un miros tare și plăcut. Deschise unul din coșuri și găsi în el niște ierburi de o formă și culoare cu totul neobișnuite. Tulpina și frunzele erau verzi-albastre și aveau în vîrf o floricică de un roșu-aprins, tivit cu galben. Se uită gînditor la floare și apoi o mirosi. Mirosea tot atît de tare ca și supa pe care i-o gătise bătrîna. Mireasma era însă atît de puternică încît băiatul începu să strănute din ce în ce mai nestăvilit și, strănutînd, se trezi în cele din urmă.

Era culcat pe canapeaua bătrînei. Se uită uimit împrejur. „Cît de adevărat pare visul! își spunea el. Aș fi putut jura că mă preschimbasem într-o netrebnică de veveriță, într-un semen al cobailor și al altor lighioane, și apoi că ajunsesem un bucătar iscusit. Ce-o să mai rîdă mama cînd am să-i povestesc! Dar oare n-are să se supere că am dormit într-o casă străină, în loc s-o ajut la piață?”

Cu acest gînd se ridică, voind să plece. Trupul îi înțepenise din pricina somnului, mai ales ceafa, căci nu-și putea mișca bine capul încoace și încolo. Îi venea să rîdă de el însuși că era atît de amețit de somn, încît mai mereu, fără să-și dea seama, ba se lovea cu nasul de un dulap, ba de un perete sau, cînd se întorcea repede, se izbea cu el de clanța ușii.

Veverițele și cobaii alergau scîncind în jurul lui, ca și cînd ar fi vrut să-l petreacă. Ajuns în prag, el îi pofti chiar s-o facă, fiind făpturi drăgălașe, dar ele fugiră înapoi în casă, pe cojile lor de nucă, și le auzi numai de departe vaietele.

Partea aceasta a orașului unde îl dusese bătrîna era destul de îndepărtată și Iacob abia izbuti să se descurce prin ulicioarele înguste, unde oamenii începură să se îmbulzească spre a vedea, după cum i se păru lui, un pitic ce se arătase prin apropiere. Auzi pretutindeni strigăte:

— Hei, ia priviți ce pitic pocit! De unde o veni? Vai, ce nas lung are, și ce cap lipit de umeri, ce mîini urîte, pămîntii!

În alte ocazii ar fi vrut și el să-l vadă, căci îi plăcea foarte mult să privească uriași, pitici și orice pocitanie ciudată; dar acum trebuia să se grăbească ca să ajungă la maică-sa.

Cînd ajunse în piață îl cuprinse teama. Mama lui ședea încă acolo și mai avea destule fructe în coș – deci el nu dormise prea mult – dar de departe i se păru că era foarte mîhnită. Nu mai îndemna trecătorii să cumpere, ci își sprijinea capul în mîini și, cînd el se apropie, i se păru că era mai palidă ca de obicei. Băiatul șovăi, neștiind ce să facă. În sfîrșit, își luă inima în dinți, se strecură prin spate, puse cu gingășie mîna pe brațul ei și spuse:

— Ce ai, mămico? Ești supărată pe mine?

Femeia se întoarse spre el dar se dădu înapoi, cu un țipăt de groază:

— Ce vrei de la mine, pitic pocit? strigă ea. Hei, pleacă de-aici! Nu-mi plac asemenea glume proaste.

— Ce-i cu tine, mamă? întrebă Iacob speriat. Desigur, nu te simți bine... De ce vrei să-ți alungi fiul?

— Ți-am mai spus, vezi-ți de drum! răspunse Hanna mînioasă. De la mine nu vezi nici un ban pentru șolticăriile tale, stîrpitură!

„Într-adevăr, Dumnezeu i-a luat mințile!" își spuse băiatul amărît, ca pentru sine. „Cum să fac acum ca s-o duc acasă?"

— Dragă mămico, fii înțelegătoare, uită-te bine la mine! Sînt fiul tău, Iacob al tău.

— Gluma asta mi se pare prea deșucheată! strigă Hanna vecinei. Ia te uită, piticul ăsta urît stă aici, îmi gonește toți mușteriii și-și bate joc de nenorocirea mea, zicînd: „Eu sînt Iacob, fiul tău"... Nerușinatul!

Atunci vecinele se sculară în picioare și începură să-l ocărască cum le venea mai bine – și știți cît de strașnic se pricep precupețele la asta – făcîndu-l cu ou și cu oțet, strigîndu-i că-și bate joc de nenorocirea bietei Hanna al cărei frumos băiat fusese răpit acum șapte ani, și amenințîndu-l cu toatele că vor sări la el să-l zgîrie dacă n-o să plece de îndată.

Sărmanul Iacob nu știa ce să mai zică despre toate astea. După cum era încredințat, în dimineața aceea fusese, ca de obicei, cu maică-sa în piață, o ajutase să așeze fructele, apoi plecase cu baba acasă la ea, mîncase supă, dormise puțin, iar acum se înapoiase. Mama sa și vecinele spuneau însă că între timp se scurseseră șapte ani și îl strigau pitic pocit! Ce se întîmplase oare cu el?

Cînd văzu că maică-sa nu vrea să mai știe de el, ochii i se umplură de lacrimi și coborî strada amărît spre dugheana unde, peste zi, tatăl său peticea încălțămintea.

„Să văd, se gîndi în sinea lui, dacă nici el nu mai vrea să știe de mine. Am să mă așez în prag și am să vorbesc cu el."

Cînd ajunse la dugheana cizmarului se opri în prag și privi înăuntru. Meșterul lucra atît de zorit că nici nu-l văzu. Dar cînd își aruncă întîmplător ochii spre ușă, scăpă din mîini pantoful, ața și sula și strigă îngrozit:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce-i arătarea asta, ce-i pocitania asta?

— Bună seara, meștere! zise băiatul intrînd în atelier. Cum o mai duci?

— Prost, prost, domnișorule, răspunse tatăl, spre mirarea lui Iacob, părînd că nu-l recunoaște nici el. Nu mă mai ajută mîinile. Sînt atît de singur, îmbătrînesc și totuși nu-mi dă mîna să-mi iau un ajutor.

— Nu ai un fiu care să-ți ajute din cînd în cînd la lucru? întrebă băiatul mai departe.

— Am avut unul, îl chema Iacob... Acum ar fi fost un flăcău înalt și sprinten și ar fi avut douăzeci de ani. El m-ar fi ajutat strașnic. De, așa mai ziceam și eu! De la doisprezece ani se dovedise harnic și îndemînatic, prinsese și ceva din meserie. Era chipeș și plăcut în purtări, mi-ar fi adus mușterii atît de mulți că n-aș mai fi peticit încălțări, ci aș fi făurit numai ghete noi! Dar așa se întîmplă în viață!

— Și unde ți-e băiatul? întrebă Iacob pe taică-su cu voce tremurătoare.

— Dumnezeu știe, răspunse acesta. Acum șapte ani... da, atît e de atunci... ne-a fost furat din piață.

— Acum șapte ani! strigă Iacob îngrozit.

— Da, domnișorule, acum șapte ani! Îmi amintesc ca astăzi cum a venit nevasta acasă, plîngînd și văicărindu-se că l-a așteptat toată ziua să se înapoieze, că l-a căutat și a întrebat peste tot, dar nu l-a mai găsit. Eu am știut și am spus totdeauna că o să se întîmple ceva; Iacob

era un băiat chipeș, nimic de zis, iar nevastă-mea se mîndrea cu el și îi plăcea cînd oamenii îl lăudau. Adeseori îl trimitea cu zarzavaturi sau cu alte celea în case avute. Și nu făcea rău, căci era întotdeauna bine răsplătit. Dar eu îi spuneam mereu: „Ai grijă, orașul e mare, în el locuiesc mulți oameni răi, ai grijă de Iacob!" Și așa cum am spus, așa s-a întîmplat. O dată a venit în piață o femeie bătrînă și urîtă, s-a tocmit pentru fructe și zarzavaturi și, la urmă, a cumpărat atîtea verze, încît nu le-a putut duce singură. Nevastă-mea, miloasă, a trimis băiatul s-o ajute. Și din clipa aceea nu l-am mai văzut.

— Și zici că de atunci au trecut șapte ani?

— Șapte ani se împlinesc la primăvară. L-am căutat, am întrebat de el din casă în casă, și fiindcă mulți îl cunoșteau pe drăgălașul copil și-l îndrăgiseră, l-au căutat împreună cu noi, dar totul a fost în zadar. Nimeni n-o cunoștea pe femeia care cumpărase zarzavatul, doar o bătrînă de nouăzeci de ani spunea că s-ar putea să fi fost zîna cea rea a buruienilor, care vine în oraș o dată la cincizeci de ani pentru fel și fel de cumpărături.

Astfel vorbi tatăl lui Iacob, bătînd în același timp zdravăn la pantof și trăgînd sfoara cu amîndouă mîinile.

Băiatul pricepu încetul cu încetul ce se întîmplase cu el și anume că nu visase, ci chiar trăise șapte ani la zîna cea rea, slujind-o în chip de veveriță. Mînia și durerea îi umplură inima, mai-mai s-o spargă. Șapte ani din viață îi răpise baba. Și ce dobîndise în schimb? Învățase să curețe papuci din coji de nucă de cocos și să lustruiască pardoseala de sticlă a unei odăi?! Învățase de la cobai toate tainele bucătăriei?!

Rămase așa o bună bucată de vreme, gîndindu-se la soarta sa. În cele din urmă, tatăl său îl întrebă:

— Doriți poate să vă lucrez ceva, domnișorule? O pereche de pantofi noi cumva? Sau, adăugă el zîmbind, o îmbrăcăminte pentru nas, poate?

— Ce-ai cu nasul meu? întrebă Iacob. Ce nevoie am de o îmbrăcăminte pentru el?

— Ei, răspunse cizmarul, fiecare cum crede, dar trebuie să-ți spun: dacă aș avea un nas atît de urît, mi-aș face o îmbrăcăminte din

piele trandafirie și lucioasă. Privește bucata asta de piele! Ce frumoasă e! E adevărat că ți-ar trebui un cot cel puțin, dar ți-ar apăra bine nasul, domnișorule. Nu te-ai mai lovi de orice ușcior, de orice trăsură de care ai vrea să te ferești.

Tînărul înlemni de spaimă. Își pipăi nasul: era gros și lung de două palme! Așadar, astfel îl sluțise baba; de aceea nu-l recunoscuse mamă-sa, de aceea i se spunea pitic pocit!

— Meștere! se adresă el cizmarului, aproape plîngînd. N-ai vreo oglindă la îndemînă, ca să mă pot privi?

— Domnișorule, răspunse tată-său cu gravitate, n-ai un chip cu care să te poți mîndri și n-ai de ce să te uiți în fiece clipă în oglindă. Ăsta-i un obicei caraghios, dezvață-te de el!

— Vai, lasă-mă să mă uit în oglindă! strigă băiatul. Nu din fudulie, fii sigur.

— Nu-mi mai bate capul, că n-am nici o oglindă. Nevasta are o oglinjoară, dar nu știu unde o pune. Dacă vrei să te vezi totuși în oglindă, uite, peste drum stă Urban, bărbierul. El are o oglindă de două ori cît capul dumitale; acolo poți să te privești cît vrei. Și acum, bună ziua!

Vorbind astfel, tatăl îl scoase ușurel din prăvălie, închise ușa în urma lui și se așeză din nou la lucru.

Îndurerat, tînărul se duse peste drum la Urban bărbierul, pe care-l cunoștea de mult.

— Bună dimineața, Urban, îi spuse el. Am venit să te rog ceva. Fii bun și lasă-mă să mă uit puțin în oglinda dumitale.

— Poftim, cu plăcere! strigă bărbierul rîzînd, iar mușteriii săi, cărora trebuia să le radă barba, începură să rîdă în hohote și ei. Ești o mîndrețe de băiat: subțire și gingaș, cu gîtișor ca de lebădă, cu mînuțe de prințesă și cu năsucul cîrn, nici că se află altul mai frumos! Ești tare mîndru de el, desigur. Hai, uită-te cît poftești! Nu vreau să se spună despre mine că de invidie nu te-am lăsat să te uiți în oglinda mea!

La vorbele bărbierului, frizeria răsună de hohote de rîs.

Între timp, tînărul se apropie de oglinda și se privi. Ochii i se umplură de lacrimi: „Da, scumpă mamă, așa, într-adevăr, n-ai putut să-l recunoști pe Iacob al tău, își spuse el în gînd. Nu astfel arăta el în zilele fericite cînd te mîndreai cu el în fața oamenilor!"

Avea niște ochi mici ca de porc, iar nasul uriaș îi atîrna peste gură pînă la bărbie; gît părea că nu are deloc, căci capul era înfipt adînc între umeri și cînd îl mișca la dreapta sau la stînga, simțea că-l doare rău. Era tot atît de înalt ca și acum șapte ani, cînd avusese doisprezece ani – dar între doisprezece și douăzeci de ani, în loc să crească în înălțime ca toți oamenii, crescuse în lățime; spatele și pieptul i se lățiseră, arătînd ca un sac mic, dar bine îndesat.

Trupul lui greoi se sprijinea pe niște piciorușe slabe, ce păreau neputincioase să susțină atîta greutate. În schimb, cu atît mai lungi îi erau brațele ce atîrnau de-a lungul trupului; erau la fel de lungi ca și ale unui om în toată firea. Mîinile îi erau butucănoase și pămîntii, iar degetele lungi ca fusele, și cînd le întindea putea atinge pămîntul fără să se aplece. Astfel arăta acum Iacob... El era piticul slut!

Își aminti de dimineața aceea cînd bătrîna se apropiase de coșurile mamei sale. Toate cele de care-și bătuse joc atunci – nasul lung, degetele urîte – le avea și el acum. Numai gîtul deșirat și tremurător al babei nu-l avea.

— Ei, prințișorule, te-ai uitat destul? întrebă bărbierul, care se apropiase de el și-l privea rîzînd. Într-adevăr, să vrei să visezi asemenea arătare caraghioasă și n-ai putea. Hei, flăcăiașule, iată ce părere

am eu: în frizeria mea intră destui mușterii, dar în ultimul timp nu atîția cîți aș dori eu. Asta, fiindcă vecinul meu, bărbierul Spumă, a adus nu știu de unde un uriaș care atrage mușteriii. Ei bine, un uriaș nu-i lucru mare; un omuleț ca tine e însă altceva. Intră la mine în slujbă, piciule; o să ai casă, masă, simbrie, îmbrăcăminte, de toate. Pentru asta, te așezi dimineața în fața ușii, chemi oamenii înăuntru, îmi faci clăbucul și pui mușteriilor șervetul la gît! Fii sigur c-o să ne înțelegem bine amîndoi. O să am mai mulți mușterii decît cel cu uriașul, și toți, cu plăcere, or să-ți dea un bacșiș.

Tînărul se mînie în sinea sa auzind acea propunere de a sluji drept momeală la un bărbier. Dar oare nu trebuia el să îndure batjocura cu răbdare? De aceea, foarte liniștit, îi spuse bărbierului că nu avea timp pentru astfel de îndeletniciri și-și văzu de drum.

Dacă femeia cea rea îi sluțise trupul, nu avusese nici o putere asupra minții sale. Iacob își dădea prea bine seama că nu mai gîndea și simțea ca acum șapte ani. În acest răstimp se făcuse mai deștept, mai înțelegător. Nu-și căina frumusețea pierdută, nici trupul hîd ci îl mîhnea numai faptul că fusese gonit de la ușa tatălui său ca un cîine de pripas. De aceea hotărî să mai facă o încercare la maică-sa.

Ajuns în piață, se apropie de ea și o rugă să-l asculte liniștită, îi aminti de ziua cînd plecase cu bătrîna, îi vorbi de toate întîmplările copilăriei sale, îi povesti apoi cum slujise șapte ani la o iazmă, ca veveriță, și cum l-a sluțit pentru că-și bătuse atunci joc de ea.

Nevasta cizmarului nu mai știa ce să creadă. Toate amintirile din copilărie pe care i le povestise se potriveau, dar cînd îi spuse că a fost veveriță timp de șapte ani, strigă:

— Nu se poate, nu există iazme!

Și cînd îl privea, îi era silă de pocitania de pitic și nu-i venea să creadă că putea fi feciorul ei.

În sfîrșit, socoti că cel mai bun lucru era să vorbească cu bărbatul ei despre toate acestea. Își strînse coșurile și îl pofti să vină cu ea. Astfel ajunseră la dugheana cizmarului.

— Ia ascultă, îi zise acestuia, dumnealui spune că e Iacob, fiul nostru pierdut. Mi-a povestit cum a fost furat acum șapte ani și cum a fost vrăjit de o iazmă.

— Așa? o întrerupse cizmarul mînios. Ți-a istorisit el asta? Stai tu, pișicherule! Eu i-am povestit despre toate acum un ceas și a alergat la tine să te înșele! Zici că ești vrăjit, băiețaș? Stai că te dezleg eu de vrajă!

Și luînd o legătură de curele pe care tocmai le tăiase, se repezi la băiat și începu să-l croiască pe spinare și peste brațele cele lungi, încît acesta izbucni în țipete de durere și o luă la fugă, plîngînd.

În acel oraș, ca pretutindeni, erau puține suflete miloase care să vină în ajutorul unui nenorocit, care mai era și slut pe deasupra. Și, astfel, nefericitul pitic răbdă toată ziua de foame și de sete, iar seara fu nevoit să se aciueze pe treptele tari și reci ale unei biserici.

Dar cînd razele soarelui îl treziră a doua zi dimineața, el chibzui cum să-și cîștige pîinea, căci taică-său și maică-sa îl alungaseră. Era prea mîndru ca să slujească drept momeală la un bărbier, nu voia să fie privit ca un caraghios pentru bani. Dar de ce să se apuce? Atunci își aminti că, sub înfățișarea de veveriță, învățase să gătească foarte bine! Credea pe drept cuvînt că putea întrece mulți bucătari. Se hotărî deci să-și folosească cunoștințele.

De aceea, de îndată ce străzile prinseră viață și ziua de muncă începu, el intră mai întîi în biserică și-și făcu rugăciunea de dimineață, apoi o porni la drum.

Prințul, stăpînitorul acelei țări era un mîncăcios binecunoscut și un iubitor de ospețe. Îi plăceau bucatele alese, drept care își aducea bucătarii din toate colțurile lumii.

Tînărul se îndreptă spre castelul lui.

Cînd ajunse la poartă, paznicii îl întrebară ce dorește și începură să-l ia în bătaie de joc. El însă întrebă de mai-marele bucătarilor. Ei se porniră pe rîs și-l conduseră în curte. Pe unde trecea, slujitorii se opreau, se uitau după el, rîdeau și porneau în urma lui, așa încît, încetul cu încetul, se strînse un alai mare de slujitori de toate felurile care se îndreptau spre scările palatului: grăjdarii zvîrliră țesalele, ștafetele veniră în goană, cei ce băteau covoarele se opriră – toți se îmbrînceau și dădeau fuga. Se stîrni o învălmășeală, de parcă dușmanul s-ar fi aflat în fața porților, iar văzduhul vuia de strigăte „*Un pitic, un pitic! Ați văzut piticul?*”

Atunci se ivi în ușă supraveghetorul palatului, mînios, cu un gîrbaci uriaș în mînă:

— Hei, blestemaților, de ce faceți atîta gălăgie? Nu știți că stăpînul doarme încă?

Vorbind astfel, roti gîrbaciul prin aer și-l lăsă să cadă cu putere pe spinările unor grăjdari și paznici.

— Stăpîne, strigară ei, nu vezi? Aducem un pitic, un pitic cum nu s-a mai văzut!

Dînd cu ochii de prichindel, supraveghetorul palatului își stăpîni cu greu rîsul, temîndu-se ca nu cumva, rîzînd, să-și piardă fala. De aceea îi goni pe toți cu biciul, îl chemă pe pitic înăuntru și-l întrebă ce dorește. Cînd auzi că vrea să vorbească cu mai-marele bucătarilor, zise:

— Nu, fiule! La mine, la supraveghetorul casei, trebuie să vii. Vrei să te faci măscăriciul prințului, nu-i așa?

— Nu, domnule, răspunse piticul. Sînt un bucătar priceput și cunosc fel de fel de mîncăruri alese. Duceți-mă, rogu-vă, la mai-marele bucătarilor, poate o avea nevoie de mine.

— Fie după voia ta, mititelule. Între noi fie vorba, ești un băietan fără minte. La bucătărie?! Ca măscărici n-ai munci mai nimic...

Ai mînca, ai bea după pofta inimii și ai căpăta haine frumoase. Dar hai să vedem dacă te pricepi atît de bine la gătit încît să poți fi bucătarul prințului. Ca ajutor de bucătar ar fi păcat să-ți pierzi vremea.

Cu aceste cuvinte, supraveghetorul palatului îl luă de mînă și-l duse spre încăperile mai-marelui bucătarilor.

— Cinstite domn, spuse acestuia piticul și făcu o plecăciune atît de adîncă, încît atinse covorul cu nasul, nu aveți oare nevoie de un bucătar iscusit?

Meșterul bucătar îl privi din cap pînă în picioare, apoi izbucni în rîs.

— Cum? strigă el. Tu, bucătar? Crezi că aici sînt plite atît de joase ca să te poți tu uita pe ele chiar dacă te-ai ridica în vîrful picioarelor și ți-ai întinde capul dintre umeri? Măi mititelule! Cine te-a trimis la mine ca să te faci bucătar și-a bătut joc de tine.

Astfel vorbi mai-marele bucătarilor rîzînd, și împreună cu el rîseră supraveghetorul palatului și toți slujitorii ce se aflau în încăpere.

Piticul însă nu se dădu bătut:

— Ce preț are un ou sau două, puțin sirop și vin, făină și mirodenii într-o casă unde ele se află din belșug? zise el. Porunciți-mi să vă prepar ceva să vă lingeți pe degete, faceți-mi rost de cele ce-mi trebuie și am să pregătesc totul repede, în fața dumneavoastră. Parcă văd că o să spuneți: „Strașnic bucătar!"

Așa glăsui tînărul. Ochișorii îi străluceau tare ciudat, nasul lung i se bălăbănea încoace și încolo, și își mișca degetele subțiri în timp ce vorbea.

— Fie! strigă meșterul bucătar și-l luă pe supraveghetor de braț. Fie, de dragul unei glume, să mergem la bucătărie.

Trecură prin mai multe săli și coridoare și ajunseră în sfîrșit la bucătărie.

Aceasta era o clădire înaltă și largă, foarte frumos orînduită. Focul ardea neîncetat în douăzeci de cuptoare, printre care curgea un pîrîiaș limpede, în ale cărui ape zburdau pești. Merindele ce trebuiau să fie tot timpul la îndemînă se aflau așezate în dulapuri de marmură și lemn scump, iar la dreapta și la stînga se înșirau zece săli în care găseai tot ce era mai bun și mai gustos din toate țările, începînd cu

Țara Francilor și pînă în Țara lui Soare-Răsare. Ajutoarele alergau în toate părțile, mînuind cazane și crătiți, polonice și furculițe. Cînd intră mai-marele lor în bucătărie, toți rămaseră nemișcați; se auzea numai pîrîitul focului și susurul apei.

— Ce-a poruncit măria-sa astăzi, pentru gustarea de dimineață? întrebă mai-marele pe cel dintîi bucătar, un om în vîrstă.

— Stăpîne, a binevoit să ceară supă daneză și perișoare roșii de Hamburg.

— Bine, zise mai-marele bucătarilor. Ai auzit ce dorește stăpînul să mănînce? Te încumeți să gătești aste bucate greu de făcut? Perișoarele n-o să le izbutești în nici un caz; felul în care se fac e secret.

— Nimic mai ușor, răspunse piticul, spre uimirea tuturor, căci gătise deseori aceste bucate cînd era veveriță. Nimic mai ușor! Pentru supă să mi se dea cutare și cutare ierburi, mirodenii, untură de mistreț, rădăcini și ouă; iar pentru perișoare, cutare și cutare, zise el mai încet ca să-l audă numai mai-marele și cel dintîi bucătar. Pentru perișoare îmi trebuie patru feluri de carne, puțin vin, untură de rață, ghimber și o anumită buruiană ce se numește *Alinarea Stomacului*.

— Ei, pe sfîntul Benedict! La ce vrăjitor ai învățat? strigă bucătarul uimit. Ai spus totul întocmai, iar despre buruiana *Alinarea Stomacului* n-am știut nici noi! Da, asta are să facă perișoarele și mai gustoase. Ești o minune de bucătar!

— Asta n-aș fi crezut-o, spuse mai-marele bucătarilor. Dar să-l lăsăm să încerce... Dați-i ce-a cerut, vase și de toate, și lăsați-l să pregătească mîncarea.

Porunca se îndeplini și totul fu pregătit pe plită. Cu toate astea, piticul abia de ajungea cu nasul pînă la plită. De aceea fură puse alături cîteva scaune iar deasupra lor o lespede de marmură, și mica făptură fu poftită să-și înceapă treaba.

În jur, într-un cerc mare, stăteau bucătarii, ajutoarele de bucătar, rîndașii și tot felul de slugi, privind și minunîndu-se cît de repede și de ușor i se mișcau mîinile, cît de curat și de frumos pregătește totul.

Cînd fu gata cu toate, porunci să se pună cratițele pe foc și să fie lăsate să fiarbă pînă va striga el. Apoi începu să numere: unu, doi, trei și așa mai departe, și cînd ajunse la cinci sute strigă: „Gata!”

Cratițele fură scoase, iar tînărul pofti pe meșterul bucătar să guste. Al doilea bucătar porunci unui ajutor să-i aducă o lingură de aur, o clăti în apă și o întinse mai-marelui său, care se apropie cu o față gravă de plită, luă din mîncăruri, gustă, închise ochii, plescăi de plăcere și zise:

— Minunat, pe viața măriei sale, minunat! Nu vrei să iei și dumneata o lingură, supraveghetorule?

Acesta făcu o plecăciune, luă lingura, gustă și nu mai putu, de plăcere și, de bucurie:

— Cu toată prețuirea ce o am pentru iscusința dumitale, dragă meștere, care ești un bucătar priceput, sînt totuși încredințat că n-ai fi putut face atît de bine nici supa, nici perișoarele de Hamburg.

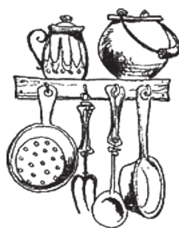
După el gustă și bucătarul al doilea. Acesta îi strînse piticului mîna cu toată cinstirea și spuse:

— Mititelule, ești un meșter desăvîrșit! Într-adevăr, buruiana *Alinarea Stomacului* a dat mîncării un gust cu totul deosebit.

În aceeași clipă intră în bucătărie un slujitor al prințului și spuse că stăpînul cere masa.

Mîncărurile fură așezate pe tăvi de argint și duse prințului. Mai-marele bucătarilor îl luă însă pe pitic în odaia sa ca să stea de vorbă cu el. Dar abia trecu jumătate din timpul trebuincios ca să spui „Tatăl nostru” (aceasta este o rugăciune a ghiaurilor, o, stăpîne, și nu ține nici pe departe cît rugăciunea credincioșilor), că veni un slujitor și-l chemă pe mai-marele bucătarilor la stăpînul său. Acesta își puse repede veșmintele de sărbătoare și plecă cu slujitorul.

Prințul era foarte vesel. Mîncase tot ce fusese pe tăvile de argint, iar cînd meșterul intră, tocmai își ștergea barba.

— Ascultă, meștere, spuse el, pînă acum am fost întotdeauna foarte mulțumit de bucătarii tăi; dar, ia spune-mi, cine a gătit azi? De cînd stau pe tronul strămoșilor mei, n-am gustat o mîncare atît de minunată! Spune-mi cum se numește bucătarul și am să-i dăruiesc cîțiva galbeni.

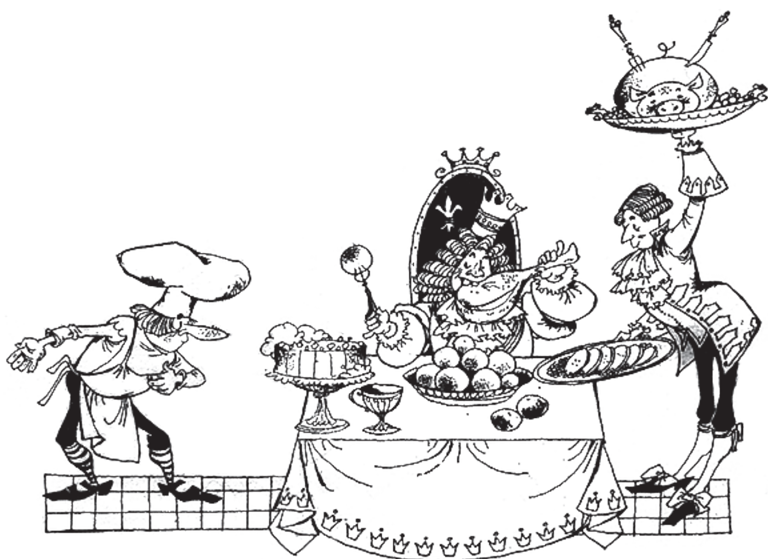
— Stăpîne, e o poveste ciudată, răspunse mai-marele bucătarilor, și-i povesti cele petrecute de dimineață: cum sosise un pitic care voia neapărat să intre în slujbă ca bucătar și cum se petrecuseră lucrurile.

Prințul se miră foarte, chemă pe pitic în fața lui și-l întrebă cine e și de unde vine. Bietul Iacob nu putu să-i spună, desigur, că era vrăjit și că slujise mai înainte ca veveriță. Totuși rosti adevărul cînd povesti că rămăsese orfan și că învățase de la o bătrînă.

Prințul nu întrebă mai mult și privi vesel înfățișarea ciudată a noului său bucătar.

— Dacă vrei să rămîi la mine. zise el, am să-ți dau cincizeci de galbeni pe an, un veșmînt de sărbătoare și două rînduri de purtare. Pentru asta însă trebuie să-mi pregătești tu însuți, zilnic, gustarea de dimineață, să poruncești cum să se gătească masa de prînz, și, îndeobște, să-mi supraveghezi bucătăria. Deoarece fiecare slujitor din palatul meu capătă un nume de la mine, ai să te numești de acum încolo Nas-Lung și ai să îndeplinești slujba de ajutor al mai-marelui bucătar.

Piticul Nas-Lung căzu în genunchi la picioarele puternicului prinț al francilor, îi sărută tălpile și făgădui să-l slujească cu credință.

Astfel, tînărul își găsise un adăpost și-și făcea datoria cu cinste. Se poate spune că prințul era alt om de cînd se afla în casa lui piticul Nas-Lung. Înainte vreme el obișnuia să arunce în capul bucătarilor castroanele și tăvile ce i se aduceau; însuși mai-marelui bucătarilor îi zvîrlise o dată o pulpă friptă de vițel, care nu era destul de fragedă, lovindu-l atît de tare în cap, încît acesta căzuse grămadă și trebuise

să stea trei zile în pat. E adevărat că prințul dregea cu cîțiva pumni de galbeni ceea ce făcea la mînie, dar, cu toate acestea, nici un bucătar nu se apropiase cu bucatele de el fără să tremure și să se teamă. De cînd sosise piticul la palat, totul parcă se schimbase ca prin farmec. Prințul mînca acum de cinci, în loc de trei ori pe zi, desfătîndu-se cu iscusința celui mai mititel slujitor al lui, și pe chipul său nu se citea niciodată nemulțumirea. Nu, el găsea totul nou, minunat, era vesel și binevoitor și se îngrășa pe zi ce trece.

Deseori, în timpul mesei, poruncea să vină mai-marele bucătarilor împreună cu piticul Nas-Lung, îi așeza pe unul la dreapta și pe altul la stînga sa și le vîra în gură, cu mîna lui, cîte o îmbucătură din gustoasele mîncăruri, bunăvoință pe care amîndoi știau s-o prețuiască.

Piticului i se dusese faima în tot orașul. Oamenii se rugau de mai-marele bucătarilor să-i lase să-l vadă pe pitic gătind, iar unii dintre bărbații de vază dobîndiseră învoirea prințului ca slujitorii lor să învețe să gătească de la pitic, ceea ce îi aducea acestuia un cîștig frumos, căci fiecare plătea zilnic cîte o jumătate de galben. Și pentru ca ceilalți bucătari să-i rămînă prieteni și să nu-l pizmuiască, piticul Nas-Lung le dădea lor banii pe care-i cîștiga de la cei pe care-i învăța să gătească.

Astfel trăi Nas-Lung aproape doi ani în belșug și cinste, și numai gîndul la părinții lui îl mîhnea. Astfel trăi el și nimic de seamă nu se întîmplă, pînă cînd, într-o bună zi, iată că se petrecu ceva.

Cum era foarte ager și priceput la cumpărături, de cîte ori avea vreme, se ducea singur la piață ca să cumpere păsări și fructe. Într-o dimineață se duse la tîrgul de păsări ca să caute niște gîște mari și grase, așa cum îi plăceau stăpînului său.

Se plimbă cercetător de cîteva ori în sus și în jos. Prezența lui în tîrg, departe de a stîrni rîsul și batjocura, îi aducea prețuirea tuturor, știind cu toții că este vestitul bucătar al prințului. Fiecare gîscărească era fericită cînd îl vedea că se îndreaptă înspre ea.

Deodată, Nas-Lung zări la capătul unui șir de tarabe, într-un colț, o femeie care avea gîște de vînzare, dar nu-și lăuda marfa ca celelalte și nu ademenea mușteriii. Se apropie de ea, măsură din ochi și cîntări gîștele. Erau tocmai așa cum dorea el. Cumpără trei gîște cu cotețe cu tot, se înhămă să le care pe umerii lui lați și făcu cale întoarsă.

I se păru deodată ciudat că numai două din gîște gîgîiau și țipau, așa cum fac gîștele obișnuite. Cea de-a treia însă stătea liniștită și tăcută, dar ofta și suspina ca un om.

— Trebuie să fie bolnavă, spuse el, să mă grăbesc s-o tai și s-o gătesc.

Dar gîsca răspunse limpede și cu glas tare:

De mă atingi cumva,
Eu te voi mușca.
Gîtul de-mi vei tăia,
În groapă te voi băga.

Înspăimîntat, piticul Nas-Lung lăsă cotețul jos, iar gîsca îl privi cu ochii ei frumoși și deștepți și oftă.

— Ei, drace! strigă Nas-Lung. Poți să vorbești, domnișoară gîscă? Asta n-aș fi crezut-o. Ei, nu-ți fie frică! Știu ce-nseamnă viața și n-am să omor o pasăre atît de deosebită. Dar fac prinsoare că n-ai fost totdeauna ceea ce ești acum. Și eu am fost odată o veveriță disprețuită.

— Ai dreptate, răspunse gîsca, nu m-am născut cu această înfățișare rușinoasă. Vai... Nu mi s-a spus la leagăn că Mimi, fiica marelui Wetterbock, va fi ucisă în bucătăria unui prinț!

— Liniștește-te, dragă domnișoară Mimi, o îmbărbătă piticul. Pe cuvîntul meu de cinste, și de ajutor de meșter bucătar al luminăției sale, că nimeni nu se va atinge de dumneata. Am să-ți fac un coteț chiar în încăperile mele, o să ai ce mînca pe săturate, iar cînd n-o să am treabă, am să stau de vorbă cu dumneata. Celorlalți slujitori din bucătărie am să le spun că vreau să te îngraș pentru prinț cu ierburi rare și, de îndată ce se ivește prilejul, îți dau drumul.

Gîsca îi mulțumi cu lacrimi în ochi, iar piticul făcu așa cum făgăduise – tăie celelalte două gîște, iar pentru Mimi făcu un coteț

separat, spunînd că vrea s-o pregătească pentru prinț într-un fel cu totul deosebit. De asemenea, nu-i dădu hrană obișnuită pentru gîște, ci prăjituri și dulciuri. Ori de cîte ori avea timp, se ducea să stea de vorbă cu ea și s-o mîngîie. Își povestiră unul altuia ceea ce li se întîmplase și astfel piticul află că gîsca era fiica vrăjitorului Wetterbock, care trăia pe insula Gotland. Acesta se certase cu o zînă bătrînă și rea, care-l învinsese prin uneltiri și înșelăciuni; drept răzbunare, zîna îi prefăcuse fata în gîscă și o dusese pînă aici, atît de departe.

După ce piticul Nas-Lung povesti și el prin ce trecuse, Mimi îi spuse:

— Mă pricep eu la de-alde astea. Ne-a arătat nouă tata, mie și surorii mele, unele lucruri, atît cît putea să ne dezvăluie. Cît despre cearta din fața coșurilor cu verdețuri, felul în care te-ai prefăcut în veveriță îndată ce ai mirosit o buruiană, precum și unele din vorbele bătrînei, pe care mi le-ai spus, îmi dovedesc că ai fost vrăjit cu ierburi. Deci, dacă ai să găsești buruiana la care s-a gîndit bătrîna cînd te-a vrăjit, ai să fii dezlegat.

Slabă mîngîiere pentru tînăr, căci unde să găsească el acea buruiană? Totuși îi mulțumi lui Mimi și mai prinse puțină inimă.

În timpul acesta, prințul primi ca oaspete pe un stăpînitor vecin, prietenul său. El îl chemă pe piticul Nas-Lung în fața lui și îi spuse:

— A venit vremea să-mi arăți dacă-mi slujești cu credință și dacă ești iscusit în meșteșugul tău. Acest stăpînitor care-i acum oaspetele meu este acela care, precum se știe, în afară de mine, e deprins să mănînce cele mai alese bucate! Este un mare cunoscător în ale bucătăriei și un om înțelept. Ai grijă deci ca bucatele să fie preparate zilnic astfel încît să-l uimească tot mai mult. În același timp, dacă nu vrei să-ți pierzi prețuirea mea, atîta timp cît e aici, să nu faci de două ori același fel de mîncare. Pentru aceasta, vistiernicul meu o să-ți dea tot ce-ți trebuie. Dacă e nevoie să prăjești chiar aur și diamante în untură, fă-o! Mai bine să rămîn sărac decît să roșesc în fața oaspetelui.

Astfel vorbi prințul. Iar piticul îi răspunse, făcînd o plecăciune după cum se cuvine:

— Fie precum spui, stăpîne! Cu voia lui Dumnezeu am să fac totul în așa fel, încît prințul să rămînă mulțumit.

De data asta, micul bucătar căută să dea întreaga măsură a iscusinței sale. Nu precupeți banii stăpînului său, dar și mai puțin puterile lui însuși. Putea fi văzut toată ziua învăluit într-un nor de aburi, lîngă foc, iar glasul lui răsuna fără încetare prin bucătărie, deoarece poruncea ca mai mare peste slujitorii bucătăriei și peste bucătarii mai mici.

„Ehei! își spunea el. Aș putea face și eu ca însoțitorii de cămile din Alep, care stîrnesc strașnică poftă de mîncare călătorilor, povestindu-le cîte-n lună și-n stele despre mese îmbelșugate, și înșiră cîte un ceas întreg felurile de mîncare ce s-au servit la acele mese, pînă ce ascultătorii simt că li se face foame și, fără voia lor, își scot merindele, întinzînd o masă pe care o împart darnici cu însoțitorii cămilelor; dar eu n-am să fac așa!"

Prințul cel străin se afla de paisprezece zile în ospeție și se simțea foarte bine. Minunat de bine! Mîncau în fiecare zi de nu mai puțin de cinci ori, iar prințul era mulțumit de măiestria piticului său, căci vedea plăcerea întipărită pe chipul oaspetelui. În a cincisprezecea zi, însă, prințul îl chemă pe pitic la masă și-l înfățișă oaspetelui său, pe care-l întrebă dacă era mulțumit de pitic.

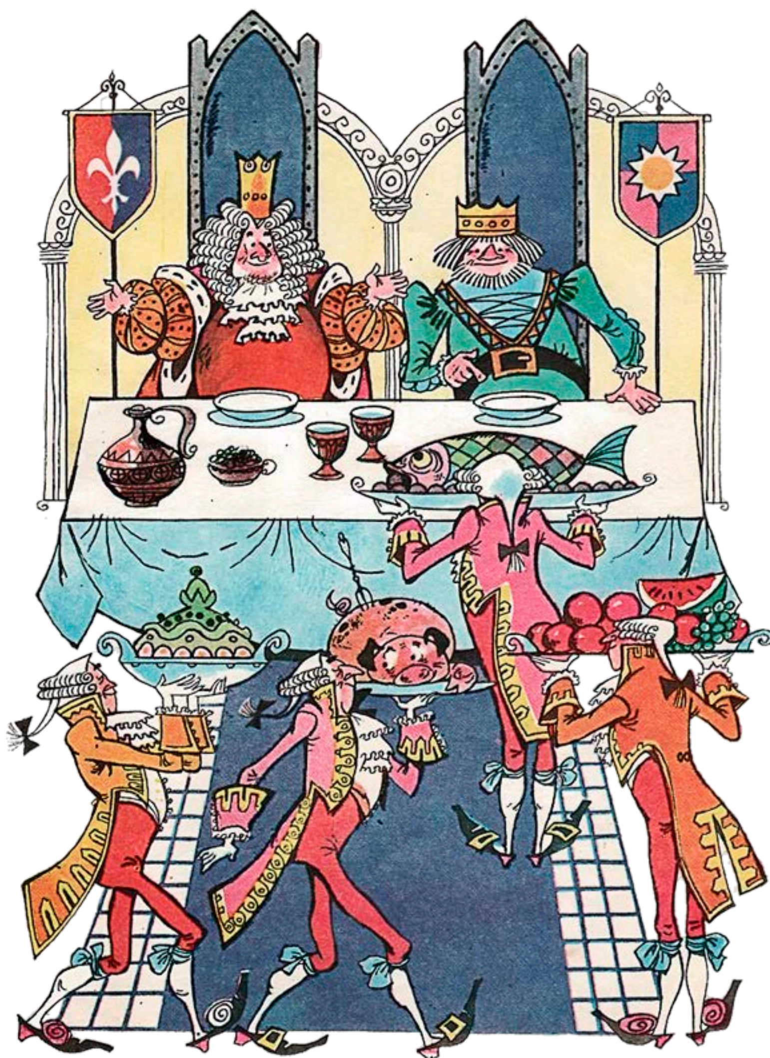
— Ești un mare meșter, răspunse prințul cel străin, știi ce înseamnă o mîncare bună. De cînd sînt aici, n-ai gătit de două ori aceleași bucate și le-ai făcut pe toate cu multă măiestrie. Dar, spune-mi, de ce nu faci, în sfîrșit, bunătatea bunătăților, Plăcinta Crăiasă?

Piticul se sperie, căci nu auzise niciodată de această crăiasă a plăcintelor; dar se liniști și răspunse:

— O, stăpîne! Nădăjduiam că fața domniei-tale va mai lumina multă vreme acest palat; de aceea am lăsat mai la urmă bunătatea asta. Căci cu ce putea să-ți ureze drum bun bucătarul în ziua despărțirii, decît cu Crăiasa Plăcintelor?

— Așa? răspunse stăpînul său rîzînd. Deci în ceea ce mă privește pe mine, ai vrut s-aștepți, desigur, pînă la moartea mea, ca să-mi urezi drum bun atunci? Căci nici mie nu mi-ai făcut niciodată această plăcintă. Gîndește-te dar să-mi urezi altceva la despărțire și mîine adu la masă această plăcintă.

— Fie precum ai spus, stăpîne! răspunse piticul și plecă.

Dar nu plecă bucuros. Pentru el sosise ziua rușinii și a nenorocirii. Nu știa cum să facă plăcinta. De aceea se duse în camera sa, plîngîndu-și soarta. Atunci gîsca Mimi, care avea voie să umble prin cameră, se apropie de el și-l întrebă care este cauza suferinței sale. Și cînd auzi de la pitic de Plăcinta Crăiasă, îi spuse:

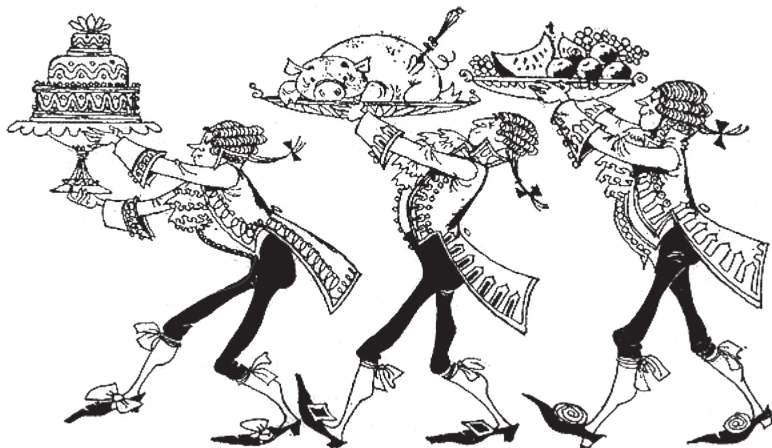
— Șterge-ți lacrimile! Bunătatea aceasta se afla deseori pe masa tatălui meu și știu oarecum de ce-i nevoie pentru a o prepara; iei cutare și cutare, pui atît și atît, și chiar dacă n-o să aibă tot ce-i trebuie, boierii n-or să fie prea năzuroși.

Așa vorbi Mimi.

Piticul sări în sus de bucurie, binecuvîntă ziua cînd cumpărase gîsca și se apucă să pregătească Plăcinta Crăiasă. Făcu mai întîi puțină, de încercare, și o găsi nespus de bună, iar mai-marele bucătarilor, căruia îi dădu să guste, îi lăudă din nou priceperea.

A doua zi, piticul pregăti plăcinta într-o tavă mai mare și o împodobi cu coronițe de flori. Îmbrăcînd cea mai frumoasă haină de sărbătoare, se duse și el în sufragerie. Cînd intră, slujitorul care servea la masă tocmai era pe cale să taie plăcinta și s-o întindă stăpînului și oaspetelui acestuia, pe o lopățică de argint. Prințul mușcă cu poftă din ea, ridică ochii în tavan și, după ce înghiți, spuse:

— A-a-a, pe drept cuvînt se numește Crăiasa Plăcintelor; dar și piticul meu este craiul tuturor bucătarilor, nu-i așa, dragă prietene?

Oaspetele luă cîteva bucățele, le gustă, le cercetă cu luare-aminte și zîmbi disprețuitor și tainic:

— A făcut-o destul de bine, răspunse el împingînd farfuria înapoi, dar nu e chiar crăiasa... Era de așteptat!

Atunci prințul încruntă sprîncenele mînios și se învăpăie de rușine.

— Pitic ticălos! strigă el. Cum îndrăznești să faci o asemenea ocară stăpînului tău? Să poruncesc oare să ți se taie capul tău cel mare, drept pedeapsă că ai gătit prost?

— Vai, stăpîne! Pentru numele lui Dumnezeu! Am făcut plăcinta după toată rînduiala. Sînt sigur că nu-i lipsește nimic! spuse piticul tremurînd.

— Minți, băiete! răspunse prințul și-l lovi cu piciorul. Dacă ar fi așa, oaspetele meu n-ar spune că-i lipsește ceva. Am să te toc și am să pun să te facă pe tine plăcintă!

— Fie-vă milă! strigă tînărul și, tîrîndu-se în genunchi spre oaspete, îi îmbrățișă picioarele. Spuneți-mi ce-i lipsește plăcintei de nu vă place? Nu mă lăsați să pier din pricina unui pumn de carne și de făină!

— Asta n-o să-ți folosească prea mult, dragul meu, răspunse străinul rîzînd. Mă gîndeam încă de ieri că n-ai să poți face această mîncare ca bucătarul meu. Află că-i lipsește o buruiană, care nu e deloc cunoscută pe aici, buruiana *Strănută cu Plăcere*. Fără aceasta, plăcinta n-are gust și stăpînul tău n-o să mănînce niciodată plăcinta pe care o mănînc eu.

Atunci stăpînul Țării Francilor se mînie:

— Și totuși am să mănînc! strigă el cu ochi scînteietori. Căci jur pe cinstea mea de prinț că mîine te voi ospăta cu plăcinta despre care vorbești, sau capul băiatului ăstuia va sta înfipt la poarta palatului meu. Pleacă de aici, cîine! Îți mai dau un răgaz de douăzeci și patru de ceasuri.

Astfel strigă prințul, iar piticul se duse din nou la el în odaie și se jelui gîștei de soarta sa și de faptul că trebuie să moară, fiindcă n-a auzit niciodată de această buruiană.

— Dacă numai despre asta-i vorba, spuse ea, pot să te ajut, căci tatăl meu m-a învățat să cunosc toate ierburile. Altă dată ai fi fost sortit pieirii, dar, din fericire, acum e tocmai lună nouă și buruiana înflorește taman pe vremea asta. Spune-mi, sînt castani bătrîni prin apropierea palatului?

— O, da! răspunse Nas-Lung, cu inima mai ușoară. lîngă lac, la două sute de pași de castel, se află un pîlc, dar de ce?

— Această buruiană înflorește numai la rădăcina castanilor bătrîni, zise Mimi. Să nu pierdem deci vremea, hai să căutăm ce-ți trebuie! Ia-mă în brațe și du-mă afară. Am să ți-o caut eu.

El făcu așa cum îi spusese Mimi și plecă cu ea către poarta palatului. Acolo însă, străjerul îndreptă pușca spre el și spuse:

— Dragul meu, s-a isprăvit cu tine! N-ai voie să ieși din palat. Mi s-au dat porunci strașnice.

— Dar în grădină cred că pot să mă duc, nu? întrebă piticul. Fii bun și trimite pe unul din tovarășii tăi la supraveghetorul palatului ca să întrebe dacă n-am voie să mă duc în grădină să caut ierburi.

Străjerul îi îndeplini rugămintea și piticul primi învoirea cerută, căci grădina era împrejmuită cu ziduri înalte și n-ar fi avut pe unde să fugă.

Cînd Nas-Lung ajunse cu gîsca Mimi în grădină, o puse cu grijă jos, și ea, luînd-o înaintea lui, se îndreptă repede către lac, unde se aflau castanii. Piticul o urmă cu inima strînsă, deoarece aceasta era cea din urmă și singura lui scăpare; dacă nu avea să găsească buruiana, era hotărît să se arunce mai degrabă în lac decît să i se taie capul.

Mimi căuta între timp, însă zadarnic. Cercetă pe sub toți castanii, întoarse cu ciocul fiecare firicel de iarbă, dar nu găsi nimic. De milă și de frică începu să plîngă. Se lăsa seara și începea să nu se mai vadă.

Atunci privirile piticului se îndreptară spre lac și el strigă deodată:

— Uite, uite colo, peste lac, mai e un copac, un copac mare și bătrîn! Să mergem acolo, să căutăm și sub el. Poate că acolo înflorește norocul meu.

Gîsca își făcu vînt și o luă înainte în zbor, iar el fugi repede după ea, cît îl țineau picioarele lui mititele.

Castanul făcea o umbră deasă. Împrejur era întuneric și nu se mai vedea aproape nimic. Deodată, gîsca se opri, dădu din aripi de bucurie, își vîrî repede capul în iarba înaltă și smulse cu ciocul ceva ce-i întinse apoi cu gingășie prietenului uimit și-i spuse:

— Asta e buruiana! Crește din belșug pe-aici, așa că n-o să-ți lipsească niciodată.

Piticul privi buruiana dus pe gînduri. Aceasta răspîndea un miros dulce, care-i amintea fără voie de clipa cînd se prefăcuse din veveriță în pitic; tulpina și frunzele erau albastre-verzui și avea o floare de un roșu aprins, cu margini galbene.

— Lăudat fie Domnul! strigă el în sfîrșit. Mare minune! Află că pare să fie aceeași buruiană care m-a prefăcut din veveriță într-o făptură cu jalnică înfățișare, cum sînt acum. Să fac încercarea?

— Încă nu, îl rugă gîsca. Ia un mănunchi de buruieni din acestea, hai în camera ta să strîngem banii pe care-i ai, și-apoi să-i încercăm puterea.

Și chiar așa făcură. Se întoarseră în odaie și inima piticului bătea să-i spargă pieptul. După ce făcu din hainele și încălțămintea sa o legătură în care ascunse cei cincizeci sau șaizeci de galbeni pe care-i strînsese, grăi:

— Cu voia lui Dumnezeu, am să scap de această povară. Și, vîrîndu-și nasul adînc în buruieni, le sorbi mireasma.

Atunci simți cum i se întind și auzi cum îi trosnesc toate mădularele, cum i se înalță capul dintre umeri și, uitîndu-se în jos către nasul său, îl văzu cum se micșorează din ce în ce; spatele și pieptul i se îndreptară, iar picioarele i se alungiră.

Gîsca privea cu uimire la cele ce se întîmplau.

— Vai, ce mare și frumos ești! strigă ea. Slavă Domnului, nu mai semeni deloc cu cel care erai înainte.

— Cui altcuiva să-i mulțumesc, decît ție, că sînt iar un om întreg? Fără tine n-aș fi găsit niciodată această buruiană, ar fi trebuit să rămîn veșnic cu înfățișarea aceea sau să pier sub securea călăului. Ei bine, n-am să-ți rămîn dator. Am să te duc la tatăl tău. El, care cunoaște toate farmecele, o să te dezlege cu ușurință de vrajă.

Gîsca începu să plîngă de bucurie și se învoi să plece împreună cu el numaidecît.

Iacob ieși cu bine din palat, fără a fi recunoscut, împreună cu gîsca, și o porni către malul mării, înspre țara prietenei sale Mimi.

N-are rost să povestesc mai departe cum au ajuns cu bine la capătul călătoriei, cum Wetterbock a dezlegat vraja fiicei sale și cum Iacob a plecat încărcat de daruri; cum s-a întors în orașul său și cum părinții lui și-au recunoscut cu bucurie fiul în acest tînăr chipeș, și cum și-a cumpărat cu darurile lui Wetterbock o prăvălie frumoasă și a ajuns bogat și fericit.

Trebuie să spun numai atît: că, după plecarea lui din palatul prințului, s-a iscat o zarvă cumplită, căci a doua zi, cînd prințul vru să-și țină cuvîntul și să-i taie capul piticului fiindcă nu găsise ierburile, ia piticul de unde nu-i!

Oaspetele său îl învinui însă că îl lăsase să fugă în taină, ca să nu fie lipsit de cel mai bun bucătar al său, și se plînse că prințul își călcase cuvîntul dat. Din astă pricină, între cei doi stăpînitori se iscă un mare război, binecunoscut în istorie sub numele de Războiul Buruienilor. Se dădură mai multe lupte, dar pînă la urmă se încheie pacea, pe care noi o numim Pacea Plăcintei, fiindcă, la serbarea de împăcare, bucătarul prințului străin pregăti Plăcinta Crăiasă, care-i plăcu foarte mult prințului nostru.

Astfel, pricinile cele mai mici au deseori urmări mari. Și aceasta este, stăpîne, povestea *Piticului Nas-Lung*.

Aceasta a fost povestea robului din Țara Francilor. După ce sfîrși, șeicul Ali Banu porunci să i se dea și lui și celorlalți robi poame pentru a se răcori și, în timp ce aceștia mîncau, stătu de vorbă cu prietenii lui.

Tinerii pe care îi adusese bătrînul avură numai cuvinte de laudă pentru șeic, pentru casa lui și pentru toată rînduiala de acolo.

— Într-adevăr, spuse tînărul grămătic, nu-i nimic mai frumos decît să asculți povești. Aș putea să stau astfel zile întregi, cu picioarele

încrucișate, cu brațul sprijinit de o pernă, cu fruntea în palmă, și, dacă s-ar putea, cu narghileaua cea mare a șeicuiui în cealaltă, și să ascult povești. Cam așa îmi închipui că trebuie să fie traiul în grădinile lui Mahomed.

— Cîtă vreme ești tînăr și poți munci, spuse bătrînul, această dorință de trîndăvie nu poate avea vreun temei. Dar nu mă dau în lături, poveștile au un anumit farmec. Cu toate că sînt bătrîn, merg pe șaptezeci și șapte de ani, și am auzit multe în viața mea, cînd văd un povestitor la colț de uliță, mă opresc printre cei din jurul lui să ascult. Căci te închipui și tu în mijlocul întîmplărilor ce se povestesc, trăiești cu oamenii aceia, cu acele făpturi minunate, cu zîne și alte asemenea ființe, pe care nu le întîlnești în fiece zi. Și după aceea, cînd ești singur, îți reamintești totul, ca un călător care și-a umplut bine traista pentru o călătorie în pustiu.

— Nu m-am gîndit niciodată, spuse un alt tînăr, în ce stă farmecul acestor povești. Dar pe mine mă cuceresc. De mic copil, cît eram de neastîmpărat, dacă mi se spunea o poveste, tăceam. La început îmi era totuna despre ce era vorba, numai să mi se povestească ceva, să se întîmple ceva! De cîte ori am ascultat, fără să mă plictisesc, acele fabule ticluite de oameni înțelepți, în care se află un sîmbure de adevăr, despre vulpea și corbul cel neghiob, despre vulpe și lup, zeci și zeci de

povești despre leu și alte animale. Cînd am mai crescut și am început să ies în lume, poveștile acestea scurte nu mă mai mulțumeau; voiam să fie mai lungi, să fie vorba în ele despre oameni și despre minunatele întîmplări din viața lor.

— Da, îmi amintesc bine de timpul acela, îl întrerupse unul din prieteni. Tu ai fost cel care ne-ai deschis gustul pentru tot felul de povestiri. Îl puneai pe unul din robii voștri să spună atîtea povești cîte poate spune un însoțitor de cămile de la Mecca pînă la Medina. Cînd își isprăvea treburile, îi porunceai să se așeze în iarbă, lîngă noi, în fața casei, și ne rugam atîta de el, că pînă la urmă începea să povestească și tot povestea, și povestea, pînă se lăsa noaptea.

— Atunci s-a deschis înaintea noastră, zise grămăticul, o lume nouă, necunoscută, țara duhurilor și a zînelor, cu toate minunile din lumea florilor, cu palate bogate, strălucitoare de smaralde și rubine, cu robi uriași care se iveau cînd răsuceai un inel sau frecai lampa fermecată, ori spuneai cuvîntul vrăjit al lui Solomon, și care aduceau mîncăruri minunate în talgere de aur. Ne lăsam purtați pe nesimțite într-o altă lume, îl întovărășeam pe Sindbad în minunatele sale călătorii; seara ne plimbam împreună cu Harun al Rașid, înțeleptul stăpînitor al credincioșilor. Îl cunoșteam pe Giafar, vizirul său, tot atît de bine ca pe noi înșine. Pe scurt, trăiam acele povești cum trăiești noaptea visele, și pentru noi ceasurile acelea ale serii erau cele mai frumoase, cînd ne adunam pe iarbă și bătrînul rob începea să ne spună povești. Dar ia spune, moșule, cum se face că pofta aceasta de a asculta povești e la fel de mare astăzi, ca și în zilele copilăriei noastre?

Deodată se produse tumult în încăpere și păzitorul robilor porunci a se face liniște. Toate acestea l-au împiedicat pe bătrîn să răspundă.

Tinerii nu știau dacă ar trebui să se bucure la auzul unei noi povestiri sau să se simtă supărați că discuția lor cu bătrînul a fost întreruptă atît de brusc. Cînd liniștea se așternu pe deplin, al doilea rob se ridică și-și începu istorisirea.

ABNER, EVREUL CARE NU A VĂZUT NIMIC

Stăpîne, eu sînt din Mogador, pe coasta Atlanticului, și poate vă veți amuza la auzul întîmplării următoare, ce se petrecu în timpul domniei împăratului Muley Ismail peste Fez și Maroc. Este povestea lui Abner, evreul care n-a văzut nimic.

Evreii, după cum știți, se întîlnesc pretutindeni, și peste tot dai de ei, ascuțiți la minte, căutînd cu privirea lor de șoim cel mai mic chilipir; și cu cît sînt mai oprimați, cu atît mai tare își arată meșteșugul cu care se fălesc ei înșiși. Dar că un evreu o poate păți cîteodată, cînd se fudulește cu istețimea sa, e cu prisosință dovedit prin ceea ce s-a abătut asupra lui Abner într-o după-amiază, pe cînd își croia drum spre poarta Marocului pentru a se plimba.

Colinda cu pași mari avînd o pălărie ascuțită pe cap, cu trupul învăluit într-o mantie simplă și nu prea curată, luînd din cînd în cînd, pe furiș, cîte o priză dintr-o cutie aurită, pe care făcea eforturi din cale-afară s-o ascundă. Își mîngîia mustața dar – în ciuda privirii sale agitate ce trăda teamă, precauție și dorința să găsească un prilej folositor – o anume satisfacție era vădită în purtarea sa schimbătoare, ce lăsa să se vadă limpede că făcuse de curînd ceva chilipiruri. Era de la caz la caz doctor, negustor, sau orice altceva ce ar fi putut aduce un cîștig. Vînduse în ziua aceea un rob ce avea o meteahnă ascunsă, cumpărase foarte ieftin o cămilă, o încărcătură de lemn de foc, și preparase ultima doză de leac pentru un pacient bogat – nu ultima spre însănătoșirea sa, ci ultima înainte ca acesta să-și dea obștescul sfîrșit.

Tocmai trecea pe lîngă un desiș de palmieri și smochini cînd auzi strigătele unei mulțimi de oameni ce alergau în urma sa. Era o ceată de rîndași ai împăratului, conduși de supraveghetorul grajdurilor, iscodind pretutindeni în timp ce alergau, ca și cum ar fi fost în căutarea cuiva.

— Filistinule! gîfîi supraveghetorul. N-ai văzut cumva unul dintre caii împăratului, gata înșeuat și cu căpăstrul pus, alergînd pe-aici? Un cal de rasa cea mai pură... copite zvelte, potcoave de argint de paisprezece carate, o coamă aurită, coadă lungă de trei picioare jumătate și zăbală de aur de douăzeci și trei de carate? Pe el îl căutăm!

— Pe el îl căutăm! spuseră ca un ecou și ceilalți rîndași.

— Îl chamă Emir! se văită bătrînul supraveghetor. L-am prevenit pe prințul Abdulah să nu-l încalece pe Emir fără martingală[1]. Îl cunosc bine pe Emir și-am zis de la început c-o să-l arunce pe prinț din șa... Deși vînătăile sale o să mă coste capul, l-am prevenit de la-nceput... Dar spune repede, încotro a luat-o?

— N-am văzut nici un fel de cal! răspunse Abner zîmbind. Cum ți-aș putea spune dară unde a fugit calul împăratului?

Uimiți de această nepotrivire, angajații grajdurilor împărătești erau cît pe ce să-l descoasă pe Abner mai departe, cînd se întîmplă altceva care le întrerupse cursul.

Printr-una din acele coincidențe greu de imaginat, se întîmplă ca tocmai atunci să dispară și cățelușa de companie a împărătesei. Un număr de robi negri se iviră tot acolo, strigînd din răsputeri:

— Ați văzut cumva cățelușa de companie al Măriei Sale, Împărăteasa?

— Un spaniel pitic, spuse Abner, cu urechile căzute, codița stufoasă, care-a avut de curînd pui și șchioapătă de piciorul drept din față?

— Aceea... chiar ea este! spuse corul de robi. E Aline; împărăteasa a făcut o criză cînd a aflat că animalul său favorit a dispărut. Aline, unde ești? Ce-o să se aleagă de noi dacă ne întoarcem la harem fără tine? Spune-ne repede, unde ai văzut-o fugind?

[1] Curea de la ham în formă de furcă, care nu permite calului să se ridice în două picioare.

— N-am văzut nici un cățel, și habar n-am avut că împărăteasa noastră – Alah s-o aibă în pază – a avut vreodată un spaniel!

Cu toții, cei de la grajduri împreună cu slujitorii haremului, se înfuriară la insolența lui Abner – sau cum spuneau ei, la glumele sale proaste la adresa pierderii bunurilor imperiale – și nu aveau nici o îndoială că Abner era cel care furase și calul și cîinele. În timp ce ceilalți continuară căutările, supraveghetorul grajdurilor împreună cu eunucul haremului îl prinseră pe evreul acesta cu expresie jumătate vicleană, jumătate îngrozită, și-n grabă îl duseră în fața împăratului.

De îndată ce Muley Ismail auzi acuzațiile împotriva lui Abner, trimise după sfătuitorul său de taină și, ținînd cont de gravitatea celor întîmplate, conduse judecata el însuși. Pentru început, l-au pedepsit cu cincizeci de lovituri la tălpi. Degeaba țipă și se tîngui Abner, degeaba își susținu nevinovăția și promise să mărturisească totul așa cum s-a întîmplat, degeaba începu să recite pasaje din scriptură sau din Talmud... Degeaba declamă el „Nemulțumirea regelui a ca răgetul unui leu tînăr, dar mila sa e ca roua ierbii dimineața”, sau „Fie ca mîna ta să nu lovească pe cel ce nu vede și nu aude”. Muley Ismail făcu un semn robilor săi și jură pe barba Profetului și pe-a lui însuși, că filistinul va plăti cu capul pentru chinurile prințului Abdulah și pentru durerile împărătesei, dacă fugarii nu vor fi găsiți.

Încă mai răsunau vaietele evreului pe holurile palatului cînd se dădu de veste că și calul și cățelușa fuseră găsiți. Aline fusese surprinsă în compania unor mopși, potăi respectabile dar nepotrivite pentru o doamnă de curte, iar Emir, după ce obosise de atîta alergat, găsi că iarba parfumată a pajiștei verzi de-a lungul rîului Tara, era mai îmbietoare decît ovăzul imperial, întocmai ca acel vînător obosit ce – pierdut și rătăcit – a uitat de delicatesele meselor sale și a mîncat unt cu pîine neagră în coliba țăranului.

Muley Ismail îi ceru de data aceasta o explicație lui Abner pentru purtarea sa, iar evreul își dădu seama că sosise timpul, deși cu întîrziere, să dea lămuriri. După ce făcu trei temenele adînci în fața tronului imperial, începu cu cuvintele următoare:

— Mărite și Atotputernice Împărat, Rege peste Regi, Stăpînitor al Vestului, Stea a Dreptății, Oglindă a Adevărului, Abis al Înțelepciunii,

tu – cel ce strălucești ca aurul, scînteiezi ca diamantele și ești de neclintit ca fierul – ascultă spusa robului tău, căruia i s-a permis să glăsuiască în augusta ta prezență. Jur pe Dumnezeul părinților mei, pe Moise și pe toți Profeții, că n-am văzut calul tău sacru și nici adorata cățelușă a grațioasei împărătese, pe ochii mei din cap. Dă-mi, rogu-te, dezlegare să-ți explic ce s-a întîmplat...

Ieșind afară să mă înviorez puțin după grijile de peste zi, în desișul unde am avut onoarea să-l întîlnesc pe excelența sa, supraveghetorul grajdurilor și pe supușii acestuia, precum și pe supraveghetorul negru al haremului tău binecuvîntat, am băgat de seamă urma lăsată de un animal în nisipul fin dintre palmieri. Cum sînt versat în citirea urmelor feluritelor animale, le-am recunoscut deîndată ca fiind urmele unui cîine de talie mică; alte semne alăturate celor lăsate de patruped, arătau cum nisipul era ușor măturat, și mi-au dat de înțeles că animalul purta ornamente prețioase la urechi. Și-am mai băgat de seamă cum – la intervale mai lungi – nisipul era adunat în sus... și-am gîndit că mica creatură are o coadă fină, stufoasă, ce-ar arăta poate ca un smoc de pene, și că-i făcea plăcere ca, din loc în loc, să bată nisipul cu ea. Nu mi-a scăpat din vedere nici faptul că una dintre labe nu lăsa o amprentă la fel de profundă ca și celelalte; din păcate, prin urmare, nu putea fi ascuns faptul că iubita cățelușă a grațioasei împărătese – să-mi fie cu iertare – șchiopăta puțin...

În ceea ce privește armăsarul Măriei-Tale, mi-aduc aminte că, dînd ocol pe cărarea din desiș, am văzut urmele unui cal. N-a trecut mult pînă să-mi cadă privirea pe urma fină dar viguroasă a unei copite, și mi-am spus în sine: un cal de rasă Tschenner, unul din cele mai nobile exemplare, tocmai a trecut pe-aici. Nu s-au împlinit nici patru luni de cînd măritul nostru împărat a vîndut o pereche din rasa aceasta unui prinț din Țara Francilor. Fratele meu Ruder era prin preajmă cînd ați căzul la-nvoială, iar Măria-Ta ai obținut un preț bunișor pe ei. Cînd am văzut cît de depărtate erau urmele una față de cealaltă și cît de regulată distanța dintre ele, mi-am zis: calul acesta calcă atît de frumos și ușor încît nu poate fi decît unul din caii împăratului. Mi-a adus aminte de calul de luptă descris de Job: *„Pășea în vale și se bucura de puterea sa; se-ndrepta să-și întîlnească vrășmașii. Lua frica în derîdere, și întîmpina săbiile fără șovăire. Cei ce i se-mpotriveau tremurau de spaimă, fie că aveau*

sulițe sau scuturi scînteietoare". Am văzut ceva lucind în țărînă, m-am aplecat, cum fac de obicei în împrejurări de felul ăsta și – să vezi și să nu crezi – era o bucată de marmură în care, în alergare, copita calului tăiase un făgaș din care mi-am dat seama că potcoava trebuia să fi fost de argint de paisprezece carate, că doar aveam cunoștiință despre urmele lăsate de diferite metale, fie ele pure sau alte aliaje. Calea pe care o urmam era lată de șapte picioare și băgasem de seamă că, din loc în loc, praful fusese șters de pe frunzele palmierilor; calul îl măturase cu coada, gîndii eu, ceea ce făcea ca aceasta să fie lungă de trei picioare și jumătate. Sub copacii ce-și răsfirau ramurile la cinci picioare deasupra pămîntului, am văzut frunze proaspăt căzute, ce fuseseră cu siguranță desprinse de cal în goana sa năpraznică; prin urmare acesta trebuie să fi fost înalt de cel puțin cincisprezece palme. Și ia te uită! Sub aceiași copaci erau mici smocuri de păr ce luceau aurii, deci culoarea sa trebuia să fi fost gălbui-cafenie! Cum ieșiteam din dumbravă, ochii mi-au căzut pe o zgîrietură adîncă pe un zid de piatră. Trebuia să-mi dau seama ce-ar fi putut face asta, mi-am spus în mintea mea... Și ce credeți că era? Am frecat o piatră de agată peste zgîrietură și-am dezvăluit urme atît de subțiri și precise că nu puteau fi întrecute în nici una din cele șapte provincii ale Olandei. Urma trebuia să fi fost lăsată de zăbala calului frecîndu-se de perete, pe cînd alerga în apropiere. Dragostea Măriei-Tale pentru lucruri scumpe e binecunoscută pretutindeni; și oricare ar trebui să știe că pînă și cel mai ordinar dintre caii Măriei-Tale ar fi rușinat să muște dintr-o zăbală care-i făcută dintr-un metal mai puțin nobil decît aurul. Ca urmare a observațiilor mele, și dacă...

— Pe cetățile Profetului! a strigat Muley Ismail, iată ce numesc eu o adevărată pereche de ochi! Astfel de ochi ți-ar prinde bine și dumitale, Maestre de Vînătoare, te-ar salva de cheltuiala haitei de cîini! Iar dumneata, Șef al Poliției, ai putea vedea mai multe decît toți vătafii și iscoadele tale adunați laolaltă. Ei bine, Filistinule, în ce privește ascuțimea ta ieșită din comun, ce ne-a făcut atîta plăcere, îți voi arăta mila mea: cele cincizeci de lovituri la tălpi pe care le-ai primit deja valorează cincizeci de țechini, și te voi ierta de următoarele cincizeci de lovituri! Desfă-ți dară punga și primește-ți bănetul, iar pe viitor abține-te de la batjocorirea bunurilor împărătești. Primește deci, pentru toate, iertarea mea regală.

Întrega curte rămase uimită de istețimea lui Abner și însuși împăratul declară că aveau de a face cu un om priceput. Toate astea însă nu-l despăgubeau pentru încercările neplăcute prin care trecuse, și nici pentru pierderea iubiților lui țechini. Mîrîind și oftînd, scotea din punga sa monedă după monedă și – înainte de a se despărți de fiecare – le cîntărea pe vîrful degetului.

Schnuri, măscăriciul regal, l-a întrebat răutăcios dacă toții țechinii săi fuseseră încercați pe-aceeași piatră de agată cu care fusese testată urma zăbalei armăsarului Prințului Abdulah.

— Înțelepciunea pe care ai arătat-o pînă acum ți-a adus mare faimă, spuse bufonul, dar aș paria încă cincizeci de ducați că ai fi preferat să nu ierți nimic. Dar care-i spusa Profetului? „Un cuvînt, odată rostit, nu mai poate fi întrecut nici de o căruță trasă de patru cai", și-aș adăuga eu, domnule Abner, nici chiar de un cîine de vînătoare în plină putere.

Nu mult după această întîmplare dureroasă (pentru Abner), acesta mai făcu o plimbare către văile verzi, printre dealurile de la poalele munților Atlas. Și de data aceasta, ca și mai-nainte, fu întrecut de o trupă de oameni înarmați, a cărei căpetenie strigă către el:

— Bună ziua, prietene! Nu l-ai văzut cumva pe Goro, robul cel negru din garda împăratului, trecînd pe-aici? A fugit de la palat și bănuim c-a luat-o spre munți pe calea asta.

— Nu-ți pot spune nimic, Generale, răspunse Abner.

— Stai... nu ești tu cumva evreul acela șiret care n-a văzut nici cîinele și nici calul? Nu mai fi așa solemn; robul trebuie c-a trecut pe-aici, nu-i poți lua mirosul în aer? Sau să descoperi în iarba înaltă urmele sale de fugar? Vorbește! Robul trebuie să fi trecut pe-aici; robul acesta e de neîntrecut la a vîna vrăbii cu sarbacana, și-asta-i distracția cea mai mare a Măriei-Sale. Vorbește sau te pun în lanțuri!

— Nu pot spune c-am văzut ceea ce n-am văzut încă.

— Evreule, te întreb pentru ultima dată, pe unde-a luat-o robul? Gîndește-te la propriile-ți tălpi și la țechinii tăi!

— O, vai mie! Ei bine, dacă vrei să spun că l-am văzut pe vînătorul de vrăbii, atunci luați-o într-acolo; dacă nu-i acolo, înseamnă că-i în altă parte.

— L-ai văzut, deci? mugi Generalul.

— Păi da, domnule ofițer, dacă asta vrei să-ți spun.

Soldații se grăbiră s-o ia pe unde le arătase Abner, în timp ce acesta plecă spre casă, chicotind în viclenia sa. Dar pînă să treacă ziua, o trupă de străjeri de la palat i-au pîngărit casa intrînd înăuntru de Sabat[2], și l-au tîrît în fața Împăratului Marocului.

— Cîine de evreu! urlă împăratul. Îndrăznești să-mi îndrepți slujitorii imperiali, ce erau în căutarea unui fugar, pe o urmă falsă spre munți, în timp ce robul fugea către coastă și-aproape că a scăpat pe o corabie spaniolă? Gărzi, puneți mîna pe el! O sută de lovituri la tălpi și luați-i o sută de țechini din pungă! Cu cît i se vor umfla mai tare picioarele, cu atît îi va slăbi punga!

Știi cu siguranță, Stăpîne, că celor din Fez și Maroc le face plăcere o judecata rapidă. Așa s-a făcut că bietul Abner a fost croit la tălpi și i s-au luat gologanii, fără a mai fi luat la întrebări. Și-a blestemat soarta care făcea ca tălpile și punga sa să sufere de fiecare dată cînd maiestatea sa pierdea cîte ceva.

Pe cînd ieșea afară din sală zbierînd și gemînd, printre rîsetele grosolane ale curtenilor, Schnuri măscăriciul îi spuse:

— Abner, nerecunoscătorule, ar trebui să fii mulțumit! Ce cinstire poate fi mai mare pentru tine decît aceea că, de fiecare dată cînd Stăpînul nostru – Alah să-l aibă în pază – suferă cîte o pierdere, tot atunci simți și tu o profundă durere? Dacă-mi promiți un bacșiș gras, o să vin în dugheana ta de pe Aleea Evreilor cu o oră mai-nainte ca Măria-Sa să piardă cîte ceva, și-o să-ți strig: „Abner, nu ieși astăzi din casă... știi tu de ce! Închide-te în dormitor, sub lacăt și cheie, pîn-ce-apune soarele!”

— Aceasta a fost, Stăpîne, povestea lui *Abner, evreul care nu a văzut nimic.*

După ce robul termină de povestit și se lăsă liniștea în încăpere, tînărul grămătic îi aduse aminte bătrînului că firul sfadei lor fusese întrerupt, și-i ceru să le spună în ce credea el că stă puterea captivantă a istorisirilor.

[2] Zi de ritual religios, în care nu se lucrează, ținută de evrei de vineri pînă sîmbătă seara.

— Am să vă răspund îndată, cuvîntă bătrînul. Mintea omenească e mai ușoară și mai neastîmpărată chiar decît apa ce se poate mlădia în fel și chip, izbutind cu timpul să străpungă încetul cu încetul și barierele cele mai vîrtoase. Mintea omenească e ușoară și liberă ca văzduhul și, asemenea lui, cu cît se înalță mai mult deasupra pămîntului, cu atît devine mai ușoară și mai curată. De aceea se naște în oricare om rîvna de a se înălța dincolo de tot ce-i e prea cunoscut și de a se mișca, mai liber și mai pur, în lumi mai înalte, fie și numai în vise. Chiar și dumneata, tinere, ai spus: „Am trăit noi înșine în acele povești, am gîndit și am simțit ca oamenii dintr-însele”! Și chiar asta explică farmecul și atracția acestor istorisiri. Ascultînd povestirea robului, care nu era decît o născocire, ticluită cîndva de altul, mintea voastră a brodat mai departe cele istorisite. N-ați rămas încătușați de lucrurile din jurul vostru, de gîndurile voastre obișnuite; nu, ați trăit cele auzite, ați fost voi înșivă ființa căreia i se întîmplau acele peripeții minunate, atît de puternic v-ați confundat cu omul despre care vi se povestea. Pe firul unei asemenea istorii, mintea voastră se înălța astfel deasupra zilelor obișnuite care, pasămite, nu vi s-au părut nici pe departe atît de frumoase, atît de atrăgătoare ca acelea din poveste. Astfel mintea voastră s-a mișcat mai liberă și mai descătușată în lumea aceea mai înaltă, necunoscută vouă... Basmul vi s-a părut o întîmplare aievea sau, dacă vreți, viața adevărată a devenit basm, pentru că spiritul și ființa voastră au trăit în lumea basmului.

— N-am înțeles chiar tot ce-ai spus, grăi tînărul negustor. Dar ai dreptate cînd ne-arăți că noi toți trăim în basme sau că basmele trăiesc în noi. Îmi amintesc prea bine de frumoasele timpuri cînd, în ceasurile de tihnă, visam cu mintea trează. Ne închipuiam atunci că am fost aruncați de soartă pe insule pustii, neprimitoare. Ne sfătuiam de ce anume să ne apucăm ca să ne putem ține zilele, și nu o dată am construit colibe în desișuri de sălcii, ne-am hrănit ca vai de lume cu tot felul de poame păcătoase, cu toate că numai la o sută de pași mai încolo am fi putut găsi acasă mîncărurile cele mai gustoase, ba au fost zile cînd așteptam ivirea unei zîne milostive sau a unui pitic miraculos, care să se apropie de noi și să spună: „Peste puțin pămîntul din fața voastră se va despica; faceți-mi plăcerea de a coborî în palatul meu de cleștar și de a vă îndestula cu bunătățile pe care vi le vor pune dinainte slujitorii mei".

Tinerii pufniră în rîs, dar recunoscură că prietenul lor spusese adevărul.

— Și azi încă, urmă unul dintre ei, chiar și azi, la vîrsta mea, mi se mai strecoară uneori în suflet vraja aceasta. Așa, de pildă, m-ar supăra grozav și aș socoti că-i o născocire neroadă dacă fratele meu s-ar năpusti în odaie și mi-ar spune: „Ai auzit de nenorocirea care l-a lovit pe vecinul nostru, brutarul cel burtos? S-a luat la harță cu un vrăjitor și acesta, ca să se răzbune, l-a transformat în urs, iar acum nenorocitul stă închis în odaia lui și urlă îngrozitor". M-aș supăra auzind una ca asta și i-aș spune fratelui meu că-i un mincinos. Cu totul altceva ar fi însă dacă mi s-ar povesti că vecinul cel burtos a plecat într-o lungă călătorie, fi anume într-o țară depărtată, necunoscută, și că acolo a căzut în mîinile unui vrăjitor care l-a preschimbat într-un urs. Încetul cu încetul m-aș identifica cu întîmplările relatate, aș călători împreuna cu vecinul cel gras, aș fi martorul unor aventuri minunate, și nu m-aș minuna deloc dacă l-aș vedea într-o blană de urs, umblînd în patru labe.

— Și totuși, vorbi din nou bătrînul, există și un alt soi de povești fermecătoare, în care nu apar nici zîne, nici vrăjitori, nici palate de cleștar, nici duhuri care aduc mîncăruri neasemuite, nici pasărea măiastră, nici calul năzdrăvan... Adică un soi de povești cu totul deosebite de acelea cărora li se zice de obicei basme.

— Ce vrei să spui? Explică-ne mai lămurit despre ce e vorba. Care alt soi, deosebit de cel numit basm? întrebară tinerii.

— Cred că se cade să facem o deosebire între basme și istorisirile denumite îndeobște povești. Cînd v-aș spune că am de gînd să vă povestesc un basm, ați ști dinainte că va fi vorba de niște întîmplări care se abat de la mersul obișnuit al vieții, petrecîndu-se într-o lume care nu mai e întru totul de natură pămîntească. Sau, ca să fiu mai lămurit, în basm vă puteți aștepta la apariția altor făpturi decît cele muritoare. Pe firul basmului, în soarta eroilor intervin puteri străine, cum ar fi zînele sau vrăjitorii, duhurile și craii acestor duhuri; întreaga povestire ia o înfățișare neobișnuită, miraculoasă, și poate fi privită ca, de pildă, țesătura covoarelor noastre, sau ca o seamă de picturi zugrăvite de cei mai buni maeștri de la noi, pe care franțuzii le numesc arabescuri. Pe adevărații musulmani îi oprește legea lor să readucă, în chip nelegiuit, pe pînză și în culori, oameni, aceste creaturi ale lui Alah, și de aceea în țesăturile lor se văd crengi și copaci minunat împletiți, terminați cu capete omenești, sau oameni care, în locul picioarelor, au cozi de pește sau tufișuri, într-un cuvînt, figuri care amintesc viața de toate zilele și, totuși, sînt neobișnuite. Ați înțeles acum?

— Cred că am ghicit ce vrei să spui, răspunse grămăticul, dar urmează, te rog.

— Astfel este deci basmul: fantastic, neobișnuit, surprinzător. Și pentru că-i străin de viața de toate zilele, e așezat adesea în țări străine sau în vremuri de demult, aproape uitate. Toate neamurile, toate popoarele au asemenea basme, turcii la fel ca persanii, chinezii ca mongolii. Chiar și în țara franțuzească ar exista, cică, o sumedenie, după cum mi-a spus cîndva un ghiaur învățat, numai că cele de acolo nu sînt atît de frumoase ca ale noastre, căci în locul zînelor cu chip îngeresc, care locuiesc în palate neasemuite, la ei sînt femei care fac vrăji și pe care ei le numesc zgripțuroaice, creaturi slute, viclene, care locuiesc în bordeie păcătoase și – în loc să alunece sub cerul azuriu în scoici uriașe, trase da grifoni – ele se avîntă prin ceață, călare pe cozi de mătură. Mai există acolo și gnomi, și spiriduși, niște pitici scălîmbi care fac tot soiul de vrăjitorii. Prin urmare, așa se prezintă basmele; cu totul altfel sînt însă istorisirile, numite de obicei povești. Ele rămîn

cuminți pe pămînt, întîmplările dintr-însele se petrec în viața de toate zilele, și, mai mereu în aceste narațiuni, miraculoasă e înlănțuirea de evenimente din viața unui om. Însă aceasta nu se datorează vrăjilor, deochiului sau puterii zînelor, ca în basme, ci omul numai prin el însuși, sau în urma unei ciudate înlănțuiri de fapte, devine bogat sau sărac, fericit sau urgisit.

— Așa e! exclamă unul dintre tineri. Asemenea povești simple se găsesc și în istorisirile minunate ale Șeherazadei, denumite „O mie și una de nopți". Cele mai multe din întîmplările trăite de sultanul Harun al Rașid și de vizirul său sînt de acest fel.

— Și, totuși, trebuie să recunoașteți, urmă bătrînul, că istorisirile acelea din „O mie și una de nopți" nu sînt cele mai proaste. Dar cît de mult se deosebesc ele totuși, dacă ne gîndim la cauzele care le determină, la desfășurarea lor, la întreaga lor plăsmuire, de basmul cu prințul Biribinker, sau de acela cu cei trei derviși care au un singur ochi, sau de basmul cu pescarul care scoate din mare lădița încuiată, cu pecetea regelui Solomon! În fond, însă, și unele și altele sînt izvorîte din aceeași cauză fundamentală, care le dă farmecul acela deosebit, datorită căruia trăim și noi, în același timp, întîmplările excepționale, ieșite din comun. În basme, latura excepțională a întîmplărilor stă în amestecul vrăjilor fabuloase cu viața obișnuită a omului; în istorisiri, evenimentele se produc, ce e drept, după legile naturale, dar într-un chip neprevăzut, surprinzător.

— Ciudat! exclamă grămăticul. Foarte ciudat că, totuși, mersul acesta natural al lucrurilor ne atrage tot atît de puternic ca și cel supranatural din basme. Care o fi explicația?

— Efectul asemănător se datorează zugrăvirii omului ca atare, răspunse bătrînul. În basme, minunățiile se îngrămădesc într-o măsură atît de mare, iar omul acționează atît de puțin din propria lui vrere, încît diferitele figuri și caracterul lor nu pot fi schițate decît fugitiv. Cu totul altceva se întîmplă în istorisirea obișnuită, unde felul cum vorbește și acționează fiecare, după caracterul său, reprezintă elementul principal și marea atracție a povestirii.

— Așa e, ai dreptate! întări tînărul negustor. Eu unul nu mi-am făcut niciodată timp să cuget mai adînc la lucrurile acestea, m-am

mulțumit să constat faptul și am trecut mai departe. M-am delectat cu unele povestiri, pe altele le-am găsit plicticoase, fără să-mi dau seama de ce. Dar dumneata ne-ai dat cheia care desferecă secretul, o piatră de încercare, cu ajutorul căreia putem cerceta și judeca fără greș.

— Așa să și faceți totdeauna, întări bătrînul, dar plăcerea ce-o veți simți va fi mai mare dacă veți ști să cugetați la cele ce-ați ascultat. Ei, dar iată că acolo se ridică altul, gata să istorisească.

Și așa era. Și noul povestitor începu:

TÎNĂRUL ENGLEZ

Stăpîne! Eu sînt german din naștere și am stat prea puțin în țara dumneavoastră ca să pot povesti un basm persan sau o minunată poveste despre sultani și viziri. Îmi veți îngădui, așadar, să vă istorisesc ceva din patria mea, fapt care vă va face poate plăcere. Din păcate, poveștile noastre nu-s totdeauna atît de alese ca ale dumneavoastră, adică în ele nu este vorba de sultani sau de regii noștri, nici despre viziri și pașale, miniștri care, la noi, se numesc de justiție, de finanțe, consilieri sau alții de soiul ăsta, ci ele povestesc, în cazul cînd nu e vorba de soldați, de oamenii de rînd, care duc un trai tihnit.

Orășelul Grünwiesel, în care m-am născut și am crescut, este situat în Germania de Sud. E un orășel ca toate celelalte. În centru, o mică piață cu o fîntînă, într-o parte clădirea veche a primăriei și de jur împrejurul pieței, casa judecătorului de pace și locuințele negustorilor de vază; în cîteva ulițe strîmte se înghesuie restul muritorilor. Toți

se cunosc, fiecare știe ce se petrece în casa vecinului; și e destul ca la masa pastorului, a primarului sau a doctorului să se servească un fel de mîncare în plus, pentru ca la ora prînzului tot orașul să cunoască acest eveniment. După-masă, cucoanele se duc unele la altele „în vizită", cum se spune, și – la o cafea cu o felie de cozonac – comentează importantul eveniment, ajungînd la concluzia că pastorul a jucat desigur la loterie și că a cîștigat o sumă cu totul necreștinească sau că primarul s-a lăsat „uns", sau că doctorul a primit de la farmacist bani buni ca să prescrie rețete cît mai scumpe.

Și acum vă puteți închipui cît de neplăcut a fost pentru un orășel ca Grünwiesel, în care toate erau atît de bine rînduite, cînd într-o bună zi locuitorii s-au pomenit cu un individ despre care nimeni nu știa de unde vine, ce intenții are și din ce trăiește. Ce-i drept, primarul îi controlase pașaportul – act pe care la noi trebuie să-l aibă orișicine.

— Dar ce, e atît de primejdios să umbli pe uliță? îl întrerupse șeicul pe sclav, că-i nevoie să purtați un firman[1] al sultanului, pentru a-i ține pe tîlhari la respect?

— Asta nu, stăpîne, răspunse sclavul. Acele hîrtii nu sperie tîlharii, ci ele sînt doar așa, ca o măsură generală de ordine, ca să știe fiecare cu cine are de-a face.

Așadar, primarul controlase pașaportul și, invitat fiind la o cafea în casa doctorului, declarase tuturor că, de la Berlin pînă la Grünwiesel, vizele erau în regulă; dar că, totuși, era ceva necurat la mijloc, deoarece individul pare cam suspect. Cum primarul se bucura de cea mai mare considerație în oraș, nu e de mirare că din clipa aceea străinul a fost privit cu neîncredere. de altfel, nici felul lui de viață nu era de natură să schimbe părerea compatrioților mei.

[1] Edict sau ordin administrativ emis de (sau în numele unui) suveran din Orientul Mijlociu (în trecut, de un sultan al Imperiului Otoman).

Străinul închirie pentru cîțiva ducați de aur o casă întreagă, care pînă atunci stătuse pustie, ordonă să i se aducă o căruță plină de ustensile ciudate ca sobe, plite, borcane mari și altele asemănătoare, și începu să trăiască, de atunci, în deplină singurătate. Chiar și mîncarea și-o gătea singur. Nu-i trecea pragul nici un suflet de om, în afara de un bătrîn din Grünwiesel care-i aducea pîine, carne și zarzavat. Dar nici acesta nu avea voie să pătrundă dincolo de vestibul, unde străinul îi lua în primire cumpărăturile.

Eram un băiețaș de vreo zece ani, cînd străinul se stabili în orașul meu natal. Cu toate astea îmi aduc și azi aminte, de parc-ar fi fost ieri, ce neliniște stîrni sosirea lui în Grünwiesel. Spre deosebire de ceilalți bărbați, el nu juca după-amiaza popice și nici nu venea seara la berărie să comenteze, pufăind din lulea, noutățile din ziare. În zadar îl poftiseră pe rînd, la masă sau la cîte o cafea, primarul, judecătorul de pace, doctorul sau pastorul; de fiecare dată trimitea vorbă că nu poate veni. De aceea unii îl socoteau nebun, iar alții susțineau morțiș că e un vrăjitor. Între timp, eu împlinisem optsprezece ani, pe urmă douăzeci, și în oraș omul acela tot se mai numea „domnul străin”.

Într-o bună zi au nimerit în Grünwiesel niște oameni care aduceau cu ei animale exotice. Erau vagabonzi din aceia care colindă cu cîte o cămilă care știe să salute, cu cîte un urs care dansează sau cu cîțiva cîini și maimuțe dichisite destul de caraghios în haine de om și care știu să facă tot soiul de năzdrăvănii. Oamenii aceștia străbat de obicei orașul în lung și în lat, se opresc la răspîntii și în piață, bat toba și cîntă din fluier, făcînd o hărmălaie nemaipomenită, pun animalele să sară și să dănțuiască și după aceea adună bani de prin case.

Trupa care sosise de data asta la Grünwiesel se distingea de altele printr-un urangutan extraordinar, aproape cît un stat de om, care umbla în două picioare și se pricepea să facă tot felul de giumbușlucuri. Trupa aceasta de cîini și de maimuțe trecu și prin fața casei străinului. Acesta, auzind fluierul și toba, se ivi și el, foarte încruntat la început, îndărătul ferestrei cu geamurile înnegrite de vreme. Curînd, însă, chipul lui deveni mai prietenos și, spre uimirea tuturor, străinul

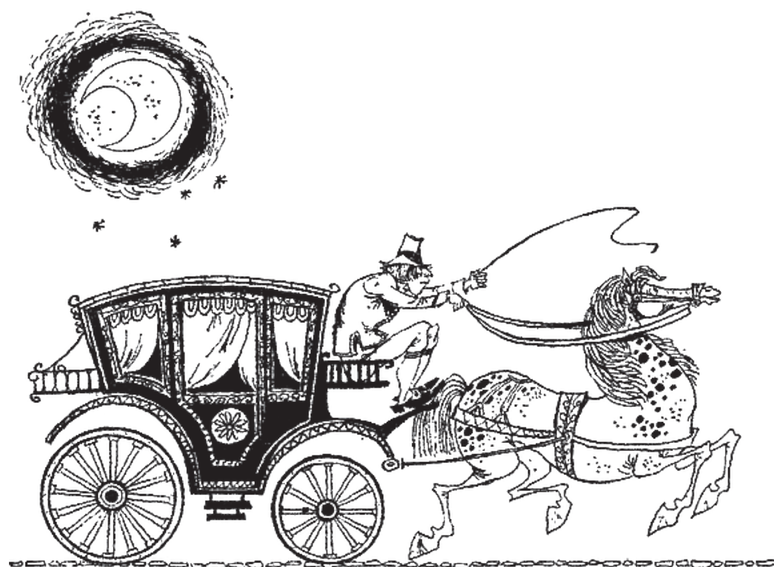
scoase capul pe fereastră și începu să rîdă din toată inima de drăcoveniile urangutanului. La sfîrșit îi răsplăti pe artiști cu o sumă atît de mare, încît tot orașul vorbi un timp numai despre asta.

În dimineața următoare, trupa plecă mai departe. Cămila era încărcată cu o sumedenie de coșuri, în care cîinii și maimuțele se instalaseră la largul lor, în timp ce oamenii și maimuța cea mare veneau în urma ei, pe jos. Cîteva ceasuri după plecarea lor, străinul ceru să i se pregătească diligența, stărui chiar, spre marea uimire a surugiului, să i se pună la dispoziție o trăsură specială și ieși din oraș pe aceeași poartă, îndreptîndu-se în aceeași direcție în care o luase trupa. Toți oamenii din orășel erau mîhniți la gîndul că nimeni nu izbutise să afle încotro plecase. Se lăsase noaptea cînd trăsura în care se afla străinul se întoarse și se opri în fața porții orașului. Numai că de data asta îl mai însoțea cineva, un individ cu marginea pălăriei adînc lăsată peste ochi și cu o batistă de mătase înfășurată în jurul gurii și a urechilor. Paznicul se socoti obligat să se adreseze noului venit, cerîndu-i pașaportul; acesta însă îi răspunse cu multă grosolănie, mormăind ceva într-o limbă de neînțeles.

— E nepotul meu, zise străinul pe un ton prietenos, strecurînd cîteva piese de argint în mîna paznicului. E nepotul meu și deocamdată nu prea știe germana. A tras o mică înjurătură pe limba lui, fiindcă am fost opriți aici.

— Bine, dacă e nepotul dumneavoastră, răspunse paznicul, se schimbă socoteala, poate să intre și fără pașaport. Va locui, desigur, la dumneavoastră.

Paznicul nu mai obiectă nimic, astfel încît străinul și nepotul său pătrunseră în Grünwiesel. În schimb, primarul, ba chiar tot orașul, se declară cam nemulțumit de purtarea paznicului. Ar fi putut măcar să țină minte cîteva vorbe din cele rostite de nepot; asta le-ar fi înlesnit să afle de ce neam erau el și unchiu-său. Paznicul declară însă categoric că nu vorbise nici franceza, nici italiana, că mai curînd limba aducea a engleză și că, dacă nu se înșela, tînărul domn exclamase parcă „God damn". Numai așa izbuti bietul om să iasă din încurcătură și-i ajută totodată tînărului să-și găsească un nume. Căci, din clipa aceea, nu se va mai vorbi în tot orașul decît despre „tînărul englez".

Tînărul englez nu apăru însă nici el la jocul de popice și nici la berărie, în schimb nu întîrzie să dea în alt fel de furcă pașnicilor cetățeni din Grünwiesel.

Se întîmpla acum destul de des ca din locuința străinului, atît de tăcută odinioară, să se audă deodată urlete înfiorătoare și o hărmălaie grozavă, care făcea ca lumea să se adune grămadă în fața porții și să rămînă așa, cu ochii ațintiți în sus. Îmbrăcat într-un frac roșu și pantaloni verzi, cu părul vîlvoi și figura înspăimîntătoare, tînărul englez alerga dintr-o odaie într-alta, trecînd prin fața ferestrelor cu o iuțeală de necrezut. Bătrînul, înfășurat într-un halat roșu, alerga

după el cu o biciușcă în mînă. Nu-l ajungea întotdeauna, dar uneori cei din stradă aveau impresia că l-ar fi nimerit, căci văicăreli jalnice și plesnituri de bici răsunătoare străbăteau pînă la ei.

Purtarea aceasta neomenoasă față de bietul tînăr stîrni o reacție atît de violentă printre doamnele din Grünwiesel, încît îl siliră în cele din urmă pe primar să ia atitudine. El scrise străinului un bilet în care îi făcea observații destul de severe cu privire la asprimea purtării lui față de nepot, amenințîndu-l că, dacă pe viitor se vor repeta scene asemănătoare, se va vedea nevoit, să-l ia pe tînăr sub protecția lui.

Cine a fost însă mai uimit decît primarul cînd, pentru prima oară după zece ani, străinul în persoană își făcu apariția în casa lui?! Bătrînul își ceru scuze în privința purtării sale față de nepot și o explică prin însărcinarea primită din partea părinților tînărului, care-i încredințaseră educația lui...

— În general, continuă el, e un băiat deștept și iscusit, numai limbile le învață cam greu.

În ceea ce-l privește, dorința lui cea mai fierbinte era să-și vadă nepotul vorbind germana în mod curent, ca să-și poată permite să-l introducă în societatea bună din Grünwiesel; dar cum se descurcă deocamdată așa de greu cu limba, n-are încotro, și, din cînd în cînd, e nevoit să-l bată zdravăn. Primarul se consideră pe deplin satisfăcut de această explicație și îl sfătui pe bătrîn să dea dovadă de mai multă blîndețe, iar seara la berărie povesti tuturor că rareori i se întîmplase să aibă de-a face cu un om atît de instruit și de simpatic cum e străinul.

— Păcat numai, adăugă el, că nu prea vine în societate. Sper

totuși că, dacă nepotul o să înceapă să vorbească puțin germana, o să se arate și el mai des la micile mele întruniri.

Această măruntă întîmplare schimbă complet opinia întregului orășel. Din clipa aceea, toată lumea începu să-l considere pe străin drept un om simpatic, să fie dornică de a face mai îndeaproape cunoștință cu el și să găsească foarte natural ca, din cînd în cînd, să audă urlete fioroase răsunînd în casa pustie... „Îi dă nepotului lecții de germană”, spuneau cei din Grünwiesel și nu se mai opreau în fața porții.

După vreo trei-patru luni, lecțiile de germană se părea că au luat sfîrșit, deoarece bătrînul făcu un pas mai departe. În oraș trăia un francez bătrîn și prăpădit, care dădea tineretului lecții de dans. Străinul trimise după dînsul și-i spuse că ar dori să-i învețe nepotul să danseze. Îi dădu a înțelege totodată că tînărul e, în general, foarte supus, numai în ce privește dansul e cam încăpățînat; că a învățat mai înainte cu un alt profesor, dar după o metodă atît de ciudată, încît nu se putea înfățișa în felul acesta în societate; că totuși nepotul său se consideră, tocmai din acest motiv, un dansator desăvîrșit, deși figurile pe care le știe nu au nici cea mai mică asemănare cu un vals sau un galop (astea sînt dansuri obișnuite din patria mea, stăpîne), ba nici măcar cu o „ecoseză” sau cu o „française”. Îi oferi, de altfel, un taler de fiecare lecție, și profesorul se declară gata să înceapă orele cu acest elev îndărătnic.

— Nimic mai ciudat pe lume, declara bătrînul profesor între patru ochi, ca aceste lecții de dans.

Nepotul – un tînăr frumos pieptănat, destul de înalt și zvelt, cu picioare cam scurte, e drept, apăru într-un frac roșu, cu pantaloni verzi, largi, și mănuși „glacé”. Vorbea puțin, cu accent străin, și la începutul orei era politicos și dansa corect; pe urmă, însă, se apuca pe neașteptate să facă tot felul de giumbușlucuri, figuri din cele mai îndrăznețe și sărituri năstrușnice, care-l făceau pe bătrînul profesor să-și piardă răsuflarea. Dacă încerca să-l mustre, tînărul își scotea din picioare pantofii săi de dans atît de eleganți, îi arunca în capul francezului și începea să alerge în patru labe prin cameră.

Auzind zgomotul, străinul se năpustea pe neașteptate din odaia lui, înfășurat într-un halat larg, roșu, cu o bonetă de hîrtie aurită în cap, și începea să mîngîie într-un mod destul de nedelicat cu biciul

spinarea tînărului. Atunci nepotul scotea niște urlete înspăimîntătoare, sărea pe mese și pe cele mai înalte scrinuri, ba se cățăra chiar și pe pervazul ferestrei, bolborosind ceva într-o limbă străină, ciudată. Dar bătrînul, înfășurat în halatul lui cel roșu, nu se lăsa înduioșat cu una cu două; îl apuca de un picior, îl trăgea înapoi și îl snopea în bătaie, după care îi strîngea puțin cravata cu ajutorul unei catarame. Tînărul redevenea numaidecît cuminte și manierat și lecția de dans urma fără alt incident.

Cînd însă profesorul declară că elevul său făcuse progrese destul de serioase și că acum avea nevoie și de muzică, purtarea nepotului suferi o schimbare neașteptată. În casa pustie își făcu apariția un muzicant din oraș, care fu invitat să se așeze pe masa din salon. Profesorul reprezenta pe doamna parteneră de dans. Se îmbrăcă cu o rochie de mătase și se împodobi cu un șal indian, pe care i le pregătise bătrînul. Nepotul îl invită la dans și începură să joace și să valseze împreună. Dar tînărul se dovedi un dansator neobosit, turbat, pe care nici suspinele, nici strigătele bătrînului său profesor nu-l puteau convinge să-i dea drumul; francezul trebuia să danseze pînă cădea jos istovit sau pînă cînd muzicantului îi înțepenea mîna pe vioară.

Profesorul era pur și simplu distrus după aceste ore, dar deși declara zilnic că e ferm hotărît să nu mai calce pragul casei pustii, talerul pe care-l primea de fiecare dată cu aceeași punctualitate și vinul bun pe care i-l oferea unchiul îl determinau să vină mai departe.

Localnicii din Grünwiesel priveau însă lucrurile altfel decît francezul. Ei erau de părere că tînărul avea o adevărată vocație pentru viața de societate, iar sexul slab – care se plîngea de lipsa cavalerilor – se bucura la gîndul că iarna viitoare va avea la dispoziție un dansator atît de sprinten.

Într-o dimineață, servitoarele care se întorceau de la piață aduseră la cunoștința stăpînelor lor un eveniment extraordinar.

— În fața casei pustii, afirmau ele, a fost văzut un cupeu splendid, la care erau înhămați niște cai frumoși; un lacheu în livrea luxoasă aștepta la ușa cupeului. La un moment dat, poarta casei pustii s-a deschis și doi domni eleganți și-au făcut apariția. Unul dintre ei era, probabil, străinul, iar celălalt, nepotul lui, cel care a învățat așa de greu germana și dansa atît de nebunește. Amîndoi s-au urcat în trăsură, lacheul s-a instalat îndărătul ei și trăsura a pornit – închipuiți-vă! – da, a pornit drept spre casa primarului.

Îndată ce cucoanele auziră asemenea vești din gura servitoarelor lor, își azvîrliră cît colo șorțurile de bucătărie și bonetele de o curățenie cam îndoielnică și se apucară să se gătească.

— Căci, spuneau ele, adresîndu-se celorlalți membri ai familiei și întorcînd casa pe dos ca să facă curățenie în salonul care, în mod obișnuit, servea și altor scopuri, nu încape nici o îndoială că străinul a început să-și scoată nepotul în lume. Nătărăul ăla bătrîn n-a binevoit în zece ani de zile să pună o singură dată piciorul în casa noastră, dar trebuie să i-o trecem cu vederea de dragul lui nepotu-său, care pare să fie un tînăr fermecător.

Așa spuneau cucoanele și-și dăscăleau fiii și fiicele să se poarte cuviincios cînd vor veni străinii, să aibă o ținută frumoasă și să se exprime mai elegant ca de obicei. Cucoanele din Grünwiesel știau ele ce spun, căci bătrînul și nepotul său dădură într-adevăr o raită prin casele din oraș pentru a cîștiga bunăvoința mai multor familii.

Nimeni nu se mai gîndea decît la cei doi străini; toată lumea își manifesta regretul de a nu fi avut plăcerea să facă mai devreme

cunoștință cu ei. Bătrînul se înfățișa ca un om demn și foarte așezat; e drept că avea obiceiul să cam zîmbească ori de cîte ori spunea cîte ceva, astfel încît nu puteai fi niciodată sigur dacă vorbește serios sau glumește, dar reflecțiile lui asupra vremii, asupra împrejurimilor și asupra distracțiilor din timpul verii, sus, la crama de pe deal, erau atît de înțelepte și de judicioase, încît toți îl ascultau încîntați. Dar nepotul! El vrăji pe toată lumea, cuceri inimile tuturor. E drept că, în ce privește fizicul, nu puteai spune că avea un obraz frumos: partea inferioară, în special bărbia, era foarte proeminentă, culoarea pielii era prea întunecată, uneori făcea tot felul de strîmbături ciudate, alteori închidea ochii și rînjea cu dinții afară. Totuși opinia publică declară în unanimitate că avea niște trăsături extrem de interesante. Avea o neobișnuită mobilitate și vioiciune în mișcări. Hainele, ce-i drept, îi atîrnau cam curios pe trup, dar totul îi venea admirabil. Se plimba cu multă însuflețire prin cameră, se trîntea ici pe cîte o canapea, colo într-un fotoliu și-și întindea picioarele. Dar toate aceste năravuri, care la un alt tînăr ar fi fost considerate vulgare și necuviincioase, treceau drept geniale cînd era vorba de nepot.

— Ce vreți, e englez, spuneau oamenii, așa sînt ei! Un englez e în stare să se tolănească pe o canapea și să adoarmă fără să-i pese că zece cucoane n-au unde să șadă și stau în picioare în jurul lui! Unui englez nu trebuie să-i iei așa ceva în nume de rău.

În schimb, față de unchiul său se arăta foarte supus; căci îndată ce începea să se învîrtă prin odaie sau să-și urce picioarele pe scaun – lucru ce-i făcea o deosebită plăcere – o privire severă a acestuia îl punea numaidecît la respect. Și cum să i-o fi luat în nume de rău cînd, oriunde se ducea, unchiu-său spunea stăpînei casei:

— Nepotul meu e încă grosolan și necioplit, dar eu îmi pun mari speranțe în societatea din Grünwiesel ca să-l formeze și să-l șlefuiască așa cum trebuie. Și cînd spun asta, mă gîndesc în special la dumneavoastră, scumpă doamnă.

Așa își făcu nepotul intrarea în lume și nimeni în tot orașul nu mai vorbi în ziua aceea și în zilele următoare decît despre el. Dar străinul nu se mulțumi cu atît. El părea să-și fi schimbat cu desăvîrșire concepțiile și felul de viață. În fiecare după-masă urca cu nepotu-său sus pe deal, la berăria dintre stînci, unde toți domnii distinși din Grünwiesel

veneau să bea bere și să joace popice. Nepotul se dovedi un adevărat maestru în acest joc, căci de fiecare dată răsturna cel puțin cinci-șase popice; numai că, din cînd în cînd, ai fi zis că a intrat în el un duh necurat. Așa, de exemplu, cine știe ce putea să-i trăsnească prin minte și, ca o săgeată se repezea cu bila în popice, stîrnind o zarvă nebună, iar atunci cînd dobora regina sau regele, se azvîrlea deodată, fără să-i pese de frumoasa lui frizură, cu capul în jos și cu picioarele în sus. Sau, cînd trecea vreo trăsură, se năpustea cît ai zice pește pe acoperișul ei și începea să se schimonosească în tot felul; făcea așa o bucată de drum și apoi se întorcea într-un picior în mijlocul celorlalți.

În asemenea ocazii, unchiul său cerea scuze primarului și restului societății pentru proasta creștere a nepotului. Aceștia rîdeau însă, puneau toate pe socoteala tinereții sale, îl asigurau pe bătrîn că la vîrsta asta fuseseră și ei tot așa de zburdalnici și continuau să manifeste față de tînărul zvăpăiat – cum îl numeau ei – o nemărginită afecțiune.

Se întîmpla însă uneori să-i necăjească serios. Totuși nimeni nu îndrăznea să spună un cuvînt, căci tînărul englez trecea drept un model de cultură și de inteligență. Străinul obișnuia să frecventeze seara, în tovărășia nepotului său, birtul «La cerbul de aur» din orășel. Deși nepotul era încă foarte tînăr, se purta ca un om în vîrstă, adică se instala în fața paharului, își punea o pereche de ochelari imenși și scotea din buzunar o pipă strașnică, pe care o aprindea, pufăind mai mult fum decît toți ceilalți. Cînd se discutau veștile din gazetă, cînd se vorbea despre război și despre pace, și doctorul își exprima o părere, iar primarul alta, uimindu-i pe ceilalți cu înaltele lor cunoștințe politice, se întîmpla că din senin, nepotul se declara complet de altă părere.

Atunci lovea în masă cu mîna veșnic înmănușată și dădea limpede a înțelege primarului și doctorului că habar n-au de această chestiune, că el are cu totul alte informații, vederi mult mai adînci; apoi își exprima într-o germană curioasă, stricată, propriile sale opinii care, spre marele necaz al primarului, erau primite toate cu admirație de cei din jur; căci, bineînțeles, în calitatea lui de englez, trebuia să cunoască situația mai bine decît ei.

Dacă, plini de o mînie pe care se căzneau cu grijă s-o ascundă, primarul și doctorul se instalau după aceea în fața unei table de șah, nepotul se apropia de ei, privea cu ochelarii lui imenși peste umerii primarului, își manifesta dezaprobarea față de cutare sau de cutare mutare și îi explica doctorului în ce chip ar fi trebuit să procedeze, în timp ce cei doi domni fierbeau de furie în sinea lor. Dacă primarul îl invita apoi, supărat, la o partidă, doritor să-l facă mat – căci se considera cu toată convingerea drept un al doilea Filidor – străinul cel bătrîn se grăbea să-i strîngă nepotului cravata mai tare în jurul gîtului, după care el devenea amabil, manierat și îl făcea mat pe primar.

În Grünwiesel se jucau cărți aproape în fiecare seară – partida la o jumătate de creițar – dar nepotul găsea că asta e o sumă derizorie, arunca cu talerii și cu galbenii, afirma că nimeni nu știe să joace ca el și nu-i împăca în cele din urmă pe domnii jigniți decît pierzînd sume fantastice. de altfel, ei nu-și făceau nici un fel de scrupule să cîștige bani mulți de la el, căci „E englez, asta înseamnă că e dintr-o familie bogată”, spuneau ei și vîrau galbenii în buzunar.

În felul acesta, nepotul străinului ajunse în scurt timp să se bucure de o mare autoritate în oraș și în întreaga provincie. Nimeni nu-și amintea să fi văzut vreodată un tînăr de acest gen în Grünwiesel; era cea mai stranie apariție cu putință. Nimeni n-ar fi putut spune că nepotul luase vreodată și alte lecții în afară de cele de dans. În materie de latină și greacă era, cum s-ar spune, tămîie. Odată, cu prilejul unui joc de societate în casa primarului, cînd îi veni rîndul să scrie și el ceva, se descoperi că nu știa nici măcar să se iscălească. Cît despre geografie, i se întîmpla să spună cele mai uluitoare bazaconii (îi era totuna dacă muta un oraș german în Franța sau unul danez în Polonia).

Nu citise, nu învățase nimic și pastorul clătina din cap cu gravitate cînd se gîndea la ignoranța grosolană a tînărului. Totuși lumea era încîntată de tot ce făcea, de tot ce spunea, căci ținea cu nerușinare să aibă totdeauna dreptate și-și termina frazele spunînd:

— Eu știu mai bine decît voi!

Sosi iarna și faima nepotului crescu. În absența lui, orice întrunire devenea plicticoasă. Cînd un om serios spunea ceva, cei din jur începeau să caște; dar era de ajuns ca nepotul să rostească în germana lui stricată cea mai mare tîmpenie, ca toată lumea să fie numai urechi. Se descoperi acum că acest excelent tînăr era și poet, astfel încît rareori trecea o seară fără ca el să nu scoată vreo hîrtie din buzunar și să citească niște sonete. Unii susțineau, e drept, că versurile sale sînt proaste, iar alții că pe unele din ele le-ar mai fi citit undeva. Dar nepotul nu-și pierdea cumpătul și continua să citească, subliniind frumusețea versurilor sale și culegînd de fiecare dată ropote de aplauze.

Adevăratul său triumf îl constituiau însă balurile din Grünwiesel. Nimeni nu dansa atît de neobosit și cu atîta repeziciune, nimeni nu făcea salturi atît de îndrăznețe și de elegante ca el. La aceasta se adăuga și faptul că unchiul său îl îmbrăca totdeauna admirabil și după ultima modă și – cu toate că hainele nu-i veneau chiar ca turnate pe trup – lumea găsea arată foarte bine. Domnii, ce-i drept, erau oarecum jigniți de obiceiurile noi pe care le inaugurase el la dans. Tradiția era ca primarul în persoană să deschidă balul și tinerii cei mai distinși aveau dreptul să-și rezerve celelalte dansuri. De cînd însă apăruse străinul, totul se schimbase. Fără multă discuție, lua de mînă pe doamna cea mai apropiată, se instala cu ea la un loc de frunte, făcea ce poftea și era domn, stăpîn și rege al balului. Cum însă cucoanele găseau aceste maniere excelente și agreabile, domnii nu puteau obiecta nimic.

Balurile acestea păreau să-i producă unchiului său cea mai mare satisfacție. Ținea tot timpul ochii ațintiți asupra tînărului, zîmbea mereu în sine și, cînd toată lumea se îmbulzea în jurul lui ca să-l felicite pentru buna-cuviință și frumoasele maniere ale nepotului său, nu-și mai încăpea în

piele de bucurie, izbucnea în hohote vesele de rîs și părea cam într-o ureche. Oamenii puneau aceste izbucniri ciudate pe seama afecțiunii lui față de nepot și le găseau firești. Cînd și cînd, însă, autoritatea lui părintească trebuia să intre în acțiune; căci, din senin, în mijlocul unui dans grațios, se întîmpla ca nepotul să facă o săritură îndrăzneață pînă pe estrada rezervată orchestrei, să smulgă contrabasul din mîna muzicantului și să înceapă să scîrțîie cu el într-un chip înfiorător; sau se răsturna dintr-o dată cu capul în jos și dansa în mîini, cu picioarele întinse în aer. Atunci unchiul îl lua deoparte, îl mustra cu severitate și-i strîngea și mai tare cravata în jurul gîtului, pînă redevenea cuviincios.

Așa se purta nepotul în societate și la baluri. Dar după cum se întîmplă cu toate obiceiurile, cele rele se răspîndesc mai repede decît cele bune și orice modă nouă și curioasă, oricît ar fi ea de ridicolă, are o mare putere de contagiune printre cei tineri care n-au avut încă ocazie să mediteze asupra lor și nici asupra lumii. Așa s-a întîmplat în Grünwiesel cu nepotul și cu obiceiurile lui ciudate. Și anume, cînd tinerii din oraș observară că stîngăcia, rîsul lui grosolan, palavrele și răspunsurile obraznice pe care le dădea celor mai în vîrstă stîrneau aprobare și nu dojană, ba chiar erau considerate foarte spirituale, fiecare dintre ei își făcu următoarea socoteală: „Pot să fiu și eu un astfel de pierde-vară spiritual, fără nici o bătaie de cap". Pînă atunci fuseseră niște băieți harnici și iscusiți. Acum însă începeau să-și pună întrebarea: „La ce bun să înveți, dacă poți ajunge mult mai departe fără să ai habar de nimic?" Drept urmare, aruncau cît colo cărțile și se apucau să hoinărească toată ziulica prin piețe și pe ulițe. Pînă atunci fuseseră amabili și politicoși față de toată lumea, nu vorbeau neîntrebați și răspundeau de fiecare dată pe un ton cuviincios și modest; acum se amestecau printre oamenii maturi, intrau în vorbă, își expuneau părerile, își permiteau să-i rîdă în nas primarului cînd spunea cîte ceva și afirmau că ei cunosc chestiunea mult mai bine.

Pînă atunci, tineretul din Grünwiesel disprețuia grosolănia și vulgaritatea. Acum însă cîntau cu toții tot felul de cîntece nerușinate, pufăiau din niște pipe imense și frecventau cîrciumile cele mai dezgustătoare; ba își mai cumpărau – deși aveau ochi foarte buni – ochelari cu sticle uriașe, pe care-i puneau pe nas, convinși fiind că de acum înainte erau ceea ce se cheamă niște oameni făcuți; căci asta le dădea o mare

asemănare cu vestitul nepot. La ei acasă, sau cînd se duceau undeva în vizită, se tolăneau cu cizmele pe canapea, se legănau cu scaunul cînd erau într-o societate aleasă sau își sprijineau obrajii în pumni, cu amîndouă coatele pe masă, lucruri care li se păreau fermecătoare. În zadar le spuneau mamele și prietenii că purtarea lor e prostească și necuviincioasă; ei citau numaidecît exemplul strălucit al nepotului. În zadar încercau să le explice că acestuia i se putea trece cu vederea o anumită grosolănie, justificată prin originea sa engleză; tinerii din Grünwiesel susțineau că au același drept ca orice bun englez să fie prost-crescuți într-un chip spiritual. Pe scurt, ți se rupea inima văzînd cum, datorită exemplului prost al nepotului, moravurile și frumoasele obiceiuri ale întregului oraș se duceau de rîpă.

Dar tinerii noștri nu avură răgaz să se bucure prea mult de această viață nouă de derbedei, căci întîmplarea următoare schimbă dintr-o dată toată situația.

Seria petrecerilor de iarnă urma să se încheie cu un mare concert executat atît de orchestra orașului, cît și de cîțiva talentați prieteni ai muzicii din Grünwiesel. Primarul cînta la violoncel, doctorul era un maestru al fagotului, farmacistul – deși fără o tehnică deosebită – sufla din flaut, niște domnișoare din oraș învățaseră cîteva arii și totul era admirabil pregătit. La un moment dat, străinul cel bătrîn își exprimă părerea că, deși concertul se anunța remarcabil, lipsa unui duet se făcea evident simțită, căci la orice concert era indispensabil să se execute și o bucată muzicală de acest gen. Observația produse oarecare nedumerire: fiica primarului avea într-adevăr o voce de privighetoare, dar unde să găsești un bărbat care să cînte cu ea? În cele din urmă hotărîră să recurgă la bătrînul organist, care fusese pe vremuri un bas admirabil, cînd străinul declară că nu era nevoie, fiindcă nepotul lui cînta foarte bine. Descoperirea acestei noi calități a tînărului îi uimi pe toți; i se ceru să facă o mică probă și, abstracție făcînd de cîteva apucături ciudate, justificate prin originea lui englezească, nepotul cîntă ca un înger. Trecură în grabă la exersarea duetului și, în cele din urmă, veni și seara în care urechile locuitorilor din Grünwiesel aveau să fie desfătate de muzica executată la concert.

Din nenorocire, străinul cel bătrîn se îmbolnăvi și nu putu să asiste la triumful nepotului său. Avu însă grijă să-i dea primarului – care-l vizită cu puțin înainte de începerea concertului – cîteva indicații cu privire la tînărul englez.

— E un băiat tare de treabă, spuse el, numai că uneori îi vin niște toane sucite și poate să facă cine știe ce prostii; îmi pare tare rău că nu pot veni și eu la concert, fiindcă mie îmi știe de frică și știe el de ce! Mă grăbesc să spun, spre cinstea lui, că nu o face din rea-voință, ci poate mai curînd dintr-un impuls fizic, explicabil prin întreaga lui constituție. Și atunci, vă rog, domnule primar, dacă îl apucă cumva cine știe ce nebunie, dacă se repede la vreun pupitru de note sau ține cu tot dinadinsul să scîrțîie la contrabas sau face alte pozne de felul ăsta, fiți bun și dați-i puțin drumul la cravată; în caz că nu se potolește nici așa, puteți să i-o scoateți de tot; să vedeți ce cuminte și politicos devine numaidecît.

Primarul mulțumi bolnavului pentru încrederea ce-i arăta și-i făgădui să facă așa cum îl sfătuise, dacă va fi nevoie.

Sala de concert era ticsită. Tot orașul, ba chiar și cei din împrejurimi, erau de față. Vînători, pastori, funcționari, fermieri și alții de departe, cale de trei ceasuri de drum, se grăbiseră să participe, însoțiți de numeroasele lor familii, doritori să se împărtășească, alături de cei din Grünwiesel, din această desfătare. Orchestra orașului se prezentă excelent; după aceea urmă bucata executată la violoncel de primar, acompaniat la flaut de farmacist. Organistul cîntă apoi o arie de bas, primită cu aplauze unanime, iar doctorul își arătă măiestria la fagot, stîrnind și el entuziasmul tuturor.

Prima parte a concertului se încheie și fiecare aștepta cu încordare partea a doua, în care tînărul străin trebuia să cînte duetul împreună cu fiica primarului. Nepotul, care purta un costum impecabil, atrăsese încă de la început atenția întregii asistențe asupra lui. Se instală, fără multă vorbă, în confortabilul fotoliu destinat unei contese din vecinătate, își întinse fără jenă picioarele, duse la ochi un binoclu imens de care se folosea în afară de ochelarii lui uriași, ca să măsoare

toată lumea din cap pînă în picioare, și începu să se joace cu un zăvod mare, pe care îl adusese în sală, deși acest lucru era strict interzis. Contesa, pentru care fusese pregătit fotoliul, sosi și ea, dar nepotul nu arătă nici cea mai mică intenție de a-i ceda locul; dimpotrivă, se instală și mai comod și nimeni nu îndrăzni să-i facă vreo observație. Distinsa doamnă fu nevoită să se așeze, foarte supărată, pe un scaun de paie dintre cele mai ordinare, alături de celelalte cucoane din oraș.

În timp ce primarul și apoi organistul își arătau măiestria, și după aceea, în timp ce doctorul improviza la fagot, ascultat de public cu răsuflarea tăiată, nepotul poruncea cîinelui să-i aducă batista sau flecărea cu glas tare cu vecinii săi, în așa fel încît cei ce nu-l cunoșteau erau uluiți de purtarea lui curioasă.

Nu-i de mirare deci că toată asistența ardea de nerăbdare să vadă cum avea să decurgă duetul său.

Partea a doua începu cu o bucată scurtă, executată de orchestră, apoi primarul se apropie împreună cu fiica sa de tînăr, îi întinse niște note și-i spuse:

— Musiu! Ați vrea să cîntați acuma duetul?

Nepotul izbucni în rîs, rînji cu dinții afară, sări în sus și se îndreptă, urmat de ceilalți doi, spre estradă. Toată lumea aștepta cu răsuflarea tăiată. Organistul bătu tactul și-i făcu semn nepotului să înceapă. Acesta se uită la note prin ochelarii săi uriași și scoase cîteva sunete oribile, jalnice. Organistul îi strigă:

— Două tonuri mai jos, scumpul meu, ia-l pe do, te rog, ia-l pe do!

Dar în loc să-l ia pe do, nepotul își scoase o gheată și i-o aruncă organistului în cap cu atîta putere, încît pudra din peruca bietului om începu să se spulbere în jur. Atunci primarul își spuse: „Aha! Iar l-au apucat pandaliile!” Sări apoi în sus, îl luă de gît și-i desfăcu puțin

cravata. Dar se păru că asta strică și mai mult lucrurile. Tînărul încetă să mai vorbească germana, începu să bolborosească niște cuvinte ciudate, pe care nimeni nu le înțelegea, și să facă salturi mari. Disperat de acest incident neplăcut, primarul se gîndi cu groază că tînărului i se întîmplase cu siguranță ceva cu totul deosebit, și se hotărî să-i desfacă de tot cravata. Dar abia își realizase intenția, că rămase încremenit de spaimă: pielea de pe gîtul nepotului nu era de om și nu avea nici culoarea obișnuită, ci era o blană de un cafeniu închis. În aceeași clipă, acesta începu să facă salturi din ce în ce mai mari și mai ciudate, își înfipse mîinile înmănușate în păr și, după ce-și scoase mănușile, se porni să-l smulgă și... Dumnezeule! părul acesta frumos era o perucă, pe care i-o zvîrli primarului în față, iar capul lui rămase descoperit, acoperit de aceeași blană cafenie.

Tînărul se năpusti peste mese și peste bănci, trînti la pămînt pupitrele pentru note, sfărîmă viorile și clarinetele și părea complet înnebunit.

— Prindeți-l, prindeți-l, striga primarul scos din fire, și-a ieșit din minți, prindeți-l!

Dar asta nu era lucru ușor, căci smintitul, care își scosese mănușile, acum sărea cu ghearele la oameni, zgîriindu-le fețele în mod jalnic. În cele din urmă, un vînător îndrăzneț izbuti să pună mîna pe el și să-i imobilizeze brațele lungi, în așa fel încît nu mai putea decît să dea din picioare, să rîdă și să răcnească cu o voce răgușită. Lumea se strînsese în jur, cu ochii ațintiți asupra ciudatului tînăr care acum nu mai semăna deloc a om. Dar un domn învățat din împrejurimi, proprietar al unui mic muzeu de istorie naturală și al unui mare număr de animale împăiate, se apropie, îl privi cu atenție și strigă plin de uimire:

— Dumnezeule mare, dar bine, doamnelor și domnilor, cum aduceți dumneavoastră un astfel de animal în societate? Asta e o maimuță *Homo-Troglodytes Linnaei*. Sînt dispus să dau imediat șase taleri pe el, dacă mi-l cedați, și să-l împăiez pentru muzeul meu!

Cine poate descrie uimirea cetățenilor din Grünwiesel, cînd auziră aceste cuvinte?

— Cum? O maimuță, un urangutan în mijlocul nostru? Tînărul străin nu e decît o maimuță ordinară? strigau ei, privindu-se unul pe altul, complet năuciți de uimire.

Nimănui nu-i venea să-și creadă urechilor, bărbații începură să examineze animalul îndeaproape, dar situația rămînea neschimbată: era o maimuță și nimic mai mult.

— Dar cum e posibil așa ceva? strigă soția primarului. A citit de atîtea ori versuri la mine în casă, a mîncat ca toți oamenii la mine la masă!

— Cum!? se înfurie soția doctorului. Cum așa!? A fost de atîtea ori invitat la mine la cafea, a discutat chestiuni savante cu soțul meu, a fumat!

— E imposibil! strigau bărbații. A jucat popice cu noi, sus, la berăria dintre stînci, și a discutat politică întocmai ca oricare dintre noi!

— Și cum se poate? se văicăreau cu toții. A dansat la toate balurile! O maimuță? Cum se poate să fie o maimuță? E o minune, e o vrajă!

— Desigur, e o vrajă, e ceva drăcesc, mai spuse și primarul, scoțînd la iveală cravata nepotului sau mai bine-zis a maimuței. Priviți, în cravată se găsește taina care-l făcea simpatic în ochii noștri. E o fîșie elastică de pergament cu tot felul de semne curioase pe ea. Mi se pare chiar că e scrisă în limba latină; nu poate nimeni s-o descifreze?

Pastorul, care era un om învățat și care pierduse multe partide de șah jucînd cu nepotul, se apropie, examină pergamentul și spuse:

— Da' de unde! Numai literele sînt latine și iată ce înseamnă:

Maimuța asta e poznașă,
De mușcă-n măr e buclucașă.

— Da, da, continuă el, e o înșelătorie infernală, un fel de vrajă, care se cuvine pedepsită în mod exemplar.

Primarul era de aceeași părere; prin urmare se îndreptă numaidecît spre casa străinului, care era, desigur, un vrăjitor, în timp ce șase soldați purtau maimuța; era hotărît să-i ia pe loc un interogatoriu.

Ajunseră în fața casei pustii, înconjurați de o mulțime imensă, căci toată lumea voia să vadă ce o să se întîmple mai departe. Bătură în ușa casei, sunară, dar în zadar, nimeni nu se arătă.

Primarul, care nu-și mai putea stăpîni mînia, porunci să se spargă ușa și pătrunse în camerele străinului. Aici însă nu mai găsi decît cîteva vechituri. Străinul dispăruse. Pe masa lui de lucru se afla o scrisoare mare, sigilată, adresată primarului, care se grăbi s-o deschidă. Iată conținutul acesteia:

Scumpi concetățeni din Grünwiesel,

Cînd veți citi aceste rînduri, nu voi mai fi printre voi și veți fi aflat de mult cine e și de unde vine iubitul meu nepot. Aș dori ca gluma pe care mi-am permis-o să vă servească de învățătură; pe viitor, lăsați în pace un străin care vrea să trăiască după bunul lui plac. În ce mă

privește, eu mă simțeam mult prea bine singur, ca să mă asociez veșnicelor voastre palavre, obiceiurilor voastre stupide, caraghioslîcurilor voastre. De aceea am crescut un tînăr urangutan, pe care l-am oferit în locul meu afecțiunii voastre.

Rămîneți cu bine și însușiți-vă, dacă puteți, această învățătură.

Cei din Grünwiesel se făcuseră de rîs în fața întregii țări. Singura lor mîngîiere era că fuseseră puși în fața unor situații supranaturale.

Dar cel mai mult se rușinau tinerii din oraș, care imitaseră obiceiurile urîte și năravurile maimuței. Din clipa aceea nu-și mai sprijiniră niciodată coatele pe masă, nu se mai legănară cu scaunele, încetară să vorbească neîntrebați, lepădară ochelarii și redeveniră amabili și cuviincioși; iar dacă după aceea reapăreau la cîte unul obiceiuri urîte sau caraghioase, cei din Grünwiesel se grăbeau să spună:

— E o maimuță!

Dar maimuța adevărată, maimuța care jucase vreme atît de îndelungată rolul unui tînăr cuconaș, a fost predată proprietarului muzeului de istorie naturală. Acesta o lasă să umble prin curte, o hrănește și o arată străinilor ca pe o curiozitate. La el a rămas pînă în ziua de azi.

Cînd robul sfîrși, în sală izbucniră rîsete și tinerii rîseră și ei.

— Între acești oameni trebuie să fie unii foarte ciudați, zise unul din ei. Într-adevăr, mă simt mai bine la șeicul-muftiu din Alexandria decît cu preotul, primarul și nevestele neghioabe din Grünwiesel!

— Ai vorbit drept, de bună seamă, încuviință tînărul negustor. N-aș vrea să stau pentru nimic în lume în străinătate. Pentru un turc sau un persan trebuie să fie îngrozitor să trăiască acolo.

— Asta o s-o auziți îndată, făgădui bătrînul. După cîte mi-a spus supraveghetorul robilor, tînărul acela frumos ne va povesti o grămadă de lucruri din Franța, căci a fost acolo multă vreme, deși e musulman din naștere.

— Care, acela din ultimul rînd? Într-adevăr, e păcat că șeicul îi dă drumul! E cel mai frumos rob din toată țara. Priviți ce chip îndrăzneț, ce ochi și ce trup frumos are! Ar putea să-l folosească la

munci ușoare, să gonească muștele sau să poarte narghileaua. E o plăcere să ai o asemenea îndeletnicire și, fără îndoială, un astfel de rob e podoaba unei case. Îl are numai de trei zile și vrea să-i dea drumul? E o prostie, mare păcat!

— Nu-l judecați pe acela care e mai înțelept decît tot Eghipetul! vorbi moșul cu tîlc. Nu v-am spus mai înainte? Îi dă drumul fiindcă nădăjduiește să cîștige prin aceasta binecuvîntarea lui Alah. Ziceți că e frumos și voinic; într-adevăr așa e. Fiul șeicului – fie ca Profetul să-l aducă înapoi în casa părintească – fiul șeicului era și el un băiat frumos și trebuie să fie acum mare și voinic. Vreți să-și precupețească aurul și să dea drumul unui rob schilod, nădăjduind că-și va recăpăta astfel fiul? Cine vrea să facă ceva în viață s-o facă bine, sau deloc!

— Priviți! Ochii șeicului sînt ațintiți asupra acestui rob. Am băgat de seamă lucrul acesta, urmărindu-l toată seara. În timpul povestirii, privirea lui se îndrepta mereu spre tînăr și se oprea pe chipul lui mîndru. Desigur că-i pare rău să-i dea totuși drumul.

— Nu gîndi astfel despre el! Crezi că-i pasă de o mie de galbeni, cînd adună în fiecare zi de trei ori pe atît? zise bătrînul. Dar dacă privirea lui se oprește cu durere asupra tînărului, de bună seamă că se gîndește la fiul său, care tînjește între străini, și se întreabă dacă nu s-o afla și acolo vreun om milostiv care să-l răscumpere și să-l trimită îndărăt la taică-său.

— Se poate să ai dreptate, răspunse tînărul negustor, și mi-e rușine că nutresc întotdeauna gînduri rele și josnice despre oameni, în loc – cum ar fi mai bine – să am ca dumneata, gînduri frumoase. Și totuși oamenii sînt îndeobște răi; nu ești de aceeași părere și dumneata, moșule?

— Tocmai pentru că nu sînt de părerea asta, prefer să nutresc gînduri bune despre oameni, răspunse bătrînul. A fost o vreme cînd am simțit și eu ca voi. Trăiam de pe o zi pe alta, auzeam tot felul de lucruri rele despre oameni, am suferit eu însumi multe neajunsuri de pe urma lor și așa am început să gîndesc că toți oamenii sînt răi. Dar deodată mi-a venit în minte că Alah, care, pe cît de înțelept, pe atît e de drept, n-ar putea îngădui ca asemenea făpturi ticăloase să viețuiască pe acest frumos pămînt. Am cugetat la tot ce-am văzut, la tot ce-am pătimit, și iată că, pînă atunci, trecusem pe răboj numai faptele

rele, dar pe cele bune le uitasem. Nu băgasem de seamă cînd vreunul săvîrșea o faptă milostivă, mi se părea firesc că familii întregi duc o viață plină de virtute și sînt totdeauna de partea dreptății; dar cum auzeam de răutăți, de cruzimi, mi le întipăream numaidecît în minte. Acum m-am schimbat; am început să privesc în jur cu alți ochi. Eram bucuros cînd vedeam că bunătatea nu înflorește chiar atît de rar cum crezusem la început. Nu mă mai opream cu atîta atenție la faptele mele sau, în tot cazul, nu le mai găseam atît de grozave, în felul acesta am învățat să iubesc oamenii, am învățat să gîndesc despre ei numai lucruri bune, și de atunci, mulți ani de-a rîndul, m-am înșelat mai rar cînd vorbeam pe cineva de bine sau cînd spuneam despre cineva că e zgîrcit, sau josnic, sau nelegiuit.

La aceste cuvinte bătrînul fu întrerupt de supraveghetorul robilor, care se apropie de el și-i spuse:

— Stăpînul meu, șeicul din Alexandria, Ali Banu, a văzut cu plăcere că te afli în casa lui și te poftește să te apropii și să te așezi lîngă el.

Nu mică a fost mirarea tinerilor, văzînd cîtă cinste i se făcea bătrînului, pe care-l socotiseră un cerșetor; și cînd acesta se îndepărtă ca să se așeze lîngă șeic, îl opriră pe supraveghetorul robilor, iar grămăticul îl întrebă:

— Pe barba Profetului, te rog din suflet, spune-ne: cine este acest bătrîn cu care am vorbit și căruia șeicul îi dă atîta cinstire?

— Cum? strigă supraveghetorul robilor și, de mirare, își împreună mîinile. Nu-l cunoașteți pe acest om?

— Nu, nu știm cine este.

— Dar v-am zărit stînd de vorbă cu el de cîteva ori pe uliță, și stăpînul meu, șeicul, văzîndu-vă împreună, a spus nu de mult: „Acești tineri par a fi de treabă, dacă omul acesta îi socotește vrednici să-i asculte vorbele”.

— Dar spune odată: cine e? strigă tînărul negustor plin de nerăbdare.

— Fugiți de-aici! Vreți să vă bateți joc de mine, răspunse supraveghetorul robilor. În sala asta nu intră nimeni fără să fi fost poftit anume. Bătrînul i-a trimis azi vorbă șeicului că, dacă îngăduie,

va aduce cu sine cîțiva tineri, și Ali Banu i-a răspuns că ușile casei sale îi sînt deschise.

— Nu ne mai chinui atît! Pe viața mea, nu știu cine-i acest om. L-am cunoscut din întîmplare și am intrat în vorbă cu el.

— Ei bine, atunci puteți să vă socotiți fericiți, căci ați vorbit cu un om învățat și vestit, și toți cei de față vă cinstesc și vă prețuiesc pentru aceasta. Nu e nimeni altul decît Mustafa, prea-înțeleptul derviș.

— Mustafa! Prea-înțeleptul Mustafa care l-a crescut pe fiul șeicului, care a scris atîtea cărți pline de înțelepciune, care a călătorit prin toate țările lumii? Cu Mustafa am vorbit și ne-am purtat cu el ca și cum ar fi fost de seama noastră, fără nici un fel de cinstire!

Tinerii mai vorbiră o vreme despre basme și despre bătrîn, dervișul Mustafa. Se simțeau foarte mîndri că un bătrîn atît de vestit îi găsise vrednici să le acorde atenția lui, și că deseori vorbise, ba chiar se ciorovăise cu ei.

Deodată supraveghetorul robilor veni la ei și le spuse că șeicul dorește să le vorbească. Tinerilor le bătea inima. Nu vorbiseră niciodată cu un om atît de însemnat, nici între patru ochi, necum de față cu atîta lume. Dar se stăpîniră, ca să nu se facă de rîs, și îl urmară pe supraveghetor la șeic.

Ali Banu ședea pe o pernă frumoasă și bea sorbet. Bătrînul ședea la dreapta lui. Veșmîntul său ponosit atingea pernele minunate, papucii lui sărăcăcioși călcau pe covorul persan scump, capul său frumos, ochii săi plini de demnitate și de înțelepciune arătau că era vrednic să șadă lîngă un om ca șeicul.

Șeicul era foarte îngîndurat și bătrînul parcă-l mîngîia și-l îmbărbăta. Tinerii își ziceau că pesemne bătrînul îl sfătuise cu șiretenie pe șeic să-i cheme și să stea de vorbă cu ei, ca să mai abată gîndurile cernitului părinte.

— Fiți bineveniți, tinerilor, rosti șeicul către ei. Fiți bineveniți în casa lui Ali Banu. Bătrînul meu prieten a cîștigat mulțumirea mea aducîndu-vă aici; totuși sînt cam supărat pe el că nu v-a adus în fața mea mai curînd. Care dintre voi este tînărul grămătic?

— Eu, stăpîne, la porunca ta! răspunse tînărul grămătic făcînd o plecăciune adîncă, cu brațele încrucișate pe piept.

— Deci îți place să asculți povești și citești cu drag cărți cu stihuri frumoase și cu zicători?

Tînărul se tulbură și răspunse:

— O, stăpîne, fără îndoială, în ceea ce mă privește, nu cunosc o îndeletnicire mai plăcută decît să-mi petrec ziua în acest fel. Îmbogățește mintea și îmi alungă plictiseala. Dar fiecare cu gustul său; de aceea, sigur că nu dojenesc pe nimeni care nu...

— Bine, bine, îl întrerupse șeicul zîmbind, și făcu semn celui de-al doilea. Tu cine ești? îl întrebă el.

— Stăpîne, eu sînt ajutor la un vraci, dar am tămăduit și singur cîțiva bolnavi.

— Adevărat, răspunse șeicul, ești un om căruia îi place să trăiască bine. Vrei să te ospătezi din cînd în cînd cu prietenii tăi și să petreci, nu? Am ghicit?

Tînărul se rușină. Își dădu seama că fusese pîrît, că bătrînul vorbise și despre el. Dar își luă inima în dinți și răspunse:

— O, da, stăpîne! Socotesc că una din plăcerile vieții este să petreci din cînd în cînd, înconjurat de prieteni adevărați. Punga mea nu-mi îngăduie să-mi ospătez prietenii cu altceva decît cu pepeni verzi sau cu alte bucate ieftine, dar și așa sîntem veseli. Și e lesne de închipuit că am fi și mai veseli dacă aș avea mai mulți bani.

Șeicului îi plăcu acest răspuns inimos la care nu-și putu stăpîni un zîmbet.

— Care este tînărul negustător? întrebă el mai departe.

Tînărul negustător se plecă în fața șeicului cu bună-cuviință, căci era un om cu creștere aleasă; iar șeicul zise:

— Dar tu? Îți plac cîntările și danțul? Îi asculți cu plăcere pe cîntăreții destoinici și privești cu bucurie cînd dănțuitorii își arată iscusința?

Tînărul neguțător răspunse:

— Văd bine, stăpîne, că acest bătrîn a dat în vileag toate nerozile noastre spre a te înveseli. Dacă a izbutit să te înveselească, sînt bucuros că ți-am fost de folos. Cît despre cîntări și danțuri, țin să mărturisesc că nu-i altceva care să-mi bucure mai mult inima. Dar să nu crezi, o, stăpîne, că ți-am luat-o în nume de rău dacă Înălțimea ta nu...

— Destul, nu vorbi mai departe! strigă șeicul, zîmbind și apărîndu-se cu mîna. Fiecare după felul lui, vrei să zici, nu? Dar mai e acolo cineva... O fi cumva acela care ar dori atît de mult să călătorească? Tu cine ești, tinere?

— Sînt pictor, stăpîne, răspunse tînărul. Pictez priveliști pe pereți și pe pînze. Dorința mea e într-adevăr să călătoresc prin țări străine, căci acolo se văd fel și fel de ținuturi care pot fi zugrăvite, și ceea ce zugrăvești după cele văzute e de obicei mai izbutit decît ceea ce lucrezi din închipuire.

Șeicul se uită la chipeșii tineri și privirea lui se mohorî.

— Am avut și eu odată un fiu iubit, spuse el. Ar trebui acum să fie și el de vîrsta voastră. I-ați fi putut fi tovarăși și însoțitori, și fiecare din dorințele voastre s-ar fi îndeplinit de la sine. Cu unul ar fi citit, cu altul ar fi ascultat cîntări, cu altul și-ar fi adunat prietenii adevărați și ar fi petrecut cu voie bună, iar cu pictorul l-aș fi lăsat să călătorească prin țări frumoase și aș fi fost sigur că s-ar fi întors întotdeauna la mine. Dar Alah n-a vrut așa, și eu mă supun voinței sale fără să crîcnesc. Îmi stă totuși în putere să vă îndeplinesc dorințele și să plecați cu inima bucuroasă din casa lui Ali Banu. Tu, învățatul meu prieten, urmă el, întorcîndu-se spre grămătic, vei locui de acum încolo în casa mea și te vei îngriji de cărțile mele. Mai poți cumpăra ce vrei și ce crezi că e vrednic de citit, și singura ta treabă va fi să-mi povestești și mie cînd ai citit ceva foarte frumos. Tu, fiindcă îți place o masă bună cu prieteni, vei fi supraveghetorul ospățurilor mele. E adevărat că trăiesc singuratic și fără bucurii, dar este de datoria mea, în slujba pe care o am, să chem din cînd în cînd în casa mea oaspeți numeroși. Vei avea grijă de toate în locul meu și vei putea chema pe oricare dintre prietenii tăi...

Se înțelege că le vei da ceva mai bun decît pepeni! Pe tînărul negustor nu-l pot lua de la treburile sale; dar dănțuitorii, cîntăreții și muzicanții mei, tinere prietene, te vor desfăta în fiecare seară cît ai să vrei. Îți vor cînta și dănțui după pofta inimii. Iar tu, spuse pictorului, vei vedea țări străine – și-ți vei ascuți privirea cîștigînd cunoștințe noi. Vistiernicul meu îți va da pentru cea dintîi călătorie, pe care o vei putea începe chiar mîine, o mie de galbeni, doi cai și un rob. Du-te încotro te trage inima și dacă vezi o priveliște frumoasă, așterne-o pe pînză pentru mine.

Tinerii rămaseră înlemniți de uimire, muți de bucurie și de recunoștință. Voiră să sărute podeaua de sub picioarele mărinimosului șeic, dar el nu le îngădui.

— Dacă vreți să mulțumiți cuiva, spuse el, mulțumiți-i acestui înțelept care mi-a vorbit despre voi. El mi-a făcut și mie plăcerea de a cunoaște patru tineri ca voi.

Dervișul Mustafa nu voi însă să primească mulțumirile tinerilor.

— Iată, zise el, de ce nu trebuie niciodată să judecați pripit. V-am spus oare mai multe decît e adevărul despre acest om de suflet?

— Să mai ascultăm pe unul dintre robii cărora li se va da drumul, îl întrerupse Ali Banu, iar tinerii se duseră la locurile lor.

În clipa aceea se ridică robul cel tînăr, care atrăsese luarea-aminte prin trupul lui zvelt, prin frumusețea sa și prin privirea-i îndrăzneață. Se plecă în fața șeicului și, cu un glas plăcut, începu să vorbească.

POVESTEA LUI ALMANSOR

O, stăpîne! Oamenii care au vorbit înaintea mea au spus multe povești minunate, pe care le-au auzit în țări străine. Cu rușine trebuie să mărturisesc că eu nu cunosc nici o povestire vrednică de a fi auzită de tine. Dar dacă n-ai să te plictisești, am să povestesc soarta minunată a unuia dintre prietenii mei.

Pe vasul acela de pirați algerieni, de care m-a scăpat mîna ta milostivă, se afla un tînăr de vîrsta mea, care nu mi se părea născut pentru veșmîntul de rob pe care-l purta. Ceilalți nefericiți de pe vas erau fie oameni neciopliți și cruzi, cu care n-aș fi vrut să trăiesc laolaltă, fie oameni a căror limbă n-o cunoșteam. De aceea, cînd aveam un ceas de răgaz, mă așezam cu drag lîngă tînărul acela. Se numea Almansor și, după felul său de a vorbi, era egiptean. Stăteam de vorbă cu plăcere și astfel am ajuns într-o zi să ne spunem unul altuia povestea vieții noastre. Aceea a prietenului meu era mult mai ciudată decît a mea.

Tatăl lui Almansor era un om de vază într-un oraș egiptean, al cărui nume nu mi l-a destăinuit. Își petrecuse zilele copilăriei în veselie și bucurii, înconjurat de toată strălucirea și bunătățile pămîntești. Totuși nu era răsfățat, iar mintea îi fusese luminată de timpuriu, căci tatăl lui era înțelept și voia să facă din el un om întreg. În afară de aceasta, avea un dascăl, un învățat binecunoscut, care îl ajuta să-și însușească tot ce trebuie să știe un tînăr. Almansor avea cam zece ani, cînd francuzii au venit peste mare și s-au războit cu neamul lui.

Se vede însă că tatăl băiatului nu le-a fost francuzilor pe plac. Într-o bună zi, cînd se gătea să meargă la rugăciunea de dimineață, ei veniră și-i cerură întîi pe soția lui drept zălog pentru bunele sale gînduri față de francuzi, iar cînd acesta nu vru s-o dea, îl luară cu sila pe fiul său și-l duseră în tabăra lor.

În timp ce tînărul rob povestea aceste lucruri, șeicul își acoperi fața și în sală se auziră murmure de supărare.

— Cum, strigară prietenii șeicului, cum poate acest tînăr să fie atît de nesocotit și, printr-o astfel de povestire, să deschidă iarăși rănile lui Ali Banu, în loc să le vindece? Cum poate el să-i înnoiască durerea în loc s-o stingă?

Chiar și supraveghetorul robilor era mînios pe nerușinatul tînăr și-i porunci să tacă.

Tînărul rob fu foarte mirat de toate acestea și-l întrebă pe șeic dacă în povestirea lui era ceva care nu i-a fost pe plac.

La aceste cuvinte, șeicul se ridică și spuse:

— Liniștiți-vă, prieteni! Cum poate acest tînăr să știe ceva de jalnica-mi soartă, cînd se află abia de trei zile sub acoperișul meu? În toate grozăviile pe care le-au săvîrșit acești francezi, nu poate fi oare o soartă asemănătoare cu a mea? Nu s-ar putea oare ca însuși acel Almansor... Dar povestește mai departe, tînărul meu prieten!

Tînărul rob făcu o plecăciune și urmă:

— Așadar, tînărul Almansor fu luat în tabăra franțuzilor. Acolo o duse destul de bine, căci unul dintre mai-marii franțuzilor îl chemă în cortul său, iar răspunsurile băiatului, tălmăcite în limba lui, îi plăcură; după aceea avu grijă să nu-i lipsească mîncarea și îmbrăcămintea. Dar dorul după tatăl și mama sa îl făceau pe băiat foarte nefericit. Plînse multe zile de-a rîndul, dar lacrimile sale nu-i înduioșară pe franțuzi. Într-o bună zi aceștia ridicară tabăra și Almansor crezu în sfîrșit că o să se poată întoarce la ai lui, dar nu fu așa. Oștirea începu să înainteze, dădea lupte cu mamelucii[1], și în tot acest timp, tînărul Almansor

[1] Membrii unei clase militare, compusă inițial din sclavi, care, în 1250, au preluat controlul sultanatului egiptean, domnind pînă în 1517. Au rămas puternici pînă în 1811, cînd au fost masacrați sau dispersați de către Mehemet Ali.

fu tîrît după ei. Ori de cîte ori se ruga de căpeteniile mai mari sau mai mici ale franțuzilor să fie lăsat să se întoarcă acasă, i se spunea că nu se poate, că e zălog al credinței tatălui său. Astfel merse din loc în loc zile îndelungate.

Deodată, între ostași se iscă o frămîntare ce nu scăpă băiatului; se vorbeau să strîngă lucrurile, să se urce pe vase și să plece înapoi. Almansor era nebun de fericire, gîndindu-se că acum, cînd franțuzii se întorceau în țara lor, au să-i dea drumul.

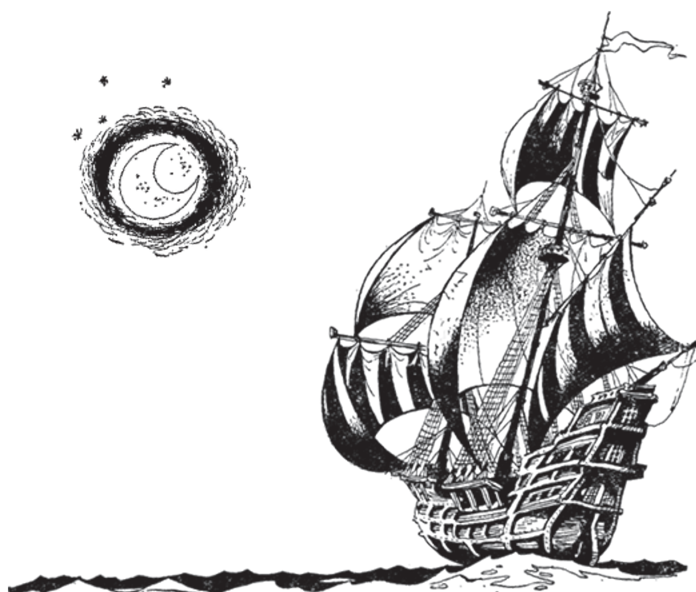
O luară cu cai și căruțe îndărăt spre coastă și, în cele din urmă, zăriră corăbiile ancorate. Soldații începură să se urce pe vase dar curînd se lăsă noaptea. În timpul acesta, doar o parte din ei izbutiseră să se îmbarce.

Oricît se strădui Almansor să rămînă treaz, nădăjduind în fiece clipă că i se va da drumul, în cele din urmă căzu într-un somn adînc.

Nu încăpea nici o îndoială că franțuzii îi puseseră ceva în apă ca să-l adoarmă, căci se trezi pe lumină, într-o încăpere mică, unde fusese adus după ce adormise. Sări din așternut, dar cînd atinse podeaua, se clătină și căzu, căci podeaua sălta în sus și în jos și totul în jurul lui părea că se mișcă și se învîrtește. Se ridică din nou, ținîndu-se de pereți ca să poată ieși din încăperea în care se afla. În jur răsunau un vuiet și un șuierat ciudat; nu știa dacă visează sau dacă e treaz, căci nu auzise niciodată ceva asemănător. În sfîrșit ajunse la o scăricică și urcă anevoie treptele. Ce spaimă îl cuprinse! De jur împrejur nu văzu altceva decît cerul și marea: se afla pe un vas!

Atunci începu să plîngă deznădăjduit. Voia să fie dus îndărăt, voia să se arunce în mare și să pornească înot înapoi, înspre țara lui, dar franțuzii îl ținură bine și unul dintre mai-marii lor îl chemă la el, îi făgădui că, de va fi ascultător, va putea să se înapoieze în țara lui, și-i arătă că nu mai fusese cu putință să fie dus de la țărm spre casă; că dacă ar fi fost lăsat acolo, pe mal, ar fi pierit în chip jalnic.

Dar franțuzii nu și-au ținut cuvîntul, căci vasul a plutit pe apă multe zile în șir, iar cînd în cele din urmă a aruncat ancora, nu mai erau pe coasta Egiptului, ci în Franța!

În timpul lungii călătorii, ba chiar din tabără, Almansor începuse să înțeleagă și să vorbească limba franțuzilor, ceea ce îi prinse foarte bine în această țară, unde nimeni nu cunoștea limba lui. Fu dus înăuntrul țării vreme de mai multe zile, și peste tot lumea se aduna să-l vadă, fiindcă însoțitorii săi spuneau că este fiul regelui Egiptului, care-l trimisese în Franța la învățătură.

Ostașii vorbeau astfel numai pentru ca lumea să creadă că ei au învins Egiptul și că au făcut pace cu această țară.

După un drum de mai multe zile pe uscat, ajunseră într-un oraș mare, ținta călătoriei lor. Acolo fu încredințat unui vraci, care-l luă în casa lui și-l sili să-și schimbe toate obiceiurile moștenite.

Înainte de toate trebui să îmbrace haine franțuzești care, fiind foarte strîmte și scurte, stinghereau mișcările și nici pe departe nu erau atît de frumoase ca cele egiptene. Apoi nu mai avu voie să se plece cu brațele încrucișate, ci, dacă voia să-și arate cinstirea față de cineva, trebuia să-și smulgă de pe cap, cu o mînă, pălăria mare, neagră, de pîslă, semănînd întru totul cu cele pe care le purtau toți bărbații, iar cealaltă mînă trebuia s-o întindă într-o parte și să-și rotească piciorul drept. De asemenea, nu mai avea voie să șadă jos, cu picioarele încrucișate, după plăcutul obicei din Orient, ci trebuia să stea pe niște

scaune înalte, iar picioarele să-i atîrne pe podea. La masă avea mari neplăceri, căci tot ce voia să ducă la gură trebuia mai întîi înfipt într-o furculiță de fier.

Vraciul era un om aspru și rău la suflet, care-l chinuia mereu, căci de cîte ori băiatul uita și spunea unui oaspete: „*Salamaléc!*”[2], îl bătea cu bățul, deoarece trebuia să zică: „*Votre serviteur!*” De asemenea, nu mai avea voie să gîndească, să vorbească sau să scrie în limba lui, ci, cel mult, să viseze, și poate că și-ar fi uitat cu desăvîrșire limba, dacă n-ar fi locuit în acel oraș un om care i-a fost de mare folos.

Omul acesta era un bătrîn foarte învățat, care cunoștea multe limbi răsăritene: araba, persana, copta și chiar chineza, din toate știa cîte puțin; în acea țară, el era socotit tobă de carte și i se dădeau mulți bani ca să-i învețe și pe alți oameni aceste limbi.

Acest om învățat îl chema pe Almansor la el de cîteva ori pe săptămînă, îl ospăta cu poame rare și cu altele, iar băiatul se simțea ca la el acasă. Bătrînul era un om ciudat. Îi făcuse lui Almansor veșminte cum purtau bărbații suspuși din Egipt. Aceste veșminte le păstra în casa lui, într-o încăpere anume. Cînd Almansor venea la el, îl trimitea cu un slujitor în camera aceea și îl lăsa să se îmbrace după obiceiul țării sale. De acolo era dus apoi în „Mica Arabie”, așa se chema una din sălile casei învățatului.

Sala aceasta era împodobită cu tot felul de copaci cultivați artificial – palmieri, bambuși, cedri tineri și alții – precum și cu flori care cresc numai în țările orientale. Pe podea se aflau așternute covoare persane, iar de-a lungul pereților se înșiruiau perne; nicăieri nu se vedea un scaun sau o masă franțuzească.

Bătrînul învățător ședea pe una din perne, arătînd cu totul altfel ca de obicei; în jurul capului avea un turban dintr-un frumos șal turcesc, sub gură avea legată o barbă sură care-i ajungea pînă la brîu și care semăna cu una adevărată, o barbă impunătoare de om însemnat. Purta biniș de șahmarand, croit dintr-un halat vechi, șalvari largi turcești, papuci galbeni și, cu toate că era pașnic din fire, în zilele acelea

[2] „Pace vouă!” Formulă de salut la popoarele de religie mahomedană; închinăciune adîncă, temenea (care însoțește rostirea acestei formule).

își atîrna la șold un iatagan, iar în brîu își înfigea un hanger bătut cu pietre false. Fuma dintr-o narghilea lungă de doi coți și era slujit de oamenii săi, îmbrăcați și ei în port persan, unii dintre ei avînd fața și mîinile înnegrite cu vopsea.

La început, toate acestea i se părură cam ciudate lui Almansor; curînd însă el își dădu seama că ceasurile cînd se supunea dorințelor bătrînului îi erau foarte folositoare. Dacă la vraci nu avea voie să rostească nici un cuvînt egiptean, aici îi era interzisă orice vorbă în graiul franțuzilor; la intrare, Almansor trebuia să rostească cuvintele vestitoare de pace, la care bătrînul persan răspundea cu multă gravitate; apoi, el îi făcea semn tînărului să se așeze alături și începeau să vorbească în graiul persan, arab, copt, precum și în alte graiuri, ceea ce el numea un taifas cărturăresc oriental.

Lîngă el stătea un slujitor care, făcînd pe robul în ziua aceea, ținea o carte mare de cuvinte; și cînd uita vreun cuvînt, bătrînul făcea semn robului, căuta repede ce voia să spună și-și urma vorba.

Robii aduceau vase turcești cu șerbet și alte bunătăți, iar cînd Almansor voia să-l bucure nespus pe bătrîn, îl încredința că la el totul e orînduit ca în Orient.

Almansor citea foarte frumos în graiul persan și acest lucru era de cea mai mare însemnătate pentru bătrîn. El avea multe scrieri persane și-l punea pe băiat să-i citească din ele, urmărindu-l cu luare-aminte și aflînd astfel cum trebuie rostit bine.

Acestea erau zile de bucurie pentru bietul Almansor, căci niciodată nu pleca de la bătrînul învățător fără daruri și, de multe ori, acesta îi dădea chiar daruri de preț, ca bani, albituri sau alte lucruri folositoare, de care ducea lipsă în casa vraciului.

Astfel trăi Almansor cîțiva ani în orașul cel mai mare din Franța, și în tot acest timp dorul de țară nu i se stinse o clipă în piept. Cînd împlini cincisprezece ani, se petrecu o întîmplare hotărîtoare pentru soarta sa.

Cel mai mare general al franțuzilor – acela cu care Almansor vorbise deseori în Egipt – devenise împărat și stăpînitor peste ei. Almansor își dădea seama că se întîmplă ceva însemnat în oraș, după marile serbări ce aveau loc, dar nu-și putea închipui că acela pe care-l văzuse în Egipt era acum împărat căci generalul era un om foarte tînăr.

Într-o zi, Almansor mergea pe unul din podurile de peste marele fluviu ce străbătea orașul; deodată, el zări un om în haine simple de ostaș, ce se rezema de parmaclîcul podului și privea undele apei. Se uită cu luare-aminte la fața omului și-și spuse că-l mai văzuse undeva. Străbătu pe rînd toate încăperile amintirilor și, cînd ajunse la ușa camerei Egiptului, își aminti deodată că omul era generalul franțuzilor, cu care stătuse deseori de vorbă în tabără și care se îngrijise totdeauna cu bunătate de el. Nu-i știa bine numele, dar își luă inima în dinți, se apropie și, încrucișînd brațele pe piept, după obiceiul țării sale, rosti numele pe care i-l dădeau ostașii între ei:

— *Salamaléc,* Petit-Caporal!

Omul se întoarse mirat, se uită la tînăr cu o privire ageră, se gîndi și apoi zise:

— Doamne, e cu putință? Tu aici, Almansor? Ce face tatăl tău? Cum stau lucrurile în Egipt? Ce vînt te-aduce pe la noi?

Atunci Almansor nu se mai putu stăpîni, începu să plîngă amarnic și răspunse:

— Va să zică nu știi ce-au făcut cu mine cîinii aceia, franțuzii tăi, Petit-Caporal? Nu știi că nu mi-am mai văzut țara de atîția ani?

— Nu cumva, spuse generalul, și fruntea i se întunecă, nu cumva te-au adus încoace cu ei?

— Ba da, chiar așa s-a întîmplat, răspunse Almansor. În ziua cînd ostașii voștri s-au îmbarcat, mi-am văzut țara pentru ultima oară; m-au luat cu ei, și un căpitan, înduioșat de jalea mea, plătește pentru mine unui vraci afurisit, care mă bate și mă lasă aproape nemîncat. Vai, Petit-Caporal, urmă el din toată inima, îmi pare bine că te-am întîlnit. Trebuie să mă ajuți!

Omul, căruia îi vorbea astfel, zîmbi și-l întrebă cum să-l ajute.

— Uite, zise Almansor, nu-i frumos din partea mea să vin și să-ți cer ceva! Odinioară ai fost atît de bun cu mine; dar știu că și

tu ești sărac, și, chiar cînd erai general, nu te îmbrăcai niciodată atît de frumos ca ceilalți; și nici acum, judecînd după haine și pălărie, nu pare să-ți meargă prea bine. Dar franțuzii au ales de curînd un sultan și, fără îndoială, cunoști oamenii din preajma lui: pe Ienicer-aga[3], pe Reíz-efendi ori pe Capudan-pașa[4], nu?

— Ba da, făcu omul. Dar ce să fac?

— Ai putea să pui o vorbă bună pentru mine pe lîngă aceștia, Petit-Caporal, ca să-l roage pe sultanul franțuzilor să-mi dea drumul, apoi mi-ar trebui și ceva bani pentru călătoria pe mare; dar, înainte de toate, trebuie să-mi făgăduiești că despre toate astea n-ai să spui nimic nici vraciului, nici învățătorului arab.

— Cine e învățătorul arab? întrebă celălalt.

— E un om ciudat; dar despre asta am să-ți povestesc altă dată. Dacă află ceva, n-am să mai pot pleca din Franța. Vrei să pui o vorbă bună pentru mine? Spune drept!

— Vino cu mine, răspunse generalul. S-ar putea să-ți fiu de folos chiar acum.

— Acum? strigă băiatul, înspăimîntat. Acum, pentru nimic în lume! Vraciul o să mă bată; trebuie să mă grăbesc să ajung acasă.

— Ce duci în coș? întrebă celălalt, ținîndu-l pe loc.

Almansor roși și nu voi să-i arate, dar pe urmă îi spuse:

— Iată, Petit-Caporal, trebuie să slugăresc aici ca cel de pe urmă rob. Vraciul e tare zgîrcit și mă trimite în fiecare zi la piața de zarzavaturi și de pește ce se află la un ceas depărtare de noi; acolo trebuie să tîrguiesc de la precupețe murdare, pentru că e mai ieftin cu cîțiva bănuți decît în piața din apropierea casei noastre. Uite, pentru scrumbia asta stricată, pentru pumnul ăsta de salată, pentru fărîma asta de unt trebuie s-o întind în fiecare zi cîte două ceasuri pe jos. Vai, dacă ar ști tatăl meu!

Omul căruia Almansor îi povestea aceste lucruri fu mișcat de durerea băiatului și îi zise:

— Vino cu mine și fii liniștit! Vraciul nu-ți va face nimic, chiar dacă n-o să mănînce astăzi nici scrumbie, nici salată. Fii pe pace și vino!

---

[3] Ofițer superior în armata turcă, conducător al unui corp de ieniceri.

[4] Comandant al flotei turcești.

Spunînd aceste cuvinte, îl luă pe Almansor de mînă și-l duse cu el; deși acestuia îi bătea inima gîndindu-se la vraci, pe fața și în vorbele omului se citea atîta siguranță, încît se hotărî să-l urmeze.

Merse deci cu coșulețul pe braț împreună cu soldatul, străbătînd tot felul de ulițe, și i se păru ciudat că toți oamenii își scoteau pălăria în fața lor și se opreau în loc uitîndu-se după ei. Spuse acest lucru însoțitorului său, dar el rîse și nu-i răspunse nimic.

În sfîrșit ajunseră la un palat măreț și însoțitorul său se îndreptă spre clădire.

— Aici locuiești, Petit-Caporal? întrebă Almansor.

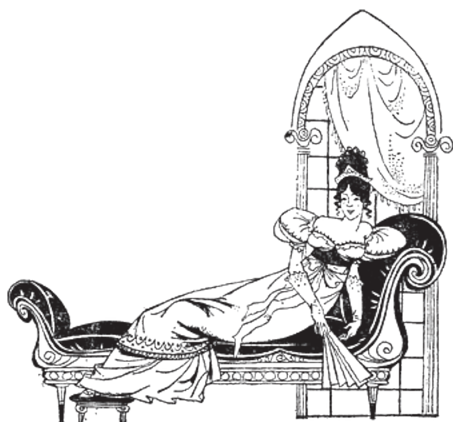
— Aici locuiesc, răspunse el. Am să te duc la nevasta mea.

— Frumoasă casă! zise Almansor. De bună seamă, ți-a dat-o sultanul?

— Mi-a dat-o împăratul, ai dreptate, răspunse însoțitorul său și amîndoi intrară în palat.

Urcară pe o scară, iar apoi trecură printr-o sală frumoasă, unde îi spuse să lase coșul din mînă, și intră împreună cu el într-o încăpere încîntătoare, unde o femeie ședea pe o canapea.

Omul vorbi cu ea într-o limbă străină, după care rîseră amîndoi cu poftă; pe urmă, femeia îl întrebă pe Almansor în limba franțuzească tot felul de lucruri despre Egipt, în cele din urmă, Petit-Caporal îi spuse băiatului:

— Cel mai bun lucru e să te duc chiar acum la împărat și să-i vorbesc de tine.

Almansor se sperie cumplit, dar se gîndi la nenorocirea în care se afla și la țara lui.

— Celui nefericit, le spuse el celor doi, celui nefericit Alah îi insuflă o mare îndrăzneală în ceasurile de restriște, și acum n-o să mă lase nici pe mine, un biet oropsit. Fie și așa! Am să merg la el. Dar spune-mi, Petit-Caporal, trebuie să cad în genunchi în fața lui, să ating podeaua cu fruntea? Ce trebuie să fac?

Cei doi izbucniră din nou în rîs și-i spuseră că nu-i nevoie să facă așa ceva.

— Arată înfricoșător și măreț? întrebă el din nou. Are barbă lungă? Are ochi scînteietori? Spune-mi, cum arată?

Însoțitorul său rîse iar și zise:

— N-am să-ți spun cum arată, Almansor; ai să ghicești singur care e. Îți spun doar atît, ca semn de recunoaștere: cînd împăratul va fi în sală, cei ce se vor afla acolo își vor scoate respectuoși pălăria, iar cel ce va sta cu ea pe cap acela este împăratul.

Zicînd aceasta, îl luă de mînă și o porniră împreună spre sala împăratului. Cu cît se apropiau, cu atît mai tare îi bătea inima băiatului, și, ajunși în dreptul ușii, începură să-i tremure genunchii.

Un slujitor deschise ușa; înăuntru stăteau roată cel puțin treizeci de bărbați, toți îmbrăcați frumos și plini de aurării și de stele, cum este obiceiul la francuzi pentru cei mai înalți sfetnici ai împăratului; Almansor se gîndi că însoțitorul său, îmbrăcat atît de sărăcăcios, trebuie să fie cel mai neînsemnat dintre aceștia. Toți își descoperiră capul și Almansor se uită după cel cu pălăria pe cap, căci acesta trebuia să fie împăratul. Dar căutarea lui fu zadarnică. Toți își țineau pălăria în mînă; așadar, împăratul nu era printre ei; atunci privirea îi căzu întîmplător asupra însoțitorului său, și ce să vezi! Acesta avea pălăria pe cap!

Uimit, băiatul înmărmuri. Se uită lung la însoțitorul său și apoi rosti, scoțîndu-și și el pălăria:

— *Salem alecum,* Petit-Caporal! După cîte știu, eu nu sînt sultanul franțuzilor; deci nu se cuvine să stau cu pălăria pe cap; dar tu stai cu ea pe cap, Petit-Caporal! Tu ești oare împăratul?

— Ai ghicit, răspunse acesta, și în afară de asta, sînt prietenul tău. Nu da pe mine vina nenorocirii tale, ci pe o nefericită încurcătură, și fii încredințat că te vei întoarce în țara ta cu cel dintîi vas. Acum du-te la soția mea, povestește-i despre învățătorul arab și despre cele ce știi. Scrumbia și salata am să le trimit vraciului, iar tu ai să rămîi să locuiești în palatul meu.

Astfel îi vorbi omul care era împăratul; Almansor căzu în genunchi la picioarele lui, îi sărută mîna și-i ceru iertare că nu-l recunoscuse de la început, căci nici nu se putea vedea că e împărat.

— Ai dreptate, zise împăratul rîzînd. Cînd ești împărat numai de cîteva zile, nu-i cu putință să-ți stea scris în frunte.

Astfel îi vorbi și-i făcu semn să se depărteze.

Din ziua aceea, Almansor trăi fericit și mulțumit. Pe învățătorul arab, despre care îi povestise împăratului, avu voie să-l viziteze de cîteva ori; pe vraci însă nu-l mai văzu niciodată. După cîteva săptămîni, împăratul îl chemă la el și-i spuse că vasul cu care avea să-l trimită în Egipt așteaptă ancorat.

Almansor era nebun de bucurie; i-au fost de ajuns cîteva zile ca să se pregătească și, cu inima plină de recunoștință și încărcat de comori și daruri bogate, plecă de la împărat spre țărmul mării și se urcă pe corabie.

Dar Alah vru să-l mai încerce încă, să-i călească și mai mult dîrzenia în nenorocire, și nu-l îngădui să vadă încă țărmul țării sale.

Un alt neam de ghiauri, englezii, se războiau atunci pe mare cu împăratul. Ei luau toate vasele pe care le biruiau, și astfel se întîmplă că, în a șasea zi a călătoriei, vasul pe care se afla Almansor fu înconjurat și lovit cu ghiulelele de vase englezești. Fură nevoiți să se dea prinși și

întregul echipaj fu îmbarcat pe un vas mic, care merse după celelalte mai departe.

Dar drumul pe mare nu e mai puțin nesigur decît cel din pustiu, unde tîlharii atacă pe neașteptate caravanele, omoară și jefuiesc. O corabie de pirați din Tunis se apropie de micul vas, pe care furtuna îl despărțise de vasele mai mari; toți oamenii fură luați, duși în Alger și vînduți.

Almansor nu avu parte de o robie atît de aspră ca ghiaurii, fiind drept-credincios; totuși pierdu orice nădejde de a-și mai vedea vreodată țara și pe tatăl său. Acolo el sluji la un om bogat timp de cinci ani; trebuia să stropească florile și să îngrijească grădina. Dar omul cel bogat muri fără moștenitori, avuțiile lui se risipiră, robii fură împărțiți și Almansor căzu în mîinile unui negustor de robi. Acesta tocmai pregătea un vas pentru a vinde robi în altă parte cu preț mai mare. Întîmplarea făcu să fiu și eu un rob al acestui neguțător și am ajuns pe același vas pe care se afla Almansor. Acolo l-am cunoscut și acolo mi-a povestit ciudata sa soartă. Dar cînd am coborît pe uscat, am fost martorul celei mai minunate voințe a lui Alah: țărmul pe care am coborît era acela al țării sale, piața în care am fost puși în vînzare era piața orașului său de baștină, și, o, stăpîne, ca să fiu scurt, cel care l-a cumpărat era chiar tatăl său, scumpul său tată!

Cînd se încheie această povestire, șeicul Ali Banu căzu pe gînduri... Fără voia sa, istorisirea îl zguduise; pieptul i se ridica, ochii îi ardeau și adeseori fusese gata să-l întrerupă pe tînărul rob, dar sfîrșitul povestirii nu păru să-l mulțumească.

— Are acum douăzeci și unu de ani, spui tu? întrebă el.

— Stăpîne, are vîrsta mea, douăzeci și unu – douăzeci și doi de ani.

— Și în ce oraș ți-a spus că s-a născut? Asta nu ne-ai arătat.

— Dacă nu mă înșel, răspunse tînărul, în Alexandria.

— Alexandria! strigă șeicul. E fiul meu! Unde se află acum? Nu spuneai că se numește Kairam? Are ochi negri și păr castaniu?

— Are, și în ceasurile de duioșie își spunea Kairam, nu Almansor.

— În numele lui Alah, spune-mi: tatăl său l-a cumpărat în fața ochilor tăi? Așa ziceai? Era sigur că e tatăl său? Atunci, totuși... nu e fiul meu.

Robul răspunse:

— Cum am sosit aici mi-a spus: „Alah fie lăudat! După atîta amar de nenorocire, iată piața orașului meu de baștină!" Trecu o bucată de vreme și de după colț se ivi un om de vază. Văzîndu-l, el strigă: „O, ce dar scump al cerului sînt ochii! Îl mai văd o dată pe scumpul meu tată!" Omul s-a apropiat de noi, s-a uitat cînd la unul, cînd la altul, și în cele din urmă l-a cumpărat pe acela căruia i se întîmplaseră toate acestea. Atunci el și-a înălțat glasul către Alah, a rostit o rugăciune fierbinte de mulțumire și mi-a șoptit: „Acum merg din nou pe drumul fericirii, căci cel care m-a cumpărat e chiar tatăl meu!"

— Așadar, nu e fiul meu... Kairam al meu! zise șeicul, zdrobit de durere.

Atunci tînărul nu se mai putu stăpîni; lacrimi de bucurie îi țîșniră din ochi, se aruncă la picioarele șeicului și strigă:

— Și totuși e fiul tău, Kairam–Almansor, căci tu ești acela care l-ai cumpărat!

— Alah! Alah! Ce minune, ce negrăită minune! strigară cei de față, îmbulzindu-se.

Șeicul însă rămase mut, cu privirile ațintite spre tînărul care-și ridicase spre el frumosu-i chip.

— Prietene Mustafa, spuse el bătrînului derviș, ochii mei sînt împînziți de un văl de lacrimi și nu pot recunoaște dacă pe fața lui sînt întipărite trăsăturile maicii care l-a purtat în pîntec. Apropie-te și privește-l!

Bătrînul veni mai aproape, îl privi lung, îi puse mîna pe frunte și-l întrebă:

— Kairam! Ce vorbe ți-am spus în ziua nenorocirii, în tabăra franțuzilor?

— Scumpul meu învățător, răspunse tînărul, ducînd mîna bătrînului la buze, ele au fost următoarele: *„Cel cu cugetul curat nu rămîne singur nici în pustiul nefericirii, căci are un tovarăș care merge alături de el și-l mîngîie”.*

Atunci bătrînul ridică ochii, mulțumind cerului; îl strînse pe tînăr la pieptul său, îl duse dinaintea șeicului și zise:

— Primește-l! Pe cît e de neîndoielnic că l-ai jelit zece ani, pe atît e de neîndoielnic că e fiul tău Kairam.

Șeicul era nebun de bucurie și încîntare; privea întruna cu nesaț chipul celui regăsit și revedea limpede trăsăturile fiului său din ziua cînd îl pierduse.

Toți cei de față îi împărtășeau bucuria, căci îl iubeau nespus, și fiecăruia i se păru în ziua aceea că-i fusese dăruit un fiu.

Acum, sala fremăta iar de cîntări și veselie ca în zilele fericirii și ale bucuriei. Tînărului i se ceru să mai spună o dată povestea, dar acum cu și mai multe amănunte, și toți avură cuvinte de laudă pentru cei care-i purtaseră de grijă lui Kairam – învățătorul arab, împăratul și toți ceilalți.

Rămaseră toți laolaltă pînă noaptea tîrziu și, la plecare, șeicul făcu daruri de preț fiecăruia dintre prietenii săi, ca să-și amintească întotdeauna de această zi a bucuriei. Apoi șeicul arătă feciorului său pe cei patru tineri și-i pofti să vină cît mai des la el, hotărînd că tînărul va învăța cu grămăticul meșteșugul scrisului, că va face cu pictorul mici călătorii, că negustorul va împărtăși cu el desfătările cîntului și danțului, iar cel de-al patrulea va pregăti pentru ei toate petrecerile. Fură și ei copleșiți de daruri și ieșiră bucuroși din casa șeicului.

— Cui îi datorăm toate astea? spuseră toți într-un glas. Cui, dacă nu bătrînului? Cine și-ar fi închipuit asta în ziua cînd ne-am oprit în fața acestei case și ne-am dezlănțuit cu ocări împotriva șeicului?

— Și cît de lesne ne-ar fi fost să nu ținem seamă de învățăturile bătrînului, spuse altul, sau să-l batjocorim și pe el. Căci, jerpelit cum era, părea un biet nenorocit; cine să-și fi închipuit că e înțeleptul Mustafa?

— Dar ce-i mai minunat e că aici, chiar aici ne-am dat în vileag și dorințele noastre, zise grămăticul. Unul spunea că i-ar plăcea

să călătorească, altul că s-ar bucura să cînte și să joace, al treilea că ține să aibă în juru-i prieteni buni, iar eu că mi-ar plăcea să citesc și să ascult povești, și nu ni s-au împlinit oare toate aceste dorințe? Mie nu-mi este oare îngăduit acum să citesc toate cărțile șeicului și să cumpăr orice scriere care-mi place?

— Iar mie nu mi-a spus oare să-i pregătesc toate ospețele și să am grijă de toate petrecerile sale, dîndu-mi dreptul de a lua și eu parte la ele? zise celălalt.

— Dar eu! Ori de cîte ori îmi vine pofta să ascult cîntec sau viers din strune, ori să privesc danțuri, nu sînt oare liber să mă duc la el și să-l rog să-mi împrumute robii de care am nevoie?

— Dar eu! exclamă pictorul. Pînă în ziua aceasta am fost sărac și n-am putut să fac un pas afară din oraș; acum mi-e dat să călătoresc unde-mi place!

— Da! exclamară toți. A fost tare bine că l-am urmat pe bătrîn; altminteri, cine știe ce s-ar fi ales de noi?

Așa vorbiră cei patru tineri și plecară bucuroși și fericiți la casele lor.

Pagină intenționat goală